Predsjednik Crne Gore

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O TRŽIŠTU KAPITALA

Proglašavam **Zakon o tržištu kapitala,** koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na sjednici Prvog vanrednog zasijedanja u 2026. godini, dana 02. februara 2026. godine.

Broj: 01-009/26-186/2 **Podgorica, 05. februar 2026. godina**

PREDSJEDNIK CRNE GORE

Jakov Milatović

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na sjednici Prvog vanrednog zasijedanja u 2026. godini, dana 2. februara 2026. godine, donijela je

ZAKON
O TRŽIŠTU KAPITALA*

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se: uslovi za osnivanje i rad tržišta kapitala; vrste finansijskih instrumenata; emisija hartija od vrijednosti; organizacija i poslovanje investicionih društava; regulisano tržište kapitala; sekundarno trgovanje hartijama od vrijednosti; registracija finansijskih instrumenata, poravnanje, saldiranje (namira) i registracija transakcija finansijskih instrumenata; objavljivanje finansijskih i drugih informacija i izvještavanje emitenata i drugih učesnika na tržištu kapitala; zabrana zloupotreba na tržištu kapitala; vrste i obim investicionih usluga i pomoćnih investicionih usluga; prava, obaveze i zaštita klijenata na tržištu kapitala; pravila transparentnosti pre-trgovanja i post-trgovanja; obaveze izvještavanja o transakcijama; pravila najboljeg izvršenja naloga; upravljanje sukobom interesa i ograničenje dodatnih podsticaja; algoritamsko trgovanje i sistematski internalizatori; uslovi pružanja investicionih usluga iz trećih zemalja; obaveze u vezi s upravljanjem proizvodima; standardi nadzora i saradnja s regulatornim organima, ovlašćenja, obaveze i postupanja Komisije za tržište kapitala Crne Gore, uključujući nadzorna ovlašćenja i alate za bonitetni nadzor investicionih društava i objavu u oblasti bonitetnih zahtjeva i nadzora investicionih društava

Ovim zakonom uređuju se uslovi za osnivanje, licenciranje i poslovanje investicionih društava, tržišnih operatera, kao i uslovi pod kojima društva iz trećih zemalja mogu da pružaju investicione usluge u Crnoj Gori.

Tržište kapitala

Član 2

Regulisano tržište kapitala je multilateralni sistem kojim upravlja organizator tržišta, koji obezbjeđuje uslove za spajanje višestrukih interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u okviru sistema i u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima, na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima koji su uključeni u trgovanje prema pravilima tog sistema, a koji posjeduje dozvolu za rad i koje posluje kontinuirano u skladu sa ovim zakonom.

Multilateralna trgovačka platforma (u daljem tekstu: MTP) je multilateralni sistem koji organizuje ili kojim upravlja organizator tržišta ili investiciono društvo, koji obezbjeđuje uslove za spajanje višestrukih interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u okviru sistema i u skladu sa obavezujućim pravilima, na način koji dovodi do zaključenja ugovora u skladu sa ovim zakonom.

Organizovana trgovačka platforma (u daljem tekstu: OTP) je multilateralni sistem koji nije regulisano tržište ili MTP, u kojem višestruki interesi trećih strana za kupovinu

i prodaju obveznica, strukturiranih finansijskih proizvoda, jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili derivata mogu biti u interakciji u okviru sistema, na način koji dovodi do zaključivanja ugovora u skladu sa ovim zakonom.

Vanberzansko tržište (u daljem tekstu: OTC) je sekundarno tržište za trgovanje finansijskim instrumentima, koje ne mora da ima organizatora tržišta i čiji sistem trgovanja podrazumijeva pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije.

Organizator tržišta je lice ovlašćeno da upravlja poslovanjem regulisanog tržišta, a može biti i regulisano tržište.

Multilateralni sistem iz st. 1 do 3 ovog člana je svaki sistem ili platforma u okviru koje je omogućena interakcija višestrukih interesa trećih lica za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

Finansijski instrumenti

Član 3

Finansijski instrumenti, u smislu ovog zakona, su:

1) prenosive hartije od vrijednosti, osim instrumenata plaćanja;
2) instrumenti tržišta novca, uključujući trezorske zapise, blagajničke zapise, komercijalne zapise i certifikate o depozitu, osim instrumenata plaćanja;
3) investicione jedinice, u smislu zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje investicionih fondova i društava za upravljanje investicionim fondovima;
4) derivati koji obuhvataju:
   a) opcije, fjučerse, svopove, kamatne forvarde i druge izvedene finansijske instrumente koji se odnose na hartije od vrijednosti, valute, kamatne stope ili kamatne prinose, jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, kao i druge izvedene finansijske instrumente, finansijske indekse ili finansijske jedinice koje se mogu saldirati u gotovom novcu ili razmjenom;
   b) opcije, fjučerse, svopove, kamatne forvarde i ostale izvedene finansijske instrumente koji se odnose na robu i koji se obavezno saldiraju u gotovom novcu ili mogu biti saldirani u gotovini na zahtjev jedne od ugovornih strana, iz razloga koji nijesu vezani za neizvršenje obaveza ili raskid ugovora;
   c) opcije, fjučerse, svopove i druge izvedene finansijske ugovore koji se odnose na robu i mogu biti saldirani fizički, pod uslovom da se tom robom trguje na regulisanom tržištu i/ili MTP-u i/ili OTP-u, osim veleprodajnih energetskih proizvoda kojima se trguje na OTP-u koji moraju biti saldirani razmjenom;
   d) opcije, fjučerse, svopove, forvarde i druge izvedene finansijske instrumente koji se odnose na robu i mogu biti saldirani fizički, na način koji nije predviđen u podtački c ove tačke, koji nijesu predviđeni za trgovanje i imaju karakteristike izvedenih finansijskih instrumenata;
   e) izvedene finansijske instrumente za prenos kreditnog rizika;
   f) finansijske ugovore o razlikama;
   g) opcije, fjučerse, svopove, kamatne forvarde i druge izvedene finansijske instrumente koji se odnose na klimatske promjene, troškove prevoza, jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte ili stope inflacije ili drugu zvaničnu ekonomsku statistiku koja mora biti saldirana u gotovom novcu na zahtjev jedne od ugovornih strana iz razloga koji nijesu povezani sa neizvršenjem obaveza ili raskidom ugovora, kao i druge izvedene finansijske ugovore koji se odnose na imovinu, prava, obaveze, indekse i druge jedinice mjere koje

imaju karakteristike drugih izvedenih finansijskih instrumenata, kojima se trguje na regulisanom tržištu, MTP-u ili OTP-u;
5) jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte;
6) finansijske instrumente koji su emitovani korišćenjem tehnologije distribuiranog zapisa (DLT).

Prenosive hartije od vrijednosti

Član 4

Prenosive hartije od vrijednosti su vrste hartija od vrijednosti koje su prenosive na tržištu kapitala, osim instrumenata plaćanja, kao što su:

1) akcije akcionarskog društva i druge hartije od vrijednosti koje predstavljaju udio u kapitalu ili članskim pravima u društvima ili drugim subjektima i potvrde o deponovanim akcijama;
2) obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga, uključujući i potvrde o tim deponovanim hartijama od vrijednosti; i
3) druge hartije od vrijednosti koje daju pravo na sticanje ili prodaju prenosivih hartija od vrijednosti koje omogućavaju kupovinu ili prodaju ili isplatu u gotovom novcu, čiji iznos se utvrđuje upućivanjem na prenosive hartije od vrijednosti, valute, kamatne stope, prinose, robu, ili druge indekse ili jedinice.

Vlasničke hartije od vrijednosti su akcije i druge prenosive hartije od vrijednosti, ekvivalentne akcijama društva koje predstavljaju udio u kapitalu, kao i druge vrste prenosivih hartija od vrijednosti koje daju pravo njihovog sticanja na osnovu konverzije ili uživanja prava koja iz njih proizilaze, ako ih izdaje emitent osnovnih akcija ili lice koje pripada grupi tog emitenta.

Nevlasničke hartije od vrijednosti su sve hartije od vrijednosti koje nijesu vlasničke hartije od vrijednosti iz stava 2 ovog člana.

Dužničke hartije od vrijednosti

Član 5

Dužničke hartije od vrijednosti su obveznice i drugi oblici prenosivih sekjuritizovanih dugova, osim hartija od vrijednosti koje su ekvivalentne akcijama i hartijama od vrijednosti koje, ako se konvertuju ili se ostvare glasačka prava koja iz njih proizilaze, daju pravo na sticanje akcija ili hartija od vrijednosti istovjetnih akcijama.

Instrumenti tržišta novca

Član 6

Instrumenti tržišta novca su finansijski instrumenti kojima se uobičajeno trguje na tržištu novca kao što su kratkoročne državne obveznice, depozitne potvrde i komercijalni papiri, blagajnički zapisi, robne mjenice i sertifikati o depozitu i drugi kratkoročni dužnički instrumenti sa dospijećem do jedne godine, osim platnih instrumenata.

Jedinice u subjektima za zajednička ulaganja

Član 7

Udjeli u subjektima za zajednička ulaganja jesu prenosive hartije od vrijednosti koje izdaju subjekti za zajednička ulaganja, a koji vlasniku udjela daju pravo na

proporcionalno učestvovanje u imovini i rezultatima ulaganja subjekta za zajednička ulaganja, u skladu s posebnim propisima kojima se uređuju UCITS fondovi i alternativni investicioni fondovi.

Udjeli u subjektima za zajednička ulaganja smatraju se finansijskim instrumentima u smislu člana 3 ovog zakona.

Derivati

Član 8

Derivati su finansijski instrumenti koji daju pravo na sticanje ili prodaju tih finansijskih instrumenata ili na osnovu kojih se može obavlja plaćanje u novcu, a čiji iznos se utvrđuje na osnovu finansijskih instrumenata, valuta, kamatnih stopa ili prinosa.

Robni derivati su finansijski instrumenti koji daju pravo na sticanje ili prodaju finansijskih instrumenata ili na osnovu kojih se može obavlja plaćanje u novcu, čiji se iznos utvrđuje na osnovu robe ili drugih indeksa odnosno mjernih veličina.

Strukturirani depozit

Član 9

Strukturirani depozit je depozit koji u potpunosti dospijeva na naplatu po dospijeću, pod uslovima pod kojima se sve kamate ili premije isplaćuju ili podliježu riziku uzimajući u obzir:

1) indeks ili kombinaciju indeksa, isključujući depozite sa promjenljivom kamatnom stopom čiji je povrat neposredno povezan sa indeksom kamatne stope poput Euribora ili Libora;
2) finansijski instrument ili kombinaciju finansijskih instrumenata;
3) robu ili kombinaciju robe ili drugu materijalnu ili nematerijalnu imovinu; ili
4) devizni kurs ili kombinaciju deviznih kurseva.

Potvrde o deponovanim hartijama od vrijednosti

Član 10

Potvrde o deponovanim hartijama od vrijednosti su hartije od vrijednosti prenosive na tržištu kapitala i koje predstavljaju hartije od vrijednosti inostranog emitenta, a koje se mogu uključiti za trgovanje na regulisanom tržištu i kojima se može trgovati nezavisno od hartija od vrijednosti inostranog emitenta.

Strukturirani finansijski proizvod

Član 11

Strukturirani finansijski proizvod je hartija od vrijednosti koja je izdata radi obezbjeđenja i prenosa kreditnog rizika povezanog sa finansijskom imovinom, a koja emitentu hartije od vrijednosti omogućava redovne isplate u zavisnosti od novčanog toka proizašlog iz osnovne imovine.

Veleprodajni energetski proizvodi

Član 12

Veleprodajni energetski proizvodi su ugovori i derivati bez obzira na mjesto, vrijeme i način trgovanja, i to:

1) ugovori o snabdijevanju električnom energijom ili prirodnim gasom;
2) derivati koji se odnose na električnu energiju ili prirodni gas;
3) ugovori koji se odnose na prenos električne energije ili transport prirodnog gasa; i
4) derivati koji se odnose na prenos električne energije ili transport prirodnog gasa.

Ugovori o snabdijevanju i distribuciji električne energije ili prirodnog gasa za potrebe krajnjih kupaca ne smatraju se veleprodajnim energetskim proizvodima iz stava 1 ovog člana, osim ugovora o snabdijevanju i distribuciji električne energije ili prirodnog gasa krajnjim kupcima sa kapacitetom potrošnje iznad 600 GWh godišnje.

Komisija za tržište kapitala sarađuje sa Evropskim nadzornim organom za hartije od vrijednosti i tržište kapitala i Komisijom za saradnju energetskih regulatora (ACER) u vezi sa transakcijama finansijskih instrumenata koji su povezani sa veleprodajnim energetskim proizvodima.

Poljoprivredni robni derivati

Član 13

Poljoprivredni robni derivati su ugovori o derivatima koji se odnose na poljoprivredne proizvode.

Ugovori o energetskim derivatima

Član 14

Ugovori o energetskim derivatima su opcije, fjučersi, svopovi i drugi ugovori o derivatima koji se odnose na ugalj ili naftu, kojima se trguje na OTP-u i moraju se fizički namiriti.

Emitent državnih hartija od vrijednosti

Član 15

Emitent državnih hartija od vrijednosti je subjekat koji izdaje dužničke finansijske instrumente i to:

1) Crna Gora i jedinica lokalne samouprave;
2) Centralna banka Crne Gore;
3) Evropska unija;
4) država članica;
5) subjekat posebne namjene organizovan od strane država članica Evropske unije;
6) u slučaju federalne države članice, član federacije;
7) međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije ili više država članica, a koja ima za cilj finansiranje i pružanje finansijske pomoći članovima koji mogu imati ozbiljne finansijske poteškoće ili kroz njih prolaze; ili
8) Evropska investiciona banka.

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti

Član 16

Emitent je pravno lice koje izdaje ili namjerava da izda hartije od vrijednosti.

Hartije od vrijednosti emituju se, prenose i vode u dematerijalizovanom obliku.

Registracija dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 17

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti emitovane u skladu sa odredbama ovog zakona, registruju se u registru hartija od vrijednosti Centralnog klirinškog depozitarnog društva (u daljem tekstu: CKDD).

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti registruju se kao elektronski zapisi na računu hartija od vrijednosti u registru hartija od vrijednosti, na osnovu kojih zakoniti imalac finansijskog instrumenta ima određena prava u odnosu na emitenta.

Prava i obaveze iz hartija od vrijednosti nastaju u trenutku registracije u registru hartija od vrijednosti.

Bitni elementi dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 18

Bitni elementi dematerijalizovanih hartija od vrijednosti koji se upisuju u registar hartija od vrijednosti su:

1) oznaka vrste hartije od vrijednosti;
2) identifikacioni informacije o emitentu (npr. naziv, sjedište, matični broj);
3) ukupan broj emitovanih i upisanih hartija od vrijednosti emitenta;
4) ukupan nominalni iznos emitovanih i upisanih hartija od vrijednosti, ako hartija od vrijednosti glasi na nominalni iznos;
5) datum upisa hartije od vrijednosti;
6) oznaka klase;
7) nominalni iznos na koji glasi ili naznaku da se radi o akciji bez nominalnog iznosa;
8) informacij o pravu glasa; i
9) ako akcija daje posebna prava, sadržaj tih posebnih prava.

Za dematerijalizovanu obveznicu ili drugu dematerijalizovanu hartiju od vrijednosti, na osnovu koje imalac ima pravo da od emitenta zahtijeva isplatu glavnice i eventualnih kamata (dematerijalizovane dužničke hartije od vrijednosti), pored elemenata iz stava 1 ovog člana, u registar hartija od vrijednosti naročito se upisuju:

1) nominalni iznos na koji glasi;
2) ako imalac ima pravo na isplatu kamata, informacije o kamatnoj stopi i informacije o načinu i periodima obračuna kamate;
3) informacije o dospijeću obaveza emitenta iz hartije od vrijednosti;
4) ako emitent ima pravo prijevremenog otkupa:
   a) informacije o otkupnoj vrijednosti ili način određivanja otkupne vrijednosti;
   b) informacije o načinu ostvarivanja tog prava; i
   c) druge uslove za ostvarivanje tog prava;
5) datum nastanka prava na isplatu dijela glavnice ili kamate.

Za dematerijalizovanu hartiju od vrijednosti koja emitentu daje pravo zamjene za drugu hartiju od vrijednosti, pored elemenata iz stava 2 tač. 1 do 5 ovog člana, u registar hartija od vrijednosti, naročito se upisuju:

1) sadržaj prava iz hartije od vrijednosti koje se stiče zamjenom;
2) odnos u kojem se može izvršiti zamjena;
3) informacije o načinu ostvarivanja prava na zamjenu;

4) rok za ostvarivanje prava na zamjenu, ako je to pravo vezano za rok; i
5) drugi uslovi za ostvarivanje prava na zamjenu.

Za dematerijalizovanu hartiju od vrijednosti, koja nije obuhvaćena st. 2 i 3 ovog člana, u registar hartija od vrijednosti obavezno se upisuje tačan sadržaj prava koja daje.

Prenos prava iz finansijskih instrumenata

Član 19

Finansijski instrumenti i prava iz finansijskih instrumenata mogu se neograničeno prenositi u pravnom prometu, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

Kontrola

Član 20

Kontrola, u smislu ovog zakona, je odnos između matičnog i zavisnog društva u kojem:

1) matično društvo ima:
   a) više od polovine prava glasa akcionara ili članova u zavisnom društvu;
   b) pravo da kao akcionar ili član zavisnog društva imenuje ili razriješi većinu članova upravnog ili nadzornog odbora zavisnog društva;
   c) pravo da vrši odlučujući uticaj na zavisno društvo, čiji je akcionar ili član, saglasno ugovoru koji je zaključilo sa tim društvom ili saglasno statutu, u skladu sa zakonom;
2) matično društvo kao akcionar ili član zavisnog društva:
   a) direktno imenuje više od polovine članova upravnog ili nadzornog odbora zavisnog društva, na osnovu prava glasa;
   b) kontroliše više od polovine prava glasa akcionara ili članova u zavisnom društvu, na osnovu ugovora sa drugim akcionarima ili članovima tog društva;
3) matično društvo ima udio u zavisnom društvu i:
   a) vrši odlučujući uticaj nad zavisnim društvom;
   b) na jedinstvenoj osnovi upravlja matičnim i zavisnim društvom;
4) matično društvo može da upravlja ili određuje smjernice upravljanja i politiku zavisnog društva na drugi način.

U slučaju iz stava 1 tačka 1 podtač. a i b i tačka 2 ovog člana, pravo glasa i pravo imenovanja i razrješenja u drugom zavisnom društvu, kao i pravo drugog lica koja djeluje u svoje ime, a za račun matičnog društva ili drugog zavisnog društva dodaju se pravima matičnog društva, umanjenim za prava u vezi akcija koje:

1) se drže u ime lica koja nije matično društvo, niti njegovo zavisno društvo; ili
2) služe kao obezbjeđenje, pod uslovom da se ta prava koriste u skladu sa instrukcijama ili su u vezi sa odobravanjem kredita, u okviru uobičajenih poslovnih aktivnosti, pod uslovom da se prava glasa vrše u interesu lica koja pruža garanciju.

U slučaju iz stava 1 tačka 1 podtačka b i tačka 2 ovog člana, ukupna prava glasa akcionara ili članova zavisnog društva umanjuju se za prava glasa u vezi akcija koje drži isto društvo, zavisno društvo tog društva, ili lice koje djeluje u svoje ime, a za račun tih društava.

Povezana lica

Član 21

Povezana lica, u smislu ovog zakona, su lica povezana:

1) učešćem, odnosno neposrednim ili posrednim posjedovanjem najmanje 20% prava glasa ili kapitala društva;
2) kontrolom, koja postoji između matičnog i zavisnog društva iz člana 20 ovog zakona ili kontrolom fizičkog ili pravnog lica nad određenim društvom, uključujući i zavisno društvo zavisnog društva koje kontroliše isto matično društvo;
3) trajno sa istim licem putem kontrole;
4) kao članovi porodice; ili
5) kao srodnici koji su bili članovi zajedničkog domaćinstva najmanje godinu dana od datuma određene transakcije.

Članovima porodice iz stava 1 tačka 4 ovog člana, smatraju se:

1) supružnici, odnosno lica koja žive u vanbračnoj zajednici;
2) srodnici po krvi u pravoj liniji neograničeno;
3) srodnici po krvi do trećeg stepena srodstva u pobočnoj liniji, uključujući i srodnike po tazbini;
4) usvojilac i usvojenici i potomci usvojenika;
5) staralac i štićenici i potomci štićenika; i
6) druga lica koja žive u zajedničkom domaćinstvu najmanje posljednjih godinu dana.

Povezano društvo

Član 22

Povezano društvo je društvo:

1) u kojem fizičko ili pravno lice ima većinu prava glasa;
2) u kojem fizičko ili pravno lice kao akcionar ili član tog društva ima pravo da imenuje ili razriješi većinu članova organa upravljanja i rukovođenja;
3) u kojem je fizičko ili pravno lice akcionar ili član i ima većinu prava glasa akcionara ili prava glasa članova, u skladu sa ugovorom zaključenim sa drugim akcionarima ili članovima tog društva; ili
4) nad kojim fizičko ili pravno lice ima pravo odlučujućeg uticaja ili kontrole.

Upotreba rodno senzitivnog jezika

Član 23

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 24

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **javna ponuda hartija od vrijednosti** je obavještenje dato u bilo kojem obliku i putem bilo kojeg sredstva koje daje dovoljno informacija o uslovima ponude i o hartijama od vrijednosti iz ponude, na način da se investitoru omogući donošenje odluke o kupovini ili upisu tih hartija od vrijednosti, a javnom ponudom se smatra i plasman hartija od vrijednosti preko investicionih društava;

2) **kreditna institucija** je privredno društvo čija je djelatnost primanje depozita ili drugih povratnih sredstava od javnosti i odobravanje kredita za sopstveni račun;

3) **ovlašćena kreditna institucija** je banka ili druga kreditna institucija sa sjedištem u Crnoj Gori kojoj je Komisija za tržište kapitala izdala dozvolu za pružanje investicionih usluga i kojoj je Centralna banka odobrila obavljanje tih usluga;

4) **trgovanje za sopstveni račun** odnosno dilerski posao je trgovanje korišćenjem sopstvenog kapitala koje se završava zaključenjem transakcije za jedan ili više finansijskih instrumenata;

5) **market mejker (održavalac tržišta)** je fizičko ili pravno lice koje je stalno prisutno na finansijskom tržištu i trguje za sopstveni račun kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata koristeći sopstveni kapital po cijenama koje utvrdi;

6) **pokrovitelj** je investiciono društvo koje vrši usluge pokroviteljstva koje se odnose na plasman finansijskih instrumenata;

7) **agent** je investiciono društvo koje pruža usluge koje se odnose na plasman finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa;

8) **upravljanje portfeljem** je upravljanje portfeljem koji se odnosi na jedan ili više finansijskih instrumenata, na individualnoj i diskrecionoj osnovi, a u skladu sa ovlašćenjem, odnosno nalogom klijenta;

9) **klijent** je fizičko ili pravno lice kojem je investiciono društvo pružilo ili namjerava da pruži investicionu ili pomoćnu uslugu;

10) **subjekti za zajednička ulaganja** su otvoreni investicioni fondovi i društva za investiranje čiji:

a) je cilj zajedničko ulaganje sredstava prikupljenih od javnosti i koji posluju prema načelu disperzije rizika; i

b) se udjeli, na zahtjev vlasnika učešća, otkupljuju ili isplaćuju, neposredno ili posredno, iz imovine tih subjekata;

11) **udjeli u subjektima zajedničkog ulaganja** su hartije od vrijednosti koje izdaje subjekat zajedničkog ulaganja na osnovu kojeg vlasnik učešća stiče prava nad imovinom u tom subjektu;

12) **izvršenje naloga za račun klijenta** je postupanje sa ciljem ugovaranja kupovine ili prodaje jednog ili više finansijskih instrumenata za račun klijenta, uključujući zaključenje ugovora o prodaji finansijskih instrumenata koje emituje investiciono društvo ili kreditna institucija prilikom emitovanja tih finansijskih instrumenata;

13) **kvalifikovano učešće** je direktno ili indirektno učešće u investicionom društvu, organizatoru tržišta i akcionarskom društvu osnovanom za poslove registracije, kliringa i saldiranja, koje predstavlja najmanje 10% učešća u kapitalu, pravu glasa ili koje omogućava ostvarivanje značajnog uticaja na upravljanje pravnim licem u kome se posjeduje učešće;

14) **akcionar** je pravno ili fizičko lice koje, direktno ili indirektno, drži akcije emitenta u svoje ime i za svoj račun ili u svoje ime, a za račun drugog fizičkog ili pravnog lica;

15) **filijala investicionog društva** je svako mjesto poslovanja koje nije sjedište investicionog društva, a koje je dio investicionog društva, bez statusa pravnog lica, koje pruža investicione usluge i/ili obavlja investicione aktivnosti, a koje može pružati i dodatne usluge za koje je investiciono društvo dobilo dozvolu; sva mjesta poslovanja jednog investicionog društva sa sjedištem u drugoj državi se smatraju jednom filijalom u smislu ovog zakona;

16) **menadžer u emitentu** je lice koje je član organa upravljanja ili nadzornog organa emitenta ili drugo lice koje ima redovan pristup informacijama koje se odnose, direktno ili indirektno, na emitenta i ima ovlašćenje za donošenje odluka koje utiču na budući razvoj emitenta;

17) **distributivni kanal** je sredstvo putem kojeg se informacija javno objavljuje ili može postati javno dostupna, odnosno kojoj pristup ima veliki broj lica (npr. internet, sredstva javnog informisanja i slično);

18) **trajni medij** je sredstvo koje klijentu omogućava čuvanje upućenih informacija na način da ti informacije budu dostupni za buduću upotrebu tokom perioda primjerenog namjeni tih informacija i koji omogućava reprodukovanje sačuvanih informacija u nepromijenjenom obliku;

19) **vezani zastupnik** je fizičko ili pravno lice koje pod punom i bezuslovnom odgovornošću nastupa za račun jednog investicionog društva, pruža investicione i/ili pomoćne usluge klijentima ili potencijalnim klijentima, prima i prenosi naloge klijenata povezane sa finansijskim uslugama ili finansijskim instrumentima, prodaje finansijske instrumente ili pruža usluge savjetovanja klijentima ili potencijalnim klijentima u vezi sa finansijskim instrumentima ili uslugama tog investicionog društva;

20) **rastuće tržište malih i srednjih privrednih društava** je MTP koji je registrovan kao rastuće tržište malih i srednjih privrednih društava u skladu sa odredbama ovog zakona;

21) **mala i srednja privredna društva** su društva koja su na osnovu kotacije na kraju godine za prethodne tri kalendarske godine imala prosječnu tržišnu kapitalizaciju manju od 200.000.000 eura;

22) **limitirani nalog** je nalog za kupovinu ili prodaju određene količine finansijskog instrumenta po određenoj ili po povoljnijoj cijeni;

23) **mjesto trgovanja** je svako regulisano tržište, multilateralna ili organizovana trgovačka platforma;

24) **likvidno tržište** je tržište za finansijski instrument na kojem kontinuirano postoje kupci i prodavci, a koji se u zavisnosti od specifične tržišne strukture ili klase finansijskog instrumenta određuju prema sljedećim kriterijumima:

a) prosječnoj učestalosti i obimu transakcija pod tržišnim uslovima, uzimajući u obzir prirodu i rok trajanja proizvoda u okviru određene klase finansijskog instrumenta;

b) broju i vrsti učesnika na tržištu, uključujući odnos učesnika na tržištu i finansijskih instrumenata kojima se trguje za pojedini proizvod; i

c) prosječnom rasponu cijena;

25) **grupa** je matično društvo i sva njegova zavisna društva;

26) **organ upravljanja** je organ investicionog društva, organizatora tržišta ili društva za pružanje usluga dostavljanja informacija ovlašćen za utvrđivanje strategije, ciljeva i opšteg smjera poslovanja subjekta, nadgledanje i nadzor nad donošenjem odluka uprave, uključujući lica koja upravljaju poslovanjem subjekta i to kod društava sa jednodomnim upravljanjem, organi uprave su jedan ili više direktora, odnosno odbor direktora, gdje izvršni direktori imaju rukovodeću funkciju, a neizvršni direktori imaju nadzornu funkciju. Kod društava sa dvodomnim upravljanjem, organi uprave su izvršni direktori, odnosno izvršni odbor i nadzorni odbor, gdje izvršni direktori imaju rukovodeću funkciju, a nadzorni odbor ima nadzornu funkciju;

27) **viši rukovodilac** je fizičko lice koje obavlja izvršne funkcije u investicionom društvu, organizatoru tržišta ili društvu za pružanje usluga dostavljanja informacija

koja su odgovorna organu upravljanja za upravljanje subjektom na dnevnom nivou, uključujući sprovođenje politika koje se odnose na usluge i proizvode koje društvo prodaje klijentima;

28) **trgovanje za sopstveni račun uparivanjem naloga** je transakcija koja se izvršava preko posrednika koji se tokom izvršenja transakcije ne izlaže tržišnom riziku, pri čemu se izvršenje transakcije za kupca i prodavca događa istovremeno, po cijeni po kojoj posrednik ne ostvaruje ni dobit ni gubitak, osim unaprijed dogovorene provizije ili naknade za transakciju;

29) **algoritamsko trgovanje** je trgovanje finansijskim instrumentima u kojem računski algoritam automatski određuje pojedinačne parametre naloga, npr. treba li postaviti početne uslove za nalog, trenutak izdavanja naloga, cijenu ili količinu u nalogu ili način upravljanja nalogom nakon njegovog izdavanja, uz ograničeno učešće ili bez učešća ljudskog faktora, osim sistema koji se koriste za usmjeravanje naloga na jedno ili više mjesta trgovanja ili za obradu naloga bez određivanja parametara trgovanja ili za potvrdu naloga ili obradu izvršenih transakcija nakon trgovanja;

30) **tehnika visokofrekventnog algoritamskog trgovanja** je tehnika koja:

a) ima infrastrukturu za skraćenje mrežne i druge vrste latentnosti, uključujući najmanje jednu od sljedećih mogućnosti za algoritamski unos naloga: kolokaciju, držanje datoteka na serveru u neposrednoj blizini ili direktni elektronski pristup velike brzine;

b) sistemski određuje početne uslove generisanja, usmjeravanja ili izvršenja naloga bez učešća ljudskog faktora za pojedinačne transakcije ili naloge; i

c) omogućava visoku dnevnu količinu poruka koje predstavljaju naloge, ponude i otkazivanja;

31) **neposredni elektronski pristup** je postupak ili sredstvo koji obezbjeđuje pravnom ili fizičkom licu da uz dozvolu koristi oznaku u sistemu za trgovanje člana ili klijenta mjesta trgovanja ili njegovog učesnika za prenošenje elektronskog naloga povezanog sa finansijskim instrumentom neposrednog mjesta trgovanja i obuhvata infrastrukture člana, učesnika ili klijenta ili drugog sistema povezivanja koji član, učesnik ili klijent obezbjeđuje za prenos naloga (neposredan pristup tržištu), ako navedeno lice ne koristi tu infrastrukturu (sponzorisani pristup);

32) **sponzorisani elektronski pristup** je pristup člana, učesnika ili klijenta pravnog ili fizičkog lica mjestu trgovanja, koji ne koristi infrastrukturu člana, učesnika ili klijenta za prenos naloga;

33) **međusektorska prodaja** je ponuda investicionih usluga sa drugom uslugom ili proizvodom kao dio paketa ili kao uslov za jedan ugovor ili paket;

34) **fond kojim se trguje na berzi ili ETF** je fond čijom se najmanje jednom jedinicom ili klasom akcija trguje tokom dana na najmanje jednom mjestu trgovanja i s najmanje jednim kreatorom tržišta koji preduzima mjere kako bi obezbijedio da se cijena njegovih jedinica ili akcija na mjestu trgovanja bitno ne razlikuje od njegove neto vrijednosti imovine i, po potrebi, od njegove indikativne neto vrijednosti imovine;

35) **sistem odobrenih objava** (u daljem tekstu: APA), je lice koje je ovlašćeno u skladu sa ovim zakonom da pruža usluge objavljivanja izvještaja o trgovanju u ime investicionih društava;

36) **pružalac konsolidovanih informacija o trgovanju** (u daljem tekstu: CTP) je lice koje je ovlašćeno u skladu sa ovim zakonom da pruža usluge prikupljanja izvještaja o trgovanju finansijskim instrumentima od regulisanih tržišta, MTP, OTP

i APA i da ih konsoliduje u kontinuirane elektronske tokove informacija o cijeni i količini u realnom vremenu za svaki finansijski instrument pojedinačno;

37) **ovlašćeni mehanizam izvještavanja** (u daljem tekstu: ARM) je lice koje je ovlašćeno u skladu sa ovim zakonom da pruža usluge dostavljanja izvještaja o pojedinostima transakcija Komisiji u ime i za račun investicionih društava;

38) **pružalac usluga dostavljanja informacija** je APA, CTP ili ARM;

39) **država članica** je država članica Evropske unije i država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru;

40) **matična država članica** je:

a) za investiciona društva:

- država članica u kojoj je registrovano sjedište investicionog društva sa svojstvom pravnog lica;
- ako investiciono društvo u skladu sa propisima države u kojoj je registrovano nema registrovano sjedište, država članica u kojoj je sjedište njegove centralne uprave;

b) za regulisano tržište, država članica u kojoj je registrovano regulisano tržište ili, ako u skladu sa propisima države članice nema registrovano sjedište, država članica u kojoj se nalazi sjedište centralne uprave regulisanog tržišta;

c) za APA, CTP ili ARM:

- ako je APA, ARM ili CTP pravno lice, država članica u kojoj je registrovano njihovo sjedište;
- ako APA, ARM ili CTP prema propisima države u kojoj je osnovano nema registrovano sjedište, država članica u kojoj se nalazi sjedište njegove centralne uprave.

41) **država članica domaćin** je država članica u kojoj investiciono društvo ima filijalu ili pruža investicione usluge i/ili obavlja investicione aktivnosti, ili država članica u kojoj regulisano tržište pruža usluge odgovarajućeg mehanizma kojim se članovima sa udaljenim pristupom ili učesnicima sa sjedištem u toj državi članici olakšava pristup trgovanju u njegovom sistemu, ili državu članicu u kojoj centralni depozitar ima filijalu ili pruža usluge kao centralni depozitar (CSD).

42) **društvo iz treće države** je kreditna institucija koja pruža investicione usluge ili obavlja investicione aktivnosti ili investiciono društvo čije sjedište nije u državi članici Evropske unije;

43) **ESMA** je Evropski nadzorni organ za hartije od vrijednosti i tržište kapitala;

44) **roba** je svaka zamjenljiva roba koju je moguće dostaviti, uključujući metale i njihove rude i legure, poljoprivredne proizvode i energiju;

45) **program otkupa** je planirani otkup sopstvenih akcija;

46) **transakcija finansiranja hartija od vrijednosti** je pozajmljivanje akcija ili drugih finansijskih instrumenata drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, repo ugovor ili obrnuti repo ugovor ili druga transakcija koja uključuje kupovinu finansijskog instrumenta i njegovu ponovnu prodaju ili druga transakcija koja uključuje prodaju finansijskog instrumenta i njegovu ponovnu kupovinu;

47) **sekjuritizacija** je kreiranje finansijskog instrumenta kombinovanjem finansijskih sredstava;

48) **ponuđač** je pravno ili fizičko lice koje vrši javnu ponudu hartije od vrijednosti ili druge finansijske instrumente;

49) **matično društvo** je matično društvo u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i primjena standarda finansijskog izvještavanja;

50) **zavisno društvo** je zavisno društvo u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i primjena standarda finansijskog izvještavanja;

51) **certifikati** su hartije od vrijednosti koj su prenosive na tržištu kapitala i koje su, u slučaju otplate ulaganja od strane izdavaoca, rangirani iznad akcija, ali ispod neobezbijeđenih obveznica i drugih sličnih instrumenata;

52) **CSD treće zemlje** je svaki pravni subjekt sa sjedištem u trećoj zemlji koji pruža usluge slične upravljanju sistemom za saldiranje finansijskih instrumenata (usluga saldiranja) i koji obavlja najmanje jednu od sljedećih osnovnih usluga centralnog depozitara finansijskih instrumenata i to, početno evidentiranje finansijskih instrumenata u sistem u nematerijalizovanom obliku („bilježnička usluga"), obezbjeđivanje i vođenje računa finansijskih instrumenata na najvišem nivou („usluga centralnog vođenja računa") i upravljanje sistemom za saldiranje finansijskih instrumenata („usluga saldiranja");

53) **član sistema poravnanja** znači društvo koje učestvuje u centralnoj drugoj ugovornoj strani i koje je odgovorno za izvršavanje finansijskih obaveza koje proizlaze iz takvog učestvovanja;

54) **društva povezana zajedničkim vođenjem** su društva koja su povezana na jedan od sljedećih načina:

a) društva su ravnopravna i povezana zajedničkim vođenjem, u skladu sa sklopljenim ugovorom ili odredbama statuta

b) većina članova uprave ili nadzornog odbora tih društava su ista lica;

55) **društvo za pomoćne usluge** je društvo čiju osnovnu djelatnost čini vlasništvo nad imovinom ili upravljanje njome, upravljanje uslugama obrade informacija ili slična djelatnost koja je pomoćna u odnosu na osnovnu djelatnost jednog investicionog društva ili više njih;

56) **društvo za upravljanje** je društvo za upravljanje kako je definisano zakonom kojim se uređuje osnivanje i rad otvorenih investicionih fondova s javnom ponudom i društava za upravljanje koja njima upravljaju odnosno društvo za upravljanje alternativnim investicionim fondovima kako je definisano zakonom kojim se uređuju alternativni investiconi fondovi;

57) **finansijska druga ugovorna strana** je investiciono društvo, kreditna institucija, društvo za osiguranje, društvo za životno osiguranje, društvo za reosiguranje, kolektivni investicioni fond i njegovo društvo za upravljanje, institucija za stručno penzijsko osiguranje, kao i alternativni investicioni fond kojim upravlja društvo za upravljanje alternativnih investicionih fondova, pod uslovom da su ova pravna lica ovlašćena za rad u skladu sa važećim propisima kojima se uređuje njihovo djelovanje;

58) **finansijska institucija** je pravno lice, koje nije investiciono društvo, a čija je isključiva ili pretežna djelatnost sticanje učešća u kapitalu ili pružanje jedne ili više osnovnih finansijskih usluga utvrđenih ovim zakonom, uključujući finansijski holding, mješoviti finansijski holding, platnu instituciju i društvo za upravljanje imovinom, a isključujući holdinge obezbijedivača i mješovite holdinge obezbijedivača;

59) **finansijski analitičar** je lice koje obavlja djelatnost finansijske analize u skladu sa propisima kojima se uređuju organizacioni zahtjevi i uslovi poslovanja investicionih društava, odnosno lice koje izrađuje stručne analize, procjene i preporuke u vezi sa finansijskim instrumentima i tržištem kapitala;

60) **grupa investicionog društva** je grupa pravnih lica koja se sastoji od matičnog društva i njegovih zavisnih društava, ili drugih društava koja ispunjavaju

uslove propisane zakonom kojim se uređuje računovodstvo, pri čemu je bar jedno od tih društava investiciono društvo, a grupa ne uključuje kreditnu instituciju;

61) **imobilizacija** znači čin koncentracije lokacije fizičkih hartija od vrijednosti u CSD-u tako da se naknadni prenosi mogu ostvariti elektronskim knjiženjem;

62) **incident** znači bilo koji događaj koji ima stvaran negativan učinak na sigurnost mrežnih i informacionih sistema;

63) **inicijalni kapital** znači kapital propisan za potrebe odobrenja za rad investicionog društva, za koji su iznos i vrsta određeni ovim zakonom;

64) **interni kapital** je kapital koji investiciono društvo ocijeni adekvatnim u odnosu na vrstu i nivo rizika kojim je ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju;

65) **investicioni holding** je finansijska institucija čija su zavisna društva isključivo ili pretežno investiciona društva ili druge finansijske institucije, pri čemu je barem jedno zavisno društvo investiciono društvo, a koja nije finansijski holding u smislu zakona kojim se uređuju finansijski konglomerati;

66) **investicioni proizvod** je finansijski instrument odnosno strukturirani depozit kako je definisano ovim zakonom;

67) **investiciono društvo** je svako pravno lice čija je redovna djelatnost pružanje jedne ili više investicionih usluga trećim licima i/ili obavljanje jedne ili više investicionih aktivnosti na profesionalnoj osnovi;

68) **javni dužnički instrument** je dužnički instrument koji izdaje javni emitent

69) **javni emitent** je jedan od sljedećih subjekata koji izdaje dužničke finansijske instrumente i to:

a) Crna Gora i jedinica lokalne samouprave;
b) Centralna banka Crne Gore;
c) Evropska unija;
d) država članica;
e) subjekat posebne namjene organizovan od strane država članica Evropske unije;
f) u slučaju federalne države članice, član federacije;
g) međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije ili više država članica, a koja ima za cilj finansiranje i pružanje finansijske pomoći članovima koji mogu imati ozbiljne finansijske poteškoće ili kroz njih prolaze; ili
h) Evropska investiciona banka.

70) **klauzula o opozivu** „make-whole" je klauzula čiji je cilj zaštita investitora na način da se obezbijedi da se u slučaju prijevremenog otkupa obveznice emitent obaveže da investitoru koji drži obveznicu isplati iznos jednak zbiru neto sadašnje vrijednosti preostalih isplata kupona koje se očekuju do dospijeća i glavnice obveznice koja će se otkupiti

71) **klijent** je svako fizičko ili pravno lice kojem investiciono društvo pruža investicione ili pomoćne usluge

72) **konsolidovani položaj** je položaj koji nastaje kada se matično investiciono društvo zajedno sa svim povezanim društvima (investicionim društvima, finansijskim institucijama, društvima za pomoćne usluge i vezanim zastupnicima) tretira kao jedno jedinstveno društvo, pri čemu matično društvo i društva u grupi moraju imati uspostavljene organizacione strukture i mehanizme za pravilnu konsolidaciju informacija a grupa se prikazuje kroz konsolidovane godišnje finansijske izvještaje, koji objedinjuju finansijske informacije pravnih lica nad kojima matično društvo ima kontrolu ili dominantan uticaj prilikom donošenja finansijskih i poslovnih odluka, tretirajući ih kao cjelinu.

73) **kvalifikovani novčani fond** je subjekt za zajednička ulaganja kojem je izdato odobrenje za rad na osnovu zakona kojim je regulisano osnivanje i poslovanje otvorenih investicionih fondova s javnom ponudom koji podliježe nadzoru i kojem je odobrenje za rad izdala Komisija i ispunjava sljedeće uslove:

a) primarni cilj ulaganja je očuvanje vrijednosti imovine fonda na nominalnoj vrijednosti ili vrijednosti inicijalnog ulaganja plus ostvarena dobit.
b) ulaže isključivo u visokokvalitetne instrumente tržišta novca s dospijećem do 397 dana ili uz redovna usklađivanja prinosa, s ponderisanim prosječnim dospijećem od 60 dana, i može dodatno da ulaže u depozite kod kreditnih institucija radi ostvarivanja cilja.
c) obezbjeđuje likvidnost omogućavajući saldiranje (namiru) investitorima najkasnije sljedećeg dana.

74) **matični investicioni holding** je investicioni holding u Crnoj Gori ili državi članici koji je dio grupe investicionog društva, a koji nije zavisno društvo investicionog društva koje je dobilo odobrenje za rad, kao ni zavisno društvo drugog investicionog holdinga u toj grupi i obavlja funkciju upravljanja i koordinacije unutar grupe investicionih društava.

75) **finansijski holding** je finansijska institucija, čija su zavisna društva isključivo ili pretežno institucije ili finansijske institucije, pri čemu je najmanje jedno od tih društava investiciono društvo i koja nije mješoviti finansijski holding;

76) **mješoviti finansijski holding** je matično društvo u finansijskom konglomeratu koje nije kreditna institucija, društvo za osiguranje ili investiciono društvo, a koje zajedno sa svojim zavisnim društvima, od kojih je najmanje jedno kreditna institucija, društvo za osiguranje ili investiciono društvo i sa drugim subjektima čini finansijski konglomerat;

77) **mješoviti holding** je matično društvo, koje nije finansijski holding, institucija ili mješoviti finansijski holding, ako je najmanje jedno njegovo zavisno društvo investiciono društvo;

78) **matični finansijski holding** je finansijski holding sa sjedištem u određenoj državi koji nije zavisno društvo institucije koje je odobrenje za rad dobilo u istoj državi ili finansijskom holdingu ili mješovitom finansijskom holdingu koji je osnovan u toj državi;

79) **matični finansijski holding iz Evropske unije** je matični finansijski holding u državi članici koji nije zavisno društvo institucije koja je odobrenje za rad dobilo u bilo kojoj državi članici ili drugog finansijskog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga koji je osnovan u bilo kojoj državi članici, a ne uključuje matični finansijski holding u Crnoj Gori;

80) **matični mješoviti finansijski holding** je mješoviti finansijski holding sa sjedištem u određenoj državi koji nije zavisno društvo institucije koja je odobrenje za rad dobilo u istoj državi ili finansijskog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga koji je osnovan u toj istoj državi;

81) **matično investiciono društvo** je investiciono društvo sa sjedištem u određenoj državi koje ima kao zavisno društvo investiciono društvo ili finansijsku instituciju, odnosno koja ima značajno učešće u tom investicionom društvu ili finansijskoj instituciji, a koja nije zavisno društvo drugog investicionog društva koje je dobilo odobrenje za rad u istoj državi, odnosno finansijskog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga koji je osnovan u toj državi;

82) **matično investiciono društvo iz Evropske unije** je matično investiciono društvo u državi članici koje nije zavisno društvo drugog investicionog društva koje

je odobrenje za rad dobila u nekoj državi članici ili finansijskog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga koji je osnovan u nekoj državi članici;

83) **međusektorska prodaja** je ponuda investicionih usluga zajedno s drugom uslugom ili proizvodom kao dio paketa ili kao uslov za taj ugovor ili paket;

84) **instrumenti sanacije za investiciono društvo u sanaciji su**: instrument prodaje poslovanja, instrument prelaznog investicionog društva, instrument odvajanja imovine i instrument interne sanacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje sanacija investicionih društava;

85) **mrežni i informacioni sistem** označava:

a) elektronsku komunikacionu mrežu koja omogućava prenos, distribuciju ili razmjenu informacija putem elektronskih komunikacija;

b) svaki uređaj ili skup povezanih uređaja koji putem programa automatski obrađuju digitalne informacije; ili

c) digitalne informacije koji se čuvaju, obrađuju, preuzimaju ili prenose putem sistema iz tač. a i b ove tačke, radi njihovog funkcionisanja, korišćenja, zaštite ili održavanja;

86) **multilateralni sistem** je svaki sistem ili platforma u okviru koje je omogućena interakcija višestrukih interesa trećih lica za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

87) **nadležni organ države članice** je nadležni organ pojedine države članice koji je, na osnovu važećeg zakonodavstva te države, nadležan za sprovođenje propisa, uključujući, ali ne ograničavajući se na odredbe ovog zakona, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno;

88) **nadzorni organ grupe** je nadležni organ odgovoran za nadzor usklađenosti matičnih investicionih društava iz Unije i investicionih društava pod kontrolom matičnih investicionih holdinga iz Unije ili matičnih mješovitih finansijskih holdinga iz Unije s kriterijumima kapitala grupe;

89) **namira (kliring)** je postupak obrade naloga za prenos u sistemu za saldiranje, uključujući utvrđivanje međusobnih obaveza kupca i prodavca finansijskih instrumenata, u skladu sa pravilima tog sistema koji može uključiti netiranje po osnovu tih naloga, u svrhu razmjene finansijskih instrumenata i novca;

90) **saldiranje (poravnanje)** je realizacija transakcije kroz završni prenos finansijskih instrumenata i/ili novčanih sredstava između kupca i prodavca, odnosno izmirenje obaveze prenosa finansijskih instrumenata/izmirenje novčane obaveze, odnosno namirenje potraživanja između učesnika u sistemu za saldiranje na osnovu naloga za prenos, koji se sprovodi uz posredovanje ili bez posredovanja centralne druge ugovorne strane;

91) **nefinansijska druga ugovorna strana** je pravno lice sa poslovnim sjedištem u Evropskoj uniji koje nije finansijska druga ugovorna strana, odnosno nije investiciono društvo, kreditna institucija, društvo za osiguranje ili reosiguranje, UCITS ili njegovo društvo za upravljanje, institucija za stručno penzijsko osiguranje, kao ni alternativni investicioni fond kojim upravlja društvo za upravljanje alternativnim investicionim fondovima.

92) **dematerijalizovani oblik** je činjenica da finansijski instrumenti postoje samo kao zapisi u elektronskom obliku;

93) **lica koja djeluju zajednički** su:

a) fizička ili pravna lica koja sarađuju međusobno ili s investicionim društvom na osnovu ugovora, izričitog ili prećutnog, usmenog ili pisanog, čiji je cilj sticanje akcija s pravom glasa ili usklađeno ostvarivanje prava glasa;

b) pravna lica koja su međusobno povezana u smislu odredbi zakona kojim se uređuje poslovanje privrednih društava;
c) lica koja povezuju okolnosti u vezi sa sticanjem akcija koje ukazuju na usklađenost u sticanju akcija ili na zajedničku namjeru tih lica;
d) članovi uprave ili nadzornog odbora društava koji djeluju zajednički, kao i društva u kojima su ta lica članovi tih organa;
e) fizičko i pravno lice, odnosno dva ili više pravnih lica, kada jedno od tih lica ima u odnosu na drugo lice:
- posredno ili neposredno više od 25% učešća u osnovnom kapitalu;
- posredno ili neposredno više od 25% glasačkih prava u glavnoj skupštini;
- pravo upravljanja poslovnim i finansijskim politikama na osnovu ovlaščenja iz statuta ili sporazuma ili posredno ili neposredno prevladavajući uticaj na vođenje poslova i donošenje odluka.

94) **sopstvena transakcija** je sopstvena transakcija kako je definisana u članu 28 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565

95) **OTC izvedeni finansijski instrument ili ugovor o OTC izvedenim finansijskim instrumentima** je ugovor o izvedenim finansijskim instrumentima koji se ne izvršava na regulisanom tržištu kao ni na tržištu treće zemlje koje je priznato kao istovrijedno regulisanom tržištu, u skladu sa ovim zakonom i relevantnim propisima.

96) **ovlašćeni revizor** je ovlašćeni revizor kako je definisan propisima kojima se uređuje obavljanje revizije finansijskih izvještaja i konsolidovanih finansijskih izvještaja

97) **filijala centralnog depozitara** je mjesto poslovanja koje nije sjedište, a koje čini dio CSD-a, nema status pravnog lica i pruža usluge centralnog depozitara za koje je CSD dobio odobrenje;

98) **poljoprivredni robni izvedeni finansijski instrumenti ili derivati** su izvedeni ugovori koji se odnose na proizvode navedene u zakonu kojim se uređuju poljoprivredni proizvodi;

99) **pretežno komercijalna grupa** je svaka grupa čija redovna djelatnost nije obavljanje investicionih usluga ili aktivnosti iz ovog zakona ili obavljanje bilo koje uzajamno priznate usluge iz zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija ili djelovanje kao market mejker (održavalac tržišta) u odnosu na robne izvedene finansijske instrumente;

100) **naknada** znači svaki oblik plaćanja ili finansijske i nefinansijske pogodnosti koje društvo neposredno ili posredno obezbjeđuje relevantnim licima u vezi sa pružanjem investicionih usluga ili povezanih pomoćnih usluga klijentima.

101) **račun za saldiranje (namiru)** je račun kod centralne banke, posrednika za saldiranje ili CCP-a koji se koristi za držanje novčanih sredstava ili hartija od vrijednosti i za saldiranje transakcija između učesnika u sistemu za saldiranje

102) **rastuće tržište malih i srednjih preduzeća** je MTP koji je registrovan kao tržište malih i srednjih preduzeća u skladu s odredbama ovog zakona;

103) **relevantno lice u odnosu na investiciono društvo** je:
a) vlasnik akcija, direktor, rukovodilac, partner ili drugo ekvivalentno lice, kao i vezani zastupnik društva;
b) direktor, rukovodilac, partner ili ekvivalentno lice vezanog zastupnika društva;
c) zaposleni u društvu ili vezanom zastupniku društva, kao i svako drugo fizičko lice čije su usluge stavljene na raspolaganje i/ili se nalaze pod kontrolom društva ili njegovog vezanog zastupnika, a koje je uključeno u

pružanje investicionih usluga i aktivnosti i pomoćnih usluga;

d) fizičko lice koje je neposredno uključeno u pružanje usluga investicionom društvu ili njegovom vezanom zastupniku na osnovu sporazuma o izdvajanju poslovnih procesa (outsourcing), radi pružanja investicionih usluga i aktivnosti i pomoćnih usluga.

e) relevantnim licem smatra se i finansijski analitičar koji izrađuje sadržaj investicionog istraživanja;

104) **relevantni propisi** su ovaj zakon, propisi doneseni na osnovu ovog zakona, kao i drugi propisi i regulative Evropske unije za čije je sprovođenje kao nadležni organ ovlašćena Komisija;

105) **revizija** za potrebe Komisije obuhvata revizijske angažmane u vezi s obavljanjem povezanih usluga s revizijom godišnjih finansijskih izvještaja, izražavanja uvjerenja, prema posebnim zahtjevima Komisije

106) **revizor** obuhvata revizorsko društvo i samostalnog revizora kako su definisani zakonom kojim se uređuje revizija

107) **roba** je svaka roba zamjenljive prirode koja može da se isporuči, uključujući metale i njihove rude i legure, poljoprivredne proizvode i izvore energije;

108) **rodno neutralna politika naknada** znači politika naknada koja se zasniva na jednakoj plati radnika i radnica za jednak rad ili rad jednake vrijednosti;

109) **sekjuritizacija** označava transakciju ili šemu u kojoj se kreditni rizik u vezi sa izloženošću ili skupom izloženosti raspoređuje po tranšama i koja ima sljedeće karakteristike:

a) plaćanja u okviru transakcije ili šeme zavise od uspješnosti izloženosti ili skupa izloženosti;

b) nivo podređenosti pojedinih tranši određuje način raspodjele gubitaka tokom trajanja transakcije ili šeme;

c) transakcija ili šema ne stvara izloženosti koje imaju obilježja specijalizovanog finansiranja, a koja obuhvataju:

- izloženost prema subjektu koji je osnovan radi finansiranja ili upravljanja određenom materijalnom imovinom, ili ekonomski uporedivu izloženost;
- ugovorne odredbe kojima se povjeriocu obezbjeđuje značajan stepen kontrole nad imovinom i prihodima koji se ostvaruju na osnovu te imovine;
- da je primarni izvor otplate obaveza prihod ostvaren od imovine koja je predmet finansiranja, a ne drugi, nezavisni novčani tokovi subjekta.

110) **serviser** je subjekt kojem je delegirano svakodnevno aktivno upravljanje portfeljem koji je uključen u sekjuritizaciju u slučajevima kada se uspostavlja program komercijalnih zapisa obezbijeđenih imovinom ili druga vrsta sekjuritizacije koja otkupljuje izloženosti od trećih subjekata i prenosi obavljanje svakodnevnog aktivnog upravljanja portfeljem na subjekt koji je ovlašćen za obavljanje takve aktivnosti u skladu sa ovim zakonom;

111) **sigurnost mrežnih i informacionih sistema** je sposobnost mrežnih i informacionih sistema da odolijevaju, na određenom stepenu pouzdanosti, bilo kojoj radnji koja ugrožava dostupnost, autentičnost, cjelovitost ili povjerljivost sačuvanih ili prenesenih ili obrađenih informacija ili srodnih usluga koje ti mrežni i informacioni sistemi nude ili kojima omogućavaju pristup;

112) **sistemski internalizator** je investiciono društvo koje, bez upravljanja višestranim sistemom, na organizovan način, učestalo i sistematično i u značajnom obimu trguje za sopstveni račun, izvršavajući naloge klijenata van regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a;

113) **sistemski rizik** je sistemski rizik kako je definisano zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija

114) **centralna druga ugovorna strana** je centralni tržišni učesnik (u daljem tekstu: CCP) - pravno lice koje posreduje između ugovornih strana u ugovorima kojima se trguje na jednom ili više finansijskih tržišta, tako da postaje kupac svakom prodavcu i prodavac svakom kupcu;

115) **centralni depozitar hartija od vrijednosti** je pravno lice koje upravlja sistemom za saldiranje hartija od vrijednosti, a na koji se primjenjuju propisi EU kojima se uređuju centralni depozitari hartija od vrijednosti;

116) **strukturirani depozit** je depozit u smislu zakona kojim se uređuje obezbjeđenje depozita, kod kojeg se glavnica u cjelosti plaća po dospjeću, a kamata ili premija se isplaćuje ili podliježe riziku u zavisnosti od formule koja uzima u obzir faktore kao što su:

a) indeks ili kombinacija indeksa, isključujući depozite sa promjenljivom kamatnom stopom čiji je povrat neposredno povezan sa indeksom kamatne stope poput Euribora;
b) finansijski instrument ili kombinacija finansijskih instrumenata;
c) roba ili kombinacija robe ili druga materijalna ili nematerijalna imovina nezamenjivog karaktera; ili
d) devizni kurs ili kombinacija deviznih kurseva;

117) **strukturirani finansijski proizvodi** su hartije od vrijednosti koje su namijenjene za sekjuritizaciju i prenos kreditnog rizika povezanog sa fondom finansijskih sredstava koji zakonitom imaocu hartija od vrijednosti daju pravo da redovno prima uplate koji zavise od toka novca iz finansijskih instrumenata u osnovi;

118) **učesnik u platnom sistemu** je učesnik sistema u smislu ovog zakona kojim se uređuje konačnost saldiranja (namire) u platnim sistemima i sistemima za saldiranje (namiru) finansijskih instrumenata;

119) **saradnik sticaoca kvalifikovanog učešća u investicionom društvu** je:

a) svako fizičko lice koje je na rukovodećem položaju u pravnom licu u kojem je namjeravani sticalac kvalifikovanog učešća u investicionom društvu na rukovodećem položaju ili stvarni vlasnik nad pravnim licem,
b) svako fizičko lice koje je stvarni vlasnik pravnog lica u kojem je namjeravani sticlac kvalifikovanog učešća u investicionom društvu na rukovodećem položaju
c) svako fizičko lice koje s namjeravanim sticaocem kvalifikovanog učešća u investicionom društvu ima zajedničko stvarno vlasništvo nad pravnim subjektom

120) **saradnik podnosioca zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave investicionog društva** je:

a) svako fizičko lice koje je na rukovodećem položaju u pravnom licu u kojem je kandidat za člana uprave investicionog društva na rukovodećem položaju ili stvarni vlasnik nad pravnim licem,
b) svako fizičko lice koje je stvarni vlasnik pravnog lica u kojem je kandidat za člana uprave investicionog društva na rukovodećem položaju,
c) svako fizičko lice koje s kandidatom za člana uprave u investicionom društvu ima zajedničko stvarno vlasništvo nad pravnim licem;

121) **tehnika visokofrekventnog algoritamskog trgovanja** je tehnika algoritamskog trgovanja koju karakteriše:

a) infrastruktura namijenjena tome da se na najmanju moguću mjeru svedu mrežna i druga kašnjenja, uključujući barem jednu od sledećih algoritamskih mogućnosti unosa naloga: kolokaciju, čuvanje datoteka na serveru u neposrednoj blizini ili brz direktan elektronski pristup;
b) sistemsko pokretanje postupka davanja, usmjeravanja i izvršavanje naloga bez ljudske intervencije za pojedinačne transakcije ili naloge; i
c) visok broj poruka na dnevnom nivou koji predstavljaju naloge, ponude ili otkazivanja;

122) **transakcija finansiranja hartija od vrijednosti** označava bilo koju od sljedećih transakcija:
a) repo transakciju;
b) pozajmljivanje hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani, kao i pozajmljivanje hartija od vrijednosti ili robe od druge ugovorne strane;
c) transakciju kupovine i ponovne prodaje ili transakciju prodaje i ponovne kupovine;
d) maržni kredit;

123) **treća zemlja** je država koja nije država članica;

124) **trgovac robom i emisijskim jedinicama** je društvo čija je osnovna djelatnost isključivo pružanje investicionih usluga ili obavljanje aktivnosti povezanih s robnim derivatima ili ugovorima o robnim derivatima;

125) **UCITS fond** je otvoreni investicioni fond s javnom ponudom kako je definisano zakonom kojim se uređuje osnivanje i rad otvorenih investicionih fondova s javnom ponudom i društava za upravljanje tim fondovima;

126) **kvalifikovana centralna druga ugovorna strana** je centralna druga ugovorna strana koja je dobila odobrenje za rad u skladu sa članom 14 Regulative (EU) br. 648/2012 ili koja je priznata u skladu sa članom 25 te Regulative;

127) **formalni ugovor** je ugovor koji je obavezujući na osnovu primjenjivog prava;

128) **izvještavanje o održivosti** je izvještavanje o održivosti kako je definisano u članu 2 tački 18 Direktive 2013/34/EU Evropskog parlamenta i Savjeta, odnosno izvještavanje o informacijama povezanim sa pitanjima održivosti u skladu sa člana 19.a, člana 29.a i člana 29.d te Direktive;

129) **društvo** je pravno lice osnovano u obliku akcionarskog društva koje, u skladu sa zakonom, može izdavati akcije i tražiti njihovo uvrštenje za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi;

130) **akcija sa višestrukim pravom glasa** je akcija koja pripada posebnom rodu akcija i daje veći broj glasova po akciji u odnosu na drugi rod akcija sa pravom glasa o pitanjima o kojima odlučuje skupština akcionara;

131) **struktura akcija sa višestrukim pravom glasa** je struktura kapitala društva koja uključuje najmanje jedan rod akcija sa višestrukim pravom glasa;

132) **tržište rasta malih i srednjih preduzeća** je multilateralna trgovinska platforma registrovana kao tržište rasta u skladu sa zakonom;

133) **sekuritizacija** u smislu Regulative 2017/2402 je transakcija ili šema u kojoj se kreditni rizik povezan sa izloženošću ili skupom izloženosti tranšira i ima sljedeće karakteristike:
a) plaćanja u transakciji ili šemi zavise od uspješnosti izloženosti ili skupa izloženosti;

b) podređenost tranše određuje raspodjelu gubitaka tokom trajanja transakcije ili šeme;

c) transakcija ili šema ne stvara izloženosti koje imaju sve karakteristike navedene u članu 147 stavu 8 Regulative (EU) br. 575/2013;

134) **sekuritizacijski subjekt posebne namjene ili „SSPN"** je privredno društvo, fondacija ili drugi subjekt, osim inicijatora ili sponzora, osnovan radi sprovođenja jedne ili više sekuritizacija, čije su djelatnosti ograničene na djelatnosti koje su prikladne za postizanje tog cilja, a čija je struktura namijenjena odvajanju obaveza SSPN-a od obaveza inicijatora;

135) **inicijator je**:

a) subjekt koji je sam ili preko povezanih subjekata direktno ili indirektno učestvovao u izvornom ugovoru na osnovu kojeg su nastale obaveze ili potencijalne obaveze dužnika ili potencijalnog dužnika, zbog kojih nastaju izloženosti koje se sekuritizuju; ili

b) subjekt koji kupuje izloženosti treće strane za svoj račun, a zatim ih sekuritizuje;

136) **resekuritizacija** je sekuritizacija u kojoj je barem jedna od relevantnih izloženosti sekuritizacijska pozicija;

137) **sponzor** je kreditna institucija, bez obzira da li ima poslovno sjedište u Uniji ili ne, kako je definisana u članu 4 stavu 1 tački 1 Regulative (EU) br. 575/2013, ili investiciono društvo, kako je definisano u članu 4 stavu 1 tački 1 Direktive 2014/65/EU, osim inicijatora, koje:

a) uspostavlja i upravlja programom komercijalnih zapisa osiguranih imovinom ili drugom sekuritizacijom koja otkupljuje izloženosti od subjekata trećih strana; ili

b) uspostavlja program komercijalnih zapisa osiguranih imovinom ili drugu sekuritizaciju koja otkupljuje izloženosti od subjekata trećih strana i delegira svakodnevno aktivno upravljanje portfeljom uključenim u tu sekuritizaciju subjektu ovlašćenom za obavljanje takve djelatnosti u skladu sa Direktivom 2009/65/EZ, Direktivom 2011/61/EU ili Direktivom 2014/65/EU;

138) **tranša** je ugovorno definisani segment kreditnog rizika povezan sa izloženošću ili skupom izloženosti, pri čemu pozicija u segmentu uključuje rizik gubitka po kreditu koji je veći ili manji od pozicije istog iznosa u drugom segmentu, bez uzimanja u obzir kreditne zaštite koju treća lica direktno pružaju imateljima pozicija u tom ili drugim segmentima;

139) **program komercijalnih zapisa osiguranih imovinom ili „program ABCP"** je program sekuritizacije u okviru kojeg se izdaju vrijednosni papiri uglavnom u obliku komercijalnih zapisa osiguranih imovinom sa izvornim rokom dospijeća do najviše godinu dana;

140) **transakcija komercijalnim zapisima osiguranim imovinom ili „transakcija ABCP"** je sekuritizacija u okviru programa ABCP;

141) **tradicionalna sekuritizacija** je sekuritizacija koja obuhvata prenos ekonomskih udjela u izloženostima koje se sekuritizuju putem prenosa vlasništva nad tim izloženostima sa inicijatora na SSPN ili pod učešćem SSPN-a ako izdani vrijednosni papiri ne predstavljaju obavezu plaćanja inicijatora;

142) **sintetska sekuritizacija** je sekuritizacija u kojoj se prenos rizika postiže upotrebom kreditnih izvedenica ili garancija, a izloženosti koje se sekuritizuju ostaju izloženosti inicijatora;

143) **investitor** u smislu u smislu Regulative 2017/2402 je fizičko ili pravno lice koje drži sekuritizacijsku poziciju;

144) **profesionalni investitor** u smislu Regulative 2017/2402 je investitor koji je jedno od sljedećeg:

a) društvo za osiguranje kako je definisano u članu 13 tački 1 Direktive 2009/138/EZ;

b) društvo za reosiguranje kako je definisano u članu 13 tački 4 Direktive 2009/138/EZ;

c) institucija za profesionalno penziono osiguranje obuhvaćena Direktivom (EU) 2016/2341 Evropskog parlamenta i Savjeta, u skladu sa članom 2, osim ako država članica nije odlučila da neće primjenjivati navedenu direktivu u cijelosti ili djelimično na tu instituciju u skladu sa članom 5 te direktive; ili upravnik ulaganja ili subjekt koji ima odobrenje za rad koje je imenovala institucija za stručno mirovinsko osiguranje u skladu sa članom 32 Direktive (EU) 2016/2341;

145) **serviser** je subjekt koji na dnevnoj osnovi upravlja skupom otkupljenih potraživanja ili relevantnih kreditnih izloženosti;

146) **likvidnosna linija** je sekuritizacijska pozicija koja proizilazi iz obaveze preuzete ugovorom da će se obezbijediti sredstva za blagovremenu isplatu investitorima;

147) **obnovljiva izloženost** je izloženost kod koje je dozvoljeno da stanje iskorištenih iznosa izloženosti dužnika varira u zavisnosti od njihovih odluka o zaduživanju i otplati, do ugovorenog limita;

148) **obnovljiva sekuritizacija** je sekuritizacija u kojoj se sama struktura sekuritizacije obnavlja tako što se izloženosti dodaju skupu izloženosti ili uklanjaju iz njega bez obzira na to da li se izloženosti obnavljaju ili ne;

149) **odredba o prijevremenoj isplati** je ugovorna odredba u sekuritizaciji obnovljivih izloženosti ili u obnovljivoj sekuritizaciji kojom se, kada nastupe definisani događaji, sekuritizacijske pozicije investitora otkupe prije izvornog dospijeća tih pozicija;

150) **tranša prvog gubitka** je najniža podređena tranša u sekuritizaciji koja je prva tranša koja snosi gubitke po sekuritizovanim izloženostima i koja stoga pruža zaštitu tranšama drugog gubitka i, prema potrebi, tranšama višeg položaja;

151) **sekuritizacijska pozicija** je izloženost sekuritizaciji;

152) **izvorni zajmodavac** je subjekt koji je sam ili preko povezanih subjekata, direktno ili indirektno, zaključio izvorni ugovor na osnovu kojeg su nastale obaveze ili potencijalne obaveze dužnika ili potencijalnog dužnika zbog kojih nastaju izloženosti koje su predmet sekuritizacije;

153) **potpuno obezbijeđen program ABCP** je program ABCP koji direktno i potpuno podržava sponzor pružajući SSPN-u jednu ili više likvidnosnih linija kojima se pokrivaju najmanje:

a) svi likvidnosni i kreditni rizici programa ABCP;

b) svi značajni razrjeđujući rizici izloženosti koje se sekuritizuju;

c) svi drugi troškovi na nivou transakcije ABCP i programa ABCP potrebni da se investitoru garantuje potpuna isplata bilo kojeg iznosa unutar ABCP-a;

154) **potpuno obezbijeđena transakcija ABCP** je transakcija ABCP koju obezbjeđuje likvidnosna linija, na nivou transakcije ili programa ABCP, kojom se pokrivaju najmanje:

a) svi likvidnosni i kreditni rizici transakcije ABCP;

b) svi značajni razrjeđujući rizici izloženosti koje se sekuritizuju u transakciji ABCP;

c) svi drugi troškovi na nivou transakcije ABCP i programa ABCP, ako su potrebni da se investitoru garantuje potpuna isplata bilo kojeg iznosa unutar ABCP-a;

155) **sekuritizacijski repozitorij** je pravno lice koje na centralnom mjestu prikuplja i vodi evidenciju o sekuritizacijama;

156) **neprihodujuće izloženosti** su izloženosti koje ispunjavaju uslove utvrđene u članu 47.a stavu 3. Regulative (EU) br. 575/2013;

157) **sekuritizacija neprihodujućih izloženosti** je sekuritizacija osigurana skupom neprihodujućih izloženosti čija nominalna vrijednost nije manja od 90% nominalne vrijednosti čitavog skupa u trenutku iniciranja i na bilo koji kasniji datum na koji se imovina dodaje ili uklanja iz relevantnog skupa zbog nadopune, restrukturiranja ili drugih relevantnih razloga;

158) **ugovor o kreditnoj zaštiti** je ugovor zaključen između inicijatora i ulagača o prenosu kreditnog rizika sekuritizovanih izloženosti sa inicijatora na ulagača upotrebom kreditnih izvedenica ili garancija, pri čemu se inicijator obavezuje platiti iznos koji predstavlja premiju za kreditnu zaštitu ulagaču, a ulagač se obavezuje isplatiti iznos koji predstavlja isplatu kreditne zaštite inicijatoru u slučaju nastanka jednog od kreditnih događaja definisanih ugovorom;

159) **premija kreditne zaštite** je iznos koji je inicijator obavezan platiti investotiru na osnovu ugovora o kreditnoj zaštiti;

160) **isplata kreditne zaštite** je iznos koji je investitor obavezan isplatiti inicijatoru na osnovu ugovora o kreditnoj zaštiti u slučaju nastanka kreditnog događaja definisanog ugovorom;

161) **sintetski višak raspona** je iznos koji je, prema dokumentaciji o sintetskoj sekuritizaciji, inicijator ugovorno odredio za apsorpciju gubitaka sekuritizovanih izloženosti do datuma dospijeća transakcije;

162) **nepovratni diskont kupovne cijene** je razlika između preostalog iznosa izloženosti u relevantnom skupu i cijene po kojoj inicijator prodaje te izloženosti SSPN-u, pri čemu se ta razlika ne nadoknađuje ni inicijatoru ni izvornom zajmodavcu;

163) **registar transakcija** je pravno lice koje centralno prikuplja i vodi evidenciju o transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti;

164) **ugovorne strane** su finansijske ugovorne strane i nefinansijske ugovorne strane;

165) **finansijska ugovorna strana** je investiciono društvo koje je ovlašćeno u skladu sa Direktivom 2014/65/eu evropskog parlamenta i savjeta, kreditna institucija koja je ovlašćena u skladu sa Direktivom 2013/36/eu evropskog parlamenta i savjeta ili u skladu sa Regulativom (EU) br. 1024/2013, društvo za osiguranje ili društvo za reosiguranje koje je ovlašćeno u skladu sa Direktivom 2009/138/EZ Evropskog

parlamenta i savjeta, subjekat za zajednička ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti i, kada je primjenljivo, njegovo društvo za upravljanje, koji su ovlašćeni u skladu sa direktivom 2009/65/EZ, alternativni investicioni fond kojim upravlja društvo za upravljanje alternativnih investicionih fondova koji je ovlašćen ili registrovan u skladu sa Direktivom 2011/61/EU, Institucija za profesionalno penzijsko osiguranje koja je ovlašćena ili registrovana u skladu sa Direktivom 2003/41/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta, Centralna druga ugovorna strana koja je ovlašćena u skladu sa Regulativom (EU) br. 648/2012, Centralni depozitar hartija od vrijednosti koji je ovlašćen u skladu sa Regulativom (EU) br. 909/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta, subjekat iz treće države koji bi, da je osnovan u Evropskoj uniji, podlijegao obavezi ovlašćenja ili registracije u skladu sa propisima iz ove tačke;

166) **nefinansijska ugovorna strana** je privredno društvo ili drugo pravno lice koje je osnovano u Evropskoj uniji ili u trećoj državi;

167) **ugovorna strana je** osnovana u mjestu u kojem se nalazi njeno:

- sjedište ili glavno mjesto poslovanja, ako je ugovorna strana fizičko lice,
- registrovano sjedište, ako je ugovorna strana pravno lice,
- glavno sjedište, ako ugovorna strana u skladu sa nacionalnim pravom koje se na nju primjenjuje, nema registrovano sjedište;

168) **filijala** je mjesto poslovanja koje nije glavno sjedište, koje je dio ugovorne strane i koje nema svojstvo pravnog lica;

169) **pozajmljivanje hartija od vrijednosti ili robe, odnosno uzimanje na zajam hartija od vrijednosti ili robe** je transakcija kojom ugovorna strana prenosi hartije od vrijednosti ili robu uz obavezu da će zajmoprimac vratiti ekvivalentne hartije od vrijednosti ili robu na budući datum ili na zahtjev prenosioca, pri čemu se ta transakcija smatra pozajmljivanjem hartija od vrijednosti ili robe za ugovornu stranu koja prenosi hartije od vrijednosti ili robu, a uzimanjem na zajam hartija od vrijednosti ili robe za ugovornu stranu kojoj se one prenose;

170) **kupovina sa obavezom ponovne prodaje ili prodaja sa obavezom ponovne kupovine** je transakcija kojom ugovorna strana kupuje ili prodaje hartije od vrijednosti, robu ili garantovana prava koja se odnose na vlasništvo nad hartijama od vrijednosti ili robom, uz obavezu da će, zavisno od slučaja, prodati ili ponovo kupiti hartije od vrijednosti, robu ili takva garantovana prava istog opisa, po unaprijed određenoj cijeni, na određeni budući datum, pri čemu se takva transakcija smatra kupovinom sa obavezom ponovne prodaje za ugovornu stranu koja kupuje hartije od vrijednosti, robu ili garantovana prava, a prodajom sa obavezom ponovne kupovine za ugovornu stranu koja ih prodaje, pod uslovom da se na takvu transakciju ne primjenjuje ugovor o repo transakciji ili obrnutoj repo transakciji u smislu tačke 172 stav 1 ovog člana;

171) **repo transakcija** je transakcija uređena ugovorom kojim ugovorna strana prenosi hartije od vrijednosti, robu ili garantovana prava koja se odnose na vlasništvo nad hartijama od vrijednosti ili robom, kada je ta garancija izdata od strane priznate berze koja ima prava nad tim hartijama od vrijednosti ili robom i kada ugovor ne dozvoljava da se određena hartija od vrijednosti ili roba istovremeno prenese ili založi kod više od jedne ugovorne strane, uz obavezu da se iste, ili zamjenske hartije od vrijednosti ili roba istog opisa, ponovo otkupe po unaprijed određenoj cijeni, na određeni budući datum koji je određen ili će biti određen od strane prenosioca, pri

čemu se takva transakcija smatra repo transakcijom za ugovornu stranu koja prodaje hartije od vrijednosti ili robu, a obrnutom repo transakcijom za ugovornu stranu koja ih kupuje;

172) **transakcija kreditiranja uz marginu** je transakcija u kojoj ugovorna strana odobrava kredit u vezi sa kupovinom, prodajom, držanjem ili trgovanjem hartijama od vrijednosti, osim kredita koji su obezbijeđeni kolateralom u obliku hartija od vrijednosti;

173) **ponovna upotreba** je korišćenje finansijskih instrumenata koje je primila ugovorna strana u svoje ime i za svoj račun ili za račun druge ugovorne strane, uključujući i fizičko lice, na osnovu kolateralnog aranžmana, a koje obuhvata prenos prava svojine ili ostvarivanje prava korišćenja u skladu sa članom 5 Direktive 2002/47/EZ, ali ne uključuje likvidaciju finansijskog instrumenta u slučaju neispunjenja obaveza ugovorne strane koja je obezbijedila kolateral;

174) **kolateralni aranžman sa prenosom prava svojine** je finansijski kolateralni aranžman sa prenosom prava svojine u smislu člana 2 stav 1 tačka b Direktive 2002/47/EZ, zaključen između ugovornih strana radi obezbjeđenja bilo koje obaveze;

175) **kolateralni aranžman sa zalogom** je finansijski kolateralni aranžman sa zalogom u smislu člana 2 stav 1 tačka c Direktive 2002/47/EZ, zaključen između ugovornih strana radi obezbjeđenja bilo koje obaveze;

176) **kolateralni aranžman** je kolateralni aranžman sa prenosom prava svojine i kolateralni aranžman sa zalogom;

177) **ugovor o razmjeni ukupnog prinosa** je derivativni ugovor u smislu člana 2 tačka 7 Regulative (EU) br. 648/2012, kojim jedna ugovorna strana prenosi ukupni ekonomski učinak referentne obaveze na drugu ugovornu stranu, uključujući prihod od kamata i naknada, dobitke i gubitke koji proizilaze iz kretanja cijena, kao i kreditne gubitke;

178) **vrsta izvedenica** je podskup izvedenica koje dijele zajedničke i bitne osobine, uključujući najmanje odnos prema osnovnoj imovini, vrstu osnovne imovine i valutu ugovorenog iznosa, i izvedenice u okviru iste vrste mogu imati različite rokove dospijeća;

179) **rizik druge ugovorne strane** je rizik da druga ugovorna strana u transakciji neće ispuniti svoje obaveze prije konačne namire novčanih tokova iz transakcije;

180) **ugovor o međudjelovanju** je ugovor između dvije ili više centralnih drugih ugovornih strana koji uključuje izvršenje transakcija između sistema;

181) **rezerve** su rezerve u skladu sa članom 9 Četvrte Direktive Savjeta 78/660/EEZ od 25. jula 1978. godine na osnovu člana 54 stav 3 tačka g Ugovora o godišnjim finansijskim izvještajima za određene vrste privrednih društava, kao i zadržanu dobit i prenesene gubitke koji su rezultat konačnog računa dobiti i gubitaka;

182) **nezavisni član odbora** je član odbora koji nije u poslovnom, porodičnom ili drugom odnosu koji može dovesti do sukoba interesa vezano za predmetnu centralnu drugu ugovornu stranu ili njene vlasnike kontrolnih udjela, njenu upravu ili članove sistema poravnanja, i koji nije bio u takvom odnosu u periodu od pet godina prije njegovog članstva u odboru;

183) **izvedenica kojom se trguje na berzi** je izvedenica kojom se trguje na regulisanom tržištu ili na tržištu treće zemlje koje se smatra ekvivalentnim regulisanom tržištu u skladu sa članom 28 Regulativa (EU) br. 2014/600/EU;

184) **osnovni tržišni podaci su**:

a) svi sljedeći podaci o određenoj akciji ili ETF-u za svaku vremensku oznaku:
- u slučaju kontinuiranih knjiga naloga, najbolja tražena i ponuđena cijena u Evropi sa odgovarajućim volumenom;
- za sisteme trgovanja zasnovane na tražnji, cijena po kojoj bi sistem najviše zadovoljio algoritam trgovanja i volumen koji bi učesnici u sistemu eventualno izvršili po toj cijeni;
- cijena i volumen transakcije izvršene po toj cijeni;
- za transakcije, vrsta sistema trgovanja i primjenjivi izuzeci i odlaganja;
- osim informacija iz al. 1 i 2 ove podtačke, identifikaciona oznaka tržišta kojom se isključivo identifikuje mjesto trgovanja i za druga mjesta izvršenja, identifikaciona oznaka kojom se identifikuje vrsta mjesta izvršenja;
- standardizovana identifikaciona oznaka instrumenta koja se primjenjuje na svim mjestima izvršenja;
- podaci o vremenskoj oznaci koji se odnose na: izvršenje transakcije i sve njene izmjene; unos najboljih traženih i ponuđenih cijena u knjigu naloga; navođenje cijena ili volumena u sistemu trgovanja zasnovanom na tražnji; objavljivanje od strane mjesta trgovanja elemenata iz ove podtačke; širenje ključnih tržišnih podataka;

b) svi sljedeći podaci o određenoj obveznici ili OTC izvedenici za svaku vremensku oznaku:
- cijena i količina ili veličina transakcije izvršene po toj cijeni;
- identifikaciona oznaka tržišta kojom se isključivo identifikuje mjesto trgovanja i, za druga mjesta izvršenja, identifikaciona oznaka kojom se identifikuje vrsta mjesta izvršenja;
- za obveznice, standardizovana identifikaciona oznaka instrumenta koja se upotrebljava na svim mjestima izvršenja;
- za OTC izvedenice, identifikacioni referentni podaci;
- podaci o vremenskoj oznaci koji se odnose na: izvršenje transakcije i sve njene izmjene; objavu transakcije od strane mjesta trgovanja; širenje ključnih tržišnih podataka;
- vrsta sistema trgovanja i primjenjivi izuzeci i odlaganja;

185) **fragmentacija likvidnosti** je situaciju u kojoj:

a) učesnici na mjestu trgovanja ne mogu zaključiti transakciju sa jednim ili više učesnika na istom mjestu zbog nedostatka sporazuma o poravnanju kojima svi učesnici imaju pristup; ili

b) klirinški član ili njegovi klijenti bili bi primorani da drže svoje pozicije u finansijskom instrumentu kod više od jedne centralne ugovorne strane, što bi ograničilo mogućnost netiranja finansijskih izloženosti;

186) **finansijska institucija iz treće zemlje je** pravno lice čija se uprava nalazi u trećoj zemlji i koje je, u skladu sa propisima te treće zemlje, dobilo odobrenje za rad ili dozvolu za obavljanje jedne ili više finansijskih aktivnosti iz oblasti uređenih:
- Direktivom 2013/36/EU Evropskog parlamenta i Savjeta,
- Direktivom 2014/65/EU Evropskog parlamenta i Savjeta,
- Direktivom 2009/138/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta,
- Direktivom 2009/65/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta,
- Direktivom 2003/41/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta, ili

- Direktivom 2011/61/EU Evropskog parlamenta i Savjeta.

187) **društvo iz treće zemlje** znači pravno lice koje bi, da se njegova središnja uprava ili registrovano sjedište nalaze u Evropskoj uniji, ispunjavalo uslove da se smatra kreditnom institucijom koja pruža investicione usluge ili obavlja investicione aktivnosti, ili investicionim društvom u smislu propisa Evropske unije koji uređuju tržište finansijskih instrumenata;

188) **zamjena finansijskih instrumenata** je prodaja finansijskog instrumenta i kupovina drugog finansijskog instrumenta ili korišćenje prava na izmjenu u pogledu postojećeg finansijskog instrumenta.

II. KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA

Status Komisije

Član 25

Javna ovlašćenja u oblasti tržišta kapitala vrši Komisija za tržište kapitala Crne Gore (u daljem tekstu: Komisija) kao samostalni i nezavisni regulatorni organ.

Komisija za svoj rad odgovara Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Prava i dužnosti osnivača Komisije vrši Skupština.

Naziv i sjedište Komisije

Član 26

Komisija posluje pod nazivom: "Komisija za tržište kapitala Crne Gore".

Sjedište Komisije je u Podgorici.

Komisija se ne upisuje u Centralni registar privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS).

Komisija ima pečat koji sadrži naziv: "Komisija za tržište kapitala Crne Gore, Podgorica" i grb Crne Gore.

Javna ovlašćenja Komisije

Član 27

U obavljanju javnih ovlašćenja Komisija:

1) podstiče, organizuje i preduzima mjere za efikasno funkcionisanje finansijskih tržišta;
2) izdaje i oduzima dozvole, odobrenja, licence i saglasnosti za koje je ovlašćena u skladu sa zakonom;
3) obavlja nadzor nad poslovanjem subjekata nadzora i nalaže mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti;
4) vrši kontrolu i nalaže mjere radi sprječavanja zloupotreba na tržištima;
5) vodi knjige, evidencije i registre u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim zakonom;
6) obavještava nadležne državne organe i organizacije o pitanjima iz oblasti tržišta kapitala u vezi postupaka koji se vode pred tim organima;
7) daje stručna mišljenja o sprovođenju zakona;
8) zahtijeva od emitenta čije su hartije od vrijednosti uključene na regulisano tržište u Crnoj Gori dostavljanje informacija, informacija, izjava, izjašnjenja i

dokumentacije u vezi sa korporativnim upravljanjem i primjenom kodeksa korporativnog upravljanja koji je usvojila Komisija;

9) predlaže inicijative za donošenje zakona i drugih propisa i informiše javnost o načelima po kojima djeluju finansijska tržišta, i

10) vrši i druge poslove utvrđene zakonom.

Za izdavanje dozvola, odobrenja, licenci, saglasnosti i vršenje nadzora pravno odnosno fizičko lice dužno je da Komisiji plaća naknade, u skladu sa cjenovnikom Komisije.

Komisija može da pred nadležnim sudom pokrene postupak protiv fizičkog ili pravnog lica, radi zaštite interesa investitora koji ulažu u finansijske instrumente i drugih lica za koja utvrdi da im je povrijeđeno određeno pravo ili na pravu zasnovan interes, u vezi sa poslovima sa finansijskim instumentima.

U postupku odlučivanja iz stava 1 tač. 2 i 4 ovog člana primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

U postupku iz stava 1 ovog člana Komisija odlučuje u skraćenom postupku.

Protiv rješenja Komisije može se pokrenuti upravni spor.

Komisija nije i ne može da bude stranka u parničnim, imovinskopravnim ili drugim postupcima koje klijenti investicionih društava pokreću zbog zloupotrebe položaja, propasti ili drugih nepravilnosti u radu ovlašćenih lica tih društava

Bliži sadržaj i način dostavljanja informacija iz stava 1 tačka 8 ovog člana propisuje Komisija.

Način obavljanja nadzora

Član 28

Komisija vrši nadzor iz člana 27 stav 1 tačka 3 ovog zakona po službenoj dužnosti, i to:

1) neposrednim nadzorom, u prostorijama subjekta nadzora ili pravnog lica sa kojim je subjekt nadzora direktno ili indirektno, poslovno, upravljački ili kapitalski povezan, pregledom izvorne dokumentacije, provjerom i procjenom cjelokupnog poslovanja, sprovođenjem razgovora sa članovima organa upravljanja, nadzornih organa ili drugim relevantnim licima, u prostorijama Komisije ili u prostorijama subjekta nadzora;

2) posrednim nadzorom u prostorijama Komisije, na osnovu analize izvještaja koje subjekti nadzora dostavljaju Komisiji u skladu sa ovim zakonom, kao i pregledom, prikupljanjem i provjerom dokumentacije, obavještenja i informacija pribavljenih na zahtjev Komisije, kao i pregledom, prikupljanjem i provjerom objavljenih informacija i drugih informacija i saznanja iz drugih izvora, uzimanjem iskaza i/ili pisanih izjava od subjekta nadzora; i

3) davanjem preporuka i mišljenja subjektima nadzora radi poboljšanja i usklađivanja poslovanja i postupanja, kao i radi očuvanja finansijske stabilnosti i položaja i smanjenja rizika kojima su subjekti nadzora izloženi ili mogu biti izloženi u svom poslovanju.

Neposredni nadzor iz stava 1 tačka 1 ovog člana može biti redovni ili vanredni.

Komisija donosi plan sprovođenja neposrednog nadzora na osnovu procjene rizika, kao i drugih kriterijuma, najkasnije do 31. januara za tekuću godinu.

Ovlašćena lica Komisije za sprovođenje nadzora

Član 29

Nadzor iz člana 28 ovog zakona obavljaju zaposleni u Komisiji koje ovlašćenja Komisija (u daljem tekstu: ovlašćena lica Komisije).

Izuzetno, za obavljanje određenih zadataka u vezi sa nadzorom poslovanja subjekata nadzora, Komisija može zatražiti stručno učešće revizora ili drugog stručnog lica, pri čemu se na ta lica shodno primjenjuju propisi kojima se uređuje poslovna tajna, a koji se primjenjuju na zaposlene u Komisiji.

Subjekt nadzora

Član 30

Subjekti nadzora su: emitent, investiciono društvo, filijala investicionog društva iz treće države, ovlašćena kreditna institucija, društvo za upravljanje koje pruža investicione usluge i aktivnosti u skladu sa ovim zakonom, organizator tržišta, CKDD, vezani zastupnik, pružalac usluga dostave informacija, i druga lica u skladu sa ovim zakonom.

Subjekti nadzora mogu da budu i lica koja su povezana sa subjektom nadzora ili lica na koje je subjekt nadzora prenio svoje poslovne procese, a u svrhu postizanja ciljeva nadzora.

Obaveze subjekta nadzora

Član 31

U sprovođenju nadzora iz člana 28 ovog zakona subjekt nadzora dužan je da obezbijedi:

1) pristup svim dokumentima i informacijama;
2) pružanje informacija i dostavljanje informacija kada je uključen u transakcije sa finansijskim instrumentima;
3) informacije u vezi sa robnim derivatima, kada je učesnik na povezanim promptnim tržištima;
4) nesmetano vršenje neposredne kontrole u poslovnim prostorijama, uz mogućnost privremenog oduzimanja dokumentacije i informacija kada posumnja da su ti dokumenti ili informacije povezani sa predmetom nadzora;
5) pristup zapisima telefonskih razgovora, elektronske komunikacije ili drugim zapisima o trgovanju na tržištu kapitala koje su u skladu sa zakonom dužni da vode investiciona društva, ovlašćene kreditne institucije i finansijske institucije;
6) relevantnu dokumentaciju u vezi sa veličinom i namjenom pozicije ili izloženosti riziku nastalom putem robnih derivata, kao i druge imovine ili obaveza na tržištu kapitala; i
7) nesmetano vršenje drugih ovlašćenja Komisije u skladu sa ovim zakonom i drugim zakonima.

Obavještenje o neposrednom nadzoru

Član 32

Prije početka obavljanja neposrednog nadzora subjektu nadzora dostavlja se pisano obavještenje o nesporednom nadzoru koje naročito sadrži:

1) predmet nadzora;
2) informacije o ovlašćenim licima Komisije;
3) naznačenje lokacije na kojoj će se nadzor obaviti;

4) datum početka obavljanja nadzora; i

5) period poslovanja koji će biti predmet nadzora.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana može da sadrži i informacije koje je subjekt nadzora dužan da pripremi za potrebe obavljanja neposrednog nadzora.

Komisija može tokom nadzora da dopuni obavještenje o neposrednom nadzoru.

Obavještenje o neposrednom nadzoru, odnosno dopuna obavještenja dostavlja se subjektu nadzora u roku koji ne može biti kraći od tri dana prije dana početka sprovođenja neposrednog nadzora.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, ovlašćena lica Komisije mogu dostaviti obavještenje o neposrednom nadzoru najkasnije na dan početka sprovođenja nadzora, ako je potrebno hitno sprovođenje nadzora ili nije moguće na drugi način postići svrhu određenog nadzora.

Neposredni nadzor poslovanja

Član 33

Subjekt nadzora je obavezan da ovlašćenim licima Komisije, nakon dostavljanja obavještenja o nadzoru omogući obavljanje neposrednog nadzora u sjedištu subjekta nadzora i na ostalim mjestima u kojima on ili drugo lice po njegovom ovlašćenju obavljaju djelatnost i poslove u vezi sa kojima Komisija obavlja nadzor.

Subjekt nadzora dužan je da ovlašćenim licima Komisije omogući kontrolu poslovnih knjiga, poslovne dokumentacije, administrativne ili poslovne evidencije i nadzor nad informacionim sistemom i tehnologijama koje omogućavaju rad informacionog sistema, i drugih informacija i evidencija, u obimu potrebnom za obavljanje nadzora.

Subjekt nadzora dužan je da ovlašćenim licima Komisije uruči odnosno dostavi svu traženu poslovnu dokumentaciju, kompjuterske zapise, fotokopije poslovnih knjiga, zapise o telefonskim razgovorima i snimke telefonskih razgovora, zapise sa telefaks uređaja, zapise o elektronskoj komunikaciji, druge evidencije o prometu informacija, administrativne ili poslovne evidencije, kao i drugu neophodnu dokumentaciju u papirnom obliku ili u obliku elektronskog zapisa na mediju i u obliku koji zahtijevaju ovlašćena lica Komisije.

Subjekt nadzora dužan je da ovlašćenim licima Komisije obezbijedi pristup sistemu za upravljanje bazama informacija kojima se koristi, radi sprovođenja nadzora.

Dokumentaciju, ispise, zapise i snimke iz stava 3 ovog člana, finansijske instrumente, novac ili predmete koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom ili prekršajnom postupku, ovlašćena lica Komisije mogu, uz izdavanje potvrde, privremeno oduzeti subjektu nadzora, ali samo do pokretanja tih postupaka, kada ih predaju organu nadležnom za vođenje postupka.

Ovlašćena i relevantna lica subjekta nadzora i ostala lica koja imaju saznanja od interesa za postupak nadzora dužna su da ovlašćenim licima Komisije na njihov zahtjev daju izjavu i sve informacije i informacije bitne za nadzor.

Uslovi za obavljanje neposrednog nadzora

Član 34

Subjekt nadzora dužan je da ovlašćenim licima Komisije obezbijedi odgovarajuće prostorije u kojima je moguće da se nesmetano i bez prisustva drugih lica obavlja nadzor poslovanja.

Na zahtjev ovlašćenih lica Komisije subjekt nadzora dužan je da obezbijedi stručnu i tehničku pomoć, potrebna pojašnjenja i druge uslove potrebne za obavljanje nadzora.

Nadzor poslovanja iz st. 1 i 2 ovog člana obavljaju ovlašćena lica Komisije tokom radnog vremena subjekta nadzora.

Ako je zbog obima ili prirode posla potrebno, subjekt nadzora dužan je da omogući ovlašćenim licima Komisije obavljanje nadzora poslovanja i van radnog vremena.

Kontrola informacionog sistema

Član 35

Subjekt nadzora koji u svom poslovanju koristi informacioni sistem dužan je da ovlašćenim licima Komisije obezbijedi uslove za pregled informacionog sistema i mogućnost ispitivanja jesu li informacije obrađeni korišćenjem informacione tehnologije obrađeni na primjeren način.

Subjekt nadzora dužan je da ovlašćenim licima Komisije preda dokumentaciju iz koje je očigledan potpuni opis rada informacionog sistema.

Iz dokumentacije moraju biti uočljive komponente informacionog sistema. Dokumentacija mora da omogući ovlašćenim licima Komisije uvid u:

1) programska rješenja;
2) postupke obrade informacija korišćenjem informacione tehnologije;
3) kontrole koje obezbjeđuju pravilnu obradu informacija; i
4) kontrole koje obezbjeđuju čuvanje povjerljivosti, integriteta i raspoloživosti informacija.

Postupak neposrednog nadzora

Član 36

Nakon obavljenog neposrednog nadzora ovlašćena lica Komisije, u roku od sedam radnih dana sačinjavaju zapisnik o obavljenom nadzoru koji se uručuje subjektu nadzora, sa detaljnim opisom utvrđenih činjenica, odnosno opisom radnji subjekta nadzora i odgovornih lica koja su dovele do nedostataka, nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju subjekta nadzora ako su oni utvrđeni u postupku nadzora.

Ovlašćeno lice subjekta nadzora je obavezno da bez odlaganja zapisnik o obavljenom nadzoru dostavi odboru direktora.

Na dostavljeni zapisnik subjekt nadzora ima pravo da izjavi prigovor u roku navedenom u zapisniku, a koji ne može biti duži od osam dana od dana dostavljanja zapisnika.

Izuzetno, u zapisniku se može odrediti rok koji je kraći od roka iz stava 3 ovog člana, kada je to potrebno u svrhu sprečavanja mogućih bitnih štetnih posljedica za subjekta nadzora, učesnika tržišta kapitala, treće lice i/ili stabilnost tržišta u cjelini.

Prigovor na zapisnik o neposrednom nadzoru dopušten je iz sljedećih razloga:

1) ako je zapisnik o obavljenom nadzoru sastavljen u nadzoru nad licem nad kojim Komisija nije nadležna da sprovodi nadzor; ili
2) ako je u zapisniku pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Prigovor iz stava 3 ovog člana obavezno sadrži:

1) navođenje zapisnika na koji se prigovor podnosi;
2) izjavu da se navodi iz zapisnika pobijaju u cjelosti ili u određenom dijelu;
3) razloge prigovora; i
4) druge informacije koje mora sadržati svaki podnesak, u skladu sa zakonom kojim se uređuje upravni postupak.

U prigovoru subjekt nadzora može da navede činjenice iz kojih proizilazi da nedostaci, nezakonitosti i nepravilnosti navedene u zapisniku ne postoje i da o tome dostavi dokaze, a ako se subjekt nadzora u izjavi poziva na isprave, dužan je da ih kao dokaz priloži uz prigovor.

Nakon isteka roka za prigovor subjekt nadzora nema pravo da navodi nove činjenice i iznosi nove dokaze.

Dostavljeni prigovor na zapisnik čini sastavni dio zapisnika.

Ako subjekt nadzora prigovorom osnovano ospori činjenično stanje iz zapisnika ovlašćena lica Komisije sačinjavaju dopunu zapisnika i dostavljaju je subjektu nadzora u roku od sedam radnih dana od dana izjavljenog prigovora.

Ako ovlašćena lica Komisije nađu da je prigovor neosnovan, dopuna zapisnika se ne sačinjava.

Ako subjekt nadzora ne dobije dopunu zapisnika u roku od sedam dana od dana izjavljenog prigovora, smatraće se da je njegov prigovor neosnovan u smislu stava 10 ovog člana.

Ako u postupku nadzora nijesu utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti za koje je potrebno izreći mjere ili su te utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti otklonjene do sačinjavanja zapisnika, ovlašćena lica Komisije će to unijeti u zapisnik.

Na osnovu zapisnika iz stava 13 ovog člana Komisija donosi rješenje kojim se utvrđuje da u postupku nadzora nijesu utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti, odnosno da su utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti otklonjene.

Ako su nezakonitosti i/ili nepravilnosti utvrđene zapisnikom otklonjene nakon sačinjavanja zapisnika, a prije donošenja rješenja o nadzornim mjerama, ovlašćena lica Komisije će o tome sačiniti dopunu zapisnika i u slučaju da su sve utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti otklonjene Komisija će donijeti rješenje kojim se utvrđuje da su utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti otklonjene.

Ako nezakonitosti i/ili nepravilnosti utvrđene zapisnikom nijesu otklonjene u postupku neposrednog nadzora Komisija će donijeti rješenje o preduzimanju mjera.

Posredni nadzor poslovanja

Član 37

Ovlašćena lica Komisije tokom posrednog nadzora:

1) utvrđuju jesu li propisani izvještaji i drugi informacije dostavljeni u propisanom roku i propisanoj formi;
2) utvrđuju jesu li informacije u izvještajima ili drugoj traženoj dokumentaciji istiniti, tačni i ispravni;
3) ako je to primjenjivo, utvrđuju posluje li ili postupa subjekt nadzora ili drugo lice kojem su propisane obaveze ovim zakonom ili drugim relevantnim propisima, u skladu sa ovim zakonom i drugim relevantnim propisima;
4) ako je to primjenjivo, provjeravaju i procjenjuju finansijsku stabilnost i položaj subjekta nadzora i rizike kojima je subjekt nadzora izložen ili bi mogao biti izložen u svom poslovanju; i
5) ako je to primjenjivo, provjerom i analizom dostupnih informacija utvrđuju usklađenost poslovne prakse subjekta nadzora sa obavezama postupanja u najboljem interesu klijenata i potencijalnih klijenata.

Komisija će prilikom provjere i procjene finansijske stabilnosti i položaja subjekata nadzora i prilikom procjene rizika kojima je subjekt nadzora izložen ili bi mogao biti izložen uzeti u obzir vrstu, obim i složenost poslovanja subjekta nadzora.

Postupak posrednog nadzora

Član 38

U slučaju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju subjekta nadzora, utvrđenih u postupku posrednog nadzora, ovlašćena lica Komisije će omogućiti subjektu nadzora da se izjasni, dostavljanjem zahtjeva za izjašnjenje.

Zahtjev za izjašnjenje, sa detaljnim opisom činjenica utvrđenih u postupku posrednog nadzora, odnosno opisom nedostataka, nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju subjekta nadzora utvrđenih u postupku nadzora, dostavlja se subjektu nadzora.

Komisija će, nakon izjašnjenja subjekta nadzora, a u slučaju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, donijeti rješenje kojim se nalaže otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

Ako nije moguće utvrditi kompletno činjenično stanje, na osnovu informacija i izjašnjenja dobijenih u postupku posrednog nadzora, Komisija može da odredi sprovođenje neposrednog nadzora.

Nadzorne mjere

Član 39

Ako u postupku nadzora utvrdi da je došlo do kršenja odredaba ovog zakona ili drugih zakona, Komisija će donijeti rješenje kojim će naložiti subjektu nadzora da u ostavljenom roku otkloni utvrđene nepravilnosti, a može u zavisnosti od izvršene povrede, da:

1) naloži regulisanom tržištu, odnosno organizatoru tržišta i investicionom društvu, da obustavi trgovanje finansijskim instrumentima, odnosno da izmijeni rješenje o obustavi u cilju uklanjanja ili sprečavanja štetnih posljedica na regulisanom tržištu, odnosno MTP-u;
2) naloži privremenu obustavu kliringa i saldiranja ovlašćenom društvu;
3) zabrani i/ili izrekne javnu opomenu pravnom ili fizičkom licu za postupanje suprotno odredbama ovog ili drugih zakona;
4) oduzme ili privremeno obustavi dozvolu za rad fizičkim i pravnim licima kojima je izdala dozvolu za rad;
5) naloži emitentu ili drugom licu koje je objavilo ili širilo neistinite i informacije koje mogu dovesti u zabludu, da objavi ispravku informacije ili da o trošku emitenta ili tog drugog lica Komisija objavi ispravku informacije;
6) trajno ili privremeno zabrani licu koje obavlja menadžerske dužnosti u investicionom društvu da obavlja poslove u investicionim društvima, odnosno da trguje za sopstveni račun;
7) trajno ili privremeno zabrani članu odbora direktora investicionog društva da obavlja te poslove u investicionim društvima;
8) ako lice koje je dužno da objavi insajderske informacije ne objavi ili te informacije netačno objavi, Komisija će ih objaviti o trošku tog lica;
9) privremeno obustavi trgovanje ili trajno isključi sa regulisanog tržišta iz trgovanja finansijski instrument i naloži organizatoru MTP-a da taj finansijski instrument uključi na MTP, ako informacije o emitentu finansijskog instrumenta nijesu objavljene u skladu sa zakonom;
10) naloži privremenu zabranu raspolaganja sredstvima sa računa organizatora tržišta, odnosno regulisanog tržišta u slučaju kršenja odredaba ovog zakona;

11) naloži privremenu zabranu prava glasa po osnovu kvalifikovanog učešća, kao i u drugim slučajevima kršenja odredaba ovog zakona;
12) naloži izmjenu, dopunu ili donošenje opštih akata na koja daje saglasnost;
13) prati sprovođenje naloženih mjera i obezbijedi da subjekti nadzora izvršavaju njene naloge;
14) privremeno obustavi oglašavanje ili prodaju finansijskih instrumenata ili strukturiranih depozita;
15) naloži obustavljanje oglašavanja ili prodaje finansijskih instrumenata ili strukturiranih depozita, ako investiciono društvo nije uspostavilo ili primijenilo funkcionalan postupak odobravanja proizvoda;
16) naloži smjenu člana odbora direktora pravnim licima kojima je izdala dozvolu za rad;
17) zabrani investicionom društvu, odnosno drugom licu primanje naloga klijenata;
18) uslovno oduzme dozvolu za rad investicionom društvu, odnosno drugom licu sa dozvolom za rad i zaposlenom u investicionom društvu koji vrši povredu ovog zakona ili drugih zakona, ako u periodu koji nije kraći od jedne, niti duži od tri godine, ne ponovi povredu za koju je propisano oduzimanje dozvole za rad;
19) naloži investicionom društvu privremenu zabranu raspolaganja sredstvima sa računa za plaćanje i računa hartija od vrijednosti i drugom imovinom;
20) zahtijeva od menadžera emitenta i vlasnika akcija ili drugih finansijskih instrumenata da objavi određenu informaciju u skladu sa ovim zakonom ili da obezbijede dodatne informacije i dokumentaciju;
21) zahtijeva od revizora subjekta nadzora da izvrši dodatnu kontrolu i o nalazima obavijesti Komisiju ;
22) naloži smanjenje veličine pozicije ili izloženosti u slučaju odstepena od propisanog praga;
23) ograniči pravo na zaključenje ugovora o robnom derivatu, uključujući ograničenja veličine pozicije koje subjekat nadzora može da drži u skladu sa odredbama ovog zakona;
24) u slučaju postojanja sumnje koja se odnosi na kršenje u vezi sa finansijskim izvještavanjem naloži suspenziju koja može trajati najviše deset dana;
25) kada nadležni organ države članice domaćina utvrdi da je emitent ili vlasnik akcija ili drugih finansijskih instrumenata ili lice ili subjekt naveden u članu 130 ovog zakona, počinio nepravilnosti ili prekršio svoje obaveze, obavještenja o tome nadležni organ matične države članice i ESMA-u;
26) ispita da li su informacije iz čl. 98 i 99 ovog zakona, sačinjene u skladu sa relevantnim okvirom izvještavanja i preduzme odgovarajuće mjere, u slučaju kršenja navedenih odredbi; i
27) preduzme druge mjere u skladu sa ovim ili drugim zakonima.

Komisija, prilikom izricanja mjera, naročito cijeni:
1) ozbiljnost, trajanje i ponavljanje kršenja odredaba ovog ili drugih zakona;
2) stepen odgovornosti lica odgovornog za kršenje odredaba ovog ili drugih zakona;
3) finansijsku snagu lica odgovornog za kršenje odredaba ovog ili drugih zakona (ukupni prihod pravnog lica ili godišnji dohodak fizičkog lica);
4) gubitke pretrpljene od strane trećih lica usljed kršenja, u mjeri u kojoj mogu biti određeni;

5) značaj ostvarene dobiti ili izbjegnutog gubitka zbog kršenja odredaba ovog ili drugih zakona;
6) nivo saradnje subjekta nadzora sa Komisijom; i
7) mjere koje je lice odgovorno za kršenje odredaba ovog ili drugih zakona preduzelo radi sprečavanja ponavljanja prekršaja.

Ako je, radi uspostavljanja urednog funkcionisanja tržišta i/ili zaštite interesa investitora, neophodno preduzeti mjere bez odlaganja, Komisija može donijeti rješenje kojim će naložiti mjere na osnovu činjenica koje su utvrđene ili učinjene vjerovatnim bez sprovođenja postupka nadzora.

Ako subjekt nadzora ne postupi u skladu sa rješenjem Komisije iz st. 1 i 3 ovog člana, Komisija može novim rješenjem izreći novu ili istu mjeru, ili više mjera.

Kada utvrdi postojanje osnovane sumnje o izvršenom krivičnom djelu ili prekršaju, Komisija podnosi odgovarajuću prijavu nadležnom organu.

Kada u postupku nadzora dođe do saznanja o mogućim nezakonitostima i nepravilnostima koja nijesu uređena ovim zakonom, Komisija o tome podnosi prijavu nadležnom organu.

Države članice obezbjeđuju da se investicionim holdinzima, mješovitim finansijskim holdinzima i mješovitim holdinzima ili njihovim stvarnim rukovodiocima koji krše zakone i druge propise kojima se prenose odredbe poglavlja od XII do XVI ovog zakona mogu izreći administrativne sankcije ili druge administrativne mjere usmjerene na zaustavljanje ili ublažavanje kršenja ili na rješavanje uzroka takvih kršenja.

Mjere, osim prekršaja moraju obuhvatati:
1) javnu izjavu u kojoj je navedeno odgovorno fizičko ili pravno lice, investiciono društvo, investicioni holding ili mješoviti finansijski holding i priroda kršenja;
2) nalog kojim se od odgovornog fizičkog ili pravnog lica zahtijeva da prekine takvo postupanje i da ga ne ponavlja;
3) privremeno zabrani obavljanje funkcija u investicionim društvima za članove organa upravljanja investicionog društva ili drugo fizičko lice koje se smatra odgovornim.

Primjena drugih zakona u postupku nadzora i odlučivanja

Član 40

Na pitanja u postupku nadzora koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Komisija odlučuje u postupku nadzora, po pravilu, bez usmene rasprave.

Komisija može odlučivati po skraćenom postupku.

Protiv rješenja donijetih u postupku nadzora može se pokrenuti upravni spor u skladu sa zakonom kojim se uređuje upravni postupak, a koji ne odlaže izvršenje rješenja.

Sud u upravnom sporu ne može meritorno odlučivati o predmetu za čije rješavanje je ovim zakonom utvrđena nadležnost Komisije.

Na subjekte iz oblasti tržišta kapitala primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, ako ovim zakonom nije drugačije regulisano.

Donošenje preporuka

Član 41

Kad u vršenju nadzora, u postupku provjere i procjene finansijske stabilnosti i položaja subjekta nadzora, kao i u postupku provjere i procjene rizika kojima je subjekt nadzora izložen ili bi mogao biti izložen u svom poslovanju, utvrdi slabosti, manjkavosti, nedostatke i nepravilnosti u poslovanju koje ne predstavljaju kršenje odredaba ovog zakona, ili ako smatra potrebnim da subjekt nadzora radi poboljšanja poslovanja, finansijske stabilnosti i položaja i/ili smanjenja rizika kojima je izložen ili može biti izložen u svom poslovanju, Komisija daje preporuke oganima upravljanja i/ili višim rukovodiocima subjekta nadzora.

Preporuke iz stava 1 ovog člana sadrže utvrđene i procijenjene značajne rizike i probleme kojima je subjekt nadzora izložen ili bi mogao biti izložen, odnosno utvrđene slabosti, manjkavosti, nedostatke i nepravilnosti iz stava 1 ovog člana, kao i smjernice organima upravljanja i/ili višim rukovodiocima subjekta nadzora, u cilju njihovog otklanjanja i poboljšanja poslovanja, finansijske stabilnosti i položaja i smanjenja rizika kojima je subjekt nadzora izložen ili može biti izložen u svom poslovanju.

Organ upravljanja subjekta nadzora dužan je da Komisiji u ostavljenom roku, koji ne može biti kraći od osam dana, dostavi plan postupanja po preporukama Komisije sa rokovima i dinamikom posupanja.

Angažovanje stručnjaka

Član 42

Komisija je ovlašćena da u cilju izvršavanja svojih ovlašćenja u sprovođenju nadzora angažuje ovlašćene revizore ili druge stručnjake koji su nezavisni i nijesu u sukobu interesa u odnosu na emitenta i/ili drugog subjekta koji je predmet nadzora, što dokazuju izjavom koju dostavljaju Komisiji, pri čemu se na ta lica shodno primjenjuju odredbe propisa kojima se uređuje poslovna tajna koja se primjenjuje na zaposlene u Komisiji.

Prijavljivanje postupanja suprotno odredbama ovog zakona

Član 43

Komisija je dužna da obezbijedi uslove za prijavljivanje postupanja suprotno ovom zakonu i to:

1) utvrđivanjem i obezbjeđenjem sprovođenja postupka za prijem prijava, uključujući uspostavljanje sigurnih sredstava komunikacije za prijem prijava;
2) zaštitu od diskriminacije lica koje prijavi postupanje suprotno ovom zakonu; i
3) zaštitu identiteta lica koje prijavi postupanje suprotno ovom zakonu, odnosno fizičkog lica koje je osumnjičeno za postupanje suprotno ovom zakonu, osim u postupku pred nadležnim državnim organom.

Investiciona društva, organizatori tržišta, pružaoci usluga dostave informacija, ovlašćene kreditne institucije, kao i filijale društava iz trećih država dužni su da imaju uspostavljene odgovarajuće interne postupke u kojima zaposleni mogu da prijave postupanje suprotno ovom zakonu.

Investiciona društva, organizatori tržišta, pružaoci usluga dostave informacija, ovlašćene kreditne institucije, kao i filijale društava iz trećih država ne smiju da pozovu na odgovornost, odnosno primijene drugi oblik diskriminacije, ili na drugi način ograniče ili onemoguće vršenje prava licu koje učini dostupnim Komisiji informacije o postupanju suprotno ovom zakonu.

Bliži način prijavljivanja postupanja suprotno odredbama ovog zakona propisuje Komisija.

Objavljivanje rješenja o izrečenim mjerama

Član 44

Komisija je dužna da objavi rješenje o izricanju mjera u skladu sa ovim zakonom, na svojoj internet stranici bez odlaganja nakon obavještavanja lica na koje se mjere odnose.

U rješenju iz stava 1 ovog člana, navode se informacije o vrsti, prirodi kršenja i identitetu lica kome su mjere izrečene.

Ako Komisija procijeni da bi objavljivanje identiteta lica na koje se mjere odnose bilo nesrazmjerno učinjenoj povredi, ili bi objavljivanje ugrozilo kontrolu koja je u toku, odnosno stabilnost finansijskog tržišta, Komisija može da:

1) odloži objavljivanje mjera do trenutka prestanka razloga za odlaganje;

2) objavi rješenje bez navođenja ličnih informacija; ili

3) ne objavi rješenje, osim u slučajevima iz čl. 98 do 156 ovog zakona.

U slučaju podnošenja tužbe protiv rješenja iz stava 1 ovog člana, Komisija je dužna da na svojoj internet stranici objavi informaciju o tome.

Komisija je dužna da obezbijedi da rješenje objavljeno u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovog člana bude dostupno na internet stranici Komisije najmanje pet godina od dana objavljivanja.

Način donošenja i objavljivanja akata

Član 45

Komisija je nadležna za donošenje podzakonskih akata za sprovođenje ovog zakona.

Komisija je dužna da nacrte podzakonskih akata objavi na svojoj internet stranici, najkasnije 14 dana prije njihovog donošenja, sa pozivom zainteresovanim licima da dostave primjedbe, predloge i sugestije.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, nacrt podzakonskog akta Komisija ne objavljuje na javnu raspravu kada se akt donosi po hitnoj proceduri, naročito u slučajevima kada bi odlaganje donošenja prouzrokovalo štetu, ugrozilo sprovođenje zakona ili ostvarivanje ciljeva propisa.

Podzakonski akti Komisije objavljuju se u „Službenom listu Crne Gore".

Komisija može da donosi i druge opšte akte, uključujući uputstva, smjernice, metodologije, biltene i mišljenja, radi bližeg tumačenja i primjene odredaba ovog zakona.

Poslovnik Komisije

Član 46

Komisija donosi poslovnik o radu Komisije, kojim se bliže utvrđuje način rada, način sazivanja i održavanja sjednica Komisije, način odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad Komisije.

Sastav i imenovanje članova Komisije

Član 47

Komisija ima pet članova, i to: predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i jedan član Komisije funkciju vrše profesionalno, a dva člana Komisije funkciju vrše honorarno.

Članovi Komisije koji vrše funkciju honorarno ne učestvuju u obavljanju redovnih poslova Komisije i ne učestvuju u svakodnevnom radu stručnih službi Komisije, već učestvuju u radu i odlučivanju na sjednicama Komisije, u skladu sa ovim zakonom i aktima Komisije.

Komisiju imenuje Skupština, na prijedlog Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Članovi Komisije imenuju se na period od pet godina i mogu biti ponovo imenovani.

Postupak izbora člana Komisije pokreće se 90 dana prije isteka mandata člana Komisije.

Do izbora člana Komisije u skladu sa st. 3, 4 i 5 ovog člana, član Komisije kojem je istekao mandat obavlja dužnost člana Komisije do izbora novog člana.

Komisiju predstavlja, zastupa i radom Komisije rukovodi predsjednik.

Uslovi za imenovanje člana Komisije

Član 48

Za predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije, uključujući i članove koji funkciju vrše honorarno može biti imenovan državljanin Crne Gore koji posjeduje opštu radnu sposobnost, ima VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje pet godina radnog iskustva stečenog u finansijskom sektoru.

Članovi Komisije, uključujući i članove koji funkciju vrše profesionalno ili honorarno, ne mogu biti:

1) poslanik, odbornik, kao ni lica izabrana, imenovana ili zaposlena u državnom organu odnosno organu lokalne samouprave;
2) članovi organa upravljanja i rukovođenja, izvršnih organa i sekretar emitenta hartija od vrijednosti;
3) akcionari i zaposleni u organizatoru tržišta, investicionom društvu na tržištu kapitala i CKDD-u; i
4) članovi porodice predsjednika, zamjenika predsjednika odnosno člana Komisije.

Spriječenost za rad predsjednika Komisije

Član 49

U slučaju odsustva predsjednika ili prestanka mandata, zamjenik predsjednika obavlja poslove predsjednika do povratka na rad ili imenovanja predsjednika Komisije.

Prestanak mandata u Komisiji

Član 50

Mandat predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije prestaje:

1) istekom vremena na koje je imenovan;
2) na lični zahtjev;
3) razrješenjem;
4) ostvarivanjem prava na penziju.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije će biti razriješen, ako:

1) je pravosnažnom sudskom odlukom osuđen za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci ili je osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije;

2) je pravosnažnom sudskom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
3) vrši drugu javnu funkciju ili profesionalno obavlja drugu djelatnost, osim u slučaju dva člana Komisije koja funkciju vrše honorarno, koji mogu profesionalno obavlja drugu djelatnost u skladu sa ovim zakonom;
4) neopravdano odsustvuje sa tri uzastopne sjednice Komisije;
5) je u nemogućnosti da izvršava svoje obaveze u periodu dužem od šest mjeseci; ili
6) ne izvršava ili nesavjesno, neblagovremeno ili nemarno vrši službene obaveze.

Komisija o ispunjenju uslova za prestanak mandata predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije, bez odlaganja, obavještava Skupštinu.

Sjednice Komisije

Član 51

Komisija odlučuje na sjednicama, kojima predsjedava predsjednik Komisije.
Komisija održava sjednice po potrebi, a najmanje jednom mjesečno.
Sjednice Komisije mogu se održati ukoliko prisustvuju najmanje tri člana.
Odluke Komisije donose se većinom glasova svih članova Komisije.
Sjednice Komisije sazivaju se i vode u skladu sa poslovnikom Komisije.

Sukob interesa

Član 52

Predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije i zaposleni u stručnoj službi Komisije dužni su da se pridržavaju najviših profesionalnih standarda i da postupaju u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i etičkim kodeksom koji utvrdi Komisija, u cilju izbjegavanja sukoba interesa i obezbjeđenja nezavisnosti u radu Komisije.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije ne smiju da koriste svoj položaj, rad u Komisiji i ugled Komisije za ostvarivanje ličnih interesa ili interesa povezanih lica.

Za vrijeme vršenja funkcije predsjednika, zamjenika predsjednika ili člana Komisije, imenovano lice ne može, neposredno ili preko povezanih lica, imati finansijski ili drugi interes koji može uticati ili stvara privid da utiče na njegovu nepristrasnost, nezavisnost ili donošenje odluka.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije dužni su da Komisiju odmah obavijeste o svakoj činjenici koja može dovesti do sukoba interesa, uključujući i svaku promjenu ličnih ili profesionalnih okolnosti koje mogu uticati na nezavisnost i nepristrasnost u obavljanju funkcije.

U slučaju nastanka sukoba interesa ili okolnosti koje mogu da dovedu do sukoba interesa, predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije dužni su da se izuzmu iz postupanja i odlučivanja u predmetu na koji se sukob odnosi.

Postupak identifikovanja, prijavljivanja i upravljanja sukobom interesa propisuje Komisija.

Stručna služba Komisije

Član 53

Za obavljanje stručnih i administrativnih poslova Komisija obrazuje stručnu službu.

Ovlašćenja, prava i obaveze stručne službe Komisije utvrđuju se Statutom Komisije.

Na prava i obaveze zaposlenih u stručnoj službi Komisije primjenjuju se opšti propisi o radu, ako zakonom nije drugačije određeno.

Tajnost informacija

Član 54

Predsjednik, zamjenik predsjednika, član Komisije i zaposleni u Komisiji dužni su da kao tajnu čuvaju sve informacije za koje saznaju u obavljanju svojih dužnosti.

Obaveza iz stava 1 ovog člana, traje i prestankom obavljanja dužnosti predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije, odnosno prestankom radnog odnosa zaposlenog u Komisiji.

Licima iz stava 1 ovog člana, zabranjeno je da daju savjete ili mišljenja u vezi sa ulaganjem ili prodajom hartija od vrijednosti.

Obaveza čuvanja tajnosti informacija iz stava 1 ovog člana, prestaje danom objavljivanja povjerljive informacije.

Zaštita informacija

Član 55

Komisija je dužna da sa ličnim informacijama postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita informacija o ličnosti.

Lični informacije čuvaju se najmanje pet godina.

Međunarodna saradnja

Član 56

Komisija može da sarađuje sa drugim međunarodnim regulatornim organima ovlašćenim za kontrolu tržišta kapitala i može biti članica međunarodnih institucija i organizacija i učestvovati u njihovom radu.

Razmjena informacija u okviru saradnje iz stava 1 ovog člana ne smatra se odavanjem poslovne tajne.

Saradnja sa državama članicama Evropske unije

Član 57

Komisija će na zahtjev nadležnog regulatornog organa države članice, da dostavlja informacije i informacije potrebne za izvršavanje poslova i zadataka tog organa, pod uslovom da:

1) je obezbijeđena zaštita dostavljenih informacija i informacija ekvivalentna zaštiti utvrđenoj ovim zakonom;
2) će se dostavljene informacije i informacije koristiti samo:
   a) u vršenju poslova i zadataka nadležnog regulatornog organa države članice; i
   b) u upravnim i sudskim postupcima.

Komisija će u vršenju svojih ovlašćenja sarađivati sa nadležnim regulatornim organima država članica, u cilju obavljanja svojih dužnosti i poslova.

Na zahtjev nadležnog regulatornog organa države članice u vezi sa neposrednim nadzorom, Komisija je dužna da u okviru svojih ovlašćenja:

1) sprovede neposredni nadzor;
2) omogući regulatornom organu koji je podnio zahtjev da učestvuje ili sprovede neposredni nadzor samostalno; ili

3) omogući revizorima i ekspertima koje ovlašćenja regulatorni organ države članice da sprovedu neposredni nadzor.

Saradnja sa drugim nadležnim organima u Crnoj Gori

Član 58

U sprovođenju ovog zakona Komisija sarađuje sa Centralnom bankom Crne Gore, Agencijom za nadzor osiguranja Crne Gore i drugim nadležnim institucijama u Crnoj Gori i sa njima razmjenjuje informacije koje su bitne za izvršavanje njihovih poslova i dužnosti.

Pribavljanje i razmjena informacija koji se smatraju bankarskom tajnom

Član 59

Komisija može, radi izvršavanja poslova i dužnosti utvrđenih ovim zakonom, međunarodnim ugovorima i sporazumima koje je Komisija zaključila sa regulatornim organima drugih država, od kreditnih institucija pribavljati informacije koji se smatraju bankarskom tajnom u skladu sa zakonom kojim se uređuju kreditne institucije.

Kreditne institucije su dužne da Komisiji, na njen zahtjev, dostave informacije iz stava 1 ovog člana.

Informacije pribavljene u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana Komisija može razmjenjivati sa drugim organima i organizacijama u skladu sa ovim zakonom, međunarodnim ugovorima i sporazumima koje je Komisija zaključila sa regulatornim organima drugih država, uz obavezu obezbjeđivanja čuvanja povjerljivosti informacija koji se razmjenjuju.

Postupanje sa informacijama pribavljenim od regulatornog organa države članice

Član 60

Informacije i informacije koje pribavi od regulatornog organa države članice Komisija može da proslijedi drugim organima ili fizičkim ili pravnim licima samo uz pisanu saglasnosti tog organa i u svrhe za koje je saglasnost data.

Komisija može da proslijedi informacije i informacije drugim organima, fizičkim ili pravnim licima iz stava 1 ovog člana, samo za obavljanje njihovih poslova i zadataka i to radi:

1) provjere ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti investicionih društava i za praćenje rada tih društava, naročito u odnosu na adekvatnost kapitala, upravne i računovodstvene postupke i unutrašnju kontrolu;
2) praćenja urednog funkcionisanja mjesta trgovanja;
3) izricanja odgovarajućih mjera; ili
4) upravnog i sudskog postupka.

Dostavljanje informacija i informacija nadležnim regulatornim organima trećih država

Član 61

Komisija može na zahtjev nadležnog regulatornog organa treće države, da dostavi informacije i informacije potrebne za sprječavanje zloupotrebe na tržištu kapitala.

Prije dostavljanja informacija i informacija iz stava 1 ovog člana, Komisija je dužna da utvrdi da će se informacije i informacije koristiti samo za namjene za koje će biti dostavljene i da je obezbijeđen nivo zaštite informacija i informacija ekvivalentan nivou zaštite informacija i informacija utvrđen ovim zakonom.

Komisija može da proslijedi lične informacije dobijene od nadležnog regulatornog organa druge države članice, nadležnom regulatornom organu treće države samo uz izričitu saglasnost regulatornog organa koji je dostavio te informacije.

Postupanje sa informacijama pribavljenim od regulatornog organa treće države

Član 62

Na informacije i informacije koje Komisija pribavi od strane regulatornog organa treće države shodno se primjenjuju odredbe člana 50 ovog zakona.

Zaključivanje sporazuma o saradnji sa nadležnim organima trećih država

Član 63

Komisija može da zaključi sporazume o saradnji sa organima trećih država nadležnim za:

1) nadzor nad investicionim društvima, ovlašćenim kreditnim institucijama, drugim finansijskim institucijama, obezbjeđujućim društvima i finansijskim tržištima;
2) likvidaciju i stečaj investicionih društava;
3) vršenje revizije investicionih društava, finansijskih institucija, kreditnih institucija i obezbjeđujućih društava i institucija koje upravljaju kompenzacionim šemama;
4) nadzor nad licima koja vrše reviziju iz tačke 3 ovog stava; ili
5) nadzor lica koja su aktivna na tržištima jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, odnosno poljoprivrednih robnih derivata u cilju obezbjeđenja konsolidovane kontrole finansijskih i promptnih tržišta.

Komisija može da zaključi sporazum iz stava 1 ovog člana, samo ako se razmjena informacija vrši za obavljanje djelatnosti regulatornih organa i ako je obezbijeđen nivo zaštite informacija i informacija ekvivalentan nivou zaštite informacija i informacija utvrđen ovim zakonom.

Odredba člana 50 stav 1 ovog zakona primjenjuje se i na razmjenu informacija i informacija u skladu sa sporazumom iz stava 1 ovog člana.

Saradnja i razmjena informacija sa ESMA-om

Član 64

Komisija ostvaruje saradnju sa ESMA-om dostavljanjem i razmjenom informacija i informacija utvrđenih ovim zakonom.

Komisija je dužna da godišnje izvještava ESMA-u o zbirnim informacijama o mjerama preduzetim u skladu sa ovim zakonom, u rokovima i na način koji odredi ESMA.

Statut Komisije

Član 65

Komisija donosi statut kojim se bliže uređuje organizacija i način rada Komisije, prava, obaveze i odgovornosti članova Komisije, organizacija stručne službe Komisije, bliži način donošenja opštih i pojedinačnih akata, javnost rada Komisije i druga pitanja od značaja za rad Komisije.

Statut Komisije se objavljuje u "Službenom listu Crne Gore".

Finansiranje

Član 66

Sredstva za rad Komisije obezbjeđuju se iz:

1) naknade za izdavanje dozvola, odobrenja i saglasnosti utvrđenih zakonom;
2) naknade za nadzor, odnosno naknade koje plaćaju učesnici na tržištu kapitala, u skladu sa zakonom;
3) naknade za kontrolu i objavljivanje izvještaja koje plaćaju emitenti u skladu sa zakonom; i
4) drugih izvora u skladu sa zakonom.

Visinu naknada iz stava 1 ovog člana, utvrđuje Komisija.

Cjenovnik Komisije objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Komisije.

Izvještavanje Komisije

Član 67

Finansijska godina Komisije počinje 1. januara i završava se 31. decembra tekuće godine.

Plan rada i finansijski plan Komisija je dužna da sačini najkasnije do 30. septembra tekuće za narednu godinu.

Komisija je dužna da dostavi izvještaj o radu Komisije i stanju na tržištu kapitala i finansijski izvještaj Vladi radi upoznavanja i Skupštini radi usvajanja, najkasnije do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu.

Komisija je dužna da dostavi izvještaj ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju Vladi radi upoznavanja i Skupštini radi usvajanja, najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu.

Višak prihoda nad rashodima, Komisija može da koristi samo za unapređenje u obavljanju djelatnosti regulatornog organa u oblasti tržišta kapitala.

Revizija finansijskog izvještaja

Član 68

Reviziju računa, evidencije i bilansa Komisije vrši nezavisni revizor kojeg imenuje Komisija.

Komisija je dužna da, na zahtjev nezavisnom revizoru, obezbijedi pristup registrima, računima i drugim evidencijama Komisije i da pruži tražene informacije i objašnjenja.

III. INVESTICIONA DRUŠTVA. ODOBRENJE ZA RAD I USLOVI ZA OBAVLJANJE INVESTICIONIH USLUGA I AKTIVNOSTI

Izuzeće

Član 69

Odredbe ovog zakona o odobrenju za rad i uslovima za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti ne primjenjuju se na:

1) društvo za osiguranje ili društvo koje se bavi reosiguranjem i retrocesijom prema propisima koji uređuju poslovanje tih društava, kada obavlja djelatnosti u skladu s tim propisima
2) lice koje investicione usluge pruža isključivo svom matičnom društvu, svom zavisnom društvu ili drugim zavisnim društvima svog matičnog društva
3) lice koje investicione usluge obavlja povremeno u sklopu obavljanja svoje profesionalne djelatnosti ako je obavljanje te djelatnosti propisano zakonom, drugim propisom ili etičkim kodeksom koji ne isključuje mogućnost obavljanja takve usluge, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
   a) postoji čvrsta i stvarna veza između profesionalne djelatnosti i pružanja investicionih usluga istom klijentu, tako da se investicione usluge mogu smatrati dodatkom glavnoj profesionalnoj djelatnosti;
   b) pružanje investicionih usluga klijentima glavne profesionalne djelatnosti ne predstavlja sistematski izvor prihoda za lice koje obavlja profesionalnu djelatnost; i
   c) lice koje obavlja profesionalnu djelatnost ne reklamira niti na drugi način promoviše svoju sposobnost pružanja investicionih usluga, osim ukoliko klijentima jasno saopšti da su te usluge dodatak glavnoj profesionalnoj djelatnosti.
4) lica koja za sopstveni račun trguju finansijskim instrumentima koji nisu robni derivati ili emisijske jedinice ili derivati na emisijske jedinice i koja ne obavlja niti jednu drugu investicionu uslugu ili aktivnost u odnosu na finansijske instrumente koji nisu robni derivati ili emisijske jedinice ili derivati na emisijske jedinice osim ako ta lica:
   a) djeluje kao održavalac tržišta;
   b) djeluje kao član ili učesnik regulisanog tržišta ili MTP-a, osim nefinansijskog subjekta koji izvršava transakcije na mjestu trgovanja pri čemu su takve transakcije dio upravljanja likvidnošću ili su objektivno mjerljive kao one kojima se smanjuju rizici direktno povezani s poslovnom aktivnošću ili aktivnošću sopstvenog finansiranja tog nefinansijskog subjekta ili njegove grupe;
   c) primjenjuje tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja; ili
   d) trguje za sopstveni račun izvršavajući naloge klijenata.
5) organizatora koji ima obavezu usklađivanja s propisima koji uređuju trgovanje jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte i koji, kada trguje emisijskim jedinicama, ne izvršava naloge klijenata i koji ne obavlja ni jednu investicionu uslugu ili aktivnost osim trgovanja za sopstveni račun, pod uslovom da ne koristi tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja
6) lica koja obavljaju investicione usluge koje se sastoje isključivo od upravljanja programima učestvovanja zaposlenih u ulaganju u finansijske instrumente društva u kojemu su zaposleni
7) lica koja obavljaju investicione usluge koje se sastoje isključivo od upravljanja programima učestvovanja zaposlenih u ulaganju i investicionih usluga isključivo za matična društva ili za druga zavisna društva matičnih društava
8) članove Evropskog sistema centralnih banaka i druge nacionalne organe koji obavljaju slične funkcije u Evropskoj uniji, kao i druga javna organi zadužena

za upravljanje ili posredovanje pri upravljanju javnim dugom u Evropskoj uniji i međunarodne finandijske institucije koje su osnovale dvije ili više država članica a koje imaju svrhu mobilizovanja sredstava finansiranja i pružanja finansijske pomoći svojim članicama koji se nalaze u ozbiljnim finansijskim problemima ili im oni prijete

9) subjekt za zajednička ulaganja i penzioni fond, njihov depozitar, društvo za upravljanje i lica koja njim upravljaju

10) lica koja za sopstveni račun, uključujući i u slučaju da djeluje kao market mejker (održavalac tržišta), trguju robnim derivatima, emisionim jedinicama ili derivatima na emisione jedinice, osim ako trguje za sopstveni račun, izvršavajući naloge klijenata, ili lica koja klijentima ili dobavljačima iz svoje redovne djelatnosti pružaju investicione usluge u odnosu na robne derivate, emisione jedinice ili derivate na emisione jedinice ako:
   a) svako trgovanje zasebno i na zbirnoj osnovi predstavlja pomoćnu aktivnost redovnoj djelatnosti lica na nivou grupe;
   b) ta lica nisu dio grupe čija je redovna djelatnost obavljanje investicionih usluga i aktivnosti u smislu ovog zakona, uzajamno priznatih usluga u smislu zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija ili održavanje tržišta u odnosu na robne derivate;
   c) ne koristi tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja i
   d) lica na zahtjev izvještavaju Komisiju po kom osnovu su procijenile da je njihova aktivnost pomoćna aktivnost uz njihovu redovnu djelatnost;

11) lica koja investicioni savjet pružaju tokom obavljanja druge profesionalne djelatnosti koja nije propisana ovim zakonom, pod uslovom da se investicioni savjet posebno ne naplaćuje;

12) organizatore sistema prenosa, kada obavljaju svoje zadatke u skladu sa propisima koji uređuju trgovinu energijom, uključujući organizatore koji djeluju u njihovo ime, kao i organizatori ili upravnici mehanizama za energetsku ravnotežu, transportne mreže ili sistema koji održava ravnotežu između isporuke i potrošnje energije, izuzeti su od primjene odredbi koje se odnose na investicione aktivnosti i usluge, pod uslovom da obavljaju te aktivnosti ili usluge u vezi sa robnim derivatima radi izvršavanja svojih zakonskih zadataka. Ovaj izuzetak se ne odnosi na djelovanje ili poslovanje sekundarnog tržišta, uključujući platforme za sekundarno trgovanje pravima finansijskog prenosa;

13) centralni depozitar koji ima odobrenje za rad u skladu s odredbama ovog zakona i pruža jednu ili više investicionih usluga ili obavlja jednu ili više investicionih aktivnosti;

14) pružaoce usluga zajedničkog finansiranja.

Odredbe ovog zakona o obavljanju investicionih usluga i aktivnosti ne primjenjuju se za pružanje usluga u svojstvu druge ugovorne strane, u transakcijama javnih organa koja upravljaju javnim dugom ili članice Evropskog sistema centeralnih banaka koje obavljaju dužnosti utvrđene Ugovorom o osnivanju Evropske zajednice i Protokolu broj 4. uz Statut Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke ili obavljaju slične funkcije prema propisima država članica.

U svrhu dokazivanja opravdanosti korišćenja izuzetka iz ovog člana, lica iz stava 1 tačka 4 ovog člana dužna su da na zahtjev Komisiji dostave, ako je primjenjivo:

1) potvrdu regulisanog tržišta ili MTP-a na kojem sklapaju transakcije da ne obavljaju aktivnosti market mejkera (održavaoca tržišta);

2) potvrdu investicionog društva posredstvom kojeg sklapaju transakcije da ne koriste direktni elektronski pristup mjestu trgovanja;
3) potvrdu investicionog društva posredstvom kojeg sklapaju transakcije da ne koriste tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja.

Lica iz stava 1 tačka 10 ovog člana dužna su da Komisiji na zahtjev dostave i potvrdu regulisanog tržišta ili MTP-a na kojem sklapaju transakcije odnosno investicionog društva posredstvom kojeg sklapaju transakcije da ne koriste tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja.

Lica iz stava 1 tačka 10 ovog člana dužna su da Komisiji na zahtjev dostave opis razloga iz kojih smatraju da aktivnosti koje obavljaju predstavljaju pomoćnu aktivnost redovnoj djelatnosti kao i lica na nivou grupe, i relevantnu popratnu dokumentaciju.

Investicione usluge i aktivnosti i pomoćne usluge

Član 70

Investicione usluge i aktivnosti u smislu ovog zakona su sljedeće usluge i aktivnosti koje se odnose na finansijske instrumente:

1) prijem i prenos naloga koji se odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata;
2) izvršenje naloga za račun klijenta;
3) trgovanje za svoj račun;
4) upravljanje portfeljem;
5) investiciono savjetovanje;
6) usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa;
7) usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa;
8) upravljanje MTP-om;
9) upravljanje OTP-om.

Pomoćne usluge su:

1) čuvanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući kastodi usluge i sa tim povezane usluge, kao što je upravljanje novčanim sredstvima i kolateralima;
2) odobravanje kredita i zajmova investitoru radi omogućavanja zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata, ako je u transakciju uključeno društvo koje daje zajam ili kredit;
3) davanje opštih preporuka u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom i srodnim pitanjima i uslugama koji su u vezi sa spajanjem i sticanjem učešća u društvima;
4) usluge poslovanja stranom valutom u vezi sa pružanjem investicionih usluga;
5) istraživanje i finansijska analiza ili opšte preporuke u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
6) usluge u vezi sprovođenja ponude odnosno prodaje finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa;
7) investicione usluge i aktivnosti, kao i pomoćne usluge koje se odnose na osnovnu imovinu sadržanu u derivatu iz člana 3 stav 1 tačka 4 podtač. b, c, d i g ovog zakona, ako su povezane sa investicionim i pomoćnim uslugama.

Investiciono savjetovanje iz stava 1 tačka 5 ovog člana, je pružanje lične preporuke klijentu, na zahtjev klijenta ili na inicijativu investicionog društva u odnosu na jednu ili više transakcija koje se odnose na finansijske instrumente.

Ličnom preporukom iz stava 3 ovog člana, smatra se preporuka koja se daje investitoru ili njegovom zastupniku koja obavezno sadrži preporuku za:

1) kupovinu, prodaju, upis, razmjenu, otkup, držanje ili obezbjeđenje određenog finansijskog instrumenta; ili
2) ostvarivanje ili uzdržavanje od ostvarivanja prava investitora iz određenog finansijskog instrumenta za kupovinu, prodaju, upis, razmjenu, otkup, držanje ili obezbijeđenje određenog finansijskog instrumenta.

Ličnom preporukom iz stava 3 ovog člana, ne smatra se preporuka koja se daje isključivo preko distributivnih kanala ili objavljivanjem.

Primanje zahtjeva za kupovinu, otkup ili prenos učešća u subjektima za zajednička ulaganja i prosljeđivanje istih društvu za upravljanje u smislu ovog zakona smatra se investicionom uslugom iz stava 1 tačke 1 ovog Zakona.

Obavljanje investicionih usluga i aktivnosti u Crnoj Gori

Član 71

Investicione usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona u Crnoj Gori može da obavlja:

1) investiciono društvo koje je za to dobilo odobrenje u skladu sa ovim zakonom;
2) investiciono društvo iz države članice koje je u skladu s ovim zakonom ovlašćeno putem filijale ili direktno da obavlja investicione usluge i aktivnosti u Crnoj Gori;
3) filiala društva iz treće zemlje koja je za te usluge ili aktivnosti dobila odobrenje za rad u
skladu s ovim zakonom ili u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija;
4) kreditna institucija koja je za to dobila odobrenje u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija na osnovu prethodne saglasnosti Komisije u skladu s ovim zakonom i
5) kreditna odnosno finansijska institucija iz druge države članice koja je u skladu s propisima te države članice ovlašćena da obavlja investicione usluge i aktivnosti, a koja je u skladu sa zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija ovlašćena da pruža finansijske usluge u Crnoj Gori.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

1) usluge iz člana 70 stav 1 tač. 8 i 9 ovog zakona može da obavlja i organizator tržišta i berza koji su za to dobili odobrenje u skladu s ovim zakonom;
2) usluge iz člana 70 stav 1 tač. 4 i 5 ovog zakona može da obavlja i društvo za upravljanjekoje je za to dobilo odobrenje nadležnog organa u skladu s posebnim propisima kojima se uređuje njihovo poslovanje;
3) usluge iz člana 70 stav 1 tač. 1 i 5 ovog zakona u odnosu na prenosive hartije od vrijednosti i udjele u subjektima za zajednička ulaganja može da obavlja tržišni posrednik koji je za to dobio odobrenje Komisije u skladu s članom 206 ovog Zakona.

Područje primjene i primjena odredbi na ostale subjekte

Član 72

Na lice koje primjenjuje izuzeće iz člana 69 stav 1 ovog Zakona primjenjuju se odredbe poglavlja X ovog zakona.

Na lice koja primjenjuje izuzeće iz člana 69 stav 1 tač. 1, 5, 9 i 10 ovog Zakona primjenjuju se odredbe člana 165 do 168 ovog Zakona.

Na društvo za upravljanje koje prema članu 71 stav 2 tačka 2 ovog Zakona pruža investicione usluge u odnosu na te investicione usluge primjenjuje se sljedeće:

a) član 98 st. 1, 2 i 3 i član 103 ovog Zakona;
b) član 118 st. 1 do 4 i 6, čl. 119 do 124 i čl. 129 do 158 ovog Zakona;
c) čl. 159 do 203 ovog Zakona, u mjeri u kojoj je primjenjivo za investicione usluge koje obavlja;
d) odredbe o nadzoru Komisije i izricanju nadzornih mjera;
e) odredbe u kojima je primjena na društvo za upravljanje izrijekom propisana; i
f) prekršajne odredbe, kada je to posebno propisano.

Na kreditnu instituciju iz člana 71 stav 1 tač. 4 primjenjuje se sljedeće:

a) izuzeće iz stava 2 člana 69 ovog Zakona;
b) čl. 98 i 103 ovog Zakona;
c) izdavanje prethodne saglasnosti iz člana 114 ovog Zakona;
d) član 118 st. 1 do 4 ovog Zakona, čl. 119 do 124 ovog Zakona, čl. 129 do 147, član 148 st. 2 do 9 ovog Zakona i čl. 149 do 158 ovog Zakona;
e) čl. 159 do 203 ovog Zakona;
f) odredbe o nadzoru Komisije i izricanju nadzornih mjera;
g) odredbe u kojima je primjena na kreditnu instituciju izrijekom propisana; i
h) prekršajne odredbe, kada je to posebno propisano.

Na investiciono društvo i kreditnu instituciju kada prodaje ili klijente savjetuje vezano za strukturirane depozite, u odnosu na strukturirane depozite primjenjuje se sljedeće:

a) obaveze iz člana 98 ovog Zakona;
b) obaveza učestvovanja u fondu za zaštitu investitora u skladu s članom 103 ovog Zakona;
c) čl. 122, 129, 130, 132 do 149 ovog Zakona;
d) čl. 159 do 194 ovog Zakona;
e) čl. 200 do 203 ovog Zakona;
f) odredbe o nadzoru Komisije i izricanju nadzornih mjera;
g) odredbe u kojima je primjena na strukturirane depozite izrijekom propisana; i
h) prekršajne odredbe, kada je to posebno propisano.

Na društvo za upravljanje kada distribuira udjele fondova pod sopstvenim upravljanjem primjenjuje se sljedeće:

a) čl. 159 do 172 ovog Zakona;
b) odredbe o nadzoru Komisije i izricanju nadzornih mjera; i
c) odredbe u kojima je primjena na društvo za upravljanje kada distribuira udjele pod sopstvenim upravljanjem izrijekom propisana.

Uslovi za osnivanje investicionog društva

Član 73

Investicione usluge i pomoćne usluge kao pretežnu djelatnost može da pruža investiciono društvo sa svojstvom pravnog lica osnovano u Crnoj Gori.

Usluge iz stava 1 ovog člana, mogu se pružati samo na osnovu dozvole koju izdaje Komisija.

Investiciono društvo osniva se kao akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću, u skladu sa zakonom kojim se uređuje organizacija obavljanja privrednih djelatnosti, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Na udjele i vlasnike učešća investicionog društva koje je osnovano i posluje kao društvo sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na akcije i akcionare investicionog društva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ovlašćena kreditna institucija može da obavlja djelatnost pružanja investicionih i pomoćnih usluga ako:

1) za obavljanje te djelatnosti ima poseban organizacioni dio;
2) u poslovnim knjigama vodi odvojeno evidenciju i informacije o poslovanju tog organizacionog dijela; i
3) ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom za investiciona društva, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Investiciono društvo ne smije da obavlja druge poslove, osim poslova iz stava 1 ovog člana.

Inicijalni kapital
Član 74

Iznos minimalnog inicijalnog kapitala investicionog društva zavisi od vrste i obima investicionih usluga i aktivnosti za koje investiciono društvo traži odobrenje Komisije prema odredbama člana 75 ovog Zakona.

Akcije investicionog društva moraju biti u cjelosti uplaćene u novcu prije upisa osnivanja ili upisa povećanja inicijalnog kapitala u sudski registar, a akcije koje čine inicijalni kapital ne mogu biti izdate prije uplate punog iznosa za koji se izdaju.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, akcije investicionog društva ne moraju biti uplaćene u novcu ako se inicijalni kapital povećava:

1) zbog sprovođenja statusnih promjena u kojima učestvuje investiciono društvo koje je za to dobilo prethodno odobrenje Komisije ili
2) pretvaranjem instrumenata kapitala odnosno druge novčane obaveze investicionog društva u inicijalni kapital u skladu s ovim zakonom.

Imaoci akcija u investicionom društvu dužni su da pri ostvarivanju svojih prava djeluju u interesu investicionog društva.

Sastav inicijalnog kapitala investicionog društva propisuje Komisija.

Sastav inicijalnog kapitala investicionog društva određuje se u skladu s članom 9. Regulative (EU) br. 2019/2033.

Minimalni inicijalni kapital

Član 75

Inicijalni kapital investicionog društva koje obavlja bilo koje investicione usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 tač. 3 i 6 ovog Zakona iznosi najmanje 750.000,00 eura.

Inicijalni kapital investicionog društva koje ne drži novac ili finansijske instrumente klijenta i koje obavlja bilo koje investicione usluge ili aktivnosti iz člana 70 stav 2 tač. 1, 2, 4, 5 i 7 ovog Zakona iznosi najmanje 75.000,00 eura.

Inicijalni kapital investicionog društva koje obavlja investicione usluge ili aktivnosti iz člana 70 stav 1 tač. 9 ovog Zakona, ako se bavi trgovanjem za sopstveni račun ili ima odobrenje za obavljanje investicionih usluga ili aktivnosti iz člana 70 stav 1 tač. 3 ovog Zakona, iznosi najmanje 750.000,00 eura.

Inicijalni kapital investicionog društva koje nije investiciono društvo iz stavova 1 do 3 ovog člana iznosi najmanje 150.000,00 eura.

Investiciono društvo koje je osim za poslove iz stava 2 ovog člana ovlašćeno i za obavljanje distribucije obezbjeđenja u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi za osnivanje i poslovanje društava za osiguranje, mora uz te uslove, za pokriće usluga

iz člana 70 stav 1 tač. 1 i 5 ovog zakona, imati raspoloživo osiguranje od profesionalne odgovornosti ili odgovarajuće jamstvo koje pokriva profesionalnu odgovornost iz obavljanja poslova distribucije osiguranja ili distribucije reosiguranja od 1.300.380,00 eura, po svakom odštetnom zahtjevu i ukupno za sve odštetne zahtjeve u jednoj godini 1.924.560,00 eura, osim ako je društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje ili neko drugo društvo u čije ime djeluje posrednik ili za koje je posrednik ovlašćen djelovati već dalo takvo obezbjeđenje ili odgovarajuće jamstvo, ili ako takvo društvo preuzima punu odgovornost za djelovanje posrednika.

Držanje finansijskih instrumenata za sopstveni račun

Član 76

Držanje finansijskih instrumenata za sopstveni račun investicionog društva neće se smatrati trgovanjem za sopstveni račun u smislu ovog zakona samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) takva pozicija nastane isključivo kao posljedica neuspjeha investicionog društva da uredno izvrši nalog klijenta
2) ukupna tržišna vrijednost takvih pozicija ne premašuje gornju granicu od 15% inicijalnog kapitala investicionog društva
3) investiciono društvo ispunjava zahtjeve koji se odnose na ograničenja izloženosti kako je propisano pravilima Komisije iz stava 3 ovog člana;
4) investiciono društvo ispunjava zahtjeve koji se odnose na ograničenja izloženosti kako je propisano Regulativom (EU) br. 2019/2033;
5) takve su pozicije slučajne i privremene prirode i strogo ograničene na vrijeme potrebno za izvršenje transakcije.

Ulaganje kapitala investicionog društva radi sticanja i držanja finansijskih instrumenata kojima se aktivno ne trguje, ne smatra se trgovanjem za sopstveni račun u smislu člana 65 ovog Zakona i ovog člana.

Bliže određenje za ograničenja izloženosti iz stava 1 tačka 3 ovog člana propisuje Komisija.

Saglasnost za sticanje kvalifikovanog učešća

Član 77

Svako fizičko ili pravno lice, grupa povezanih lica ili lica koja zajednički djeluju (namjeravani sticalac), koje namjeravaju neposredno ili posredno da steknu kvalifikovano učešće u investicionom društvu ili da ga povećaju tako da isti dostigne ili premaši 20 %, 30 % ili 50 % ili tako da investiciono društvo postane zavisno društvo tog lica (namjeravano sticanje), dužna je Komisiji da podnese zahtjev za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana mora da sadrži informacije o visini učešća koji se namjerava steći i svu dokumentaciju propisanu pravilima Komisije iz člana 72 stav 4 ovog zakona.

Ako je Komisija zaprimila dva ili više zahtjeva za sticanje ili povećanje kvalifikovanog učešća u istom investicionom društvu, odnosit će se prema svim namjeravanim sticaocima ravnopravno.

Obavještavanje Komisije

Član 78

Lice koje namjerava da otuđi kvalifikovani udio za koji je dobilo saglasnost Komisije za namjeravano sticanje ili čiji se kvalifikovani udio smanji ispod visine za koju je dobilo saglasnost tako da dosegne ili padne ispod praga od 20 %, 30 % ili 50 % ili tako da investiciono društvo prestaje biti zavisno društvo tog lica, dužno je da o tome prethodno obavijesti Komisiju pisanim putem, navodeći visinu učešća koji namjerava da otpusti.

Glasačka prava koja proizlaze iz pružanja investicionih usluga

Član 79

Kod odlučivanja o zahtjevu iz člana 77 ovog zakona i pri procjeni visine kvalifikovanog učešća neće se uzeti u obzir glasačka prava ili akcije koje investiciono društvo ili kreditna institucija drže kao rezultat pružanja investicione usluge iz člana 70 stav 1 tač. 6 ovog zakona, pod uslovom da se ta prava ne koriste za ostvarivanja uticaja na upravljanje i da se navedene akcije ne drže duže od godine dana od dana sticanja.

Postupak savjetovanja s drugim nadležnim organima

Član 80

Komisija će se prije donošenja odluke o saglasnosti savjetovati s drugim nadležnim organom ako je namjeravani sticalac:

1) kreditna institucija, investiciono društvo ili društvo za upravljanje kojem je odobrenje za rad izdato u drugoj državi članici ili je za sticaoca nadležan drugi nadzorni organ
2) matično društvo kreditne institucije, investicionog društva ili društva za upravljanje kojem je odobrenje za rad izdato u drugoj državi članici ili je za sticaoca nadležan drugi nadzorni organ ili
3) fizička ili pravna lica koja kontrolišu kreditnu instituciju, investiciono društvo ili društvo za upravljanje kojem je odobrenje za rad izdato u drugoj državi članici ili je za sticaoca nadležno drugo nadzorni organ.

Komisija od drugog nadležnog organa može da zatraži sve informacije relevantne za donošenje odluke o saglasnosti za namjeravano sticanje.

Drugi nadležni organ dužan je da Komisiji dostavi i druge informacije kojima raspolaže, a neophodni su za donošenje odluke o saglasnosti za namjeravano sticanje.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, Komisija će u obrazloženju odluke o saglasnosti za namjeravano sticanje navesti mišljenje drugog nadležnog organa.

Izvještavanje Komisije

Član 81

Ako investiciono društvo sazna za sticanje ili otpuštanje učešća koji će izazvati prelazak ili smanjenje ispod 10 %, 20 %, 30 % ili 50 % učešća osnovnom kapitalu ili u glasačkim pravima, dužno je da o tome bez odlaganja obavijesti Komisiju .

Investiciono društvo dužno je da jednom godišnje Komisiji dostavi spisak imena svih akcionara kao i imalaca kvalifikovanih učešća s veličinom pojedinih učešća, sa stanjem na dan 1. januara tekuće godine, najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Informacije potrebni za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje

Član 82

Za potrebe odlučivanja o izdavanju saglasnosti podnosilac zahtjeva dužan je da dostavi Komisiji informacije propisane ovim zakonom i pravilima iz stava 4 ovog člana.

Komisija u postupku odlučivanja će voditi računa o tome da je obim informacija potrebnih za odlučivanje o zahtjevu iz člana 67 ovog zakona srazmjeran i prilagođen prirodi namjeravanog sticaoca i namjeravanog sticanja.

Komisija u postupku odlučivanja neće tražiti i neće procjenjivati informacije koji nisu važni za bonitetnu ocjenu namjeravanog sticaoca odnosno namjeravanog sticanja.

Komisija pravilima detaljnije propisuje obim potrebnih informacija iz stava 1 ovog člana i detaljniji spisak dokumentacije koji se prilaže uz zahtjev iz člana 67 ovog zakona.

Postupak odlučivanja o saglasnosti

Član 83

Komisija bez odlaganja, a najkasnije u roku od dva radna dana od primanja urednog zahtjeva iz člana 77 ovog zakona, kao i nakon mogućeg naknadnog primanja informacija iz člana 84 stav 1 ovog zakona, podnosiocu izdaje pisanu potvrdu o zaprimanju zahtjeva.

Urednim zahtjevom iz stava 1 ovog člana smatra se zahtjev kojem je priložena dokumentacija iz člana 72 stav 1 ovog zakona i, ako Komisija zatraži dodatnu dokumentaciju, dokumentacija iz člana 74 stav 1 ovog zakona.

Komisija postupak odlučivanja o saglasnosti sprovodi u roku od 60 radnih dana od slanja pisane potvrde iz stava 1 ovog člana (period procjene).

Pisana potvrda iz stava 1 ovog člana sadrži i naznaku datuma isteka perioda procjene.

Dopuna zahtjeva

Član 84

Komisija može od podnosioca zahtjeva pisanim putem prema potrebi, a najkasnije pedeseti radni dan perioda procjene, da zatraži dodatne informacije potrebne za procjenu, uz detaljno navođenje potrebnih informacija.

Period procjene se prekida od dana kada podnosilac zahtjeva zaprimi zahtjev Komisije iz stava 1 ovog člana do dana prijema odgovora od podnosioca zahtjeva, pri čemu prekid može trajati najduže 20 radnih dana.

Dalji zahtjevi Komisije za dopunom ili pojašnjenjem informacija ne prekidaju period procjene. Izuzetno od stava 3 ovog člana, period procjene može se prekinuti najviše do 30 radnih dana ako je podnosilac zahtjeva:

1) fizičko ili pravno lice sa sjedištem ili prebivalištem u trećoj zemlji ili čije je poslovanje regulisano zakonodavstvom treće zemlje;
2) fizičko ili pravno lice koje ne podliježe nadzoru po propisima Evropske unije koji uređuju poslovanje investicionih društava ili propisima koji uređuju osnivanje i rad otvorenih investicionih fondova s javnom ponudom i njihovih društava za upravljanje, alternativnih investicionih fondova i njihovih društava za upravljanje, društava za osiguranje, društva za reosiguranje i kreditnih institucija.

Rokovi za odlučivanje o saglasnosti

Član 85

Komisija o zahtjevu iz člana 77 ovog zakona odlučuje rješenjem.

Komisija je dužna rješenje iz stava 1 ovog člana da donese u toku perioda procjene i o istom obavjesti namjeravanog sticaoca u roku od dva dana, ne prelazeći period procjene.

Ako Komisija u toku perioda procjene ne odbije zahtjev za izdavanje saglasnosti smatra se da je sticanje odobreno.

U rješenju kojim se izdaje saglasnost za namjeravano sticanje može se odrediti krajnji rok do kojeg se namjeravano sticanje mora sprovesti.

Rok iz stava 4 ovog člana Komisija na zahtjev namjeravanog sticaoca iz opravdanih razloga može da produži.

Odlučivanje o saglasnosti za namjeravano sticanje

Član 86

Pri odlučivanju o izdavanju saglasnosti za namjeravano sticanje, u svrhu provjere hoće li se investicionim društvom upravlja pažnjom dobrog stručnjaka, a s obzirom na vjerovatni uticaj namjeravanog sticaoca na investiciono društvo, procjenjuje se primjerenost namjeravanog sticaoca i finansijska stabilnost namjeravanog sticanja prema sljedećim kriterijumima:

1) ugledu namjeravanog sticaoca;
2) ugledu, stručnim znanjima, sposobnostima i iskustvu lica koja sticaoc namjerava predložiti kao članove uprave ili nadzornog odbora investicionog društva;
3) finansijskoj stabilnosti namjeravanog sticaoca, posebno u odnosu na poslovanje investicionog društva u kojemu se sticanje predlaže;
4) mogućnostima investicionog društva da se pridržava odnosno nastavi pridržavati odredbi ovog zakona, drugih relevantnih propisa a posebno odredbe ovog zakona i podzakonskihakakat koji se odnose na bonitetni nadzor investicionih društava, propisa kojima se uređuje poslovanje finansijskih konglomerata i, ako je to primjenjivo, ostalih propisa Evropske unije, a posebno prema tome ima li grupa čijim će članom postati investiciono društvo strukturu koja omogućava efikasno sprovođenje nadzora, djelotvornu razmjenu informacija između nadležnih nadzornih organa i određivanje podjele odgovornosti među nadležnim organima;
5) prema tome postoje li opravdani razlozi za sumnju, u skladu s propisima o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, da se u vezi s namjeravanim sticanjem sprovodi ili pokušava sprovesti pranje novca ili finansiranje terorizma ili da namjeravano sticanje može povećati rizik od sprovođenja pranja novca ili finansiranja terorizma i
6) je li namjeravani sticaoc saradnik lica koja je osuđeno za kazneno djelo koje se goni po službenoj dužnosti.

U postupku odlučivanja Komisija neće postavljati prethodne uslove u vezi s visinom učešća koje sticalac namjerava steći niti će se zahtjev za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje procjenjivati na osnovu ekonomskih potreba tržišta.

Komisija je ovlašćena da informacije o pravosnažnoj osuđivanosti saradnika namjeravanog sticaoca kvalifikovanog učešća za kaznena djela u Crnoj Gori pribavi od ministarstva nadležnog za pravosuđe ili iz Evropskog sastava kaznenih evidencija

u skladu sa zakonom kojim se uređuju pravne posljedice osude, kaznena evidencija i rehabilitacija.

Razlog za odbijanje zahtjeva za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje

Član 87

Komisija će zahtjev za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje odbiti rješenjem ako ocijeni da postoje opravdani razlozi za to na osnovu kriterijuma propisanih članom 86 stav 1 ovog zakona ili ako na osnovu dostavljenih informacija nije moguće utvrditi da su ti kriterijumi ispunjeni.

Pravne posljedice sticanja bez odobrenja i ukidanje saglasnosti za namjeravano sticanje

Član 88

Ako lice stekne udio u investicionom društvu bez saglasnosti Komisije, Komisija će tom licu rješenjem naložiti da proda akcije ili poslovne udjele koje je steklo bez saglasnosti i da dostavi dokaz o prodaji i, ako je poznato, informacije o kupcu.

Komisija će rješenjem iz stava 1 ovog člana odrediti rok za prodaju, koji ne može biti kraći od tri mjeseca niti duži od devet mjeseci.

Rješenje iz stava 1 ovog člana dostavlja se licima iz stava 1 ovog člana, investicionom društvu, nadležnom privrednom sudu i centralnom depozitaru.

Od trenutka izvršnosti rješenja iz stava 1 ovog člana, sticalac ne može da ostvari prava niti iz jedne akcije za koju je naložena prodaja, a kvorum za valjano odlučivanje i potrebna većina za donošenje odluka glavne skupštine računaju se u odnosu na inicijalni kapital umanjen za iznos akcija na osnovu kojih sticalac ne može da ostvari pravo glasa.

Investiciono društvo dužno je:

1) obezbijedi da sticalac iz stava 1 ovog člana ne ostvaruje nikakva prava niti iz jedne akcije za koju je naložena prodaja i
2) od primanja rješenja iz stava 1 ovog člana do isteka roka određenog u skladu sa stavom 3 ovog člana jednom mjesečno izvještava Komisiju o svim promjenama imalaca učešća.

U dispozitivu rješenja iz stava 1 ovog člana Komisija će navesti i:

1) da će se dispozitiv javno objaviti i
2) da sticalac ne može da ostvari prava niti iz jedne akcije ili poslovnog učešća za koji je naložena prodaja.

Ukidanje saglasnosti za namjeravano sticanje

Član 89

Komisija rješenjem može da ukine zakonito rješenje kojim je izdala saglasnost za namjeravano sticanje:

1) ako je sticalac saglasnost dobio na osnovu neistinitih ili netačnih informacija;
2) ako sticalac krši obaveze propisane ovim zakonom vezano za nadzor na konsolidovanoj osnovi odnosno ako ne postupi u skladu s rješenjem Komisije ili drugog organi nadležnog za nadzor na konsolidovanoj osnovi kojim se nalaže uklanjanje određenih nedostataka;

3) ako nakon izdavanja saglasnosti nastupe okolnosti koje bi, da su postojale u vrijeme odlučivanja, bile razlog za odbijanje zahtjeva iz člana 87 ovog zakona ili
4) ako se sticalac koristi svojim uticajem protivno dobrom i razumnom upravljanju investicionim društvom ili ne postupa s pažnjom urednog i savjesnog domaćina.

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je izdala saglasnost za namjeravano sticanje ako namjeravani sticalac u roku određenom prema članu 85 stav 3 ovog zakona:

1) u cjelosti, ako ne stekne akcije ili poslovne udjele u investicionom društvu na osnovu kojih bi dosegnuo najmanje 10 % učešća u kapitalu ili glasačkim pravima ili
2) djelimično, ako stekne akcije ili poslovne udjele u investicionom društvu koji čine najmanje 10% učešća u kapitalu ili glasačkim pravima, ali manje od učešća za koji je izdala saglasnost, u preostalom dijelu za koji je dobio saglasnost.

Kada Komisija donosi rješenje kojim se ukida saglasnost za namjeravano sticanje, saglasnost je ukinuta danom dostave rješenja Komisije kojim se ukida saglasnost za namjeravano sticanje.

Privremena zabrana ostvarivanja prava glasa

Član 90

Komisija može imaocu kvalifikovanog učešća rješenjem privremeno da zabrani ostvarivanje prava glasa iz učešća ako postoji mogućnost da se neko koristi svojim uticajem tako da to bude protivno obavezi dobrog i razumnog upravljanja investicionim društvom ili da ne postupa pažnjom urednog i savjesnog privrednika.

Privremena zabrana iz stava 1 ovog člana ne može da traje duže od 12 mjeseci.

Na privremenu zabranu iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 88 stav 4 i stav 5 tačka 1 ovog zakona.

Organi upravljanja investicionog društva

Član 91

Investiciono društvo ima organe upravljanja u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva, odnosno u slučaju kreditne institucije koja obavlja djelatnost investicionog društva - rukovodioce organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti.

Investiciono društvo je dužno da ima najmanje dva člana organa uprave koji upravljaju poslovanjem investicionog društva.

Jedan od članova uprave mora biti imenovan za predsjednika uprave.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, investicionom društvu koje je osnovano kao društvo s ograničenom odgovornošću, Komisija može dati dozvolu da investicionim društvom upravlja samo jedan član organa uprave pod uslovom da:

1) investiciono društvo uspostavi i primjenjuje pisane mehanizme i procedure koji obezbjeđuju efikasno i odgovorno upravljanje takvim društvom, uključujući jasnu raspodjelu funkcija, kontrolu rizika, zaštitu interesa klijenata i očuvanje integriteta tržišta;
2) fizičko lice koje upravlja društvom posjeduje dovoljno znanja, vještina i reputaciju, pod uslovima:

a) da nije osuđivan za krivična djela u vezi sa privrednim kriminalom ili zloupotrebom službenog položaja u posljednjih 10 godina;
b) da ima najmanje pet godina relevantnog radnog iskustva, posebno u oblastima finansija, upravljanja ili srodnim djelatnostima;
c) da posjeduje dokazanu stručnost potvrđenu odgovarajućim obrazovanjem ili profesionalnim certifikatima;
d) da je sposoban posvetiti najmanje 80% radnog vremena izvršavanju svojih upravljačkih obaveza.

Dobra reputacija smatra se ispunjenom ukoliko lice nema pravosnažne presude za krivična djela protiv imovine, korupcije ili zloupotrebe službenog položaja u prethodnih 10 godina.

Dobra reputacija smatra se ispunjenom ukoliko lice nema pravosnažne presude za krivična djela protiv imovine, korupcije ili zloupotrebe službenog položaja u prethodnih 10 godina.

Sveukupni sastav organa uprave je takav da odražava prikladan širok raspon iskustva.

Svi članovi organa uprave moraju posvjećivati dovoljno vremena izvršavanju svojih funkcija.

Pri određivanju broja direktorskih funkcija koje član organa uprave može istovremeno obavlja, vodi se računa o pojedinačnim okolnostima i prirodi, obimu i složenosti aktivnosti investicionog društva.

Članovi organa uprave investicionog društva, za koje se smatra da je veliko u smislu njegove veličine, unutrašnje organizacije i prirode, obima i složenosti poslovanja, ne mogu istovremeno obavlja funkcije koje sadrže više od jedne od sljedećih kombinacija funkcija, osim ako ti članovi predstavljaju državu:

1) jedna funkcija izvršnog direktora i dvije funkcije neizvršnog direktora;
2) četiri funkcije neizvršnog direktora.

U smislu st. 8 i 9 ovog člana, sljedeće se smatra jednom funkcijom:

1) izvršne i neizvršne funkcije u okviru iste grupe;
2) izvršne i neizvršne funkcije u okviru:
   a) institucija koje su članovi istog sistema zaštite investitora, pod uslovom da su ispunjeni uslovi u skladu sa propisima kojima se uređuju prudencijalna pravila za kreditne institucije i investiciona društva;
   b) privredni subjekti (uključujući nefinansijske subjekte) u kojima institucija poseduje kvalifikovano učešće.

Izuzetno od st. 8 i 9 ovog člana, direktorske funkcije u organizacijama koje nisu pretežno poslovne prirode, izuzete su iz ograničenja u pogledu broja funkcija direktora.

Komisija može da ovlašćenja članove organa uprave da vrše jednu dodatnu funkciju neizvršnog direktora.

Komisija redovno obavještava ESMA-u o ovlašćenjima iz stava 12 ovog člana.

Organ uprave mora da posjeduje dovoljno opšteg znanja, vještina i iskustva da bi mogao da razumije djelatnost institucije, uključujući glavne rizike.

Svaki član organa uprave djeluje savjesno i pošteno i razmišlja nezavisno tako da može djelotvorno da procijeni i ospori odluke višeg rukovodstva, i ako je potrebno, efikasno nadgleda i prati donošenje odluka.

Investiciona društva su dužna da obezbijede dovoljno kadrovskih i finansijskih resursa za uvođenje u posao i obuku članova organa uprave.

Investiciona društva i njihovi odbori za imenovanja uzimaju u obzir širok spektar licuna i sposobnosti prilikom imenovanja članova organa uprave i za te namjene uspostavljaju politiku podsticanja raznolikosti u organu uprave.

Komisija prikuplja informacije o politikama podsticanja različitosti u vezi sa izborom članova organa uprave koji se objavljuju u skladu sa propisima kojima se uređuju prudencijalna pravila za kreditne institucije i investiciona društva i te informacije koristi da procjenjuje stanje po pitanju različitosti.

Komisija informacije iz stava 14 ovog člana dostavlja Evropskoj bankarskoj upravi (u daljem tekstu: EBA).

Komisija podzakonskim aktim bliže uređuje:

1) pojam dovoljnog vremena koje član organa uprave mora posvećivati obavljanju svojih funkcija u vezi sa pojedinačnim okolnostima, prirodom, obimom i složenošću aktivnosti investicionog društva;
2) pojam odgovarajućeg opšteg znanja, vještina i iskustva organa uprave, iz stava 14 ovog člana;
3) pojam savjesnog i poštenog djelovanja i nezavisnog razmišljanja organa uprave, iz stava 15 ovog člana;
4) pojam dovoljno kadrovskih i finansijskih resursa za uvođenje u posao i obuku članova organa uprave iz stava 16 ovog člana;
5) pojam uzimanja u obzir raznolikosti prilikom izbora članova organa uprave iz stava 17 ovog člana;
6) kriterijume pod kojima će se investiciono društvo smatrati velikim u smislu njihove veličine, unutrašnje organizacije i prirode, obima i složenosti poslovanja.

Uprava investicionog društva

Član 92

Najmanje jedan član uprave, odnosno rukovodilac organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti mora obavlja poslove upravljanja investicionim društvom u punom radnom vremenu.

Ako osnivačkim aktom investicionog društva nije drugačije određeno, članovi uprave vode poslove i zastupaju investiciono društvo zajedno.

Uprava je dužna da vodi poslove investicionog društva s područja Crne Gore.

Uprava investicionog društva može da ovlašćenja prokurista za zastepene investicionog društva odnosno sklapanje ugovora i preduzimanje pravnih radnji u ime i za račun investicionog društva koje proizlaze iz usluga i aktivnosti za koje je investiciono društvo dobilo odobrenje za rad, ali samo zajedno s barem jednim članom uprave investicionog društva.

Uprava investicionog društva dužna je pri upisu prokurista u sudski registar upisati i ograničenje prokure.

Uslove koje treba da ispunjava lice kojem se daje prokura, vrsta i način davanja prokure, ovlašćenja iz prokure, uključujući i ograničenja u preduzimanju određenih radnji od strane prokurista, utvrđuje se osnivačkim aktom investicionog društva.

Najmanje jedan član uprave mora da poznaje crnogorski ili drugi jezik u službenoj upotrebi u Crnoj Gori tečno u govoru i pismu da bi mogao da obavlja tu funkciju.

Komisija na zahtjev stranke rješenjem odobrava izuzeće iz stava 2 ovog člana, ako su ispunjeni uslovi iz tog stava i ako je to primjereno obimu i složenosti usluga i aktivnosti koje investiciono društvo obavlja.

Uslovi za članstvo u upravi investicionog društva

Član 93

Član uprave investicionog društva, odnosno rukovodilac organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti može biti lice koje u svakom trenutku dok obavlja tu dužnost:

1) ispunjava uslove za člana uprave propisane zakonom kojim se uređuju privredna društva;
2) posjeduje dokazanu dobru reputaciju, koja se smatra ispunjenom ako lice nema pravosnažne presude za krivična djela protiv imovine, korupcije ili zloupotrebe službenog položaja u prethodnih 10 godina, kao i ako postoji potvrda nadležnog organa o nepostojanju negativnih podataka u službenim evidencijama;
3) posjeduje odgovarajuća stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebno za vođenje poslova investicionog društva, potvrđene formalnim obrazovanjem, profesionalnim certifikatima i najmanje pet godina relevantnog radnog iskustva u oblastima finansija, upravljanja ili srodnim oblastima;
4) nije u sukobu interesa u odnosu na investiciono društvo, članove nadzornog odbora, ako ih ima, nosioce ključnih funkcija i više rukovodstvo investicionog društva, što se provjerava i evidentira u skladu sa jasno definisanim internim pravilima;
5) za koje, na osnovu objektivnih pokazatelja i provjerljivih izvora, postoji osnov da se opravdano zaključi da će pošteno i savjesno obavljati poslove člana uprave investicionog društva;
6) može posvetiti najmanje 80% radnog vremena obavljanju svojih dužnosti iz svoje nadležnosti u investicionom društvu, što se prati kroz evidenciju radnog vremena i izvještaje o aktivnostima;
7) nije saradnik lica osuđenog za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, što se potvrđuje iz službenih evidencija.

Nadzorni odnosno upravni odbor investicionog društva dužan je da donese i primjenjuje pisanu i javno dostupnu politiku za izbor i procjenu ispunjenja uslova za članove uprave investicionog društva.

Politika iz stava 2 ovog člana mora kao jedan od kriterijuma za odabir članova uprave da postavi jasno definisane kompetencije, mjerljive kvalitete i sposobnosti, uključujući podsticanje različitosti u organu uprave, sa redovnim izvještavanjem o primjeni politike.

Član organa upravljanja investicionog društva ne smije istovremeno da obavlja više od jedne od sljedećih kombinacija funkcija:

1) istovremeno da bude član uprave odnosno izvršni direktor u jednom i član nadzornog odbora odnosno neizvršni direktor u najviše dva privredna društva; ili
2) istovremeno da bude član nadzornog odbora odnosno neizvršni direktor u najviše četiri privredna društva, uključujući investiciono društvo.

Komisija je ovlašćena da informacije o pravosnažnoj osuđivanosti saradnika lica za koje je podnesen zahtjev u skladu s članom 29 ovog zakona, za kaznena djela u Crnoj Gori pribavi od ministarstva nadležnog za pravosuđe ili iz Evropskog sistema kaznenih evidencija u skladu sa zakonom kojim se uređuju pravne posljedice osude, kaznena evidencija i rehabilitacija.

Ograničenje iz stava 4 ovog člana ne primjenjuje se na ona lica koja u nadzornom odboru odnosno kao neizvršni direktori zastupaju Crnu Goru.

Sljedeće pozicije računaju se kao jedna pozicija za potrebe stava 4 ovog člana:

1) član uprave odnosno izvršni direktor ili član nadzornog odbora odnosno neizvršni direktor unutar iste grupe;

2) član uprave odnosno izvršni direktor ili član nadzornog odbora odnosno neizvršni direktor u investicionom društvu ili kreditnoj instituciji koja je član istog sistema zaštite, pod uslovom da je taj sistem ugovorno ili zakonski uređen na način da obezbjeđuje međusobnu zaštitu svojih članova, naročito u pogledu njihove likvidnosti i solventnosti, radi izbjegavanja stečaja, te da:
   a) obezbjeđuje mogućnost pružanja finansijske podrške članovima iz sredstava koja su im na raspolaganju;
   b) raspolaže odgovarajućim i jedinstveno utvrđenim sistemima za praćenje, mjerenje i klasifikaciju rizika, koji omogućavaju sveobuhvatan uvid u rizični položaj pojedinačnih članova i sistema kao cjeline;
   c) sprovodi sopstvenu procjenu rizika i o rezultatima te procjene redovno obavještava svoje članove;
   d) najmanje jednom godišnje sastavlja i objavljuje konsolidovani ili agregirani finansijski izvještaj i izvještaj o rizicima za sistem kao cjelinu;
   e) propisuje obavezu prethodne najave istupanja iz sistema u roku koji ne može biti kraći od 24 mjeseca;
   f) obezbjeđuje da se višestruko uključivanje elemenata regulatornog kapitala i neprikladno stvaranje regulatornog kapitala između članova sistema eliminiše;
   g) ima široko članstvo kreditnih institucija sa pretežno homogenim poslovnim profilom;
   h) podliježe redovnom odobravanju i nadzoru od strane nadležnog organa u pogledu adekvatnosti sistema upravljanja rizicima ili društvima (uključujući nefinansijske subjekte) u kojima investiciono društvo ima kvalifikovano učešće.

Ako je to primjereno, neophodno i proporcionalno, Komisija će, u svrhu provjere ispunjenosti uslova iz ovog člana, provjeriti informacije o izrečenim sankcijama u evidencijama evropskih nadzornih organa.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, član uprave investicionog društva može da zadrži jednu dodatnu poziciju člana nadzornog odbora odnosno neizvršnog direktora, za što je potrebno prethodno odobrenje Komisije u skladu s pravilima iz stava 12 ovog člana, o čemu Komisija obavještava ESMA-u.

Komisija informacije o pravosnažnoj osuđivanosti za kaznena djela i prekršaje u Crnoj Gori za lica za koje je podnesen zahtjev u skladu s članom 86 ovog zakona pribavlja iz kaznene odnosno prekršajne evidencije na osnovu obrazloženog zahtjeva ili iz Evropskog sistema kaznenih evidencija u skladu sa zakonom kojim se uređuju pravne posljedice osude, kaznena evidencija i rehabilitacija.

Ako je to neophodno i proporcionalno, Komisija će u svrhu provjere uslova iz ovog člana provjeriti informacije o izrečenim sankcijama u evidencijama evropskih nadzornih organa.

Komisija pravilima bliže uređuje:

1) uslove iz stava 1 ovog člana;
2) kriterijume za procjenu ispunjavanja uslova za izdavanje saglasnosti;
3) dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje saglasnosti za imenovanje člana uprave;
4) sadržaj politike iz stava 2 ovog člana i dinamiku procjene ispunjenja uslova za članove uprave investicionog društva;
5) pojam dovoljnog vremena koje član uprave posvećuje obavljanju svojih funkcija, s obzirom na pojedinačne okolnosti i prirodu, obim i složenost investicionog društva;
6) pojmove odgovarajućih stručnih znanja, sposobnosti i iskustva potrebnog za vođenje poslova investicionog društva.

Odgovornosti organa uprave u vezi sa sistemom upravljanja

Član 94

Organ uprave investicionog društva, odnosno rukovodioci organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti, utvrđuju, nadgledaju i odgovorni su za sprovođenje dokumentovanog sistema upravljanja koji obezbjeđuje efikasno i odgovorno vođenje investicionog društva, uključujući jasnu podjelu dužnosti unutar društva i uspostavljanje mjera za sprečavanje sukoba interesa, u cilju očuvanja integriteta tržišta i zaštite interesa klijenata.

Sistemi iz stava 1 ovog člana moraju ispunjavati sljedeće uslove:

1) organ uprave ima opštu i nedvosmislenu odgovornost za investiciono društvo i donosi pisane odluke kojima odobrava i nadgleda sprovođenje strateških ciljeva investicionog društva, strategije rizika i upravljanja rizicima, kao i sistema unutrašnjeg upravljanja;
2) organ uprave odgovoran je za obezbjeđenje potpunog integriteta računovodstvenog sistema i sistema finansijskog izvještavanja, uključujući sprovođenje finansijskih i operativnih kontrola i obezbjeđenje usklađenosti sa svim važećim zakonima i relevantnim računovodstvenim i revizorskim standardima;
3) organ uprave nadgleda postupak blagovremenog, tačnog i potpunog objavljivanja i saopštavanja svih relevantnih finansijskih i nefinansijskih informacija, u skladu sa regulatornim i internim zahtjevima;
4) organ uprave odgovorno nadzire rad višeg rukovodstva, uključujući praćenje izvršenja njihovih obaveza, i preduzima blagovremene mjere u slučaju utvrđenih odstupanja;
5) organ uprave utvrđuje, odobrava i nadgleda:
   a) organizaciju društva za pružanje investicionih usluga i aktivnosti i dodatnih usluga, uključujući jasno definisanje potrebnih znanja, vještina i iskustva zaposlenih, kao i obezbjeđivanje adekvatnih resursa, procedura i kontrolnih mehanizama za kvalitetno obavljanje poslova društva, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost djelatnosti i regulatorne zahtjeve;
   b) politiku usluga, poslovanja i proizvoda koje društvo nudi ili pruža, usklađenu sa prihvatljivim nivoom rizika društva i sa karakteristikama i potrebama klijenata kojima su usluge namijenjene, uključujući, kada je to potrebno, sprovođenje testiranja otpornosti proizvoda i usluga;
   c) politiku nagrađivanja zaposlenih koji učestvuju u pružanju usluga klijentima, sa ciljem podsticanja odgovornog i poštenog poslovanja, transparentne komunikacije sa klijentima i sprečavanja sukoba interesa.

Organ uprave redovno, a najmanje jednom godišnje, prati i periodično procjenjuje prikladnost i primjenu strateških ciljeva društva u pružanju investicionih i dodatnih usluga, efikasnost mehanizama korporativnog upravljanja i adekvatnost politika pružanja usluga klijentima, te preduzima pisane i dokumentovane mjere za otklanjanje svih uočenih nedostataka.

Članovi organa uprave imaju nesmetan pristup svim relevantnim informacijama i dokumentima potrebnim za blagovremeno i kvalitetno nadgledanje i praćenje procesa donošenja odluka organa uprave i višeg rukovodstva, u skladu sa propisima o čuvanju poslovne tajne i zaštiti podataka.

Odbor za imenovanja

Član 95

Investiciona društva za koja se smatra da su velika u smislu njihove veličine, unutrašnje organizacije i prirode, obima i složenosti poslovanja, dužna su da osnuju odbor za imenovanja sastavljen od članova organa uprave koji ne obavljaju nijednu izvršnu funkciju u tom investicionom društvu.

Odbor za imenovanja obavlja sledeće poslove:

1) utvrđuje i preporučuje kandidate za upražnjena radna mjesta u organu uprave, koje potom usvaja organ uprave ili se odobrava na skupštini akcionara, i:
   a) u obzir uzima ravnotežu znanja, vještina, raznolikosti i iskustva organa uprave;
   b) priprema opis dužnosti i potrebnih sposobnosti za određeno mjesto i procjenjuje očekivano vrijeme potrebno za izbor;
   c) utvrđuje potrebnu zastupljenost polova u organu uprave i razvija mjere za povećanje broja predstavnika premalo zastupljenog pola u organu uprave kako bi se postigao ovaj cilj;
2) redovno i najmanje jednom godišnje ocjenjuje strukturu, veličinu, sastav i uspješnost organa uprave i za organ uprave priprema preporuke u vezi sa mogućim izmjenama;
3) redovno, a najmanje jednom godišnje procjenjuje znanje, vještine i iskustvo pojedinačnih članova organa uprave, kao i organa uprave kao cjeline i o tome obavještava organ uprave;
4) redovno preispituje politiku organa uprave u pogledu izbora i imenovanja višeg rukovodstva i priprema preporuke za organ uprave.

Odbor za imenovanja, pri vršenju svojih dužnosti, redovno i u mjeri u kojoj je to moguće, uzima u obzir potrebu da se obezbijedi da prilikom donošenja odluka unutar organa uprave ne preovladava nijedan pojedinac ili manja grupa ljudi, na način koji bi bio štetan za interese investicionog društva kao cjeline.

Odbor za imenovanja može koristiti sve resurse u vršenju svojih dužnosti, za koje procijeni da su neophodni, uključujući spoljno savjetovanje, i za te namjene dobija odgovarajuća sredstva.

Saglasnost za imenovanje

Član 96

Za člana uprave u investicionom društvu, odnosno rukovodilac organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti može biti imenovano samo lice koja je dobila saglasnost Komisije za imenovanje.

Podnosilac zahtjeva iz stava 1 ovog člana je nadzorni odbor odnosno članovi društva za mandat koji ne može biti duži od pet godina.

Mandat člana uprave, odnosno mandat rukovodioca organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti počinje teći od dana imenovanja za člana uprave, odnosno rukovodioca organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti, od strane članova ili nadzornog odbora investicionog društva.

Komisija može saglasnost iz ovog člana izdati za mandat kraći od traženog.

Izuzetno, ako člana uprave investicionog društva imenuje nadležni sud u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, njegov mandat ne može trajati

duže od šest mjeseci, ali i u tom slučaju lice koja se imenuje mora ispunjavati uslove iz člana 83 ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da zahtjev za izdavanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana Komisiji bude podnesen najmanje tri mjeseca prije isteka mandata pojedinom članu uprave.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da novi zahtjev za izdavanje saglasnosti za imenovanje bude podnesen Komisiji najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o ukidanju, prestanku ili odbijanju izdavanja saglasnosti za imenovanje, kao i uvijek u situaciji kada investiciono društvo ne ispunjava uslov o najmanjem potrebnom broju članova uprave u skladu s odredbama ovog zakona.

Podnosilac zahtjeva za izdavanje saglasnosti dužan je prije podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana u skladu s politikom iz člana 93 stav 2 ovog zakona izvrši procjenu lica za čije imenovanje traži saglasnost Komisije.

Podnosilac zahtjeva dužan je da uz zahtjev iz stava 1 ovog člana priloži procjenu iz stava 8 ovog člana, dokaze o ispunjavanju uslova iz člana 93 ovog zakona i pravila iz člana 93 stav 12 ovog zakona kao i program vođenja investicionog društva za mandatni period za koji se traži saglasnost.

U postupku odlučivanja o saglasnosti iz stava 1 ovog člana Komisija može da zatraži da kandidat za člana uprave investicionog društva, odnosno rukovodilac organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti predstavi program vođenja poslova investicionog društva za mandatni period u odnosu na poslove iz njegove nadležnosti.

Lice za koje je Komisija izdala saglasnost za imenovanje dužno je prije nego što bude imenovano na tu dužnost u drugom investicionom društvu ponovo dobije saglasnost Komisije, kao i u slučaju produženja mandata u istom investicionom društvu.

Komisija rješenjem odlučuje o izdavanju saglasnosti iz stava 1 ovog člana na osnovu:

1) procjene i dokumentacije iz stava 9 ovog člana;
2) programa vođenja poslova iz stava 9 ovog člana; i
3) ostalih informacija kojima raspolaže.

Komisija će rješenjem odbiti izdavanje saglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave odnosno rukovodioca organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti , ako:

1) utvrdi da kandidat ne ispunjava uslove iz člana 93 ovog zakona i pravila iz člana 93 stav 12 ovog zakona;
2) informacije iz stava 12 ovog člana upućuju na to da predloženo lice za člana uprave, odnosno za rukovodioca organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti nije primjereno za obavljanje te funkcije ili
3) su u zahtjevu navedeni netačni, neistiniti ili informacije koji dovode u zabludu.

Dužnosti i odgovornost uprave

Član 97

Osim opštih dužnosti i odgovornosti propisanih zakonom kojim se uređuju privredna društva, uprava investicionog društva ima dužnosti i odgovornosti propisane ovim zakonom.

Uprava je dužna da obezbijedi da investiciono društvo posluje u skladu s relevantnim propisima i pravilima struke.

Uprava je dužna da obezbijedi sprovođenje nadzornih mjera koje je naložila Komisija u skladu sa svojim nadležnostima i ovlašćenjima iz ovog zakona i drugih relevantnih propisa.

Uprava je dužna da uspostavi i primjenjuje djelotvoran i pouzdan sistem upravljanja, što uključuje i raspodjelu dužnosti te sprječavanje sukoba interesa, na način da se promiču integritet tržišta i interesi klijenata investicionog društva.

Uprava je dužna da procjenjuje i periodično preispituje efikasnost politika i postupaka investicionog društva usvojenih u svrhu usklađenja s relevantnim propisima.

Uprava investicionog društva odgovorna je za strategije i politike investicionog društva u području rizika.

Uprava investicionog društva dužna je da, kada je primjenjivo, članovima društva, nadzornom odboru odnosno odboru za rizike omogući pristup informacijama o rizicima kojima je investiciono društvo izloženo ili može biti izloženo.

Uprava investicionog društva dužna je da odobrava i periodično provjerava strategije i politike investicionog društva u pogledu sklonosti preuzimanju rizika i u pogledu upravljanja rizicima i praćenja i smanjenja rizika kojima je investiciono društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo, uzimajući u obzir makroekonomsko okruženje i poslovni ciklus investicionog društva.

Uprava investicionog društva dužna je da posveti dovoljno vremena i obezbijedi dovoljno sredstava kako bi se svim rizicima iz stava 8 ovog člana na odgovarajući način upravljalo.

Investiciono društvo dužno je da uspostavi linije izvještavanja uprave za sve značajnije rizike, sve politike upravljanja rizicima i njihove promjene.

Sistem upravljanja investicionog društva

Član 98

Sistem upravljanja iz člana 97 stav 4 ovog zakona mora posebno da obezbijedi odgovornost uprave za definisanje, odobravanje i nadzor:

1) strateških ciljeva društva, strategije upravljanja rizicima i internog upravljanja;
2) integriteta računovodstvenog sistema i sistema finansijskog izvještavanja, kao i finansijske i operativne kontrole i usklađenosti sa zakonom i primjenjivim standardima;
3) procesa javne objave i saopštavanja informacija u skladu s odredbama ovog zakona;
4) organizacije društva za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti i pomoćnih usluga, uključujući vještine, znanje i stručnost višeg rukovodstva i radnika, resurse, postupke i mehanizme društva za obavljanje usluga i aktivnosti, uzimajući u obzir obim i složenost svog poslovanja;
5) politika koje se odnose na usluge, aktivnosti, proizvode i poslovanje društva, u skladu sa tolerancijom na rizik društva i karakteristikama i potrebama klijenata društva, uključujući sprovođenje primjerenog testiranja otpornosti na stres, prema potrebi;
6) politiku naknada i stimulacija lica uključenih u pružanje usluga klijentima, čiji je cilj podsticanje odgovornog poslovnog ponašanja, korektnog postupanja prema klijentima, kao i izbjegavanje sukoba interesa u odnosu s klijentima.

Uprava investicionog društva dužna je da prati i periodično, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje efikasnost sistema upravljanja s obzirom na odgovornosti iz

stava 1 ovog člana i da preduzima primjerene mjere za ispravljanje uočenih nedostataka.

Investiciono društvo dužno je da objavljuje opšte informacije o svom poslovanju u skladu s dijelom VI. Regulative (EU) br. 2019/2033.

Opomena članu uprave, odnosno rukovodiocu organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti

Član 99

Komisija može odgovornom licu u upravi investicionog društva, odnosno rukovodiocu organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti rješenjem izreći pisanu opomenu ako investiciono društvo ne izvrši naložene mjere na način i u rokovima utvrđenim rješenjem Komisije.

Pisana opomena iz stava 1 ovog člana izriče se licu odgovornom u vrijeme obaveze izvršavanja naloženih mjera, nezavisno od toga je li u trenutku izricanja opomene to lice i dalje član uprave investicionog društva, odnosno rukovodilac organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti.

Ukidanje saglasnosti za imenovanje člana uprave, odnosno rukovodioca organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti

Član 100

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je dala saglasnost za imenovanje člana uprave, odnosno rukovodioca organizacionog dijela kreditne institucije namijenjenog za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti, ako:

1) član uprave krši odredbe o dužnostima uprave iz zakona kojim se uređuju privredna društva, a čija je posljedica opoziv člana uprave;
2) član uprave prestane da ispunjava uslove za člana uprave propisane članom 93 ovog zakona;
3) je članu uprave izrečena treća opomena iz člana 99 ovog zakona u periodu od pet godina;
4) je investicionom društvu uvedena posebna ili sanaciona uprava;
5) kandidat u roku od šest mjeseci od dana izdavanja saglasnosti ne bude imenovan ili ne stupi na dužnost na koju se saglasnost odnosi.

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je dala saglasnost za imenovanje člana uprave, ako:

1) je saglasnost data na osnovu neistinite ili netačne dokumentacije ili neistinito prikazanih činjenica koje su bile bitne za donošenje rješenja;
2) član uprave nije sproveo ili nije obezbijedio sprovođenje nadzornih mjera koje je naložila Komisija, na način i u rokovima utvrđenim tim mjerama;
3) se utvrdi da je član uprave u sukobu interesa zbog kojeg ne može da obavlja funkciju s dužnom pažnjom i odgovornošću;
4) član uprave učestalo ne ispunjava obavezu utvrđivanja i ocjenjivanja efikasnosti politika, mjera ili internih procedura u vezi sa usklađenošću poslovanja investicionog društva sa ovim zakonom, odnosno ne preduzima odgovarajuće mjere radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti.

U slučajevima iz stava 2 tač. 2 do 4 ovog člana, Komisija može posebnim rješenjem privremeno zabraniti obavljanje funkcije člana uprave investicionog društva na period koji ne može biti duži od 12 mjeseci.

Ako Komisija ukine rješenje kojim je izdata saglasnost za imenovanje, nadzorni odbor, odnosno članovi društva, dužni su da bez odlaganja donesu odluku o opozivu tog člana uprave i da imenuju njegovog zamjenika, bez saglasnosti Komisije, na period koji ne može biti duži od tri mjeseca.

Investiciono društvo dužno je da podnese Komisiji novi zahtjev za izdavanje saglasnosti za imenovanje najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o ukidanju, prestanku ili odbijanju izdavanja saglasnosti, kao i u svakom slučaju kada ne ispunjava uslov u pogledu najmanjeg broja članova uprave propisanog ovim zakonom.

Komisija rješenje iz st. 1 i 2 ovog člana dostavlja bez odlaganja nadležnom privrednom sudu.

Saglasnost za imenovanje smatra se ukinutom danom dostavljanja rješenja Komisije kojim se ukida saglasnost.

Ovlašćenje Komisije da ukine svoje zakonito rješenje u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana nije vremenski ograničeno.

Komisija može ukinuti svoje zakonito rješenje i nakon proteka vremena, isključivo ako se nakon njegovog donošenja utvrde nove odlučujuće činjenice ili teške povrede zakona koje nijesu mogle biti poznate u trenutku donošenja rješenja.

Saglasnost za imenovanje člana uprave prestaje ako:

1) lice u roku od šest mjeseci od dana izdavanja saglasnosti ne bude imenovano ili ne stupi na dužnost na koju se saglasnost odnosi, istekom tog roka;
2) licu prestane dužnost na koju se saglasnost odnosi, danom prestanka dužnosti;
3) licu prestane radni odnos u investicionom društvu, danom prestanka radnog odnosa.

Ako nastupi neki od razloga iz stava 10 ovog člana, Komisija donosi rješenje kojim konstatuje prestanak saglasnosti za imenovanje člana uprave investicionog društva.

Nadzorni organi investicionog društva

Član 101

Investiciono društvo dužno je da uspostavi organ nadzora u skladu sa izabranim sistemom upravljanja, i to:

– kod jednodomnog sistema upravljanja – odbor direktora,
– kod dvodomnog sistema upravljanja – nadzorni odbor.

Ako vrijednost bilansne i vanbilansne imovine investicionog društva u periodu od četiri godine koje neposredno prethode određenoj finansijskoj godini u prosjeku iznosi više od 100.000.000,00 eura, investiciono društvo je dužno da, u okviru nadzornog odbora, osnuje odbor za rizike i odbor za nagrađivanje.

Članovi nadzornog organa investicionog društva moraju zajedno da posjeduju dokumentovana stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebno za nezavisno i samostalno nadziranje poslova investicionog društva, sa posebnim fokusom na dubinsko razumijevanje poslovanja i identifikaciju ključnih rizika investicionog društva.

Svaki član nadzornog organa dužan je da djeluje savjesno, pošteno i nezavisno, radi efikasne procjene, nadzora i praćenja odluka uprave, uz izbjegavanje svakog oblika sukoba interesa.

Član nadzornog organa investicionog društva može biti lice koje ispunjava sljedeće uslove:

1) ima dobar i provjeren ugled, potvrđen izvodima iz relevantnih evidencija i bez pravosnažnih sankcija za djela koja bi mogla uticati na obavljanje dužnosti;
2) posjeduje odgovarajuća stručna znanja, sposobnosti i iskustvo, potvrđene odgovarajućim obrazovanjem, stručnim kvalifikacijama i relevantnim radnim iskustvom, potrebno za ispunjavanje obaveza iz svoje nadležnosti;
3) nije u sukobu interesa u odnosu na investiciono društvo, njegove akcionare, članove nadzornog organa, nosioce ključnih funkcija i više rukovodstvo investicionog društva, pri čemu se sukob interesa utvrđuje i evidentira u skladu sa internim procedurama;
4) može da posveti dovoljno vremena ispunjavanju obaveza iz svoje nadležnosti, što se kvantifikuje i dokumentuje; i
5) ispunjava uslove propisane zakonom kojim se uređuju privredna društva za članove nadzornog odbora.

Nadležnosti nadzornog organa investicionog društva, osim onih propisanih zakonom kojim se uređuju privredna društva, obuhvataju i:

1) davanje saglasnosti upravi na poslovnu politiku investicionog društva;
2) davanje saglasnosti upravi na strateške ciljeve investicionog društva;
3) davanje saglasnosti upravi na finansijski plan investicionog društva;
4) davanje saglasnosti upravi na strategije i politike preuzimanja i upravljanja rizicima, uključujući rizike koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojem investiciono društvo posluje;
5) davanje saglasnosti upravi na strategije i postupke procjene adekvatnosti internog kapitala investicionog društva;
6) davanje saglasnosti upravi na akt o internoj reviziji i godišnji plan rada interne revizije; i
7) odlučivanje o drugim pitanjima određenim ovim zakonom, uz obavezno vođenje evidencije i donošenje zapisnika o svim donesenim odlukama.

Članovi odbora iz stava 2 ovog člana imenuju se iz redova članova nadzornog odbora.

Svaki od tih odbora mora imati najmanje tri člana, od kojih se jedan imenuje za predsjednika odbora.

Odbor za nagrađivanje uspostavlja se na način koji investicionom društvu omogućava donošenje stručne i nezavisne procjene politika i praksi koje se odnose na naknade i stimulanse, kao i procjenu njihovog uticaja na upravljanje rizicima, kapitalom i likvidnošću.

Članovi odbora za rizike moraju da posjeduju primjereno i dokumentovano znanje, vještine i stručnost kako bi u potpunosti razumjeli i pratili strategiju rizika i sklonost investicionog društva ka preuzimanju rizika.

Odbor za rizike savjetuje upravu o ukupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti investicionog društva ka preuzimanju rizika i o strategiji rizika, te pomaže upravi u nadzoru sprovođenja te strategije na nivou višeg rukovodstva, dok uprava zadržava konačnu odgovornost za strategije i politike investicionog društva u oblasti rizika.

Uprava investicionog društva dužna je da obezbijedi da nadzorni organ, odnosno odbor za rizike, ako je osnovan, ima blagovremen i nesmetan pristup svim relevantnim informacijama o rizicima kojima je investiciono društvo izloženo ili može biti izloženo.

Nosioci ključnih funkcija

Član 102

Investiciono društvo dužno je da identifikuje ključne funkcije u društvu odnosno ona lica koja obavljaju funkcije koje im omogućavaju značajan uticaj na upravljanje investicionim društvom, a nisu članovi uprave ili nadzornog organa.

Uprava investicionog društva iz stava 1 ovog člana dužna je da donese primjerene politike za izbor i procjenu primjerenosti nosioca ključnih funkcija.

Ako investiciono društvo procijeni da nosilac ključne funkcije u investicionom društvu nije primjeren, dužno je da preduzme primjerene mjere.

Komisija pravilima iz člana 93 stav 12 ovog zakona detaljnije propisuje kriterijume za procjenu primjerenosti nosioca ključnih funkcija iz stava 2 ovog člana.

Članstvo u Fondu za zaštitu investitora

Član 103

Članstvo u Fondu za zaštitu investitora, u skladu sa odredbama ovog zakona obavezno je za sljedeća društva sa sjedištem u Crnoj Gori koja su ovlašćena da drže finansijske instrumente ili novčana sredstva klijenata, a obavljaju investicione usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona odnosno pomoćnu uslugu iz člana 70 stav 2 tačka 1 ovog zakona:

1) investiciono društvo;
2) kreditnu instituciju koja obavlja investicione usluge i aktivnosti na osnovu zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija; i
3) društvo za upravljanje, kada pruža investicione usluge iz člana 70 stav 1 tačka 4 ovog zakona.

Članstvo u Fondu za zaštitu investitora obavezno je i za investiciono društvo odnosno kreditnu instituciju kada prodaje strukturirane depozite.

Odobrenje za rad. Djelatnost investicionog društva

Član 104

Investiciono društvo može da obavlja one djelatnosti za koje je dobilo odobrenje Komisije prema odredbama ovog zakona.

Investiciono društvo ne smije da obavlja niti jednu drugu djelatnost, osim ako je za to dobilo odobrenje nadležnog organa prema posebnim propisima.

U sudski registar ne može se upisati privredno društvo koje sadrži riječi „investiciono društvo" ili izvedenice te riječi, ako pravno lice nema odobrenje iz člana 106 ovog zakona.

U sudski registar ne može se kao djelatnost upisati investicione usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona bez izdatog odobrenja u skladu s članom 106 ovog zakona ili drugog odgovarajućeg odobrenja nadležnog organa.

Izuzetno od odredbe stava 4 ovog člana, lica iz člana 4 stav 1 tač. 9, 11 i 12 ovog zakona u sudski registar mogu kao djelatnost upisati investicionu aktivnost iz člana 70 stav 1 tačka 3 ovog zakona, o čemu su dužna da obavijeste Komisiju u skladu sa članom 4 ovog zakona.

Obavljanje poslova servisera

Član 105

Investiciono društvo i kreditna institucija koji imaju odobrenje za pružanje investicionih usluga iz člana 70 stav 1 tačka 4 ovog zakona mogu bez prethodnog

odobrenja Komisije odnosno nadležnog organa u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija da obavljaju poslove servisera kako je propisano Regulativom (EU) 2017/2402.

Investiciono društvo i kreditna institucija iz stava 1 ovog člana koji obavljaju poslove servisera dužni su obezbijediti da:

1) na odgovarajući efikasan način upravljaju sukobima interesa koji mogu proizaći iz kombinacije investicionih usluga i aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga i poslova servisera;
2) obavljanje poslova servisera nema negativan uticaj na ispunjavanje obaveza investicionog društva ili kreditne institucije, propisanih ovim zakonom i podzakonskim aktima, odnosno zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija i pripadajućim podzakonskim aktima;
3) raspolažu stručnim, organizacionim i tehničkim kapacitetima za obavljanje poslova servisera u skladu s odredbama Regulative (EU) 2017/2402.

Odobrenje za rad

Član 106

Komisija rješenjem izdaje odobrenje za rad investicionom društvu ako su za to ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom.

Komisija investicionom društvu izdaje odobrenje za rad za:

1) obavljanje investicionih usluga i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona i s njima povezanih pomoćnih usluga iz člana 70 stav 2 ovog zakona;
2) obavljanje dodatnih djelatnosti koje prema ocjeni Komisije u skladu s pravilima iz stava 8 ovog člana ne utiču negativno na obavljanje investicionih usluga i aktivnosti;
3) obavljanje usluga dostave informacija u skladu s ovim zakonom.

Odobrenje za rad investicionog društva ne može da sadrži odobrenje za obavljanje samo pomoćnih usluga ili dodatnih djelatnosti.

U dispozitivu rješenja o izdavanju odobrenja iz stava 1 ovog člana navodi se obavezno i:

1) naznaka je li investiciono društvo ovlašćeno da drži novac i/ili finansijske instrumente klijenta;
2) saglasnost za predložene članove uprave, uz naznaku trajanja mandata za koji je saglasnost izdata; i
3) odobrenje za imaoce kvalifikovanog učešća u investicionom društvu.

Nakon dobijanja odobrenja za rad investiciono društvo može usluge i aktivnosti za koje je odobrenje za rad izdato da upiše u sudski registar kao djelatnost.

Odobrenje za rad omogućava investicionom društvu da na području druge države članice, na osnovu prava poslovnog nastana, putem filijale ili neposredno, pod uslovima propisanim ovim zakonom, obavlja usluge i aktivnosti iz člana 70 ovog zakona za koje je odobrenje izdato.

Odobrenje za obavljanje usluga dostave informacija omogućava investicionom društvu obavljanje te djelatnosti na području Evropske unije pod uslovima iz Regulative(EU) br. 600/2014.

Investiciono društvo je dužno da bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri radna dana, obavijesti Komisiju o svakoj značajnoj promjeni uslova pod kojima je odobrenje za rad izdato.

Komisija pravilima propisuje kriterijume za procjenu iz stava 2 tačka 2 ovog člana.

Proširenje odobrenja za rad

Član 107

Investiciono društvo koje ima odobrenje za rad u skladu s članom 106 ovog zakona, može da zatraži proširenje odobrenja za rad na usluge iz člana 70 stav 1 i 2 i na dodatne djelatnosti.

Investiciono društvo koje ima odobrenje za pružanje investicione usluge iz člana 70 stav 1 tač. 8 ili 9 ovog zakona može da zatraži proširenje odobrenja za obavljanje usluga dostave informacija.

Na podnošenje zahtjeva i proširenje odobrenja za rad na odgovarajući način primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na izdavanje odobrenja za rad investicionom društvu.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad

Član 108

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad podnose osnivači.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana može podnijeti i uprava već osnovanog društva za koje se traži odobrenje za rad.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad podnosi se na obrascu i u obliku koji propisuje Komisija.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad podnosi se na obrascu i u obliku propisanom Regulativom Komisije (EU) 2017/1945 od 19. juna 2017. o utvrđivanju tehničkih standarda za sprovođenje u pogledu obavještenja koje šalju podnosilac zahtjeva i ovlašćena investiciona društva ili koje se njima šalju u skladu s Direktivom 2014/65/EU Evropskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP) (SL L 276/4, 26. 10. 2017.) i pravilima Komisije iz stava 7 ovog člana.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za rad podnosilac zahtjeva dužan je da priloži sve informacije propisane Delegiranom Regulativom Komisije (EU) 2017/1943 od 14. jula 2016. o dopuni Direktive 2014/65/EU Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za informacija i uslove za izdavanje odobrenja za rad investicionim društvima (Tekst značajan za EGP) (SL L 276/4, 26. 10. 2017.) (u daljem tekstu: Delegirana regulativa (EU) br. 2017/1943) koji su Komisiji potrebni za odlučivanje o tome je li investiciono društvo u vrijeme prvobitnog odlučivanja o izdavanju odobrenja za rad uspostavilo sve mehanizme koji obezbjeđuju da će svi uslovi propisani ovim zakonom biti ispunjeni, uključujući svoj poslovni plan u kojem se između ostalog navodi predviđena vrste poslovanja i organizaciona struktura, kao i sve dodatne informacije koje ocijeni potrebnim prilikom odlučivanja ispunjava li podnosilac zahtjeva uslove propisane ovim zakonom.

Sadržaj infoprmacija koje je potrebno dostaviti Komisiji prema odredbama ovog člana propisani su Delegiranom Regulativom (EU) br. 2017/1943 i pravilima Komisije iz stava 7 ovog člana.

Ako se zahtjev iz stava 1 ovog člana odnosno člana 107 ovog zakona odnosi na usluge dostave informacija, podnosilac zahtjeva dužan je da priloži sve informacije kako je propisano pravilima iz ovog zakona.

Komisija pravilima detaljnije uređuje spisak informacija i dokumentacije iz ovog člana.

Odlučivanje o zahtjevu za izdavanje odobrenja za rad

Član 109

Komisija izdaje rješenje o odobrenju za rad investicionom društvu ako iz zahtjeva i informacija iz člana 108 ovog zakona proizlazi da su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

1) uslovi koji se odnose na oblik društva i inicijalni kapital u skladu s odredbama člana 74 i 75 ovog zakona;
2) uslovi za primjerenost akcionara i imaoca kvalifikovanog učešća iz člana 86 ovog zakona;
3) uslovi iz člana 93 ovog zakona, a koji se odnose na predložene članove uprave;
4) uspostavljeni su svi mehanizmi koji obezbjeđuju da će biti ispunjeni svi uslovi iz ovog zakona koji se odnose na opše organizacione uslove kako je propisano čl. 60 do 95 ovog zakona i pravilima Komisije donesenim na osnovu njih;
5) članstvo u Fondu za zaštitu investitora, kada je takva obaveza za društvo propisana članom 103 ovog zakona;
6) uslovi koji se odnose na sastav i ovlašćenja nadzornog organa kako je propisano članom 101 ovog zakona;
7) ako se zahtjev odnosi na usluge iz člana 70 stav 1 tač. 8 ili 9 ovog zakona i uslove iz ovog zakona;
8) ako se zahtjev odnosi na usluge dostave informacija, uslove iz člana 361 stav 1 tačka 3 ovog zakona; i
9) ako se zahtjev odnosi na dodatne djelatnosti, uslove iz pravila Komisije iz člana 106 stav 7 ovog zakona.

Kada postoji odnos uske povezanosti između investicionog društva i drugih fizičkih ili pravnih lice, Komisija će odobrenje za rad iz stava 1 ovog člana izdati ako odnos uske povezanosti ne onemogućava obavljanje nadzora nad investicionim društvom.

Rokovi za odlučivanje i primjena drugih odredbi ovog zakona

Član 110

O zahtjevu iz člana 108 ovog zakona Komisija će odlučiti u roku od šest mjeseci od dana prijema urednog zahtjeva.

Zahtjev je uredan ako sadrži sve informacije potrebne za odlučivanje propisane članom 108 ovog zakona.

Izuzetno od odredbe st. 1 i 2 ovog člana, ako se zahtjev iz člana 107 ovog zakona odnosi samo na dodatne djelatnosti iz pravila iz člana 106 stav 7 ovog zakona, Komisija će o tom zahtjevu odlučiti u roku od 60 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Ako podnosilac zahtjeva u roku koji odredi Komisija ne ukloni nedostatke zahtjeva, Komisija će rješenjem odbaciti zahtjev.

Ako nisu ispunjeni svi uslovi iz člana 109 stav 1 tačka 4 ovog zakona u odnosu na usluge i aktivnosti za koje se odobrenje za rad traži, odobrenje za rad može da se ograniči na one usluge i aktivnosti iz zahtjeva za koje su organizacioni uslovi ispunjeni.

Pri utvrđivanju ispunjavanja uslova iz člana 109 stav 1 tačka 2 ovog zakona, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje iz čl. 77 do 87 ovog zakona.

Pri utvrđivanju ispunjavanja uslova iz člana 109 stav 1 tačka 3 ovog zakona, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na izdavanje saglasnosti za imenovanje člana uprave iz člana 96 ovog zakona.

Komisija o svakom rješenju iz člana 99 obavještava ESMA-u.

Odbijanje zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad

Član 111

Komisija će rješenjem odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja za rad:

1) ako postoji pravno osnovan razlog za odbijanje namjeravanog sticanja iz člana 87 ovog zakona, odnosno ako Komisija na osnovu relevantnih činjenica i dokaza ocijeni da akcionar ili imalac kvalifikovanog učešća nije ispunio uslove za obavljanje dužnosti, imajući posebno u vidu obavezu obezbjeđenja dobrog i pažljivog upravljanja investicionim društvom;
2) ako bi obavljanje nadzora prema odredbama ovog zakona moglo biti otežano ili onemogućeno zbog uske povezanosti investicionog društva sa drugim pravnim ili fizičkim licem, na koje se primjenjuju zakoni ili propisi treće zemlje, a što je potvrđeno relevantnim analizama i dokumentacijom;
3) ako u odnosu na lica predložena za članove uprave postoje činjenični i pravno osnovani razlozi za odbijanje izdavanja saglasnosti za imenovanje iz člana 96 stav 13 ovog zakona;
4) ako iz zahtjeva i priloženih informacija iz člana 108 stav 2 ovog zakona jasno proizlazi da društvo nije preduzelo sve potrebne korake da se organizaciono, tehnički i kadrovski pripremi na način koji u potpunosti ispunjava organizacione uslove propisane ovim zakonom, Delegiranom Regulativom (EU) br. 2017/565 i pravilima donesenim na osnovu njih, u odnosu na djelatnosti za koje se odobrenje traži;
5) ako se zahtjev odnosi na usluge dostave informacija, a iz zahtjeva iz člana 108 stav 6 ovog zakona proizlazi da društvo ne ispunjava jasno propisane uslove iz člana 109 stav 1 tačka 8 ovog zakona;
6) ako iz zahtjeva i prateće dokumentacije iz člana 108 stav 2 ovog zakona proizlazi da investiciono društvo ne ispunjava druge eksplicitno propisane uslove iz članova 100 i 110 ovog zakona; ili
7) ako iz zahtjeva i pratećih podataka iz člana 108 stav 2 ovog zakona proizlazi da investiciono društvo neće imati fizičku prisutnost u Crnoj Gori niti će poslovanje investicionog društva biti vođeno sa područja Crne Gore, što se dokazuje registracionim ili sličnim relevantnim evidencijama.

Pri donošenju odluke o zahtjevu, Komisija ne uzima u obzir privredne potrebe tržišta, već isključivo ispunjenost zakonskih i regulatornih uslova.

Prestanak važenja odobrenja za rad

Član 112

Odobrenje za rad investicionom društvu prestaje:

1) danom otvaranja likvidacije investicionog društva;
2) danom donošenja odluke o otvaranju stečajnog postupka nad investicionim društvom; ili
3) danom upisa novog investicionog društva u slučaju spajanja investicionih društava.

Nastepenem okolnosti iz stava 1 ovog člana prestaju da važe i sva ostala prava iz drugih odobrenja investicionom društvu izdata prema odredbama ovog zakona.

O svakom prestanku važenja odobrenja za rad Komisija će obavijestiti ESMA-u, berzu, organizatora MTP-a i OTP-a, centralno klirinško depozitarno društvo, centralnu drugu ugovornu stanu, nadležni privredni sud i organizatora Fonda za zaštitu investitora, ako je to primjenjivo.

Ako nastupi okolnost iz stava 1 ovog člana, Komisija će donijeti rješenje kojim se ukida odobrenje za rad i ostala rješenja izdata investicionom društvu na osnovu odredbi ovog zakona od dana nastepena okolnosti iz stava 1 ovog člana.

Razlozi za ukidanje odobrenja za rad

Član 113

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je izdala odobrenje za rad:

1) ako investiciono društvo ne počne poslovati u periodu od 12 mjeseci od dana izdavanja odobrenja;
2) ako investiciono društvo Komisiji dostavi obavještenje u pisanom obliku da više ne namjerava da obavlja usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona ili
3) ako investiciono društvo prestane da ispunjava uslove pod kojima je odobrenje za rad izdato, poput usklađenosti s uslovima utvrđenima u Regulativi (EU) br. 2019/2033.

Komisija može rješenjem da ukine odobrenje za rad investicionom društvu:

1) ako je investicionom društvu odobrenje za rad izdato na osnovu neistinite ili netačne dokumentacije ili neistinito predstavljenih činjenica od strane podnosioca zahtjeva a koje su bitne za poslovanje investicionog društva;
2) ako investiciono društvo šest mjeseci uzastopno ne obavlja usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona za koje je odobrenje za rad izdato;
3) ako investiciono društvo više ne ispunjava bonitetne zahtjeve iz Regulative (EU) br. 2019/2033 ili zahtjeve vezane uz visinu regulatornog kapitala koje je svojim rješenjem naložila Komisija u skladu s čl. 70 i 71 ovog zakona ili posebne zahtjeve vezane uz likvidnost u skladu s članom 207 ovog zakona;
4) ako investiciono društvo na bilo koji način Komisiji onemogućuje nadzor svojeg poslovanja;
5) ako investiciono društvo sistemski i teško krši odredbe ovog zakona ili Regulative (EU) br. 600/2014 kojima se uređuju uslovi poslovanja investicionog društva;
6) ako investiciono društvo sistemski i teško krši organizacione uslove propisane odredbama čl. 60 do 94 ovog zakona ili Delegirane regulative (EU) br. 2017/565; ili
7) ako investiciono društvo ne postupi u skladu sa rješenjem kojim Komisija nalaže nadzorne mjere iz člana 201 ovog zakona i/ili dodatne nadzorne mjere iz člana 205 ovog zakona.

Kada investiciono društvo ne ispunjava organizacione, tehničke, kadrovske ili druge uslove za pružanje investicionih usluga i obavljanje investicionih aktivnosti kao i drugih djelatnosti za koje mu je odobrenje za rad izdato, umjesto ukidanja odobrenja za rad, Komisija može rješenjem da zabrani obavljanje samo onih investicionih usluga ili aktivnosti za koje investiciono društvo više ne ispunjava uslove propisane ovim zakonom i drugim relevantnim propisima.

Kada prilikom obavljanja usluga dostave informacija nastupe okolnosti iz člana 364 stav 2 tačka 3 ovog zakona, Komisija može investicionom društvu rješenjem da zabrani pružanje samo tih usluga.

Rješenjem iz st. 1 i 2 ovog člana Komisija može da naloži prenošenje nedovršenih investicionih usluga, a posebno neizvršenih naloga na drugo investiciono društvo, uz saglasnost tog drugog društva, i detaljnije da uredi prava i obaveze tog drugog investicionog društva u odnosu na povjerene naloge.

Rješenjem iz st. 1 i 2 ovog člana Komisija može, u svrhu zaštite interesa klijenata investicionog društva, da naloži mjere postupanja s finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenata koje u trenutku donošenja tog rješenja drži ili kojima upravlja ili administrira investiciono društvo.

Kada Komisija donosi rješenje kojim se ukida izdato odobrenje za rad, odobrenje za rad je ukinuto danom dostave rješenja Komisije kojim se ukida odobrenje za rad.

Od dana kada je odobrenje za rad ukinuto odnosno od dana prestanka važenja odobrenja, investiciono društvo ne smije da sklopi, započne, obavlja ili da obavi ni jednu uslugu ili aktivnost za koje je odobrenje za rad ukinuto odnosno prestalo da važi.

O ukidanju odobrenja za rad Komisija će obavijestiti ESMA-u, berzu, organizatora MTP-a i OTP-a, centralno klirinško depozitarno društvo, centralnu drugu ugovornu stanu, nadležni privredni sud i organizatora Fonda za zaštitu investitora, ako je to primjenjivo.

Ovlašćenje Komisije da ukine svoje zakonito rješenje u skladu sa st.1 i 2 ovog člana nije ograničena rokom.

Prethodna saglasnost kreditnoj instituciji

Član 114

Kreditna institucija sa sjedištem u Crnoj Gori može da obavlja investicione usluge i aktivnosti i s njima povezane pomoćne usluge iz člana 70 st.1 i 2 ovog zakona, za koje je dobila odobrenje u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija, uz prethodnu saglasnost Komisije o ispunjavanju uslova za obavljanje tih usluga i aktivnosti.

Kreditna institucija koja obavlja investicione usluge iz člana 70 stava 1 tačka 8 ili 9 ovog zakona može obavlja usluge dostave informacija, za koje je dobila odobrenje u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija, uz prethodnu saglasnost Komisije o ispunjavanju uslova za obavljanje tih usluga.

Komisija će izdati rješenje o prethodnoj saglasnosti iz stava 1 ovog člana na osnovu zahtjeva kreditne institucije, ako kreditna institucija ispunjava uslove iz člana 109 stav 1 tač. 4 i 5 ovog zakona, i člana 109 stav 2 ovog zakona, ako je to primjenjivo.

Komisija će izdati prethodnu saglasnost iz stava 2 ovog člana na osnovu zahtjeva kreditne institucije, ako kreditna institucija ispunjava uslove iz člana 109 stav 1 tačka 8 ovog zakona.

O zahtjevu za izdavanje prethodne saglasnosti Komisija će odlučiti u roku od 60 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Na izdavanje, prestanak i ukidanje prethodne saglasnosti na odgovarajući način primjenjuju se odredbe člana 106 do 113 ovog zakona.

Statusne promjene investicionog društva

Član 115

Investiciono društvo koje je uključeno u spajanje ili podjelu društva ili drugu statusnu promjenu prema odredbama zakona kojim se uređuj privredna društva mora za spajanje, podjelu ili drugu statusnu promjenu prije upisa iste u sudski registar da dobije prethodno odobrenje Komisije.

Ako zbog statusne promjene u kojoj učestvuje investiciono društvo nastane novo društvo koje namjerava da obavlja investicione usluge i aktivnosti, to društvo mora da dobije odobrenje za rad u skladu s odredbama ovog zakona.

Na postupak odlučivanja o odobrenjima iz stava 1 ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se odredbe ovog zakona o izdavanju odobrenja za rad investicionom društvu.

Komisija će rješenjem odbiti izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana ako ocijeni da bi zbog toga moglo doći do narušavanja sigurnosti i stabilnosti poslovanja investicionog društva.

Komisija pravilima detaljnije uređuje kriterijume za procjenu ispunjavanja uslova za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana.

Registar lica ovlašćenih da obavljaju investicione usluge i aktivnosti

Član 116

Komisija vodi registar svih lica koja su prema odredbama ovog zakona ovlašćene da obavljaju investicione usluge i aktivnosti na području Crne Gore.

Registar iz stava 1 ovog člana je javno dostupan i sadrži ažurirane informacije o ovlašćenim licima i uslugama i aktivnostima koje te lica obavljaju.

Komisija pravilima detaljnije uređuje sadržaj, oblik i način vođenja registra iz stava 1 ovog člana.

Likvidacija i stečaj investicionog društva

Član 117

Na postupak likvidacije investicionog društva primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuju privredna društva, a na stečajni postupak investicionog društva sa sjedištem u Crnoj Gori primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka, stečajni postupak, pravne posljedice njegovog otvaranja i sprovođenja, osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom.

Ako likvidatori utvrde postojanje stečajnog razloga, dužni su da bez odlaganja podnesu prijedlog za otvaranje stečajnog postupka i o tome odmah obavijeste Komisiju.

Uprava odnosno likvidatori investicionog društva dužni su da Komisiju obavijeste o odluci o prestanku investicionog društva ili o promjeni djelatnosti na način da društvo više ne obavlja investicione usluge i aktivnosti, sljedećeg radnog dana nakon donošenja odluke.

Komisija na osnovu obavještenja iz stava 3 ovog člana donosi rješenje kojim ograničava važenje odobrenja za rad na poslove koji su potrebni radi sprovođenja likvidacije investicionog društva, a o kojoj će da obavijesti nadležni privredni sud, berzu, centralno klirinško depozitarno društvo, organizatora centralnog registra i organizatora sistema kliringa (poravnanja) ili saldiranja (namire), ako je to primjenjivo.

Nakon započete likvidacije investiciono društvo može da obavlja još samo poslove određene rješenjem iz stava 4 ovog člana.

Ako se rješenje iz stava 4 ovog člana odnosi na investiciono društvo koje ima filijalu u državi članici, Komisija je dužna da prije izdavanja odluke obavijesti nadležni organ države članice.

Obavještenje iz stava 6 ovog člana mora da sadrži pravne posljedice i stvarne efekte donesenog rješenja.

Ako zbog zaštite interesa klijenata investicionog društva ili zbog drugih javnih interesa nije moguće odložiti donošenje odluke iz stava 4 ovog člana, Komisija je dužna o tome da obavijesti nadležni organ države članice odmah po donošenju odluke.

U slučaju stečajnog postupka nad investicionim društvom sva potraživanja koja proizlaze iz stavki regulatornog kapitala imaju niži red prvenstva od bilo kojeg potraživanja koje ne proizlazi iz stavke regulatornog kapitala.

U slučaju iz stava 9 ovog člana, kada je instrument samo djelimično priznat kao stava regulatornog kapitala, s cijelim instrumentom postupa se kao s potraživanjem koje proizlazi iz stavke regulatornog kapitala i on ima niži red prvenstva od potraživanja koja ne proizlazi iz stavke regulatornog kapitala.

Odredbe st. 9 i 10 ovog člana na odgovarajući način odnose se i na:

1) finansijski holding, mješoviti finansijski holding i mješoviti holding u Crnoj Gori;
2) finansijski holding, mješoviti finansijski holding i mješoviti holding iz Unije;
3) matični finansijski holding, matični finansijski holding u Crnoj Gori, matični mješoviti finansijski holding, matični mješoviti finansijski holding u Crnoj Gori;
4) matični finansijski holding, matični finansijski holding iz Unije, matični mješoviti finansijski holding, matični mješoviti finansijski holding iz Unije;
5) finansijsku instituciju koja ima poslovno sjedište u Crnoj Gori kada je ista zavisno društvo investicionog društva ili društva iz tač. 1 ili 2 ovog stava i obuhvaćena je nadzorom na konsolidovanoj osnovi u skladu sa čl. 230 i 231 ovog zakona;
6) finansijsku instituciju koja ima poslovno sjedište u Uniji kada je ista zavisno društvo investicionog društva ili društva iz tač. 1 ili 2 ovog stava i obuhvaćena je nadzorom na konsolidovanoj osnovi u skladu sa čl. 230 i 231 ovog zakona.

IV. ORGANIZACIONI USLOVI ZA OBAVLJANJE INVESTICIONIH USLUGA I AKTIVNOSTI

Opšti organizacioni uslovi. Kontinuirano ispunjavanje organizacionih uslova i interno upravljanje

Član 118

Investiciono društvo dužno je da u svakom trenutku ispunjava organizacione uslove, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost poslovanja, kao i prirodu i obim investicionih usluga i aktivnosti koje obavlja.

U svrhu ispunjavanja uslova iz stava 1 ovog člana investiciono društvo dužno je, u svrhu uspostavljanja pouzdanog sistema upravljanja da:

1) uspostavi, sprovodi, održava i redovno ažurira, procjenjuje i nadzire postupke odlučivanja i organizacionu strukturu u kojima se jasno, dosljedno i na dokumentovan način utvrđuju linije odgovornosti i dodjeljuju funkcije i nadležnosti;
2) uspostavi, sprovodi, održava i redovno ažurira, procjenjuje i nadzire efikasne postupke za utvrđivanje, upravljanje i praćenje rizika i izvještavanje o rizicima kojima je investiciono društvo izloženo ili bi im moglo biti izloženo ili rizika koji predstavlja ili bi moglo predstavljati za druge;
3) uspostavi, sprovodi, održava i redovno ažurira, procjenjuje i nadzire postupke koji obezbjeđuju da su relevantna lica upoznata s postupcima koje moraju da poštuju za pravilno izvršavanje svojih dužnosti i odgovornosti;
4) uspostavi, sprovodi i održava primjerene mehanizme interne kontrole, uključujući odgovarajuće administrativne i računovodstvene postupke čija je

namjena obezbjeđenje usklađenosti s odlukama i postupcima na svim nivoima investicionog društva;

5) zapošljava lica s vještinama, znanjem i stručnošću koji su potrebni za izvršavanje dodijeljenih zaduženja i zadataka;
6) uspostavi, sprovodi i održava efikasan sistem internog izvještavanja i saopštavanja informacija na svim relevantnim nivoima investicionog društva;
7) održava primjerenu i urednu evidenciju svojeg poslovanja i unutrašnje organizacije i
8) obezbijedi da obavljanje višestrukih funkcija povjerenih relevantnim licima ne sprječava ta lica da izvršavaju bilo koju od tih funkcija na ispravan, pošten i profesionalan način;
9) uspostavi, sprovodi, održava i redovno ažurira, procjenjuje i nadzire politike i prakse koje se odnose na naknade i nagrađivanje koje su rodno neutralne i koje su usklađene s dobrim i efikasnim upravljanjem rizicima i kojima se podstiče dobro i efikasno upravljanje rizicima.

O svakoj promjeni okolnosti od kojih zavisi primjena odredbi iz stava 1 ovog člana investiciono društvo dužno je bez odlaganja obavijesti Komisiju .

Investiciono društvo dužno je da prati i na redovnoj osnovi procjenjuje primjerenost i efikasnost uspostavljenih sistema i postupaka iz stava 2 ovog člana i da preduzima odgovarajuće mjere za uklanjanje nedostataka.

Pri uspostavljanju sistema internog upravljanja investiciono društvo dužno je da uzme u obzir kriterijume iz čl. 97, 101, 124, 125, do 56.c i 177. ovog zakona.

Mehanizmi interne kontrole i administrativni i računovodstveni postupci investicionog društava moraju da budu uspostavljeni tako da Komisiji omogućavaju da u svakom trenutku provjeri usklađenost društava s odredbama ovog zakona.

Računovodstvene politike i postupci, zaštita informacija i neprekidnost poslovanja

Član 119

Investiciono društvo dužno je da uspostavi, dokumentuje, primjenjuje i redovno održava primjerene računovodstvene politike i postupke.

Računovodstvene politike i postupci iz stava 1 ovog člana moraju investicionom društvu da omoguće da, u skladu s odredbama ovog zakona i pravilima donesenih na osnovu ovog zakona, Komisiji dostavljaju finansijske izvještaje koje daju istinit i vjeran prikaz finansijskog položaja investicionog društva i koji su u skladu s primjenjivim računovodstvenim standardima i pravilima.

Investiciono društvo dužno je da prati i redovno procjenjuje primjerenost i efikasnost politika i postupaka iz stava 1 ovog člana.

Nezavisno od ovlašćenja Komisije da na osnovu odredbi ovog zakona zatraži pristup komunikaciji, investiciono društvo dužno je da, uzimajući u obzir vrstu informacija o kojima je riječ, uspostavi primjerene sigurnosne mehanizme u skladu sa zahtjevima utvrđenim zakonom kojim se uređuje digitalna operativna otpornost za finansijski sektor, a koji:

1) obezbjeđuju sigurnost i ovjeru sredstava putem kojih se prenose informacije
2) na najmanju moguću mjeru smanjuju rizik oštećenja informacija i neovlašćenog pristupanja i

3) sprječavaju odavanje informacija održavajući u svakom trenutku njihovu povjerljivost.

Investiciono društvo dužno je da uspostavi, dokumentuje, primjenjuje i redovno održava efikasne mjere i postupke za nadzor i zaštitu informacionog sistema i sistema za elektronsku obradu informacija.

Investiciono društvo preduzima odgovarajuće korake kako bi obezbijedilo kontinuitet i redovnost investicionih usluga i aktivnosti, a u tu svrhu investiciono društvo koristi se primjerenim i srazmjernim sistemima, među ostalim i sistemima informacione i komunikacione tehnologije (u daljem tekstu: IKT), i primjerenim i srazmjernim resursima i postupcima.

Investiciono društvo dužno je da donese, sprovodi i održava primjerenu politiku kontinuiteta poslovanja.

Zaštita potrošača, rješavanje pritužbi i vansudsko rješavanje sporova

Član 120

Investiciono društvo dužno je da uspostavi postupke upravljanja pritužbama klijenata i potencijalnih klijenata.

U vezi s ostvarivanjem prava na naknadu štete na osnovu ovog zakona sudska zaštita može se ostvariti pred redovnim osnovnim sudom Crne Gore ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Investiciono društvo dužno je da uspostavi efikasan vansudski postupak rješavanja sporova po pritužbama klijenata i potencijalnih klijenata kao potrošača.

Nadležnost viših rukovodioca i nadzorne funkcije

Član 121

Investiciono društvo dužno je da prilikom internog raspoređivanja funkcija definiše odgovornosti viših rukovodioca i, kada je to primjereno, lica koja obavljaju nadzornu funkciju u odnosu na obaveze investicionog društva definisane relevantnim propisima.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da viši rukovodioci i, ako je to primjereno, nadzorna funkcija društva imaju zadatke i odgovornosti definirane članom 25. Delegirane regulative (EU) br.2017/565.

Praćenje usklađenosti

Član 122

Investiciono društvo dužno je da propiše i primjenjuje kao i da redovno ažurira, procjenjuje i nadzire primjerene politike i postupke koji obezbjeđuju najmanje da investiciono društvo i relevantne lica društva postupaju u skladu sa svojim obavezama propisanima ovim zakonom i pravilima koje propisuje Komisija.

Politike i postupci iz stava 1 ovog člana posebno moraju obezbijediti poštovanje onih odredbi koje uređuju sopstvene transakcije relevantnih lica.

Investiciono društvo dužno je da u svrhu sprovođenja i nadzora politika i postupaka iz st. 1 i 2 ovog člana uspostavi trajnu i efikasnu funkciju praćenja usklađenosti čija su ovlašćenja i odgovornosti propisana ovim zakonom i pravilima Komisije iz stava 7 ovog člana.

Kada investiciono društvo ispunjava uslove za izuzeće iz člana 22 stav 4 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565, i isto odluči da koristi, o tome je dužno da prethodno obavijesti Komisiju .

Komisija može rješenjem da zabrani korišćenje izuzetka iz stava 4 ovog člana, ako iz dostavljenog obavještenja ne proizlazi da investiciono društvo ispunjava uslove za izuzeće, u roku od 30 dana od da dana prijema obavještenja iz stava 4 ovog člana.

Investiciono društvo dužno je da Komisiji dostavi izvještaj o radu funkcije usklađenosti u roku i obliku propisanom pravilima iz stava 7 ovog člana.

Komisija pravilima detaljnije uređuje oblik, sadržaj i rokove dostavljanja izvještaja iz stava 6 ovog člana.

Upravljanje rizicima i interna revizija

Član 123

U svrhu upravljanja rizicima društvo je dužno da preduzme mjere propisane članom 23 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565 i članom 177 ovog zakona.

Ako je to primjereno i srazmjerno s obzirom na prirodu, obim i složenost poslovanja i prirodu i raspon investicionih usluga i aktivnosti koje obavlja, investiciono društvo dužno je da uspostavi funkciju upravljanja rizicima sa ovlašćenjem i odgovornostima u skladu s članom 23 stav 2 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565.

Ako je to primjereno i srazmjerno s obzirom na prirodu, obim i složenost poslovanja i prirodu i raspon investicionih usluga i aktivnosti koje obavlja, investiciono društvo dužno je dauspostavi funkciju interne revizije sa ovlašćenjem i odgovornostima u skladu s članom 24 stav 2 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565.

Politika naknada i njihova primjena

Član 124

Investiciono društvo dužno je da, uzimajući u obzir veličinu društva, unutrašnju organizaciju, prirodu, obim i složenost poslovanja, propiše, implementira i primjenjuje jasne politike naknada za sve kategorije radnika, organe upravljanja, nadzorne organe i druga relevantne lica.

Politika naknada i primjena te politike mora da bude:

1) jasno dokumentovana i proporcionalna veličini, internoj organizaciji i prirodi, kao i obimu i složenosti poslovanja;
2) rodno neutralna;
3) u skladu s primjerenim i djelotvornim upravljanjem rizicima;
4) podsticajna na primjereno i djelotvorno upravljanje rizicima;
5) odvraćajuća od preuzimanje rizika koje prelazi nivo prihvatljivog rizika;
6) u skladu s poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima investicionog društva i da uzima u obzir dugoročne efekte donesenih odluka o ulaganjima;
7) podsticajna na odgovorno poslovno postupanje i da obuhvata mjere za sprječavanje sukoba interesa, i da utiče na svijest o rizicima i razumno preuzimanje rizika.

Način utvrđivanja primanja i procjena radne uspješnosti lica iz stava 1 ovog člana ne smije da ugrožava obavezu društva da djeluje u najboljem interesu klijenta.

Investiciono društvo pri utvrđivanju i primjeni svojih politika naknada za sljedeće kategorije lica: više rukovodstvo, lica koja preuzimaju rizik, kontrolne funkcije i sve zaposlene čija je ukupna naknada barem jednaka najnižoj naknadi koji primaju viši

rukovodioci ili lica koja preuzimaju rizike, čije profesionalne djelatnosti bitno utiču na profil rizičnosti investicionog društva ili imovine kojom upravlja, dužno je da, osim onih iz stava 2 ovog člana, obezbijede primjenu sljedećih načela:

1) politiku naknada donosi i periodično provjerava organ upravljanja investicionog društva u okviru svoje nadzorne funkcije i odgovara za nadzor njenog sprovođenja;
2) politika naknada mora biti predmet centralne i nezavisne interne provjere od strane kontrolnih funkcija barem jednom godišnje;
3) mora predviđati da lica koja izvršavaju kontrolne funkcije nezavisno od poslovnih jedinica koje nadziru, imaju odgovarajuće ovlašćenje i da primaju naknade u skladu s postignutim ciljevima povezanima sa svojim funkcijama, nezavisno od uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu;
4) primanja viših zaposlenih koji izvršavaju funkcije upravljanja rizicima i praćenja usklađenosti neposredno nadzire odbor za nagrađivanja ili, ako takav odbor nije osnovan, organi upravljanja u okviru svoje nadzorne funkcije;
5) u politici naknada, uzimajući u obzir nacionalna pravila za određivanje plata, jasno se razlikuju kriterijumi koji se primjenjuju za određivanje:
   a) osnovnih fiksnih naknada koji u prvom redu odražavaju relevantno profesionalno iskustvo i organizacionu odgovornost iz opisa radnog mjesta zaposlenih u okviru njegovih uslova zapošljavanja, i
   b) varijabilnih naknada koji odražavaju održivu i riziku prilagođenu uspješnost zaposlenog i uspješnost koja prelazi nivo uspješnosti iz opisa radnog mjesta zaposlenog;
6) fiksni dio predstavlja dovoljno visok udio u ukupnim naknadama, tako da omogućava sprovođenje u potpunosti fleksibilne politike u pogledu varijabilnih dijelova naknada, uključujući mogućnost neisplaćivanja varijabilnog dijela naknada.

U smislu tačke 5 stav 4 ovog člana, investiciono društvo dužno je u da politici naknada utvrdi odgovarajući odnos varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada, uzimajući u obzir svoje poslovne djelatnosti i povezane rizike kao i efekat koji različite kategorije zaposlenih iz stava 4 ovog člana imaju na profil rizičnosti investicionih društava.

Investiciona društva koja su korisnici vanredne javne finansijske pomoći

Član 125

Ako je investiciono društvo korisnik vanredne javne finansijske pomoći kako je definisano zakonom kojim se uređuje sanacija investicionih društava, zabranjeno je isplaćivati varijabilne naknade članovima uprave i nadzornog odbora.

Ako investiciono društvo iz stava 1 ovog člana varijabilne naknade isplaćuje zaposlenim, izuzev članova uprave i nadzornog odbora, a isti nisu u skladu s održavanjem dobre kapitalne osnove investicionog društva i njegovim blagovremenim prestankom korišćenja vanredne javne finansijske pomoći, varijabilne naknade dužno je da ograniči na dio neto prihoda.

Varijabilne naknade

Član 126

Investiciono društvo dužno je, uzimajući u obzir veličinu društva, unutrašnju organizaciju, prirodu, obim i složenost poslovanja, da obezbijedi da su varijabilne

naknade koje se isplaćuju kategorijama lica iz člana 124 stav 4 ovog zakona u skladu sa sljedećim uslovima:

1) ako varijabilne naknade zavise od uspješnosti, ukupan iznos varijabilnih naknada zasniva se na kombinaciji procjene uspješnosti lica, odnosne poslovne jedinice i ukupnih rezultata investicionog društva;
2) pri procjeni uspješnosti određenog lica uzimaju se u obzir finansijski i nefinansijski kriterijumi;
3) procjena uspješnosti iz tačke 1 ovog stava zasniva se na višegodišnjem periodu, pri čemu se uzima u obzir poslovni ciklus investicionog društva i njegovi poslovni rizici;
4) varijabilne naknade ne utiču na sposobnost investicionog društva da obezbijedi dobru kapitalnu osnovu;
5) zajamčene varijabilne naknade postoje samo za nove članove zaposlenih, i to samo tokom prve godine njihovog zaposlenja i ako investiciono društvo ima snažnu kapitalnu osnovu;
6) plaćanja koja se odnose na prijevremeni otkaz ugovora o radu odražavaju uspješnost koju je lice ostvarilo u određenom periodu i njima se ne nagrađuju neuspjeh ili povreda dužnosti;
7) paketi naknada povezani s kompenzacijom ili odštetom iz ugovora iz prethodnih zaposlenja usklađeni su s dugoročnim interesima investicionog društva;
8) pri mjerenju uspješnosti koja služi kao osnov za izračun varijabilnih naknada uzimaju se u obzir sve vrste postojećih i budućih rizika i trošak kapitala i likvidnosti koji se zahtijevaju u skladu s Regulativom (EU) br. 2019/2033;
9) pri raspodjeli varijabilnih dijelova naknada u investicionom društvu uzimaju se u obzir sve vrste postojećih i budućih rizika;
10) najmanje 50% varijabilnih naknada sastoji se od bilo kojeg od sljedećih instrumenata:
    a) akcija ili jednakovrijednih vlasničkih udjela, zavisno od pravne strukture navedenog investicionog društva;
    b) instrumenata povezanih s akcijama ili jednakovrijednih negotovinskih instrumenata zavisno od pravne strukture navedenog investicionog društva;
    c) instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili instrumenata dopunskog kapitala ili drugih instrumenata koji se mogu u potpunosti konvertovati u instrumente redovnog osnovnog kapitala ili čija se vrijednost može smanjiti i koji adekvatno odražavaju kreditni kvalitet investicionog društva koje trajno posluje;
    d) negotovinskih instrumenata koji odražavaju instrumente upravljanih portfelja.
11) izuzetno od tačke 10 ovog stava, ako investiciono društvo ne izdaje nijedan od instrumenata iz te tačke, Komisija može da odobri upotrebu alternativnih aranžmana kojima se ispunjavaju isti ciljevi;
12) najmanje 40% varijabilnih naknada prema potrebi se odlaže topkom perioda od tri do pet godina, zavisno od poslovnog ciklusa investicionog društva, vrsti njegovog poslovanja, rizicima poslovanja i poslovima navedenog lica, osim u slučaju izrazito visokog iznosa varijabilnih naknada kada udio odloženih varijabilnih naknada iznosi najmanje 60%;
13) varijabilne naknade smanjuju se do 100% u slučaju slabije ili negativne uspješnosti investicionog društva, među ostalim i primjenom odredaba o

umanjenju ili povratu naknada na koje se primjenjuju kriterijumi koje su odredila investiciona društva i koji se posebno odnose na sljedeće situacije:

a) navedeno lice je učestvovalo u postupanju ili je bilo odgovorno za postupanje koje je dovelo do znatnih gubitaka za investiciono društvo;

b) smatra se da navedeno lice više ne ispunjava zahtjeve stručnosti i primjerenosti;

14) diskrecione penzijske pogodnosti u skladu su s poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima investicionog društva.

Lica iz člana 124 stav 4 ovog zakona ne smiju da upotrebljavaju strategije sopstvene zaštite od rizika ili osiguranje vezano uz naknade i odgovornost kojima se dovode u pitanje načela iz stava 1 ovog člana.

Zabranjeno je isplaćivati varijabilne naknade upotrebom finansijskih instrumenata ili metoda kojima se omogućava neusklađenost s ovim zakonom i podtakonskim aktima Komisije.

U smislu stava 1 tačka 10 ovog člana navedeni instrumenti podliježu odgovarajućoj politici zadržavanja, čija je svrha uskladiti podsticaje za pojedino lice s dugoročnim interesima investicionog društva, njegovih povjerilaca i klijenata.

U smislu stava 1 tačka 12 ovog člana, odloženi dio varijabilnih naknada ne može se sticati brže nego na proporcionalnoj osnovi.

U smislu stava 1 tačka 14 ovog člana, ako zaposleni napusti investiciono društvo prije ostvarivanja prava na starosnu penziju, investiciono društvo zadržava diskrecione penzijske pogodnosti u periodu od pet godina u obliku instrumenata iz stava 1 tačka 10 ovog člana, a u slučaju kada zaposleni ostvari pravo na starosnu penziju i penzioniše se, diskrecione penzijske pogodnosti isplaćuju se zaposlenom u obliku instrumenata iz stava 1 tačka 10 ovog člana, uz uslov petogodišnjeg perioda zadržavanja.

Odredbe stava 1 tač. 10 i 12 i stava 6 ovog člana ne primjenjuju se na:

1) investiciono društvo, ako vrijednost bilansne i vanbilansne imovine investicionog društva u priodu od četiri godine koje neposredno prethodi određenoj finansijskoj godini u prosjeku iznosi 100.000.000,00 eura ili manje od tog iznosa;

2) lice čija godišnja varijabilna naknade ne prelazi 50.000,00 eura i ne čine više od jedne četvrtine njegovih ukupnih godišnjih naknada.

Investiciono društvo koje ne ispunjava uslove iz stava 7 ovog člana dužno je da objavi informacije o investicionoj politici investicionog društva propisane podzakonskim aktima Komisije.

Odbor za naknade

Član 127

Investiciono društvo koje ne ispunjava kriterijume iz člana 126 stav 7 tačka 1 ovog zakona dužno je da uspostavi odbor za naknade u sklopu nadzornog odbora iz člana 101 ovog zakona.

Odbor za naknade iz stava 1 ovog člana mora da bude rodno uravnotežen, sa zadatkom da donosi stručne i nezavisne procjene o politikama i praksama koje se odnose na naknade i podsticajima za upravljanje rizicima, kapitalom i likvidnošću i može da se uspostavi na nivou grupe.

Odbor za naknade iz stava 1 ovog člana odgovoran je za pripremanje odluka o naknadama, uključujući odluke koje utiču na rizik i upravljanje rizicima navedenog

investicionog društva i koje donosi organ upravljanja, a kod sastavljanja tih odluka dužno je da uzima u obzir javni interes i dugoročne interese akacionara, investitora i drugih učesnika u investicionom društvu.

Predsjednik i članovi odbora za naknade biraju se iz redova članova nadzornog odbora, a ako su u nadzornom odboru imenovani predstavnici radnika, najamnje jedan od njih mora da bude imenovan u odbor za naknade.

Nadzor nad politikom naknada

Član 128

Komisija prikuplja informacije objavljene u skladu sa članom 119 podstav 1 tač. c i d Regulative (EU) br. 2019/2033, kao i informacije koje investiciona društva pružaju o razlici u plati između polova i upotrebljavaju ih za poređenje trendova i praksi u pogledu naknada.

Investiciono društvo dužno je Komisiji da dostavi informacije o broju fizičkih lica u investicionom društvu čije naknade u finansijskoj godini iznose 1.000.000,00 eura ili više, odnosno koji su u platnim razredima koji iznose 1.000.000,00 eura, uključujući informacije o njihovim odgovornostima na radnom mjestu, relevantnom poslovnom području i glavnim elementima plate, bonusa, dugoročnih nagrada i penzijskih pogodnosti.

Investiciono društvo dužno je na zahtjev Komisiji da dostavi ukupne iznose naknada za sve članove organa upravljanja ili višeg rukovodstva.

Informacije iz ovog člana Komisija dostavlja EBA-i, koja informacije iz st. 2 i 3 ovog člana objavljuje na grupnoj osnovi po pojedinoj državi članici u zajedničkom izvještajnom formatu.

Sopstvene transakcije

Član 129

Investiciono društvo dužno je da uspostavi, sprovodi i održava primjerene postupke u cilju sprječavanja aktivnosti propisanih članom 29. st. 2., 3. i 4. Delegirane regulative (EU) br.2017/565.

Postupci iz stava 1 ovog člana moraju da obezbijede da:

1) je svako relevantno lice upoznato s ograničenjima povezanima s sopstvenim transakcijama i mjerama koje je društvo usvojilo u skladu sa stavom 1 ovog člana;
2) je društvo bez odlaganja obaviješteno o svakoj sopstvenoj transakciji koju sklopi relevantno lice; i
3) društvo vodi evidencije o svim sopstevnim transakcijama o kojima je obaviješteno ili o kojima ima saznanja, uključujući sva ovlašćenja i zabrane u vezi s pojedinom transakcijom.

Upravljanje sukobima interesa

Član 130

Investiciono društvo dužno je da preduzme primjerene mjere za utvrđivanje i sprječavanje ili upravljanje sukobima interesa koji se pojavljuju tokom pružanja jedne ili više investicionih i pomoćnih usluga između:

1) interesa investicionog društva, uključujući upravu, više rukovodioce, zaposlene, vezane zastupnike i svako lice koje je neposredno ili posredno

povezana s društvom ili navedenim licama putem kontrole s jedne strane i interesa klijenta investicionog društva s druge strane te

2) interesa klijenata investicionog društva međusobno.

Sukobi interesa iz stava 1 ovog člana uključuju i sukobe interesa koji proizlaze iz strukture politike naknada investicionog društva i one koji proizlaze iz okolnosti u kojima investiciono društvo od trećih lica prima dodatne naknade u smislu ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je da uspostavi djelotvorne organizacione i administrativne mehanizme koji obezbjeđuju preduzimanje svih potrebnih mjera kako bi se spriječilo da sukobi interesa prepoznati u skladu sa stavom 1 ovog člana negativno utiču na interese klijenta.

Investiciono društvo dužno je da usvoji, implementira i sprovodi efikasnu pisanu politiku upravljanja sukobima interesa u skladu s primjenjivim uslovima iz ovog zakona.

Kada organizacione mjere i postupci iz ovog člana nisu dovoljni da bi se u razumnoj mjeri obezbijedilo sprječavanje nastanka rizika od nastanka štete za interese klijenta, investiciono društvo je dužno klijentu na trajnom mediju na jasan i razumljiv način, saopšti vrstu i/ili izvor sukoba interesa i korake koje je društvo preduzelo kako bi se ti rizici ublažili prije preduzimanja bilo kakvih poslovnih aktivnosti za račun klijenta.

Saopštenje iz stava 5 ovog člana mora da sadrži dovoljno informacija na osnovu kojih klijent, s obzirom na kategoriju u koju je razvrstan, može da donese informisanu odluku o usluzi u kontekstu okolnosti iz kojih sukob interesa proizlazi.

Investiciono društvo dužno je da vodi evidencije o uslugama i aktivnostima koje obavlja, a iz kojih može proizaći rizik štete za klijente.

Izdvajanje poslovnih procesa

Član 131

Kada investiciono društvo na treće lice izdvoji operativne funkcije koje su ključne za neprekidno i uredno pružanje investicionih usluga klijentima ili obavljanje investicionih aktivnosti, dužno je da preduzme sve razumne mjere da bi se izbjegao nepotrebni dodatni operativni rizik.

Investiciono društvo ne smije da izdvoji značajne operativne funkcije na način koji bi onemogućio ili znatno otežao kvalitetno sprovođenje sistema internih kontrola ili sprovođenje nadzora nad poslovanjem društva u skladu s ovim zakonom.

O svakom izdvajanju značajnih operativnih funkcija investiciono društvo dužno je da prethodno obavijesti Komisiju .

Investiciono društvo dužno je da o svim promjenama uslova za izdvajanja poslovnog procesa iz stava 1 ovog člana prethodno obavijesti Komisiju .

V. POSEBNI ORGANIZACIONI USLOVI ZA UPRAVLJANJE INVESTICIONIM PROIZVODIMA

Posebni organizacioni uslovi za proizvođače investicionih proizvoda

Član 132

Investiciono društvo koje proizvodi, razvija, izdaje ili dizajnira investicioni proizvod namijenjen za prodaju klijentima (proizvođač) dužno je da uspostavi, primjenjuje i

periodično preispituje postupke kojima se u okviru društva odobrava svaki pojedini investicioni proizvod, kao i značajne promjene i prilagođavanja postojećeg investicionog proizvoda, prije nego što se taj proizvod stavi na tržište ili distribuira klijentima (upravljanje proizvodima).

Proizvođač je dužan da obezbijedi da je postupak upravljanja proizvodima u skladu s odredbama ovog zakona i pravilima iz člana 83 stav 2 ovog zakona, a posebno da taj postupak:

1) za svaki pojedini proizvod detaljnije definiše ciljano tržište krajnjih klijenata unutar relevantne kategorije klijenata;
2) sadrži procjenu svih rizika relevantnih za ciljano tržište utvrđeno u skladu s odredbama ovog zakona; i
3) obezbijedi da je planirana distribuciona strategija u skladu s definisanim ciljanim tržištem.

Proizvođač je dužan da svim distributerima omogući pristup svim potrebnim informacijama o samom proizvodu i postupku upravljanja proizvodima, uključujući informacije o ciljanom tržištu, kako bi se obezbijedilo da je distribucija proizvoda u skladu s potrebama, obilježjima i ciljevima utvrđenog ciljanog tržišta.

Informacije iz stava 3 ovog člana moraju da uključuju informacije o primjerenim kanalima distribucije proizvoda, postupku odobravanja proizvoda i procjeni ciljanog tržišta, prikazane na način koji distributeru omogućava da ispravno razumije, preporučuje ili prodaje taj proizvod.

Obaveze upravljanja proizvodima za proizvođača

Član 133

Proizvođač je dužan da se u vezi s upravljanjem proizvodima pridržava zahtjeva iz ovog zakona u mjeri koja je primjerena i proporcionalna i ako je to primjenjivo s obzirom na prirodu investicionog proizvoda, investicione usluge i ciljanog tržišta za svaki pojedini proizvod.

Uprava proizvođača mora da sprovodi efikasnu kontrolu nad postupkom upravljanja proizvodima.

Proizvođač je dužan da obezbijedi da postupak upravljanja proizvodima bude usklađen s uslovima relevantnih propisa koji se odnose na upravljanje sukobima interesa, uključujući naknade od rada relevantnih lica.

Proizvođač je dužan da obezbijedi da dizajn investicionog proizvoda, uključujući njegova obilježja, nema negativan uticaj na krajnje klijente i da ne dovodi do ugrožavanja integriteta tržišta na način da društvu omogućava umanjivanje ili prenošenje sopstvenih rizika ili izloženosti na osnovnu imovinu proizvoda ako investiciono društvo drži tu osnovnu imovinu za sopstveni račun.

Proizvođač koji pri stvaranju, razvoju, izdavanju ili dizajnu proizvoda između ostalog sarađuje sa subjektom koji prema odredbama ovog zakona nema odobrenje za rad za obavljanje investicionih usluga ili aktivnosti iz člana 60 stav 1 ovog zakona ili nema odobrenje u smislu nacionalnog propisa države članice kojim je prenesena Direktiva 2014/65/EU ili sa subjektom iz treće zemlje, dužan je s tim subjektom da sklopi pisani sporazum kojim se uređuju međusobna prava i obaveze.

Ostale obaveze proizvođača

Član 134

Proizvođač je dužan da analizira potencijalne sukobe interesa za svaki proizvedeni investicioni proizvod, a posebno je dužan da razmotri može li doći do negativnog uticaja na krajnjeg klijenta ako klijent:

1) preuzme izloženost suprotnu od izloženosti koju je prethodno držalo samo društvo ili
2) preuzme izloženost suprotnu od izloženosti koju društvo namjerava da drži nakon prodaje proizvoda.

Proizvođač je dužan da prije nego što donese odluku o plasmanu proizvoda razmotri može li proizvod biti prijetnja redovnom funkcionisanju ili stabilnosti finansijskih tržišta.

Proizvođač je dužan da obezbijedi da relevantna lica uključena u postupak proizvodnje raspolažu stručnim znanjem potrebnim za razumijevanje obilježja i rizika investicionog proizvoda.

Obaveze funkcije usklađenosti u postupku upravljanja proizvodima

Član 135

Proizvođač je dužan da funkciju praćenja usklađenosti uključi u postupak upravljanja proizvodima, na način da ista prati razvoj proizvoda i redovno provjerava postupke upravljanja proizvodima s ciljem prepoznavanja rizika od neispunjavanja obaveza iz ovog zakona.

Izvještaji funkcije usklađenosti obavezno sadrže informacije o investicionim proizvodima, uključujući informacije o strategiji distribucije.

Investiciona društva Komisiji dostavljaju izvještaj iz stava 2 ovog člana u rokovima propisanim pravilima iz člana 73 stav 2 ovog zakona.

Utvrđivanje ciljanog tržišta i analiza scenarija

Član 136

Proizvođač je u sklopu postupka upravljanja proizvodima dužan je da utvrdi potencijalno ciljano tržište za svaki proizvod.

Ako u postupku proizvodnje učestvuje više investicionih društava ili ako je proizvođač ujedno i distributer u smislu člana 77 ovog zakona, utvrđuje se samo jedno ciljano tržište.

Ciljano tržište mora biti utvrđeno dovoljno detaljno, uz navođenje vrste klijenata s čijim je potrebama, obilježjima i ciljevima proizvod usklađen, kao i sve grupe klijenata s čijim potrebama, obilježjima i ciljevima proizvod nije usklađen.

Ako je distributer različit od proizvođača, proizvođač utvrđuje potrebe i obilježja klijenata s kojima je proizvod usklađen na osnovu teorijskog znanja i prethodnog iskustva s istim ili sličnim proizvodom, finansijskim tržištima i potrebama, obilježjima i ciljevima potencijalnih krajnjih klijenata.

Potrebe, obilježja i ciljeve ciljanog tržišta proizvođač je dužan da utvrđuje, između ostalog, na osnovu ispitivanja jesu li ispunjeni sljedeći uslovi:

1) profil rizika-dobiti proizvoda mora biti u skladu s ciljanim tržištem; i
2) dizajn proizvoda se vodi obilježjima koja su korisna za klijenta, a posebno se ne smije zasnivati na poslovnom modelu koji se oslanja na loše rezultate klijenta da bi bio profitabilan.

Utvrđivanje ciljanog tržišta mora da uključuje i strukturu naknada predloženu za proizvod, između ostalog i na osnovu ispitivanja sljedećih okolnosti:

1) usklađenost troškova i naknada s potrebama, ciljevima i obilježjima ciljanog tržišta;
2) dovodi li se zbog naknada u pitanje očekivana dobit od proizvoda, na primjer ako su iznosi troškova i naknada jednaki odnosno premašuju ili gotovo u cjelini neutrališu očekivane poreske olakšice povezane s proizvodom; i
3) primjerena transparentnost strukture naknada za proizvod u odnosu na ciljano tržište, na primjer postoje li prikrivene ili presložene naknade.

Proizvođač je dužan da sprovede analizu scenarija za proizvod, pri čemu je dužan da procijeni rizik od mogućeg lošeg rezultata za krajnjeg klijenta i okolnosti u kojima bi do takvog rezultata moglo doći.

Neke od nepovoljnih okolnosti iz stava 7 ovog člana za koje bi trebalo procijeniti rizik su:

1) pogoršanje tržišnog okruženja;
2) proizvođač ili treća lica uključena u proizvodnju ili funkcionisanje investicionog proizvoda suočava se s finansijskim problemima ili se materijalizuje neki drugi rizik druge ugovorne strane;
3) proizvod postane komercijalno neodrživ; ili
4) potražnja za proizvodom premašuje predviđanja, čime se opterećuju resursi društva ili tržište osnovnog proizvoda.

Preispitivanje proizvoda

Član 137

Proizvođač je dužan da redovno preispituje proizvod, uzimajući pri tome u obzir sve događaje koji mogu bitno da utiču na potencijalni rizik utvrđenog ciljanog tržišta.

Redovno preispitivanje iz stava 1 ovog člana obuhvata obavezno i razmatranje okolnosti je li proizvod i dalje usklađen s potrebama, obilježjima i ciljevima ciljanog tržišta i distribuira li se na ciljanom tržištu ili dolazi do klijenata s čijim potrebama, obilježjima i ciljevima nije usklađen.

Proizvođač je proizvod dužan da preispituje i prije svakog daljeg izdavanja ili ponovnog plasiranja ako ima saznanja o bilo kakvom događaju koji bi mogao značajno da utiče na potencijalni rizik investitora i da u redovnim intervalima prati funkcioniše li proizvod na predviđen način.

Prilikom odlučivanja o učestalosti preispitivanja proizvoda proizvođač je dužan u obzir da uzme relevantne činioce, uključujući činioce povezane sa složenošću ili inovativnom karakteru primijenjenih investicionih strategija.

Mjere proizvođača u slučaju realizacije ključnih događaja

Član 138

Proizvođač je dužan da prepozna ključne događaje koji mogu da budu od uticaja na potencijalni rizik ili očekivanu dobit od investicionog proizvoda, kao što su:

1) prekoračenje praga koje utiče na profil dobiti proizvoda ili
2) solventnost izdavaoca čije hartije od vrijednosti ili jamstva mogu da utiču na rezultate proizvoda.

Ako se ključni događaj iz stava 1 ovog člana realizuje, proizvođač je dužan da preduzme sve primjerene mjere i korake, kao što su:

1) pružanje relevantnih informacija klijentima ili distributerima (ako ne nudi ili prodaje investicioni proizvod neposredno klijentima) o događaju i njegovim posljedicama za proizvod;
2) izmjene u postupku odobravanja proizvoda;
3) zaustavljanje daljeg izdavanja proizvoda;
4) izmjenu proizvoda radi izbjegavanja nepoštenih ugovornih uslova;
5) razmatranje primjerenosti prodajnih kanala kojim se proizvod prodaje ako ima saznanja da se ne prodaje na prethodno dogovoren način;
6) kontaktiranje distributera radi rasprave o izmjenama distribucionog procesa;
7) raskid saradnje s distributerom;
8) izvještavanje Komisije;
9) druge mjere koje proizvođač ocijeni primjerenim u odnosu na ključni događaj.

Posebni organizacioni uslovi za distribuciju investicionih proizvoda

Član 139

Investiciono društvo koje nudi ili na tržište stavlja investicione proizvode (distributer) dužno je redovno periodično procjenjuje te proizvode, nezavisno radi li se o primarnom ili sekundarnom tržištu investicionog proizvoda.

Procjena iz stava 1 ovog člana mora da obuhvati barem procjenu koliko je proizvod i dalje u skladu s potrebama ciljanog tržišta, kao i da li je distribuciona strategija i dalje u skladu s definisanim ciljanim tržištem.

Procjena iz stava 1.ovog člana u obzir mora uzeti sve događaje koji bi mogli značajno da utiču na potencijalne rizike za ciljano tržište.

Kada distributer distribuira ili klijente savjetuje u odnosu na proizvode koje samo ne proizvodi dužno je da uspostavi primjerene mehanizme za pribavljanje informacija iz član 122 stav 4 ovog zakona od proizvođača ili subjekta iz člana 130 stav 2 ovog zakona.

Distributer je dužan da se organizuje na način da zaposleni zaduženi za distribuciju ili savjetovanje u odnosu na pojedini proizvod razumiju sve ključne karakteristike proizvoda i ciljano tržište za svaki pojedini proizvod.

Upravljanje proizvodima za distributera

Član 140

Distributer je dužan da se pridržava zahtjeva vezano za distribuciju investicionih proizvoda u mjeri koja je primjerena i proporcionalna i ako je to primjenjivo s obzirom na karatkeristike investicionog proizvoda, investicione usluge i ciljanog tržišta za svaki pojedini proizvod.

Distributer koji nudi ili preporučuje investicione proizvode subjekta koji nema odobrenje za rad za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti iz člana 60 stav 1 ovog zakona ili nema odobrenje u smislu nacionalnog propisa kojim je prenesena Direktiva 2014/65/EU, dužan je da se pridržava svih primjenjivih odredbi ovog zakona.

Uprava distributera mora da ima efikasnu kontrolu nad postupkom upravljanja proizvodima radi utvrđivanja odnosa investicionih proizvoda koji se nude ili preporučuju i usluga pruženih na predmetnom ciljanom tržištu.

Distributer je dužan da uspostavi odgovarajuće mehanizme upravljanja proizvodom kako bi se obezbijedilo da proizvodi i usluge koje namjerava da ponudi ili preporuči budu u skladu s potrebama, obilježjima i ciljevima utvrđenog ciljanog tržišta i da planirana distribuciona strategija bude usklađena s određenim ciljanim tržištem.

Distributer je pri odlučivanju o odnosu proizvoda i usluga koje nudi ili preporučuje i o ciljanom tržištu dužan da primjenjuje sve postupke i mjere za obezbjeđenje usklađenosti s uslovima iz ovog zakona, uključujući zahtjeve koji se odnose na objavu, ocjenu primjerenosti ili prikladnosti, upravljanje sukobima interesa, a posebno kada namjerava da nudi ili preporučuje nove proizvode ili da unese promjene u pružanju usluga.

Utvrđivanje ciljanog tržišta za distributera

Član 141

Distributer je dužan da utvrdi ciljano tržište za svaki investicioni proizvod, bez obzira na to da li je ciljano tržište prethodno definisao proizvođač ili subjekt iz člana 140 stav 2 ovog zakona.

Distributer mora identifikovati i jasno definisati sve grupe klijenata čije potrebe, karakteristike i ciljevi nisu usklađeni sa proizvodom ili uslugom.

Distributer je dužan da dokumentovano utvrdi okolnosti i potrebe klijenata na koje se usmjerava, kako bi zaštitio interese klijenata od komercijalnih i finansijskih pritisaka.

Prilikom utvrđivanja ciljanog tržišta i definisanja distribucione strategije, distributer koristi informacije koje mu dostavlja proizvođač u skladu sa članom 132 stav 3 ovog zakona, kao i podatke o klijentima koje redovno ažurira i provjerava.

Distributer je dužan da preduzme razumne mjere za pribavljanje jasnih i pouzdanih informacija o ciljanom tržištu od subjekata iz člana 140 stav 2 ovog zakona, uključujući pisane potvrde ili izvještaje o usklađenosti distribucije proizvoda sa karakteristikama ciljanog tržišta.

Ako informacije iz stava 5 ovog člana nisu dostupne, distributer je dužan da aktivno kontaktira nadležne subjekte ili njihove zastupnike i dokumentuje preduzete korake radi pribavljanja potrebnih informacija.

Prihvatljive javno dostupne informacije su one koje su jasne, pouzdane, transparentne, relevantne i nastale u skladu sa regulatornim zahtjevima.

Preispitivanje proizvoda i postupka upravljanja proizvodima za distributera

Član 142

Distributer je dužan da redovno preispituje i ažurira postupak upravljanja proizvodima kako bi se obezbijedili stabilnost i primjerenost tog postupka i po potrebi preduzele odgovarajuće mjere.

Distributer je dužan da redovno preispituje investicione proizvode koje nudi ili preporučuje i usluge koje pruža na redovnoj osnovi, uzimajući pri tome u obzir sve događaje koji mogu bitno da utiču na potencijalni rizik utvrđenog ciljanog tržišta.

U postupku iz stava 2 ovog člana ocjenjuje se najmanje jesu li proizvod ili usluga i dalje usklađeni s potrebama, obilježjima i ciljevima određenog ciljanog tržišta i je li planirana distribucijska strategija i dalje primjerena.

Distributer je dužan da preispita ciljano tržište ili postupak upravljanja proizvodom ako ima saznanja da je ciljano tržište netačno utvrđeno za neki proizvod ili uslugu odnosno da proizvod ili usluga više ne odgovaraju okolnostima na utvrđenom ciljanom tržištu, na primjer ako je proizvod postao nelikvidan ili je zbog promjena na tržištu obilježen velikom volatilnošću.

Obaveze funkcije usklađenosti u postupku upravljanja proizvodima

Član 143

Distributer je dužan da funkciju praćenja usklađenosti uključi u postupak upravljanja proizvodima, na način da ista prati razvoj i redovno provjerava postupke upravljanja proizvodima s ciljem prepoznavanja rizika od neispunjavanja obaveza iz ovog zakona.

U izvještaj o usklađenosti moraju biti sistemski uključene informacije o proizvodima koje distributer nudi ili preporučuje kao i o pruženim uslugama.

Investiciona društva Komisiji dostavljaju izvještaj iz stava 2 ovog člana u rokovima propisanim pravilima iz člana 73 stav 2 ovog zakona.

Ostale obaveze distributera

Član 144

Distributer je dužan da obezbijedi da relevantna lica raspolažu potrebnim stručnim znanjem kako bi razumjeli obilježja i rizike proizvoda koji namjeravaju da nude ili preporučuju kao i pružene usluge, kao i potrebe, obilježja i ciljeve određenog ciljanog tržišta.

Distributer je dužan da proizvođaču dostavi informacije o prodaji i, prema potrebi, informacije o izvještajima iz člana 143 stav 3 ovog zakona u svrhu ispunjavanja njegovih obaveza iz ovog zakona.

Ako različita društva sarađuju pri distribuciji proizvoda ili usluga, krajnju odgovornost za ispunjavanje obaveza koje su propisane za distributera ima distributer koji je u neposrednom odnosu s klijentom.

Ostali distributeri u lancu dužni su da:

1) obezbijede da se relevantne informacije o proizvodu proslijede od proizvođača do krajnjeg distributera u lancu;
2) omoguće proizvođaču da, ako on to zatraži, dođe do informacija o prodaji proizvoda kako bi ispunio svoje obaveze u području upravljanja proizvodom; i
3) primjenjuju, ako je to primjenjivo, obaveze za proizvođača u području upravljanja proizvodom u vezi s uslugama koje pružaju.

Primjena drugih odredbi zakona i pravila Komisije

Član 145

Obaveze u vezi s upravljanjem proizvodima iz ovog zakona ni na koji način ne dovode u pitanje ostale obaveze investicionog društva u vezi s objavom, procjenom primjerenosti i prikladnosti, prepoznavanjem i upravljanjem sukobima interesa, kao ni odredbe o dodatnim podsticajima propisane ovim zakonom, Regulativom (EU) br. 600/2014 i pravilima donesenim na osnovu njih.

Komisija pravilima detaljnije uređuje kriterijume za utvrđivanje ciljanog tržišta i ostale obaveze iz čl. 132 do 144 ovog zakona.

Izuzeće od primjene zahtjeva za upravljanje proizvodima

Član 146

Investiciono društvo nije dužno da primjenjuje zahtjeve iz čl. 132 do 145 ovog zakona ako se investiciona usluga koju pruža odnosi na obveznice koje nemaju ugrađenu nikakvu drugu izvedenicu osim klauzule o opozivu »make-whole« ili ako se

finansijskim instrumentima trguje s ili ih se distribuira isključivo kvalifikovanim nalogodavcima.

Prijava kršenja

Član 147

Investiciono društvo, organizator tržišta, APA i ARM u skladu sa odobrenjem za rad Komisije u skladu s Regulativom (EU) br. 600/2014 i ovim zakonom, kreditna institucija koja je prema odredbama ovog zakona ovlašćena da obavlja investicione usluge ili aktivnosti i filijala društva iz treće zemlje dužni su da organizuju, uspostave i sprovode kao i da redovno ažuriraju, procjenjuju i nadziru efiksane i primjerene politike i postupke u skladu s kojima njegovi radnici mogu preko posebnog, nezavisnog i samostalnog internog kanala da prijave svaku povredu odnosno sumnju na povredu odredaba ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i, kada se radi o investicionom društvu, Regulative (EU) br. 2019/2033 u poslovanju predmetnog lica.

Politike iz stava 1 ovog člana moraju da sadrže najmanje način sprovođenja prijave iz stava 1 ovog člana, postupanje po njoj i lice odnosno funkciju kojoj se takve nepravilnosti prijavljuju.

Lica definisana politikom iz stava 2 ovog člana dužna su da primljene informacije čuvaju kao povjerljive, a investiciono društvo dužno je da obezbijedi da se prijave iz stava 1 ovog člana sprovode poštujući načela poštenja, objektivnosti i nepristranosti, kao i zaštite ličnih informacija, kao i da radnik koji je prijavio eventualnu povredu propisa neće snositi nikakve negativne posljedice zbog takvog prijavljivanja.

Investiciono društvo ne smije radnika koji je podnio prijavu iz stava 1 ovog člana ni na koji način diskriminisati, dovoditi u nepovoljniji položaj u odnosu na druge radnike a takvo njegovo postupanje ne može se smatrati kršenjem bilo kakvih ograničenja otkrivanja informacija koja su određena ugovorom, zakonom ili drugim propisom, i to ne može biti razlog za otkaz ugovora o radu ili drugog ugovora na osnovu kojeg radnik radi.

Na zahtjev Komisije investiciono društvo dužno je da dostaviti Komisiji obavještenje o povredama ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 odnosno o prijavama iz stava 1 ovog člana, ako je takvih prijava bilo, za period i u roku koji odredi Komisija.

Komisija vrši prijem obavještenja o povredama odnosno sumnji na povredu odredaba ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 u poslovanju investicionog društva.

Prilikom dostavljanja obavještenja iz stava 5 ovog člana Komisija obezbjeđuje odgovarajuću zaštitu radnika koji je dostavio obavještenje, u svrhu njegove zaštite od moguće diskriminacije ili drugih oblika dovođenja u nepovoljniji položaj odnosno pozivanja na odgovornost zbog otkrivanja navedenih informacija.

Obraćanje radnika Komisiji zbog prijave mogućeg ili stvarnog kršenja odredbi ovog zakona, odredbi Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 ili podnošenja Komisiji prijave o toj sumnji u dobroj vjeri, ne predstavlja opravdani razlog za otkaz ugovora o radu.

U slučaju spora oko stavljanja radnika u nepovoljniji položaj od drugih radnika radi obraćanja radnika zbog prijave mogućeg ili stvarnog kršenja odredbi ovog zakona, odredbi Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 u okviru institucije ili u dobroj vjeri podnošenja Komisiji prijave o toj sumnji, a što je dovelo do povrede nekog od prava radnika iz radnog odnosa, ako radnik učini vjerojatnim da je stavljen u nepovoljniji položaj i da mu je povrijeđeno neko od njegovih prava iz radnog

odnosa, teret dokazivanja prelazi na poslodavca, koji mora da dokaže da radnika nije stavio u nepovoljniji položaj od drugih radnika odnosno da mu nije povrijedio pravo iz radnog odnosa.

Komisija će s ličnim informacijama iz obavještenja iz stava 5 odnosno 7 ovog člana postupati u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita ličnih informacija.

Izuzetno od stava 10 ovog člana, Komisija može informacije o licu koje je Komisiji dostavilo obavještenje iz stava 5 ovog člana odnosno informacije o radniku koji je prijavio eventualnu povredu propisa iz stava 8 ovog člana da proslijedi drugom organu ako je to neophodno u svrhu sprovođenja istrage u kaznenom postupku ili za pokretanje drugih sudskih postupaka.

Komisija će informacije iz stava 4 ovog člana odnosno iz stava 5 ovog člana dostaviti ESMA-i na njen zahtjev.

Komisija pravilima propisuje prijem obavještenja iz stava 7 ovog člana i postupanje u vezi s dostavljenim obavještenjem, s jasnim pravilima o povjerljivosti informacija o licu koje je obavještenje dostavilo i licu koja je navodno, u skladu s obavještenjem odgovorno za nezakonitost.

VI. VOĐENJE I ČUVANJE POSLOVNE DOKUMENTACIJE

Obim i način vođenja poslovne dokumentacije

Član 148

Investiciono društvo dužno je da vodi i čuva evidencije i poslovnu dokumentaciju o svim uslugama, aktivnostima i transakcijama koje preduzima, pod uslovima, na način i u obimu propisanim ovim članom, čl. 72. do 76. Regulative (EU) br. 565/2017, Prilogom IV. Regulative EU br. 2017/565, Regulativom (EU) br. 2019/2033 i pravilima Komisije iz člana 139 stav 7 ovog zakona, a koji način Komisiji omogućava obavljanje nadzornih ovlašćenja i preduzimanje primjerenih mjera propisanih ovim zakonom, Regulativom (EU) br. 600/2014, Regulativom (EU) br. 596/2014, Regulativom (EU) br. 2019/2033 i pravilima donesenim na osnovu njih.

Evidencije i poslovna dokumentacija iz stava 1 ovog člana moraju da se vode i sastavljaju na način da su Komisiji dovoljne za ocjenu pridržava li se investiciono društvo svih obaveza koje na osnovu propisa iz stava 1 ovog člana ima prema klijentima ili potencijalnim klijentima kao i poštuje li odredbe koje se odnose na očuvanje integriteta tržišta.

Evidencije iz stava 1 ovog člana obuhvataju, između ostalog, ugovornu dokumentaciju između investicionog društva i klijenta, s utvrđenim pravima i obavezama stranaka i uslovima po kojima investiciono društvo pruža usluge klijentu.

Prava i obaveze ugovornih strana mogu biti sastavni dio druge dokumentacije ili propisa.

Odredbe ovog člana i člana 149 ovog zakona na odgovarajući način primjenjuju se i u odnosu na transakcije koje izvrši filijala investicionog društva.

Investiciono društvo dužno je kada vodi evidencije i poslovnu dokumentaciju koja sadrži lične informacije, u zavisnosti od svoje uloge kao rukovaoca obrade ili obrađivača ličnih informacija, postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita ličnih informacija.

Investiciono društvo je ovlašćeno da prikuplja, obrađuje, čuva, dostavlja i upotrebljava one lične informacije koji su prema ovom zakonu i drugim relevantnim

propisima potrebni za obavljanje usluga i aktivnosti iz člana 70 ovog zakona, u skladu s ovim zakonom, drugim relevantnim propisima i drugim primjenjivim propisima o zaštiti informacija.

Investiciono društvo je ovlašćeno, u skladu s propisima iz stava 7 ovog člana, za obradu ličnog identifikacionog broja ili drugog primjenjivog ličnog identifikatora koji jednoznačno označava klijenta, potencijalnog klijenta ili drugu ugovornu stranu u svrhu obavljanja usluga i aktivnosti iz člana 60 ovog zakona.

U svrhu obavljanja usluga i aktivnosti iz člana 70 ovog zakona kada je to neophodno za utvrđivanje identiteta ispitanika i za obezbjeđenje tačnosti informacija, investicionom društvu dopušta se obrada ličnih informacija prikupljanjem fotokopije odgovarajućeg identifikacionog dokumenta i drugih javnih isprava koje izdaju nadležni državni organi kao i izvodi bankovnog računa bez vidljivog kontrolnog koda.

Obrada iz stava 9 ovog člana vrši se uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite prava i osnovnih sloboda ispitanika i uz ograničavanje količine informacija u skladu sa svrhom koja se takvom obradom ostvaruje.

Ažuriranje i čuvanje poslovne dokumentacije

Član 149

Investiciono društvo dužno je da organizuje poslovanje i ažurno sastavlja i vodi poslovnu dokumentaciju i druge administrativne ili poslovne evidencije na način koji omogućava da se u svakom trenutku može provjeriti tok pojedinog posla koji je preduzelo za svoj račun ili za račun klijenta.

Investiciono društvo dužno je da svu dokumentaciju o poslovanju s pojedinim klijentom čuva odvojeno od dokumentacije o poslovanju s drugim klijentima i dokumentacije o sopstevnom poslovanju.

Svu poslovnu dokumentaciju investiciono društvo mora da zaštiti od neovlašćenog pristupa i mogućih gubitaka u zapisu i da čuva na način koji obezbjeđuje trajnost zapisa.

Investiciono društvo dužno je da najmanje pet godina po isteku godine u kojoj je bio sklopljen određeni posao odnosno pet godina po isteku poslovne godine u kojoj je raskinut ugovorni odnos s klijentom, čuva svu dokumentaciju i informacije o svim poslovima s finansijskim instrumentima koje je obavilo bilo za svoj račun bilo za račun klijenta.

U skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita ličnih informacija, investiciono društvo obezbjeđuje čuvanje informacija u rokovima koji se određuju u skladu sa stavom 4 ovog člana, a nakon toga najmanje onoliko koliko su propisani zakonski rokovi zastare potraživanja koji su definisani primjenjivim propisima.

Investiciono društvo određene informacije čuva i u skladu s posebnim propisima kojima se uređuje obavezaan period čuvanja.

Investiciono društvo može izuzetno, kada je to neophodno kako bi se obezbijedila prava ispitanika ili zaštitili interesi zainteresovanih strana ili prava i interesi investicionih društava ili trećih strana, produži rokove za čuvanje iz stava 6 ovog člana.

Komisija pravilima detaljnije uređuje način vođenja, sadržaj i oblik evidencija iz člana 138 ovog zakona i ovog člana.

Posebne odredbe o telefonskim razgovorima i elektronskoj komunikaciji

Član 150

Evidencije iz član 149 ovog zakona obuhvataju, između ostalog, snimke telefonske komunikacije i elektronsku komunikaciju koja se odnosi na:

1) transakcije zaključene trgovanjem za sopstveni račun i
2) pružanje usluga koje se odnose na postupanje s nalozima klijenata, odnosno prijem i prenos kao i izvršavanje naloga klijenata.

Obaveza vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana odnosi se i na telefonsku i elektronsku komunikaciju koja je uspostavljena kako bi rezultirala transakcijom iz stava 1 tačka 1 ili uslugom iz stava 1 tačka 2 ovog člana, čak i ako ne dovede do zaključivanja tih transakcija ili do pružanja tih usluga.

Investiciono društvo dužno je da preduzme sve razumne korake za evidentiranje komunikacije iz st. 1 i 2 ovog člana koja se vodi, šalje ili prima opremom koju investiciono društvo obezbjeđuje zaposlenom ili drugom relevantnom licu ili čiju je upotrebu od strane zaposlenih ili drugih relevantnih lica investiciono društvo prihvatilo ili dopustilo.

Obaveza obavještavanja klijenata o telefonskoj komunikaciji

Član 151

Investiciono društvo dužno je da nove i postojeće klijente obavijesti da se telefonska komunikacija ili razgovor između investicionog društva i njegovih klijenata koji je doveo ili može dovesti do transakcija, snima.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana klijentu se može pružiti jednom, prije pružanja investicionih usluga novom ili postojećem klijentu.

Investiciono društvo ne smije telefonski da obavi investicione usluge i aktivnosti za klijenta kojeg nije unaprijed obavještavalo o snimanju međusobne komunikacije, ako se takve investicione usluge i aktivnosti odnose na prijem, prenos i izvršavanje naloga klijenta.

Odredbe ovog člana ne onemogućavaju klijenta da zada nalog putem drugog trajnog medija kao što su pošta, faks, elektronska pošta ili dokumentacija naloga klijenta sačinjena na sastanku.

Sadržaj relevantnog razgovora sa sastanka s klijentom u smislu stava 4 ovog člana može biti evidentiran tako da se o istom vodi pisani zapisnik ili bilješke i takvi nalozi se smatraju jednakovrijednim onima primljenim telefonom.

Politika o evidentiranju telefonske i elektronske komunikacije

Član 152

Investiciono društvo dužno je da usvoji, implementira i održava efikasnu pisanu politiku o evidentiranju komunikacije iz člana 150 ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je da preduzme sve razumne korake kako bi spriječilo da zaposleni ili lice angažovano po ugovoru ostvari, uputi ili primi relevantne telefonske razgovore i elektronsku komunikaciju opremom u privatnom vlasništvu koju investiciono društvo ne može da zabilježi ili kopira.

Evidencija koja se čuva u skladu s čl. 148 do 151 ovog zakona daje se na zahtjev uključenim klijentima i čuva pet godina od dana kada je evidencija nastala.

Komisija može u okviru svojih nadzornih ovlašćenja rješenjem da naložiti čuvanje evidencija do sedam godina od dana kada je evidencija nastala.

VII. ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA

Zaštita finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata

Član 153

Kada investiciono društvo drži finansijske instrumente koji pripadaju klijentima, dužno je da uspostavi i primjenjuje odgovarajuće mjere za zaštitu prava vlasništva klijenta, posebno u slučaju stečaja investicionog društva i sprječavanje korišćenja finansijskih instrumenata klijenta za sopstveni račun, osim u slučaju izričite saglasnosti klijenta.

Kada investiciono društvo drži novčana sredstva klijenata, dužno je da preduzima odgovarajuće mjere za zaštitu prava klijenata i, osim ako se radi o kreditnoj instituciji, sprječavanje korišćenja tih sredstava klijenta za sopstveni račun.

Investiciono društvo ne smije s malim klijentom da sklopi ugovor o finansijskom kolateralu s prenosom prava vlasništva, u svrhu obezbjeđenja ili pokrića sadašnjih ili budućih, stvarnih, uslovnih ili mogućih obaveza klijenata.

Investiciono društvo koje drži finansijske instrumente ili novčana sredstva klijenta dužno je da ispunjava sljedeće uslove i to da:

1) vodi evidencije i račune na način da se u svakom trenutku i bez odlaganja može razlikovati imovina koju drži za jednog klijenta od imovine koju drži za bilo kojeg drugog klijenta i od svoje sopstvene imovine;
2) vodi evidencije i račune na način da se obezbjeđuje njihova tačnost, a posebno one koje se odnose na finansijske instrumente i novčana sredstva koja drže za klijente kao i na način da se te evidencije i računi mogu upotrijebiti za revizijski trag;
3) redovno sprovodi usklađivanja između svojih internih računa i evidencija kao i računa i evidencija trećih lica kod kojih je ta imovina deponovana;
4) preduzima potrebne mjere kako bi se obezbijedilo da se svi finansijski instrumenti klijenata koji su deponovani kod trećeg lica u skladu sa članom 154 stav 1 ovog zakona, jasno razlikuju od finansijskih instrumenata koji pripadaju investicionom društvu i od finansijskih instrumenata koji pripadaju tom trećem licu, tako da se vode na odvojenim računima u knjigama trećeg lica ili na osnovu drugih istovjetnih mjera kojima se postiže isti stepen zaštite;
5) preduzima potrebne mjere kako bi se obezbijedilo da se novčana sredstva klijenata, koja su u skladu s članom 154 stav 3 ovog zakona deponovana u centralnoj banci, kreditnoj instituciji ili banci kojoj je izdato odobrenje za rad u trećoj zemlji ili u kvalifikovanom novčanom fondu, drže na računu ili računima koji se jasno razlikuju od svih računa na kojima se drže novčana sredstva koja pripadaju investicionom društvu i
6) organizaciono organizuju i uspostave na odgovarajući način kako bi se rizik gubitka ili smanjenja imovine klijenta ili prava u vezi s tom imovinom, nastao kao rezultat zloupotrebe imovine, prevare, lošeg administriranja, neprimjerenog vođenja evidencije ili nemara, sveo na najmanju moguću mjeru.

Ako zbog mjerodavnog zakonodavstva, uključujući posebno zakonodavstvo koje se odnosi na imovinu ili stečaj, investiciono društvo ne može da ispuni uslove iz stava 4 ovog člana, radi zaštite prava klijenata u svrhu ispunjavanja zahtjeva iz st. 1 i 2 ovog člana, dužno je da uspostavi mehanizme zaštite imovine klijenata u svrhu ispunjavanja ciljeva iz stava 4 ovog člana.

Investiciono društvo ne smije da ugovori zalogu, teret ili pravo prebijanja nad instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta kojima se omogućava da treće lice raspolaže finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta kako bi se naplatili dugovi koji se ne odnose na klijenta ili pružanje usluga klijentu, osim ako se to zahtijeva pravom treće zemlje, pod uslovima propisanim pravilima iz stava 10 ovog člana.

Investiciona društva su dužna Komisiji i drugim nadležnim organima, stečajnim i sanacionim upravnicima da omoguće pristup svim informacijama i evidencijama koje se odnose na finansijske instrumente i novčana sredstva klijenata.

Novac i finansijski instrumenti klijenata nisu vlasništvo investicionog društva, ne ulaze u imovinu društva, likvidacionu i stečajnu masu i ne mogu biti predmet izvršenja u vezi s potraživanjima prema investicionom društvu.

Novčana sredstva klijenata investicionog društva koja su deponovana na računu kreditne institucije ne ulaze u imovinu, odnosno stečajnu ili likvidacionu masu te kreditne institucije.

Komisija pravilima detaljnije uređuje obaveze investicionog društva u vezi sa zaštitom imovine klijenata iz ovog člana i člana 144 ovog zakona.

Deponovanje finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata

Član 154

Investiciono društvo može da deponuje finansijske instrumente koje drži za račun klijenata na račun ili račune otvorene kod trećih lica, pod uslovom da društvo postupa s pažnjom dobrog stručnjaka prilikom odabira, imenovanja i redovnih provjera trećeg lica, kao i postupaka za držanje i čuvanje navedenih finansijskih instrumenata.

Investiciono društvo dužno je da vodi računa o stručnosti i tržišnom ugledu trećeg lica iz stava 1 ovog člana, kao i o svim uslovima koji se odnose na držanje finansijskih instrumenata, a koji bi mogli da imaju negativan uticaj na prava klijenata, u skladu s odredbama člana 153 ovog zakona i pravilima iz člana 153 stav 10 ovog zakona.

Investiciona društvo je dužno, po prijemu novčanih sredstava klijenta, ta sredstva bez odlaganja da položi na jedan ili više računa otvorenih kod trećih subjekata definisanim pravilima iz člana 153 stav 10 ovog zakona, pod uslovima propisanim ovim članom i pravilima iz člana 153 stav 10 ovog zakona.

Investiciono društvo, kada ne deponuje novčana sredstva klijenta kod centralne banke, dužno je da postupa s pažnjom dobrog stručnjaka prilikom odabira, imenovanja i redovnih provjera kreditne institucije, banke ili novčanog fonda kod kojih su takva novčana sredstva deponovana, kao i kod ugovaranja uslova za deponovanje tih sredstava, pri čemu je dužno da uzme u obzir potrebu za diversifikacijom sredstava u skladu s pravilima iz stava 5 ovog člana.

Kriterijumi po kojima je investiciono društvo dužno da se vodi kod odabira subjekta iz stava 3 ovog člana detaljnije su propisani pravilima Komisije iz člana 153 stav 10 ovog zakona.

Obaveza iz stava 3 ovog člana ne odnosi se na kreditnu instituciju u vezi s depozitima koje drži u smislu zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija.

Algoritamsko trgovanje

Član 155

Investiciono društvo koje koristi algoritamsko trgovanje u smislu ovog zakona dužno je da uspostavi djelotvorne sisteme i mjere za kontrolu rizika primjerene aktivnostima investicionog društva u skladu s odredbama ovog člana.

Sistemi i mjere iz stava 1 ovog člana moraju da budu u potpunosti ispitani i pravilno nadzirani i u svakom trenutku da obezbjeđuju:

1) otpornost sistema trgovanja koje investiciono društvo koristi;
2) ugrađene primjerene pragove i ograničenja trgovanja,; i
3) sprječavanje slanja neispravnih naloga i rada sistema na način koji kreira ili doprinosi kreiranju neurednog tržišta.

Sistemi i mjere iz stava 1 ovog člana moraju obezbijediti da se sistemi za trgovanje ne koriste u svrhe suprotne ovom zakonu ili pravilima mjesta trgovanja s kojim su povezani.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da obezbijedi da mjere i mehanizmi iz člana 123 ovog zakona na odgovarajući način adresiraju svaki poremećaj u sistemu za trgovanje, kao i da se evidencije i poslovna dokumentacija u vezi s algoritamskim trgovanjem vode na način kako je propisano članom 148 ovog zakona.

Investiciono društvo uspostavlja djelotvorne mehanizme kontinuiteta poslovanja kako bi se nosilo sa svakim prekidom u svojim sistemima za trgovanje, uključujući politike i planove kontinuiteta poslovanja u području IKT-a i planove odgovora i oporavka u području IKT-a i obezbjeđuje da njegovi sistemi budu u potpunosti testirani i da se pravilno prate kako bi se obezbijedilo da ispunjavaju zahtjeve utvrđene u ovom zakonu.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da blagovremeno o korišćenju algoritamskog trgovanja obavijesti Komisiju i sva mjesta trgovanja na kojima koristeći algoritamsko trgovanje učestvuje kao član ili učesnik.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da vodi evidencije na redovnoj osnovi kao da na zahtjev Komisije dostavi sljedeće informacije:

1) opis vrste strategija algoritamskog trgovanja;
2) pojedinosti parametara trgovanja ili limita kojima je sistem podložan;
3) opšte načine ispunjavanja obaveza i nadzora rizika u smislu obaveza iz stava 1 ovog člana;
4) pojedinosti testiranja sistema i
5) na zahtjev Komisije, dodatne informacije o sistemu.

Komisija informacije iz stava 6 ovog člana bez odlaganja na zahtjev dostavlja nadležnom organu matične države članice mjesta trgovanja na kojem investiciono društvo iz stava 1 ovog člana učestvuje kao član ili učesnik koristeći algoritamsko trgovanje.

Evidencije iz stava 6 ovog člana investiciono društvo dužno je da vodi na način koji omogućava Komisiji nadzor nad usklađenošću sa zahtjevima iz ovog zakona.

Kada se bavi tehnikom visokofrekventnog algoritamskog trgovanja, investiciono društvo dužno je u da odobrenom formatu čuva tačnu i hronološki postavljenu evidenciju svih svojih zadatih naloga, uključujući otkazane naloge, izvršene naloge, izložene ponude na mjestima trgovanja i na zahtjev iste dostavlja Komisiji.

Algoritamsko trgovanje i strategija održavanja tržišta

Član 156

Investiciono društvo algoritamsko trgovanje u smislu ovog zakona može da koristi u sprovođenju strategije održavanja tržišta samo ako ispunjava uslove propisane ovim članom.

U smislu ovog člana i člana 310 ovog zakona investiciono društvo koje koristi algoritamsko trgovanje sprovodi strategiju održavanja tržišta onda kada trgujući za sopstveni račun kao član ili učesnik jednog ili više mjesta trgovanja objavljuje obavezujuće istovremene ponude za kupovinu i prodaju jednog ili više finansijskih instrumenata uporedive veličine i po konkurentnim cijenama na jednom ili više mjesta trgovanja, pružajući likvidnost na redovnoj i učestaloj osnovi cijelom tržištu.

Uzimajući u obzir likvidnost, obim i svojstva pojedinog tržišta i obilježja finansijskih instrumenata kojima se na tom tržištu trguje, investiciono društvo iz stava 2 ovog člana dužno je:

1) osim u izuzetnim, posebno predviđenim okolnostima, redovno i na predvidivoj osnovi pruža likvidnost na mjestu trgovanja, na način da održava tržište neprekidno tokom određenog dijela vremena trgovanja mjesta trgovanja;
2) s mjestom trgovanja sklopi pisani ugovor kojim su minimalno propisane obaveze investicionog društva iz tačke 1 ovog stava; i
3) uspostavi djelotvorne sisteme i kontrole koje obezbjeđuju da se obaveze iz ugovora iz tačke 2 ovog stava trajno ispunjavaju.

Neporsedni elektronski pristup mjestu trgovanja

Član 157

Investiciono društvo putem svog sistema može klijentima da omogući neposredan elektronski pristup mjestu trgovanja samo ako su ispunjeni uslovi iz ovog člana.

Investiciono društvo koje putem svog sistema omogućava klijentima neposredan elektronski pristup mjestu trgovanja dužno je da uspostavi djelotvorne sisteme i kontrolne mehanizme koji:

1) obezbjeđuju ispravnu procjenu primjerenosti klijenta koji koristi uslugu, i odgovarajuću kontrolu te procjene;
2) onemogućuju klijentu da prekorači primjerene, unaprijed postavljene pragove trgovanja i ograničenja kredita za trgovanje;
3) obezbjeđuju primjeren nadzor trgovanja klijenata koji tu uslugu koristi; i
4) sprječavaju da putem sistema neposrednog elektronskog pristupa dođe do trgovanja koje predstavlja rizik za samo investiciono društvo, stvara ili doprinosi stvaranju neurednog tržišta, koje bi moglo biti suprotno ovom zakonu ili pravilima mjesta trgovanja.

O činjenici da svojim klijentima omogućava neposredan elektronski pristup mjestu trgovanja investiciono društvo dužno je da blagovremeno obavijesti Komisiju i mjesto trgovanja na kojem omogućava neposredan elektronski pristup.

Investiciono društvo iz stava 3 ovog člana dužno je da obezbijedi da se evidencije i poslovna dokumentacija u vezi s neposrednim elektronskim pristupom vode na način kako je propisano članom 148 ovog zakona.

Investiciono društvo iz stava 3 ovog člana dužno je Komisiji da dostavlja informacije o sistemima i mjerama iz stava 2 ovog člana na redovnoj osnovi u skladu s pravilima iz stava 10 ovog člana kao i na zahtjev Komisije.

Komisija će informacije iz stava 5 ovog člana bez odlaganja da dostavi nadležnom organu matične države članice mjesta trgovanja na kojem investiciono

društvo iz stava 3 ovog člana učestvuje kao član ili učesnik omogućava neposredan elektronski pristup.

Investiciono društvo koje omogućava neposredan elektronski pristup dužno je da obezbijedi da klijenti tu mogućnost koriste u skladu sa uslovima ovog zakona i pravilima donijetim na osnovu zakona i pravilima mjesta trgovanja.

Obaveza iz stava 7 ovog člana podrazumijeva nadzor transakcija koje klijenti zaključuju putem neposrednog elektronskog pristupa u svrhu otkrivanja kršenja pravila mjesta trgovanja, neuobičajenih uslova trgovanja ili ponašanja koje može predstavljati zlouporabu tržišta o kojemu bez odlaganja treba obavijestiti Komisiju.

Investiciono društvo je dužno da s klijentom kojem omogućava neposredan elektronski pristup mjestu trgovanja sklopi pisani ugovor o osnovnim pravima i obavezama koje proizlaze iz te usluge u kojemu je jasno naznačeno da odgovornost za pridržavanje obaveza propisanim ovim zakonom i pravilima ostaje na investicionom društvu.

Komisija pravilima detaljnije propisuje učestalost dostave, sadržaj i obim informacija iz stava 5 ovog člana.

Posebne odredbe vezane za usluge kliringa (poravnanja)

Član 158

Investiciono društvo koje kao član sistema za kliring (poravnanje), usluge poravnanja osim svojim klijentima nudi i drugim licima dužno je da uspostavi djelotvorne sisteme i oblike kontrole koje obezbjeđuju da se usluge poravnanja pružaju samo licima koja su primjerena i koja ispunjavaju jasno postavljene kriterijume, i da se njima nameću zahtjevi sa svrhom smanjenja rizika za investiciono društvo i tržište.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da sa licem kojem nudi usluge poravnanja sklopi pisani ugovor kojim se uređuju osnovna međusobna prava i obaveze i da ga dostavi Komisiji na zahtjev.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da primjenjuje odredbe Delegirane regulative Komisije (EU) 2017/589 koje se odnose na usluge poravnanja.

VIII. USLOVI POSLOVANJA I ZAŠTITA INTERESA KLIJENATA INVESTICIONOG DRUŠTVA

Postupanje u najboljem interesu klijenta i čuvanje povjerljivih informacija

Član 159

Investiciono društvo dužno je da tokom pružanja investicionih i pomoćnih usluga postupa u interesu klijenta, vodeći računa o njegovim potrebama i okolnostima, na korektan način i u skladu sa priznatim profesionalnim standardima.

Investiciono društvo dužno je da prilikom pružanja investicionih i pomoćnih usluga postupa u skladu s odredbama ovog poglavlja.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da način utvrđivanja primanja ili procjene radnog učinka relevantnih lica nisu u sukobu sa obavezom iz stava 1 ovog člana.

Investiciono društvo ne smije da uspostavi mehanizme putem kojih bi nadoknadama od rada, prodajnim ciljevima ili na drugi način relevantno lice podstaklo

da malom klijentu ponudi određeni finansijski instrument ako mu može ponuditi finansijski instrument koji bi bolje zadovoljio potrebe klijenata.

Relevantna lica investicionog društva dužna su da čuvaju informacije o klijentima, o stanju i prometu na računima klijenata, uslugama koje pružaju klijentima, kao i druge informacije i činjenice za koje saznaju u vezi sa pružanjem investicionih usluga i obavljanjem investicionih aktivnosti i, kada je primjereno, pomoćnih usluga, a ove informacije se smatraju poslovnom tajnom, i navedena lica ne smiju ih koristiti, osim prilikom i u vezi sa pružanjem investicionih i pomoćnih usluga i obavljanja investicionih aktivnosti, odavati trećim licima kao ni omogućavati trećim licima njihovo korišćenje.

Informacije iz stava 5 ovog člana ne predstavljaju poslovnu tajnu kada ih u izvršavanju svojih nadzornih i drugih javnih ovlašćenja u skladu sa ovim ili drugim zakonom zahtijevaju Komisija, regulisano tržište, pravosudni i upravni organi ili kada njihovo objavljivanje odobri klijent.

Informacije o uslugama, instrumentima, troškovima i naknadama

Član 160

Sve informacije koje investiciono društvo pruža klijentu ili potencijalnom klijentu, uključujući promotivnu komunikaciju, moraju da budu korektne, jasne i ne smiju da dovode u zabludu, pri čemu promotivna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva kao takva.

Smatra se da su informacije korektne, jasne i ne dovode u zabludu ako su sastavljene u skladu s uslovima iz člana 44 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565.

Investiciono društvo dužno je da klijentu ili potencijalnom klijentu sve informacije koje mu je dužan dostaviti prema ovom zakonu dostavi u elektronskom obliku.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, ako je klijent ili potencijalni klijent mali klijent ili potencijalni mali klijent koji je zatražio prijem informacija u papirnom obliku, investiciono društvo dužno je da takvom klijentu ili potencijalnom klijentu informacije dostavi bez naknade u papirnom obliku.

O mogućnosti iz stava 4 ovog člana investiciono društvo dužno je da prethodno obavijesti malog klijenta odnosno potencijalnog malog klijenta.

Investiciono društvo koje je do stupanja na snagu ovog zakona malom klijentu dostavljalo informacije iz ovog člana u papirnom obliku dužno je najmanje 60 dana nakon stupanja na snagu ovog zakona malog klijenta obavijestiti o:

1) prelasku na dostavu informacija u elektronskom obliku;
2) o tome da može odabrati nastaviti primati informacije u papirnom obliku
3) da će istekom roka od 60 dana, ako ne zatraži nastavak pružanja informacija u papirnom obliku, doći do promjene na dostavu u elektronskom obliku.

Informacije koji se daju prije pružanja usluge

Član 161

Investiciono društvo dužno je da klijentu odnosno potencijalnom klijentu blagovremeno, prije pružanja investicione ili pomoćne usluge, pruži primjereni obim informacija iz ovog člana u obliku razumljivom i prilagođenom licu kojem su te informacije namijenjene, tako da klijent ili potencijalni kijent može u razumnim okvirima shvatiti vrstu i rizike investicionih usluga i specifičnih vrsta finansijskih

instrumenata koji mu se nude i da tako donese odluke o ulaganjima na osnovu tih informacija.

Informacije iz stava 1 ovog člana obuhvataju:

1) uslove ugovora o pružanju investicionih ili pomoćnih usluga kao i informacije koje se odnose na taj ugovor, odnosno na investicione ili pomoćne usluge koje se pružaju;
2) informacije o investicionom društvu i uslugama koje ono pruža, primjenjive u odnosu na uslugu koju pruža:
   a) naziv i sjedište investicionog društva, kao i druge kontakt-informacije koji omogućavaju uspješnu komunikaciju između klijenta i investicionog društva;
   b) jezike na kojima klijent može komunicirati s investicionim društvom i na kojima može primati dokumente i druge informacije;
   c) načine komunikacije koji će se koristiti između investicionog društva i klijenta, uključujući, prema potrebi, načine izdavanja i prijema naloga;
   d) izjavu o tome da investiciono društvo ima odobrenje za rad, kao i naziv i kontakt-adresu nadležnog organa koje je izdalo to odobrenje;
   e) kada investiciono društvo posluje putem vezanog zastupnika, izjavu o toj činjenici, uz navođenje države u kojoj je vezani zastupnik registrovan;
   f) prirodu, učestalost i vremenski raspored dostavljanja izvještaja o izvršenju usluga koje investiciono društvo pruža klijentu;
   g) kada investiciono društvo drži finansijske instrumente ili novčana sredstva klijenata, sažet opis mjera koje se preduzimaju radi njihove zaštite, uključujući sažete informacije o relevantnim sistemima zaštite investitora ili zaštite depozita koji se primjenjuju na investiciono društvo;
   h) opis politike upravljanja sukobima interesa koju investiciono društvo primjenjuje u skladu s ovim zakonom, koji može biti dostavljen u sažetom obliku;
   i) na zahtjev klijenta, dodatne pojedinosti o politici upravljanja sukobima interesa, koje se dostavljaju na trajnom mediju ili putem internet-stranice, pod uslovom da su ispunjeni zakonom propisani uslovi.

Informacije iz stava 2 ovog člana dostavljaju se klijentu ili potencijalnom klijentu blagovremeno, prije pružanja investicionih ili pomoćnih usluga.

Pri pružanju usluge upravljanja portfeljem, investiciono društvo dužno je da uspostavi odgovarajući metod procjene i upoređivanja uspješnosti, uključujući značajnu referentnu vrijednost, koja se zasniva na investicionim ciljevima klijenta i vrstama finansijskih instrumenata uključenih u portfelj, kako bi se klijentu omogućila procjena uspješnosti upravljanja portfeljem.

Kada investiciono društvo klijentu ili potencijalnom klijentu nudi uslugu upravljanja portfeljem, dužno je, pored informacija iz stava 2 ovog člana, prema potrebi da dostavi i sljedeće informacije:

1) način i učestalost vrednovanja finansijskih instrumenata u portfelju klijenta;
2) pojedinosti o svakom prenosu diskrecionog upravljanja finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima iz portfelja klijenta, u cjelini ili djelimično;
3) referentne vrijednosti prema kojima će se upoređivati uspješnost portfelja klijenta;
4) vrste finansijskih instrumenata koje je moguće uključiti u portfelj klijenta i vrste transakcija koje se mogu izvršavati u vezi s tim instrumentima, uključujući eventualna ograničenja;

5) ciljeve upravljanja portfeljem, nivo rizika koji odgovara diskrecionom ovlašćenju upravitelja portfelja, kao i eventualna posebna ograničenja u vezi s tim ovlašćenjem.

Informacije iz stava 5 ovog člana dostavljaju se klijentu ili potencijalnom klijentu blagovremeno, prije početka pružanja usluge upravljanja portfeljem.

Informacije iz stava 1 ovog člana, pored informacija navedenih u st. 2 do 6 ovog člana, obuhvataju i:

1) informacije o finansijskim instrumentima i investicionim strategijama koje društvo predlaže, a koji uključuju primjerena uputstva i upozorenja o rizicima ulaganja u te instrumente ili odabira određene investicione strategije, i naznaku jesu li finansijski instrumenti namijenjeni profesionalnim ili malim investitorima, uzimajući u obzir i utvrđeno ciljano tržište iz čl. 136 i 137 ovog zakona;
2) informacije o zaštiti imovine klijenata;
3) informacije o mjestima izvršenja naloga; i
4) informacije o troškovima, naknadama i povezanim izdacima, koji moraju uključivati informacije o cijenama i troškovima investicionih i pomoćnih usluga, uključujući cijenu savjetovanja, i ako je primjenjivo, troškove preporučenih ili reklamiranih finansijskih instrumenata, informacije o mogućnostima i načinima plaćanja, uključujući i informacije o mogućnostima primanja uplata od trećih lica.

Informacije o svim troškovima i naknadama iz tačke 4 stav 7 ovog člana, uključujući troškove i izdatke vezane uz investicione usluge i finansijske instrumente, a koji nisu uzrokovani realizacijom povezanog tržišnog rizika, prikazuju se zbirno kako bi se klijentu omogućilo razumijevanje ukupnog troška i kumulativnog uticaja tog troška na povrat ulaganja, kao i da se pojedinačno razlažu na zahtjev klijenta.

Ako je to primjereno informacije se klijentu pružaju na redovnoj osnovi, najmanje jednom godišnje, tokom vijeka trajanja ulaganja.

Ako se investiciona usluga nudi kao dio finansijskog proizvoda koji je već uređen propisima prava Evropske unije o kreditnim institucijama i potrošačkim kreditima u vezi sa zahtjevima pružanja informacija, ta usluga ne podliježe dodatno obavezama utvrđenim u st. 1 do 9 ovog člana i člana 160 ovog zakona.

Kada je ugovor o kupovini ili prodaji finansijskog instrumenta sklopljen korišćenjem sredstva komunikacije na daljinu kojim se sprječava prethodno dostavljanje informacija o troškovima i naknadama, investiciono društvo može da pruži informacije o troškovima i naknadama bilo u elektronskom obliku bilo u papirnom obliku, ako to zatraži mali klijent, bez odlaganja nakon zaključivanja transakcije, ako su ispunjena oba sljedeća uslova:

1) investiciono društvo klijentu je dalo mogućnost odlaganja transakcije do trenutka kad klijent primi informacije i
2) klijent je pristao da primi informacije bez odlaganja nakon izvršenja transakcije.

Investiciono društvo dužno je u slučaju iz stava 5 ovog člana klijentu da pruži mogućnost primanja informacija o troškovima i naknadama telefonom prije izvršenja transakcije.

Dodatni uslovi u vezi s investicionim savjetovanjem

Član 162

Kada investiciono društvo pruža uslugu investicionog savjetovanja, osim informacija iz člana 161 ovog zakona blagovremeno, prije pružanja usluge, klijentu je dužno da saopšti i sljedeće informacije:

1) smatra li se investiciono savjetovanje nezavisnim u smislu ovog zakona i zašto, kao i vrstu i prirodu primjenjivih ograničenja;
2) zasniva li se investiciono savjetovanje koje se nudi na širokoj ili ograničenoj analizi različitih vrsta finansijskih instrumenata, uz posebnu naznaku ako je raspon analiziranih vrsta finansijskih instrumenata ograničen na finansijske instrumente koje izdaju ili nude subjekti povezani s investicionim društvom ili oni koji su s njim na drugi način pravno ili ekonomski povezani putem ugovornih odnosa koji su takve naravi da predstavljaju rizik narušavanja nezavisnosti savjetovanja; i
3) dostavlja li investiciono društvo klijentu periodične procjene primjerenosti preporučenih finansijskih instrumenata za klijenta.

Informacije iz stava 1 ovog člana sadrže i sve elemente propisane pravilima Komisije.

Dodatni uslovi u vezi s nezavisnim investicionim savjetovanjem

Član 163

Kada investiciono društvo u skladu s članom 162 ovog zakona klijentu saopšti da je investiciono savjetovanje koje nudi nezavisno dužno je da definiše i implementira postupak koji obezbjeđuje:

1) da su investicioni ciljevi klijenta primjereno postignuti, na način da analiza obuhvata dovoljno širok raspon raspoloživih finansijskih instrumenata, dovoljno raznolikih s obzirom na vrstu, izdavaoce, lica koja ih na tržištu nude; i
2) da izbor finansijskih instrumenata nije ograničen na finansijske instrumente koje izdaje ili nudi subjekt povezan s investicionim društvom ili koji je s njim na drugi način pravno ili ekonomski povezan putem ugovornih odnosa koji su takve naravi da predstavljaju rizik narušavanja nezavisnosti savjetovanja koje se nudi.

Ako investiciono društvo nije u mogućnosti da ispuni uslove iz stava 1 ovog člana ne smije se predstavljati kao nezavisno u odnosu na uslugu koju pruža.

Ako investiciono društvo nudi i jednu i drugu vrstu investicionog savjetovanja, dužno je se pridržavati uslova koje pravilima propisuje Komisija.

Dodatni podsticaji. Obim primjene dodatnih podsticaja

Član 164

U smislu ovog zakona dodatni podsticaji su naknade, provizije, novčane ili nenovčane koristi povezane s uslugama koje se pružaju klijentu, a koje investiciono društvo daje ili prima od trećeg lica ili lica koja djeluje za račun treće lica.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, dodatnim podsticajima se ne smatraju plaćanja koja omogućuju ili su neophodna za pružanje investicione usluge, kao što su troškovi kastodija, saldiranja i izvršenja, regulatorne i zakonske naknade, a koja po svojim obilježjima ne ugrožavaju obavezu investicionog društva da djeluje korektno, pravedno, u skladu s pravilima struke i u skladu s najboljim interesima klijenta.

Investiciono društvo dodatne podsticaje može da daje ili prima jedino ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

1) dodatni podsticaj osmišljen je kako bi se poboljšao kvalitet povezane usluge koja se pruža klijentu;
2) dodatni podsticaj ne ugrožava obavezu investicionog društva da postupa u najboljem interesu klijenta, korektno i u skladu s pravilima struke; i
3) klijentu je prije pružanja usluge jasno, na sveobuhvatan, tačan i razumljiv način saopšteno da postoji dodatni podsticaj vezan uz određenu uslugu, prirodu i iznos ili količinu dodatnih podsticaja, a ako iznos ili količinu nije moguće utvrditi, način utvrđivanja dodatnog podsticaja.

Ako je primjereno, investiciono društvo obavještava klijenta o mehanizmima za prenos naknade, provizije, novčane ili nenovčane povoljnosti klijentu a koje su primljene u vezi s pružanjem investicionih ili pomoćnih usluga.

Ako se dodatni podsticaji daju ili primaju suprotno odredbama ovog člana i čl. 165 do 167 ovog zakona smatra se da investiciono društvo ne upravlja sukobima interesa u skladu s odredbama ovog zakona i da ne postupa u najboljem interesu klijenta.

Komisija pravilima detaljnije propisuje:
1) kriterijume za utvrđivanje ispunjavanja uslova iz člana 165 stav 1 ovog zakona;
2) način i rokove vođenja evidencija iz člana 165 stav 4 ovog zakona;
3) način i rokove izvještavanja klijenata o dodatnim podsticajima iz člana 165 stav 5 i člana 166 stav 4 ovog zakona;
4) manje nenovčane povoljnosti iz člana 166 stav 4 ovog zakona; i
5) obaveze postupanja investicionog društva vezano za utvrđivanje proračuna za istraživanje i naplatu naknade za istraživanja koja se u smislu stava 1 ovog člana ne smatraju dodatnim podsticajima.

Uslovi poboljšanja kvaliteta usluge

Član 165

Smatra se da su naknada, provizija ili nenovčana korist osmišljene radi poboljšanja kvalitete relevantne usluge klijentu ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
1) opravdana je pružanjem dodatne usluge ili usluge višeg nivoa relevantnom klijentu, proporcionalno nivou primljenog podsticaja;
2) ako se radi o podsticaju koji koristi neporsedno društvu, njegovim akcionarima ili zaposlenim, mora istovremeno da postoji neposredna korist za relevantnog klijenta; i
3) ako se radi o tekućem podsticaju, on mora biti opravdan pružanjem trajne koristi klijentu.

Nedopuštene su naknade, provizije ili nenovčane koristi koje su uzrok pristranog ili narušenog pružanja relevantne usluge klijentu.

Uslovi iz stava 1 ovog člana moraju biti ispunjeni sve dok investiciono društvo plaća ili naplaćuje naknade i provizije odnosno pruža ili uživa nenovčanu korist.

Investiciono društvo je dužno da vodi evidencije o svim naknadama, provizijama i nenovčanim koristima koje je investiciono društvo primilo od trećeg lica u vezi s pružanjem investicionih ili pomoćnih usluga na način i u rokovima propisanima pravilima Komisije.

U vezi sa svakim plaćanjem ili naplaćivanjem od trećeg lica i svakom pruženom ili stečenom nenovčanom koristi od trećeg lica investiciono društvo dužno je da klijentu pruži odgovarajuće informacije u skladu sa članom 161 ovog zakona i pravilima Komisije iz člana 164 stav 6 ovog zakona.

Tokom perioda u kojem investiciono društvo daje ili prima dodatne podsticaje vezano na usluge koje pruža klijentima, dužno je da najmanje jednom godišnje svakog

klijenta posebno obavijesti o ukupnom iznosu ili količini primljenih dodatnih podsticaja, osim onih iz člana 164 stav 2 ovog zakona.

Ako u distribucionom kanalu učestvuje više investicionih društava, svako investiciono društvo koje pruža investicione ili pomoćne usluge dužno je da ispunjava svoje obaveze objave koje ima u odnosu na svoje klijente.

Podsticaji povezani s upravljanjem portfeljem i nezavisnim investicionim savjetovanjem

Član 166

Kada investiciono društvo u skladu s čl. 162 i 163 ovog zakona pruži nezavisno investiciono savjetovanje i kada pruža uslugu iz člana 70 stav 1 tačka 4 ovog zakona, ne smije da prihvati niti zadržava dodatne podsticaje u odnosu na te usluge.

Ako investiciono društvo u slučaju iz stava 1 ovog člana primi dodatni podsticaj, dužan je prenijeti isti klijentu u cjelosti.

Investiciono društvo dužno je da donese i primjenjuje politiku koja obezbjeđuje da se dodatni podsticaji primljeni u slučajevima iz stava 1 ovog člana prenesu klijentu i da se klijent o tome na odgovarajući način obavijesti.

Zabrana iz stava 1 ovog člana ne odnosi se na manje nenovčane koristi koje ispunjavaju uslove iz pravila Komisije iz člana 164 stav 6 ovog zakona, a mogu poboljšati kvalitet usluge pružene klijentu i koje su po obimu i prirodi takve da se ne mogu smatrati da ugrožavaju obavezu investicionog društva da djeluje u najboljem interesu klijenta, pod uslovom da se jasno saopšte klijentu u skladu sa stavom 5 ovog člana i pravilima Komisije iz člana 164 stav 6 ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je da o manjim nenovčanim koristima iz stava 4 ovog člana klijenta obavijesti blagovremeno, prije pružanja relevantnih investicionih ili pomoćnih usluga.

Podsticaji povezani s istraživanjem

Član 167

U smislu ovog člana, pojam istraživanje odnosi se na materijal za istraživanje ili usluge koje se odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata ili drugu imovinu, izdavaoce ili potencijalne izdavaoce finansijskih instrumenata ili materijal za istraživanje ili usluge koje su usko povezane s posebnom industrijom ili tržištem tako da pružaju informacije o finansijskim instrumentima, imovini ili izdavaocima unutar te industrije ili tržišta.

Istraživanje iz stava 1 ovog člana obuhvata i materijal ili usluge u okviru kojih se izričito ili implicitno preporučuje ili predlaže investiciona strategija i daje obrazloženo mišljenje o sadašnjoj ili budućoj vrijednosti ili cijeni takvih instrumenata ili imovine, ili pak sadrže analizu i originalne uvide i zaključke na osnovu novih ili postojećih informacija koji bi se mogli upotrijebiti za informiranje o investicionoj strategiji i biti relevantni i u stanju dodati vrijednost odlukama koje investiciono društvo donosi u ime klijenata kojima se to istraživanje naplaćuje.

Kada treće lice investicionom društvu koje upravlja portfeljima ili pruža druge investicione ili pomoćne usluge klijentima pruža istraživanje, to se istraživanje ne smatra dodatnim podsticajem u smislu ovog zakona, ako je pruženo u zamjenu za:

1) neposredna plaćanja za koje se investiciono društvo koristi sopstvenim sredstvima; ili

2) plaćanja preko posebnog računa za istraživanja koji je pod kontrolom investicionog društva, uz uslov da su u vezi s vođenjem računa ispunjeni uslovi iz pravila Komisije iz člana 164 stav 6 ovog zakona.

Ako se koristi računom za istraživanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana, investiciono društvo dužno je da klijentu pruži sljedeće informacije detaljnije propisane pravilima Komisije iz člana 164 stav 6 ovog zakona:

1) prije nego što se klijentu pruži investiciona usluga, informacije o iznosu proračuna za istraživanje i procijenjenom iznosu naknade za istraživanje koja će se zaračunati svakom klijentu i
2) godišnje informacije o ukupnim troškovima koji su im nastali zbog istraživanja koje sprovode treća lica.

U smislu ovog člana, istraživanje obuhvata investiciono istraživanje i svaki materijal ili uslugu koja se odnosi na jedan ili više finansijskih instrumenata, drugu imovinu, izdavaoca ili potencijalnog izdavaoca finansijskih instrumenata, a koja sadrži implicitnu ili eksplicitnu preporuku ili sugestiju o investicionoj strategiji i potkrijepljeno mišljenje o trenutnoj ili budućoj vrijednosti ili cijeni tih instrumenata ili imovine.

Kada treće lica pruža istraživanja investicionom društvu koje upravlja portfeljem ili pruža druge ili investicione ili pomoćne usluge klijentima, smatra se da su u odnosu na te podsticaje ispunjeni uslovi iz st. 3 do 5 ovog člana ako su kumulativno ispunjeni svi sljedeći uslovi:

1) istraživanje se odnosi na izdavaoce koji nisu premašili tržišnu kapitalizaciju od 1 milijarde eura tokom perioda od 36 mjeseci prije pružanja usluga istraživanja, kako je izraženo kotacijom na kraju godine ili sopstvenim kapitalom za finansijske godine kada nisu bila uvrštena;
2) ako su prije pružanja usluga izvršavanja naloga ili istraživanja investiciono društvo i pružatelj usluga istraživanja sklopili sporazum kojim se utvrđuje koji se dio kombinovanih naknada ili zajedničkog plaćanja za usluge izvršavanja naloga i istraživanje može pripisati istraživanju; i
3) ako je investiciono društvo obavijestilo klijenta o zajedničkim plaćanjima za usluge izvršavanja naloga i istraživanje koja su isplaćena trećim stranama koje pružaju usluge istraživanja.

Podsticaji vezani za paket proizvoda

Član 168

Kada investiciono društvo investicionu uslugu nudi zajedno s drugom uslugom ili proizvodom kao dio paketa ili kao uslov za isti ugovor ili paket, investiciono društvo dužno je da obavijesti klijenta o tome je li moguće kupiti različite dijelove odvojeno, i za svaki dio daje posebni prikaz troškova i naknada.

Ako je vjerojatno da će se rizici koji proizlaze iz ugovora ili paketa iz stava 1 ovog člana ponuđenog malom klijentu razlikovati od rizika povezanih s pojedinom komponentom, investiciono društvo dužno je da pruži odgovarajući opis različitih komponenata ugovora ili paketa i načina na koji njihovo uzajamno djelovanje utiče na rizik.

Kadrovski uslovi za pružanje usluga. Opšti kadrovski uslovi

Član 169

Osim što je investiciono društvo u svakom trenutku dužno da ispunjava organizacione uslove kako je propisano ovim zakonom, investiciono društvo koje

pruža investicione usluge dužno je da u svakom trenutku ima na raspolaganju dovoljan broj lica koja raspolažu potrebnim znanjima i kvalifikacijama koje obezbjeđuju postupanje u najboljem interesu klijenata, s obzirom na obim poslovanja, usluge i aktivnosti koje obavlja i u odnosu na koje instrumente i/ili investicione proizvode u odnosu na koje se usluge i aktivnosti obavljaju.

Znanja i kvalifikacije iz stava 1 ovog člana moraju da imaju zaposleni investicionog društva i druga fizička lica koja u ime ili za račun investicionog društva, nezavisno o organizacionoj strukturi društva i radnom mjestu ili zaduženjima pojedinog lica u sklopu investicionih usluga i aktivnosti koje društvo obavlja, obavljaju sljedeće poslove:

1) informišu i učestvuju u informisanju klijenata ili potencijalnih klijenata o finansijskim instrumentima, investicionim i pomoćnim uslugama društva ili klijente savjetuju u odnosu na usluge i aktivnosti društva;
2) izvršavaju ili prenose na izvršenje naloge klijenata ili trguju za račun društva;
3) pružaju investicione savjete klijentima ili donose investicione odluke u sklopu usluge upravljanja portfeljem.

Osim za poslove iz stava 1 ovog člana, odgovarajuća znanja i kvalifikacije moraju imati i lica koja u skladu s uspostavljenim linijama odgovornosti u organizacionoj strukturi investicionog društva neposredno nadziru rad lica iz stava 2 ovog člana.

Ovlašćena lica

Član 170

Poslove iz člana 169 stav 2 ovog zakona mogu da obavljaju samo lica koja u skladu s pravilima iz člana 172 stav 6 ovog zakona imaju primjerene kvalifikacije i radno iskustvo primjereno poslu koje obavljaju.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, poslove iz člana 169 stav 2 ovog zakona mogu da obavljaju i lica koja nemaju primjernu kvalifikaciju ili radno iskustvo, ako su u odnosu na ta lica ispunjeni uslovi iz člana 171 stav 4 ovog zakona, detaljnije propisani pravilima iz člana 172 stav 6 ovog zakona.

Investiciono društvo je dužno da obezbijedi da su lica iz člana 169 stav 1 ovog zakona upoznata s politikama i procedurama koje je investiciono društvo uspostavilo kako bi obezbijedilo postupanje u skladu s odredbama ovog zakona.

Obaveze investicionog društva u odnosu na kadrovske uslove za pružanje usluga

Član 171

Investiciono društvo dužno je obezbijedi da samo lica iz člana 170 st. 1 i 2 ovog zakona obavljaju poslove iz člana 169 st. 2. i 3. ovog zakona.

Investiciono društvo je dužno da u skladu sa pravilima iz člana 172 stav 6 ovog zakona vodi registar ovlašćenih lica iz člana 170 st. 1.i 2 ovog zakona.

Investiciono društvo je dužno da uspostaviti sistem obrazovanja lica iz člana 169 stav 1 ovog člana, primjeren kompleksnosti i obimu poslova koja ta lica obavljaju, u skladu s pravilima iz člana 172 stav 6 ovog zakona.

Investiciono društvo je dužno da uspostaviti efikasan sistem nadzora nad obavljanjem poslova iz člana 169 stav 2 ovog zakona i preduzima odgovarajuće mjere

u slučaju neispunjavanja uslova propisanih ovim zakonom i pravilima iz člana 172 stav 6 ovog zakona.

Priznate kvalifikacije

Član 172

Komisija za svaki posao iz člana 169 stav 2 ovog zakona propisuje minimalne kvalifikacije, kompetencije i potrebno radno iskustvo.

Komisija je ovlašćena da sprovodi stručne ispite za provjeru znanja i sticanje kvalifikacija za obavljanje poslova iz člana 169 stav 2 ovog zakona.

Kao kvalifikaciju ili dio kvalifikacije iz stava 2 ovog člana Komisija može priznati i kvalifikacije, certifikate, ispite ili druge stručne potvrde znanja koje izdaje druga lica ili udruženje ako iste obezbjeđuju standard znanja najmanje na nivou kvalifikacija iz stava 1 ovog člana, u skladu s minimalnim setom kompetencija iz stava 1 ovog člana.

Komisija ažurirani spisak priznatih kvalifikacija za poslove iz člana 169 stav 2 ovog zakona objavljuje na svojim internet stranicama.

Komisija je ovlašćena da sprovodi nadzor nad primjenom odredbi iz čl. 169 do 172 ovog zakona.

Komisija pravilima detaljnije propisuje:

1) kategorije lica i poslova iz člana 169 stav 2 ovog zakona;
2) kriterijume za ispunjavanje uslova iz člana 170 ovog zakona pod kojima se mogu obavlja poslovi iz člana 169 ovog zakona;
3) obaveze investicionog društva iz člana 171 ovog zakona u odnosu na način vođenja i sadržaj registra, sadržaj i način obavljanja obrazovanja i način obavljanja nadzora nad primjenom odredbi iz čl. 169 do 172 ovog zakona;
4) minimalne kvalifikacije, kompetencije i radno iskustvo iz stava 1 ovog člana; i
5) postupak priznavanja stručnih kvalifikacija iz st. 2 i 3 ovog člana.

Komisija pravilima detaljnije propisuje način sprovođenja stručnih ispita iz stava 2 ovog člana.

Razvrstavanje klijenata. Kategorije klijenata

Član 173

Investiciono društvo dužno je da svoje klijente s obzirom na njihovo znanje, iskustvo, finansijsku situaciju i ulagačke ciljeve, razvrsta na male i profesionalne investitore.

Investiciono društvo dužno je da donese i primjenjuje pisane interne politike i postupke za razvrstavanje klijenata iz stava 1 ovog člana.

Mali klijent je klijent investicionog društva koji u skladu s odredbama ovog zakona ne ispunjava kriterijume za profesionalnog investitora.

Investiciono društvo je obavezno, prije no što mu prvi put pruži investicionu uslugu ili pomoćnu uslugu iz člana 70 ovog zakona, s klijentom u pisanom obliku na papiru ili na drugom trajnom mediju sklopi osnovni ugovor kojim se uređuju njihova osnovna međusobna prava i obaveze.

Odredba stava 4 ovog člana ne odnosi se na pružanje investicione usluge iz člana 70 stav 1 tačka 5 ovog zakona, osim ako se u vezi s tom uslugom ne sprovodi periodična procjena primjerenosti finansijskih instrumenata.

Ugovor iz stava 4 ovog člana obavezno uključuje elemente propisane pravilima Komisije.

Na sklapanje i raskid ugovora iz člana 4 ovog zakona putem trajnog medija, kao i prava i obaveze koje iz istog proizlaze za klijenta i za društvo, osim odredbi ovog zakona primjenjuju se i odredbe zakona o elektronskoj trgovini, u dijelu kojim se uređuje sklapanje na daljinu ugovora o prodaji finansijskih usluga.

Za ugovore na daljinu sklopljene u skladu sa stavom 7 ovog zakona putem sredstava elektronske komunikacije nije neophodno da ugovor potpiše klijent naprednim elektronskim potpisom u smislu zakona kojim se uređuje elektronska trgovina.

Profesionalni investitor

Član 174

Profesionalni investitor je klijent koji posjeduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnu procjenu povezanih rizika.

U smislu ovog zakona, subjekt koji se smatra profesionalnim investitorom prilikom obavljanja svih investicionih usluga i aktivnosti iz člana 70 ovog zakona u odnosu na sve finansijske instrumente je:

1) subjekt koji za djelovanje na finansijskom tržištu mora da ima primjereno odobrenje ili podliježe nadzoru nadležnog nadzornog organa:
   a) investiciono društvo;
   b) kreditna institucija;
   c) druga finansijska institucija s odobrenjem za rad izdanim od nadležnog organa ili regulisana prema posebnim propisima;
   d) društvo za osiguranje;
   e) subjekt za zajednička ulaganja i njegovo društvo za upravljanje;
   f) društvo za upravljanje penzionim fondovima i penzioni fondovi;
   g) penziono obezbjeđujuće društvo;
   h) trgovac robom i robnim izvedenicama;
   i) lokalna pravna lica; i
   j) drugi institucionalni investitor čija glavna djelatnost nije obuhvaćena podtač. a do h ovog stava, a podliježu obavezi odobrenja ili nadzora za djelovanje na finansijskom tržištu.
2) veliko preduzeće koje, na nivou pojedinog pravnog lica u odnosu na prethodnu poslovnu godinu, zadovoljava najmanje dva od sljedećih uslova:
   a) ukupna aktiva iznosi najmanje 20.000.000,00 eura
   b) netoprihod u iznosu od najmanje 40.000.000,00 eura i
   c) kapital u iznosu od najmanje 2.000.000,00 eura;
3) nacionalna i regionalna vlada, javno tijelo za upravljanje javnim dugom, centralna banka, međunarodna i nadnacionalna institucija kao što je Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investiciona banka i slične međunarodne organizacije;
4) drugi institucionalni investitor čija je glavna aktivnost ulaganje u finansijske instrumente uključujući i subjekte koji se bave sekuritizacijom imovine ili drugim transakcijama finansiranja.

Spisak iz stava 2 tačka 1 ovog člana smatra se sveobuhvatnim u pogledu odobrenih subjekata koji izvršavaju karakteristične aktivnosti pomenutih subjekata: subjekti kojima je odobrenje za rad izdala država članica u na osnovu propisa kojima se prenosi neka direktiva Evropske unije, subjekti kojima je odobrenje za rad izdala ili koje uređuje država članica bez upućivanja na propis kojim se prenosi neka direktiva

Evropske unije kao i subjekti kojima je odobrenje za rad izdala ili ih uređuje treća zemlja.

Viši nivo zaštite

Član175

Investiciono društvo može profesionalnom klijentu na njegov zahtjev da omogući tretman uz viši nivo zaštite, kakav pruža malim investitorima.

Investiciono društvo dužno je da svakog klijenta iz člana 174 ovog zakona prije pružanja usluga obavijesti da ga na osnovu dostupnih informacija smatra profesionalnim investitorom i da će postupati s tim u skladu, osim ako klijent i investiciono društvo ne ugovore drugačije.

Investiciono društvo dužno je da klijenta iz člana 174 ovog zakona obavijesti o mogućnosti podnošenja zahtjeva za izmjenom dogovorenih uslova u svrhu postizanja višeg nivoa zaštite.

Klijent iz člana 174 ovog zakona obavezan je da zatraži viši nivo zaštite ako smatra da nije u mogućnosti da ispravno procijeni ili upravlja uključenim rizicima.

Viši stepen zaštite investiciono društvo dužno je da pruži klijentu iz člana 174 ovog zakona ako s njim sklopi ugovor prema kojem prema klijentu neće primjenjivati pravila poslovnog ponašanja kao prema profesionalnom klijentu.

Ugovor iz stava 5 ovog člana sklapa se u pisanom obliku, s obaveznom naznakom primjenjuje li se na jednu ili više određenih usluga ili transakcija ili na jednu ili više vrsta proizvoda ili transakcija.

Profesionalni investitori na zahtjev

Član 176

Klijent investicionog društva koji nije izričito naveden u članu 174 ovog zakona, uključujući javnu ustanovu, jedinicu lokalne ili područne (regionalne) samouprave, pravna i fizička lica, može od investicionog društva da zatraži status profesionalnog investitora pod uslovima propisanima ovim članom.

Investiciono društvo dužno je, na osnovu zahtjeva iz stava 1 ovog člana, da procijeni može li klijent donijeti investicionu odluku i razumjeti rizike povezane s određenom transakcijom ili uslugom.

Procjena iz stava 2 ovog člana mora da obuhvati stručnost, iskustvo i znanje klijenta, za znanje i iskustvo klijenta ne može se pretpostaviti da je jednako znanju i iskustvu klijenta iz člana 174 ovog zakona, već se mora posebno utvrđivati.

Prilikom podnošenja zahtjeva za sticanje statusa profesionalnog investitora, klijent mora investicionom društvu da dokaže da ispunjava najmanje dva od sljedećih uslova:

1) izvršio je u prosjeku 10 transakcija značajnog volumena u okviru svakog tromjesečja, unazad godinu dana, na za njega mjerodavnom tržištu;
2) veličina portfelja finansijskih instrumenata klijenta prelazi vrijednost od 500.000,00 eura; i
3) radi ili je radio u finansijskom sektoru najmanje godinu dana na stručnim poslovima koji zahtijevaju znanje o transakcijama ili uslugama za koje se status profesionalnog investitora traži.

Mjerodavno tržište iz stava 4 tačka 1 ovog člana je tržište na kojem se trguje finansijskim instrumentima za koje klijent želi da dobije status profesionalnog investitora.

Portfelj finansijskih instrumenata iz stava 4 tačka 2 ovog člana podrazumijeva i novčana sredstava i finansijske instrumente.

Investiciono društvo može prema klijentima iz stava 1 ovog člana da postupa kao prema profesionalnim investitorima, ako su ispunjeni uslovi i postupak odricanja od višeg nivoa zaštite iz ovog člana i člana 177 ovog zakona.

Odricanje od višeg nivoe zaštite

Član 177

Klijenti iz člana 174 ovog zakona mogu se odreći višeg nivoa zaštite malog investitora koju garantuju pravila poslovnog ponašanja samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

1) klijent pisanim putem od investicionog društva zatraži status profesionalnog investitora, uz napomenu traži li taj status uopšteno ili u odnosu na pojedinu investicionu uslugu, transakciju, vrstu transakcije ili proizvod;
2) investiciono društvo klijenta pisanim putem jasno upozori na prava i zaštitu koju gubi odabirom statusa profesionalnog investitora; i
3) klijent u pisanom obliku, u dokumentu koji je odvojen od ugovora, potvrdi da je svjestan posljedica gubitka prava i zaštite malog investitora.

Investiciono društvo dužno je da prije odluke o prihvatanju zahtjeva za dodjeljivanje statusa profesionalnog investitora preduzme sve razumne mjere kako bi utvrdilo ispunjava li klijent uslove iz člana 176 ovog zakona.

Profesionalni investitor dužan je da obavijesti investiciono društvo o svakoj promjeni koja bi mogla da utiče na njegov status.

Investiciono društvo je dužno da preduzme primjerene mjere u vezi s promjenom statusa klijenta ako sazna da klijent više ne ispunjava uslove propisane za profesionalnog investitora.

Usluge koje se pružaju profesionalnim investitorima

Član 178

Obaveze investicionog društva vezano za prikaz informacija iz člana 161 stav 2 tačka 6 ovog zakona ne primjenjuju se na druge usluge koje se pružaju profesionalnom klijentu, osim investicionog savjetovanja i upravljanja portfeljem.

Obaveze investicionog društva iz člana 179 stav 4 i člana 121 ovog zakona ne primjenjuju se na usluge koje se pružaju profesionalnom klijentu, osim ako profesionalni investitor, bilo u elektronskom obliku bilo pisanim putem, obavijesti investiciono društvo da želi da se investiciono društvo pridržava tih odredbi.

Investiciono društvo dužno je da vodi evidencije o komunikaciji s klijentima iz stava 2 ovog člana.

Primjerenost i prikladnost. Procjena primjerenosti

Član 179

Prilikom pružanja usluga investicionog savjetovanja ili upravljanja portfeljem, investiciono društvo dužno je, uzimajući u obzir prirodu i obim usluge, u skladu s odredbama ovog člana da procijeni jesu li usluga i finansijski instrumenti primjereni za klijenta, a posebno jesu li u skladu sa spremnošću klijenta na preuzimanje rizika i njegovom sposobnošću za podnošenje gubitaka.

Procjena iz stava 1 ovog člana mora da obuhvati sljedeće kriterijume:

1) usklađenost transakcije s ulagačkim ciljevima klijenta;
2) mogućnost klijenta da podnese rizike ulaganja koji proizlaze iz transakcija; i
3) znanje i iskustvo klijenta dovoljno za razumijevanje rizika povezanih s uslugom koja mu se pruža.

U svrhu procjene iz stava 1 ovog člana, a s obzirom na kriterijume propisane stavom 2 ovog člana, investiciono društvo dužno je da prikupi informacije o ulagačkim ciljevima klijenta, njegovoj finansijskoj situaciji te znanju i iskustvu na području ulaganja.

Ako usluga investicionog savjetovanja ili upravljanja portfeljem uključuje zamjenu finansijskih instrumenata, investiciono društvo je dužno, osim informacija iz stava 3 ovog člana, da pribavi potrebne informacije o ulaganju klijenta, u sklopu procjene iz stava 2 ovog člana analizira troškove i koristi zamjene finansijskih instrumenata i, ako se radi o usluzi investicionog savjetovanja, klijenta obavijesti o tome jesu li koristi zamjene finansijskih instrumenata veće od troškova povezanih s tom zamjenom.

Ako prilikom pružanja usluge investicionog savjetovanja ili upravljanja portfeljem investiciono društvo ne prikupi informacije iz stava 3 ovog člana ne smije da preporuči investicionu uslugu ili finansijski instrument klijentu ili potencijalnom klijentu.

Ako prilikom pružanja usluge investicionog savjetovanja ili upravljanja portfeljem ni jedna usluga ili finansijski instrument nisu primjereni za klijenta, investiciono društvo ne smije da preporuči ili donese odluku o trgovanju u vezi s istim.

Posebne odredbe vezane uz paket usluga

Član 180

Ako investicioni savjet obuhvata preporuku paketa usluga ili proizvoda u skladu s članom 168 ovog zakona, investiciono društvo dužno je da obezbijedi da je cijeli paket primjeren za klijenta.

Procjena prikladnosti

Član 181

Prilikom pružanja investicionih usluga različitih od onih iz člana 179 ovog zakona, investiciono društvo dužno je da procijeni prikladnost investicione usluge ili proizvoda za klijenta.

Ako je u ponudu ili potražnju uključen paket proizvoda u smislu člana 168 ovog zakona, procjena iz stava 1 ovog člana mora da obuhvati prikladnost cijelog paketa.

Procjenu iz stava 1 ovog člana investiciono društvo izrađuje na osnovu informacija o znanju i iskustvu klijenta u području investicija relevantnom za uslugu ili proizvod koji se nudi ili traži.

U svrhu procjene iz stava 1 ovog člana investiciono društvo dužno je da prikup informacije o znanju i iskustvu klijenta na području ulaganja, na način i u obimu kako je propisano članom 179 stav 3 ovog zakona.

Ako investiciono društvo na osnovu informacija iz stava 4 ovog člana procijeni da proizvod ili usluga nisu prikladni za klijenta ili potencijalnog klijenta, investiciono društvo na izričit zahtjev klijenta ili potencijalnog klijenta može da pruži investicionu uslugu, ali je pritom dužno da ga upozori na okolnost da proizvod ili usluga nisu prikladni za njega.

Upozorenje iz stava 5 ovog člana društvo može dati u standardizovanom obliku.

Ako klijent investicionom društvu ne želi da pruži informacije iz stava 4 ovog člana ili ako nije dao dovoljno informacija o svom znanju i iskustvu, investiciono

društvo na izričit zahtjev klijenta može da pruži investicionu uslugu, ali ga je pritom dužno upozoriti da nije u mogućnosti da utvrdi jesu li određene investicione usluge ili proizvodi za njega prikladni.

Upozorenje iz stava 7 ovog člana društvo može dati u standardizovanom obliku.

Evidencije o prikladnosti

Član 182

Investiciono društvo dužno je da vodi evidencije o procjenama prikladnosti koje moraju da sadrže najmanje:

1) rezultate procjene prikladnosti,
2) svako upozorenje upućeno klijentu u slučaju da je investiciona usluga ili proizvod potencijalno neprikladna za klijenta, informacije o tome je li klijent uprkos upozorenju zahtijevao nastav usluge i ako je to primjereno, je li društvo prihvatilo zahtjev klijenta; i
3) svako upozorenje upućeno klijentu da klijent nije pružio dovoljno informacija kako bi se napravila procjena prikladnosti, informacije o tome je li klijent uprkos upozorenju zahtijevao nastav usluge i ako je to primjereno, je li društvo prihvatilo zahtjev klijenta.

Postupanje s informacijama klijenata

Član 183

Investiciono društvo može informacije dobijene od klijenta u skladu sa čl. 179 i 181 ovog zakona da smatra vjerodostojnim, osim u slučaju kada mu je poznato ili bi mu na osnovu svih okolnosti trebalo biti poznato da su informacije zastarjele, netačne ili nepotpune.

Investiciono društvo ne smije klijenta ili potencijalnog klijenta da podstiče na uskraćivanje informacija iz čl. 179 i 181 ovog zakona.

Pravila poslovnog ponašanja prilikom prijema i prenosa ili izvršavanja naloga za račun klijenta

Član 184

Investiciono društvo može klijentu da pruži investicionu uslugu, koja se sastoji isključivo od prijema i prenosa ili izvršavanja naloga za račun klijenta, sa ili bez pomoćnih usluga, osim davanja kredita i zajma u smislu člana 70 stav 2 tačka 2 ovog zakona koji se ne sastoje od postojećih kreditnih limita, tekućih računa ili dozvoljenog prekoračenja, i bez prikupljanja informacija ili procjene iz člana 181 ovog zakona, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) usluga se pruža isključivo na inicijativu klijenta ili potencijalnog klijenta;
2) klijent je na jasan i nedvosmislen način obaviješten da investiciono društvo nije u obavezi da procijeni prikladnost proizvoda ili usluge, i da zbog toga klijent ne uživa zaštitu koju inače pružaju pravila poslovnog ponašanja;
3) investiciono društvo efikasno upravlja sukobima interesa na način propisan ovim zakonom i pravilima donesenim na osnovu njih; i
4) usluga se odnosi na neki od sljedećih finansijskih instrumenata:
   a) akcije uvrštene na regulisanom tržištu ili ekvivalentnom tržištu treće zemlje ili na MTP-u, ako se radi o akcijama privrednih društava, isključujući akcije

ili udjele u subjektima za zajednička ulaganja koji nisu UCITS fondovi i akcije u koje su ugrađene izvedenice;

b) obveznice ili drugi oblik sekuritizovanog duga uvršten na regulisanom tržištu ili ekvivalentnom tržištu treće zemlje ili na MTP-u, isključujući obveznice ili druge oblike sekuritizovanog duga u koje su ugrađene izvedenice ili je prema njihovoj strukturi klijentu otežano razumijevanje povezanih rizika;

c) instrument tržišta novca, isključujući one u koje su ugrađene izvedenice ili je prema njihovoj strukturi klijentu otežano razumijevanje povezanih rizika;

d) akcije ili udjele u UCITS fondovima, isključujući strukturirane UCITS fondove;

e) strukturirane depozite, isključujući one prema čijoj strukturi je klijentu otežano razumijevanje rizika povrata ili troškove izlaska prije dospijeća proizvoda; ili

f) drugi nekompleksni finansijski instrumenti.

Upozorenje iz stava 1 tačka 2 ovog člana može se dati u standardizovanom obliku.

Tržište treće zemlje smatra se ekvivalentnim regulisanom tržištu ako takvu odluku donese Evropska komisija i ako su ispunjeni najmanje sljedeći uslovi:

1) tržište podliježe odobrenju za rad i kontinuiranom efikasnom nadzoru i sprovođenju;

2) tržište ima jasna i transparentna pravila u pogledu uključenja hartija od vrijednosti za trgovanje, tako da se hartijama od vrijednosti može trgovati na korektan, uredan i efikasan način i da su slobodno prenosive;

3) izdavaoci odnosno emitentni hartija od vrijednosti podliježu periodičnim i kontinuiranim zahtjevima za obavještavanjem, čime se obezbjeđuje visok nivo zaštite investitora; i

4) transparentnost i integritet tržišta obezbjeđuju se sprječavanjem zloupotrebe tržišta u obliku trgovanja na osnovu insajdreskih informacija i manipulisanja tržištem.

Komisija može od Evropske komisije da zatraži donošenje odluke o ekvivalentnosti iz stava 3 ovog člana, uz obrazloženje zbog čega smatra da se pravni i nadzorni okvir treće zemlje treba smatrati ekvivalentnim regulisanom tržištu i da uz navedeni zahtjev obezbijedi relevantne informacije.

U smislu odredbe stava 1 tačka 1 ovog člana smatra se:

1) da usluga nije pružena na inicijativu klijenta kada klijent zahtijeva pružanje usluge kao odgovor na individualnu komunikaciju društva ili drugog lica u ime društva prema klijentu, a koja uključuje poziv ili je na drugi način usmjerena da utiče na klijenta vezano uz određeni finansijski instrument ili određenu transakciju;

2) da je usluga pružena na inicijativu klijenta uprkos tome što klijent zahtijeva pružanje usluge na osnovu bilo kakvog oblika komunikacije koji sadrži promociju ili ponudu finansijskih instrumenata, u obliku i na način koji je po svojoj prirodi opšteg karaktera i upućen javnosti, većoj grupi ili vrsti klijenata ili potencijalnih klijenata.

3) Komisija pravilima detaljnije uređuje finansijske instrumente koji se ne mogu smatrati nekompleksnim u smislu stava 1 tačka 4 ovog člana.

Obavještavanje klijenata o pruženim uslugama

Član 185

Investiciono društvo dužno je da klijenta na trajnom mediju na primjeren način obavještava o pruženoj usluzi, u skladu s obavezama propisanim pravilima Komisije.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana uključuje, zavisno od vrste i složenosti finansijskih instrumenata i vrsti usluga, periodičnu komunikaciju s klijentom, i, ako je to primjereno, troškove povezane s transakcijom i uslugom obavljenom za račun klijenta.

Izjava o primjerenosti

Član 186

Kada pruža uslugu investicionog savjetovanja malom klijentu, investiciono društvo dužno je klijentu, prije preduzimanja preporučene transakcije, na trajnom mediju da pruži izjavu o primjerenosti tačno određenog savjeta, uz obrazloženje kako savjet ispunjava ciljeve ulaganja i druga obilježja malog investitora.

Kada je ugovor za kupovinu ili prodaju finansijskog instrumenta iz stava 1 ovog člana sklopljen korišćenjem sredstava komunikacije na daljinu i prethodna dostava izjave o primjerenosti nije moguća, ista se može dostaviti na trajnom mediju i neposredno nakon što je klijent vezan određenim ugovorom, pod uslovom da je na tu naknadnu dostavu izjave o primjerenosti klijent pristao i da je investiciono društvo klijentu unaprijed dalo mogućnost odlaganja transakcije do prijema izjave o primjerenosti.

Periodični izvještaj o primjerenosti

Član 187

Kada investiciono društvo pruža uslugu upravljanja portfeljem ili kada je obavijestilo klijenta da će izvršavati periodične procjene primjerenosti, periodični izvještaj mora da sadrži ažuriranu izjavu o tome kako određena investicija odgovara sklonostima, ciljevima i drugim obilježjima malog investitora.

Posebne odredbe vezano uz hipotekarni kredit

Član 188

Ako ugovor o kreditu koji se odnosi na stambenu nekretninu na koju se primjenjuju odredbe koje se odnose na procjenu kreditne sposobnosti potrošača kako je propisano propisima koji uređuju potrošačko kreditiranje, kao preduslov predviđa navedenom potrošaču pružanje investicione usluge u odnosu na hipotekarne obveznice izdate u svrhu osiguranja finansiranja i s uslovima ekvivalentnim ugovorima o kreditu koji se odnosi na stambene nekretnine, a kako bi se zajam mogao platiti, refinansirati ili isplatiti, ta usluga ne podliježe obavezama navedenim u čl. 179 do 187 ovog zakona.

Pravila Komisije

Član 189

Komisija pravilima detaljnije uređuje obaveze investicionog društva u vezi s poslovnim ponašanjem i čl. 173 do 188 ovog zakona.

Izvršavanje naloga klijenata. Kvalifikovani nalogodavac

Član 190

Kvalifikovani nalogodavac u smislu ovog člana je lice iz stava 2 ovog člana, a za čiji račun ili s kojim investiciono društvo izvršava naloge i/ili prima i prenosi naloge i/ili trguje za sopstevni račun i/ili joj pruža pomoćne usluge direktno povezane s tim transakcijama.

U smislu ovog člana kvalifikovani nalogodavac je:

1) investiciono društvo;
2) kreditna institucija;
3) društvo za osiguranje;
4) UCITS fond i društvo za upravljanje UCITS fondom;
5) društvo za upravljanje penzionim fondovima i penzioni fond;
6) druga finansijska institucija koja podliježe obavezi pribavljanja odobrenja za rad prema posebnim propisima ili čije je poslovanje regulisano zakonodavstvom Evropske unije;
7) nacionalna vlada i javno tijelo za upravljanje javnim dugom i centralna banka;
8) nadnacionalna organizacija.

Kada obavlja usluge i aktivnosti iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo nije dužno da se pridržava pravila poslovnog ponašanja iz ovog zakona u odnosu na te usluge i aktivnosti ili pomoćne usluge direktno povezane s tim transakcijama, osim člana 161 stav 1 ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je u da poslovnom odnosu s kvalifikovanim nalogodavcem postupa profesionalno i u skladu s pravilima struke i uzimajući u obzir prirodu i predmet poslovanja kvalifikovanog nalogodavca, prema njemu komunicira jasno, pošteno i na neobmanjujući način.

Viša nivo zaštite

Član 191

Subjekti iz člana 190 stav 2 ovog zakona mogu od investicionog društva da zatraže status profesionalnog ili malog investitora.

Investiciono društvo će kod transakcije s drugom ugovornom stranom sa sjedištem u drugoj državi članici toj ugovornoj strani priznati status kvalifikovanog nalogodavca ako je to propisano zakonodavstvom ili mjerama te druge države članice.

Investiciono društvo je u slučaju iz stava 2 ovog člana dužno da pribavi izričitu potvrdu druge ugovorne strane da pristaje na status kvalifikovanog nalogodavca.

Pristanak iz stava 3 ovog člana može se dati opšte ili za svaku pojedinu transakciju.

Investiciono društvo može status kvalifikovanog nalogodavca da prizna drugim ugovornim stranama iz trećih zemalja koje su ekvivalentne licima iz člana 180 stav 2 ovog zakona.

Pružanje usluga putem drugog investicionog društva

Član 192

Investiciono društvo koje od drugog investicionog društva primi uputstvo obavljanje investicionih ili pomoćnih usluga za račun klijenta, može da se pouzda u informacije o klijentu koje mu prosljeđuje to investiciono društvo, kao i u sve preporuke u vezi s uslugom ili transakcijom koje je klijent primio od tog drugog investicionog društva.

Investiciono društvo koje prenosi uputstva odgovorno je za sveobuhvatnost i tačnost prenesenih informacija, kao i za primjerenost preporuka ili savjeta iz stava 1 ovog člana.

Investiciono društvo koje uputstva ili naloge klijenta primi putem drugog investicionog društva, odgovorno je za zaključenje usluge ili transakcije na osnovu informacija ili preporuka iz stava 1 u skladu s odredbama ovog zakona.

Pravila postupanja po nalogu klijenta

Član 193

Investiciono društvo koje pruža uslugu iz člana 70 stav 1 tačka 2 ovog zakona dužno je da propiše i primjenjuje mjere i postupke koji omogućavaju izvršavanje naloga klijenata bez odlaganja u odnosu na naloge ostalih klijenata ili trgovinske interese samog investicionog društva.

Mjere i postupci iz stava 1 ovog člana moraju za uporedive naloge omogućiti izvršavanje prema vremenu prihvatanja naloga od strane investicionog društva.

U svrhu blagovremenog i korektnog izvršavanja naloga klijenata investiciono društvo je dužno pri izvršavanju naloga da ispunjava uslove propisane pravilima Komisije vezano za izvršavanje, evidentiranje i alokaciju naloga.

Investiciono društvo i relevantna lica u investicionom društvu ne smiju da zloupotrebljavaju informacije u vezi sa neizvršenim nalozima klijenta i dužno je da preduzme mjere za sprječavanje da relevantne lica zloupotrebljavaju takve informacije.

Izvršavanje limitiranog naloga klijenta

Član 194

Limitirani nalog u smislu ovog zakona je nalog za kupovinu ili prodaju određene količine finansijskih instrumenata po cijeni navedenoj u nalogu ili po cijeni koja je za klijenta povoljnija.

Ako se limitirani nalog klijenta za kupovinu ili prodaju akcija koje su uvrštene na regulisano tržište ili kojim se trguje na mjestu trgovanja, a koje se prema prevladavajućim uslovima na tržištu ne mogu odmah izvršiti, investiciono društvo je dužno da preduzme mjere koje omogućavaju najbrže moguće izvršenje takvog naloga, osim ako klijent nije dao izričito drugačije uputstvo.

Smatra se da je obaveza iz stava 2 ovog člana ispunjena izlaganjem limitiranog naloga klijenta u trgovački sistem regulisanog tržišta ili MTP-a.

Komisija može da odobri oslobođenje od obaveze objave limitiranog naloga kada isti prelazi uobičajenu veličinu tržišta.

Izvršavanje naloga po najpovoljnijim uslovima za klijenta

Član 195

Investiciono društvo dužno je da pri izvršavanju naloga preduzme sve korake dovoljne za postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta uzimajući u obzir cijene, troškove, brzinu, vjerovatnoću izvršenja i saldiranja (namire), veličinu, vrstu i sve druge okolnosti relevantne za izvršavanje naloga.

Obaveza postizanja najpovoljnijeg ishoda za klijenta smatra se ispunjenom kada investiciono društvo izvrši nalog prema izričitom uputstvu klijenta koja se odnosi na nalog ili na posebno obilježje naloga.

Investiciona društva dužna su da donesu i primjenjuju djelotvorne mjere za postupanje u skladu s odredbama ovog člana.

Kada je nalog prema politici iz člana 197 ovog zakona moguće izvršiti na više mjesta trgovanja, u svrhu utvrđivanja najpovoljnijeg ishoda za klijenta, investiciono društvo je dužno da u svrhu procjene i upoređivanja ishoda za klijenta koji bi se postigli izvršavanjem naloga na svakom od mogućih mjesta trgovanja/izvršenja prema spisku iz politike izvršavanja naloga investicionog društva u obzir uzme i sopstvene provizije i troškove izvršavanja naloga na svakom od prikladnih mjesta izvršenja.

Kada je riječ o finansijskim instrumentima koji podliježu obavezama trgovanja investiciono društvo dužno je da bez odlaganja nakon izvršenja naloga obavijesti klijenta o mjestu izvršenja naloga.

Izvršavanje naloga malog investitora

Član 196

Kada investiciono društvo izvršava nalog malog investitora, najpovoljniji ishod se utvrđuje u odnosu na ukupne troškove transakcije.

Ukupni troškovi transakcije u smislu stava 1 ovog člana obuhvataju cijenu finansijskog instrumenta i sve troškove direktno povezane s izvršenjem naloga, što uključuje proviziju mjesta trgovanja, proviziju kliringa(poravnanja) i saldiranja (namire) transakcije i sve ostale naknade koje se plaćaju trećim licama koje su uključene u izvršenje naloga.

Investiciono društvo dužno je da malog investitora izričito upozori na to da u slučaju izričitog uputstva klijenta, investiciono društvo izvršava nalog u skladu sa članom 195 stav 2 ovog zakona i da nije dužno da izvrši nalog u skladu s sopstvenim mjerama i politikama izvršavanja naloga.

Politika izvršavanja naloga

Član 197

Investiciono društvo dužno je da donese i primjenjuje politiku izvršavanja naloga koja mu omogućava postizanje najpovoljnijeg ishoda pri izvršavanju naloga klijenta.

Politika izvršavanja naloga iz stava 1 ovog člana mora, za svaku pojedinu vrstu finansijskih instrumenata, da uključuje:

1) informacije o mjestima na kojima investiciono društvo izvršava naloge klijenata i
2) elemente koji utiču na izbor mjesta izvršenja.

Politika izvršavanja naloga mora da uključuje najmanje ona mjesta koja investicionom društvu omogućavaju na dosljedan način postizanje najpovoljnijih ishoda prilikom izvršavanja naloga klijenta.

Investiciono društvo dužno je da klijentu pruži informacije o politici izvršavanja naloga koji trebaju da sadrže jasno, sa svim potrebnim informacijama i klijentu lako shvatljivo pojašnjenje načina izvršavanja naloga.

Investiciono društvo dužno je da prije pružanja usluge od klijenta pribavi saglasnost na politiku izvršavanja naloga.

Objave i upozorenja za klijenta

Član 198

Ako politika izvršavanja naloga predviđa mogućnost izvršavanja naloga klijenta van mjesta trgovanja, investiciono društvo je dužno da na to posebno upozori klijenta.

Investiciono društvo dužno je da pribavi izričitu saglasnost klijenta prije izvršavanja naloga van mjesta trgovanja.

Saglasnost iz stava 2 ovog člana klijent može dati opšte, u okviru ugovora ili posebno za pojedinu transakciju.

Redovna procjena i obavještavanje klijenta

Član 199

Investiciono društvo dužno je da prati efikasnost svojih mjera i politike izvršavanja naloga, u svrhu utvrđivanja i ispravljanja mogućih nedostataka.

Investiciono društvo dužno je da redovno procjenjuje obezbjeđuju li mjesta izvršenja uključena u politiku izvršavanja naloga postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta ili je potrebno izmijeniti mjere izvršavanja naloga.

Investiciono društvo dužno je da klijenta s kojim ima kontinuirani poslovni odnos obavijesti o svim značajnim promjenama u svojim mjerama ili o politici izvršavanja naloga na način na koji je pružena informacija iz člana 197 stav 4 ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je da na zahtjev klijenta prikaže informacije iz kojih je vidljivo da je nalog izvršen u skladu s sopstvenom politikom izvršavanja naloga.

Vezani zastupnik. Imenovanje vezanog zastupnika

Član 200

Investiciono društvo može u skladu s odredbama ovog zakona da imenuje vezanog zastupnika da za račun investicionog društva:

1) obavlja promotivne aktivnosti vezane za usluge investicionog društva;
2) nudi usluge investicionog društva potencijalnim klijentima;
3) prima i prenosi naloge klijenata ili potencijalnih klijenata investicionom društvu;
4) plasira finansijske instrumente;
5) savjetuje u vezi s finansijskim instrumentima i uslugama koje investiciono društvo nudi.

Vezani zastupnik ne smije da drži i raspolaže novcem ili finansijskim instrumentima klijenta ili potencijalnog klijenta investicionog društva.

Vezani zastupnik može poslove iz stava 1 ovog člana da obavlja samo u ime jednog investicionog društva.

Kada poslove iz stava 1 ovog člana za račun jednog investicionog društva obavljaju lica iz člana 71 ovog zakona, ona se ne smatraju vezanim zastupnikom, već se na odgovarajući način primjenjuju odredbe člana 192 ovog zakona.

Odredbe ovog dijela zakona odnose se i na investiciono društvo iz države članice kada pruža usluge u Crnoj Gori u skladu s odredbom člana 154 ovog zakona.

Uslovi za vezanog zastupnika

Član 201

Vezani zastupnik u smislu člana 200 ovog zakona može da bude fizičko ili pravno lice s prebivalištem odnosno sjedištem u Crnoj Gori, koje ispunjava sljedeće uslove: ima dovoljno dobar ugled i odgovarajuće opšte, poslovno i stručno znanje

potrebno kako bi bio u mogućnosti klijentima i potencijalnim klijentima da pruži sve informacije bitne za usluge koje se nude.

Fizičko lice ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana za obavljanje poslova iz člana 190 ovog zakona, ako ima odgovarajuće kvalifikacije iz člana 170 ovog zakona.

Pravno lice ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana za obavljanje poslova iz člana 190 ovog zakona, ako fizička lica koja obavljaju poslove iz člana 200 stava 1 ovog zakona imaju odgovarajuće kvalifikacije iz člana 159 ovog zakona.

O imenovanju vezanog zastupnika investiciono društvo dužno je da obavijesti Komisiju i da uz to obavještenje dostavi i dokaze o ispunjavanju uslova iz ovog člana i spisak fizičkih lica koja će obavlja poslove iz člana 200 stav 1 ovog zakona.

Komisija pravilima detaljnije uređuje kriterijume za ispunjavanje uslova iz ovog člana kao i rokove i sadržaj obavještenja iz stava 4 ovog člana.

Obaveze investicionog društva

Član 202

Kada investiciono društvo ovlašćenja vezanog zastupnika u skladu s članom 200 stav 1 ovog zakona, ono ostaje u punoj mjeri i bezuslovno odgovorno za sve radnje ili propuste vezanog zastupnika kada on djeluje za račun investicionog društva.

Kada ovlašćenja vezanog zastupnika investiciono društvo dužno je:

1) putem sistema internih kontrola da nadzire pridržava li se vezani zastupnik ovog zakona i relevantnih propisa prilikom obavljanja poslova iz člana 200 stava 1 ovog zakona;
2) obezbijedi da vezani zastupnik prilikom stepena u vezu s klijentom ili potencijalnim klijentom ili prije stepena u posao iz člana 200 ovog zakona jasno i nedvosmisleno saopštava svojstvo u kojem nastupa i za račun kojeg investicionog društva; i
3) preduzme odgovarajuće mjere kako bi se izbjeglo da se poslovi vezanog zastupnika van područja primjene ovog zakona negativno odražavaju na poslove koje vezani zastupnik preduzima za račun investicionog društva.

Registar vezanih zastupnika

Član 203

Na osnovu obavještenja iz člana 201 stav 4 ovog zakona Komisija vezanog zastupnika upisuje u registar vezanih zastupnika.

Komisija može rješenjem odbiti upis u registar vezanog zastupnika ako iz obavještenja iz člana 201 stav 4 ovog zakona ne proizlazi da isti ispunjava uslove iz člana 201 ovog zakona.

Registar iz stava 1 ovog člana je javni registar u koji se upisuju najmanje sljedeći informacije:

1) ime i prezime odnosno naziv i sjedište vezanog zastupnika;
2) informacije o investicionom društvu za čiji račun vezani zastupnik djeluje; i
3) naznaka poslova iz člana 190 ovog zakona koje vezani zastupnik obavlja za račun investicionog društva.

Vezani zastupnik može da počne da obavlja poslove iz člana 200 ovog zakona nakon upisa u registar iz stava 1 ovog člana.

Komisija pravilima detaljnije uređuje način vođenja registra iz ovog člana.

IX. TRŽIŠNI POSREDNIK

Uslovi osnivanja

Član 204

Tržišni posrednik osniva se i posluje kao društvo s ograničenom odgovornošću, akcionarsko društvo ili kao preduzetnik, koji se može osnovati, među ostalim, i za tržišno posredovanje sa sjedištem u Crnoj Gori.

Na tržišnog posrednika primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju privredna društva, osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom.

Na postupak odlučivanja o odobrenju za rad, ukidanju odobrenja za rad, vođenju registra i nadzoru na odgovarajući način primjenjuju se odredbe o odlučivanju o odobrenju za rad, ukidanju odobrenja za rad, vođenju registra i nadzoru nad investicionim društvom osim ako Poglavljem IX nije drugačije propisano.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, tržišni posrednik koji ne obavlja djelatnosti iz člana 205 stav 2 tačka a) ovog zakona može biti i fizičko lice.

Djelatnost tržišnog posrednika

Član 205

Tržišni posrednik može da obavlja djelatnosti iz stava 2 ovog člana za koje je dobilo odobrenje Komisije prema odredbama ovog zakona i druge djelatnosti.

Djelatnosti tržišnog posrednika za koje je potrebno da pribavi odobrenje za rad mogu biti:

1) investicione usluge iz člana 70 stav 1 tač. 1 i 5 ovog zakona i pomoćne usluge povezane s tim investicionim uslugama;
2) promotivne aktivnosti vezane za usluge investicionog društva;
3) ponuda usluga investicionog društva potencijalnim klijentima;
4) savjetovanje u vezi s finansijskim instrumentima i uslugama koje nudi investiciono društvo.

Investicione usluge iz stava 2 tačka 1 ovog člana tržišni posrednik smije da obavlja samo u odnosu na prenosive hartije od vrijednosti i udjele u subjektima za zajednička ulaganja i prenosi naloge samo na:

1) lica iz člana 71 stav 1 ovog zakona; i
2) subjekte za zajednička ulaganja i društva za upravljanje koji su ovlašćeni da javnosti prodaju udjele odnosno jedinice u subjektima za zajednička ulaganja kojima upravljaju.

Tržišni posrednik nije ovlašćen da drži novčana sredstva i hartije od vrijednosti klijenata i ne smije da se nalazi u položaju dužnika prema klijentu.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad iz stava 1 ovog člana podnosi se Komisiji na način i sa sadržajem koji pravilima iz člana 206 stav 6 ovog zakona propisuje Komisija.

Odobrenje za rad

Član 206

Komisija izdaje odobrenje za rad tržišnom posredniku na osnovu zahtjeva iz člana 205 ovog zakona ako su ispunjeni uslovi propisani ovim članom.

Komisija će izdati odobrenje za rad tržišnom posredniku ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) uslovi iz člana 204 stav 1 ovog zakona koji se odnose na oblik društva;
2) uslovi koji se odnose na akcionare odnosno imaoce udjela odnosno vlasnika preduzetnika odnosno najmanje jednog od vlasnika preduzetnika u slučaju zajedničkog preduzetnika:
   a) dobar ugled;
   b) finansijska stabilnosti namjeravanog sticaoca u odnosu na poslovanje tržišnog posrednika;
3) najmanje jedan član uprave odnosno vlasnik preduzetnika odnosno najmanje jedan od vlasnika preduzetnika u slučaju zajedničkog preduzetnika ispunjava sljedeće uslove:
   a) ima dobar ugled;
   b) ima odgovarajuća stručna znanja, sposobnost i iskustvo potrebno za vođenje poslova tržišnog posrednika;
   c) za kojeg je na osnovu dosadašnjeg ponašanja moguće opravdano zaključiti da će pošteno i savjesno da obavlja svoje zadatke;
4) uspostavljeni su svi mehanizmi koji obezbjeđuju da će biti ispunjeni uslovi iz ovog zakona koji se odnose na upravljanje sukobom interesa i vođenje poslovne dokumentacije na način i u obimu kako je propisano članom 207 ovog zakona;
5) polisa osiguranja od profesionalne odgovornosti, pod uslovima propisanima pravilima iz stava 5 ovog člana.

Odobrenje za rad tržišnog posrednika odnosi se na obavljanje djelatnosti na području Crne Gore i na njega ne odnose se prava iz poglavlja V. glave I. ovoga dijela zakona.

Polisa osiguranja od profesionalne odgovornosti iz stava 2 tačka 5 ovog člana mora biti ugovorena na način da se klijentima tržišnog posrednika garantuje nivo zaštite kao nivo zaštite klijenata investicionog društva, a s obzirom na veličinu, profil rizičnosti i pravni oblik tržišnog posrednika.

Izuzetno od odredbi st. 1 i 2 ovog člana, tržišni posrednik koji ne obavlja djelatnosti iz člana 205 stav 2 tačka a) ovog zakona ne podnosi Komisiji zahtjev za izdavanje odobrenja za rad, već se on na sopstveni zahtjev upisuje u registar tržišnih posrednika u skladu s odredbom člana 211 ovog zakona.

Komisija pravilima detaljnije uređuje sadržaj zahtjeva iz člana 205 ovog zakona, kriterijume za procjenu ispunjavanja tih uslova kao i sadržaj zahtjeva i dokumentacija koji se prilažu zahtjevu za upis u registar tržišnih posrednika.

Organizacioni zahtjevi

Član 207

Tržišni posrednik dužan je da u svakom trenutku ispunjava sljedeće organizacione zahtjeve primjereno složenosti i obimu poslova koje obavlja i to da:

1) uspostavi organizacionu strukturu iz koje su jasno vidljive linije izvještavanja i odgovornosti;
2) zapošljava lica s vještinama, znanjem i stručnošću koji su potrebni za izvršavanje zaduženja i zadataka u skladu s opštim zahtjevima iz člana 118 ovog zakona i u skladu s kadrovskim uslovima za pružanje usluga u skladu s čl. 169,170 i 171 ovog zakona, kada je to primjereno obimu poslova koje obavlja i

3) uspostavi primjerene mjere za nadzor i zaštitu informacionog sistema i sistema za elektronsku obradu informacija.

Tržišni posrednik dužan je da preduzima primjerene mjere za upravljanje sukobima interesa u skladu s odredbom člana 130 ovog zakona, u obimu primjerenom prirodi, obimu i složenosti svog poslovanja.

Tržišni posrednik dužan je da poslovnu dokumentaciju vodi i čuva na način propisan čl. 148 do 152 ovog zakona.

O svakoj promjeni okolnosti od kojih zavisi primjena odredbi iz ovog člana, tržišni posrednik je dužan da bez odlaganja obavijesti Komisiju .

Izuzetno od stava 1 ovog člana, tržišni posrednik koji ne obavlja djelatnosti iz člana 195 stav 2 tačka a) ovog zakona, dužan je da ispunjava zahtjeve iz stava 1 tačka 2 ovog člana i da o promjeni okolnosti u skladu sa stavom 4 ovog člana bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Pravila poslovnog ponašanja

Član 208

Tržišni posrednik dužan je da tokom obavljanja djelatnosti za koje je dobio odobrenje za rad odnosno za koje je registrovan postupa u skladu s interesima klijenata i u skladu s pravilima struke.

Sve informacije koje tržišni posrednik pruža klijentu ili potencijalnom klijentu, uključujući promotivnu komunikaciju, moraju biti korektni, jasni i ne smiju dovoditi u zabludu, pri čemu promotivna komunikacija mora biti jasno prepoznata kao takva.

Tržišni posrednik je dužan da informacije o uslugama, instrumentima, troškovima i naknadama klijentu ili potencijalnom klijentu pruži u skladu s čl. 160 do 163 ovog zakona.

Tržišni posrednik je dužan da se pridržava odredbi o dodatnim podsticajima kako je propisano čl. 164 do 167 ovog zakona i pravilima Komisije iz člana 164 stav 6 ovog zakona.

Tržišni posrednik dužan je da obezbijedi da način utvrđivanja primanja ili procjene radnog učinka relevantnih lica nisu u sukobu s obavezom iz stava 1 ovog člana.

Tržišni posrednik ne smije da uspostavi mehanizme putem kojih bi naknadama od rada, prodajnim ciljevima ili na drugi način mogao da podstakne relevantna lica da malom investitoru ponude određeni finansijski instrument ako mu može ponuditi finansijski instrument koji bi bolje zadovoljio potrebe klijenata.

Na pružanje usluga od strane tržišnog posrednika na odgovarajući način primjenjuju se odredbe o razvrstavanju klijenata iz čl. 173 do 177 ovog zakona i odredbe o procjeni primjerenosti i prikladnosti iz čl. 179 do 183 ovog zakona.

Kada tržišni posrednik obavlja uslugu prijema i prenosa naloga, na tu se uslugu primjenjuje član 184 ovog zakona u obimu koji je primjenjiv na uslugu koja se pruža klijentu.

Kada tržišni posrednik pruža uslugu investicionog savjetovanja, na tu se uslugu primjenjuju čl.186 i 187 ovog zakona.

Tržišni posrednik dužan je da klijente obavještava o pruženim uslugama u skladu s članom 185 ovog zakona.

Nadzorni izvještaji i objava informacija

Član 209

Komisija pravilima bliže uređuje sadržaj, oblik, način i rokove javnog objavljivanja odnosno dostavljanja nadzornih izvještaja i drugih informacija tržišnog posrednika.

Nadzorne mjere Komisije i ukidanje odobrenja za rad tržišnom posredniku

Član 210

Komisija je ovlašćena da nad tržišnim posrednikom sprovodi nadzor i izriče nadzorne mjere u mjeri i u obimu u kojoj je nadležna za nadzor investicionog društva.

Komisija će rješenjem ukinuti odobrenje za rad tržišnom posredniku:

1) ako tržišni posrednik ne otpočne s poslovanjem u okviru od 12 mjeseci od izdavanja odobrenja;
2) ako tržišni posrednik šest mjeseci kontinuirano ne obavlja usluge i aktivnosti za koje je odobrenje za rad izdato;
3) ako tržišni posrednik dostavi obavještenje u pisanom obliku da više ne namjerava da obavlja usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona; ili
4) ako tržišni posrednik prestane da ispunjava uslove iz člana 206 ovog zakona.

Komisija može rješenjem da ukine odobrenje za rad ako tržišni posrednik:

1) ako je ono izdato na osnovu neistinite ili netačne dokumentacije ili neistinito predstavljenih činjenica koji su bitne za poslovanje tržišnog posrednika;
2) na bilo koji način Komisiji onemogućuje nadzor svojeg poslovanja;
3) sistemski i teško krši obaveze propisane čl. 207 i 208 ovog ili
4) ne postupi u skladu s rješenjem kojim Komisija nalaže nadzorne mjere iz člana 210 ovog zakona.

Kada Komisija donosi rješenje kojim se ukida izdato odobrenje za rad, odobrenje za rad je ukinuto danom dostave rješenja Komisije kojim se ukida odobrenje za rad.

Ovlašćenje Komisije da ukine svoje zakonito rješenje u skladu sa stavom 2 ovog člana nije ograničena rokom.

Izuzetno od st. 2 i 3 ovog člana, ako se radi o tržišnom posredniku koji ne obavlja djelatnosti iz člana 205 stav 2 tačka a) ovog zakona, Komisija će u navedenim slučajevima brisati tržišnog posrednika iz registra tržišnih posrednika.

Registar tržišnih posrednika

Član 211

Na osnovu izdatog odobrenja za rad iz člana 196 stav 1 ovog zakona i zahtjeva iz člana 196 stav 5 ovog zakona Komisija tržišnog posrednika upisuje u registar tržišnih posrednika.

Komisija može rješenjem da odbije upis u registar tržišnog posrednika ako iz zahtjeva iz člana 205 stav 5 ovog zakona ne proizlazi da on ispunjava uslove iz člana 207 stav 5 ovog zakona.

Registar iz stava 1 ovog člana je javni registar u koji se upisuju najmanje sljedeći informacije:

1) ime i prezime odnosno naziv i sjedište tržišnog posrednika,
2) naznaka djelatnosti iz člana 205 stav 2 ovog zakona koje obavlja tržišni posrednik.

Tržišni posrednik može da počne da obavlja poslove iz člana 205 stav 2 ovog zakona nakon upisa u registar iz stav 1 ovog člana.

Komisija pravilima detaljnije uređuje način vođenja registra iz ovog člana.

X. PRAVA INVESTICIONIH DRUŠTAVA

Obavljanje usluga i aktivnosti van područja Crne Gore

Član 212

Investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori može, pod uslovima iz ovog zakona, na području druge države članice, neposredno ili putem filijale, da obavlja investicione usluge i aktivnosti za koje je ovlašćeno da obavlja u Crnoj Gori.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana može, pod uslovima iz ovog zakona, na području druge države članice da obavlja i pomoćne usluge koje je ovlašćeno da obavlja u Crnoj Gori, ali samo zajedno s investicionim uslugama ili aktivnostima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, investiciono društvo odnosno organizator tržišta koji upravlja MTP-om ili OTP-om u Crnoj Gori može bez dodatnih uslova i zahtjeva na području druge države članice da uspostavi odgovarajuće mehanizme kako bi se olakšao pristup njihovim sistemima i trgovanje na tim tržištima korisnicima s udaljenim pristupom, članovima ili suakcijima sa sjedištem u toj drugoj državi članici.

Prije uspostavljanja mehanizama iz stava 3 ovog člana, investiciono društvo odnosno organizator tržišta dužan je da Komisiji dostavi naziv države članice u kojoj namjerava da uspostavi te mehanizme.

Komisija će u roku od mjesec dana od prijema informacija o namjeravanom uspostavljanju mehanizama iz stava 3 ovog člana da dostavi nadležnom organu druge države članice.

Na zahtjev nadležnog organa države članice domaćina, Komisija će u razumnom roku istom dostaviti identitet članova ili učesnika MTP-a za koji je u skladu sa stavom 3 ovog člana omogućen udaljeni pristup.

Neposredno obavljanje investicionih usluga i aktivnosti u drugoj državi članici

Član 213

Investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori koje po prvi put namjerava da u drugoj državi članici neposredno obavlja investicione usluge i aktivnosti ili promijeniti asortiman usluga ili aktivnosti dužno je da o tome prethodno obavijesti Komisiju i navede državu članicu u kojoj namjerava neposredno da pruža usluge.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana obavezno se dostavlja u obliku propisanom pravilima Komisije kojim se uređuju tehnički standardi u svrhu uspostavljanja standardnih obrazaca, priloga i postupaka za prenos informacija vezano za prekogranično pružanje usluga i sadrži poslovni plan s opisom vrste i obima poslova koje investiciono društvo namjerava da pruža u državi članici.

Kada investiciono društvo na području države članice domaćina namjerava da posluje preko vezanog zastupnika sa sjedištem ili prebivalištem u Crnoj Gori, obavještenje iz stava 1 ovog člana obavezno sadrži i identitet i osnovne informacije o vezanim zastupnicima investicionog društva.

Komisija će u roku od mjesec dana od dana prijema potpunog obavještenja iz st. 1 i 3 ovog člana to obavještenje da proslijedi nadležnom organu države članice domaćina i da o tome obavijesti investiciono društvo.

Komisija informacije iz stava 4 ovog člana dostavlja ESMA-i na zahtjev.

Investiciono društvo može u državi članici domaćinu početi da obavlja investicione usluge i aktivnosti i pomoćne usluge iz obavještenja iz stava 1 ovog člana

od dana prijema obavještenja Komisije da je nadležnom organu države članice domaćina Komisija dostavila obavještenje u skladu sa stavom 4 ovog člana.

Investiciono društvo je dužno da Komisiju obavijesti o svakoj promjeni informacija iz obavještenja iz stava 1 ovog člana najmanje mjesec dana prije nastupanja promjene, u tom slučaju Komisija postupa na način i u rokovima kako je propisano stavom 4 ovog člana.

Odredbe st. 3, 4 i 7 ovog člana primjenjuju se na odgovarajući način na kreditnu instituciju koja investicione usluge i aktivnosti i s njima povezane pomoćne usluge na području druge države članice namjerava da obavlja putem vezanog zastupnika sa sjedištem ili prebivalištem u Crnoj Gori.

Izuzetno od odredbe stava 4 ovog člana, ako je obavještenje iz stava 1 ovog člana Komisiji dostavljeno u toku nadzora nad investicionim društvom, Komisija može prosljeđivanje obavještenja da odloži do završetka postupka nadzora, o čemu će obavijestiti investiciono društvo.

Obavljanje investicionih usluga i aktivnosti putem filijale ili vezanog zastupnika u drugoj državi članici

Član 214

Investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori koje u drugoj državi članici namjerava da otvori filijalu ili da posluje putem vezanog zastupnika sa sjedištem ili prebivalištem u toj državi članici, dužno je da Komisiji podnese zahtjev za otvaranje filijale u obliku propisanom pravilima Komisije kojim se uređuju tehnički standardi u svrhu uspostavljanja standardnih obrazaca, priloga i postupaka za prenos informacija vezano za prekogranično pružanje usluga i da navedesti države članice u kojoj na taj način namjerava da posluje i da uz zahtjev dostavi:

1) poslovni plan, s opisom vrste i obima investicionih usluga i aktivnosti koje namjerava da pruža i obavlja preko filijale odnosno vezanog zastupnika, organizacionu strukturu filijale odnosno vezanog zastupnika kao i informacije o tome namjerava li filijala da posluje preko vezanih zastupnika, kao i informacije o vezanim zastupnicima preko kojih namjerava da posluje uključujući linije izvještavanja koje navode kako se vezani zastupnici uklapaju u korporativnu strukturu investicionog društva;
2) adresu u državi članici domaćinu na kojoj će biti moguće dobiti informacije o filijali odnosno vezanom zastupniku;
3) informacije o licima koja će biti odgovorna za poslovanje filijale odnosno vezanog zastupnika i
4) druge dodatne informacije.

Ako investiciono društvo posluje preko vezanog zastupnika sa sjedištem u državi članici domaćinu, vezani zastupnik je izjednačen s filijalom investicionog društva u toj državi članici i na njegovo poslovanje na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovog zakona koje uređuju poslovanje filijale investicionog društva u državi članici domaćinu.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana obuhvata i zahtjev da Komisija obavještenje s prilozima iz stava 2 ovog člana dostavi nadležnom organu države članice domaćina u kojoj investiciono društvo namjerava da otvori filijalu ili posluje putem vezanog zastupnika sa sjedištem ili prebivalištem u državi članici domaćinu.

Odredbe st. 1 do 3 ovog člana i čl. 215 i 216 ovog zakona primjenjuju se na odgovarajući način na kreditnu instituciju koja investicione usluge i aktivnosti i s njima

povezane pomoćne usluge na području druge države članice namjerava da obavlja putem vezanog zastupnika sa sjedištem ili prebivalištem u toj drugoj državi članici.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti putem filijale

Član 215

Komisija će o zahtjevu iz člana 214 stav 1 ovog zakona odlučiti rješenjem u roku od tri mjeseca od dana prijema urednog zahtjeva.

Komisija će zahtjev iz člana 214 stav 1 ovog zakona odbiti rješenjem ako investiciono društvo nema primjerenu organizacionu, tehničku i kadrovsku strukturu ili primjereni finansijski položaj da bi s obzirom na planirani obim poslovanja poslovalo u državi članici domaćinu putem filijale ili vezanog zastupnika.

Ako Komisija ne odbije zahtjev iz razloga navedenih u stavu 2 ovog člana, u roku od tri mjeseca od dana prijema urednog zahtjeva donosi rješenje kojim se odobrava otvaranje filijale ibez odlage o tome dostavlja obavještenje nadležnom organu države članice domaćina i o tome obavještava investiciono društvo.

Obavještenje iz stava 3 ovog člana, osim informacija iz člana 214 ovog zakona, sadrži i detaljne informacije o sistemu zaštite investitora u Crnoj Gori kojim su zaštićeni klijenti filijale investicionog društva.

Poslovanje filijale u državi članici domaćinu

Član 216

Investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori može da otvori filijalu i preko nje otpočne da obavlja investicione usluge i aktivnosti i povezane pomoćne usluge:

1) od dana kada primi obavještenje nadležnog organa države članice o uslovima koje radi zaštite javnih interesa mora poštovati tokom poslovanja u toj državi članici; ili
2) ako takvo obavještenje nije primilo, istekom roka od dva mjeseca od dana kada je nadležni organ države članice primilo obavještenje Komisije u skladu s članom 204 ovog zakona.

Komisija može da ukine odobrenje iz člana 205 ovog zakona ili kao nadzornu mjeru da izrekne zabranu poslovanja filijale ako nakon početka poslovanja filijale u drugoj državi članici nastupe okolnosti iz člana 205 stav 2 ovog zakona.

Obavještenje o promjenama informacija u vezi s filijalom u državi članici

Član 217

Ako investiciono društvo namjerava da promijeni poslovanje ili okolnosti iz člana 214 stav 1 ovog zakona, dužno je da o tome obavijesti Komisiju trideset dana prije izvršenja takve promjene, a Komisija je dužna da o tome obavijesti nadležni organ države članice domaćina.

Investiciono društvo je dužno da Komisiju obavijesti o svakoj promjeni informacija iz obavještenja iz stava 1 ovog člana najmanje mjesec dana prije nastupanja promjene, i u tom slučaju Komisija postupa na način i u rokovima kako je propisano članom 214 ovog zakona.

Obavljanje investicionih usluga i aktivnosti u trećoj zemlji

Član 218

Investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori može investicione usluge i aktivnosti u trećoj zemlji da obavlja samo putem filijale, na osnovu prethodnog odobrenja Komisije.

Na odobrenje iz stava 1 ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju odredbe čl.214 do 217 ovog zakona.

Komisija osim iz razloga iz člana 215 stav 2 ovog zakona zahtjev može da odbije ako, s obzirom na propise treće zemlje i na praksu u sprovođenju tih propisa, postoji vjerovatnoća da bi sprovođenje nadzora nad filijalom bilo onemogućeno.

O svim poteškoćama s kojima se prilikom osnivanja ili obavljanja djelatnosti u trećoj zemlji susrelo, investiciono društvo dužno je da obavijesti Komisiju, o čemu Komisija obavještava Evropsku komisiju i ESMA-u.

Izuzetno od odredbe stava 1 ovog člana, svako investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori bez prepreka smije neposredno da obavlja investicionu aktivnost iz člana 70 stav 1 tačka 3 ovog zakona na području treće zemlje, uz prethodno obavještenje Komisiji.

Obavljanje investicionih usluga i aktivnosti društva iz druge države članice na području Crne Gore

Član 219

Investiciona društva kojima su dozvolu dali i nad kojima nadzor vrše nadležni organi druge države članice u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata i kreditne institucije u skladu sa propisima EU o pristupu djelatnosti kreditnih institucija i prudencijalnom nadzoru kreditnih institucija, mogu slobodno da pružaju investicione usluge i/ili da obavljaju investicione aktivnosti i dodatne usluge na teritoriji Crne Gore, pod uslovom da njihova dozvola predviđa te usluge i aktivnosti, a kad su u pitanju kreditne institucije - i pod uslovima koji su propisani zakonom kojim se uređuju kreditne institucije u Crnoj Gori.

Dodatne usluge se mogu pružati samo zajedno sa investicionim uslugama i/ili aktivnostima.

Investiciona društva i kreditne institucije iz stava 1 ovog člana mogu početi da pružaju investicione usluge i aktivnosti u Crnoj Gori, kada Komisija od njihovog matičnog nadležnog organa označenog kao kontakt tačku u skladu sa propisima EU koji uređuju tržišta finansijskih instrumenata dobije informacije iz st. 4 i 5 ovog člana.

Komisija objavljuje informacije iz stava 3 ovog člana po prijemu.

Komisija je dužna da ove informacije koji se odnose na kreditnu instituciju bez odlaganja proslijedi Centralnoj banci Crne Gore.

Svako investiciono društvo kojem je dozvolu za rad dala Komisija i nad kojim vrši nadzor u skladu sa ovim zakonom i kreditna institucija koja je dozvolu dobila u skladu sa zakonom kojim se uređuju kreditne institucije, mogu slobodno da pružaju investicione usluge i/ili obavljaju investicione aktivnosti, kao i dodatne usluge, na teritoriji druge države članice, pod uslovom da njihova dozvola predviđa te usluge i aktivnosti.

Dodatne usluge se mogu pružati samo zajedno sa investicionim uslugama i/ili aktivnostima.

Svako investiciono društvo koje po prvi put namjerava da pruža usluge ili aktivnosti na teritoriji druge države članice, ili koje namjerava da promijeni paletu usluga ili aktivnosti koje tako pruža odnosno obavlja, treba Komisiju da obavijesti o sljedećem:

1) o nazivu države članice u kojoj namjerava da posluje;
2) poslovnom planu, u kome su posebno naznačene one investicione usluge i/ili aktivnosti i dodatne usluge koje namjerava da pruža na teritoriji te države članice i da li namjerava da to čini posredstvom vezanih zastupnika sa sjedištem u Crnoj Gori.

Ako investiciono društvo namjerava da koristi vezane zastupnike, dužno je da Komisiju obavijesti o identitetu tih vezanih zastupnika.

Komisija sve informacije, uključujući imena vezanih zastupnika koje investiciono društvo namjerava da koristi za pružanje investicionih usluga i aktivnosti u toj državi članici, u roku od mjesec dana od njihovog prijema, prosleđuje nadležnom organu države članice domaćina određenog kao kontakt tačka u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata i investiciono društvo tada može početi da pruža odgovarajuće investicione usluge i aktivnosti u državi članici domaćinu.

U slučaju promjene bilo kojih informacija dostavljenih u skladu sa ovim članom, investiciono društvo Komisiji dostavlja pisano obavještenje o toj izmjeni najmanje mjesec dana prije njenog sprovođenja.

Komisija o izmjeni iz stava 12 ovog člana obavještava nadležni organ države članice domaćina.

Svaka kreditna institucija koja namjerava da pruža investicione usluge i aktivnosti kao i dodatne usluge u skladu sa stavom 3 ovog člana posredstvom vezanih zastupnika obavještava Komisiju i Centralnu banku Crne Gore o imenima tih vezanih zastupnika.

Ako kreditna institucija namjerava da koristi vezane zastupnike sa sjedištem u Crnoj Gori, na teritoriji države članice u kojoj namjerava da pruža usluge, Komisija u roku od mjesec dana od prijema svih informacija, obavještava nadležni organ države članice domaćina koja je određena kao kontakt tačka u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata, o imenima vezanih zastupnika koje kreditna institucija namjerava da koristi za pružanje usluga u toj državi članici.

Investiciona društva i organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om, iz drugih država članica, mogu bez dodatnih zakonskih ili administrativnih zahtjeva uspostaviti odgovarajuće aranžmane u Crnoj Gori, kako bi udaljenim korisnicima, članovima ili učesnicima sa sjedištem u njihovim državama članicama omogućili pristup i trgovanje na tim tržištima.

Investiciona društva i organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om u Crnoj Gori, mogu bez dodatnih zakonskih ili administrativnih zahteva uspostaviti odgovarajuće aranžmane u drugim državama članicama, kako bi udaljenim korisnicima, članovima ili učesnicima sa sedištem u Crnoj Gori omogućili pristup i trgovanje na tim tržištima.

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om obavještavaju Komisiju o aranžmanima u drugim državama članicama, koje Komisija u roku od mjesec dana dostavlja nadležnom organu države članice u kojoj MTP ili OTP namjerava da pruža te aranžmane.

Komisija, na zahtjev nadležnog organa matične države članice MTP-a, i bez odlaganja, dostavlja imena udaljenih članova ili učesnika na MTP-u, sa sjedištem u toj državi članici.

Filijala investicionog društva iz druge države članice

Član 220

Svako investiciono društvo kome je nadležni organ druge države članice dao dozvolu za rad i nad kojim vrši nadzor, u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata, može da pruža investicione usluge i/ili da obavlja investicione aktivnosti i dodatne usluge na teritoriji Crne Gore u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata i propisima EU o pristupu djelatnosti kreditnih institucija i prudencijalnom nadzoru kreditnih institucija i investicionih društava, na osnovu prava o poslovnom nastanjivanju, bilo osnivanjem filijala bilo posredstvom vezanog zastupnika osnovanog u Crnoj Gori, pod uslovom da njihova dozvola koju je investiciono društvo ili kreditna institucija dobila u matičnoj državi članici predviđa te usluge i aktivnosti.

Dodatne usluge se mogu pružati samo zajedno sa investicionim uslugama i/ili aktivnostima.

Svaka kreditna institucija koja je dozvolu dobila u skladu sa propisima EU o pristupu djelatnosti kreditnih institucija i prudencijalnom nadzoru kreditnih institucija može da pruža investicione usluge i/ili da obavlja investicione aktivnosti i dodatne usluge na teritoriji Crne Gore u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata i propisima EU o pristupu djelatnosti kreditnih institucija i prudencijalnom nadzoru kreditnih institucija, na osnovu prava o poslovnom nastanjivanju, bilo osnivanjem filijala bilo posredstvom vezanog zastupnika osnovanog u Crnoj Gori, pod uslovom da dozvola koju je kreditna institucija dobila u matičnoj državi članici predviđa te usluge i aktivnosti i pod uslovima propisanim zakonom kojim se uređuju kreditne institucije u Crnoj Gori.

Dodatne usluge se mogu pružati samo zajedno sa investicionim uslugama i/ili aktivnostima.

Svako investiciono društvo kome je dozvolu za rad dala Komisija i nad kojim vrši nadzor u skladu sa ovim zakonom, može slobodno da pruža investicione usluge i/ili obavlja investicione aktivnosti, kao i dodatne usluge, na teritoriji druge države članice u skladu sa ovim zakonom kao i zakonom o kreditnim institucijama, na osnovu prava o poslovnom nastanjivanju, bilo osnivanjem filijala, bilo posredstvom vezanog zastupnika osnovanog van Crne Gore, pod uslovom da dozvola za rad data investicionom društvu ili kreditnoj instituciji u Crnoj Gori predviđa te usluge i aktivnost.

Dodatne usluge se mogu pružati samo zajedno sa investicionim uslugama i/ili aktivnostima.

Svaka kreditna institucija koja je dobila dozvolu u skladu sa zakonom kojim se uređuju kreditne institucije u Crnoj Gori može slobodno da pruža investicione usluge i/ili obavlja investicione aktivnosti, kao i dodatne usluge, na teritoriji druge države članice, na osnovu prava o poslovnom nastanjivanju, bilo osnivanjem filijala, bilo posredstvom vezanog zastupnika osnovanog van Crne Gore, pod uslovom da dozvola za rad koju je kreditna institucija dobila predviđa te usluge i aktivnosti i pod uslovom da je pribavljena potrebna dozvola u skladu sa zakonom kojim se uređuju kreditne institucije u Crnoj Gori.

Dodatne usluge se mogu pružati samo zajedno sa investicionim uslugama i/ili aktivnostima.

Svako investiciono društvo koje želi da osnuje filijalu na teritoriji druge države članice ili da posluje posredstvom vezanih zastupnika osnovanih u drugoj državi članici u kojoj nije osnovao filijalu, dužno je da prvo o tome obavijesti Komisiju i da joj dostavi sledeće informacije:

1) ime države članice na čijoj teritoriji namjerava da osnuje filijalu ili države članice u kojoj ne osniva filijalu, ali namjerava da koristi vezane zastupnike sa sjedištem u toj državi članici;

2) poslovni plan koji, između ostalog, navodi investicione usluge i/ili aktivnosti i dodatne usluge koje će nuditi;
3) organizacionu strukturu filijala, kad je osnovan, i naznaku da li filijalu namjerava da koristi vezane zastupnike i naziv vezanih zastupnika;
4) da li namjerava da koristi vezane zastupnike u državi članici u kojoj investiciono društvo ne osniva filijalu, opis namjeravane upotrebe vezanog zastupnika ili vezanih zastupnika i organizacionu strukturu, uključujući zahtjeve za izvještavanje i navođenje mjesta koje zastupnik ili zastupnici imaju u korporativnoj strukturi investicionog društva;
5) adresu u državi članici domaćinu na kojoj se mogu dobiti dokumenta;
6) imena lica odgovornih za upravljanje filijalom ili vezanim zastupnikom.

Kada investiciono društvo koristi vezanog zastupnika osnovanog u državi članici izvan Crne Gore, takav vezani zastupnik postaje dio filijale, ako je filijala osnovana, i u svakom slučaju na njega se primjenjuju odredbe ovog zakona o filijalama.

Osim ako Komisija nema razloga da sumnja u prikladnost administrativne strukture ili finansijskog položaja investicionog društva, uzimajući u obzir razmatrane aktivnosti, ona u roku od tri mjeseca od prijema svih informacija, te informacije dostavlja nadležnom organu države članice domaćina koji je određen kao kontakt tačka u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata i o tome obavještava investiciono društvo.

Pored informacija iz stava 5. ovog člana, Komisija nadležnom organu države članice domaćina dostavlja pojedinosti o akreditovanom sistemu zaštite investitora čiji je član investiciono društvo u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju promjene u pojedinostima, Komisija obavještava nadležne organe države članice domaćina na odgovarajući način.

Ako Komisija odbije da pruži informacije nadležnom organu države članice domaćina, ona investicionom društvu daje svoje razloge za odbijanje u roku od tri mjeseca od prijema svih informacija.

Po prijemu obavještenja od nadležnog organa države članice domaćina ili, ako Komisija nije primila takvo obavještenje od nadležnog organa, najkasnije dva mjeseca od dana prenosa informacija od strane Komisije, filijala se može osnovati i započeti s radom.

Kada Komisija primi obavještenje od nadležnog organa matične države članice investicionog društva ili kreditne institucije koja želi da pruža usluge u Crnoj Gori na osnovu prava poslovnog nastanjivanja u skladu sa stavom 1 ovog člana, ona šalje obavještenje nadležnom organu matične države članice najkasnije u roku od dva mjeseca od dana prenosa obavještenja od strane nadležnog organa matične države članice.

Ukoliko Komisija ne pošalje obavještenje iz stava 16 ovog člana u predviđenom roku, filijala se može osnovati i započeti s radom.

Svaka kreditna institucija koja želi da koristi vezanog zastupnika osnovanog u državi članici van Crne Gore kako bi pružala investicione usluge i/ili obavljala aktivnosti, odnosno dodatne aktivnosti u skladu sa ovim zakonom, obavještava Komisiju i Centralnu banku Crne Gore i dostavlja im informacije iz stava 9 ovog člana.

Osim ako Komisija nema razloga da sumnja u adekvatnost administrativne strukture ili finansijskog položaja kreditne institucije, ona u roku od tri mjeseca od prijema svih informacija, te informacije dostavlja nadležnom organu države članice domaćina koji je određen kao kontakt tačka u skladu sa propisima EU o tržištima finansijskih instrumenata i tome obavještava kreditnu instituciju na odgovarajući način.

Ako Komisija odbije da pruži informacije nadležnom organu države članice domaćina, ona kreditnoj instituciji daje svoje razloge za odbijanje u roku od tri mjeseca od dana prijema svih informacija.

Po prijemu obavještenja od nadležnog organa države članice domaćina ili, ako Komisija nije primila takvo obavještenje od nadležnog organa, najkasnije dva mjeseca od dana prenosa informacija od strane Komisije, vezani zastupnik može da započne sa radom.

Na vezanog zastupnika iz stava 21 ovog člana primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na filijale.

Odgovornost je Komisije da obezbijedi da su usluge koje filijalu pruža na teritoriji Crne Gore u skladu sa obavezama utvrđenim ovim zakonom.

Komisija ima pravo da preispita/kontroliše uređenje filijala i da zahtijeva promjene koje su potrebne kako bi nadležni organ mogao da postupa po ovom zakonu u vezi sa uslugama i/ili aktivnostima koje filijala pruža u Crnoj Gori.

Kada investiciono društvo koje ima dozvolu izdatu u drugoj državi članici, osnuje filijalu u Crnoj Gori, nadležni organ matične države članice investicionog društva može, u vršenju svojih ovlašćenja i nakon obavještavanja Komisije, na licu mjesta vršiti neposredni nadzor u toj filijali.

U slučaju promjene u informacijama dostavljenim u skladu sa stavom 9 ovog člana, investiciono društvo Komisiji dostavlja pisano obavještenje o toj izmjeni najmanje mjesec dana prije njenog sprovođenja i Komisija o izmjeni obavještava nadležni organ matične države članice.

Pravila poslovanja filijale investicionog društva iz države članice i nadzor Komisije

Član 221

Filijala iz člana 220 ovog zakona dužna je da posluje u skladu sa čl. 159 do 168 ovog zakona i pravilima koji detaljnije uređuju pravila poslovnog ponašanja, uključujući odredbe o izvještavanju Komisije i vođenju poslovne dokumentacije u vezi s tim obavezama.

Na filijalu se na odgovarajući način primjenjuje i sljedeće:

1) odredbe ovog zakona koje se odnose na obavezu čuvanja povjerljivih informacija iz člana 159 stav 5 ovog zakona;
2) propisi u Crnoj Gori kojima se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
3) drugi propisi koji se radi zaštite opšteg dobra primjenjuju na području Crne Gore;
4) odredba člana 205 ovog zakona;
5) odredba člana 176 stav 9. ovog zakona o objavi revidiranih godišnjih finansijskih izvještaja;
6) odredbe ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona koje se odnose na nadzor Komisije i ovlašćenje da izriče nadzorne mjere; i
7) odredbe ovog zakona o godišnjoj naknadi za nadzor.

Izuzetno od odredbe člana 160 stav 1. ovog zakona, Komisija je ovlašćena za neposredan nadzor poslovanja filijale u svrhu provjere pridržava li se ista obaveza iz st.1 i 2 ovog člana i za nalaganje mjera propisanih ovim zakonom, a koje su potrebne kako bi se obezbijedilo sprovođenje tih obaveza.

Komisija je ovlašćena da od investicionog društva zahtijeva periodične izvještaje o aktivnostima filijale iz člana 220 ovog zakona.

Odredbe ovog člana odnose se i na filijalu kreditne institucije iz druge države članice koja na području Crne Gore obavlja investicione usluge i aktivnosti i s njima povezane pomoćne usluge.

Neposredno obavljanje investicionih usluga i obavljanje investicionih aktivnosti

Član 222

Investiciono društvo sa sjedištem u državi članici može da započne neposredno da pruža investicione usluge i obavlja investicione aktivnosti, kada Komisija od nadležnog organa države članice sjedišta investicionog društva primi obavještenje i priloge sa sadržajem iz člana 213 ovog zakona.

Odredba stava 1 ovog člana na odgovarajući se način primjenjuje kod svake promjene informacija navedenih u obavještenju iz člana 217 stav 1 ovog zakona.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da se prilikom pružanja usluga na području Crne Gore pridržava obaveza iz člana 221 ovog zakona.

Na investiciono društvo iz druge države članice koje neposredno pruža usluge na području Crne Gore na odgovarajući se način primjenjuju:

1) odredbe ovog zakona koje se odnose na obavezu čuvanja povjerljivih informacija iz člana 159 stav 5 ovog zakona;
2) propisi u Crnoj Gori kojima se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma; i
3) drugi propisi koji se radi zaštite opšteg dobra primjenjuju na području Crne Gore.

Ako obavještenje iz stava 1 ovog člana koje Komisija primi sadrži informacije o identitetu vezanog zastupnika s poslovnim sjedištem u matičnoj državi članici, a putem kojeg namjerava da obavlja investicione usluge i aktivnosti u Crnoj Gori, Komisija te informacije objavljuje na svojim internet stranicama po prijemu obavještenja iz stava 1 ovog člana.

Odredbe st. 3 do 5 ovog člana odnose se i na kreditnu instituciju koja neposredno ili putem vezanog zastupnika s poslovnim sjedištem u matičnoj državi članici obavlja investicione usluge i aktivnosti na osnovu uslova propisanih zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija.

Mjere predostrožnosti

Član 223

Komisija je nadležna za nadzor nad investicionim društvom sa sjedištem u državi članici u vezi s investicionim uslugama i aktivnostima koje pruža i obavlja u Crnoj Gori kao i nad filijalom investicionog društva iz države članice, u obimu utvrđenom ovim zakonom.

Kada utvrdi da postoji vjerovatnoća da investiciono društvo koje na teritoriju Crne Gore obavlja investicione usluge i aktivnosti neposredno ili putem filijale krši obaveze propisane ovim zakonom, a sama nema ovlašćenje da preduzima nadzorne mjere, Komisija o tome obavještava nadležni organ matične države članice.

Ako investiciono društvo uprkos mjerama nadležnog organa matične države članice ili zato što te mjere nisu primjerene, nastavi s djelovanjem koje očito šteti investitorima na području Crne Gore ili urednom funkcionisanju tržišta, Komisija će, nakon što o tome obavijesti nadležni organ matične države članice, da preduzme sve

primjerene mjere propisane ovim zakonom u svrhu zaštite investitora i urednog funkcionisanja tržišta.

Mjere iz stava 3 ovog člana uključuju i zabranu daljeg obavljanja investicionih usluga i aktivnosti na području Crne Gore.

Kada utvrdi da organizator tržišta, regulisano tržište, MTP ili OTP iz druge države članice krši obaveze propisane ovim zakonom i pravilima donesenima na osnovu njega, Komisija o tome obavještava nadležni organ matične države članice.

Ako, uprkos mjerama koje je nadležni organ matične države članice preduzeo ili zato što se te mjere pokažu neadekvatnima, regulisano tržište ili MTP ili OTP nastave s djelovanjem koje očito šteti interesima investitora na području Crne Gore ili urednom funkcioniranju tržišta, Komisija će, nakon što o tome oabijesti nadležni organ matične države članice, da preduzme sve primjerene mjere propisane ovim zakonom u svrhu zaštite investitora i urednog funkcionisanja tržišta

Mjere iz stav 5 ovog člana uključuju i zabranu da regulisano tržište ili MTP ili OTP stavljaju svoje aranžmane na raspolaganje članovioma sa udaljenim pristupom ili suakcijima iz Crne Gore osnovanim u državi članici domaćinu.

O mjerama iz st. 3 ovog člana Komisija bez odlaganja obavještava Evropsku komisiju i ESMA-u.

Umjesto preduzimanja mjera iz st. 3 i 6 ovog člana Komisija može da zatraži od ESMA-e da postupi u skladu sa svojim ovlašćenjima.

Mjere Komisije donesene prema odredbama ovog člana ne smiju imati diskriminišući ili ograničavajući tretman koji se zasniva na činjenici da investiciono društvo ima odobrenje za rad u drugoj državi članici.

Ovlašćenja Komisije

Član 224

Kada utvrdi da investiciono društvo koje na teritoriji Crne Gore obavlja investicione usluge i aktivnosti putem filijale krši obaveze propisane ovim zakonom i pravilima donesenim na osnovu njega Komisija će rješenjem da naloži uklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

Ako investiciono društvo iz stava 1 ovog člana ne postupi u skladu s rješenjem Komisije, Komisija će da preduzme sve primjerene mjere propisane ovim zakonom potrebne da bi se utvrđena nezakonitost ili nepravilnost otklonila.

Ako i nakon mjera iz stava 2 ovog člana investiciono društvo nastavi da krši obaveze propisane ovim zakonom i pravilima donesenim na osnovu njega Komisija će, nakon što o tome obavijesti nadležni organ matične države članice, da preuzme sve primjerene mjere propisane ovim zakonom u svrhu zaštite investitora i urednog funkcionisanja tržišta.

O mjerama iz stava 2 ovog člana Komisija bez odlaganja obavještava Evropsku komisiju i ESMA-u.

Umjesto preduzimanja mjera iz stava 2 ovog člana Komisija može da zatraži od ESMA-e da postupi u skladu sa svojim ovlašćenjem.

Ovlašćenja nadležnog organa matične države članice u obavljanju nadzora nad radom filijale investicionog društva sa sjedištem u matičnoj državi članici

Član 225

Ako investiciono društvo sa sjedištem u državi članici posluje putem filijale u Crnoj Gori, nadležni organ matične države članice na području Crne Gore može,

nakon što o tome obavijesti Komisiju , samostalno ili putem lica koju za to posebno ovlašćenja, da izvrši neposrednu provjeru informacija iz ovog zakona i inspekciju tih filijala.

Komisija je ovlašćena na pojedinačnoj osnovi da obavi neposredni nadzor filijale investicionog društva iz države članice, ako ocijeni da je to relevantno za stabilnost finansijskog sistema Crne Gore, i od nje traži sve potrebne informacije o njenim aktivnostima.

Prije obavljanja nadzora iz stava 2 ovog člana Komisija će se bez odlaganja savjetovati o namjeravanim aktivnostima s nadležnim organom matične države članice.

Komisija će nadležnom organu matične države članice nakon završetka postupka nadzora iz stava 2 ovog člana dostaviti informacije i nalaze koji su relevantni za procjenu rizika dotičnog investicionog društva.

Pristup regulisanom tržištu

Član 226

Investiciono društvo iz druge države članice koje ima odobrenje za izvršavanje naloga klijenta ili za trgovanje za sopstveni račun, ima pravo članstva odnosno pristup regulisanom tržištu u Crnoj Gori na jedan od sljedećih načina:

1) putem filijale osnovane u Crnoj Gori ili
2) putem udaljenog članstva ili udaljenog pristupa regulisanom tržištu, bez obaveze poslovnog sjedišta u Crnoj Gori, ako postupak trgovanja i trgovinski sistem regulisanog tržišta ne zahtijeva fizičku prisutnost kod zaključivanja transakcija na tržištu.

Pristup centralnoj drugoj ugovornoj strani, sistemima kliringa(poravnanja) i saldiranja (namire) i pravo određivanja sistema saldiranja (namire)

Član 227

Investiciono društvo iz druge države članice ima pravo neposrednog i posrednog pristupa centralnoj drugoj ugovornoj strani i sistemima poravnanja i namire u Crnoj Gori radi zaključivanja ili organizovanja zaključivanja transakcija finansijskim instrumentima.

Centralna druga ugovorna strana i sistem poravnanja i namire dužni su prema investicionom društvu iz druge države članice iz stava 1 ovog člana da primijene isti nediskriminišući, transparentni i objektivni kriterijum koji se primjenjuje i na lokalne članove ili učesnike.

Berza je dužna svim svojim članovima ili suakcijima da omogući da sami odaberu sistem namire transakcija finansijskim instrumentima izvršenih na tom regulisanom tržištu, pod sljedećim uslovima:

1) ako je riječ o povezanosti i dogovorima između odabranih sistema namire i svih drugih sistema koji su potrebni radi obezbjeđenja efikasne i ekonomične namire određene transakcije;
2) ako se Komisija saglasi da su tehnički uslovi za namiru transakcija zaključenih na regulisanom tržištu putem sistema namire, koji je različit od onog odabranog za regulisano tržište, takvi da omogućuju nesmetano i uredno funkcionisanje finansijskih tržišta.

Procjena Komisije iz stava 3 tačka 2 ovog člana ne dovodi u pitanje nadležnosti nacionalne centralne banke čija je nadležnost sistem namire kao ni drugih organa nadležnih za nadzor takvih sistema.

Komisija uzima u obzir nadzor koji su već sproveli ti organi kako bi se izbjeglo nepotrebno udvostručavanje kontrole.

Odredbe o centralnoj drugoj ugovornoj strani i sistemima poravnanja i namire za MTP i OTP

Član 228

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja MTP-om ili OTP-om može da sklopi odgovarajuće sporazume sa centralnom drugom ugovornom stranom ili klirinškom kućom i sistemom namire druge države članice u svrhu poravnanja i/ili namire pojedinih ili svih transakcija koje su sklopili članovi ili suakciji na tržištu u okviru njihovih sistema.

Komisija može da bude protiv sporazuma iz stava 1 ovog člana samo ako je to neophodno radi održavanja urednog funkcionisanja MTP-a ili OTP-a, uzimajući u obzir uslove za sisteme namire utvrđene u članu 227 stav 3 ovog zakona.

Kako bi se izbjeglo nepotrebno udvostručavanje kontrole, nadležni organ uzima u obzir nadzor nad sistemom poravnanja i namire koji su već sprovele centralne banke kao nadležni organi za sisteme poravnanja i namire ili drugi organi nadležni za nadzor takvih sistema.

Obavljanje investicionih usluga i aktivnosti društva iz treće zemlje na području Crne Gore

Član 229

Društvo iz treće zemlje može u Crnoj Gori da obavlja investicione usluge i aktivnosti sa ili bez pomoćnih usluga samo preko filijale pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, društvo iz treće zemlje na području Crne Gore može da obavlja investicione usluge i aktivnosti sa ili bez pomoćnih usluga kvalifikovanim nalogodavcima i profesionalnim investitorima neposredno, bez osnivanja filijale.

Izuzetno od odredbi st. 1 i 2 ovog člana, društvo iz treće zemlje nije dužno da zatraži odobrenje za osnivanje filijale iz člana 230 ovog zakona za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti koje se pružaju malom ili profesionalnom investitoru koji ima poslovno sjedište u Crnoj Gori ili se nalazi u Crnoj Gori, ako je obavljanje te investicione usluge ili aktivnosti započelo na isključivu inicijativu tog malog ili profesionalnog investitora, uključujući i odnos koji je u posebnoj vezi s obavljanjem te usluge ili aktivnosti.

Ne dovodeći u pitanje odnose unutar grupe, ako društvo iz treće zemlje, među ostalim putem subjekta koji djeluje u njegovo ime ili koji je u bliskoj vezi s tim društvom iz treće zemlje ili bilo koja druga lica koja djeluju u ime tog subjekta, pristupa klijentima ili potencijalnim klijentima u Crnoj Gori, to se ne smatra pružanjem usluga na isključivu inicijativu klijenta.

Društvo iz treće zemlje ne smije inicijativu klijenta iz stava 3 ovog člana da koristi na način da bez filijale koja je dobila odobrenje u skladu s odredbama ovog zakona klijentu pruža marketinšku komunikaciju za nove kategorije investicionih proizvoda i usluga.

Odobrenje za osnivanje filijale investicionog društva iz treće zemlje

Član 230

Društvo iz treće zemlje može u Crnoj Gori da osnuje filijalu ako za istu dobije odobrenje za rad od Komisije, na zahtjev društva iz treće zemlje.

Komisija će izdati odobrenje za rad filijale iz stava 1 ovog člana ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) pružanje usluga za koje se traži odobrenje za rad podliježe odobrenju i nadzoru u trećoj zemlji u kojoj je društvo registrovano, i društvo je dokazalo da mu je takvo odobrenje za rad u trećoj zemlji kao državi sjedišta izdato, pri čemu Komisija uzima u obzir svaku preporuku FATF-e u smislu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma;
2) Komisija s nadležnim organom treće zemlje ima sklopljen sporazum o saradnji koji uključuje odredbe o razmjeni informacija za potrebe očuvanja integriteta tržišta i zaštite investitora;
3) filijala ima na raspolaganju dovoljno inicijalnog kapitala, najmanje u iznosu iz člana 65 ovog zakona, u zavisnosti od investicionih usluga i aktivnosti koje obavlja;
4) imenovano je najmanje jedno lice odgovorno za upravljanje filijalom koja ispunjava uslove iz člana 83 ovog zakona
5) Crna Gora s trećom zemljom ima sklopljen sporazum koji je u potpunosti u skladu sa standardima utvrđenim u 26 Model-konvencije OECD-a o porezu na dohodak i imovinu i koji obezbjeđuju uspješnu razmjenu informacija u poreskim stvarima, uključujući, ako postoje, multilateralne poreske sporazume;
6) ako je primjenjivo, društvo je član Fonda za zaštitu investitora ili drugog sistema zaštite investitora koje je osnovano ili priznato u skladu s propisom kojim se u nacionalno zakonodavstvo države članice prenosi Direktiva 97/9/EZ i
7) društvo iz treće zemlje u mogućnosti je da dokaže da filijala ima uspostavljene sve mehanizme koji obezbjeđuju da će biti ispunjeni svi uslovi iz ovog zakona koji se odnose na uslove iz ovog zakona kako je propisano čl.118 do 199 ovog zakona.

Komisija prilikom odlučivanja o izdavanju odobrenja iz stava 1 ovog člana uzima u obzir svaku preporuku FATF-e u smislu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Društvo iz treće zemlje uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi Komisiji sljedeće informacije i dokaze:

1) naziv organa nadležnog za nadzor u trećoj zemlji ako je za nadzor odgovorno više organa, detalje o njihovim područjima nadležnosti;
2) sve relevantne pojedinosti o društvu (naziv, pravni oblik, sjedište i adresu, članove organa upravljanja, relevantne akcionare) kao i poslovni plan u kojem se navode investicione usluge i/ili aktivnosti, kao i pomoćne usluge koje se namjeravaju pružati, organizacionu strukturu filijale, uključujući opis svih izdvajanja važnih poslovnih procesa trećim stranama;
3) imena lica odgovornih za upravljanje filijalom i relevantne dokumente koji dokazuju usklađenost s uslovima iz člana 64 stav 1 ovog zakona; i
4) informacije o inicijalnom kapitalu koji je na raspolaganju filijali.

Komisija ne smije da nametne dodatne zahtjeve vezano za organizaciju i poslovanje filijale i ne smije da stavljati društvo iz treće zemlje u povoljniji položaj nego društva iz Evropske unije.

Komisija će o zahtjevu iz stava 1 ovog člana da odluči u roku od šest mjeseci od podnošenja urednog zahtjeva.

Komisija jednom godišnje obavještava ESMA-u o spisku filijala društava iz trećih zemalja koje djeluju na području Crne.

Ako nije drugačije propisano, na izdavanje i oduzimanje odobrenja za rad filijale društva iz treće zemlje na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o izdavanju i ukidanju odobrenja za rad investicionom društvu.

Komisija pravilima detaljnije uređuje sadržaj zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

Ukidanje odobrenja

Član 231

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je odobrenje za rad iz člana 230 ovog zakona izdato ako:

1) filijala ne započne s radom u roku od 12 mjeseci od izdavanja odobrenja za rad, izričito se odrekne odobrenja za rad ili tokom šest mjeseci kontinuirano ne pruža investicione usluge i ne obavlja investicione aktivnosti;
2) filijala ili društvo iz treće zemlje više ne ispunjava uslove na osnovu kojih je izdato odobrenje za rad;
3) filijala ili društvo iz treće zemlje ozbiljno i sistemski krši obaveze iz ovog zakona; ili
4) ako je nadležni organ treće zemlje društvu oduzeo odgovarajuće odobrenje.

Komisija rješenjem ukida zakonito rješenje kojim je odobrenje za rad iz člana 230 ovog zakona izdato ako je odobrenje za rad izdato na osnovu lažnih izjava ili neistinitih ili netačnih informacija koje je u postupku dostavio podnosilac zahtjeva.

Komisija će o ukidanju odobrenja za rad iz st. 1 i 2 ovog člana da obavijesti nadležni organ treće zemlje i nadležni privredni sud.

Ako su razlozi iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđeni nakon donošenja rješenja o izdavanju odobrenja za rad, Komisija će ukinuti zakonito rješenje i nakon proteka roka, pod uslovom da se radi o novim odlučujućim činjenicama ili teškim povredama zakona koje nijesu mogle biti poznate u trenutku njegovog donošenja.

Filijala društva iz treće zemlje i sistem zaštite investitora

Član 232

Kada je filijala investicionog društva iz treće zemlje uključena u sistem za zaštitu investitora u trećoj zemlji, nivo i obim zaštite investitora koju pruža klijentima u Crnoj Gori mora da odgovara minimalno stepenu i obimu zaštite investitora utvrđene ovim zakonom.

Ako sistem zaštite investitora u trećoj zemlji ne postoji ili je s obzirom na stepen i obim zaštite manji nego u Crnoj Gori, filijala investicionog društva dužna je da učestvuje u sistem zaštite investitora u Crnoj Gori ili u drugoj državi članici.

Filijala društva iz treće zemlje dužna je da klijente i potencijalne klijente u Crnoj Gori obavještavati o svim relevantnim informacijama o stepenu i obimu zaštite investitora kojom je pokrivena.

Obavještavanje filijale društva iz treće zemlje

Član 233

Filijala društva iz treće zemlje kojoj je izdato odobrenje za rad u skladu sa članom 230 ovog zakona Komisiji jednom godišnje dostavlja sljedeće informacije:

1) informacije o odnosu i obimu usluga i aktivnosti koje filijala obavlja u Crnoj Gori;
2) za društva iz trećih zemalja koja obavljaju investicionu aktivnost iz člana 70 stav 1 tačka 3 ovog zakona, informacije o njihovoj mjesečnoj minimalnoj, prosječnoj i maksimalnoj izloženosti drugim ugovornim stranama u Evropskoj uniji;
3) za društva iz trećih zemalja koja pružaju jednu ili obje usluge iz člana 70 stav 1 tačka 6 ovog zakona, informacije o ukupnoj vrijednosti finansijskih instrumenata koje su pružile druge ugovorne strane iz Evropske unije za koje je u prethodnih 12 mjeseci sprovedena ponuda odnosno prodaja uz obavezu otkupa;
4) informacije o prometu i ukupnoj vrijednosti imovine vezano za usluge i aktivnosti iz tačke 1 ovoga stava;
5) detaljan opis mehanizama za zaštitu investitora dostupnih klijentima filijale, uključujući prava tih klijenata koja proizlaze iz sistema za zaštitu investitora iz člana 232 stav 1 ovog zakona;
6) informacije o politici i mehanizmima upravljanja rizicima koje filijala primjenjuje za usluge i aktivnosti iz tačke 1 ovoga stava;
7) informacije o sistemima upravljanja, uključujući nosioce ključnih funkcija za djelatnosti filijale;
8) ostale informacije iz pravila iz stava 5 ovog člana koje Komisija smatra potrebnim za sveobuhvatno praćenje djelatnosti filijale.

Komisija je ESMA-i dužna na zahtjev da dostavi sljedeće informacije:

1) sva odobrenja za rad za filijale kojima je izdato odobrenje za rad u skladu s članom 230 ovog zakona i sve naknadne promjene u odnosu na takva odobrenja;
2) informacije o odnosu i obimu usluga i aktivnosti koje filijala s odobrenjem za rad obavlja u Crnoj Gori;
3) informacije o prometu i ukupnoj imovini vezano za usluge i aktivnosti iz tačke 2 ovoga stava;
4) informacije o nazivu grupe iz treće zemlje kojoj pripada filijala s odobrenjem za rad koji je izdala Komisija.

Komisija je dužna da blisko sarađuje s nadležnim organima treće države, nadležnim organima subjekata koji su dio iste grupe kojoj pripadaju filijale društava iz trećih zemalja koje su dobile odobrenje za rad u skladu s članom 230 ovog zakona, ESMA-om i EBA-om kako bi se obezbijedilo da sve aktivnosti te grupe u Uniji podliježu sveobuhvatnom, dosljednom i efikasnom nadzoru u skladu s ovim zakonom.

Informacije iz ovog člana dostavljaju se u obliku koji je propisan tehničkim standardima koje donosi ESMA.

Dodatne informacije iz stava 1 tačka 8 ovog člana kao i rokovi i način dostave informacija iz stava 1 ovog člana Komisija propisuje pravilima.

XI. POSLOVNE KNJIGE I FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Poslovne knjige

Član 234

Investiciono društvo dužno je da vodi poslovne knjige, ostalu poslovnu dokumentaciju i evidencije, da vrednuje imovinu i obaveze i sastavlja i objavljuje godišnje finansijske izvještaje i godišnji izvještaj u skladu s ovim zakonom i propisima kojima se uređuje računovodstvo, standardima finansijskog izvještavanja i standardima struke.

Investiciono društvo dužno je da vodi poslovne knjige i ostalu poslovnu dokumentaciju i evidencije i da sastavlja godišnje finansijske izvještaje na način koji omogućava, u bilo kojem trenutku, provjeru posluje li investiciono društvo u skladu s važećim propisima, standardima finansijskog izvještavanja i standardima struke.

Investiciono društvo dužno je da sastavlja, kontroliše i čuva knjigovodstvene isprave u skladu s važećim propisima, standardima finansijskog izvještavanja i standardima struke.

Komisija pravilima bliže uređuje:

1) sadržaj, oblik, način i rokove javnog objavljivanja odnosno dostavljanja nadzornih izvještaja i drugih informacija investicionog društva;
2) obim i sadržaj izvještaja i drugih informacija filijala investicionih društava iz drugih država članica i način i rokove javnog objavljivanja odnosno dostavljanja tih izvještaja i drugih informacija Komisiji; i
3) obim i sadržaj finansijskih izvještaja i drugih informacija filijala investicionih društava iz trećih zemalja kao i način i rokove objavljivanja odnosno dostavljanja tih izvještaja i drugih informacija Komisiji.

Finansijski izvještaji

Član 235

Osim godišnjih finansijskih izvještaja, investiciono društvo obavezno je da izrađuje finansijske izvještaje i za izvještajne periode tokom poslovne godine.

Poslovna godina u smislu stava 1 ovog člana jednaka je kalendarskoj godini, a izvještajni period tokom godine jednaka su tromjesečnom, šestomjesečnom i devetomjesečnom periodu.

Komisija pravilima bliže uređuje sadržaj, oblik, način i rokove izrade i dostave godišnjih finansijskih izvještaja investicionog društva, kao i finansijskih izvještaja tokom poslovne godine.

Nezavisna revizija i obaveza obavljanja revizije

Član 236

Godišnji finansijski izvještaji investicionog društva, godišnji konsolidovani finansijski izvještaji grupe investicionih društava u Crnoj Gori i godišnji konsolidovani finansijski izvještaji cijele grupe, ako su članovi grupe i nefinansijske institucije, podliježu obavezi zakonske revizije za svaku poslovnu godinu.

Revizija iz stava 1 ovog člana sprovodi se u skladu s propisima Crne Gore i pravom Evropske unije, a kojima se uređuju računovodstvo i revizija ako ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona nije drugačije određeno.

Imenovanje revizora

Član 237

Odluku o imenovanju revizora uprava investicionog društva dužna je da dostavi Komisiji u roku od osam dana od dana donošenja odluke.

Ograničenje obavljanja revizije

Član 238

Isti revizor može da obavlja reviziju godišnjih finansijskih izvještaja određenog investicionog društva najviše za sedam uzastopnih poslovnih godina.

Nakon isteka perioda od sedam uzastopnih godina, isti revizor ne smije da obavlja reviziju godišnjih finansijskih izvještaja tog investicionog društva naredne četiri poslovne godine.

Reviziju godišnjih finansijskih izvještaja investicionog društva za jednu poslovnu godinu obavezno mora da obavlja isti revizor.

Zaštita nezavisnosti revizora

Član 239

U slučaju raskida ugovora o obavljanju revizije investiciono društvo i revizor dužni su Komisiji u roku od 15 dana da pisano obrazlože razloge za sporazumni raskid ugovora odnosno ako je ugovor raskinula jedna ugovorna strana, da obrazloži razloge raskida, a druga ugovorna strana da se izjasni o razlozima za raskid ugovora koje navodi druga ugovorna strana.

Revizor koji obavlja reviziju godišnjih finansijskih izvještaja investicionog društva ne smije da pruža, neposredno ili posredno, investicionom društvu koje je predmet revizije, njegovom matičnom društvu ili njegovim društvima koja su pod njegovom kontrolom u državama članicama bilo koje zabranjene nerevizorske usluge tokom:

1) perioda između početka perioda koje je predmet revizije i izdavanja revizorskog izvještaja i
2) poslovne godine koja prethodi periodu iz tačke 1 ovog stava u vezi s uslugom osmišljavanja i sprovođenja postupaka interne kontrole ili upravljanja rizikom povezanih s pripremom i/ili nadzorom finansijskih informacija ili osmišljavanja i sprovođenje tehnoloških sistema za finansijske informacije.

Obaveze revizora

Član 240

Revizor je dužan da pisano i bez odlaganja obavijesti Komisiju o svakoj činjenici ili odluci koja se odnosi na investiciono društvo ili društvo usko povezano s tim investicionim društvima, a koja:

1) predstavlja kršenje ovog zakona, podzakonskih propisa ili neposredno primjenjivih propisa Evropske unije;
2) može da utiče na neprekinuto poslovanje investicionog društva ili
3) može da dovede do mišljenja s rezervom, negativnog mišljenja, suzdržavanja od izražavanja mišljenja na godišnje finansijske izvještaje odnosno njihovo odbacivanje ili odbijanje.

Revizor je dužan da pisano obavijesti Komisiju o svakoj činjenici iz stava 1 ovog člana za koju sazna u postupku obavljanja revizije godišnjih finansijskih izvještaja društva koje kontroliše investiciono društvo.

Komisija može od revizora da zatraži dodatne informacije u vezi s obavljenom revizijom.

Dostavljanje informacija Komisiji iz st. 1 do 3 ovog člana ne znači kršenje obaveze čuvanja revizorske tajne koja proizlazi iz zakona kojim se uređuje revizija ili iz ugovora.

Ako revizor obavijesti Komisiju o činjenicama i okolnostima iz stava 1 ovog člana, a u skladu sa stavom 2 ovog člana, dužan je da istovremeno o tome obavijesti i upravu investicionog društva osim ako ocijeni da postoje opravdani razlozi koji sprječavaju takvo obavještavanje.

Odredbe ovog člana na odgovarajući način odnose se i na obaveze revizora berze kao i APA-e i ARM-a iz ovog zakona.

Odbacivanje i odbijanje godišnjih finansijskih izvještaja

Član 241

Ako revizor obavi zakonsku reviziju godišnjih finansijskih izvještaja investicionog društva suprotno članu 238 ovog zakona, Komisija će rješenjem odbaciti godišnje finansijske izvještaje, odnosno godišnje konsolidovane finansijske izvještaje za tu poslovnu godinu.

Ako Komisija utvrdi da su godišnji finansijski izvještaji ili godišnji konsolidovani finansijski izvještaji sastavljeni suprotno propisima ili da ne pružaju istinit i fer prikaz finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja investicionog društva, odnosno grupe ili grupe investicionih društava, a za koje je u revizorskom izvještaju dato pozitivno ili uslovno mišljenje, Komisija će rješenjem odbiti te izvještaje.

U slučajevima iz st. 1, 2 i 5 ovog člana, investiciono društvo dužno je da ponovo izradi godišnje finansijske izvještaje, odnosno godišnje konsolidovane finansijske izvještaje, obezbijedi obavljanje nove zakonske revizije i pribavi novi revizorski izvještaj, te da ih dostavi Komisiji u roku određenom rješenjem Komisije. Novu zakonsku reviziju ne može obaviti revizor koji je izdao revizorsko mišljenje o izvještajima koji su odbijeni ili odbačeni.

O odbacivanju iz stava 1 ovog člana, odnosno odbijanju iz stava 2 ovog člana, Komisija će bez odlaganja obavijestiti organ nadležan za nadzor lica ovlašćenih za obavljanje revizorskih usluga, u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, uz navođenje razloga odbacivanja odnosno odbijanja.

Ako organ nadležan za nadzor lica ovlašćenih za obavljanje revizorskih usluga utvrdi da revizorski izvještaj ne ispunjava zahtjeve propisane zakonom kojim se uređuje revizija, Komisija će rješenjem odbiti ili odbaciti godišnje finansijske izvještaje, odnosno godišnje konsolidovane finansijske izvještaje investicionog društva na koje se taj revizorski izvještaj odnosi.

Investiciono društvo ne smije objaviti godišnje finansijske izvještaje, odnosno godišnje konsolidovane finansijske izvještaje koji su odbijeni ili odbačeni i dužno je da obezbijedi da takvi izvještaji ne budu javno objavljeni.

Ako su godišnji finansijski izvještaji, odnosno godišnji konsolidovani finansijski izvještaji koji su odbijeni ili odbačeni već dostavljeni radi javne objave Poreskoj upravi ili regulisanom tržištu, investiciono društvo dužno je da bez odlaganja obavijesti Poresku upravu i regulisano tržište na kojem ima uvrštene hartije od vrijednosti o tome da su ti izvještaji rješenjem Komisije odbijeni ili odbačeni, kao i da to obavještenje bez odlaganja objavi na svojoj internet stranici.

Rokovi dostavljanja Komisiji i objavljivanje informacija

Član 242

Investiciono društvo obavezno je Komisiji da u roku od 15 dana od prijema revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od zadnjeg dana poslovne godine na koju se odnose revidirani godišnji finansijski izvještaji dostavi sljedeće:

1) revidirane godišnje finansijske izvještaje i godišnji izvještaj;
2) revizorski izvještaj o obavljenoj zakonskoj reviziji godišnjih finansijskih izvještaja iz tačke 1 ovog stava.

Investiciono društvo koje je obavezno da sprovodi konsolidaciju godišnjih finansijskih izvještaja i sastavlja konsolidovane godišnje finansijske izvještaje i konsolidovani godišnji izvještaj, iste dostavlja Komisiji u roku od 15 dana od dana prijema revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od zadnjeg dana poslovne godine.

Investiciono društvo dužno je da u roku iz stava 1 ovog člana dostavi Komisiji informacije koji se odnose na proteklu poslovnu godinu, i to o:

1) svim uslugama koje pruža, prirodi njegovih aktivnosti i geografskom položaju tih usluga;
2) iznosu ukupnih prihoda;
3) broju radnika na osnovu ekvivalenta punom radnom vremenu;
4) iznosu dobiti ili gubitka prije oporezivanja;
5) iznosu poreza na dobit; i
6) iznosu primljenih javnih subvencija.

Informacije iz stava 3 ovog člana moraju da budu revidirane i objavljene kao prilog revidiranim godišnjim finansijskim izvještajima i kada je primjenjivo, revidiranim godišnjim konsolidovanim finansijskim izvještajima.

Investiciono društvo dužno je, ako je primjenjivo, da pri objavi informacija iz stava 3 ovog člana razgraniči informacije po pojedinim državama članicama i trećim zemljama u kojima investiciono društvo pruža usluge.

Investiciono društvo dužno je da u svojem godišnjem izvještaju objavi, u okviru glavnih pokazatelja, svoj povrat na imovinu, izračunat kao netodobit podijeljenu s ukupnom imovinom.

Investiciono društvo dužno je da revidirane godišnje finansijske izvještaje odnosno ako je investiciono društvo matično društvo, revidirane godišnje konsolidovane finansijske izvještaje za grupu objavi na način kako je regulisano propisima o računovodstvu, standardima finansijskog izvještavanja i standardima struke.

Investiciono društvo dužno je da revidirane godišnje finansijske izvještaje i revizorski izvještaj, objavi na svojim internet stranicama i učini dostupnim najkasnije u roku od pet mjeseci po proteku poslovne godine na koju se izvještaj odnosi.

Investiciono društvo sa sjedištem u državi članici koje ima filijalu u Crnoj Gori i društvo iz treće zemlje koje ima filijalu u Crnoj Gori, obavezno je na internet stranicama filijale, na crnogorskom jeziku, da objavi godišnje finansijske izvještaje izrađene i revidirane u skladu s propisima države sjedišta osnivača filijale, godišnji izvještaj, uključujući i revizorski izvještaj, a najkasnije u roku od 45 dana od isteka roka za objavu istih u državi sjedišta osnivača filijale.

Izvještaji iz stava 9 ovog člana sastavljaju se i podliježu obavezi revizije u skladu s propisima države sjedišta osnivača filijale.

Investiciono društvo koje ima filijalu ili zavisno društvo koje je finansijska institucija u državi članici ili u trećoj zemlji za svaku državu članicu i treću zemlju jednom godišnje dužno je da objavi sljedeće informacije:

1) naziv, prirodu djelatnosti i lokaciju svakog zavisnog društva i filijale;
2) promet;
3) broj zaposlenih na osnovu ekvivalenta punog radnog vremena;
4) dobit ili gubitak prije oporezivanja;
5) porez na dobit ili gubitak;
6) primljene javne subvencije.

Informacije iz stava 11 ovog člana podliježu obavezi revizije u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje revizija i te se informacije, kada je to moguće, prilažu godišnjim finansijskim izvještajima ili, kada je to primjenjivo, konsolidovanim finansijskim izvještajima investicionog društva.

XII. UPRAVLJANJE RIZICIMA, ADEKVATNOST KAPITALA I KAPITALNI ZAHTJEVI ZA INVESTICIONO DRUŠTVO

Upravljanje rizicima

Član 243

Upravljanje rizicima u smislu ovoga dijela zakona označava skup strategija i politika odnosno postupaka i metoda za utvrđivanje, mjerenje odnosno procjenjivanje, ovladavanje i praćenje rizika, uključujući i izvještavanje o rizicima kojima je investiciono društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju, uključujući i rizike povezane s makroekonomskim okruženjem u kojem posluje s obzirom na stanje poslovnog ciklusa.

Investiciono društvo dužno je, srazmjerno složenosti, profilu rizičnosti, obimu poslovanja i toleranciji rizika koje je utvrdila uprava investicionog društva, da uspostavi, primjenjuje i redovno ažurirati strategije, politike, procese i sisteme za utvrđivanje, mjerenje, upravljanje i praćenje u pogledu:

1) bitnih izvora i uticaja rizika za klijente i bilo kakvog znatnog uticaja na regulatorni kapital, u mjeri u kojoj je to primjenjivo s obzirom na odredbe o zaštiti imovine klijenata iz čl. 153 i 154 ovog zakona i, ako je primjenjivo, osiguranje od profesionalne odgovornosti;
2) bitnih izvora i uticaj rizika za tržište i bilo kakvog znatnog uticaja na regulatorni kapital;
3) bitnih izvora i uticaj rizika za investiciono društvo, posebno onih kojima može da se smanji nico dostupnog regulatornog kapitala;
4) rizika likvidnosti tokom odgovarajućeg perioda, uključujući dnevno, kako bi se obezbijedilo da investiciono društvo održava odgovarajuće nivoe likvidnih sredstava, među ostalim u odnosu na rješavanje pitanja bitnih izvora rizika iz tač. 1 do 3 ovog stava.

U smislu stava 2 tačka 3 ovog člana, bitni izvori rizika za investiciono društvo uključuju, ako je to relevantno, značajne promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti imovine, uključujući sva potraživanja od vezanih zastupnika, propast klijenta ili druge ugovorne strane, pozicije u finansijskim instrumentima, strane valute i robu kao i obaveze prema penzionim sistemima sa utvrđenim naknadama.

Investiciono društvo dužno je da razmotri sve bitne efekte rizika iz stava 3 ovog člana na regulatorni kapital, ako takvi rizici nisu primjereno obuhvaćeni kapitalnim zahtjevima izračunatima na osnovu ovog zakona i podzakonskog akta Komisije.

Investiciono društvo dužno je da razmotri sve bitne efekte rizika iz stava 3 ovog člana na regulatorni kapital, ako takvi rizici nisu primjereno obuhvaćeni kapitalnim zahtjevima izračunatima na osnovu člana 11 Regulative (EU) br. 2019/2033.

Ako investiciono društvo treba da ide u likvidaciju ili ako namjerava da prestane da posluje, Komisija će zahtijevati da uzimanjem u obzir postojanost i održivost svojih poslovnih modela i strategija investiciono društvo na odgovarajući način razmotri zahtjeve i potrebna sredstva koji su realni, u pogledu roka i održavanja regulatornog kapitala i likvidnih sredstava, tokom cijelog postupka izlaska s tržišta.

Odredbe stava 2 tač. 1, 3 i 4 ovog člana primjenjuju se na investiciona društva koja ispunjavaju uslove za malo i nepovezano investiciono društvo.

Odredbe stava 2 tač. 1, 3 i 4 ovog člana primjenjuju se na investiciona društva koja ispunjavaju uslove za malo i nepovezano investiciono društvo iz člana 12 stav 1 Regulative (EU) br. 2019/2033.

Investiciono društvo dužno je da Komisiji dostavlja sve informacije o usklađenosti postupaka i metoda iz stava 1 ovog člana s odredbama ovog zakona i podzakonskih akata Komisije.

Investiciono društvo dužno je da Komisiji dostavlja sve informacije o usklađenosti postupaka i metoda iz stava 1 ovog člana s odredbama Regulative (EU) br. 2019/2033 i ovoga poglavlja.

Komisija pravilima detaljnije uređuje način i rokove dostavljanja informacija iz stava 7 ovog člana, sadržaj politika i postupaka iz ovog člana i zahtjeve u vezi s upravljanjem rizicima, a naročito:

1) za kapitalne zahtjeve rizika za društvo
2) za kapitalne zahtjeve rizika za klijente
3) za kapitalne zahtjeve rizika za tržište
4) zahtjeve kojima se ograničava koncentracijski rizik
5) likvidnosne zahtjeve i
6) izvještajne zahtjeve u vezi s tač. 1 do 5 ovog stava.

Član 244

Investiciono društvo dužno je da posluje tako da je trajno sposobno da ispunjava sve svoje novčane obaveze (načelo solventnosti) i u svakom trenutku blagovremeno da ispunjava dospjele novčane obaveze (načelo likvidnosti).

Zahtjev za likvidnost

Član 245

Investiciono društvo dužno je da drži iznos likvidne imovine jednak najmanje trećini iznosa zahtjeva za fiksne opšte troškove izračunatog u skladu s članom 247 ovog zakona, osim ako se ne radi o malom i nepovezanom društvu iz člana 248 ovog zakona.

U smislu ovog člana, likvidna imovina je bilo što od sljedećeg, bez ograničenja u vezi s njenim sastavom:

1) imovina prvog stepena, propisana podzakonskim aktom Komisije iz stava 7 ovog člana;
2) udjeli u subjektima za zajednička ulaganja, do apsolutnog iznosa od 50 miliona EUR, podložno istim uslovima u pogledu kriterijuma za priznavanje, uz

izuzetak praga u iznosu od 500 miliona EUR iz podzakonskog akta Komisije iz stava 7 ovog člana, kao i istim primjenjivim korektivnim faktorima kao što su oni navedeni u tom članu;

3) finansijski instrumenti koji nisu obuhvaćeni tačkama 1 i 2 ovog stava kojima se trguje na mjestu trgovanja za koje postoji likvidno tržište, podložno korektivnom faktoru od 55 %;

4) neopterećeni kratkoročni depoziti u kreditnoj instituciji.

Novčana sredstva, kratkoročni depoziti i finansijski instrumenti koji pripadaju klijentima, čak i ako se drže u ime investicionog društva ne tretiraju se kao likvidna imovina u smislu stava 1 ovog člana.

Malo i nepovezano investiciono društvo, i društvo koje ne obavlja investicione usluge trgovanja za sopstveni račun i/ili usluge sprovođenja ponude uz obavezu otkupa, može u likvidnu imovinu da uključi i potraživanja od klijenata kao i naknade ili provizije koji dospijevaju u roku od 30 dana ako ta potraživanja ispunjavaju sljedeće uslove:

1) čine najviše jednu trećinu minimalnih likvidnosnih zahtjeva navedenih u stavu 1 ovog člana;

2) podliježu korektivnom faktoru od 50%.

Komisija može u izuzetnim okolnostima investicionom društvu da odobri smanjenje zahtjeva za likvidnošću iz stava 1 ovog člana, na maksimalan rok od 30 dana.

Investiciono društvo svoju likvidnu imovinu može da uveća za 1,6 % ukupnog iznosa garancija datih klijentima.

Komisija podzakonskim aktom propisuje likvidnu imovinu iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana.

Kapitalni zahtjevi

Član 246

Investiciono društvo u svakom trenutku mora da ima regulatorni kapital u skladu s članom 65 ovog zakona koji iznosi najviše od sljedećeg:

1) zahtjev za fiksne opšte troškove izračunat u skladu s članom 247 ovog zakona;

2) zahtjev za trajni minimalni kapital koji je jednak najmanje iznosu vrijednosti inicijalnog kapitala iz člana 75 ovog zakona;

3) zahtjev za faktor K izračunat u skladu s podzakonskim aktom Komisije.

Ako se radi o malom i nepovezanom investicionom društvu iz člana 248 ovog zakona, zahtjev za regulatorni kapital definiše se kao najveći od iznosa navedenih u stavu 1 tač. 1 i 2 ovog člana.

Komisija može u skladu s članom 259 ovog zakona, da zahtijeva drugačije kapitalne zahtjeve, ako smatra da je došlo do značajne promjene u poslovanju investicionog društva.

O svakom neispunjavanju ili mogućem neispunjavanju kapitalnih zahtjeva investiciono društvo dužno je da obavijesti Komisiju .

Komisija podzakonskim aktom propisuje sastav regulatornog kapitala iz stava 1 ovog člana i izračunavanje faktora K iz stava 1 tačka 3 ovog člana

Zahtjev za fiksne opšte troškove

Član 247

Za potrebe člana 246 tačka 1 ovog zakona, zahtjev za fiksne opšte troškove iznosi najmanje jednu četvrtinu fiksnih opštih troškova iz prethodne poslovne godine, u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom.

Ako investiciono društvo na dan početka pružanja investicionih usluga ili obavljanja investicionih aktivnosti nije poslovalo tokom cijele prethodne godine, za izračunavanje zahtjeva iz stava 1 ovog člana koriste se predviđeni fiksni opšti troškovi iz poslovnih planova za prvih 12 mjeseci poslovanja, dostavljenih uz zahtjev za izdavanje odobrenja za rad.

Ako se u postupku nadzora utvrdi da je došlo do značajne promjene u obimu, vrsti ili složenosti poslovanja investicionog društva, Komisija će, nalaganjem odgovarajućih nadzornih mjera, prilagoditi zahtjev iz stava 1 ovog člana, u cilju obezbjeđivanja adekvatnog nivoa kapitala u odnosu na preuzete rizike.

Komisija podzakonskim aktom propisuje odbitne stavke za izračunavanje fiksnih opštih troškova.

Mala i nepovezana investiciona društva

Član 248

U smislu ovog zakona, investiciono društvo smatra se malim i nepovezanim investicionim društvima ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) vrijednost AUM-a koja se mjeri u skladu s podzakonskim aktom Komisije iznosi manje od 1,2 milijarde EUR;
2) vrijednost COH-a koja se mjeri u skladu s podzakonskim aktom Komisije iznosi manje od:
   a) 100 miliona EUR dnevno za novčane transakcije; ili
   b) jednu milijardu EUR dnevno za izvedenice (derivarte);
3) vrijednost ASA-a koja se mjeri u skladu s podzakonskim aktom Komisije jednaka je nuli;
4) vrijednost CMH-a koja se mjeri u skladu s podzakonskim aktom Komisije jednaka je nuli;
5) vrijednost DTF-a koja se mjeri u skladu s podzakonskim aktom Komisije jednaka je nuli;
6) vrijednost NPR-a ili CMG-a koja se mjeri u skladu s podzakonskim aktom Komisije jednaka je nuli;
7) vrijednost TCD-a koja se mjeri u skladu s u skladu s podzakonskim aktom Komisije jednaka je nuli;
8) vrijednost ukupnih bilansnih i vanbilansnih stavki investicionog društva manja je od 100 miliona EUR;
9) vrijednost ukupnog godišnjeg bruto prihoda od investicionih usluga i aktivnosti investicionog društva manja je od 30 miliona EUR, izračunata kao prosjek na osnovu godišnjih brojki u periodu od dvije godine koji neposredno prethodi toj finansijskoj godini.

U smislu stava 1 tač. 8 i 9 ovog člana, primjenjuju se iznosi na kraju posljednje finansijske godine za koju je organ upravljanja finalizovalo i odobrilo finansijske izvještaje.

Ako finansijski izvještaji nisu finalizovani i odobreni šest mjeseci nakon kraja posljednje finansijske godine, investiciono društvo koristi se privremenim finansijskim izvještajima.

Za potrebe mjerenja vrijednosti ukupnog godišnjeg bruto prihoda iz tačke 9 stav 1 ovog člana, investiciona društva mogu isključiti svako dvostruko obračunavanje do kojeg može doći u pogledu bruto prihoda ostvarenih unutar grupe.

Ako investiciono društvo prestane da ispunjava sve uslove iz stava 1 ovog člana, s trenutnim efektom prestaje da se smatra malim i nepovezanim investicionim društvom, osim ako prestane da ispunjava uslove iz stava 1 tač. 1,2,8 ili 9 ovog člana, ali nastavi da ispunjava uslove iz tač. od 3 do 7 stav 1 ovog člana, kada prestaje da se smatra malim i nepovezanim investicionim društvima nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma na koji je premašen prag.

Investiciono društvo je dužno bez odlaganja da obavijesti Komisiju o svakom kršenju praga iz stava 5 ovog člana.

Ako investiciono društvo koje još nije ispunilo sve uslove iz stava 1 ovog člana i uslove naknadno ispuni, smatra se malim i nepovezanim investicionim društvom tek nakon što prođe šest mjeseci od datuma na koji su ti uslovi ispunjeni, pod uslovom da tokom tog perioda ne dođe do kršenja praga i ako je investiciono društvo bez odlaganja o tome obavijestilo Komisiju.

Interni kapital i likvidna imovina

Član 249

Investiciono društvo koje ne ispunjava uslove za malo i nepovezano investiciono društvo iz člana 248 ovog zakona mora imati uspostavljene dobre, efikasne i sveobuhvatne aranžmane, strategije i postupke za kontinuiranu procjenu i održavanje iznosa, vrsta i raspodjele internog kapitala i likvidne imovine koje smatra adekvatnima za pokrivanje prirode i nivoa rizika koje investiciono društvo može predstavljati za druge i kojima je ono samo izloženo ili bi moglo biti izloženo.

Aranžmani, strategije i postupci iz stava 1 ovog člana moraju se redovno interno ažurirati i biti primjereni i srazmjerni prirodi, obimu i složenosti poslovanja investicionog društva.

Komisija može malom i nepovezanom investicionom društvu rješenjem da naloži da primjenjuje zahtjeve iz stava 1 ovog člana, ako utvrdi da su takvi zahtjevi primjereni obimu i složenosti poslova tog investicionog društva.

Odobrenje za korišćenje internog modela i izvještavanje

Član 250

Komisija investicionom društvu može dati odobrenje za korišćenje internog modela za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za pozicije iz knjige trgovanja investicionog društva koje trguje za sopstveni račun.

Investiciono društvo dužno je da bez odlaganja obavijesti Komisiju o namjeri izmjene internog modela odobrenog u skladu sa stavom 1 ovog člana i da priloži odgovarajuću dokumentaciju, na osnovu koje će Komisija ocijeniti zahtijeva li planirana izmjena promjenu odobrenja.

Komisija je o odluci iz stava 2 ovog člana dužna da obavijesti društvo u roku od 30 dana od dana obavještenja.

Investiciono društvo dužno je da bez odlaganja obavijesti Komisiju ako prestane da ispunjava uslove za odobrenje koje je dobilo na osnovu stava 1 ovog člana i priloži:

1) dokaz da odstepena nisu materijalno značajna ili
2) plan za obezbjeđenje ispunjavanja uslova iz stava 1 ovog člana.

Kontinuirana provjera odobrenja za primjenu internih modela

Član 251

Komisija redovno, a najmanje svake tri godine provjerava usklađenost investicionih društava sa zahtjevima za odobrenje za primjenu internih modela iz člana 240 ovog zakona.

Prilikom provjere iz stava 1 ovog člana Komisija će posebno uzeti u obzir promjene u poslovanju investicionog društva i primjenu internih modela na nove proizvode i da provjeri i procijeni upotrebljava li investiciono društvo dobro razvijene i ažurirane tehnike i prakse za te interne modele.

Ako utvrdi značajne nedostatke vezano za pokrivenost rizika internim modelima, Komisija će naložiti investicionom društvu uklanjanje tih nedostataka ili preduzeti druge mjere propisane ovim zakonom, uključujući mjere određivanja dodatnih kapitalnih zahtjeva ili viših multiplikacijskih faktora.

Ako za interni model za tržišni rizik brojna prekoračenja upućuju na to da interni model nije tačan ili više nije tačan, Komisija će ukinuti odobrenje za primjenu internog modela ili naložiti u primjerenom roku investicionom društvu odgovarajuće mjere kojima se obezbjeđuje brzo poboljšanje internog modela.

Ako investiciono društvo kojem je izdato odobrenje za primjenu internog modela više ne ispunjava uslove za primjenu tog internog modela, Komisija će od investicionog društva zatražiti ili da dokaže da je uticaj neusklađenosti beznačajan ili da predstavi plan i rok za usklađivanje s tim uslovima.

Ako u slučaju iz stava 5 ovog člana nije vjerovatno da će plan za usklađivanje dovesti do potpune usklađenosti ili ako rok nije primjeren, Komisija će naložiti doradu predstavljenog plana.

Ako nije vjerovatno da će se investiciono društvo uskladiti do utvrđenog roka ili ako investiciono društvo nije na zadovoljavajući način dokazalo da je efekat neusklađenosti beznačajan, Komisija će ukinuti odobrenje za primjenu internog modela ili će ga ograničiti na područja koja su usklađena ili područja u kojima se usklađenost može postići u primjerenom roku.

Primjena zahtjeva na pojedinačnoj osnovi

Član 252

Investiciono društvo kojem je Komisija izdala odobrenje za rad dužno je da ispunjava zahtjeve iz ovoga poglavlja na pojedinačnoj osnovi.

Obaveze iz stava 1 ovog člana ne odnose se na investiciona društva sa sjedištem u Crnoj Gori iz člana 1 st. 2 i 5 Regulative (EU) br. 2019/2033 nad kojima se sprovodi nadzor radi utvrđivanja usklađenosti s bonitetnim zahtjevima na osnovu zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija odnosno drugog nacionalnog propisa kojim je prenesena Direktiva 2013/36/EU, u skladu s članom 1 stav 2 podstav 2. Regulative (EU) br. 2019/2033.

Primjena zahtjeva iz Regulative (EU) br. 575/2013 na investiciona društva

Član 253

Investiciono društvo koje ispunjava neki od uslova iz člana 1 stav 2 podstav 1 Regulative (EU) br. 2019/2033 dužno je da primjenjuje zahtjeve iz Regulative (EU) br. 575/2013.

Nad investicionim društvom iz stava 1 ovog člana Komisija sprovodi nadzor radi utvrđivanja usklađenosti s bonitetnim zahtjevima u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija.

Komisija može donijeti odluku o primjeni zahtjeva iz Regulative (EU) br. 575/2013 na osnovu člana 1 stav 2 podstav 1 tačka c Regulative (EU) br. 2019/2033 na investiciono društvo koje obavlja neku od investicionih aktivnosti iz člana 70 stav 1 tač.3 ili 6 ovog zakona, ako ukupna vrijednost konsolidovane imovine investicionog društva iznosi ili premašuje 5.000.000.000,00 eura izračunato kao prosjek prethodnih 12 mjeseci i ako se primjenjuje jedan ili više od sljedećih kriterijuma dodatno propisanih regulatornim tehničkim standardima EBA-e:

1) investiciono društvo obavlja te aktivnosti u takvom obimu da bi propast ili poteškoće investicionog društva mogle dovesti do sistemskog rizika;
2) investiciono društvo je član sistema poravnanja(kliringa) kako je definisano članom 4 stav 1 tačka 3 Regulative (EU) br. 2019/2033;
3) Komisija to smatra opravdanim s obzirom na veličinu, prirodu, obim i kompleksnost aktivnosti investicionog društva, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti i jedan ili više sljedećih faktora:
   a) značaj investicionog društva za ekonomiju Unije ili Crne Gore
   b) značaj prekogranične aktivnosti investicionog društva
   c) međusobna povezanost investicionog društva i finansijskog sistema.

Odredbe stava 3 ovog člana ne primjenjuju se na trgovce robom i emisijskim jedinicama, subjekte za zajednička ulaganja ili društva za osiguranje.

Ako Komisija donese odluku iz stava 3 ovog člana, nad tim investicionim društvom sprovodi se nadzor radi utvrđivanja usklađenosti s bonitetnim zahtjevima u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija.

Ako Komisija odluči opozvati odluku donesenu u skladu sa stavom 3 ovog člana, o tome će bez odlaganja obavijestiti investiciono društvo.

Svaka odluka koju Komisija donese na osnovu stava 3 ovog člana prestaje se primjenjivati kada investiciono društvo više ne ispunjava prag naveden u tom stavu izračunat za period od 12 uzastopnih mjeseci.

O svim odlukama koje su donesene na osnovu st. 3, 5 i 7 ovog člana Komisija će bez odlaganja obavijestiti EBA-u.

Primjena zahtjeva na mala i nepovezana investiciona društva

Član 254

Ako investiciono društvo ne ispunjava sve uslove za malo i nepovezano društvo pa te uslove ispuni naknadno, odredbe ovog zakona navedene u stavu 1 ovog člana prestaje da se primjenjuje nakon perioda od šest mjeseci nakon datuma ispunjenja tih uslova, samo ako je tokom tog perioda investiciono društvo bez prekida nastavilo da ispunjava uslove za malo i nepovezano društvo i ako je tome obavijestilo Komisiju.

Ako investiciono društvo utvrdi da više ne ispunjava sve uslove utvrđene za malo i nepovezano društvo, dužno je da o tome bez odlaganja obavijesti Komisiju i uskladi se s odredbama iz stava 1 ovog člana u roku od 12 mjeseci od datuma na koji je izvršena procjena.

Investiciono društvo iz stava 3 ovog člana dužno je da primijeni odredbe o varijabilnim naknadama iz člana yc ovog zakona na naknade koji se dodjeljuju za pružene usluge ili uspješnost u finansijskoj godini nakon finansijske godine u kojoj je izvršena procjena iz stava 3 ovog člana.

Primjena zahtjeva na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi

Član 255

Investiciono društvo dužno je da na pojedinačnoj osnovi primjenjuje zahtjeve propisane odredbama člana 8 Regulative (EU) br. 2019/2033.

Investiciono društvo dužno je da na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi primjenjuje zahtjeve iz stava 1 ovog člana ako je primijenjena bonitetna konsolidacija iz člana 7 Regulative (EU) br. 2019/2033.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, zahtjevi iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na zavisna društva uključena u konsolidovani položaj koja imaju poslovno sjedište u trećim zemljama ako matično društvo iz Unije može da dokaže Komisiji ili drugom nadležnom organu da je prema propisima treće zemlje u kojima ta zavisna društva imaju poslovni nastan da je primjena tih zahtjeva nezakonita.

XIII. BONITETNI NADZOR NAD INVESTICIONIM DRUŠTVIMA

Postupak nadzora i ocjene. Predmet i obim nadzora nad investicionim društvom sa sjedištem u Crnoj Gori

Član 256

Komisija je ovlašćena za nadzor nad cjelokupnim poslovanjem investicionog društva sa sjedištem u Crnoj Gori.

Komisija je ovlašćena za nadzor na konsolidovanoj osnovi u skladu s odredbama čl. 274 i 275 ovog zakona, uključujući i bonitetni nadzor, kojim se dodjeljuju ovlašćenja nadležnim organima države članice domaćina, kao i nadzor nad investicionim holdingom i mješovitim finansijskim holdingom.

Pri obavljanju nadzora nad investicionim društvom Komisija posebno:

1) provjerava organizacione uslove, strategije, politike i postupke koje je investiciono društvo dužno da uspostavi i kontinuirano održava u svrhu usklađenosti poslovanja s odredbama ovog zakona i drugih relevantnih propisa;
2) provjerava postupa li investiciono društvo prilikom obavljanja investicionih usluga i aktivnosti u najboljem interesu klijenata, korektno i u skladu s pravilima struke, kako je propisano poglavljem III. ove glave;
3) uzimajući u obzir veličinu, profil rizičnosti i poslovni model investicionog društva, u mjeri u kojoj je to relevantno i potrebno, provjerava aranžmane, strategije, postupke i mehanizme koje sprovode investiciona društva radi usklađivanja s odredbama ovog zakona i podzakonskih akata Komisije i u svrhu osiguranja pravilnog upravljanja i pokrivanja rizika ocjenjuju, kada je to primjenjivo:
   a) rizike iz člana 243 ovog zakona;
   b) geografsku lokaciju izloženosti investicionog društva;
   c) poslovni model investicionog društva;
   d) procjenu sistemskog rizika;
   e) rizike za sigurnost mreže investicionih društava i informacionih sistema kako bi se zajamčila povjerljivost, integritet i dostupnost njihovih postupaka, informacija i imovine;

f) izloženost investicionog društva kamatnom riziku koji proizlazi iz poslova koji se vode u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
g) sistem upravljanja investicionog društva i sposobnost članova organa upravljanja da izvršavaju svoje dužnosti.

4) uzimajući u obzir veličinu, profil rizičnosti i poslovni model investicionog društva, u mjeri kojoj je to relevantno i potrebno, provjerava aranžmane, strategije, postupke i mehanizme koje sprovode investiciona društva radi usklađivanja s odredbama ovog zakona i Regulativom (EU) br. 2019/2033 i u svrhu osiguranja pravilnog upravljanja i pokrivanja rizika ocjenjuju, kada je to primjenjivo:
a) rizike iz člana 243 ovog zakona;
b) geografsku lokaciju izloženosti investicionog društva;
c) poslovni model investicionog društva;
d) procjenu sistemskog rizika, uzimajući u obzir utvrđivanje i mjerenje sistemskog rizika u skladu s članom 23 Regulative (EU) br. 1093/2010 ili preporuke ESRB-a;
e) rizike za sigurnost mreže investicionih društava i informacionih sistema kako bi se zajamčila povjerljivost, integritet i dostupnost njihovih postupaka, informacija i imovine;
f) izloženost investicionog društva kamatnom riziku koji proizlazi iz poslova koji se vode u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
g) sistem upravljanja investicionog društva i sposobnost članova organa upravljanja da izvršavaju svoje dužnosti.

Na osnovu provjera i ocjena iz stava 2 ovog člana Komisija utvrđuje posluje li investiciono društvo u skladu sa zakonom i drugim relevantnim propisima odnosno ima li uspostavljenu odgovarajuću organizacionu struketuru, strategije, politike i postupke, stabilan sistem upravljanja, regulatorni kapital koji obezbjeđuje primjeren sistem upravljanja i pokriće rizika kojima je ono izloženo ili bi moglo biti izloženo u svojem poslovanju i postupa li prilikom obavljanja usluga i aktivnosti u najboljem interesu svojih klijenata.

Kada Komisija prilikom sprovođenja nadzora utvrdi da investiciono društvo može da predstavlja sistemski rizik u smislu člana 23 Regulative (EU) br. 1093/2010, o tome bez odlaganja obavještava EBA-u.

Komisija će, u obavljanju svojih ovlašćenja nad investicionim društvom propisanih ovim zakonom, s dužnom pažnjom razmotriti mogući uticaj svojih odluka na stabilnost finansijskog sistema u svim drugim relevantnim državama članicama, a posebno u vanrednim situacijama, na osnovu informacija dostupnih u datom trenutku.

Odredbe ovog člana ne sprječavaju nadzor na konsolidovanoj osnovi u skladu sa odredbama ovog zakona i zakona kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija.

Komisija u svrhu nadzora iz stava 1 ovog člana može od sljedećih fizičkih ili pravnih lica da zahtijeva dostavljanje svih informacija koje su potrebne za obavljanje nadzora nad investicionim društvom, uključujući informacije koje se za potrebe nadzora i s njima povezane statističke potrebe dostavljaju u redovnim vremenskim razmacima i u određenim formatima:

1) investicionog društva s poslovnim sjedištem u Crnoj Gori;
2) investicionog holdinga s poslovnim sjedištem u Crnoj Gori;
3) mješovitog finansijskog holdinga s poslovnim sjedištem u Crnoj Gori;
4) mješovitog holdinga s poslovnim sjedištem u Crnoj Gori;
5) lica koja pripadaju subjektima iz tač. 1 do 4 ovog stava;

6) trećim licima kojima su subjekti iz tač. 1 do 4 ovog stava izdvojili operativne funkcije ili aktivnosti.

Komisija može u svrhu nadzora iz stava 1 ovog člana da obaviti sve potrebne nadzorne radnje nad licima iz stava 8 ovog člana, kao i da:

1) zahtijeva dostavljanje dokumentacije od lica iz stava 8 ovog člana;
2) pregleda knjige i evidencije koje vode lica iz stava 8 ovog člana i da napravi fotokopije ili da uzme djelove iz tih knjiga i evidencija;
3) dobije pisana ili usmena objašnjenja od lica iz stava 8 ovog člana ili njihovih predstavnika odnosno zaposlenih;
4) obavi razgovor s bilo kojim drugim relevantnim licem za potrebe prikupljanja informacija koje se odnose na predmet nadzora.

Komisija može u svrhu nadzora iz stava 1 ovog člana da obavi sve potrebne inspekcije u poslovnim prostorima pravnih lica iz stava 8 ovog člana i svih drugih društava uključenih u nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe ako je Komisija nadzorni organ grupe, uz uslov prethodnog obavještavanja drugih dotičnih nadležnih organa.

U svrhu provjere iz stava 2 tačka 3 ovog člana, Komisija će uzeti u obzir okolnost ima li investiciono društvo osiguranje od profesionalne odgovornosti.

Komisija određuje učestalost i intenzitet provjera i ocjene iz stava 2 ovog člana, uzimajući u obzir veličinu, prirodu, obim i složenost poslova investicionog društva, njegov sistemski značaj kao i uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti.

Komisija će provjere i ocjenu iz stava 2 tačka 3 ovog člana u odnosu na malo i nepovezano investiciono društvo da sprovede samo ako u pojedinom slučaju utvrdi da je to potrebno s obzirom na veličinu, prirodu, obim i kompleksnost aktivnosti tog investicionog društva, pri čemu će posebno uzeti u obzir primjenu odredbi ovog zakona koje se odnose na zaštitu imovine klijenata.

Investiciono društvo dužno je Komisiji da dostavlja sve informacije potrebne za ocjenu usklađenosti investicionih društava sa ovim zakonom i podzakonskim aktima Komisije.

Investiciono društvo dužno je Komisiji da dostavlja sve informacije potrebne za ocjenu usklađenosti investicionih društava sa ovim zakonom i Regulativom (EU) br. 2019/2033.

Prilikom sprovođenja provjere i ocjene iz stava 2 tačka 3 podtačka g ovog člana investiciono društvo dužno je Komisiji da omogući pristup dnevnom redu, zapisniku i popratnoj dokumentaciji sa sastanaka uprave, nadzornog odbora i njegovih odbora, ako je primjenjivo, kao i rezultatima internih ili eksternih ocjena uspješnosti uprave.

Dodatne nadzorne mjere za investiciono društvo

Član 257

Komisija je ovlašćena investicionom društvu da naloži da u ranoj fazi preduzme odgovarajuće mjere iz stava 2 ovog člana ako:

1) investiciono društvo ne ispunjava zahtjeve iz ovog dijela zakona ili iz podzakonskih akata Komisije;
2) Komisija raspolaže dokazima da će investiciono društvo u sljedećih 12 mjeseci vjerovatno prekršiti odredbe ovoga dijela zakona ili podzakonskih akata Komisije.

Komisija može investicionom društvu da naloži sljedeće dodatne nadzorne mjere:

1) u slučaju značajnih promjena u poslovanju investicionog društva da naloži investicionom društvu da raspolaže regulatornim kapitalom koji premašuje

zahtjeve iz ovog zakona, pod uslovima iz člana 259 ovog zakona, ili da prilagodi regulatorni kapital i likvidnu imovinu;

2) naloži unaprjeđivanje aranžmana, procesa, mehanizama i strategija investicionog društva sprovedenih u skladu sa članom 249 ovog zakona;
3) naloži investicionom društvu da u roku od jedne godine predstavi plan za ponovno uspostavljanje usklađenosti s nadzornim zahtjevima u skladu s ovim dijelom zakona, odredi rok za sprovođenje tog plana i naloži poboljšanja tog plana u pogledu obima i roka;
4) naloži investicionom društvu da primijeni posebne politike rezervisanja ili tretmana imovine u smislu kapitalnih zahtjeva;
5) naloži sužavanje ili ograničavanje djelatnosti, poslovnih aktivnosti ili mreže investicionog društva ili naloži prestanak obavljanja djelatnosti koje predstavljaju pretjerani rizik za finansijsku stabilnost investicionog društva;
6) naloži investicionom društvu smanjenje rizika koji proizlaze iz djelatnosti, proizvoda i sistema investicionih društava, uključujući izdvojene djelatnosti;
7) naloži investicionom društvu da ograniči varijabilne naknade na procenat netoprihoda ako te naknade nisu u skladu s održavanjem dobre kapitalne osnove;
8) naloži investicionom društvu da upotrijebi netodobit za jačanje regulatornoga kapitala;
9) ograniči ili zabrani raspodjelu ili plaćanje kamata akcionarima, članovima ili imaocima instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ako to ograničenje ili zabrana ne predstavlja nastanak statusa neispunjavanja obaveza investicionog društva;
10) naloži dodatne izvještajne zahtjeve ili zahtjeve za češćim izvještavanjem u odnosu na zahtjeve iz ovog dijela zakona, uključujući izvještavanje o pozicijama kapitala i likvidnosti;
11) naloži posebne likvidnosne zahtjeve u skladu sa članom 261 ovog zakona;
12) naloži dodatne objave;
13) naloži investicionom društvu smanjenje rizika za sigurnost mreže i informacionih sistema kako bi se garantovala povjerljivost, integritet i dostupnost postupaka, informacija i imovine investicionog društva.

Komisija može izreći mjeru iz stava 2 tačka 10 ovog člana samo ako se informacije koje treba dostaviti ne udvostručuju i ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:

1) primjenjuje se jedan od slučajeva iz stava 1 ovog člana;
2) Komisija smatra je da potrebno prikupiti dokaze da će investiciono društvo u sljedećih 12 mjeseci vjerovatno prekršiti odredbe ovoga dijela zakona ili podzakonskih akata Komisije;
3) Komisija smatra je da potrebno prikupiti dokaze da će investiciono društvo u sljedećih 12 mjeseci vjerovatno prekršiti odredbe ovoga dijela zakona ili odredbe Regulative (EU) br. 2019/2033;
4) potrebno je izvještavati o dodatnim informacijama za potrebe postupka nadzorne provjere i ocjene iz člana 256 stav 2 tačka 3 ovog zakona.

U smislu stava 3 ovog člana smatra se da se informacije udvostručuju ako:

1) Komisija istim ili gotovo istim informacijama već raspolaže;
2) Komisija sama može da generiše ili dođe do tih informacija na drugačiji način koji ne podrazumijeva njihovo dostavljanje od strane investicionog društva.

Komisija neće nalagati dostavljanje dodatnih informacija ako su joj te informacije dostupne u drugačijem formatu ili s drugačijim stepenom pojedinosti u odnosu na

dodatne informacije koje trebaju da dostave, osim ako taj drugačiji format ili drugačiji stepen detalja sprječava Komisiju da generiše vrlo slične informacije.

Dodatne nadzorne mjere za investiciono društvo

Član 258

Komisija će, u ranoj fazi, naložiti investicionom društvu da preduzme odgovarajuće mjere iz stava 2 ovog člana ako:

1) investiciono društvo ne ispunjava zahtjeve iz ovog dijela zakona ili iz Regulative (EU) br. 2019/2033;
2) postoje opravdani dokazi da će investiciono društvo u sljedećih 12 mjeseci vjerovatno prekršiti odredbe ovog dijela zakona ili odredbe Regulative (EU) br. 2019/2033.

U skladu sa članom 251 stav 3 i članom 256 ovog zakona, te stavom 1 ovog člana i primjenom Regulative (EU) br. 2019/2033, Komisija će naložiti investicionom društvu sljedeće dodatne nadzorne mjere:

1) u slučaju značajnih promjena u poslovanju investicionog društva, naložiti da raspolaže regulatornim kapitalom koji premašuje zahtjeve iz člana 11 Regulative (EU) br. 2019/2033, pod uslovima iz člana 259 ovog zakona, ili da prilagodi regulatorni kapital i likvidnu imovinu;
2) naložiti unaprjeđivanje aranžmana, procesa, mehanizama i strategija investicionog društva u skladu sa članom 249 ovog zakona;
3) naložiti investicionom društvu da u roku od jedne godine predstavi plan za ponovno uspostavljanje usklađenosti s nadzornim zahtjevima iz ovog dijela zakona i Regulative (EU) br. 2019/2033, utvrdi rok za sprovođenje tog plana i naloži potrebna poboljšanja;
4) naložiti primjenu posebnih politika rezervisanja ili tretmana imovine u smislu kapitalnih zahtjeva;
5) naložiti sužavanje ili ograničavanje djelatnosti, poslovnih aktivnosti ili mreže investicionog društva, ili prestanak obavljanja djelatnosti koje predstavljaju pretjerani rizik za finansijsku stabilnost društva;
6) naložiti smanjenje rizika iz djelatnosti, proizvoda i sistema investicionih društava, uključujući izdvojene djelatnosti;
7) naložiti ograničenje varijabilnih naknada na procenat neto prihoda, ukoliko te naknade nisu u skladu sa održavanjem dobre kapitalne osnove;
8) naložiti upotrebu neto dobiti za jačanje regulatornog kapitala;
9) ograničiti ili zabraniti raspodjelu ili plaćanje kamata akcionarima, članovima ili imaocima instrumenata dodatnog osnovnog kapitala, pod uslovom da to ne predstavlja nastanak statusa neispunjavanja obaveza društva;
10) naložiti dodatne izvještajne zahtjeve ili češće izvještavanje u odnosu na standardne zahtjeve, uključujući izvještavanje o pozicijama kapitala i likvidnosti;
11) naložiti posebne likvidnosne zahtjeve u skladu sa članom 261 ovog zakona;
12) naložiti dodatne objave;
13) naložiti smanjenje rizika za sigurnost mreže i informacionih sistema kako bi se garantovala povjerljivost, integritet i dostupnost podataka i imovine investicionog društva.

Dodatne informacije za dostavljanje u skladu sa tačkom 10 stava 2 ovog člana Komisija će zahtijevati samo ako:

1) se informacije ne udvostručuju;

2) postoji opravdan razlog za prikupljanje dokaza o vjerovatnom kršenju zakona u narednih 12 mjeseci;
3) su informacije potrebne za postupak nadzorne provjere i ocjene iz člana 256 stav 2 tačka 3 ovog zakona.

U smislu prethodnog stava, informacije se smatraju udvostručenim ako:
1) Komisija već raspolaže istim ili gotovo istim informacijama;
2) Komisija može te informacije dobiti ili generisati na drugi način bez dodatnog dostavljanja od strane investicionog društva.

Komisija neće zahtijevati dodatne informacije ako su joj iste dostupne u drugačijem formatu ili sa različitim stepenom detalja, osim ako to ne ometa njenu sposobnost da generiše slične informacije.

Dodatni kapitalni zahtjevi

Član 259

Komisija će naložiti mjeru dodatnih kapitalnih zahtjeva iz člana 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona samo ako na osnovu provjera u skladu s članom 251 i članom 256 stav 2 tačka 3 ovog zakona utvrdi da se na investiciono društvo odnosi bilo koja sljedeća situacija:
1) investiciono društvo izloženo je rizicima ili elementima rizika ili predstavlja rizike ostalima koji su značajni i nisu pokriveni ili nisu dovoljno pokriveni kapitalnim zahtjevom i posebno zahtjevom za faktor K utvrđenim podzakonskim aktom Komisije;
2) investiciono društvo izloženo je rizicima ili elementima rizika ili predstavlja rizike ostalima koji su značajni i nisu pokriveni ili nisu dovoljno pokriveni kapitalnim zahtjevom i posebno zahtjevom za faktor K utvrđenim u dijelu trećem ili četvrtom Regulative (EU) br. 2019/2033;
3) investiciono društvo ne ispunjava zahtjeve utvrđene u članom 239 ovog zakona i nije vjerovatno da će se aranžmani, procesi, mehanizmi i strategije drugim nadzornim mjerama dovoljno poboljšati u primjerenom periodu;
4) prilagođavanje u odnosu na bonitetno vrednovanje knjige trgovanja nedovoljne su da bi investiciono društvo u kratkom roku moglo prodati svoje pozicije ili ih zaštititi od rizika bez ostvarivanja značajnih gubitaka u uobičajenim tržišnim uslovima;
5) provjera koja je sprovedena u skladu s članom 251 ovog zakona upućuje na to da će neusklađenost sa zahtjevima za primjenu odobrenih internih modela vjerovatno dovesti do neadekvatnih nivoa kapitala;
6) investiciono društvo u više navrata ne uspijeva da uspostavi ili zadrži adekvatan nivo regulatornog kapitala kako je utvrđeno u članu 260 ovog zakona.

U smislu stava 1 tačka 1 ovog člana smatra se da rizici ili elementi rizika nisu pokriveni ili nisu dovoljno pokriveni kapitalnim zahtjevima samo ako su iznosi, vrste i raspodjela kapitala koje Komisija smatra adekvatnima nakon što obavi nadzornu provjeru procjene koju je investiciono društvo sprovelo u skladu s članom 249 stav 1 ovog zakona viši od kapitalnih zahtjeva investicionog društva utvrđenih podzakonskim aktima Komisije.

U smislu stava 1 tačka 1 ovog člana smatra se da rizici ili elementi rizika nisu pokriveni ili nisu dovoljno pokriveni kapitalnim zahtjevima utvrđenim u dijelu trećem i četvrtom Regulative (EU) br. 2019/2033 samo ako su iznosi, vrste i raspodjela kapitala koje Komisija smatra adekvatnim nakon što obavi nadzornu provjeru procjene koju je

investiciono društvo sprovelo u skladu s članom 249 stav 1 ovog zakona viši od kapitalnih zahtjeva investicionog društva utvrđenih u dijelu trećem ili četvrtom Regulative (EU) br. 2019/2033.

U smislu stava 2 ovog člana, kapital koji se smatra adekvatnim može uključivati rizike ili elemente rizika koji su izričito isključeni iz kapitalnog zahtjeva kako je propisano podzakonskim aktom Komisije.

U smislu stava 2 ovog člana, kapital koji se smatra adekvatnim može uključivati rizike ili elemente rizika koji su izričito isključeni iz kapitalnog zahtjeva utvrđenog u dijelu trećem ili četvrtom Regulative (EU) br. 2019/2033.

Komisija će investicionom društvu naložiti nivo dodatnog kapitala koji se zahtijeva u skladu sa članom 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona kao razliku između kapitala koji se smatra adekvatnim u skladu sa stavom 2 ovog člana i kapitalnog zahtjeva utvrđenog u skladu s podzakonskim aktima Komisije.

Komisija će investicionom društvu naložiti nivo dodatnog kapitala koji se zahtijeva u skladu s članom 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona kao razliku između kapitala koji se smatra adekvatnim u skladu sa stavom 2 ovog člana i kapitalnog zahtjeva utvrđenog u dijelu trećem ili četvrtom Regulative (EU) br. 2019/2033.

Komisija će investicionom društvu naložiti mjeru iz člana 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona na način da dodatni kapitalni zahtjev investiciono društvo ispuni regulatornim kapitalom, uz sljedeće uslove:

1) najmanje tri četvrtine dodatnog kapitalnog zahtjeva ispunjava se osnovnim kapitalom;
2) najmanje tri četvrtine osnovnog kapitala sastoje se od redovnog osnovnog kapitala;
3) taj se regulatorni kapital ne upotrebljava za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 246 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona;
4) taj se regulatorni kapital ne upotrebljava za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 11 stava 1 tač. (a), (b) i (c) Regulative (EU) br. 2019/2033.

U rješenju kojim se nalaže mjera dodatnog kapitalnog zahtjeva iz člana 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona Komisija će detaljno obrazložiti način na koji su uzeti u obzir elementi iz stava 1 do 5 ovog člana, koja u odnosu na odredbu stava 1 tačka 4 ovog člana uključuje posebnu izjavu o tome zašto se nivo kapitala utvrđen u skladu s članom 260 stav 1 ovog člana više ne smatra dovoljnim.

Komisija može naložiti dodatni kapitalni zahtjev u skladu sa st. 1 do 6 ovog člana malom i nepovezanom investicionom društvu na osnovu pojedinačne procjene i kada to smatra opravdanim.

Komisija obavještava relevantni sanacioni organ o svakom dodatnom kapitalnom zahtjevu nametnutom na osnovu člana 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona za investiciono društvo na koje se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje sanacija investicionih društava i o svim očekivanim prilagođavanjem iz člana 260 stav 2 ovog zakona u odnosu na takvo investiciono društvo.

Smjernica o dodatnom regulatornom kapitalu

Član 260

Uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti i zavisno od veličine, sistemskog značaja, vrsti, obimu i složenosti aktivnosti investicionog društva koje ne ispunjava uslov za malo i nepovezano investiciono društvo, Komisija od takvog investicionog društva može da zahtijeva niovoe regulatornog kapitala koje, na osnovu člana 245 ovog zakona, dovoljno premašuju zahtjeve određene u dijelu trećem Regulative (EU)

br. 2019/2033 i u ovom zakonu, uključujući dodatne kapitalne zahtjeve iz člana 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona, kada je to potrebno da bi se obezbijedilo da zbog cikličkih ekonomskih fluktuacija ne dođe do kršenja tih zahtjeva ili ugrožavanja sposobnosti investicionog društva da bude likvidirano ili prestane s aktivnostima na uredan način.

Komisija će, prema potrebi, u postupku posrednog nadzora da provjeri nivo regulatornog kapitala koju je svako investiciono društvo koje ne ispunjava uslove za malo i nepovezano investiciono društvo iz člana 12 stav 1 Regulative (EU) br. 2019/2033 utvrdilo u skladu sa stavom 1 ovog člana i prema potrebi poslati zapisnik investicionom društvu o rezultatima te provjere koji može, među ostalim, sadržati i preporuke vezano za očekivana prilagođavanja nivoa regulatornog kapitala utvrđenog u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Zapisnik iz stava 2 ovog člana obavezno sadržava datum do kojeg Komisija zahtijeva dovršenje prilagođavanja.

Posebni zahtjevi likvidnosti

Član 261

Komisija će da naloži posebne likvidnosne zahtjeve iz člana 257 stav 2 tačka 9 ovog zakona samo ako na osnovu provjera iz člana 251 i 256 ovog zakona zaključi da se investiciono društvo koje ne ispunjava uslove za malo i nepovezano investiciono društvo ili koje ispunjava te uslove ali koje nije izuzeto od likvidnosnih zahtjeva u skladu s članom 43 stav 1 Regulative (EU) br. 2019/2033, nalazi u jednoj od sljedećih situacija:

1) investiciono društvo izloženo je likvidnosnim rizicima ili elementima likvidnosnog rizika koji su značajni i nisu pokriveni ili nisu dovoljno pokriveni likvidnosnim zahtjevom utvrđenim u dijelu petom Regulative (EU) br. 2019/2033;
2) investiciono društvo ne ispunjava zahtjeve utvrđene u u članu 249 ovog zakona i nije vjerovatno da će se aranžmani, procesi, mehanizmi i strategije drugim administrativnim mjerama dovoljno poboljšati u primjerenom periodu.

U smislu stava 1 tačka 1 ovog člana smatra se da likvidnosni rizici ili elementi likvidnosnog rizika nisu pokriveni ili nisu dovoljno pokriveni likvidnosnim zahtjevom utvrđenim u dijelu petom Regulative (EU) br. 2019/2033 samo ako su iznosi i vrste likvidnosti koje Komisija smatra adekvatnim nakon što obavi nadzornu provjeru procjene koju su investiciona društva sprovela u skladu s članom 239 stav 1 ovog zakona viši od likvidnosnih zahtjeva investicionog društva utvrđenih u dijelu petom Regulative (EU) br. 2019/2033.

Komisija određuje nivo posebnih likvidnosnih zahtjeva na osnovu člana 257 stav 2 tačka 9 ovog zakona kao razliku između likvidnosnih zahtjeva koji se smatraju odgovarajućim na osnovu stava 2 ovog člana i likvidnosnih zahtjeva iz dijela petog Regulative (EU) br. 2019/2033.

Kada Komisija nalaže investicionom društvu posebne likvidnosne zahtjeve iz člana 257 stav 2 tačka 9 ovog zakona, nalaže da se oni ispune likvidnom imovinom kako je određeno u Članu 43. Regulative (EU) br. 2019/2033.

U obrazloženju rješenja kojim investicionom društvu nalaže posebne likvidnosne zahtjeve iz člana 257 stav 2 tačka 9 ovog zakona Komisija će jasno obrazložiti cjelokupnu procjenu elemenata iz stava 1 do 3 ovog člana.

Izvještavanje Komisije

Član 262

Investiciona društva na tromjesečnoj osnovi Komisiju izvještavaju o svim sljedećim informacijama:

1) nivou i sastavu regulatornog kapitala;
2) kapitalnim zahtjevima;
3) izračunima kapitalnog zahtjeva;
4) nivou aktivnosti u pogledu uslova utvrđenih u članu 77 stav 1 ovog zakona, uključujući bilanse i raščlanjenje prihoda po investicionim uslugama i primjenjivom faktoru K;
5) koncentracijskom riziku;
6) likvidnosnim zahtjevima.

Malo i nepovezano investiciono društvo izvještaj iz stava 1 ovog člana podnosi jedanput godišnje.

Informacije navedene u stavu 1 tačka 5 uključuju sljedeće nivoe rizika i dostavljaju se nadležnim organima najmanje jedanput godišnje:

1) nivo koncentracijskog rizika povezanog s neispunjavanjem obaveza drugih ugovornih strana i s pozicijama iz knjige trgovanja, po pojedinačnim drugim ugovornim stranama i na zbirnoj osnovi;
2) nivo koncentracijskog rizika u pogledu kreditnih institucija, investicionih društava i drugih subjekata kod kojih se drže novčana sredstva klijenta;
3) nivo koncentracijskog rizika u pogledu kreditnih institucija, investicionih društava i drugih subjekata kod kojih su deponovan hartije od vrijednosti klijenta;
4) nivo koncentracijskog rizika u pogledu kreditnih institucija kod kojih su deponovana sopstvena novčana sredstva investicionog društva;
5) nivo koncentracijskog rizika koja proizlazi iz dobiti;
6) nivo koncentracijskog rizika kako je opisano u tač. od 1 do 5 izračunata uzimajući u obzir imovinu i vanbilančne stavke koje nisu evidentirane u knjizi trgovanja uz izloženosti koje proizlaze iz pozicija iz knjige trgovanja.

Komisija svojim podzakonskim aktom bliže uređuje format, datume izvještavanja i uputstva za popunjavanje izvještaja iz ovog člana.

XIV. OBJAVA INFORMACIJA INVESTICIONIH DRUŠTAVA

Područje primjene

Član 263

Investiciona društva koja se ne smatraju malim i nepovezanim investicionim društvima javno objavljuju informacije navedene u ovom dijelu zakona na dan objave svojih godišnjih finansijskih izvještaja.

Investiciona društva koja se smatraju malim i nepovezanim investicionim društvima i koja izdaju instrumente dodatnog osnovnog kapitala javno objavljuju informacije iz člana 264, 266 i 267 ovog zakona na dan objave svojih godišnjih finansijskih izvještaja.

Ako investiciono društvo više ne ispunjava sve uslove da bi se smatralo malim i nepovezanim, ono javno objavljuje informacije navedene u ovom dijelu od finansijske

godine koja slijedi nakon finansijske godine u kojoj je ono prestalo da ispunjava te uslove.

Investiciona društva mogu odrediti odgovarajući medij i lokaciju radi efikasnog ispunjavanja zahtjeva za objavu iz st. 1 i 2 ovog člana.

Sve informacije objavljuju se na jednom mediju ili lokaciji ako je moguće.

Ako se iste ili slične informacije objave na dva ili više medija, na svakom se mediju navodi upućivanje na ekvivalelntnu informaciju na drugom mediju.

Ciljevi i politike upravljanja rizikom

Član 264

Investiciono društvo objavljuje svoje ciljeve i politike upravljanja rizikom za svaku pojedinu kategoriju rizika kako je propisano ovim zakonom i podzakonskim aktima Komisije na način propisan članom 263 ovog zakona, uključujući sažetak strategija i postupaka upravljanja tim rizicima i kratku izjavu o rizicima koju je odobrio organ upravljanja investicionog društva kojom se sažeto opisuje ukupni profil rizičnosti investicionog društva povezan s poslovnom strategijom.

Upravljanje

Član 265

Investiciona društva na način propisan članom 263 ovog zakona objavljuju sljedeće informacije o sistemima internog upravljanja:

1) broj direktorskih mjesta na kojima se nalaze članovi organa upravljanja;
2) politiku raznovrsnosti pri odabiru članova organa upravljanja, njenu svrhu i sve relevantne ciljeve kao i obim ostvarenja svrhe i ciljeva te politike;
3) je li investiciono društvo uspostavilo poseban odbor za rizike i koliko je puta godišnje odbor za rizike zasjedao.

Regulatorni kapital

Član 266

Investiciona društva na način propisan članom 263 ovog zakona objavljuju sljedeće informacije o svojem regulatornom kapitalu:

1) potpuno usklađenje stavki redovnog osnovnog kapitala, stavki dodatnog osnovnog kapitala, stavki dopunskog kapitala i primjenjivih filtera i odbitaka koji se primjenjuju na regulatorni kapital investicionog društva i bilanse u revidiranim finansijskim izvještajima investicionog društva;
2) opis glavnih obilježja instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala koje je izdalo investiciono društvo;
3) opis svih ograničenja koja se primjenjuju na izračun regulatornog kapitala u skladu s ovim zakonom kao i instrumenata i odbitaka na koje se ta ograničenja primjenjuju.

Komisija može podzakonskim aktom bliže da odredi obrasce za objavu u skladu sa stavom 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana

Kapitalni zahtjevi

Član 267

Investiciona društva na način propisan članom 263 ovog zakona objavljuju sljedeće informacije o svojoj usklađenosti sa kapitalnim zahtjevima:

1) sažeti prikaz pristupa investicionog društva procjeni adekvatnosti internog kapitala za podršku tekućim i budućim aktivnostima;
2) na zahtjev nadležnog organa, rezultat postupka procjene adekvatnosti internog kapitala investicionog društva, uključujući sastav dodatnog regulatornog kapitala na osnovu postupka nadzorne provjere;
3) kapitalne zahtjeve za faktor K u zbirnom obliku za RtM, RtF i RtC, na osnovu zbira primjenjivih faktora K; i
4) zahtjev za fiksne opšte troškove utvrđen u skladu s članom 237 ovog zakona i podzakonskog akta Komisije.

Politika i praksa u pogledu naknada

Član 268

Investiciona društva na način propisan članom 263 ovog zakona objavljuju sljedeće informacije o politici i praksama naknada, uključujući aspekte koji se odnose na rodnu neutralnost i razlike u plati između polova, za one kategorije zaposlenih čije profesionalne aktivnosti značajno utiču na profil rizičnosti investicionog društva:

1) najvažnija obilježja sistema naknada, uključujući nivo varijabilnih naknada i kriterijume za dodjelu varijabilnih naknada, informacije o politici isplate u instrumentima, politici odlaganja i kriterijumima za prenos prava iz naknada;
2) odnos između fiksnih i varijabilnih naknada;
3) ukupne kvantitativne informacije o naknadama raščlanjene na više rukovodstvo i zaposlene čiji postupci značajno utiču na profil rizičnosti investicionog društva, u kojima se navodi sljedeće:
   a) iznosi naknada dodijeljenih u finansijskoj godini, podijeljeno na fiksne naknade s opisom fiksnih komponenti i varijabilne naknade i broj korisnika;
   b) iznosi i oblici dodijeljenih varijabilnih naknada, podijeljeno na novčana sredstva, akcije, instrumente povezane s akcijama i drugo, odvojeno za dio plaćen unaprijed i za odloženi dio;
   c) iznosi odloženih naknada dodijeljenih za uspješnost u prethodnim periodima, podijeljeno na iznos za koji se pravo iz naknada prenosi u finansijskoj godini i iznos za koji se pravo iz naknada prenosi u narednim godinama;
   d) iznosi odloženih naknada za koje se pravo prenosi u finansijskoj godini koje su isplaćene tokom finansijske godine, umanjeni na osnovu usklađivanja s uspješnošću;
   e) garantovane varijabilne naknade dodijeljene tokom finansijske godine i broj korisnika tih dodijeljenih naknada;
   f) otpremnine dodijeljene u prethodnim periodima koje su isplaćene tokom finansijske godine;
   g) broj otpremnina dodijeljenih tokom finansijske godine, podijeljeno na otpremnine unaprijed isplaćene i odložene otpremnine, broj korisnika tih isplata i najveća isplata koja je dodijeljena jednom licu;
   h) informacije o tome koristi li se investiciono društvo izuzećem iz člana 126 ovog zakona

Investiciona politika

Član 269

Investiciona društva koja prelaze prag iz člana 126 ovog zakona, na način propisan članom 263 ovog zakona objavljuju sljedeće:

1) udio glasačkih prava koje neposredno ili posredno drži investiciono društvo, raščlanjen prema državi članici i sektoru;
2) potpuni opis načina glasanja na glavnim skupštinama društava čije se akcije drže u skladu sa stavom 2 ovog člana, opis glasanja i odnos prijedloga koje je administrativni ili organ za upravljanje društva podnio, a investiciono društvo odobrilo; i
3) objašnjenje upotrebe zastupničkih savjetodavnih društava;
4) smjernice za glasanje u vezi s društvima čije se akcije drže u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Zahtjev u pogledu objave iz stava 1 tačka 2 ovog člana ne primjenjuje se ako se ugovornim aranžmanima svih akcionara koje investiciono društvo predstavlja na skupštini akcionara investicionom društvu ne daje odobrenje da glasa u njihovo ime osim ako su akcionari nakon naknada dnevnog reda skupštine dali izričite naloge za glasanje.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana informacije iz stava 1 ovog člana objavljuje samo u odnosu na svako društvo čije su akcije uvrštene za trgovanje na regulisanom tržištu i samo u pogledu akcija s pravom glasa, pri čemu udio glasačkih prava koje investiciono društvo neposredno ili posredno drži premašuje prag od 5 % svih akcija s pravom glasa koje je izdalo društvo.

Glasačka prava izračunavaju se na osnovu svih akcija s pravom glasa.

Ekološki, društveni i upravljački rizici

Član 270

Investiciona društva koja prelaze prag iz ovog zakona, na način propisan članom 263 ovog zakona objavljuju informacije o ekološkim, društvenim i upravljačkim rizicima, uključujući fizičke rizike i rizike tranzicije, kako je definisano u izvještaju iz podzakonskog akta Komisije.

Informacije iz stava 1 ovog člana objavljuju se jednom u prvoj godini objave, a zatim dvaput godišnje.

Posebni zahtjevi za objavom informacija

Član 271

Komisija može, u skladu s odredbama ovog zakona:

1) investicionom društvu koje nije malo i nepovezano investiciono društvo i investicionom društvu naložiti objavu informacija iz ovog zakona više od jednom godišnje i odrediti rokove za objavljivanje;
2) investicionom društvu iz tačke 1 ovog člana naložiti korišćenje posebnih medija i mjesta za objavljivanje, naročito internetskih stranica investicionih društava za objave koje nisu finansijski izvještaji;
3) matičnom društvu da naloži da jednom godišnje objavljuje, u cjelosti ili upućivanjem na ekvivalentne informacije, opis svoje pravne strukture i strukture upravljanja i organizacione strukture grupe investicionog društva

Objavljivanje od strane Komisije

Član 272

Komisija javno objavljuje sljedeće informacije:

1) tekstove zakona, pravila, uputstava i opštih smjernica iz područja nadzora, a koji su doneseni u Crnoj Gori na osnovu ovog zakona;
2) način korišćenja mogućnostima i diskrecionim pravima iz ovog zakona i Regulative (EU) br. 2019/2033;
3) opšte kriterijume i metodologije koje se koriste pri nadzoru investicionih društava iz člana 256 ovog zakona;
4) zbirne statističke informacije o ključnim aspektima sprovođenja nadzornog okvira koje je Komisija prikupila na osnovu ovog zakona i Regulative (EU) br. 2019/2033, uključujući broj i vrstu naloženih nadzornih mjera iz člana 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona kao i izrečenih prekšajnih sankcija iz 5 ovog zakona.

Informacije iz stava 1 ovog člana objaviće se na način koji omogućuje upoređivanja između pristupa prihvaćenih od nadležnih organa u različitim državama članicama.

Ove informacije će se redovno ažurirati i biće dostupne na internet stranicama Komisije.

Osim informacija iz stava 1 ovog člana, Komisija može objaviti i druge informacije iz svoje nadležnosti.

Izvještavanje EBA-e

Član 273

Komisija EBA-u izvještava o:

1) funkcionisanju svojeg procesa nadzornih provjera i procjena iz člana 256 ovog zakona;
2) metodologiji na kojoj se zasnivaju odluke o preduzetim nadzornim mjerama u skladu s odredbama čl. 257, 259 i 260 ovog zakona;
3) prekršajnim sankcijama koje su izrečene za kršenja odredbi ovoga dijela zakona.

XV. NADZOR NA KONSOLIDOVANOJ OSNOVI

Nadzor grupe investicionog društva na konsolidovanoj osnovi i nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe

Član 274

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi odnosno za nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe ako grupu investicionog društva vodi matično investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori.

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi odnosno za nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe ako je matični finansijski holding ili matični mješoviti finansijski holding matično društvo investicionog društva.

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi odnosno nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe ako investiciono društvo iz Crne Gore i

investiciono društvo iz druge države članice ili više njih dijele isti matični investicioni holding ili matični mješoviti finansijski holding sa sjedištem u Crnoj Gori.

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi odnosno nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe ako investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori ima najviši ukupni iznos bilansa u grupi u kojoj matična društva jednog ili više investicionih društava koja su dobila odobrenje za rad u Crnoj Gori i drugoj ili više država članica obuhvataju više od jednog investicionog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga sa sjedištem u različitim državama članicama i u svakoj od tih država članica postoji investiciono društvo.

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi odnosno nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe ako investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori ima najviši ukupni iznos bilansa u grupi u kojoj je matično društvo dva ili više investicionih društava koja su dobila odobrenje za rad u Uniji isti investicioni holding iz Unije ili mješoviti finansijski holding iz Unije i nijedno od tih investicionih društava nema odobrenje za rad u državi članici u kojoj je navedeni investicioni holding ili mješoviti finansijski holding osnovan.

Komisija i drugi nadležni organa investicionih društava koja su članovi grupe mogu sporazumno odlučiti ne primijeniti kriterijume iz st. 3 do 5 ovog člana ako njihova primjena ne bi bila primjerena za efikasan nadzor na konsolidovanoj osnovi odnosno nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe, uzimajući u obzir investiciona društva koja su članovi grupe i važnost njihovih aktivnosti u Crnoj Gori i drugim relevantnim državama članicama, i mogu odrediti drugi nadležni organ za sprovođenje nadzora na konsolidovanoj osnovi usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe.

U slučaju iz stava 6 ovog člana matični investicioni holding iz Unije, matični mješoviti finansijski holding iz Unije i investiciono društvo s najvećim ukupnim bilansnim iznosom kada je primjenjivo imaju pravo izjašnjenja na tu odluku prije nego što nadležni organi sklope sporazum iz stava 6 ovog člana.

O sporazumu iz stava 6 ovog člana Komisija obavještava Evropsku komisiju i EBA-u.

Drugi slučajevi u kojima je Komisija konsolidujući nadzorni organ

Član 275

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi ako je matično društvo u državi članici investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori ili investiciono društvo iz Unije za koje je Komisija nadležna za nadzor na pojedinačnoj osnovi, a nijedno njegovo zavisno društvo nije kreditna institucija.

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi nad investicionim društvom ako je matično društvo investicionog društva matični finansijski holding u Crnoj Gori, matični finansijski holding iz Evropske unije ili matični mješoviti finansijski holding iz Evropske unije, ako je u skladu sa odredbama ovog zakona nadležna za nadzor na pojedinačnoj osnovi nad dotičnim investicionim društvom.

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi ako više investicionih društava koja su dobila odobrenje za rad u Uniji imaju isti matični finansijski holding u državi članici, isti matični mješoviti finansijski holding u državi članici, isti matični finansijski holding iz Evropske unije ili isti matični mješoviti finansijski holding iz Evropske unije, a investiciono društvo iz Crne Gore ima najveći ukupni bilans.

Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi ako se zahtijeva konsolidacija na osnovu člana 18 stav 3 ili stav 6 Regulative (EU) br. 575/2013, grupa

ne uključuje nijednu kreditnu instituciju, a investiciono društvo iz Crne Gore ima najveći ukupni bilans.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, Komisija je nadležna za nadzor na konsolidovanoj osnovi ako na pojedinačnom nivou nadzire više od jednog investicionog društva unutar grupe, a ta investiciona društva imaju najveći zbirni ukupni bilans.

Komisija i drugi nadležni organi investicionih društava koja su članovi grupe mogu sporazumno da odluče da ne ne primijene kriterijume iz st 1, 3 i 4 ovog člana ako njihova primjena ne bi bila primjerena za efikasan nadzor na konsolidovanoj osnovi, uzimajući u obzir investiciona društva koja su članovi grupe i važnost njihovih aktivnosti u Crnoj Gori i drugim relevantnim državama članicama ili ako je potrebno obezbijediti da isti nadležni organ kontinuirano sprovodi nadzor na konsolidovanoj osnovi, i mogu odrediti drugi nadležni organ za sprovođenje nadzora na konsolidovanoj osnovi.

U slučaju iz stava 6 ovog člana matična institucija iz Evropske unije, matični finansijski holding iz Evropske unije, matični mješoviti finansijski holding iz Evropske unije ili kreditnih institucija ili investicionih društava s najvećim ukupnim bilansom, kada je primjenjivo, imaju pravo izjašnjenja prije nego što nadležni organi sklope sporazum iz stava 6 ovog člana.

O sporazumu iz stava 6 ovog člana Komisija obavještava Evropsku komisiju i EBA-u.

Zahtjevi za informacijama u vanrednim situacijama

Član 276

U slučaju vanredne situacije, uključujući situaciju opisanu u članu 18 Regulative (EU) br. 1093/2010 ili situaciju nepovoljnih kretanja na tržištima koja bi mogla ugroziti likvidnost tržišta i stabilnost finansijskog sistema u nekoj od država članica u kojoj su subjekti grupe investicionog društva dobili odobrenje za rad, Komisija kao nadzorni organ grupe određena u skladu sa ovim zakonom upozorava o tome bez odlaganja, u skladu s odredbama ovog zakona o saradnji, i dostavlja sve informacije koje su ključne za izvršavanje njihovih zadataka sljedećim organima u Crnoj Gori ili u drugim državama članicama:

1) centralnim bankama članicama Evropskog sistema centralnih banaka i drugim organima s ovlašćenjima i odgovornostima za sprovođenje monetarne politike, kada je ta povjerljiva informacija relevantna za ostvarenje njihovih ciljeva vezanih uz sprovođenje monetarne politike i održavanje likvidnosti, nadzor nad platnim sistemima, sistemima za poravnanje i namiru finansijskih instrumenata i očuvanje stabilnosti finansijskog sistema, a naročito u vanrednim situacijama iz ovog člana, kada je takve informacije potrebno dostaviti bez odlaganja;
2) institucionalnim sistemima zaštite iz člana 113 stav 7 Regulative (EU) br. 575/2013;
3) drugim organima nadležnim za nadzor nad platnim sistemima;
4) Evropskom nadzornom organu za bankarstvo, Evropskom odboru za sistemske rizike, Evropskom nadzornom organu za osiguranje i strukovno penziono osiguranje, Evropskom nadzornom organu za hartije od vrijednosti i tržišta kapitala, ako su te informacije relevantne za ispunjavanje njihovih zadataka propisanih regulativama (EU) br. 1092/2010, (EU) br. 1094/2010 ili (EU) br. 1095/2010

5) ministarstvu nadležnom za finansije, državi, centralnoj banci i relevantnim sanacionim organima, kada je primjenjivo.

Kolegijumi supervizora

Član 277

Ako je Komisija određena kao nadzorni organ grupe na osnovu člana 274 ovog zakona, može, ako je prikladno, uspostaviti kolegijum supervizora kako bi se olakšalo obavljanje zadataka iz ovog člana i osigurala koordinacija i saradnja s relevantnim nadzornim organima iz trećih zemalja, posebno ako je to potrebno za potrebe primjene člana 23 stav 1 podstav 1 tačka (c) i stav 2 Regulative (EU) br. 2019/2033 za razmjenu i ažuriranje relevantnih informacija o modelu marže s nadzornim organima kvalifikovanih centralnih drugih ugovornih strana.

Kolegijum supervizora obezbjeđuje okvir za nadzorni organ grupe, EBA-u i ostale nadležne organe za izvršavanje sljedećih ovlašćenja:

1) ovlašćenja iz člana 276 ovog zakona;
2) koordinaciju zahtjeva za informacijama, ako je to potrebno za olakšavanje nadzora na konsolidovanoj osnovi, u skladu s članom 7 Regulative (EU) br. 2019/2033;
3) koordinaciju zahtjeva za informacijama, ako nekoliko nadležnih organa investicionih društava koja su dio iste grupe treba od nadležnog organa člana sistema poravnanja države članice domaćina ili nadležnog organa kvalifikovane centralne druge ugovorne strane zahtijeva informacije koje se odnose na model marže i parametre koji se koriste za izračun zahtjeva za iznos marže relevantnih investicionih društava;
4) međusobne razmjene informacija svih nadležnih organa i razmjene informacija s EBA-om u skladu sa članom 21 Regulative (EU) br. 1093/2010 i s ESMA-om u skladu sa članom 21 Regulative (EU) br. 1095/2010;
5) postizanja dogovora, prema potrebi, o dobrovoljnom delegiranju ovlašćenja i odgovornosti među nadležnim organima;
6) povećanja efikasnosti nadzora tako što se nastoji izbjeći nepotrebno udvostručavanje nadzornih zahtjeva.

Prema potrebi, kolegijumi supervizora mogu da se osnuju i ako se zavisna društva grupe investicionog društva koju vodi investiciono društvo iz Unije, matični investicioni holding iz Unije ili matični mješoviti finansijski holding iz Unije nalaze u trećoj zemlji.

EBA, u skladu s članom 21 Regulative (EU) br. 1093/2010, učestvuje na sastancima kolegijuma supervizora.

Sljedeći organi članovi su kolegijuma supervizora:

1) nadležni organa odgovorni za nadzor nad zavisnim društvima grupe investicionog društva koju vodi investiciono društvo iz Unije, matični investicioni holding iz Unije ili matični mješoviti finansijski holding iz Unije;
2) prema potrebi, nadzorni organi treće zemlje, u skladu sa zahtjevima koji se odnose na povjerljivost i koji su prema mišljenju svih nadležnih organa ekvivalentni zahtjevima iz ovog zakona koji se odnose na saradnju između nadležnih organa država članica.

Ako je Komisija određena kao nadzorni organ grupe na osnovu člana 274 ovog zakona, predsjedava sastancima kolegijuma supervizora i donosi odluke.

U slučaju iz stava 6 ovog člana Komisija je dužna u potpunosti i unaprijed obavijestiti sve članove kolegijuma supervizora o organizaciji tih sastanaka, glavnim

pitanjima o kojima će se raspravljati, aktivnostima koje treba razmotriti, kao i o odlukama donesenim na tim sastancima ili o sprovedenim mjerama.

Pri donošenju odluka Komisija kao nadzorni organ grupe uzima u obzir relevantnost nadzorne aktivnosti koju planiraju ili usklađuju organi iz stava 5 ovog člana.

Osnivanje i funkcionisanje kolegijuma supervizora formalizuje se putem pisanih sporazuma.

Ako Komisija nije nadzorni organ grupe u smislu člana 274 ovog zakona već nadzorni organ iz stava 5 ovog člana, u slučaju neslaganja s odlukom nadzornog organa grupe o funkcionisanju kolegijuma nadzornih organa može se obratiti EBA-i i zatražiti njenu pomoć u skladu s članom 19. Regulative (EU) br. 1093/2010.

EBA može i na sopstvenu inicijativu pomoći Komisiji i drugim nadležnim organima u slučaju neslaganja u pogledu funkcionisanja kolegijuma supervizora iz ovog člana, u skladu s članom 19 stav 1 podstav 2 Regulative (EU) br. 1093/2010.

Informacije koje se prime u okviru nadzora na konsolidovanoj osnovi, a posebno ako se radi o razmjeni informacija između nadležnih organa u smislu člana 284 ovog zakona, smatraju se poslovnom tajnom u smislu člana 286 ovog zakona.

Zahtjevi za saradnju

Član 278

Komisija i kao nadzorni organ grupe u smislu člana 274 ovog zakona i kao nadležni organ iz člana 276 stav 5 tačka 2 ovog zakona s drugim nadležnim organima razmjenjuje sve relevantne informacije, kako je propisano, uključujući informacije o sljedećem:

1) utvrđivanju pravne i upravljačke i organizacione strukture grupe investicionog društva, uključujući sve regulisane i neregulisane subjekte, neregulisana zavisna društva i matična društva, i utvrđivanju nadležnih organa regulisanih subjekata iz grupe investicionog društva;
2) postupcima za prikupljanje informacija od investicionih društava u grupi investicionog društva i postupcima za provjeru tih informacija;
3) svim nepovoljnim kretanjima u investicionim društvima ili ostalim subjektima grupe investicionog društva koja bi mogla ozbiljno da utiču na ta investiciona društva;
4) svim nadzornim mjerama koje preduzima u skladu s ovim zakonom;
5) određivanju posebnog kapitalnog zahtjeva na osnovu člana 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona.

Ako Komisija ili drugi nadzorni organ bez odlaganja ne dostavi relevantne informacije na osnovu stava 1 ovog člana ili se zahtjev za saradnju, posebno u svrhu razmjene relevantnih informacija, odbije ili se na njega ne odgovori u razumnom roku, Komisija odnosno drugi nadležni organ i nadzorni organ grupe mogu se obratiti EBA-i u skladu s članom 19 stav 1 Regulative (EU) br. 1093/2010.

EBA može na sopstvenu inicijativu, u skladu s članom 19 stav 1 podstav 2 Regulative (EU) br. 1093/2010, pomoći nadležnim organima u razvoju dosljednih praksi saradnje.

Komisija i drugi nadležni organi prije donošenja odluke koja bi mogla biti važna za nadzorna ovlašćenja drugog nadležnog organa međusobno se savjetuju o sljedećem:

1) promjenama u akcionarskoj, organizacionoj ili upravljačkoj strukturi investicionih društava u grupi investicionog društva, koje zahtijevaju odobrenje ili dopuštenje nadležnih organa;

2) značajnim prekršajnim ili drugim sankcijama koje su izrečene investicionim društvima ili drugim izuzetnim mjerama koje su preduzete; i
3) posebnim kapitalnim zahtjevima koji se određuju u skladu s članom 257 stav 2 tačka 1 ovog zakona.

Ako Komisija nije nadzorni organ grupe, a namjerava izreći znatne sankcije ili preduzeti druge izuzetne mjere kako je navedeno u stavu 4 tačka 2 ovog člana, o tome će se savjetovati s nadzornim organom grupe.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, Komisija nije obavezna da se savjetuje se s drugim nadležnim organima u hitnim slučajevima ili ako bi takvo savjetovanje moglo ugroziti efikasnost njene odluke i u takvim slučajevima bez odlaganja obavještava druge dotične nadležnog organa o svojoj odluci da se neće savjetovati s drugim nadležnim organima.

Provjera informacija koje se odnose na subjekte koji se nalaze u drugim državama članicama

Član 279

Ako nadležni organ u drugoj državi članici treba da provjeri informacije o investicionim društvima, investicionim holdinzima, mješovitim finansijskim holdinzima, finansijskim institucijama, društvima za pomoćne usluge, mješovitim holdinzima ili zavisnim društvima koji se nalaze u Crnoj Gori, uključujući zavisna društva koja su društva za osiguranje, i u tu svrhu podnese zahtjev, Komisija će sprovesti provjere u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Komisija može na osnovu zahtjeva iz stava 1 ovog člana da preduzme jedno od navedenog:

1) sama da sprovede provjeru u okviru svoje nadležnosti;
2) dozvoliti nadležnom organu koje je podnijelo zahtjev da sprovede provjere
3) od revizora ili stručnjaka zahtijeva nepristranu provjeru i brzo izvještavanje o njenim rezultatima.

Za potrebe sprovođenja provjere iz stava 2 tač.1 i 2 ovog člana Komisija će nadležnom organu koje je podnijelo zahtjev dozvoliti da učestvuje u provjeri.

Komisija može, pod uslovima iz ovog člana, od nadležnog organa druge države članice da zatraži provjere informacija iz ovog člana.

Investicioni holding, mješoviti finansijski holding i mješoviti holding

Član 280

Komisija je u skladu s ovim zakonom nadležna za provjeru usklađenosti investicionog holdinga i mješovitog investicionog holdinga s odredbama ovog zakona i Regulative (EU) br. 2019/2033.

Investicioni holding i mješoviti finansijski holding uključuju se u nadzor usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe.

Članovi organa upravljanja investicionog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga moraju imati dovoljno dobar ugled i posjedovati dovoljno znanje, vještine i iskustvo za efikasno obavljanje svojih dužnosti, vodeći računa o specifičnoj ulozi investicionog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga.

Ako je matično društvo investicionog društva sa sjedištem u Crnoj Gori mješoviti holding, Komisija može:

1) da zatraži od tog mješovitog holdinga da im dostavi sve informacije koje mogu biti relevantne za nadzor nad tim investicionim društvom;

2) nadzirati transakcije između investicionog društva i mješovitog holdinga i zavisnih društava mješovitog holdinga i zatražiti od investicionog društva da uspostavi primjerene postupke upravljanja rizicima i mehanizme interne kontrole, uključujući pouzdane postupke izvještavanja i računovodstvene postupke za utvrđivanje, mjerenje, praćenje i kontrolu tih transakcija.

Komisija može da sprovodi neposredne inspekcije radi provjere informacija koje su dostavili mješoviti holdinzi i njihova zavisna društva.

Ocjena nadzora koji sprovode treće zemlje i druge nadzorne tehnike

Član 281

Ako dva ili više investicionih društava koja su filijale istog matičnog društva, čije je sjedište u trećoj zemlji, ne podliježu efikasnom nadzoru na nivou grupe, Komisija ocjenjuje podliježu li investiciona društva nadzoru od strane nadzornog organa treće zemlje koji je ekvivalentan nadzoru utvrđenim u ovom zakonu i u dijelu prvom Regulative (EU) br. 2019/2033.

Ako se ocjenom iz stava 1 ovog člana utvrdi da se ne primjenjuje takav ekvivalentan nadzor, mogu se primijeniti primjerene nadzorne tehnike kojima se ostvaruju ciljevi nadzora u skladu s članom 7 ili 8 Regulative (EU) br. 2019/2033.

Odluku o nadzornim tehnikama iz stava 2 ovog člana nakon savjetovanja s drugim uključenim nadležnim organima donosi Komisija ako bi ona bila nadležna kao nadzorni organ grupe da matično društvo ima poslovno sjedište u Uniji.

O svakoj mjeri koja se preduzima na osnovu ovog člana obavještavaju se drugi uključeni nadležni organi, EBA i Komisija.

Ako je Komisija nadležni organ koji je i nadzorni organ grupe da matično društvo ima poslovno sjedište u Uniji, posebno može da zatraži da se osnuje investicioni holding ili mješoviti finansijski holding u Uniji i na taj investicioni holding ili mješoviti finansijski holding primijeni član 7. ili 8. Regulative (EU) br. 2019/2033.

XVI. SARADNJA IZMEĐU NADZORNIH ORGANA I ČUVANJE POVJERLJIVIH INFORMACIJA

Saradnja u Crnoj Gori

Član 282

Komisija blisko sarađuje s Centralnom bankom Crne Gore, i razmjenjuje sve informacije koje su ključne ili relevantne za izvršavanje njihovih funkcija i dužnosti.

Saradnja u Evropskom sistemu finansijskog nadzora i Unijina dimenzija nadzora

Član 283

U obavljanju svojih dužnosti Komisija je dužna uzeti u obzir konvergenciju nadzornih alata i nadzornih praksi u primjeni zakonskih odredaba donesenih na osnovu ovog zakona i Regulative (EU) br. 2019/2033.

Komisija kao stranka u ESFS-u sarađuje s drugim nadležnim organima s povjerenjem i potpunim međusobnim poštovanjem, posebno pri osiguranju razmjene

primjerenih, pouzdanih i iscrpnih informacija između Komisije, drugih nadležnih organa i drugih stranaka u ESFS-u.

Komisija je dužna da učestvuje u aktivnostima EBA-e te, prema potrebi, kolegijuma nadzornih organa iz člana 267 ovog zakona i zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija.

Komisija je dužna uložiti sve napore kako bi osigurala usklađenje sa smjernicama i preporukama koje je izdala EBA na osnovu člana 16 Regulative (EU) br. 1093/2010 i odgovorila na upozorenja i preporuke koje je izdao ESRB na osnovu člana 16. Regulative (EU) br. 1092/2010

Komisija je dužna da blisko sarađuje s ESRB-om.

Odgovornosti i ovlašćenja koje su dodijeljene Komisiji ovim članom ne sprječavaju obavljanje dužnosti Komisije prema EBA-i, ESRB-u ili na osnovu ovog zakona i na osnovu Regulative (EU) br. 2019/2033.

Komisija u obavljanju svojih opštih dužnosti s dužnom pažnjom razmatra mogući uticaj svojih odluka na stabilnost finansijskog sistema u drugim dotičnim državama članicama i u Uniji u cjelini, a posebno u vanrednim situacijama, na osnovu informacija dostupnih u tom trenutku.

Saradnja između Komisije i nadležnih organa država članica u bonitetnom nadzoru

Član 284

Komisija će blisko sarađivati s nadležnim organima druge države članice za potrebe izvršavanja bonitetnog nadzora investicionih društava na osnovu ovog zakona i Regulative (EU) br. 2019/2033.

Saradnja iz stava 1 ovog člana obuhvata, među ostalim, blagovremenu razmjenu:

1) informacija o upravljačkoj i vlasničkoj strukturi investicionog društva;
2) informacija o usklađenosti investicionog društva s kapitalnim zahtjevima;
3) informacija o usklađenosti sa zahtjevima u odnosu na koncentracijski rizik i likvidnosnim zahtjevima investicionog društva;
4) informacija o administrativnim i računovodstvenim postupcima investicionog društva i mehanizmima njegove interne kontrole i
5) sve druge relevantne činioce koji mogu da utiču na rizik koji predstavlja investiciono društvo.

Komisija će kao nadležni organ matične države članice za investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori, koje neposredno ili putem filijale pruža usluge na području države članice, na zahtjev nadležnog organa te države članice domaćina dostaviti bez odlaganja sve informacije, informacije i nalaze o svim potencijalnim problemima i rizicima koje investiciono društvo predstavlja za zaštitu klijenata ili stabilnost finansijskog sistema u državi članici domaćina, a koje je utvrdila pri nadzoru aktivnosti investicionog društva.

Na osnovu informacija koje Komisija primi od nadležnog organa države članice domaćina, Komisija će preduzeti sve mjere potrebne za sprječavanje ili uklanjanje potencijalnih problema i rizika iz stava 3 ovog člana.

Na zahtjev nadležnog organa države članice domaćina u kojoj investiciono društvo iz stava 1 ovog člana pruža usluge, Komisija će istome dostaviti obrazloženo obavještenje o tome kako su u nadzoru nad tim investicionim društvom uzeti u obzir informacije i nalazi koje je dostavio nadležni organ države članice domaćina.

Ako nadležni organ države članice domaćina nije zadovoljan mjerama koje je Komisija preduzela prema investicionom društvu iz stava 1 ovog člana, može preduzeti odgovarajuće mjere za sprječavanje daljih kršenja kako bi zaštitilo interese investitora ili stabilnost finansijskog sistema, nakon što o tome obavijesti Komisiju , ESMA-u i EBA-u.

Ako Komisija mjere iz stava 6 ovog člana smatra neprimjerenim, može se obratiti EBA-i u skladu s članom 19 Regulative (EU) br. 1093/2010. Ako EBA djeluje u skladu s tim članom, ona donosi odluku u roku od mjesec dana.

Komisija se može obratiti EBA-i u slučaju kada nadležni organ države članice odbije zahtjev za saradnju iz ovog člana, a posebno zahtjev za razmjenu informacija, ili ne postupi po njemu u razumnom roku.

U slučaju iz stava 8 ovog člana, EBA može djelovati u skladu s članom 19. Regulative (EU) br. 1093/2010. Takođe, EBA može na sopstvenu inicijativu pomoći nadležnim organima u postizanju sporazuma o razmjeni informacija prema ovom članu, a u skladu s članom 19 stav 1 podstav 2 Regulative (EU) br. 1093/2010.

Za potrebe procjene uslova iz člana 23 stav 1 podstav 1 tačka (c) Regulative (EU) br. 2019/2033, kada je Komisija nadležni organ države članice domaćina investicionog društva, Komisija može od nadležnog organa države članice domaćina člana sistema poravnanja zatražiti da pruži informacije koje se odnose na model izračuna iznosa nadoknade (marže) i parametre koji se upotrebljavaju za izračun zahtjeva za iznos nadoknade (marže) relevantnog investicionog društva.

Ovlašćenja nadležnog organa matične države članice u obavljanju nadzora nad radom filijale investicionog društva sa sjedištem u matičnoj državi članici

Član 285

Ako investiciono društvo sa sjedištem u državi članici posluje putem filijale u Crnoj Gori, nadležni organ matične države članice na području Crne Gore može, nakon što o tome obavijesti Komisiju, samostalno ili putem lica koju za to posebno ovlašćenja, izvršiti neposrednu provjeru informacija iz člana 69 stav 1 ovog zakona i inspekciju tih filijala.

Komisija je ovlašćena na pojedinačnoj osnovi da obavi neposredni nadzor filijale investicionog društva iz države članice, ako ocijeni da je to relevantno za stabilnost finansijskog sistema Crne Gore, i od nje traži sve potrebne informacije o njenim aktivnostima.

Prije obavljanja nadzora iz stava 2 ovog člana Komisija će se bez odlaganja savjetovati o namjeravanim aktivnostima s nadležnim organom matične države članice.

Komisija će nadležnom organu matične države članice nakon završetka postupka nadzora iz stava 2 ovog člana dostaviti informacije i nalaze koji su relevantni za procjenu rizika dotičnog investicionog društva.

Čuvanje poslovne tajne i dužnost izvještavanja. Obaveza čuvanja poslovne tajne i razmjena informacija

Član 286

Članovi Komisije, radnici Komisije, ovlašćeni revizori i ostala stručna lica koja djeluju s ovlašćenjem Komisije, dužni su čuvati kao poslovnu tajnu sve informacije koje' saznaju u toku nadzora i obavljanja svojih ovlašćenja. Dužnost čuvanja

povjerljivosti informacija traje i nakon prestanka članstva u Komisiji, radnog odnosa u Komisiji i prestanka važenja ovlašćenja Komisije.

Povjerljive informacije ne mogu se otkriti drugoj osobi, osim u sažetom ili skupnom obliku iz kojega nije vidljiv identitet subjekta nadzora ili druge lica na koje se povjerljive informacije odnose.

Zabrana iz stava 2 ovog člana ne odnosi se na slučajeve:

1) kada se povjerljive informacije traže za potrebe kaznenog progona ili kaznenog postupka ili postupka koji mu prethodi, a to pisanim putem zatraži ili naloži nadležni sud, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Državno tužilaštvo Crne Gore, ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove ako mu je to pisanim putem naložilo Državno tužilaštvo Crne Gore ili to pisanim putem zatraži ovlašćeni organ iz druge države članice;
2) u slučaju stečaja ili prisilne likvidacije subjekta nadzora, povjerljive informacije koje su potrebne za prijavu povjerilačkih potraživanja u stečajnom postupku ili u građanskom postupku koji je povezan s njim;
3) kada se povjerljive informacije traže za potrebe sprovođenja zakona kojim se uređuje oporezivanje ili u skladu s ostalim odredbama ovog zakona;
4) javno objavljivanje informacija iz člana 272 ovog zakona;
5) kada se povjerljivi informacije dostavljaju nadležnom državnom tužilaštvu za potrebe sudskog postupka koji se zbog naknade štete vodi protiv Crne Gore, a u kojem je Crna Gora odgovorna za postupanja Komisije kao javnopravnog organa; ili
6) kada Komisija, kao organ koji je izjednačen s državom Crnom Gorom u smislu međunarodnog ili drugog ugovora kojim je ustanovljena arbitraža na kojoj se odlučuje o sporovima u kojima je Crna Gora jedna od strana u arbitražnom postupku, nadležnom ministarstvu ili nekom drugom nadležnom državnom ili pravosudnom organu dostavlja informacije kojima raspolaže na osnovu svojih ovlašćenja, bilo da su u pitanju ovlašćenja uređena ovim ili nekim drugim zakonom, i to isključivo za potrebe arbitražnog postupka.

Komisija povjerljive informacije prikupljene, razmijenjene ili poslate u skladu s ovim zakonom i podzakonskim aktima može koristiti samo pri obavljanju svojih dužnosti i izvršavanja svojih zadataka u okviru ovog zakona a posebno:

1) za praćenje bonitetnih pravila utvrđenih u ovom zakonu i podzakonskih akata;
2) za podnošenje optužnih prijedloga;
3) u upravnim postupcima protiv odluka nadležnih organa;
4) u sudskim postupcima pokrenutima povodom tužbe na odluke ili mjere Komisije.

Komisija povjerljive informacije prikupljene, razmijenjene ili poslate u skladu s ovim dijelom, Regulativom (EU) br. 600/2014 ili Regulativom (EU) br. 2019/2033 može koristiti samo pri obavljanju svojih dužnosti i izvršavanja svojih zadataka u okviru ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014, i Regulative (EU) br. 2019/2033, a posebno:

1) za praćenje bonitetnih pravila utvrđenih u ovom zakonu i u Regulativi (EU) br. 2019/2033;
2) za podnošenje optužnih prijedloga;
3) u upravnim postupcima protiv odluka nadležnih organa;
4) u sudskim postupcima pokrenutima povodom žalbe ili tužbe na odluke ili mjere Komisije ili drugog nadležnog organa donesene na osnovu Regulative (EU) 2019/2033, ovog zakona ili propisa kojim su u pojedinoj državi članici prenesene odredbe Direktive (EU) 2019/2034.

Ostali organi i fizička i pravna lica koja nisu nadležni organi, a koja prime povjerljive informacije na osnovu ovog zakona mogu upotrebljavati te informacije samo u svrhu za koju su im takve informacije dostavljene i/ili u kontekstu upravnih ili sudskih postupaka koji se posebno odnose na izvršavanje tih zadataka.

Ostali organi i fizička i pravna lica koja nisu nadležni organi, a koja prime povjerljive informacije na osnovu ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 mogu upotrebljavati te informacije samo u svrhu za koju su im takve informacije dostavljene i/ili u kontekstu upravnih ili sudskih postupaka koji se posebno odnose na izvršavanje tih zadataka.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, ako nadležni organ ili neko drugo tijelo ili lice koja daje informacije da svoju saglasnost, tijelo koje prima informacije može ih koristiti u druge svrhe.

Obaveza čuvanja povjerljivih informacija iz st. 1 do 3 ovog člana primjenjuje se i na informacije koje Komisija ili lica iz stava 1 ovog člana saznaju u postupku razmjene informacija s drugim nadležnim organima.

Obaveza čuvanja povjerljivih informacija iz stava 1 ovog člana ne sprječava Komisiju da objavljuje i dostavlja rezultate testiranja na stres EBA-i, a koje se sprovodi prema odredbama ovog zakona.

Na prikupljanje, obradu i korišćenje ličnih informacija primjenjuju se propisi kojima je uređena zaštita ličnih informacija.

Lica na koje se ne odnosi obaveza čuvanja povjerljivih informacija

Član 287

Komisija može povjerljive informacije proslijediti sljedećim licima u Crnoj Gori ili u drugoj državi članici:

1) nadležnim organima ovlašćenim za nadzor investicionih društava, kreditnih i finansijskih institucija, i društava za osiguranje, kao i nadzor nad izvršavanjem obaveze objave prospekta kod javne ponude ili uvrštenja hartija od vrijednosti na regulisano tržište, u obavljanju njihovih zakonom utvrđenih zadataka;
2) organima nadležnim za očuvanje finansijske stabilnosti primjenom makrobonitetnih propisa u obavljaju poslova za koje su ovlašćena;
3) organima koja provode reorganizacione mjere radi očuvanja finansijske stabilnosti u obavljaju poslova za koje su ovlašćena;
4) sudu i drugim organima ili pravnim licima ovlašćenim za obavljanje poslova u sprovođenju postupka likvidacije ili stečaja nadziranih lica iz tačke 1 ovoga stava ili u drugim sličnim postupcima u obavljanju njihovih zakonom utvrđenih zadataka;
5) revizorima koji obavljaju reviziju nadziranih lica iz tačke 1 ovog stava u obavljanju njihovih zakonom utvrđenih zadataka;
6) institucionalnim sistemima zaštite depozita iz člana 113. stava 7. Regulative (EU) br. 575/2013;
7) organima koji administriraju sisteme za osiguranje depozita i sisteme za zaštitu investitora;
8) organima koji su nadležna za nadzor nad organima koja obavljaju poslove u postupku likvidacije ili stečaja kreditne institucije ili u nekom drugom sličnom postupku ako su potrebne za obavljanje njihovih nadzornih zadataka;
9) organima koji su nadležni za nadzor nad revizorima koji obavljaju reviziju investicionih društava, kreditnih i finansijskih institucija ako su potrebne za obavljanje njihovih nadzornih zadataka

10) organima koji su nadležni za nadzor nad institucionalnim sistemima zaštite iz člana 113. stava 7. Regulative (EU) br. 575/2013 ako su potrebne za obavljanje njihovih nadzornih zadataka;
11) Evropskoj komisiji, EBA-i, ESMA-i, ESRB-u, centralnim bankama država članica, Evropskom sistemu centralnih banaka i Evropskoj centralnoj banci kao monetarnim organima i, kada je to primjereno, javnim organima odgovornima za nadzor nad platnim sistemima i sistemima poravnanja i namire, ako su te informacije potrebne za izvršavanje njihovih zadataka;
12) ministarstvu nadležnom za finansije odnosno državnom organu ovlašćenom za predlaganje zakona iz područja nadzora tržišta kapitala, kreditnih institucija, finansijskih institucija, investicionih društava i društava za osiguranje samo za potrebe sprovođenja nadzora iz svoje nadležnosti i za sprovođenje preventivnih i sanacionih mjera za investiciono društvo koje posluje s poteškoćama;
13) klirinškoj organizaciji koja obavlja poslove poravnanja ili namire, ako Komisija ocijeni da su ti informacije potrebni za stabilno poslovanje s obzirom na rizik neispunjenja ili mogućeg neispunjenja obaveza učesnika sistema poravnanja i namire; i
14) sanacionim organima i ministarstvu nadležnom za finansije na osnovu zakona kojim se uređuje sanacija investicionih društava.

Komisija može, u cilju jačanja stabilnosti i cjelovitosti tržišta kapitala, razmjenjivati informacije i s drugim nadležnim organima u Crnoj Gori i drugoj državi članici koji u skladu sa zakonom sprovode postupke istrage i kažnjavanja u slučajevima kršenja prava privrednih društava, ako to pisanim putem zatraži ili naloži nadležni sud. Informacije koje je Komisija pribavila od drugih nadležnih organa mogu se saopštiti trećim licima samo uz saglasnost organa koje je informaciju dalo.

Komisija može informacije primljene na osnovu ovog zakona, saopštitii organima iz stava 1 i 2 ovog člana, samo uz izričitu saglasnost nadležnog organa od kojeg je informaciju primila.

Lica kojima Komisija dostavi povjerljive informacije u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, mogu ih upotrijebiti samo za svrhe za koje su date i na njih se primjenjuje obaveza čuvanja povjerljivih informacija iz člana 286 ovog zakona.

Kada se organi iz stava 1 tač. 8, 9 i 10 ovog člana u obavljanju svojih zadataka koriste uslugama lica koja nisu zaposlene u javnom sektoru, Komisija može i s tim licima razmjenjivati informacije iz stava 2 ovog člana pod uslovima iz ovog člana. Ti organi dostavljaju Komisiji imena i detaljne informacije o odgovornostima lica kojima Komisija dostavlja povjerljive informacije.

Sporazumi s nadležnim organima trećih zemalja radi razmjene informacija

Član 288

Komisija i ESMA ili EBA mogu s nadležnim organima treće zemlje sklapati sporazume o saradnji u kojima se predviđa razmjena informacija s nadležnim organima treće zemlje samo ako su ispunjeni uslovi iz stava 2 ovog člana.

Informacije otkrivene u skladu sa sporazumima iz stava 1 ovog člana podliježu obavezi čuvanja povjerljivih informacija iz člana 286 ovog zakona i mogu se koristiti samo u svrhu obavljanja zadataka nadležnih organa.

Komisija i ESMA ili EBA mogu sklapati sporazume o saradnji u kojima se predviđa razmjena informacija i s drugim ovlašćenim organima, fizičkim i pravnim licima trećih zemalja nadležnim za:

1) nadzor nad finansijskim institucijama i finansijskim tržištima, uključujući nadzor finansijskih subjekata koji imaju dozvolu za rad kao centralne druge ugovorne strane, ako su kao centralne druge ugovorne strane priznate na osnovu člana 25. Regulative (EU) br. 648/2012;
2) likvidaciju, stečaj i druge slične postupke koji se odnose na investiciona društva;
3) obavljanje obavezne revizije finansijskih institucija ili onih koji vode sisteme odštete u okviru obavljanja svojih funkcija;
4) nadzor nad licima koje su odgovorne za obaveznu reviziju finansijskih institucija;
5) nadzor nad licima koja su aktivne na tržištima emisijskih jedinica, a za potrebe konsolidovanog pregleda finansijskih i promptnih tržišta;
6) nadzor nad licima koja su aktivne na tržištima poljoprivrednih robnih izvedenica, a za potrebe konsolidovanog pregleda finansijskih i promptnih tržišta; i
7) nadzor organa uključenih u likvidaciju i stečaj investicionih društava i slične postupke.

Informacije koji se otkrivaju sporazumom iz stava 3 ovog člana podliježu obavezi čuvanja povjerljivih informacija iz člana 286 ovog zakona i mogu se koristiti samo u svrhu obavljanja zadataka subjekata navedenih u stavu 3 ovog člana.

Informacije koji potiču iz druge države članice ne mogu se otkriti trećim stranama bez izričite saglasnosti nadležnih organa koja su ih prenijela i samo u svrhu za koju su ti organi dali saglasnost.

Odredba iz stava 5 ovog člana primjenjuje se i na informacije koje daju nadležni organi trećih zemalja.

Ako sporazum o saradnji iz st. 1 i 3 ovog člana uključuje prenos ličnih informacija, Komisija iste prenosi u skladu s Regulativom 2016/679 i Regulativom (EZ) br. 45/2001 u slučaju da je ESMA uključena u penos.

Komisija je obavezna obavijestiti ESMA-u o sklapanju sporazuma o saradnji iz stava 1 ovog člana.

Sporazumi s nadležnim organima drugih država radi razmjene informacija

Član 289

Komisija može s nadležnim organima drugih država sklapati sporazume o saradnji u kojima se predviđa razmjena samo ako su ispunjeni uslovi iz stava 2 ovog člana.

Informacije otkrivene u skladu sa sporazumima iz stava 1 ovog člana podliježu obavezi čuvanja povjerljivih informacija iz člana 286 ovog zakona i mogu se koristiti samo u svrhu obavljanja zadataka nadležnih organa.

Komisija može sklapati sporazume o saradnji u kojima se predviđa razmjena informacija i s drugim ovlašćenim organima, fizičkim i pravnim licima drugih država nadležnim za:

1) nadzor nad finansijskim institucijama i finansijskim tržištima;
2) likvidaciju, stečaj i druge slične postupke koji se odnose na investiciona društva;
3) obavljanje obavezne revizije finansijskih institucija ili onih koji vode sisteme odštete u okviru obavljanja svojih funkcija;
4) nadzor nad licima koje su odgovorne za obaveznu reviziju finansijskih institucija;

5) nadzor nad licima koja su aktivna na tržištima emisijskih jedinica, a za potrebe konsolidovanog pregleda finansijskih i promptnih tržišta;
6) nadzor nad licima koja su aktivna na tržištima poljoprivrednih robnih izvedenica, a za potrebe konsolidovanog pregleda finansijskih i promptnih tržišta; i
7) nadzor organa uključenih u likvidaciju i stečaj investicionih društava i slične postupke.

Informacije koje se otkrivaju sporazumom iz stava 3 ovog člana podliježu obavezi čuvanja povjerljivih informacija iz člana 286 ovog zakona i mogu se koristiti samo u svrhu obavljanja zadataka subjekata navedenih u stavu 3 ovog člana.

Informacije koji potiču iz druge države ne mogu se otkriti trećim stranama bez izričite saglasnosti nadležnih organa koja su ih prenijela i samo u svrhu za koju su ti organi dali saglasnost.

Ovlašćenja nadležnog organa matične države članice u obavljanju nadzora nad radom filijale investicionog društva sa sjedištem u matičnoj državi članici

Član 290

Ako investiciono društvo sa sjedištem u državi članici posluje putem filijale u Crnoj Gori, nadležni organ matične države članice na području Crne Gore može, nakon što o tome obavijesti Komisiju, samostalno ili putem lica koju za to posebno ovlašćenja, izvršiti neposrednu provjeru informacija iz ovog zakona i inspekciju tih filijala.

Komisija je ovlašćena na pojedinačnoj osnovi obaviti neposredni nadzor filijale investicionog društva iz države članice, ako ocijeni da je to relevantno za stabilnost finansijskog sistema Crne Gore i od nje tražiti sve potrebne informacije o njenim aktivnostima.

Prije obavljanja nadzora iz stava 2 ovog člana, Komisija će se bez odlaganja savjetovati o namjeravanim aktivnostima s nadležnim organom matične države članice.

Komisija će nadležnom organu matične države članice po završetku postupka nadzora iz stava 2 ovog člana dostaviti informacije i nalaze koji su relevantni za procjenu rizika dotičnog investicionog društva.

Član 291

Kod odlučivanja o nadzornim mjerama i prekršajima Komisija će u obzir uzeti sve primjenjive relevantne okolnosti, uključujući i:

1) težinu i trajanje kršenja;
2) stepen odgovornosti odgovornog fizičkog ili pravnog lica;
3) finansijsku snagu odgovornog fizičkog ili pravnog lica, na što ukazuje godišnji prihod odgovornog fizičkog lica i ukupni promet odgovornog pravnog subjekta;
4) značaj ostvarene dobiti ili spriječenog gubitka odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta, ako ih je moguće utvrditi;
5) gubitke koje su zbog kršenja imale treća lica, ako ih je moguće utvrditi;
6) nivo saradnje odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta s Komisijom i ostalim nadležnim organima;
7) prethodna kršenja odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta;
8) moguće sistemske posljedice kršenja;

Objava izrečenih nadzornih mjera

Član 292

Komisija će bez odlaganja, a nakon što je subjekt nadzora ili drugo lice kojem je izrečena nadzorna mjera obavješteno o toj mjeri, na svojim internet stranicama javno objaviti informacije o svakoj nadzornoj mjeri koja je izrečena u vezi s ponašanjem za koje su propisani prekršaji iz dijela XII do XVI ovog zakona, uključujući i izvršna rješenja o izricanju nadzornih mjera, a koje su donesene u postupcima nadzora koje sprovodi Komisija, uz naznaku da se radi o nepravosudnim rješenjima.

Objava iz stava 1 ovog člana sadrži najmanje informacije o vrsti i karakteru kršenja odredbi ovog zakona ili relevantnih lice i identitetu lica kojoj je izrečena nadzorna mjera.

Izuzetno od stava 1 i 2 ovog člana, ako Komisija smatra da bi objavljivanje identiteta pravnih lica ili ličnih informacija fizičkih lice bilo nesrazmjerno ili ako bi objavljivanje ugrozilo stabilnost finansijskih tržišta ili istragu u toku, zavisno o okolnostima pojedinačnih slučajeva, Komisija može:

1) odložiti objavu nadzorne mjere do trenutka kada razlozi neobjavljivanja prestanu postojati;
2) nadzornu mjeru objavi na anonimnoj osnovi, ako takvo anonimno objavljivanje obezbjeđuje efikasnu zaštitu dotičnih ličnih informacija; ili
3) ne objaviti nadzornu mjeru ako smatra da mogućnosti u tač. 1 i 2 ovoga stava nisu dovoljne za obezbjeđenje ne ugrožavanja stabilnosti finansijskih tržišta ili srazmjernost objave takvih odluka u odnosu na mjere koje se smatraju mjerama blaže naravi.

Nadzorne mjere objavljuju se anonimno u svakom slučaju:

1) kada je mjera izrečena fizičkom licu, a Komisija smatra da objavljivanje ličnih informacija u pojedinačnom slučaju nije srazmjerno;
2) kada bi objavljivanje prouzrokovalo nesrazmjernu štetu uključenim investicionim društvima ili fizičkim licima.

Komisija može u skladu s odredbama st. 2 i 3 ovog člana na svojim internet stranicama javno objaviti informacije o svakoj izrečenoj nadzornoj mjeri koja je izrečena u vezi s ponašanjem koje predstavlja kršenje odredaba dijela XII do XVI ovog zakona, iako za takvo kršenje nisu propisani prekršaji, ako smatra da je javna objava od bitnog uticaja na interese korisnika finansijskih usluga ili na podsticanje i očuvanje stabilnosti finansijskog sistema.

Ako je protiv nadzorne mjere podnesen pravni lijek odnosno pokrenut upravni spor, Komisija će tu informaciju uključiti u objavu ili izmijeniti prethodnu objavu ako je pravni lijek podnesen odnosno upravni spor pokrenut nakon prvobitne objave. Komisija će objaviti podatak o ishodu postupka pokrenutog po podnesenom pravnom lijeku odnosno pokrenutom upravnom sporu, kao i svaku odluku kojom se poništava prethodna izrečena nadzorna mjera odnosno usvaja tužbeni zahtjev u upravnom sporu.

Podatke iz st. 1, 2 i 5 ovog člana Komisija čuva objavljene na svojoj internetskoj stranici najmanje pet godina od trenutka njihove objave.

Komisija obavještava ESMA-u i kada je primjenjivo, EBA-u o svakoj izrečenoj nadzornoj mjeri koja nije objavljena u skladu sa stavom 3 ovog člana. Ovo obavještenje uključuje informaciju o svakom izjavljenom pravnom lijeku odnosno upravnom sporu protiv nadzorne mjere i o ishodu postupka po pravnom lijeku odnosno pokrenutom upravnom sporu, ako se radi o mjerama izrečenima radi kršenja ovog zakona koje predstavljaju teži prekršaj prema odredbama ovog zakona.

Komisija jednom godišnje ESMA-i i, kada je primjenjivo, EBA-i dostavlja zbirne informacije o svim sankcijama i mjerama koje se izriču u skladu sa ovim članom.

Vezano za nadzorne mjere koje se izriču na osnovu ovog člana kada Komisija takve odluke objavi javnosti, istovremeno o tome obavještava ESMA-u i kada je primjenjivo EBA-u.

Objava izrečenih prekršajnih sankcija

Član 293

Komisija će bez odlaganja, a nakon što je lice kojem se izriče prekršajna sankcija obaviještena o takvoj odluci, na svojim internet stranicama javno objaviti podatke o svakoj prekršajnoj sankciji izrečenoj zbog počinjenog prekršaja na osnovu odredbi ovog zakona, uključujući i:

1) nepravosudne odluke o prekršajima koje se odnose na kršenje odredbi ovog zakona, uz naznaku da se radi o nepravosudnim odlukama;
2) prekršajne naloge na koje nije uložen prigovor u skladu sa zakonom kojim je uređen prekršajni postupak.

Obaveza iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na odluke o izricanju mjera istražne prirode.

Objava iz stava 1 ovog člana sadrži najmanje informacije o vrsti i karakteru kršenja i identitetu počinioca prekršaja.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u dijelu koji se odnosi na prekršajne sankcije izrečene na osnovu odredbi ovog zakona, ako Komisija smatra da bi objavljivanje identiteta pravnih lica ili ličnih informacija fizičkih lica bilo nesrazmjerno ili ako bi objavljivanje ugrozilo stabilnost finansijskih tržišta ili istragu u toku, zavisno o okolnostima pojedinačnih slučajeva, Komisija može da:

1) odloži objavu odluke o izricanju prekršajne sankcije do trenutka kada razlozi neobjavljivanja prestanu postojati;
2) odluku kojom se izriče prekršajna sankcija objavi na anonimnoj osnovi, ako takvo anonimno objavljivanje obezbjeđuje efikasnu zaštitu dotičnih ličnih informacija ili
3) ne objavi odluku o izricanju prekršajne sankcije iako smatra da mogućnosti u tač. 1 i 2 ovog stava nisu dovoljne za obezbjeđenje neugrožavanja stabilnosti finansijskih tržišta ili srazmjernost objave takvih odluka u odnosu na mjere koje se smatraju mjerama blaže naravi.

U slučaju odluke o anonimnoj objavi prekršajne sankcije, Komisija može objavu relevantnih informacija da odloži na razuman rok, ako je predviđeno da će razlozi za anonimnu objavu prestati da postoje tokom tog roka.

Ako je protiv prekršajne sankcije pokrenut upravni spor podnošenjem tužbe, Komisija će tu informaciju uključiti u objavu ili izmijeniti prethodnu objavu ako je upravni spor podnesen nakon prvobitne objave. Komisija će objaviti informaciju o ishodu postupka pokrenutog po pokrenutom upravnom postupku, kao i svaku odluku kojom se poništava prethodna odluka o izricanju prekršajne sankcije.

Osim u odnosu na prekršaje počinjene kršenjem obaveza objavljivanja javnosti vezanih uz pojedinog izdavaoca, informacije iz stava 1 ovog člana Komisija će držati objavljene na svojim internet stranicama najmanje pet godina od trenutka njihove objave.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu ovog zakona, Komisija obavještava ESMA-u i kada je primjenjivo EBA-u o svim izrečenim sankcijama koje

nisu objavljene u skladu sa stavom 5 tačka 3 ovog člana, uključujući svaki pravni lijek povezan s takvom informacijom o ishodu postupka.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu ovog zakona, Komisija jednom godišnje ESMA-i i, kada je primjenjivo, EBA-i dostavlja zbirne informacije o svim sankcijama i mjerama koje se izriču u skladu sa st. 1 i 6. ovog člana, uz izuzetak onih izrečenih zbog kršenja obaveza objavljivanja javnosti vezanih uz pojedinog izdavaoca. Zbirne informacije o prekršajnim sankcijama izrečenim na osnovu ovog zakona dostavljaju se ESMA-i godišnje, na anonimnoj osnovi, i uključuju i podatke o preduzetim istragama.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu ovog zakona, kada Komisija takve odluke objavi javnosti, istovremeno o tome obavještava ESMA-u i kada je primjenjivo EBA-u.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu ovog zakona, kada Komisija takve odluke objavi javnosti, istovremeno o tome obavještava ESMA-u.

Obavještavanje EBA-e

Član 294

Komisija EBA-u izvještava o:

1) funkcionisanju svojeg procesa nadzornih provjera i procjena iz člana 256 ovog zakona;
2) metodologiji na kojoj se osnove odluke o preduzetim nadzornim mjerama u skladu s odredbama čl. 257,259 i 260 ovog zakona;
3) prekršajnim sankcijama koje su izrečene za kršenja odredbi ovoga dijela zakona.

Prijava kršenja

Član 295

Investiciono društvo, organizator tržišta, APA i ARM koji je dobio odobrenje za rad Komisije u skladu s Regulativom (EU) br. 600/2014 i ovim zakonom, kreditna institucija koja je prema odredbama ovog zakona ovlašćena da obavlja investicione usluge ili aktivnosti te filijala društva iz treće zemlje dužni su uspostaviti i sprovoditi i redovno ažurirati, procjenjivati i nadzirati efikasne i primjerene politike i postupke u skladu s kojim njegovi radnici mogu preko posebnog, nezavisnog i samostalnog internog kanala prijaviti svaku povredu odnosno sumnju na povredu odredaba ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i, kada se radi o investicionom društvu, Regulative (EU) br. 2019/2033 u poslovanju predmetnog lica.

Politike iz stava 1 ovog člana moraju sadržati najmanje način sprovođenja prijave iz stava 1 ovog člana, postupanje po njoj i lice odnosno funkciju kojoj se takve nepravilnosti prijavljuju.

Lice definisano politikom iz stava 2 ovog člana dužno je da primljene informacije čuva kao povjerljive, a investiciono društvo dužno je da obezbijedi da se prijave iz stava 1 ovog člana sprovode poštujući načela poštenja, objektivnosti i nepristranosti, i zaštite ličnih informacija, kao i da radnik koji je prijavio eventualnu povredu propisa neće snositi nikakve negativne posljedice zbog takvog prijavljivanja.

Investiciono društvo ne smije radnika koji je podnio prijavu iz stava 1 ovog člana ni na koji način diskriminisati, dovoditi u nepovoljniji položaj u odnosu na druge radnike niti se takvo njegovo postupanje može smatrati kršenjem bilo kakvih ograničenja otkrivanja informacija koja su određena ugovorom, zakonom ili drugim propisom, i to

ne može biti razlog za otkaz ugovora o radu ili drugog ugovora na osnovu kojeg radnik radi.

Na zahtjev Komisije investiciono društvo dužno je da dostavi Komisiji obavještenje o povredama ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 odnosno o prijavama iz stava 1 ovog člana, ako je takvih prijava bilo, za period i u roku koji odredi Komisija.

Komisija prima obavještenje o povredama odnosno sumnji na povredu odredaba ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 u poslovanju investicionog društva.

Prilikom dostavljanja obavještenja iz stava 5 ovog člana Komisija će obezbijediti odgovarajuću zaštitu radnika koji je dostavio obavještenje, u svrhu njegove zaštite od moguće diskriminacije ili drugih oblika dovođenja u nepovoljniji položaj odnosno pozivanja na odgovornost zbog otkrivanja navedenih informacija.

Obraćanje radnika Komisiji zbog prijave mogućeg ili stvarnog kršenja odredbi ovog zakona, odredbi Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 ili podnošenja Komisiji prijave o toj sumnji u dobroj vjeri, ne predstavlja opravdani razlog za otkaz ugovora o radu.

U slučaju spora oko stavljanja radnika u nepovoljniji položaj od drugih radnika radi obraćanja radnika zbog prijave mogućeg ili stvarnog kršenja odredbi ovog zakona, odredbi Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative (EU) br. 2019/2033 u okviru institucije ili u dobroj vjeri podnošenja Komisiji prijave o toj sumnji, a što je dovelo do povrede nekog od prava radnika iz radnog odnosa, ako radnik učini vjerovatnim da je stavljen u nepovoljniji položaj i da mu je povrijeđeno neko od njegovih prava iz radnog odnosa, teret dokazivanja prelazi na poslodavca, koji mora dokazati da radnika nije stavio u nepovoljniji položaj od drugih radnika odnosno da mu nije povrijedio pravo iz radnog odnosa.

Komisija će s ličnim informacijama iz obavještenja iz stava 5 odnosno 7 ovog člana postupa u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita ličnih informacija.

Izuzetno od stava 10 ovog člana, Komisija može podatke o licu koje je Komisiji dostavilo obavještenje iz stava 5 ovog člana odnosno podatke o radniku koji je prijavio eventualnu povredu propisa iz stava 8 ovog člana proslijediti drugom organu ako je to potrebno u svrhu sprovođenja istrage u kaznenom postupku ili za pokretanje drugih sudskih postupaka.

Komisija će informacije iz stava 4 ovog člana odnosno iz stava 5 ovog člana dostaviti ESMA-i na njen zahtjev.

Komisija pravilima propisuje prihvatanje obavještenja iz stava 7 ovog člana i postupanje u vezi s dostavljenim obavještenjem, s jasnim pravilima o povjerljivosti informacija o licu koje je obavještenje dostavilo i licu koje je navodno, u skladu s obavještenjem, odgovorno za nezakonitost.

Pravo na tužbu

296

Države članice obezbjeđuju da za odluke i mjere donesene na osnovu Regulative (EU) 2019/2033 ili na osnovu zakona i drugih propisa donesenih u skladu s ovom Direktivom vrijedi pravo pokretanja upravnog spora podnošenjem tužbe nadležnom sudu.

XVII. REGULISANO TRŽIŠTE I OSTALA MJESTA TRGOVANJA

Opšte odredbe

Član 297

Poslovanjem regulisanog tržišta u Crnoj Gori može upravlja samo berza kao organizator tržišta, na osnovu odobrenja Komisije.

Berza je odgovorna da regulisano tržište kojim upravlja ispunjava uslove utvrđene u ovoj glavi zakona.

Berza je dužna da obavlja zadatke vezane uz organizaciju i poslovanje regulisanog tržišta.

Berza je ovlašćena da ostvari sva prava koja se odnose na regulisano tržište kojim upravlja na osnovu ove glave zakona.

Berza je dužna da poslove iz člana 298 ovog zakona obavlja vodeći se načelima zaštite javnog interesa i stabilnosti tržišta kapitala.

Izraz nalog u kontekstu sistema mjesta trgovanja, u smislu ove glave ima značenje ponude za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

Djelatnosti berze

Član 298

Glavna djelatnost berze, na osnovu odobrenja Komisije za rad, mora biti upravljanje regulisanim tržištem.

Berza može:

1) upravlja OTP-om ili MTP-om na osnovu posebnog odobrenja iz člana 348 ovog zakona;
2) obavlja usluge dostave informacija ovog dijela zakona na osnovu posebnog odobrenja Komisije.

Berza je ovlašćena objavljivati podatke iz ovog zakona na svojim internet stranicama.

Berza može osim djelatnosti iz st. 1 i 2 ovog člana, obavlja i druge djelatnosti samo nakon proteka 30 radnih dana od dana kada je o tome obavijestilo Komisiju. Berza ne može obavlja takve druge djelatnosti, kada Komisija donese rješenje iz stava 10 ovog člana.

Berza mora prilikom obavljanja svih djelatnosti iz stava 4 ovog člana koje nisu vezane uz upravljanje regulisanim tržištem, voditi računa da određena djelatnost ne ugrožava kvalitet i kontinuitet obavljanja glavne djelatnosti berze.

Obavještenje iz stava 4 ovog člana mora sadržavati obrazloženje o tome da djelatnosti koje berza namjerava obavlja neće biti protivne zahtjevima iz stava 5 ovog člana.

Komisija može od berze pisanim putem prema potrebi, a najkasnije dvadeseti radni dan od prijema obavještenja iz stava 4 ovog člana, da zatraži dodatne podatke potrebne za procjenu zahtjeva iz stava 5 ovog člana.

Rok iz stava 4 ovog člana se prekida danom kada Komisija berzi uputi zahtjev iz stava 7 ovog člana. Od dana kada berza Komisiji dostavi tražene dopune, počinje teći novi rok od 30 radnih dana, prije čijeg isteka berza ne može da obavlja djelatnosti iz stava 4 ovog člana.

Dalji zahtjevi Komisije za dopunom ili pojašnjenjem informacija prekidaju tok roka iz stava 8 ovog člana, koji počinje teći iznova od dana kad berza dostavi Komisiji tražene podatke

Ako na osnovu dostavljenih informacija Komisija nije utvrdila da su ispunjeni kriterijumi propisani stavom 5 ovog člana, Komisija će navedeno konstatovati rješenjem.

Berzi nije dopušteno izvršavati naloge klijenata uz korišćenje sopstvenog kapitala ili trgovati za sopstveni račun uparivanjem naloga na bilo kojem regulisanom tržištu kojim upravlja.

Statusne odredbe

Član 299

Berza se osniva kao akcionarsko društvo sa sjedištem u Crnoj Gori, u skladu s odredbama ovog zakona i zakona kojim se uređuju privredna društva.

Osim kao akcionarsko društvo, berza se može osnovati i kao Evropsko društvo - Societas Europea sa sjedištem u Crnoj Gori.

Organi berze su skupština, nadzorni odbor i uprava kod dvodomnog akcionarskog društva, i skupština, odbor direktora i izvršni direktor kod jednodomnog.

Inicijalni kapital berze iznosi najmanje 1.320.000,00 eura.

Iznos sopstvenih finansijskih sredstava berze u obliku propisanom članom 290 st. 2, 3 i 4 ovog zakona, nikad ne smije biti manji od iznosa inicijalnog kapitala propisanog stavom 4 ovog člana niti manji od iznosa propisanog članom 300 stav 1 ovog zakona.

Sve akcije berze glase na ime i izdaju se u nematerijalizovanom obliku.

Akcije berze mogu se uvrstiti u trgovanje na mjesto trgovanja kojim upravlja berza, samo uz posebno odobrenje Komisije.

Iznos sopstvenih finansijskih sredstava berze

Član 300

Berza mora imati sopstvena finansijska sredstva u obliku propisanom stavom 2 ovog člana, jednaka ili veća od jedne polovine fiksnih opštih troškova iz prethodne godine, a koje Komisija može rješenjem uvećati za određeni procenat u skladu sa stavu 9 ovog člana, na rok ne duži od godine dana i iznos ne veći od 25 %.

Iznos sopstvenih finansijskih sredstava kako su određena stavom 1 ovog člana, mora biti u obliku visoko likvidne imovine koja ima minimalni kreditni i tržišni rizik, a takvu imovinu je moguće unovčiti u kratkom roku bez značajnih dodatnih troškova unovčenja koji bi za posljedicu imali da iznos sopstvenih finansijskih sredstava nakon unovčenja bude u iznosu manjem od zahtjeva određenog u stavu 1 ovog člana.

Za sljedeće oblike imovine smatra se da ispunjavaju uslove iz stava 2 ovog člana:

1) novčani depoziti u kreditnim institucijama država članica Evropske unije;
2) obveznice i druge dužničke hartije od vrijednosti svaki drugi prenosivi finansijski instrument koji daje pravo na sticanje takvih obveznica i dužničkih hartija od vrijednosti izdavaoca iz Crne Gore i izdavaoca iz država članica Evropske unije i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj s kreditnim rejtingom A i uporedivim ili višim, kojima je kreditni rejting odredila barem jedna rejting agencija;
3) akcije za koje postoji likvidno tržište u skladu sa odredbama Delegirane regulative Komisije (EU) 2017/587 o dopuni Regulative (EU) br. 600/2014 u vezi s akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima te za obaveze izvršavanja transakcija u pogledu

određenih akcija na mjestu trgovanja ili putem sistematskog internalizatora, a koje nisu uvrštene na mjestu trgovanja kojim upravlja berza;

4) instrumenti tržišta novca izdavaoca iz Crne Gore te izdavaoca iz države članice Unije i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj s kreditnim rejtingom A - i uporedivim ili višim, kojima je kreditni rejting odredila barem jedna rejting agencija, a u skladu sa odredbama Sprovođenjane regulative (EU) br. 2016/1799;

5) udjeli u investicione fondove koji ulažu udio veći od 50 % imovine u imovinu iz stava 3 tačka 4 ovog člana.

Berza može da uloži i u druge oblike imovine osim onih iz stava 3 ovog člana, kada na osnovu pisane procjene koju sprovodi na osnovu definisane i objektivne metodologije, usvojene od strane uprave berze, utvrdi da takav oblik imovine ispunjava uslove iz stava 2 ovog člana.

Opšti fiksni troškovi izračunavaju se na osnovu iznosa koji proizlaze iz primjenjivog računovodstvenog okvira oduzimanjem sljedećih stavki od ukupnih rashoda nakon raspodjele dobiti akcionarima u svojim najnovijim revidiranim godišnjim finansijskim izvještajima:

1) bonusi za zaposlene koji zavise isključivo o odluci društva;
2) udjeli u dobiti zaposlenih, članova upravljačkih organi i partnera, u mjeri u kojoj zavise isključivo o odluci društva;
3) druge raspodjele dobiti i druge varijabilne nagrade, u mjeri u kojoj zavise isključivo o odluci društva;
4) jednokratni rashodi od vanrednih aktivnosti.

Berza dostavlja informacije iz st. 1, 2 i 4 ovog člana u obliku obavještenja izrađenog u skladu s propisima koji uređuju privredna društva i računovodstvo i primjenu međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja Komisiji zajedno s revizorskim izvještajem, u roku od 15 dana od dana prijema revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od zadnjeg dana poslovne godine.

Berza mora o padu sopstvenih finansijskih sredstva ispod visine određene stavom 1 ovog člana odnosno visine iz člana 299 stav 4 ovog zakona bez odlaganja obavijestiti Komisiju.

Berza je dužna bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svim značajnim promjenama u poslovanju berze.

Promjena u poslovanju berze smatra se značajnom za potrebe ovog člana ako dovodi do promjene predviđenih fiksnih opštih troškova društva u iznosu od 20 % ili više.

Komisija može zahtjeve iz stava 1 ovog člana, rješenjem uvećati za procenat koji odgovara procjeni promjene predviđenih opštih fiksnih troškova berze iz st. 8 ili 9 ovog člana.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad, osim informacija iz ovog člana, mora sadržavati i mišljenje ovlašćenog revizora o procjeni iznosa fiksnih opštih troškova u prvoj godini poslovanja berze.

Kada mišljenje ovlašćenog revizora sadrži uslov koji može negativno uticati na tačnost procjene iz stava 11 ovog člana, Komisija može rješenjem naložiti da iznos sopstvenih finansijskih sredstava berze iz ovog člana prilikom izdavanja odobrenja za rad mora biti jednak ili veći od cijelog iznosa predviđenih fiksnih opštih troškova u prvoj godini poslovanja berze određenih u skladu sa stavom 11 ovog člana.

Uprava, nadzorni odbor i ključne funkcije berze

Član 301

Uprava berze mora imati najmanje dva člana koji vode poslove i zastupaju berzu. Jedan od članova uprave mora biti imenovan za predsjednika uprave.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, uprava berze može imati samo jednog člana, ako dokaže da ima propisane i implementirane dodatne mjere i postupke kojima se pri donošenju odluka obezbjeđuje profesionalno i pažljivo upravljanje regulisanim tržištem i da se uzimaju u obzir interesi članova i integritet tržišta.

Članovi uprave berze moraju zajedno imati stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebno za nezavisno i samostalno vođenje poslova berze, a posebno razumijevanje poslova i ključnih rizika mjesta trgovanja kojima upravlja berza.

Svaki član uprave djeluje transparentno, nepristrasno i nezavisno kako bi djelotvorno procijenio i suprotstavio se odlukama višeg rukovodstva berze i nadgledao i pratio donošenje odluka.

Član uprave berze može biti lice koje u svakom trenutku ispunjava sljedeće uslove:

1) ima ugled koji nije narušen pravosnažnim presudama za krivična djela protiv imovine, korupcije ili zloupotrebe službenog položaja u prethodnih deset godina;
2) posjeduje stručna znanja, sposobnost i iskustvo neophodne za efikasno vođenje poslova upravljanja regulisanim tržištem;
3) čije dosadašnje ponašanje i poslovni rezultati opravdavaju očekivanje da će djelovati odgovorno, pošteno i savjesno u obavljanju dužnosti člana uprave berze;
4) ispunjava opšte uslove za člana uprave propisane zakonom o privrednim društvima;
5) može posvetiti adekvatno vrijeme svojim obavezama, uzimajući u obzir prirodu i obim poslova kojima upravlja.

Najmanje jedan član uprave mora da obavlja poslove upravljanja regulisanim tržištem u punom radnom vremenu.

Članovi uprave berze i nadzornog odbora moraju ukupno raspolagati iskustvom potrebnim za samostalno i nezavisno upravljanje odnosno nadzor poslova regulisanog tržišta.

Najmanje jedan član uprave mora poznavati crnogorski jezik tečno u govoru i pismu da bi mogao da obavlja tu funkciju.

Najmanje jedan član uprave berze mora voditi poslove berze s područja Crne Gore.

Član uprave berze može istovremeno biti član uprave, nadzornog odbora odnosno izvršni ili neizvršni direktor u drugom pravnom subjektu, kada to omogućavaju pojedinačne okolnosti i priroda, obim i složenost aktivnosti koje izvršava kao član uprave berze.

Član uprave berze koja je bitna u pogledu veličine, interne organizacije kao i prirode, obima i složenosti svojih aktivnosti u skladu sa članom 299 stav 8 ovog zakona, osim ako ne predstavlja Crnu Goru, ne može istovremeno spajati više od jedne od sljedećih kombinacija:

1) jednu funkciju člana uprave ili izvršnog direktora i dvije funkcije člana nadzornog odbora ili neizvršnog direktora;
2) četiri funkcije člana nadzornog odbora ili neizvršnog direktora.

Komisija će rješenjem članu uprave berze odobriti da zadrži dodatno jednu funkciju neizvršnog direktora ili člana nadzornog odbora, a o čemu će Komisija obavijestiti ESMA-u.

Funkcije člana uprave, nadzornog odbora odnosno izvršnog ili neizvršnog direktora u grupi ili subjektima u kojima berza posjeduje kvalifikovano učešće smatraju se jednom funkcijom.

Na dužnosti i odgovornosti uprave berze i prokuriste berze na odgovarajući način primjenjuju se odredbe čl. 91 do 97 ovog zakona.

Berza mora uložiti odgovarajuće ljudske i finansijske resurse u obuku i osposobljavanje članova uprave.

Uprava berze je dužna definisati, nadgledati te redovno pratiti i ocjenjivati sprovođenje sistema upravljanja koji obezbjeđuju efikasno i pažljivo ispunjavanje zahtjeva propisanih članom 306 stavom 1 tač. 1, 2, 5, 9 i 10 ovog zakona, a na način koji promoviše integritet tržišta.

Komisija pravilima propisuje postupak za izdavanje saglasnosti kao i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje saglasnosti za člana uprave.

Komisija pravilima iz člana 93 stav 12 ovog zakona propisuje uslove za pojam dovoljnog vremena koji član upravljačkog organa posvećuje obavljanju svojih funkcija u odnosu na pojedinačne okolnosti i prirodu, obim i složenost aktivnosti organizatora tržišta, pojam odgovarajućeg zajedničkog znanja, vještina i iskustva upravljačkog organa, pojmove otvorenosti, poštenja i nezavisnosti članova upravljačkog organa, pojam odgovarajućih ljudskih i finansijskih resursa namijenjenih za uvođenje i osposobljavanje članova upravljačkog organa i pojam raznolikosti koju treba uzimati u obzir prilikom odabira članova upravljačkog organa.

Nadzorni organi berze

Član 302

Svaki član nadzornog organa djeluje transparentno, nepristrasno i nezavisno kako bi procijenio i suprotstavio se odlukama drugih članova nadzornog odbora ili uprave i nadgledao i pratio donošenje odluka.

Članovi nadzornog odbora berze moraju zajedno imati stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebno za nezavisno i samostalno nadziranje poslova berze, a posebno razumijevanje poslova i ključnih rizika mjesta trgovanja kojima upravlja berza.

Svaki član nadzornog odbora dužan je djelovati transparentno, nepristrasno i nezavisno kako bi mogao efikasno procjenjivati, nadzirati i pratiti odluke uprave.

Član nadzornog odbora berze može biti lice koja ispunjava sljedeće uslove:

1) ima ugled koji nije narušen pravosnažnim presudama za krivična djela protiv imovine, korupcije ili zloupotrebe službenog položaja u prethodnih deset godina;
2) posjeduje stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebne za uspješno izvršavanje svojih nadležnosti;
3) može posvetiti adekvatno vrijeme obavljanju svojih dužnosti, uzimajući u obzir prirodu i obim poslova;
4) ispunjava uslove za člana nadzornog odbora propisane zakonom kojim se uređuju privredna društva.

Član nadzornog odbora berze može istovremeno biti član uprave, nadzornog odbora odnosno izvršni ili neizvršni direktor u drugom pravnom subjektu, kada to omogućavaju pojedinačne okolnosti i priroda, obim i složenost aktivnosti koje izvršava kao član nadzornog odbora berze.

Član nadzornog odbora berze koja je bitna u pogledu veličine, interne organizacije te prirode, obima i složenosti svojih aktivnosti u skladu sa stavom 8 ovog člana, osim

ako ne predstavlja Crnu Goru, ne može istovremeno spajati više od jedne od sljedećih kombinacija:

1) jednu funkciju člana uprava ili izvršnog direktora i dvije funkcije člana nadzornog odbora ili neizvršnog direktora
2) četiri funkcije člana nadzornog odbora ili neizvršnog direktora.

Komisija može rješenjem članu nadzornog odbora berze odobriti da zadrži jednu funkciju neizvršnog direktora ili člana nadzornog odbora, a o čemu će Komisija obavijestiti ESMA-u.

Nadležnosti nadzornog odbora berze, osim onih propisanih zakonom kojim se uređuju privredna društva, su i sljedeće:

1) daje saglasnost upravi na poslovnu politiku berze;
2) daje saglasnost upravi na strateške ciljeve berze;
3) daje saglasnost upravi na poslovni plan berze;
4) daje saglasnost upravi na strategije i politike preuzimanja rizika i upravljanje njima, uključujući rizike koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojima berza posluje;
5) daje saglasnost upravi na strategije i postupke procjenjivanja iznosa sopstvenih finansijskih sredstava berze;
6) daje saglasnost upravi na akt o internoj reviziji i na godišnji plan rada interne revizije; i
7) donosi odluke o drugim pitanjima određenim ovim zakonom.

Komisija rješenjem utvrđuje koja je berza značajna u smislu veličine, interne organizacije i prirode, područja djelovanja i složenosti aktivnosti.

Berza iz stava 9 ovog člana dužna je u okviru nadzornog odbora uspostaviti odbor za imenovanja koji obavlja sljedeće zadatke:

1) identifikuje i preporučuje kandidate za popunjavanje mjesta u upravi i nadzornom odboru berze. U tom slučaju, odbor za imenovanje procjenjuje ravnotežu znanja, vještina, raznolikosti i iskustva članova uprave i nadzornog odbora. Odbor priprema opis uloga i mogućnosti za određeni zadatak, te ocjenjuje očekivano vrijeme. Nadalje, odbor za imenovanje odlučuje o cilju za zastepene nedovoljno zastupljenog pola u upravi i nadzornom odboru berze, te priprema politiku o tome kako povećati broj predstavnika nedovoljno zastupljenog pola u upravi i nadzornom odboru;
2) redovno, i najmanje jednom godišnje, ocjenjuje strukturu, veličinu, sastav i uspješnost uprave i nadzornog odbora, te daje preporuke upravi i nadzornom odboru s obzirom na bilo kakve promjene;
3) redovno, i najmanje jednom godišnje, ocjenjuje znanje, vještine i iskustvo pojedinih članova uprave i nadzornog odbora kao cjeline, te u skladu sa tome izvještava upravu i nadzorni odbor;
4) redovno preispituje politiku uprave i nadzornog odbora za odabir i imenovanje višeg rukovodstva i daje preporuke upravi i nadzornom odboru.

Članovi odbora iz stava 10 ovog člana imenuju se iz redova članova nadzornog odbora. Odbor za imenovanja mora imati najmanje tri člana, od kojih je jedan predsjednik.

Članovi odbora za imenovanja ne smiju biti u sukobu interesa u odnosu na ostale članove nadzornog odbora, članove uprave berze, više rukovodstvo berze i ključne funkcije.

Odbor za imenovanja u okviru mogućnosti i trajno, uzima u obzir potrebu za obezbjeđenjem nezavisnosti članova uprave i nadzornog odbora berze prilikom donošenja odluka, na način koji ne šteti interesima berze u cjelini.

Odbor za imenovanja u obavljanju svojih dužnosti može koristiti sve oblike izvora informacija koje procijeni primjerenima, uključujući spoljno savjetovanje.

Berza i odbor za imenovanja dužni su pri izboru članova uprave i nadzornog odbora, uzeti u obzir širok izbor kvaliteta i kompetencija te u tu svrhu uspostaviti politiku kojom se promoviše raznolikost uprave i nadzornog odbora berze.

Članovi nadzornog odbora berze moraju imati odgovarajući pristup informacijama i dokumentima koji su potrebni za nadgledanje i praćenje odlučivanja uprave berze, a u skladu sa sistemom koji je uspostavljen na osnovu odredbe člana 306 stava 1 tačka 5 ovog zakona.

Komisija pravilima iz člana 93 stav 12 ovog zakona propisuje uslove za pojam dovoljnog vremena koji član upravljačkog organa posvećuje obavljanju svojih funkcija u odnosu na pojedinačne okolnosti i prirodu, obim i složenost aktivnosti organizatora tržišta, pojam odgovarajućeg zajedničkog znanja, vještina i iskustva upravljačkog organa, pojmove otvorenosti, poštenja i nezavisnosti članova upravljačkog organa, pojam odgovarajućih ljudskih i finansijskih resursa namijenjenih za uvođenje i osposobljavanje članova upravljačkog organa i pojam raznolikosti koju treba uzimati u obzir prilikom odabira članova upravljačkog organa.

Nosioci ključnih funkcija

Član 303

Berza je dužna da identifikuje ključne funkcije u društvu odnosno ona lica koja obavljaju funkcije koje im omogućavaju značajan uticaj na upravljanje regulisanim tržištem, a nisu članovi uprave ili nadzornog odbora.

Uprava berze iz stava 1 ovog člana dužna je da donese primjerene politike za izbor i procjenu primjerenosti nosioca ključnih funkcija.

Ako berza procijeni da nosioc ključne funkcije u berzi nije primjeren, dužna je preduzeti primjerene mjere.

Komisija pravilima iz člana 93 stav 12 ovog zakona propisuje uslove i kriterijume za procjenu ispunjavanja uslova iz stava 2 ovog zakona.

Prethodna saglasnost za imenovanje uprave berze

Član 304

Za člana uprave berze može biti imenovano lice koje je dobilo saglasnost Komisije za imenovanje članom uprave berze.

Zahtjev za izdavanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana Komisiji podnosi nadzorni odbor berze odnosno osnivači berze, za mandat koji ne može biti duži od pet godina.

uz zahtjev iz stava 1 ovog člana mora biti priložen program vođenja poslova za mandatni period za koje traži saglasnost, a kojeg je izradio sam kandidat.

Smatra se da mandat za člana uprave berze počinje teći od dana imenovanja za člana uprave od strane nadzornog odbora berze ili od strane osnivača pri osnivanju berze u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva.

Komisija odluku o izdavanju ili odbijanju izdavanja saglasnosti donosi rješenjem, koje dostavlja i berzi o čijem se kandidatu radi.

Komisija može izdati saglasnost za imenovanje iz ovog člana za mandat kraći od zatraženog.

Izuzetno, ako člana uprave berze imenuje nadležni sud u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, njegov mandat ne može trajati duže od

šest mjeseci, ali i u tom slučaju lica koja se imenuje moraju ispunjavati uslove iz člana 301 ovog zakona.

Berza je dužna obezbijediti da zahtjev za izdavanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana Komisiji bude podnesen najmanje tri mjeseca prije isteka mandata pojedinom članu uprave.

Podnosioci zahtjeva za izdavanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana, dužni su da prilože dokaze o ispunjavanju uslova iz člana 301 ovog zakona, pravilima iz člana 301 stav 17 ovog zakona i mišljenje odbora za imenovanja.

U postupku odlučivanja o saglasnosti iz stava 1 ovog člana, Komisija može zatražiti da kandidat za člana uprave berze predstavi program vođenja poslova berze za mandatni period.

Komisija odlučuje o izdavanju saglasnosti iz stava 1 ovog člana na osnovu:

1) dokumentacije iz stava 9 ovog člana;
2) programa vođenja poslova iz stava 10 ovog člana; i
3) ostalih informacija i informacija kojima raspolaže.

Komisija će rješenjem odbiti davanje saglasnosti za imenovanje članova uprave berze ako:

1) predloženo lice ne ispunjava uslove propisane odredbama člana 301 ovog zakona i odredbama pravila iz člana 301 stav 17 ovog zakona;
2) podaci i informacije iz stava 11 ovog člana upućuju na to da lice za koju je podnesen zahtjev za izdavanje saglasnosti za imenovanje člana uprave berze nije primjereno za obavljanje te funkcije;
3) Komisija raspolaže objektivnim i dokazivim razlozima zbog kojih se može pretpostaviti da bi djelatnosti ili poslovi kojima se lice bavi ili se bavilo predstavljali prijetnju upravljanju regulisanim tržištem pažnjom dobrog stručnjaka; ili
4) su u zahtjevu za izdavanje saglasnosti navedeni netačni, neistiniti podaci ili podaci koji dovode u zabludu.

Ukidanje i prestanak saglasnosti za imenovanje člana uprave

Član 305

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je dala saglasnost za imenovanje člana uprave berze u sljedećim slučajevima:

1) ako član uprave prestane ispunjavati uslove za člana uprave berze propisane ovim zakonom;
2) ako je član uprave berze teže ili sistemski kršio ovaj zakon, propise donesene na osnovu ovog zakona ili druge relevantne propise, naročito ako je zbog toga ugrožen iznos sopstvenih finansijskih sredstava berze u odnosu na iznos opštih fiksnih troškova ili ako se radi o istom kršenju koje se ponavlja dva puta u roku od tri godine;
3) ako je saglasnost data na osnovu netačnih, neistinitih ili zavaravajućih informacija, odnosno na drugi nepropisan način;
4) ako član uprave berze nije obezbijedio sprovođenje ili nije proveo nadzorne mjere koje je naložila Komisija;
5) ako član uprave berze nije obezbijedio organizacione zahtjeve iz članova 296. do 303. ovog zakona;
6) ako se utvrdi da je član uprave berze u sukobu interesa zbog kojeg ne može ispunjavati svoje obaveze i dužnosti pažnjom dobrog stručnjaka;
7) ako član uprave berze učestalo ne ispunjava obavezu utvrđivanja i

ocjenjivanja efikasnosti politika, mjera ili internih procedura vezanih za usklađenost berze sa ovim zakonom, ili obavezu preduzimanja odgovarajućih mjera u cilju ispravljanja nedostataka ili nepravilnosti u poslovanju berze.

Komisija će u slučajevima iz st. 3 do 7 ovog člana donijeti posebnu nadzornu mjeru kojom će privremeno zabraniti obavljanje funkcije člana uprave berze na rok do 12 mjeseci.

Nadzorni odbor berze je dužan, bez odlaganja nakon donošenja rješenja o ukidanju saglasnosti, donijeti odluku o opozivu tog člana uprave.

Berza je dužna da obezbijedi da novi zahtjev za izdavanje saglasnosti bude podnesen Komisiji najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o ukidanju, prestanku ili odbijanju izdavanja saglasnosti za imenovanje člana uprave berze, kao i u svakoj situaciji kada berza ne ispunjava uslov o najmanjem potrebnom broju članova uprave u skladu sa zakonom.

Saglasnost za imenovanje člana uprave berze prestaje:

1) ako lice u roku od jedne godine od izdavanja saglasnosti ne bude imenovano ili ne stupi na dužnost na koju se saglasnost odnosi;
2) danom prestanka dužnosti na koju se saglasnost odnosi;
3) danom isteka ugovora o radu na berzi.

U slučaju prestanka saglasnosti iz stava 5 ovog člana, Komisija će donijeti rješenje kojim se saglasnost za imenovanje člana uprave berze ukida.

Imaoci kvalifikovanog učešća berze

Član 306

Na imaoce i promjenu imaoca kvalifikovanog učešća berze, usku povezanost, pravne posljedice sticanja kvalifikovanog učešća bez odobrenja Komisije i mjere koje Komisija preduzima kada je upravljanje regulisanim tržištem pažnjom dobrog stručnjaka dovedeno u pitanje, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe člana 77 do 90 ovog zakona, pri čemu se na odgovarajući način izraz „investiciono društvo" zamjenjuje izrazom „berza".

Berza je dužna dostaviti Komisiji podatke o vlasničkoj strukturi berze odnosno regulisanog tržišta, a posebno o imaocima kvalifikovanih učešća, kao i o identitetu i iznosu učešća svih lice koje imaju mogućnost da vrše značajan uticaj na upravljanje regulisanim tržištem.

Berza je dužna dostaviti Komisiji podatke o svim promjenama u vlasničkoj strukturi koje dovode do promjene lice koje imaju značajan uicaj na upravljanje regulisanim tržištem.

Berza je dužna da objavi podatke iz st. 2 i 3 ovog člana.

Podaci iz st. 2 i 3 ovog člana smatraju se objavljeni ako ih berza objavi barem na svojim internet stranicama.

Prethodna odobrenja Komisije

Član 307

Berza može da sprovede statusne promjene, osnuje filijalu berze van Crne Gore ili da stekne udio koji prelazi 25% glasačkih prava ili učešća u osnovnom kapitalu u drugom pravnom licu, uz prethodno odobrenje Komisije.

Zahtjev za odobrenje iz stava 1 ovog člana mora sadržati obrazloženje o tome da radnje koje berza namjerava da sprovede neće ugroziti kvalitet i kontinuitet obavljanja glavne djelatnosti berze.

Komisija odluku o izdavanju ili odbijanju izdavanja prethodnog odobrenja iz stava 1 ovog člana donosi rješenjem.

Ako berza preduzme radnju iz stava 1 ovog člana bez prethodnog odobrenja Komisije, Komisija će joj rješenjem naložiti prestanak obavljanja predmetne radnje odnosno otpuštanje stečenih učešća u roku koji ne može biti kraći od tri mjeseca niti duži od devet mjeseci od donošenja rješenja Komisije.

Obaveze obavještavanja

Član 308

Berza je dužna bez odlaganja, a najkasnije tri radna dana od promjene lice iz člana 301 i 302 ovog zakona, kao i o svim značajnim promjenama uslova pod kojim je odobrenje za rad izdato, o tome obavijestiti Komisiju.

Berza je dužna Komisiji dostaviti sve podatke na osnovu kojih je moguće procijeniti da su ispunjeni svi zahtjevi propisani odredbama člana 301 i 302 ovog zakona, kao i svaku značajniju promjenu o načinu izvršenja zahtjeva propisanih navedenim čl. zakona.

Komisija može od revizora koji je obavio reviziju godišnjih finansijskih izvještaja berze zatražiti dodatna obrazloženja u vezi s obavljenom revizijom i revizorskim izvještajem.

Ako godišnji finansijski izvještaji i godišnje izvještaj berze nisu izrađeni u skladu sa propisima koji uređuju privredna društva, računovodstvo i primjenu standarda finansijskog izvještavanja i pravilima struke, Komisija može odbiti godišnje finansijske izvještaje, a berza je dužna ponovo da izradi godišnje finansijske izvještaje, obezbijedi obavljanje zakonske revizije tih izvještaja i revizorski izvještaj, uključujući i relevantne finansijske izvještaje, dostavi Komisiji u roku koji je svojim rješenjem odredila Komisija. Novu zakonsku reviziju ne smije obaviti revizor koji je izdao mišljenje o godišnjim finansijskim izvještajima koji su odbijeni odnosno odbačeni.

Isti revizor može da obavi najviše sedam uzastopnih revizija godišnjih finansijskih izvještaja berze. Isti revizor ne smije sljedeće četiri godine obavlja reviziju godišnjih finansijskih izvještaja berze.

U slučaju raskida ugovora o obavljanju revizije, berza i revizor dužni su Komisiji u roku od 15 dana pisano obrazložiti razloge za sporazumni raskid ugovora odnosno ako je ugovor raskinula jedna ugovorna strana, obrazložiti razloge raskida, a druga ugovorna strana izjasni se o razlozima za raskid ugovora koje navodi druga ugovorna strana.

Revizor koji obavlja reviziju godišnjih finansijskih izvještaja berze ne smije pružati, neposredno ili posredno, berzi bilo koje zabranjene nerevizorske usluge iz člana 5 stava 1 Regulative (EU) br. 537/2014 tokom:

1) perioda između početka perioda koje je predmet revizije i izdavanja revizorskog izvještaja i
2) poslovne godine koja prethodi periodu iz tačke 1 ovog stava u vezi s uslugom osmišljavanja i sprovođenja postupaka interne kontrole ili upravljanja rizikom povezanim s pripremom i/ili nadzorom finansijskih informacija ili osmišljavanjem i sprovođenjem tehnoloških sistema za finansijske informacije.

Berza je dužna Komisiji da podnosi izvještaje koji sadrže podatke o transakcijama s finansijskim instrumentima izvršenim na regulisanom tržištu kojim berza upravlja, uključujući i ponude izložene u sistemu regulisanog tržišta kojim upravlja berza, a bez obzira na obaveze berze u skladu sa odredbama Regulative (EU) br. 600/2014.

Berza mora, na zahtjev, Komisiji staviti na raspolaganje podatke vezane uz knjigu naloga ili Komisiji omogućiti pristup knjizi naloga.

Berza koja upravlja MTP-om ili OTP-om dužna je obavijestiti Komisiju o državi članici u kojoj namjerava učiniti MTP ili OTP dostupnim.

Komisija će informaciju iz stava 9 ovog člana proslijediti u roku od trideset dana nadležnom organu predmetne države članice.

Na zahtjev nadležnog organa predmetne države članice, Komisija će u razumnom vremenskom roku tom nadležnom organu države članice domaćina MTP-a i/ili OTP-a proslijediti podatke o korisnicima MTP-a i/ili OTP-a.

Berza je dužna bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svakom incidentu koji ima značajan negativan uticaj na sigurnost njenih mrežnih i informacionih sistema. Prilikom procjene značajnosti negativnog uticaja incidenta uzet će se u obzir broj korisnika pogođenih prekidom obavljanja djelatnosti, trajanje prekida obavljanja djelatnosti, geografska raširenost u smislu područja na koje je prekid uticao i ostale okolnosti.

Komisija pravilima detaljnije uređuje sadržaj i strukturu informacija o transakcijama iz stava 8 ovog člana.

Komisija pravilima detaljnije uređuje oblik, sadržaj, rokove i način dostavljanja izvještaja iz stava 5 ovog člana.

Berza je dužna da izradi godišnje finansijske izvještaje i godišnji izvještaj u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, računovodstvo i primjena standarda finansijskog izvještavanja i da ih dostavi Komisiji zajedno s revizorskim izvještajem u roku od 15 dana od dana prijema revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od zadnjeg dana poslovne godine.

Komisija pravilima uređuje sadržaj i strukturu godišnjih finansijskih izvještaja berze iz stava 16 ovog člana, način njihova dostavljanja Komisiji, kao i obim i sadržaj revizije odnosno revizijskih postupaka i revizorskog izvještaja o obavljenoj reviziji berze.

Organizacioni zahtjevi

Član 309

Berza je dužna, uzimajući u obzir vrstu, obim i složenost poslovanja da:

1) uspostavi, sprovodi, održava i redovno ažurira, procjenjuje i nadzire postupke odlučivanja i organizacionu strukturu u kojima se jasno i na dokumentovan način utvrđuju linije izvještavanja i dodjeljuju funkcije i nadležnosti;
2) uspostavi, sprovodi, održava i redovno ažurira, procjenjuje i nadzire postupke odlučivanja koji obezbjeđuju da su relevantna lica upoznata s postupcima koje moraju poštovati za pravilno izvršavanje svojih dužnosti i odgovornosti;
3) uspostavi, sprovodi i održava primjerene mehanizme interne kontrole, čija je namjena obezbjeđenje usklađenosti s odlukama i postupcima na svim nivoima berze;
4) zapošljava lica s vještinama, znanjem i stručnošću koji su potrebni za izvršavanje dodijeljenih zaduženja i zadataka;
5) uspostavi, sprovodi i održava efikasan sistem internog izvještavanja i saopštavanja informacija na svim relevantnim novoima berze;

6) održava primjerenu i urednu evidenciju svojeg poslovanja i interne organizacije; i
7) obezbijedi da obavljanje višestrukih funkcija povjerenih relevantnim licima ne sprječava ta lica da izvršavaju bilo koju od tih funkcija na ispravan, pošten i profesionalan način;
8) uspopstavi, dokumentuje, primjenjuje i redovno održava efikasne mjere i postupke za nadzor i zaštitu informacionog sistema i sistema za elektronsku obradu informacija;
9) uspostavi i primjenjuje mjere za utvrđivanje sukoba interesa između interesa berze i/ili njenih akcionara i/ili članova i/ili izdavaoca i javnog interesa za urednim poslovanjem regulisanog tržišta, kao i mjere za utvrđivanje postojanja sukoba interesa u skladu sa odredbama člana 305 stav 2 tačka 4 ovog zakona i odredbi člana 302 stava 11 ovog zakona;
10) uspostavi mjere i postupke za sprječavanje nepovoljnog odražavanja sukoba interesa iz tačke 9 ovoga stava, na poslovanje regulisanog tržišta kojim upravlja ili na sva lica koja učestvuju u trgovanju na regulisanom tržištu, posebno ako sukob interesa sprječava berzu pri urednom izvršavanju obaveza propisanih ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona, drugim relevantnim propisima ili pravilima iz člana 305. ovog zakona;
11) uspostavi i primjenjuje mjere i postupke koje će obezbijediti ispravno, neprekidno i efikasno funkcionisanje trgovačkog sistema i primjenjivati primjerene i djelotvorne sigurnosne mjere za eventualne poremećaje u sistemu;
12) usvoji, uspostavi i primjenjuje transparentna i jednoznačna pravila iz člana 315 i postupke koji omogućavaju korektno i uredno trgovanje i utvrđuju objektivne kriterijume za uspješno izvršavanje naloga;
13) uspostavi i primjenjuje mjere koje olakšavaju nesmetano i blagovremeno zaključivanje transakcija koje se izvršavaju u okviru sistema regulisanog tržišta;
14) uspostavi mehanizme kojima se obezbjeđuje da ispunjava standarde kvaliteta informacija na osnovu člana 22b Regulative (EU) br. 600/2014;
15) obezbijedi da ima najmanje tri značajno aktivna člana ili korisnika, od kojih svaki ima mogućnost interakcije s ostalima u vezi s formiranjem cijena.

Berza je dužna da primjerenim i proporcionalnim sistemima, sredstvima i postupcima osigura neprekidan i redovan rad regulisanog tržišta kojim upravlja.

Kada berza izdvoji poslovne procese koji su bitni za njeno poslovanje ili rad regulisanog tržišta, to ne smije imati za posljedicu:
1) ugrožavanje sprovođenja trgovanja na način propisan ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;
2) promjenu uslova pod kojima je berzi izdato odobrenje za rad;
3) promjenu uslova pod kojima berza upravlja regulisanim tržištem; ili
4) nemogućnost nadzora Komisije.

Berza je dužna o namjeri izdvajanja poslovnih procesa koji su bitni za njeno poslovanje ili rad regulisanog tržišta bez odlaganja o istome obavijesti Komisiju odnosno zatraži prethodno odobrenje od Komisije u skladu sa odredbama člana 6 stav 5 Delegirane regulative Komisije (EU) 2017/584.

Berza je dužna da uspostavi funkciju interne revizije, zaduženu za provjeru i nadzor efikasnosti, pouzdanosti i sigurnosti sistema i postupaka berze, uključujući sistem internih kontrola i sistem upravljanja rizicima.

Interna revizija dužna je minimalno jednom godišnje donijeti nezavisno stručno mišljenje o efikasnosti, pouzdanosti i sigurnosti sistema i postupaka iz stava 1 ovog člana.

Uprava berze dužna je da mišljenje iz stava 5 ovog člana uzme u obzir pri donošenju poslovnih odluka.

Komisija može berzu, na njen zahtjev, rješenjem osloboditi obaveza od transparentnosti prije ili poslije trgovanja u skladu sa odredbama člana 4, 7, 9 i 11 Regulative (EU) br. 600/2014.

Upravljanje rizicima

Član 310

Upravljanje rizicima obuhvata utvrđivanje, mjerenje ili ocjenjivanje, upravljanje i kontrolisanje rizika, uključujući upravljanje IKT rizikom u skladu s poglavljem II. Regulative (EU) 2022/2554, kao i obavještavanje odgovornih lica o rizicima kojima je berza izložena ili bi mogla biti izložena pri obavljanju svojih poslova.

Berza je dužna da uspostavi i primjenjuje sveobuhvatan i efikasan sistem upravljanja rizicima u skladu s vrstom, obimom i složenosti svoga poslovanja, koji mora uključivati najmanje:

1) strategije, politike, postupke i mjere upravljanja rizicima;
2) tehnike mjerenja rizika; i
3) podjelu odgovornosti u vezi s upravljanjem rizicima.

Berza je dužna da propiše, primjenjuje, dokumentuje i redovno ažurira odgovarajuće, efikasne i sveobuhvatne strategije i politike upravljanja rizicima u svrhu utvrđivanja rizika povezanih s poslovanjem, poslovnim procesima i sistemima kojima upravlja, doprinose tih pojedinih rizika cjelokupnom profilu rizičnosti berze i utvrđivati prihvatljiv stepen rizika.

Berza je dužna, na osnovu strategija i politika upravljanja rizicima i utvrđenog prihvatljivog stepena rizika, da donese efikasne postupke, tehnike mjerenja rizika i mjere upravljanja rizicima.

Berza je dužna da uspostavi, sprovodi i redovno ažurira, procjenjuje i nadzire primjerene politike i postupke, čiji je cilj otkrivanje svakog rizika neusklađenosti s relevantnim propisima, kao i povezanih rizika i da uspostavi primjerene mjere i postupke u cilju smanjivanja takvih rizika.

Berza je dužna da nadzire, ocjenjujem preispituje i ažurira primjerenost, sveobuhvatnost i efikasnost donesenih strategija, politika, postupaka upravljanja rizicima i tehnika mjerenja rizika, te primjerenost i efikasnost predviđenih mjera u svrhu otklanjanja mogućih nedostataka u strategijama, politikama i postupcima upravljanja rizicima, uključujući i propuste zaposlenih, lice na koje je izdvojila poslovne procese i članova uprave i nadzornog odbora berze.

Uspostavljenu strategiju i politike upravljanja rizicima berza je dužna da na zahtjev Komisije dostavi bez odlaganja.

Uprava berze učestvuje u procesu upravljanja rizicima i odgovorna je za isti, a svi zaposleni berze moraju da učestvuju u sprovođenju sistema upravljanja rizicima.

Bez obzira na odredbe člana 309 stav 5 i člana 303 ovog zakona, berza je u svrhu osiguranja urednog poslovanja regulisanog tržišta dužna da raspolaže dovoljnim sopstvenim finansijskim sredstvima, uzimajući u obzir vrstu i obim poslova regulisanog tržišta, kao i obim i strukturu rizika koji proizlaze iz njegovog poslovanja.

U slučaju ozbiljnog ugrožavanja sistema upravljanja rizicima, berza je dužna da o tome bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Otpornost sistema, sistem za prekid trgovanja i elektronsko trgovanje

Član 311

Berza je dužna da uspostavi, ispita i primjenjuje efikasne sisiteme, postupke i mehanizme u skladu sa zahtjevima utvrđenima u poglavlju II. Regulative (EU) 2022/2554, a kojim obezbjeđuje:

1) otpornost trgovačkog sistema
2) dovoljan kapacitet trgovačkog sistema za obradu velikog broja naloga i poruka
3) uredno trgovanje u uslovima tržišnog stresa i
4) da budu u potpunosti testirani kako bi se obezbijedilo da su takvi uslovi ispunjeni i da podliježu djelotvornim mehanizmima kontinuiteta poslovanja.

Berza mora da uspostavi i primjenjivati efikasnu politiku i planove kontinuiteta poslovanja u području IKT-a i planovima odgovora i oporavka u području IKT-a uspostavljenim u skladu s članom 11 Regulative (EU) 2022/2554, kako bi se obezbijedio kontinuitet poslovanja u slučaju bilo kakvog prekida u sistemu trgovanja regulisanog tržišta.

Zahtjevi koji obezbjeđuju da su sistemi regulisanog tržišta otporni i da imaju dovoljan kapacitet u smislu stava 1 tačka 1 i 2 ovog člana detaljnije su uređeni Delegiranom Regulativom (EU) br.2017/584.

Sistem za prekid trgovanja

Član 312

Berza mora da uspostavi i primjenjuje efikasne sisteme, postupke i mehanizme za odbacivanje naloga koji premašuju unaprijed određeni prag volumena i cijena ili su očigledno neispravni.

Berza mora biti u mogućnosti privremeno da zaustavi ili ograniči trgovanje u hitnim situacijama ili ako postoji značajno kretanje cijena finansijskog instrumenta na mjestu trgovanja kojim upravlja ili na povezanom tržištu u kratkom periodu i da u izuzetnim slučajevima berza mora biti u mogućnosti da otkaže, izmijeni ili ispravi svaku transakciju.

Berza mora da obezbijedi da su parametri za zaustavljanje trgovanja adekvatno prilagođeni na način da u obzir uzima likvidnost različitih razreda i podrazreda imovine, prirodu tržišnog modela i vrste korisnika koji su dovoljni da se izbjegnu značajni poremećaji u urednosti trgovanja i iste da primjenjuje.

Berza mora obavijestiti Komisiju o svim parametrima i svim bitnim promjenama parametara iz stava 3 ovog člana, bez odlaganja i na dosljedan i uporediv način.

Komisija o abavještenjama iz stava 4 ovog člana obavještava ESMA-u.

Ako berza, koja upravlja regulisanim tržištem bitnim u smislu likvidnosti određenog finansijskog instrumenta, zaustavi trgovanje tim finansijskim instrumentom, a istim se trguje i na drugom mjestu trgovanja u nekoj od država članica, berza mora imati uspostavljene sisiteme i postupke radi obezbjeđenja obavještavanja Komisije, kako bi nadležni organi koordinirali odgovor na više tržišta i odlučili je li primjereno zaustaviti trgovanje i na drugim mjestima u kojima se trguje tim finansijskim instrumentom dok se trgovanje ne nastavi na izvornom tržištu.

Berza je dužna na svojoj internetskoj stranici javno objaviti informacije o okolnostima koje su dovele do zaustavljanja ili ograničavanja trgovanja i o načelima za utvrđivanje glavnih tehničkih parametara koji se za to koriste.

Ako regulisano tržište ne zaustavi ili ograniči trgovanje kako je navedeno u stavu 2 ovog člana, uprkos činjenici da je znatno kretanje cijena finansijskog instrumenta ili povezanih finansijskih instrumenata dovelo do neurednih uslova trgovanja na jednom ili na više tržišta, Komisija može da preduzme odgovarajuće mjere za ponovno uspostavljanje normalnog funkcionisanja tržišta primjenom nadzornih ovlašćenja iz člana 350. i Glave III Poglavlja VI. te člana 395 ovog zakona.

Komisija pravilima detaljnije uređuje uslove za uspostavljanje sistema za prekid trgovanja i objave privremenog zaustavljanja trgovanja iz ovog člana zakona.

Održavanje likvidnosti na regulisanom tržištu

Član 313

Berza mora da ima uspostavljene pisane sporazume sa svim investicionim društvima koja sprovode strategiju održavanja likvidnosti na regulisanom tržištu.

Berza mora da ima uspostavljene planove koji obezbjeđuju da dovoljan broj investicionih društava učestvuje u sporazumima iz stava 1 ovog člana, koji od investicionih društava zahtijevaju da objavljuju obavezujuće ponude po konkurentnim cijenama s ciljem obezbjeđenja likvidnosti tržišta na redovnoj i predvidivoj osnovi, a pri čemu takvi zahtjevi moraju odgovarati prirodi i obimu trgovanja na tom regulisanom tržištu.

Sporazumi iz stava 1 ovog člana moraju navoditi najmanje:

1) obavezu investicionog društva koja se odnosi na obezbjeđenje likvidnosti, i ako je primjenjivo, sve druge obaveze koje proizlaze iz učestvovanja u planovima iz stava 2 ovog člana;
2) sve podsticaje u smislu popusta ili drugih olakšica ponuđenih od berze investicionom društvu kako bi se omogućila likvidnost tržišta na redovnoj i predvidljivoj osnovi i, ako je primjenjivo, sva druga prava koja pripadaju investicionom društvu kao rezultat učestvovanja u sporazumima iz stava 1 ovog člana.

Berza nadzire i sprovodi poštovanje zahtjeva iz takvih obavezujućih pisanih sporazuma od strane investicionih društava.

Berza obavještava Komisiju o sadržaju obavezujućeg pisanog sporazuma i, na zahtjev, obezbjeđuje sve dalje informacije potrebne da se Komisija uvjeri u postupanje po obavezama iz st. 3 i 4 ovog člana.

Zahtjevi iz st. 1, 2 i 3 ovog člana detaljnije su uređeni Delegiranom Regulativom (EU) br. 2017/578.

Elektronsko trgovanje

Član 314

Berza je dužna da uspostavi i primjenjuje efikasne sisteme, postupke i mehanizme kako bi osigurala da algoritamski sistemi trgovanja ne mogu prouzrokovati ili doprinijeti neurednim uslovima trgovanja na tržištu i kako bi upravljala neurednim tržišnim uslovima koji se pojave iz takvih algoritamskih sistema trgovanja.

Berza mora da zahtijeva da članovi vrše odgovarajuća testiranja algoritama za koje je berza dužna obezbijediti okruženje za sprovođenje takvih testiranja.

Sistemi, postupci i mehanizmi iz stava 1 ovog člana uključuju sisteme kojima se ograničava odnos neizvršenih naloga i transakcija koje član može unijeti u sistem, mogućnost usporavanja priliva naloga ako postoji rizik dostizanja kapaciteta

trgovačkog sistema i ograničavanje i sprovođenje minimalnog pomaka cijene koji je dopušten na tržištu.

Berza mora da ima mogućnost da identifikuje naloge koje generiše algoritamsko trgovanje, različitih algoritama koji se koriste za zadavanje/izlaganje/stvaranje naloga i relevantnih lica koja pokreću te naloge. Identifikovanje naloga koje generiše algoritamsko trgovanje sprovodi se označavanjem takvih naloga od strane članova.

Zahtjevi iz stava 2 ovog člana detaljnije su uređeni Delegiranom Regulativom (EU) br. 2017/584.

Zahtjevi iz stava 3 ovog člana detaljnije su uređeni Delegiranom Regulativom Komisije (EU) 2017/566 od 18. svibnja 2016. o dopuni Direktive 2014/65/EU.

Zahtjevi iz st. 1 do 4 ovog člana moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenim u poglavljima II i IV Regulative (EU) 2022/2554.

Neposredni elektronski pristup regulisanom tržištu

Član 315

Ako berza omogućava neposredni elektronski pristup regulisanom tržištu, mora da uspostavi i primjenjuje efikasne sisiteme, postupke i mehanizme kojima obezbjeđuje:

1) da je pružanje takvih usluga dopušteno članovima samo ako predstavljaju investiciono društvo kojem je izdato odobrenje za rad po ovom zakonu ili kreditnoj instituciji kojoj je izdato odobrenje za rad prema zakonu kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija;
2) da su utvrđeni i da se primjenjuju odgovarajući kriterijumi u pogledu primjerenosti lica kojima se može odobriti taj pristup; i
3) da član zadržava odgovornost za naloge i transakcije izvršene koristeći tu uslugu u odnosu na zahtjeve iz ovog zakona.

Berza mora da uspostavi odgovarajuće standarde u pogledu kontrola rizika i pragova trgovanja kroz pristup regulisanom tržištu iz stava 1 ovog člana i mora da bude u mogućnosti da razlikuje, i ako je potrebno, prekine naloge ili trgovanje lica koja koristi neposredan elektronski pristup odvojeno od drugih naloga ili trgovanja članova.

Berza mora da ima sklopljene sporazume s članstvo za suspendovanje ili isključivanje pružanja neposrednog elektropnskog pristupa klijentu u slučaju neusklađenosti sa st. 1 i 2 ovog člana.

Zahtjevi iz ovog člana detaljnije su uređeni Delegiranom Regulativom (EU) br. 2017/584.

Pomaci cijene

Član 316

Regulisano tržište dužno je da usvoji režime pomaka cijene za akcije, potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima, fondove čijim se udjelima trguje na berzi, certifikate ili druge slične finansijske instrumente i sve druge finansijske instrumente za koje su zahtjevi uređeni Delegiranom Regulativom (EU) br. 2017/588.

Režimi pomaka cijene iz stava 1 ovog člana moraju:

1) biti prilagođeni tako da odražavaju likvidnost finansijskog instrumenta i prosječnu razliku između kupovne i prodajne cijene, uzimajući u obzir poželjnost omogućavanja razumno stabilnih cijena bez nepotrebnih ograničenja kojima se raspbni cijena dodatno sužavaju i
2) biti primjereno prilagođeni za svaki finansijski instrument.

U pogledu akcija s međunarodnim identifikacijskim brojem hartija od vrijednosti (ISIN) izdanim van Evropskog ekonomskog prostora (EEP), ili akcija koje imaju ISIN izdan u EEP-u i kojima se trguje na mjestu trgovanja u trećoj zemlji u lokalnoj valuti ili valuti koja nije valuta EEP-a, kako je navedeno u članu 23 stav 1 tačka (a) Regulative (EU) br. 600/2014, za koje se mjesto trgovanja koje je najrelevantnije tržište u smislu likvidnosti nalazi u trećoj zemlji, regulisano tržište može predvidjeti isti pomak cijene koji se primjenjuje na to mjesto trgovanja.

Način određivanja minimalnog pomaka cijene odnosno režima pomaka cijene u skladu s činjenicama iz stava 2 ovog člana i izmjena određenog režima pomaka cijene detaljnije su propisani Delegiranom Regulativom Komisije (EU) 2017/588.

Primjena režima pomaka cijene iz ovog člana ne sprječava regulisano tržište da upari naloge koji prelaze uobičajenu veličinu po srednjoj vrijednosti unutar trenutnih iznosa cijena ponuda za kupovinu i prodaju.

Pravila i uputstva berze i regulisanog tržišta

Član 317

Berza je dužna da propiše i primjenjuje akte kojima se uređuju opšti uslovi poslovanja berze i regulisanog tržišta kojim upravlja.

Akti iz stava 1 ovog člana koji se odnose na regulisano tržište, su pravila i uputstva za primjenu pravila.

Pravila iz stava 2 ovog člana moraju sadržati posebno:

1) odredbe o članstvu s obzirom na primanje u članstvo, suspenziju i isključenje iz članstva;
2) odredbe o vrstama i načinu trgovanja, uključujući i odredbe o sisitemima poravnanja i namire koje članovi mogu da koriste za namiru izvršenih transakcija;
3) odredbe u vezi s objavljivanjem informacija o trgovanju;
4) odredbe o finansijskim instrumentima kojima se može trgovati na regulisanom tržištu, uključujući odredbe o uvrštenju finansijskih instrumenata, kao i o privremenoj obustavi i isključenju iz trgovanja; i
5) odredbe o kolokacijskim uslugama.

Pravila iz stava 3 ovog člana, kao i sve njihove promjene odobrava Komisija.

Berza prije podnošenja zahtjeva za odobrenje pravila iz stava 3 ovog člana mora o sadržaju istih da sprovede javnu raspravu sa zainteresovanom javnošću putem svojih internetskih stranica.

Akte iz stava 2 ovog člana berza je dužna da objavi na svojim internet stranicama najmanje sedam dana prije početka primjene istih.

Naknade za usluge regulisanog tržišta

Član 318

Berza je dužna da donese cjenovnik u kojem mora da naknade za usluge regulisanog tržišta, uključujući i popuste, odredi na transparentan, korektan i nediskriminišući način, vodeći se razumnim komercijalnim uslovima.

Naknade za usluge regulisanog tržišta ne smiju stvarati podsticaj za postavljanje, izmjenu ili povlačenje naloga ili izvršenje transakcija na način kojim se doprinosi neurednim uslovima trgovanja ili zloupotrebi tržišta.

Berza može da prilagodi naknade u zavisnosti od vrsti finansijskog instrumenta.

Berza može da prilagodi naknade za povučene naloge u skladu s vremenskim trajanjem u kojem je nalog zadržan.

Berza može da odredi više naknade za izlaganje naloga koji se potom povlače, učesnike koji daju veći odnos povučenih naloga od izvršenih i za one koji posluju s tehnikom visokofrekventnog algoritamskog trgovanja.

Berza objavljuje cjenvnik na internet stranicama berze i o njegovom donošenju ili promjeni berza obavještava Komisiju i korisnike svojih usluga najmanje sedam dana prije početka njegove primjene.

Prijedlog cjenovnika berze, kao i njegovih izmjena i dopuna, berza će dostaviti Komisiji najkasnije 30 dana prije njegova usvajanja i u istom roku će ga učiniti dostupnim svim korisnicima svojih usluga, a prilikom njegoog donošenju berza će, ako je moguće, prihvatiti primjedbe i prijedloge korisnika svojih usluga, uz obrazloženje prihvaćenih i odbijenih primjedaba i prijedloga.

Delegirana regulativa Komisije (EU) 2017/573 propisuje uslove koji obezbjeđuju da su kolokacijske usluge iz člana 317 stav 3 tačka 5 ovog zakona i strukture naknada korektne i nediskriminišuće i da strukture naknada ne stvaraju podsticaj za neuredne uslove trgovanja ili zloupotrebu tržišta.

Izdavanje odobrenja za rad berzi

Član 319

Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti iz člana 298 stav 1 ovog zakona podnose osnivači berze ili uprava već osnovanog društva za koje se traži odobrenje za rad.

Pravno lice koja ima namjeru da obavlja djelatnosti iz člana 298 stav 1 ovog zakona mora dobiti odobrenje za rad odnosno mora ispuniti zahtjeve iz stava 4 ovog člana, prije upisa djelatnosti društva u sudski registar.

U zahtjevu za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana mora biti naznačeno koje djelatnosti iz člana 298 ovog zakona berza namjerava da obavlja i vrste finansijskih instrumenata kojima namjerava da trguje na regulisanom tržištu.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana mora biti priložen poslovni plan za rok od tri godine, organizaciona struktura berze i regulisanog tržišta, i opis trgovačkog sistema iz kojeg je vidljivo da isti zadovoljava odredbe ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i propisa donesenim na osnovu ovog zakona, posebno u odnosu na finansijske instrumente kojima će se trgovati na regulisanom tržištu, vrste trgovanja, kao i planirani volumen trgovanja.

Komisija o zahtjevu iz stava 1 ovog člana odlučuje rješenjem.

Komisija pravilima uređuje sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad i proširenja odobrenja za rad, potrebnu dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev, kao i sadržaj te dokumentacije.

Odlučivanje Komisije o zahtjevu za izdavanje odobrenja za rad

Član 320

Komisija može rješenjem istovremeno odlučivati o:

1) zahtjevu berze za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti iz člana 298 st. 1 i 2 ovog zakona;
2) zahtjevu namjeravanih sticaoca kvalifikovanih učešća berze, za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanih učešća berze;

3) zahtjevu za izdavanje prethodne saglasnosti za imenovanje članova uprave berze.

Komisija će berzi rješenjem izdati odobrenje za obavljanje djelatnosti iz člana 298 stava 1 ovog zakona, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) ako je berza organizovana u skladu s članom 299 ovog zakona;
2) ako iznos sopstvenih finansijskih sredstava zadovoljava uslove iz člana 299 stav 4 i člana 303 stav 1 ovog zakona;
3) ako su ispunjeni uslovi iz člana 306 ovog zakona;
4) ako članovi uprave i nadzornog odbora ispunjavaju uslove iz člana 301 i 302 ovog zakona;
5) ako berza ispunjava obaveze iz člana 321 i 322 ovog zakona;
6) ako berza dostavi opis trgovačkog sistema u skladu s članom 319 stav 4 ovog zakona i
7) ako ima uspostavljene mehanizme za ispunjavanje obaveza propisanih u glavi II. Regulative (EU) br. 600/2014 kojom se utvrđuju zahtjevi za transparentnost mjesta trgovanja.

U odobrenju iz stava 2 ovog člana bit će navedene vrste finansijskih instrumenata na koje se odnosi odobrenje za rad.

Odobrenje za rad izdaje se na neodređeno vrijeme, ne može se prenijeti na drugo lice i ne odnosi se na pravnog sljednika.

Berza je dužna trajno da ispunjava uslove pod kojima je odobrenje izdato.

Ako berza koja podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja za rad već ima odobrenje za obavljanje djelatnosti iz člana 298 stav 1 i član 298 stav 2 tačka 2 ovog zakona, smatraće se da su u odnosu na članove uprave ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom.

Proširenje odobrenja za rad

Član 321

Ako, nakon što je pribavila odobrenje za rad iz člana 288 ovog zakona, berza namjerava da omogući trgovinu drugim finansijskim instrumentima ili namjerava da osnuje odnosno upravlja novim regulisanim tržištem, mora od Komisije prethodno da dobije odobrenje.

Odredbe člana 319 i 320 ovog zakona na odgovarajući način primjenjuju se na proširenje odobrenja za rad.

Razlozi za ukidanje odobrenja za rad

Član 322

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je izdala odobrenje za rad:

1) ako berza ne započne da obavlja poslove za koje je odobrenje izdato u roku od jedne godine od dana izdavanja odobrenja za rad, istekom navedenog roka;
2) ako berza ne obavlja poslove za koje je odobrenje za rad izdato duže od šest mjeseci, istekom navedenog roka;
3) ako berza više ne ispunjava uslove na osnovu kojih joj je izdato odobrenje za rad;
4) ako je berza ozbiljno i sistemski kršila odredbe ovog zakona, Regulative (EU) br. 600/2014 i Regulative(EU) br. 569/2014 i pravilima donesenim na osnovu njih;

5) ako berza Komisiji dostavi obavještenje u pisanom obliku da više ne namjerava da obavlja djelatnost upravljanja regulisanim tržištem u skladu sa odredbama člana 288 ovog zakona ili
6) ako berza ne postupi u skladu s rješenjem kojim Komisija nalaže nadzorne mjere iz člana 353 stav 1 tač. 3, 4 i 5 ovog zakona.

Komisija može rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je izdato odobrenje za rad ako je berzi odobrenje za rad izdato na osnovu neistinite ili netačne dokumentacije ili neistinito predstavljenih činjenica koje su bitne za poslovanje berze ili na osnovu lažnih izjava ili na drugi nepravilan način.

Kada Komisija donosi rješenje kojim se ukida izdto odobrenje za rad, odobrenje za rad je ukinuto danom dostave rješenja Komisije kojim se ukida odobrenje za rad.

Berza koja je bitna u pogledu veličine, interne organizacije kao i prirode, obima i složenosti svojih aktivnosti u skladu sa članom 302 stav 9 ovog zakona, može da prestane da obavlja poslove upravljanja regulisanim tržištem najmanje šest mjeseci od dana kada je berza, povjerilac ili stečajni upravnik o tome obavjestio Komisiju.

Komisija o danu prijema obavještenja iz stava 1 tačka 5 ovog člana obavještava berzu, povjerioca ili stečajnog upravnika kao i sud koji odlučuje o pokretanju i sprovođenju stečajnog postupka.

Komisija može da produži rok iz stava 4 ovog člana za najduže dodatnih šest mjeseci, ako je to potrebno radi zaštite interesa investitora, članova regulisanog tržišta i izdavaoca finansijskih instrumenata.

Ovlašćenje Komisije da ukine svoje zakonito rješenje u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana nije ograničeno rokom.

O ukidanju odobrenja za rad Komisija će obavjestiti ESMA-u, centralno klirinško depozitarno društvo, centralnu drugu ugovornu stanu, nadležni privredni sud, članove regulisanog tržišta kojim upravlja berza i organizatora Fonda za zaštitu investitora, kada je to primjenjivo.

Izdavanje odobrenja za obavljanje usluga dostavljanja informacija

Član 323

Komisija berzi rješenjem izdaje odobrenje za obavljanje usluga dostavljanja informacija iz člana 298 stav 2 tačka 2 ovog zakona.

Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana podnosi uprava berze.

Berza je dužna uz zahtjev iz stava 2 ovog člana da priloži sve podatke kako je propisano pravilima iz člana 370 stava 6 ovog zakona.

Komisija će berzi rješenjem izdati odobrenje za obavljanje usluga iz stava 1 ovog člana ako su ispunjeni uslovi iz člana 371 stav 1 tačka 3 ovog zakona.

O zahtjevu iz stava 2 ovog člana Komisija će odlučiti u roku od šest mjeseci od dana prijema urednog zahtjeva.

Zahtjev je uredan ako sadrži sve podatke potrebne za odlučivanje propisane stavom 3 ovog člana.

Ako berza u roku koji odredi Komisija ne ukloni nedostatke zahtjeva, Komisija će rješenjem odbaciti zahtjev.

Komisija o svakom rješenju iz stava 4 ovog člana izvještava ESMA-u.

Kada prilikom obavljanja usluga iz stava 1 ovog člana nastupe okolnosti iz člana 374 stav 2 tačka 3 ovog zakona, Komisija može berzi rješenjem zabraniti pružanje samo tih usluga.

Nakon dobijanja odobrenja za rad iz stava 5 ovog člana berza može djelatnosti za koje je odobrenje za rad izdato da upiše u sudski registar kao djelatnost.

Odobrenje za obavljanje usluga iz stava 1 ovog člana omogućava berzi obavljanje te djelatnosti na području Evropske unije.

Spisak regulisanih tržišta

Član 324

Komisija sastavlja i redovno ažurira spisak regulisanih tržišta za koje je Crna Gora matična država članica.

Spisak iz stava 1 ovog člana i njegove izmjene Komisija dostavlja nadležnim organima ostalih država članica i ESMA-i.

Spisak sadrži jedinstvenu identifikacionu oznaku koju je odredila ESMA u skladu s odredbama Delegirane regulative Komisije (EU) 2017/571 i čl. 6, 10 i 26 Regulative (EU) br. 600/2014.

Pristup i trgovanje na regulisanom tržištu

Član 325

Berza može kao člana regulisanog tržišta da prihvati:

1) investiciona društva i kreditne institucije koji posjeduju odgovarajuće odobrenje nadležnog organa matične države članice;
2) investiciona društva i kreditne institucije iz treće zemlje, koji posjeduju odgovarajuće odobrenje nadležnog regulatornog organa i ispunjavaju uslove ekvivalentne uslovima propisanim ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija.

Berza može kao člana regulisanog tržišta da prihvati i druga lica koja:

1) imaju dobar ugled;
2) imaju dovoljno stručnog znanja, osposobljenosti i iskustva za trgovanja;
3) imaju odgovarajuću organizacionu strukturu, ako je to primjereno i
4) imaju dovoljno sredstava za aktivnost koju će da obavlja, uzimajući u obzir i eventualne finansijske aranžmane koje je berza propisala u svrhu namire transakcija.

Berza je dužna da Komisiji dostavi redovno obnavljan spisak članova regulisanog tržišta.

Članstvo

Član 326

Berza je dužna da svojim pravilima iz člana 317 ovog zakona na osnovu objektivnih kriterijuma, na transparentan i nediskriminišući način, uspostavi, održava i sprovodi pravila za prijem u članstvo ili pristup regulisanom tržištu.

Pravila iz stava 1 ovog člana treba da sadrže obaveze članova koje proizlaze iz:

1) organizacione strukture i upravljanja regulisanim tržištem;
2) pravila za transakcije koje se izvršavaju na tržištu;
3) pravila struke kojih se pridržavaju zaposleni člana berze;
4) uslova utvrđenih za članove osim investicionih društava i kreditnih institucija u skladu sa odredbama člana 325 stav 2 ovog zakona i
5) pravila i propisa za poravnanje i namiru transakcija zaključenih na regulisanom tržištu.

Obaveze članova

Član 327

Članovi regulisanog tržišta dužni su da postupaju s pažnjom dobrog stručnjaka s obzirom na članstvo na regulisanom tržištu, u skladu s aktima berze iz člana 317 ovog zakona, i da izbjegavaju u svom poslovanju aktivnosti koje bi mogle uzrokovati štetu ugledu regulisanog tržišta.

Na transakcije izvršene na regulisanom tržištu između članova regulisanog tržišta, isti nisu obavezni međusobno da primjenjuju odredbe člana 159 do 168, člana 173, člana 179 do 190 i člana 193 do 198 ovog zakona.

Izuzetno od odredbe stava 2 ovog člana, članovi regulisanog tržišta dužni su da se pridržavaju odredbi člana 159 do 168, člana 173, člana 179 do 190 i člana 173 do 198 ovog zakona kada izvršavaju naloge na regulisanom tržištu za račun klijenta.

Praćenje usklađenosti s pravilima i drugim zakonskim obavezama članova regulisanog tržišta

Član 328

Berza je dužna da uspostavi i održavati djelotvorne mjere i postupke za redovno praćenje poštovanja pravila regulisanog tržišta kojim upravlja od strane svojih članova.

Berza je dužna da nadzire naloge, uključujući otkazivanje naloga i transakcije koje obavljaju članovi regulisanog tržišta, u okviru sistema regulisanog tržišta kojim upravlja berza, u svrhu uočavanja kršenja pravila, neurednih uslova trgovanja, postupanje koje može ukazivati na ponašanje koje je zabranjeno na osnovu Regulative (EU) br. 596/2014 ili poremećaje u sistemu povezane s finansijskim instrumentom. Nadzor trgovanja odvija se uz pomoć prikladnog računarskog sistema nadzora koji omogućava sistemsko i potpuno prikupljanje i procjenu informacija o trgovanju i informacija u vezi s trgovanjem i olakšava potrebne istražne postupke.

Berza je dužna bez odlaganja da obavijesti Komisiju o svakom značajnom kršenju svojih pravila, nepravilnim uslovima trgovanja ili postupanje koje može ukazivati na ponašanje koje je zabranjeno na osnovu Regulative (EU) br. 596/2014 ili poremećaje u sistemu povezane s finansijskim instrumentom, a u skladu s odredbama člana 81 i člana 82 Delegirane regulative (EU) br.2017/565.

Berza je dužna bez odlaganja da dostavi Komisiji sve potrebne podatke i da sarađuje prilikom nadzora i istrage u vezi sa slučajevima zloupotrebe tržišta koja su se dogodila na regulisanom tržištu ili putem njega u postupcima koje vode nadležna organi.

Komisija će obavijestiti ESMA-u i nadležne organe drugih država članica o informacijama iz stava 3 ovog člana. U vezi s postupanjem koje može ukazivati na ponašanje koje je zabranjeno na osnovu Regulative (EU) br. 596/2014, Komisija će obavijestiti nadležni organ druge države članice i ESMA-u nakon što se uvjeri da se takvo ponašanje sprovodi ili se sprovodilo.

Na berzu se na odgovarajući način primjenjuje član 147 ovog zakona.

Komisija pravilima određuje okolnosti koje pokreću zahtjeve za dostavljanje informacija kako je navedeno u stavu 3 ovog člana.

Pristup regulisanom tržištu licima iz drugih država članica

Član 329

Berza je dužna pravilima iz člana 317 ovog zakona da propiše mogućnost članstva ili pristupa regulisanom tržištu kojim upravlja, neposredno ili putem udaljenog pristupa.

Član 330

Kada berza namjerava u drugoj državi članici da omogući udaljeni pristup regulisanom tržištu kojim upravlja, dužna je da o tome obavijesti Komisiju.

Komisija će informaciju iz stava 1 ovog člana u roku od 30 dana proslijediti nadležnom organu države članice u kojoj berza namjerava da omogući takav pristup i ESMA-i na njen zahtjev.

Na zahtjev nadležnog organa države članice domaćina, Komisija će mu u razumnom roku dostaviti podatke o članu regulisanog tržišta.

U svrhu obavještavanja nadležnog organa države članice domaćina, u skladu sa stavom 3 ovog člana berza je dužna Komisiji bez odlaganja da dostavi spisak trenutnih članova regulisanog tržišta.

Ako organizator tržišta regulisanog tržišta iz druge države članice namjerava u Crnoj Gori da omogući udaljeni pristup svom regulisanom tržištu, Komisija može od nadležnog organa matične države članice regulisanog tržišta da zahtijeva podatke o članu tog regulisanog tržišta.

Trgovanje na regulisanom tržištu

Član 331

Trgovanje na regulisanom tržištu mora se odvijati po načelima efikasnosti, ažurnosti, nepristranosti i jednakosti svih učesnika.

Berza je dužna da odabere trgovački sisitem za trgovanje na regulisanom tržištu kojim upravlja vodeći se načelima:

1) efikasnosti
2) ekonomičnosti
3) funkcionalnosti trgovačkog sistema i
4) zaštite investitora.

Uz načela propisana stavom 1 ovog člana, izbor trgovačkog sistema i načina trgovanja zavisi i od vrste finansijskih instrumenata kojima se trguje na regulisanom tržištu i volumenu trgovanja.

Berza može u izuzetnim okolnostima da donese odluku kojom će odrediti vrijeme početka ili završetka trgovanja, drugačije od vremena propisanog pravilima regulisanog tržišta ili kada se zbog drugih značajnih okolnosti ne može garantovati uredno trgovanje.

O odluci iz stava 4 ovog člana, berza je dužna da bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Za sporove proizašle iz trgovanja na regulisanom tržištu kojim upravlja berza, primjenjuje se pravo Crne Gore.

Finansijski instrumenti kojima se trguje na regulisanom tržištu

Član 332

Berza upravlja regulisanim tržištem koje se sastoji od redovnog tržišta i službenog tržišta. Berza može svojim pravilima da propiše i druge segmente regulisanog tržišta za koje će propisati strožije uslove u vezi s uvrštenjem i zaštitom investitora, od onih propisanih članom 334 ovog zakona.

Na redovno tržište mogu se uvrstiti hartije od vrijednosti, ako su ispunjeni uslovi iz člana 333 ovog zakona i ostali finansijski instrumenti, ako su ispunjeni uslovi iz člana 333 ovog zakona, koji se odnose na finansijske instrumente.

Na službeno tržište mogu se uvrstiti hartije od vrijednosti, ako su ispunjeni uslovi iz člana 334 ovog zakona.

Izdavaoci finansijskih instrumenata uvrštenih na regulisano tržište moraju obezbijediti postojanje identifikacionog broja odnosno identifikacione oznake u skladu sa odredbama člana 3 Delegirane Regulative Komisije (EU) 2017/585.

Uslovi za uvrštenje na redovno tržište

Član 333

Na redovno tržište mogu se uvrstiti samo finansijski instrumenti u skladu s jasnim i transparentnim pravilima u skladu sa odredbama člana 317 stav 3 tačka 4 ovog zakona.

Pravilima iz stava 1 ovog člana se mora obezbijediti da se svim finansijskim instrumentima uvrštenim za trgovanje na regulisanom tržištu može trgovati korektno, uredno i djelotvorno, a u slučaju prenosivih hartija od vrijednosti da su one slobodno prenosive.

U slučaju izvedenica, pravilima iz stava 1 ovog člana naročito se mora obezbijediti da su izvedeni finansijski instrumenti oblikovani na način koji omogućava uredno formiranje njihove cijene, kao i postojanje djelotvornih uslova namire.

Hartije od vrijednosti koji se uvrštavaju na redovno tržište moraju da ispunjavaju sljedeće uslove:

1) hartije od vrijednosti za koje se podnosi zahtjev za uvrštenje moraju biti izdate u skladu s propisima koji se na njih odnose i slobodno prenosive;
2) pravni položaj izdavaoca finansijskog instrumenta je u skladu s propisima Crne Gore ili države sjedišta izdavaoca.

Hartije od vrijednosti izdavaoca sa sjedištem u Crnoj Gori mogu biti uvrštene na redovno tržište samo ako su u nematerijalizovanom obliku.

Berza mora da uspostavi i primjenjuje djelotvorne mjere za provjeru ispunjavaju li izdavaoci prenosivih hartija od vrijednosti koje su uvrštene za trgovanje na redovnom tržištu obaveze prema pravu Evropske unije u vezi s početnim, stalnim ili ad hoc obavezama objavljivanja.

Berza mora da omogući članu regulisanog tržišta pristup informacijama iz stava 6 ovog člana koji su javno objavljeni u skladu sa pravom Evropske unije.

Berza je dužna primjenjivati odredbe Delegirane regulative Komisije (EU) 2017/568 prilikom provjere ispunjava li finansijski instrument izdat na način u skladu sa uslovima utvrđenim u stav 1 i stavu 4 tačka 1 ovog člana uslove za uvrštenje odnosno za trgovanje na različitim segmentima tržišta kojima upravlja.

Odobrenje berze

Član 334

Za trgovanje finansijskim instrumentima na redovnom tržištu potrebno je odobrenje berze.

Zahtjev za uvrštenje u redovno tržište može podnijeti izdavalac ili lice koje izdavalac ovlašćenjei.

Berza će izdati odobrenje za uvrštenje ako su ispunjeni uslovi iz člana 333 ovog zakona.

Berza će odbiti zahtjev za uvrštenje finansijskog instrumenta na redovno tržište ako:

1) nisu ispunjeni uslovi iz st. 2 ili 3 ovog člana; ili
2) prema informacijama kojima raspolaže proizlazi da bi uvrštenje bilo štetno po interese investitora.

Odlučivanje o uvrštenju na redovno tržište

Član 335

Berza je dužna da svojim pravilima propiše kada se zahtjev za uvrštenje na regulisano tržište smatra urednim.

Berza je dužna da obavijesti Komisiju o svakom primljenom zahtjevu za uvrštenje finansijskih instrumenata, kao i o svojoj odluci u vezi s uvrštenjem ili odbijanjem zahtjeva za uvrštenje.

Berza je dužna na svojim internet stranicama da objavi sve podatke o uvrštenju finansijskih instrumenata na redovno tržište kojim upravlja.

Berza je dužna da uspostavi i primjenjuje mjere redovne provjere usklađenosti uvrštenih finansijskih instrumenata sa zahtjevima iz člana 333 ovog zakona.

Uvrštenje hartija od vrijednosti bez saglasnosti izdavaoca

Član 336

Izuzetno od odredbi člana 334 stav 2 ovog zakona, prenosive hartije od vrijednosti mogu biti uvrštene u trgovanje na regulisanom tržištu bez obzira na saglasnost izdavaoca ako su već uvršteni na jednom od sljedećih uređenih tržišta:

1) na regulisanom tržištu države članice; ili
2) na berzi treće zemlje, ako su zakonske odredbe treće zemlje:
   a) u vezi sa zahtjevom za uvrštenje hartija od vrijednosti, uporedive sa onim propisanim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;
   b) u vezi s izradom prospekta izdavanja ili prospekta uvrštenja hartija od vrijednosti, uporedive sa onim propisanim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;
   c) ako na toj berzi postoje pretpostavke obaveze transparentnosti koje su uporedive s onima na regulisanom tržištu za uvrštene hartije od vrijednosti i
   d) ako je garantovana razmjena informacija u svrhu nadzora trgovanja s nadležnim organima u toj državi.

Kada se hartije od vrijednosti uvrste na regulisano tržište, u skladu sa stavom 1 ovog člana, berza je dužna da najkasnije u roku od tri dana od dana uvrštenja obavijesti izdavaoca da se njegovim finansijskim instrumentima trguje na regulisanom tržištu kojim berza upravlja.

Kada se hartije od vrijednosti uvrste na regulisano tržište, u skladu sa stavom 1 ovog člana, berza je dužna da bez odlaganja obavijesti Komisiju i javnost o uvrštenju.

Kada su, u skladu sa stavom 1 ovog člana hartije od vrijednosti uvrštene na regulisano tržište bez saglasnosti izdavaoca, isti nije obavezan da objavljuje propisane informacije prema regulisanom tržištu na kojem su njegove hartije od vrijednosti uvrštene bez njegove saglasnosti.

Uslovi za uvrštenje na službeno tržište

Član 337

Hartije od vrijednosti za koje se traži uvrštenje na službeno tržište moraju, osim uslova propisanih odredbama člana 333 ovog zakona, da ispunjavaju sljedećim dodatne uslove:

1) akcije i izdavaoci tih akcija, odredbama iz člana 337 do 340 ovog zakona;
2) dužnički hartije od vrijednosti i izdavaoci tih hartija, odredbama iz člana 341 do 346 ovog zakona;
3) potvrde o deponovanim akcijama mogu biti uvrštene samo ako:
   a) izdavaoc akcija, na osnovu kojih su izdate potvrde o deponovanim akcijama, zadovoljava uslove propisane članom 337 ovog zakona;
   b) potvrde zadovoljavaju uslove propisane čl. 338 i 339 ovog zakona;
   c) izdavaoc potvrda o deponovanim akcijama garantuje primjerenu zaštitu investitora.

Zahtjev za uvrštenje

Član 338

Za trgovanje finansijskim instrumentima na službenom tržištu potrebno je odobrenje berze.

Zahtjev za uvrštenje na službeno tržište može podnijeti izdavalac ili lice koje izdavaoc ovlašćenjei.

Berza će izdati odobrenje za uvrštenje na službeno tržište ako hartije od vrijednosti ispunjavaju uslove propisane odredbama člana 337 ovog zakona.

Berza će odbiti zahtjev za uvrštenje hartija od vrijednosti na službeno tržište ako predmetni finansijski instrument i/ili izdavaoc istog ne ispunjava uslove ili prema informacijama kojima berza raspolaže proizlazi da bi uvrštenje bilo štetno po interese investitora.

Berza može, isključivo u interesu zaštite investitora, uvrštenje neke hartije od vrijednosti na službeno tržište uslovljavati bilo kojim primjerenim posebnim uslovom.

O uslovu iz stava 5 ovog člana, berza će izričito obavijestiti podnosioca zahtjeva.

Kada se zahtjev za uvrštenje na službeno tržište odnosi na hartije od vrijednosti koje su već uvrštene na regulisano tržište neke druge države članice, berza može odbiti zahtjev ako izdavalac hartija od vrijednosti ne ispunjava svoje obaveze koje proizlaze iz uvrštenja na predmetno regulisano tržište.

Odredba stava 7 ovog člana na odgovarajući se način primjenjuje na zahtjev koji se odnosi na uvrštenje na redovno tržište.

Odlučivanje o uvrštenju na službeno tržište

Član 339

Berza je dužna da svojim pravilima propiše kada će se zahtjev iz člana 338 stav 2 ovog zakona smatrati urednim.

Berza je dužna da obavijesti Komisiju o svakom primljenom zahtjevu za uvrštenje hartija od vrijednosti, kao i o svojoj odluci u vezi s uvrštenjem ili odbijanjem zahtjeva za uvrštenje.

Berza je dužna da na svojim internet stranicama objavi sve podatke o uvrštenju hartija od vrijednosti na službeno tržište kojim upravlja.

Berza je dužna da podnosioca zahtjeva iz člana 338 stav 2 ovog zakona obavijesti o odluci u roku od 30 dana od prijema zahtjeva, a u vanrednim slučajevima u roku od 60 dana.

Ako odluka berze ne bude donesena u roku iz stava 4 ovog člana, smatra se da je zahtjev odbijen. Takvo odbijanje otvara mogućnost pokretanja upravnog spora podnošenjem tužbe pred privrednim sudom.

Posebne odredbe za uvrštenje akcija. Uslovi koje moraju da ispunjavaju izdavaoci za čije je akcije podnesen zahtjev za uvrštenje na službeno tržište

Član 340

Pravni položaj izdavaoca mora biti u skladu s propisima države sjedišta, a naročito u pogledu osnivanja i poslovanja.

Očekivana tržišna kapitalizacija akcija za čije je uvrštenje podnesen zahtjev mora iznositi najmanje 1.000.000,00 eura.

Ako se očekivana tržišna kapitalizacija iz stava 2 ovog člana ne može procijeniti, kapital i rezerve društva, uključujući dobit ili gubitak finansijske godine koja prethodi podnošenju zahtjeva, moraju iznositi najmanje 1.000.000,00 eura.

Berza može odobriti uvrštenje na službeno tržište i bez ispunjavanja uslova iz st. 2 i 3 ovog člana, ako smatra da će postojati odgovarajuće tržište za navedene akcije.

Uslovi propisani st.1 i 2 ovog člana neće se primjenjivati pri uvrštenju na službeno tržište novog bloka akcija istog roda, kao i one koje su već uvrštene.

Izdavaoc mora da ima objavljene ili podnesene godišnje finansijske izvještaje u skladu sa zakonodavstvom države sjedišta izdavaoca za tri poslovne godine koje prethode podnošenju zahtjeva za uvrštenje na službeno tržište.

Izuzetno, berza je ovlašćena da odobri uvrštenje akcija izdavaoca koji ne ispunjavaju uslove iz stava 6 ovog člana, ako berza smatra da investitori imaju podatke potrebne za procjenu izdavaoca i akcija za koje se traži uvrštenje na službeno tržište i ako je to ili u interesu izdavaoca ili u interesu investitora.

Uslovi koje moraju da ispune akcije za koje je podnesen zahtjev za uvrštenje na službeno tržište

Član 341

Ako uvrštenju na službeno tržište prethodi javna ponuda, prvo uvrštenje na službeno tržište, može se izvršiti tek istekom perioda upisa i uplate u javnoj ponudi.

Prije uvrštenja akcija na službeno tržište dovoljan broj akcija mora biti distribuiran javnosti.

Ako se akcije distribuiraju javnosti putem regulisanog tržišta, uvrštenje na službeno tržište može se odobriti i bez ispunjavanja uslova iz stava 2 ovog člana, samo ako berza smatra da će dovoljan broj akcija biti distribuiran putem regulisanog tržišta u kratkom vremenskom periodu.

Kada se zahtjev za uvrštenje na službeno tržište podnosi za novi blok akcija istog roda, procjena berze iz stava 3 ovog člana u vezi s dovoljnim brojem akcija distribuiranog javnosti, može se odnositi na sve izdate akcije, a ne samo na navedeni novi blok.

Berza može da odobri zahtjev za uvrštenje na službeno tržište akcija onih izdavaoca čije su akcije već uvrštene na službeno tržište u trećoj zemlji, ako je

dovoljan broj akcija distribuiran javnosti u trećoj zemlji ili državi u kojoj su navedene akcije uvrštene na službeno tržište.

U smislu ove glave zakona smatra se da je dovoljan broj akcija distribuiran javnosti ako:

1) se najmanje 25 % roda akcija za koje je podnesen zahtjev za uvrštenje nalazi u rukama javnosti ili
2) obzirom na velik broj akcija istog roda i procenat distribucije javnosti, tržište može uredno da funkcioniše i ako je manji procent akcija u rukama javnosti.

Berza svojim pravilima propisuje koje se akcije ne smatraju akcijama distribuiranima javnosti.

Zahtjev za uvrštenje na službeno tržište mora se odnositi na sve već izdate akcije istog roda.

Izuzetno od stava 8 ovog člana, zahtjev za uvrštenje ne mora se odnositi na akcije koje:

1) pripadaju paketima koji služe za održavanje kontrole nad društvom; ili
2) na osnovu ugovora nisu prenosive u određenom vremenskom periodu, pod uslovom da je javnost obaviještena o okolnostima iz tač.1 i 2 ovog stava i da interesi vlasnika akcija za koje je podnesen zahtjev za uvrštenje neće biti oštećeni.

Uvrštenje na službeno tržište akcija u materijalizovanom obliku izdavaoca sa sjedištem u drugoj državi članici

Član 342

Za uvrštenje na službeno tržište akcija u materijalizovanom obliku izdavaoca sa sjedištem u drugoj državi članici potrebno je da njihov materijalizovani oblik bude u skladu sa standardima propisanim u toj drugoj državi članici.

Ako materijalizovani oblik nije u skladu s propisima Crne Gore, berza objavljuje tu činjenicu javnosti.

Za uvrštenje na službeno tržište akcija u materijalizovanom obliku izdavaoca sa sjedištem u trećoj zemlji, materijalizovani oblik akcija mora da osigura dovoljnu zaštitu investitora.

Posebne odredbe u vezi s izdavaocem iz treće zemlje

Član 343

Akcije izdavaoca sa sjedištem u trećoj zemlji, a koje nisu uvrštene niti u državi sjedišta niti u državi u kojoj se drži većina akcija, mogu se uvrstiti na službeno tržište samo ako berza smatra da razlozi ne uvrštenja u državi sjedišta ili u državi u kojoj se drži većina akcija nisu vezani uz zaštitu investitora.

Posebne odredbe za uvrštenje dužničkih hartija od vrijednosti

Član 344

Dužnički hartije od vrijednosti za koje je podnesen zahtjev za uvrštenje na službeno tržište moraju oblikom i sadržajem biti u skladu s propisima koji se na njih odnose i slobodno prenosivi.

Izuzetno od stava 1 ovog člana berza može slobodno prenosivim smatrati i dužničke hartije od vrijednosti koje nisu u potpunosti uplaćene ako postoje mehanizmi koji obezbjeđuju da prenosivost takvih dužničkih hartija od vrijednosti nije ograničena

i ako je omogućeno transparentno i uredno trgovanje navođenjem odgovarajućih informacija javnosti.

Ako uvrštenju na službeno tržište prethodi javna ponuda, prvo uvrštenje na službeno tržište može se izvršiti tek istekom perioda upisa i uplate u javnoj ponudi.

Odredbe stava 3 ovog člana neće se primjenjivati u slučaju ponavljajućih izdanja dužničkih hartija od vrijednosti kod kojih nije utvrđen datum završetka perioda upisa tih hartija od vrijednosti.

Zahtjev za uvrštenje na službeno tržište mora se odnositi na sve jednako rangirane dužničke hartije od vrijednosti.

Uvrštenje na službeno tržište dužničkih hartija od vrijednosti u materijalizovanom obliku izdavaoca iz druge države članice

Član 345

Za uvrštenje na službeno tržište dužničkih hartija od vrijednosti u materijalizovanom obliku izdavaoca iz druge države članice, potrebno je da njihov materijaliovani oblik bude u skladu sa standardima propisanima u toj drugoj državi članici.

Ako materijalizovani oblik nije u skladu s propisima Crne Gore, berza objavljuje tu činjenicu javnosti.

Materijalizovani oblik dužničkih hartija od vrijednosti izdatih u jednoj državi članici mora odgovarati standardima koji su na snazi u toj državi članici.

Materijalizovani oblik dužničkih hartija od vrijednosti izdavaoca iz treće zemlje, mora obezbijediti dovoljnu zaštitu investitora.

Ostali uslovi

Član 346

Nominalni iznos izdanja za dužničke hartije od vrijednosti za koji je podnesen zahtjev za uvrštenje na službeno tržište ne može biti manji od 200.000,00 eura.

Odredba iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se u slučaju ponavljajućih izdanja dužničkih hartija od vrijednosti za koje nominalni iznos izdanja nije unaprijed utvrđen.

Posebni uslovi za prijem akcija u trgovinu na regulisanom tržištu i zamjenjive dužničke hartije od vrijednosti i dužničke hartije od vrijednosti s varantima

Član 347

Zamjenjive dužničke hartije od vrijednosti i dužnički hartije od vrijednosti s varantima mogu se uvrstiti na službeno tržište samo ako:

1) se odnose na akcije koje su već uvrštene na isto regulisano tržište;
2) se odnose na akcije koje su već uvrštene na neko drugo regulisano tržište; ili
3) se uvrštavaju istovremeno s akcijama na koje se odnose.

Berza može da odobri uvrštenje na službeno tržište dužničkih hartija od vrijednosti iz stava 1 ovog člana, samo ako smatra da su njihovim imaocima na raspolaganju svi podaci koji su im potrebni za procjenu vrijednosti akcija na koje se navedeni dužnički hartije od vrijednosti odnose.

Regulisano tržište dužno je da zahtijeva da predvidiva tržišna kapitalizacija društva čije se akcije prijavljuju za prijem u trgovinu ili, ako se ta kapitalizacija ne može pouzdano procijeniti, kapital i rezerve tog društva, uključujući dobit ili gubitak iz prethodne finansijske godine, iznose najmanje 1.000.000 eura.

Uslov iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na prijem u trgovinu akcija koje su zamjenjive sa akcijama koje su već primljene u trgovinu na regulisanom tržištu.

Ako usljed promjene kursa protivrijednost iznosa iz stava 3 ovog člana izražena u valuti koja nije euro tokom perioda od jedne godine ostane najmanje 10% iznad ili najmanje 10% ispod iznosa od 1.000.000 eura, Crna Gora je dužna da u roku od 12 mjeseci od isteka tog perioda uskladi propise kojima se uređuje prijem akcija u trgovinu sa tim iznosom.

Regulisano tržište dužno je da zahtijeva da u trenutku prijema u trgovinu najmanje 10% upisanog kapitala koji se odnosi na razred akcija za koji se traži prijem bude u vlasništvu javnosti.

Izuzetno od stava 6 ovog člana, regulisano tržište može u trenutku prijema u trgovinu utvrditi najmanje jedan od sljedećih uslova, i to da:

1) je dovoljan broj akcija u vlasništvu javnosti,
2) su akcije u vlasništvu dovoljnog broja akcionara ili
3) tržišna vrijednost akcija u vlasništvu javnosti predstavlja dovoljan dio upisanog kapitala u tom razredu akcija.

Ako se prijem u trgovinu traži za akcije koje su zamjenjive sa akcijama koje su već primljene u trgovinu, regulisano tržište je dužno da prilikom ocjene ispunjenosti uslova u pogledu vlasništva javnosti cijeni ukupan broj emitovanih akcija, a ne samo akcije koje su predmet zamjenjivosti.

Komisija propisuje bliže kriterijume za utvrđivanje ispunjenosti uslova iz ovog člana, kao i da prati njihov uticaj na likvidnost tržišta kapitala.

Zamjenjive dužničke hartije od vrijednosti i dužnički hartije od vrijednosti s varantima mogu se uvrstiti na službeno tržište samo ako:

1) se odnose na akcije koje su već uvrštene na isto regulisano tržište;
2) se odnose na akcije koje su već uvrštene na neko drugo regulisano tržište; ili
3) se uvrštavaju istovremeno s akcijama na koje se odnose.

Berza može da odobri uvrštenje na službeno tržište dužničkih hartija od vrijednosti iz stava 10 ovog člana, samo ako smatra da su njihovim imaocima na raspolaganju svi podaci koji su im potrebni za procjenu vrijednosti akcija na koje se navedeni dužnički hartije od vrijednosti odnose.

Posebne odredbe za uvrštenje dužničkih hartija od vrijednosti koje izdaje država, regionalne ili lokalne vlasti ili međunarodni javni organi

Član 348

Kada uvrštenju na službeno tržište prethodi javna ponuda, prvo uvrštenje na službeno tržište može se izvršiti tek istekom perioda upisa i uplate u javnoj ponudi.

Odredbe stava 1 ovog člana ne odnose se na upise kod kojih nije utvrđen datum završetka perioda upisa tih hartija od vrijednosti.

Zahtjev za uvrštenje na službeno tržište mora se odnositi na sve hartije od vrijednosti istog ranga.

Uvrštenje na službeno tržište dužničkih hartija od vrijednosti, koje je izdala država članica ili njena regionalna ili lokalna organi u materijalizovanom obliku

Član 349

Za uvrštenje na službeno tržište dužničkih hartija od vrijednosti, koje je izdala država članica ili njena regionalna ili lokalni organi u materijalizovanom obliku,

potrebno je da njihov materijalizovani oblik bude u skladu sa standardima propisanim u toj državi članici.

Ako materijalizovani oblik hartija od vrijednosti nije u skladu s propisima Crne Gore, berza objavljuje tu činjenicu javnosti.

Materijalizovani oblik dužničkih hartija od vrijednosti koje je izdala treća zemlja ili njena regionalna ili lokalna organi ili javna međunarodna organi mora obezbijediti dovoljnu zaštitu investitora.

Obaveze izdavaoca čiji su hartije od vrijednosti uvrštene na službeno tržište i izdavaoca čiji su hartije od vrijednosti uvrštene na posebne segmente regulisanog tržišta

Član 350

Prilikom nove javne ponude akcija koje su istog roda kao i akcije već uvrštene na službeno tržište izdavaoc je dužan, osim za akcije za koje postoji izuzeće od obaveze uvrštenja iz člana 341 stav 9 ovog zakona, podnijeti zahtjev za njihovo uvrštenje na službeno tržište, najkasnije u roku od jedne godine od njihovog izdavanja ili kada postanu slobodno prenosive.

Berza može u okviru svojih pravila i za druge segmente regulisanog tržišta, a koji sadrže strožije uslove u vezi s uvrštenjem i zaštitom investitora, a na koji bi se izdavaoci mogli dobrovoljno uvrstiti, propisati obavezu ekvivalentnu onoj iz stava 1 ovog člana, a koja bi se odnosila na takav drugi segment regulisanog tržišta.

Berza je u okviru svojih pravila dužna da propiše sankcije, uključujući i novčane sankcije, za one izdavaoce koji ne postupe u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Odredbe stava 3 ovog člana primjenjuje se na odgovarajući način kada berza u svojim pravilima primijeni mogućnost iz stava 2 ovog člana.

Obaveze izdavaoca čiji su hartije od vrijednosti uvrštene na regulisano tržište

Član 351

Izdavaoc čije su hartije od vrijednosti uvrštene na regulisano tržište, dužan je da berzi dostavi sve podatke koje berza smatra primjerenim za zaštitu investitora i osiguranje nesmetanog funkcionisanja tržišta.

Ako zaštita investitora ili nesmetano funkcioniranje tržišta to zahtijevaju, berza može od izdavaoca zahtijevati objavu informacija iz stava 1 ovog člana, pri čemu će odrediti oblik i rokove za objavu istih.

Ako izdavaoc ne objavi podatke u skladu sa stavom 2 ovog člana, berza će objaviti navedene podatke, nakon što o istima primi izjašnjenje izdavaoca.

Berza će objaviti podatak da izdavalac ne ispunjava svoje obaveze koje proizlaze iz uvrštenja na regulisano tržište u skladu s odredbama ovog zakona, uključujući i obaveze koje se odnose na izdavaoce iz člana 350 ovog zakona.

Izdavalac će obavijestiti berzu prilikom nove javne ponude akcija koje su istog roda kao i akcije već uvrštene na regulisano tržište, uključujući i za one kod kojih nije bio dužan da podnese zahtjev za uvrštenje u skladu sa članom 350 st. 1 do 3 ovog zakona.

Berza će pravilima propisati podatke koje joj je izdavalac dužan dostaviti u slučaju iz stava 5 ovog člana, a koji će najmanje uključivati podatke iz kojih će investitorima i potencijalnim investitorima biti moguće jednostavno i tačno da utvrdi ukupni iznos osnovnog kapitala izdavaoca, vlasničku strukturu izdavaoca odnosno identitet imaoca hartija od vrijednosti, ukupan broj akcija izdavaoca izdatih s glasačkim

pravima i, ako je primjenjivo, ukupan broj akcija izdavaoca koje su izdate bez glasačkih prava.

Berza će javno objaviti podatke iz stava 6 ovog člana koji su potrebni da bi investitori i potencijalni investitori raspolagali punom informacijom o ukupnom iznosu osnovnog kapitala izdavaoca, vlasničkoj strukturi izdavaoca odnosno identitetu imaoca hartija od vrijednosti te ukupnom broju izdatih akcija izdavaoca.

Privremena obustava i isključenje finansijskih instrumenata iz trgovanja

Član 352

Berza je dužna da bez odlaganja privremeno obustavi trgovanje ili da isključi iz trgovanja finansijskim instrumentom na osnovu rješenja Komisije iz člana 352 stava 12. ovog zakona.

Berza je dužna da donese odluku o privremenoj obustavi trgovanja ili isključenju iz trgovanja finansijskog instrumenta i svake povezane izvedenice, kada to zahtijeva zaštita investitora ili taj finansijski instrument više ne ispunjava uslove propisane pravilima berze, kao i u slučaju postojanja potrebe da se podrže ciljevi obustave ili isključenja osnovnog finansijskog instrumenta kojega je berza već privremeno obustavila ili isključila.

Berza je dužna odluku iz stava 2 ovog člana bez odlaganja javno objaviti i o njoj obavijesti Komisiju.

Berza neće privremeno obustaviti trgovanje ili isključiti iz trgovanja finansijski instrument, u skladu sa stavom 2 ovog člana, ako postoji vjerovatnoća da bi takva obustava ili isključenje mogli uzrokovati znatnu štetu interesima investitora ili urednom funkcioniranju tržišta, a o čemu je dužna da bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Komisija rješenjem zahtijeva da regulisana tržišta, MTP-ovi, OTP-ovi i sistematski internalizatori na kojima se trguje finansijskim instrumentom ili povezanom izvedenicom slijede privremenu obustavu ili isključenje kada je privremena obustava ili isključenje posljedica zloupotrebe tržišta, ponude za preuzimanje ili neobjave povlaštenih informacija o izdavaocu finansijskog instrumenta zbog kršenja člana 7 i 17 Regulative (EU) br. 596/2014, osim u slučaju postojanja okolnosti iz stava 4 ovog člana.

Komisija o svakoj obustavi i isključenju iz trgovanja iz svoje nadležnosti obavještava ESMA-u i druge nadležna organi, uključujući i objašnjenje ako je odlučeno da se ne postupi u skladu sa odredbama stava 5 odnosno odredbama stava 7 ovog člana. Komisija obezbjeđuje da svaka odluka o obustavi i isključenju iz trgovanja iz njene nadležnosti bude javno objavljena.

Komisija će po prijemu obavještenja od nadležnog organa druge države članice o privremenoj obustavi ili isključenju iz trgovanja postupiti u skladu sa odredbama st. 1 i 5 ovog člana.

Odredbe st. 3, 5, 6 i 7 ovog člana primjenjuju se i kada je ukinuta odluka berze o privremenoj obustavi trgovanja iz stava 2 ovog člana.

U kojim situacijama će se privremeno obustaviti trgovanje ili isključiti iz trgovanja i povezanu izvedenicu detaljnije je regulisano odredbama Delegirane regulative Komisije (EU) 2017/569.

Ako je do isključenja finansijskog instrumenta iz trgovanja došlo zbog nepoštovanja obaveza izdavaoca tog finansijskog instrumenta koje su određene odredbama ovog zakona ili pravilima berze, za štetu koju takvim isključenjem pretrpi investitor solidarno odgovaraju izdavaoc i članovi upravljačkih organa izdavaoca tog finansijskog instrumenta.

Odluka o povlačenju hartija od vrijednosti s uvrštenjem na regulisanom tržištu

Član 353

Glavna skupština društva sa sjedištem u Crnoj Gori, čiji su hartije od vrijednosti uvršteni na regulisano tržište u Crnoj Gori ili drugoj državi članici, može donijeti odluku o povlačenju akcija ili drugih vlasničkih hartija od vrijednosti s uvrštenja na regulisanom tržištu.

Odluka iz stava 1 ovog člana donosi se glasovima koji predstavljaju najmanje tri četvrtine osnovnog kapitala, zastupljenog na glavnoj skupštini pri donošenju odluke. Statutom se može odrediti i veća većina za donošenje ovakve odluke.

Objava prijedloga odluke o povlačenju s uvrštenja na regulisanom tržištu, kao predmeta dnevnog reda glavne skupštine, valjana je samo ako uključuje i neopozivu izjavu društva kojom se društvo obavezuje od svih akcionara koji glasaju protiv takve odluke, otkupiti njihove akcije uz pravičnu naknadu, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana upisa odluke u sudski registar.

Odluka o povlačenju s uvrštenja na regulisanom tržištu sadrži podatke o nazivu, sjedištu, finansijskom instrumentu, načinu utvrđenja pravične naknade i druge podatke potrebne za sprovođenje te odluke.

Svaki akcionar društva koji je glasao protiv odluke o povlačenju s uvrštenja na regulisanom tržištu može zahtijevati od društva da društvo otkupi njegove akcije, uz pravičnu naknadu. Ovo pravo ima i akcionar koji nije učestvovao u radu glavne skupštine zbog toga što je glavna skupština sazvana nepravilno ili neblagovremeno.

Zahtjev za otkup akcija akcionar je dužan podnijeti društvu najkasnije u roku od dva mjeseca od dana upisa odluke o povlačenju s uvrštenja na regulisanom tržištu u sudski registar. Društvo nije dužno postupiti po zahtjevima akcionara koji podnesu zahtjeve za otkup prema društvu nakon isteka tog roka.

Odluku o povlačenju hartija od vrijednosti s uvrštenja na regulisanom tržištu nije moguće pobijati zbog toga što novčana naknada za akcije nije pravična.

Odluka o povlačenju s uvrštenja na regulisanom tržištu upisuje se u sudski registar i stupa na snagu:

1) ako je odluka donesena većinom većom od devet desetina datih glasova, danom upisa odluke u sudski registar, osim ako je odlukom određeno da počinje djelovati tek istekom određenog roka od upisa odluke u sudski registar;
2) u svim ostalim slučajevima, istekom šest mjeseci od dana upisa odluke u sudski registar.

Društvo mora, po upisu odluke o povlačenju s uvrštenja na regulisanom tržištu u sudski registar, bez odlaganja izvijestiti organizatora tržišta regulisanog tržišta dostavljanjem odluke o povlačenju s uvrštenja.

Organizator tržišta dužan je da donese odluku o povlačenju hartija od vrijednosti s uvrštenja na regulisanom tržištu sljedeći radni dan nakon što primi odluku o povlačenju s uvrštenja na regulisanom tržištu.

Pravičnom naknadom iz stava 5 ovog člana, smatra se prosječna cijena akcija ostvarena na regulisanom tržištu, izračunata kao ponderisani prosjek svih cijena ostvarenih na regulisanom tržištu u zadnja tri mjeseca prije dana objave poziva na glavnu skupštinu u glasilu društva. Ako se akcijama trgovalo u manje od 1/3 trgovačkih dana zadnja tri mjeseca prije dana objave poziva na glavnu skupštinu u glasilu društva, pravična naknada iz stava 5 ovog člana utvrđuje se elaboratom o procjeni fer vrijednosti akcije, revidiranim od strane nezavisnog ovlašćenog revizora.

U elaboratu o procjeni fer vrijednosti akcije iz stava 9 ovog člana potrebno je navesti:

1) primjenom kojih metoda je određena fer vrijednost akcije, pri čemu primijenjene metode moraju biti temeljene na međunarodno priznatim standardima za procjenu vrijednosti i uobičajeno se koristiti između učesnika tržišta u određivanju vrijednosti akcija
2) detaljno obrazloženje usvojenih metoda procjene i svih važnih pretpostavki koje su korištene u primjeni istih
3) iz kojih je razloga primjena tih metoda primjerena
4) ako je primijenjeno više metoda, do koje bi se fer vrijednosti akcije došlo primjenom pojedine metode, te koji je značaj dan pojedinim metodama za utvrđivanje predložene fer vrijednosti akcije
5) posebne teškoće koje su se javile pri procjeni fer vrijednosti akcije.

Fer vrijednost akcije procjenjuje se na dan objave poziva na glavnu skupštinu u glasilu društva.

Iznos pravične naknade i, ako je primjenjivo, elaborat o procjeni fer vrijednosti akcije koji je revidirao nezavisni ovlašćeni revizor društvo mora u cjelosti učiniti dostupnim svim akcionarima i objaviti javnosti najkasnije pet dana prije dana održavanja glavne skupštine na kojoj se odlučuje o povlačenju akcija s uvrštenja na regulisanom tržištu.

XVIII. NADZOR NAD UPRAVLJANJEM MJESTOM TRGOVANJA

Nadzor nad berzom

Član 354

Nadzor nad primjenom i sprovođenjem ove glave i povezanih relevantnih propisa Komisija obavlja na način i u skladu s odredbama ovog zakona i ovog poglavlja.

U smislu ove glave, subjekti nadzora su lica iz člana 30 ovog zakona.

Komisija je ovlašćena za nadzor nad licima iz stava 2 ovog člana u obimu koji je potreban za provjeru posluje li ista lice u skladu s odredbama ove glave i drugih relevantnih propisa.

Pri obavljaju nadzora nad subjektom nadzora, Komisija posebno provjerava organizacione zahtjeve, strategije, politike i postupke koje je subjekt nadzora dužan uspostaviti i kontinuirano održavati u svrhu usklađenja poslovanja s odredbama ove glave i drugih relevantnih propisa.

Na osnovu provjera iz stava 4 ovog člana Komisija utvrđuje posluje li subjekt nadzora u skladu s ovom glavom i drugim relevantnim propisima odnosno ima li uspostavljenu odgovarajuću organizacionu strukturu, strategije, politike i postupke.

Komisija je na osnovu nadzora iz ovog člana subjektu nadzora ovlašćena izreći nadzorne mjere iz člana 355 ovog zakona.

Komisija je ovlašćena za nadzor nad licem za koje postoji osnova sumnje da upravlja mjestom trgovanja suprotno ovom zakonu.

U svrhu utvrđivanja činjenica i okolnosti iz stava 7 ovog člana, neophodnih za izvršavanje svojih ovlašćenja, Komisija može da preduzima sve potrebne radnje kako je propisano članom 355 ovog zakona.

Kada utvrdi da lice iz stava 7 ovog člana neovlašteno upravlja mjestom

trgovanja, Komisija može naložiti zabranu obavljanja sporne djelatnosti.

Odluku iz stava 9 ovog člana Komisija može javno objaviti u skladu sa ovim zakonom.

Komisija je ovlašćena da zahtijeva izvještaje i podatke kao i da obavi kontrolu poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije, kada je to potrebno za sprovođenje nadzora iz stava 1 ovog člana, od sljedećih lica:

1) lica koje je s berzom u odnosu uske povezanosti;
2) lica na koju je berza prenijela značajne poslovne procese;
3) vlasnika kvalifikovanog udjela berze.

Kada Komisija utvrdi da organizator tržišta iz države članice, koji je omogućio udaljeni pristup u Crnoj Gori, krši odredbe ovog zakona ili propise države članice sjedišta, donesene radi prenosa Direktive 2014/65/EU u nacionalno zakonodavstvo, dužna je da o tome obavijesti nadležni organ države članice sjedišta tog organizatora tržišta regulisanog tržišta.

Ako organizator tržišta iz države članice, koji je omogućio udaljeni pristup u Crnoj Gori, uprkos mjerama preduzetim od strane nadležnog organi matične države članice tog organizatora tržišta ili u slučaju kada se preduzete mjere pokažu nedovoljnim, nastavi da djeluje tako da su očito ugroženi interesi investitora u Crnoj Gori ili uredno trgovanje na regulisanom tržištu, Komisija može prema tom organizatoru, uz prethodno obavještenje nadležnom organu države članice, da preduzme primjerene mjere potrebne za zaštitu interesa investitora i uredno funkcionisanje tržišta, uključujući i zabranu omogućavanja udaljenog pristupa u Crnoj Gori.

Komisija će o mjeri iz stava 13 ovog člana, bez odlaganja obavijestiti Evropsku komisiju i ESMA-u.

Komisija u vezi sa slučajem i preduzetim mjerama iz stava 1 ovog člana može tražiti ESMA-u sprovođenje daljeg postupanja u skladu sa Regulativom (EU) br. 1095/2010.

Nadzorne mjere

Član 355

Komisija može rješenjem subjektu nadzora, u skladu sa ovim zakonom, uzimajući u obzir načela efikasnosti i srazmjernosti:

1) izreći opomenu;
2) naložiti otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti;
3) naložiti privremenu zabranu obavljanja usluga i/ili aktivnosti odnosno pravnom ili fizičkom licu zabraniti obavljanje profesionalne djelatnosti;
4) izreći privremenu ili trajnu zabranu djelovanja ili ponašanja u suprotnosti sa ovim zakonom;
5) potpuno ili djelimično ukinuti odobrenje za rad upravljanja regulisanim tržištem;
6) naložiti sprovođenje nezavisne revizije od strane revizorskog društva u odnosu na dio poslovanja koji se odnosi na obavljanje usluga dostave informacija, na trošak lica kojoj je mjera izrečena;
7) izreći druge srazmjerne mjere, koje su potrebne da bi subjekt nadzora uskladio svoje poslovanje s odredbama ove glave, Regulative (EU) br. 600/2014, propisima donesenim na osnovu ovog zakona i drugih relevantnih propisa.

Za potrebe sprovođenja nezavisne revizije iz stava 1 tačka 6 ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju odredbe člana ovog zakona kojim se uređuju obaveze revizora.

Komisija može sprovesti ponovni nadzor u mjeri i obimu potrebnom kako bi se utvrdilo je li subjekt nadzora postupio ili postupa u skladu s izrečenim nadzornim mjerama iz stava 1 ovog člana.

Na nadzorne mjere iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe člana ovog zakona kojima se uređuju preporuke upravi i rana intervencija.

Komisija može subjektu nadzora izreći primjerene nadzorne mjere iz stava 1 ovog člana u svim slučajevima kada je isto potrebno za uspostavljanje zakonitog postupanja uključujući i sljedeće slučajeve:

1) subjekt nadzora nije postupio u skladu s rješenjem Komisije iz stava 1 tačka 2 ovog člana;
2) subjekt nadzora nije uspostavio, ne sprovodi ili redovno ne održava organizacione, tehničke ili druge uslove za poslovanje propisane ovom glavom, Regulativom (EU) br. 600/2014 ili pravilima koji te uslove bliže uređuje;
3) ako inicijalni kapital berze odnosno iznos sopstvenih finansijskih sredstava berze padne ispod ovim zakonom propisanog minimuma;
4) u svim ostalim slučajevima kada utvrdi kršenje odredbi ove glave ili relevantnih propisa, a takva mjera je potrebna kako bi se takvo kršenje obustavilo i obezbijdilo poštovanje ovog zakona i drugih relevantnih propisa.

Ako je to primjenjivo, rješenjem kojim se izriču nadzorne mjere iz stava 1 ovog člana, Komisija će odrediti i rok za preduzimanje istih mjera odnosno trajanje istih i, ako je primjenjivo, uslove pod kojima mjera prestaje.

Komisija može upravi subjekata iz člana 30 ovog zakona izreći preporuke u dijelu poslovanja koji se odnosi na upravljanje mjestom trgovanja, pri čemu se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovog zakona.

Kada Komisija utvrdi da organizator tržišta iz države članice, koji je omogućio udaljeni pristup u Crnoj Gori, krši odredbe ovog zakona ili propise države članice sjedišta, donesene radi prenosa Direktive 2014/65/EU u nacionalno zakonodavstvo, dužna je da o tome obavijesti nadležni organ države članice sjedišta tog organizatora tržišta regulisanog tržišta.

Ako organizator tržišta iz države članice, koji je omogućio udaljeni pristup u Crnoj Gori, uprkos mjerama preduzetim od strane nadležnog organa matične države članice tog organizatora tržišta ili u slučaju kada se preduzete mjere pokažu nedovoljnim, nastavi da djeluje tako da su očito ugroženi interesi investitora u Crnoj Gori ili uredno trgovanje na regulisanom tržištu, Komisija može prema tom organizatoru, uz prethodno obavještenje nadležnom organu države članice, preduzeti primjerene mjere potrebne za zaštitu interesa investitora i uredno funkcionisanje tržišta, uključujući i zabranu omogućavanja udaljenog pristupa u Crnoj Gori.

Komisija će o mjeri iz stava 7 ovog člana, bez odlaganja obavijestiti Evropsku komisiju i ESMA-u.

Komisija u vezi sa slučajem i preduzetim mjerama iz stava 1 ovog člana može tražiti ESMA-u sprovođenje daljeg postupanja u skladu sa Regulativom (EU) br. 1095/2010.

Komisija može rješenjem naložiti berzi, organizatoru MTP-a kao i organizatoru OTP-a da privremeno obustavi trgovanje ili isključi iz trgovanja finansijski instrument na mjestu trgovanja ili finansijski instrument i svaku povezanu izvedenicu, ako je to potrebno u svrhu zaštite investitora ili obezbjeđenja redovnog i pravilnog trgovanja na mjestu trgovanja.

Privremena obustava iz stava 12 ovog člana prestaje istekom roka navedenog

u rješenju iz stava 12 ovog člana ili dostavom dokaza iz kojih će Komisija utvrditi prestanak uslova zbog kojih je mjera obustave izrečena.

Kada se finansijskim instrumentom ili povezanom izvedenicom trguje na mjestu trgovanja druge države članice, Komisija je dužna da o mjeri iz stava 4 ovog člana obavijesti nadležne organe tih država članica i ESMA-u.

Kada se finansijskim instrumentom ili povezanom izvedenicom trguje na mjestu trgovanja druge države članice, Komisija je obavezna nadzorne mjere iz stava 12 ovog člana izreći ako je istu nadzornu mjeru izrekao nadležni organ druge države članice, osim ako bi takva mjera prouzrokovala štetu za interese investitora ili uredno funkcionisanje mjesta trgovanja.

Komisija može rješenjem naložiti berzi, organizatoru MTP-a kao i organizatoru OTP-a da privremeno obustavi trgovanje svim finansijskim instrumentima na regulisanom tržištu ako za to postoje opravdani razlozi u svrhu zaštite investitora ili obezbjeđenja redovnog i pravilnog trgovanja na mjestu trgovanja kada se ono ne može odvijati po načelima efikasnosti, ažurnosti, nepristranosti i jednakosti svih učesnika.

Na privremenu obustavu iz stava 16 ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju odredbe st. 12 do 14 ovog člana.

MTP i OTP

Član 356

MTP-om i OTP-om može da upravlja investiciono društvo ili organizator koji ima odobrenje Komisije.

Organizator tržišta koji ima odobrenje Komisije da upravlja ili vodi poslovanje regulisanog tržišta, može da vodi MTP i OTP, ako ispunjava uslove predviđene ovim zakonom.

Na izdavanje odobrenja za rad organizatoru MTP-a i OTP-a i poslovanje MTP-a i OTP-a, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuje izdavanje dozvola za rad organizatoru tržišta i poslovanje regulisanog tržišta, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Trgovanje i zaključivanje transakcija na MTP-u i OTP-u

Član 357

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om, dužni su da utvrde pravila i postupke za uredno trgovanje, pristup sistemu, kao i objektivne kriterijume za efikasno izvršavanje naloga i finansijskih instrumenata kojima se može trgovati u okviru tog sistema.

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da:

1) utvrde mjere za pravilno vođenje tehničkog poslovanja sistema, uključujući sigurnosne mjere za slučaj poremećaja u sistemu;
2) obezbijede investitorima informacije i podatke o finansijskim instrumentima, potrebne za donošenje odgovarajuće investicione odluke;
3) utvrde mehanizme za prepoznavanje i sprječavanje uticaja na MTP-u ili OTP-u, njihove vlasnike, članove ili učesnike, koji proističu iz sukoba interesa između MTP-a, OTP-a, vlasnika ili investicionog društva ili organizatora tržišta koji upravlja MTP-om ili OTP-om, koji mogu ugroziti funkcionisanje MTP-a ili OTP-a;

4) uspostave mjere za funkcionalno saldiranje transakcija zaključenih u okviru sistema tog MTP-a ili OTP-a, kao i da obavijeste svoje članove ili učesnike o obavezama u vezi sa saldiranjem transakcija koje su izvršene u okviru tog sistema.

MTP i OTP mora da ima najmanje tri stalno aktivna člana ili korisnika, koji međusobno sarađuju u vezi sa formiranjem cijena.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na sigurnost sistema, sistem za prekid trgovanja, elektronsko trgovanje i pomjeranje cijene, primjenjuju se na investiciona društva i organizatore tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om.

Ako se na MTP-u ili OTP-u trguje prenosivim hartijama od vrijednosti bez saglasnosti emitenta, emitent nije dužan da dostavlja finansijske podatke tom MTP-u ili OTP-u.

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da Komisiji dostave podatke o funkcionisanju MTP-a ili OTP-a, uključujući povezanost i učešće regulisanog tržišta, MTP-a, OTP-a ili sistemskog internalizatora u vlasništvu tog investicionog društva ili organizatora tržišta, kao i spisak njihovih članova, učesnika i/ili korisnika.

Uslovi koji se odnose na MTP

Član 358

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om dužni su da izvršenje naloga u sistemu sprovode u skladu sa nediskriminatornim pravilima.

Investiciona društva i organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om dužni su da:

1) utvrde rizike poslovanja i mjere za ublažavanje i upravljanje tim rizicima;
2) utvrde mjere za nesmetano i blagovremeno zaključivanje transakcija koje se izvršavaju u okviru njihovih sistema; i
3) raspolažu sa dovoljno finansijskih sredstava za pravilno funkcionisanje sistema, primjereno vrsti i obimu zaključenih transakcija na tržištu, kao i stepenu rizika kojima je izloženo.

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ne smiju da izvršavaju naloge klijenata korišćenjem svog kapitala ili da trguju za sopstveni račun uparivanjem naloga.

Uslovi koji se odnose na OTP

Član 359

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om dužan je da uspostavi mehanizme za sprječavanje izvršavanja naloga klijenata na OTP-u korišćenjem sopstvenog kapitala ili kapitala sa njim povezanog lica.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om može da trguje za sopstveni račun uparivanjem naloga obveznica, strukturiranim finansijskim proizvodima, jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte i određenim derivatima, samo uz prethodnu saglasnost klijenta.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om može da trguje za sopstveni račun i bez uparivanja naloga državnim dužničkim hartijama od vrijednosti za koje ne postoji likvidno tržište.

Isto pravno lice ne može da istovremeno upravlja OTP-om i sistemskim internalizatorom.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om ne smije:

1) da trguje za sopstveni račun uparivanjem naloga za izvršavanje naloga klijenata u OTP-u derivatima koji se odnose na klasu derivata koji podliježu obavezi saldiranja u skladu sa odredbama ovog zakona;
2) se povezivati sa sistemskim internalizatorom na način kojim bi se omogućilo povezivanje naloga u OTP-u i naloga ili ponuda u sistemskom internalizatoru;
3) se povezati sa drugim OTP-om na način koji bi omogućio povezivanje naloga na različitim OTP-ima.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om može da angažuje drugo investiciono društvo kao market mejkera na OTP-u, ako to investiciono društvo nije povezano sa investicionim društvom ili organizatorom tržišta koji upravlja OTP-om.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om mogu da izvršavaju naloge na OTP-u na diskrecionoj osnovi prilikom:

1) odlučivanja o davanju ili povlačenju naloga na OTP-u kojim upravlja;
2) donošenja odluke o neuparivanju određenog naloga klijenta sa nalozima koji su dostupni u sistemu u određenom trenutku, pod uslovom da poštuju posebne instrukcije primljene od klijenata, kao i druge obaveze u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju sistema koji uparuje naloge klijenta, investiciono društvo ili organizator tržišta OTP-om odlučuje kada će i koliko naloga upariti u okviru sistema.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om dužno je da Komisiji dostavlja obrazloženje razloga za njegovo korišćenje trgovanja za sopstveni račun uparivanjem naloga.

Komisija vrši nadzor nad investicionim društvom, odnosno organizatorom tržišta koji upravlja OTP-om prilikom trgovanja za sopstveni račun uparivanjem naloga kako bi se obezbjedilo pravilno trgovanje, i kako trgovanje za sopstveni račun uparivanjem naloga ne bi dovelo do sukoba interesa između investicionog društva ili organizatora tržišta koji upravlja OTP-om i njegovih klijenata.

Praćenje postupaka članova ili učesnika u skladu sa pravilima MTP-a ili OTP-a

Član 360

Investiciono društvo i organizator tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da uspostave mjere i primjenjuju postupke praćenja postupanja njihovih članova ili učesnika u skladu sa pravilima MTP ili OTP.

Investiciono društvo i organizator tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da prate poslate i povučene naloge, i transakcije njihovih članova ili učesnika, radi praćenja pravilnosti trgovanja ili nezakonitog postupanja, odnosno poremećaja sistema u vezi sa finansijskim instrumentom.

Investiciono društvo i organizator tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da, u slučaju nepravilnog trgovanja, odnosno nezakonitog postupanja ili poremećaja sistema u vezi finansijskog instrumenta, bez odlaganja obavijeste Komisiju i pruže podršku u postupku ispitivanja zloupotrebe tržišta izvršene na njihovim sistemima ili preko njihovih sistema.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, Komisija obavještava ESMA-u i nadležne organe drugih država članica.

Obustava, odnosno povlačenje finansijskih instrumenata iz trgovanja na MTP-u ili OTP-u

Član 361

Organizator MTP-a ili OTP-a može da obustavi ili povuče iz trgovanja finansijski instrument i sa njim povezane derivate, koji nijesu u skladu sa pravilima MTP-a ili OTP-a, osim ako bi se time nanijela znatna šteta interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta.

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja MTP-om ili OTP-om dužan je da na svojoj internet stranici objavi odluku o obustavljanju ili povlačenju finansijskog instrumenta i derivata iz stava 1 ovog člana i obavijesti Komisiju.

Na obustavljanje ili povlačenje finansijskog instrumenta ili derivata iz stava 1 ovog člana, koje je nastalo zbog zloupotrebe tržišta shodno se primjenjuje odredba člana 189 st. 5, 6, 7 i 8 ovog zakona.

Rastuće tržište malih i srednjih preduzeća

Član 362

Mala i srednja preduzeća su:

1) društva koja su na osnovu kotacije na kraju godine za prethodne tri kalendarske godine imala prosječnu tržišnu kapitalizaciju manju od 200.000.000,00 eura;
2) izdavaoci čije su akcije primljene u trgovinu u periodu kraćem od tri godine, a čija je tržišna kapitalizacija manja od 200.000.000,00 eura:
   a) zaključne cijene akcije prvog trgovačkog dana, ako su njihove akcije primljene u trgovinu tokom perioda kraćeg od jedne godine;
   b) posljednje zaključne cijene akcije u prvoj godini trgovanja, ako su njihovi finansijski instrumenti primljeni u trgovinu tokom perioda dužeg od jedne godine i kraćeg od dvije godine;
   c) prosjeka posljednjih zaključnih cijena akcija u svakoj od prve dvije godine trgovanja, ako su njihovi finansijski instrumenti primljeni u trgovinu tokom perioda dužeg od dvije godine i kraćeg od tri godine;
3) izdavaoci čijim se vlasničkim finansijskim instrumentima ne trguje ni na jednom mjestu trgovanja, ako prema njihovim posljednjim godišnjim ili konsolidovanim finansijskim izvještajima ispunjavaju najmanje dva od tri kriterijuma određena odredbama člana 77 stava 2 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565.

Organizator multilateralne trgovinske platforme može Komisiji za tržište kapitala podnijeti zahtjev za registraciju multilateralne trgovinske platforme ili njenog posebnog segmenta kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća.

Komisija može registrovati multilateralnu trgovinsku platformu ili njen segment kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća ako primi zahtjev operatera i ako se uvjeri da su u pogledu multilateralne trgovinske platforme ili njenog segmenta ispunjeni propisani uslovi.

Ako se registruje poseban segment multilateralne trgovinske platforme kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća, na taj segment se primjenjuju pravila, sistemi i postupci kojima se obezbjeđuje da je segment jasno organizaciono i funkcionalno odvojen od ostalih segmenata, što se naročito dokazuje posebnim nazivom, posebnim pravilima tržišta, posebnom strategijom trgovanja, posebnom javnom promocijom i posebnom identifikacionom oznakom tržišta.

Transakcije zaključene na segmentu multilateralne trgovinske platforme koji je

registrovan kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća moraju biti jasno razlikovane od transakcija i drugih tržišnih aktivnosti na ostalim segmentima iste platforme.

Na zahtjev Komisije, operater multilateralne trgovinske platforme dužan je da dostavi detaljan spisak finansijskih instrumenata uvrštenih na segment rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća, kao i sve informacije o poslovanju tog segmenta koje su potrebne za vršenje nadzora.

Usklađenost operatera multilateralne trgovinske platforme sa uslovima za registraciju rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća ne dovodi u pitanje ispunjavanje drugih obaveza tog operatera propisanih ovim zakonom, pri čemu operater može utvrditi i dodatne uslove u skladu sa pravilima tržišta.

Komisija briše multilateralnu trgovinsku platformu ili njen segment iz registra rastućih tržišta malih i srednjih preduzeća ako operater podnese zahtjev za brisanje ili ako prestanu da budu ispunjeni propisani uslovi.

Ako je finansijski instrument izdavaoca uvršten za trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih preduzeća, njegovo uvrštenje za trgovanje na drugo mjesto trgovanja dozvoljeno je samo ako je izdavalac o tome prethodno obaviješten i ako ne uloži prigovor u roku i na način propisan pravilima Komisije.

Ako je drugo mjesto trgovanja takođe rastuće tržište malih i srednjih preduzeća, izdavalac ne podliježe dodatnim obavezama u pogledu korporativnog upravljanja ili početnog, kontinuiranog ili ad hoc objavljivanja informacija u odnosu na to drugo tržište, a ako drugo mjesto trgovanja nije rastuće tržište malih i srednjih preduzeća, izdavalac se obavještava o svim obavezama koje će na njega biti primjenjive.

Komisija bliže propisuje uslove, postupak registracije, vođenje registra, način obavještavanja izdavalaca, postupak podnošenja prigovora i vršenje nadzora nad rastućim tržištem malih i srednjih preduzeća.

Registracija MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća

Član 363

Organizator MTP-a kojem je Crna Gora matična država članica može da registruje MTP kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća ako MTP kojim upravlja ispunjava zahtjeve navedene u stavu 3 ovog člana, na osnovu odobrenja Komisije.

Komisija će rješenjem odobriti registraciju MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća ako na osnovu informacija sadržanih u zahtjevu iz stava 1 ovog člana i priloženih dokumenata utvrdi da su ispunjeni zahtjevi navedeni u stavu 3 ovog člana.

Organizator MTP-a koji namjerava da registruje MTP kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća dužan je propisati, uspostaviti i primjenjivati jasna pravila, sisteme i postupke kojima se, osim zahtjeva iz ovog zakona, obezbjeđuje i ispunjavanje sljedećih zahtjeva:

1) da najmanje 50 % izdavaoca čijim se finansijskim instrumentima može trgovati na MTP-u moraju biti mala ili srednja preduzeća u vrijeme kada Komisija donese rješenje kojim se odobrava registracija MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća i u svakoj kalendarskoj godini nakon toga, pri čemu za potrebe utvrđivanja tog učešća Komisija uzima u obzir prosječni odnos malih i srednjih preduzeća u odnosu na sve izdavaoce čiji su instrumenti primljeni u trgovinu na tom MTP-u, a koji prosječni odnos se izračunava s danom 31. decembra prethodne kalendarske godine kao prosjek 12 odnosa na posljednji dan svakog mjeseca te kalendarske godine;

2) da su definisani objektivni i transparentni kriterijumi za prvobitno i za dalje primanje finansijskih instrumenata izdavaoca u trgovinu na tom MTP-u;
3) da se kod prvobitnog primanja finansijskih instrumenata u trgovinu na MTP-u objavljuje dovoljno informacija kako bi se investitorima omogućilo donošenje informisane odluke o ulaganju u te finansijske instrumente, bilo u obliku prospekta u slučajevima kada prema odredbama ovog zakona postoji obaveza objave prospekta, bilo u obliku odgovarajućeg dokumenta za primanje u trgovinu koji mora odgovarati zahtjevima iz stava 6 ovog člana;
4) da izdavaoci čiji su finansijski instrumenti primljeni u trgovinu na MTP-u moraju, sami ili putem drugog lica koja djeluje za njihov račun, objavljivati godišnje finansijske izvještaje u roku od šest mjeseci po završetku svake finansijske godine i polugodišnje finansijske izvještaje u roku od četiri mjeseca po završetku prvog polugodišta svake finansijske godine;
5) da izdavaoci na MTP-u kako je definisano članom 3 stav 1 tačka 21 Regulative (EU) br. 596/2014, lica koja obavljaju rukovodeće dužnosti definisane članom 3 stav 1 tačka 25 Regulative (EU) br. 596/2014 i lica usko povezane s njima definisana članom 3 stav 1 tačka 26 Regulative (EU) br. 596/2014 moraju ispunjavati relevantne zahtjeve koji se na njih primjenjuju u okviru Regulative (EU) br. 596/2014;
6) da prospekti odnosno dokumenti za primanje u trgovinu iz tačke 3 ovoga stava, finansijski izvještaji iz tačke 4 ovoga stava i informacije iz člana 7 stav 1 Regulative (EU) br. 596/2014 koje objave izdavaoci čiji su finansijski instrumenti primljeni u trgovinu na MTP-u budu dostupne javnosti na način da su objavljene na internet stranicama operatera MTP-a odnosno da je na internet stranicama operatera MTP-a dostupna direktna poveznica na internetske stranice izdavaoca na kojima su objavljeni ti dokumenti, izvještaji odnosno informacije, s time da navedeni dokumenti, izvještaji i informacije odnosno direktne poveznice na internetske stranice izdavaoca moraju biti dostupne na internet stranicama operatera MTP-a tokom perioda od najmanje pet godina računajući od dana kada su objavljene;
7) da su uspostavljeni efikasni sistemi kontrole u svrhu sprječavanja i otkrivanja zloupotrebe tržišta na MTP-u u skladu sa zahtjevima Regulative (EU) br. 596/2014.

Kada su ispunjeni svi drugi zahtjevi iz stava 3 ovog člana, Komisija će odobriti registraciju MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća i investicionom društvu ili tržišnom operateru kojemu je Crna Gora matična država članica, a koji prije podnošenja zahtjeva još nije obavljao djelatnost upravljanja MTP-om u Crnoj Gori, pod uslovom da to investiciono društvo odnosno organizator tržišta ispunjava sve uslove propisane ovim zakonom za upravljanje MTP-om i da je istovremeno sa zahtjevom iz stava 1 ovog člana podnio i zahtjev za odobrenje za upravljanje MTP-om iz ovog zakona. Komisija može o oba zahtjeva odlučiti jednim rješenjem.

Organizator MTP-a iz stava 4 ovog člana dužan je da u roku od tri godine nakon donošenja rješenja kojim mu je Komisija odobrila registraciju MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća dostavi Komisiji dokaz da najmanje 50 % izdavaoca čijim se finansijskim instrumentima može trgovati na tom MTP-u jesu mala ili srednja preduzeća, što se utvrđuje izračunavanjem prosječnog iznosa na način određen u stavu 3 tačka 1 ovog člana.

Organizator MTP-a dužan je u pravilima iz stava 3 ovog člana da utvrdi minimalni sadržaj dokumenta za primanje u trgovinu iz stava 3 tačka 3 ovog člana, a za sadržaj

tog dokumenta odgovara izdavalac i u njemu mora biti navedeno je li taj dokument ispitan i odobren i, ako jest, ko ga je ispitao i odobrio.

Dokument za primanje u trgovinu mora investitorima dati dovoljno informacija na osnovu kojih investitori mogu informisano procijeniti finansijski položaj i izglede izdavaoca i prava koja proizlaze iz njegovih finansijskih instrumenta.

Pravila MTP-a moraju od izdavaoca zahtijevati da u dokumentu za primanje u trgovinu izjavi jesu li, prema njegovom mišljenju, njegova obrtna sredstva dovoljna za njegove trenutne potrebe i, ako nisu, na koji način namjerava da pribavi dodatna potrebna obrtna sredstva.

Organizator MTP-a dužan je da obezbijedi odgovarajuću provjeru potpunosti, dosljednosti i razumljivosti dokumenta za primanje u trgovinu.

Na operatera MTP-a kojem je Komisija odobrila registraciju MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća i na MTP koji je registrovan kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća primjenjuju se odredbe ovog zakona i drugih propisa koji se odnose na operatere MTP-ova i na MTP-ove, osim ako ovim članom nije propisano drugačije. Ispunjavanje zahtjeva iz stava 3 ovog člana ne isključuje druge obaveze koje organizator MTP-a mora da ispunjava u skladu s ovim zakonom, a koje se odnose na djelovanje MTP-ova.

Organizator MTP-a koji namjerava da registruje MTP kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća može u pravilima MTP-a predvidjeti i druge zahtjeve osim onih iz stava 3 ovog člana, a dodatne zahtjeve organizator MTP-a dužan je da navede i opiše u zahtjevu iz stava 1 ovog člana.

Komisija pravilima propisuje sadržaj zahtjeva za registraciju MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća iz stava 1 ovog člana, potrebnu dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev, kao i sadržaj te dokumentacije i uslove i način odlučivanja o zahtjevu za registraciju MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća.

Brisanje iz registra MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih preduzeća i obavještavanje ESMA-e

Član 364

Komisija će brisati iz registra MTP kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća:

1) na zahtjev operatera MTP-a;
2) ako utvrdi da je udio malih i srednjih preduzeća u ukupnom broju izdavaoca čijim se finansijskim instrumentima trguje na MTP-u utvrđen u skladu s članom 363 stav 3 tačka 1 ovog zakona tokom tri uzastopne godine manji od 50 %; ili
3) ako utvrdi da više nisu ispunjeni zahtjevi iz člana 363 stav 3 tač. 2 do 7 ovog zakona.

Kada Komisija registruje ili briše iz registra MTP kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća u skladu s ovim članom, o tome će bez odlaganja obavijestiti ESMA-u, koja na svojim internet stranicama objavljuje i ažurira spisak rastućih tržišta malih i srednjih preduzeća.

Primanje finansijskih instrumenata u trgovinu na drugom rastućem tržištu malih i srednjih preduzeća

Član 365

Ako je finansijski instrument izdavaoca primljen u trgovinu na jednom MTP-u koji je registrovan kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća u državi članici Evropske unije, on takođe može biti primljen u trgovinu na nekom drugom MTP-u

registrovanom kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća ako je izdavaoc o tome obaviješten i ako se izdavaoc nije usprotivio primanju finansijskog instrumenta u trgovinu na tom drugom MTP-u registrovanom kao rastućem tržištu malih i srednjih preduzeća.

U slučaju iz stava 1 ovog člana izdavala ne podliježe obavezama vezanim uz korporativno upravljanje i obavezama vezanim za početno, stalno ili ad hoc objavljivanje informacija u odnosu na takav drugi MTP registrovan kao rastuće tržište malih i srednjih preduzeća.

Obavezni izuzeci od primjene ovog zakona

Član 366

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na:

1) društva za osiguranje i društva za reosiguranje kada obavljaju djelatnost u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje i reosiguranje;
2) lica koja pružaju investicione usluge isključivo svom matičnom društvu, zavisnom društvu ili drugim zavisnim društvima matičnog društva;
3) lica koja pružaju investicionu uslugu sporedno u okviru druge profesionalne djelatnosti, ako je ta djelatnost regulisana zakonom ili profesionalnim kodeksom koji ne isključuju pružanje takve usluge;
4) lica koja trguju za svoj račun finansijskim instrumentima osim robnih derivata, emisionih jedinica ili izvedenica na njih, i koja ne pružaju druge investicione usluge, osim ako ta lica:
   a) djeluju kao održavaoci tržišta;
   b) su članovi ili učesnici regulisanog tržišta ili MTP-a, uz izuzetak nefinansijskih lica čije transakcije predstavljaju upravljanje likvidnošću ili objektivno mjerljivo smanjenje rizika koji je direktno povezan sa njihovom poslovnom aktivnošću ili aktivnošću finansiranja;
   c) koriste tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja; ili
   d) trguju za svoj račun izvršavajući naloge klijenata;
5) organizatore koji imaju obaveze usklađenosti prema propisima o emisiji gasova sa efektom staklene bašte, koji pri trgovanju emisionim jedinicama ne izvršavaju naloge klijenata, ne obavljaju druge investicione aktivnosti izuzev trgovanja za svoj račun, i ne koriste tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja;
6) lica koja pružaju investicione usluge isključivo u vezi sa administriranjem programa učešća zaposlenih;
7) lica koja pružaju investicione usluge koje se odnose isključivo na administriranje programa učešća zaposlenih i pružanje investicionih usluga povezanim licima u grupi;
8) Centralnu banku Crne Gore, druge javne organe koji obavljaju slične funkcije, javni organi odgovorni za upravljanje javnim dugom, kao i međunarodne finansijske institucije osnovane od strane dvije ili više država radi mobilizacije finansijske pomoći svojim članicama;
9) subjekte za zajednička ulaganja i penzione fondove, bez obzira da li su uređeni na nivou Evropske unije, njihove depozitare i društva za upravljanje;
10) lica koja trguju za svoj račun robnim derivatima, emisionim jedinicama ili izvedenicama na njih, ili pružaju investicione usluge u vezi sa robnim derivatima, emisionim jedinicama ili izvedenicama na njih svojim kupcima ili dobavljačima, pod uslovom da:

a) je njihova aktivnost pomoćna u odnosu na glavno poslovanje lica ili grupe kojoj pripadaju;
b) lice nije dio grupe čije je glavno poslovanje pružanje investicionih usluga, obavljanje djelatnosti iz Aneksa I Direktive 2013/36/EU ili djelovanje kao održavaoca tržišta robnih derivata;
c) lice ne koristi tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja,
d) lice Komisiji, na zahtjev, dostavi podatke o osnovu procjene da je aktivnost pomoćna;

11) lica koja pružaju investiciono savjetovanje u okviru druge profesionalne djelatnosti, ako se takvo savjetovanje posebno ne naplaćuje;
12) asocijacije penzionih fondova Danske i Finske osnovane radi upravljanja imovinom svojih fondova članova;
13) agente di cambio iz talijanskog pravnog poretka;
14) operatere sistema prenosa električne energije i prirodnog gasa, uključujući lica koja djeluju kao njihovi pružatelji usluga, kada obavljaju investicione aktivnosti isključivo radi izvršenja propisanih zadataka, izuzev aktivnosti upravljanja sekundarnim tržištem, uključujući platforme za sekundarno trgovanje pravima prenosa;
15)centralne depozitare hartija od vrijednosti (CSD), osim u slučajevima kada se primjenjuje član 73 Regulative (EU) br. 909/2014;
16)pružaoce crowdfunding usluga u smislu relevantnih propisa Evropske unije.

Prava propisana ovim zakonom u vezi sa pružanjem investicionih usluga ne primjenjuju se na pružanje usluga u kojima su suprotne strane:

1) javni organi koji upravljaju javnim dugom; ili
2) članovi Evropskog sistema centralnih banaka, kada obavljaju svoje funkcije u skladu sa Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije i Statutom Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke ili funkcije koje su ekvivalentne prema nacionalnom pravu.

Za potrebe tumačenja tačke 3 stav 1 ovog člana (sporedna djelatnost), Komisija pravilima propisuje kriterijume u skladu sa delegiranim aktima Evropske komisije donesenim na osnovu člana 2(3) Direktive 2014/65/EU.

Kriterijumi za utvrđivanje da je aktivnost iz tačke 10 stav 1 ovog člana pomoćne prirode utvrđuju se u skladu sa delegiranim aktima Evropske komisije donesenim prema članu 2(4) Direktive 2014/65/EU.

Fakultativni izuzeci

Član 367

Lice sa sjedištem u Crnoj Gori može biti izuzeto od primjene ovog zakona, ako obavlja aktivnosti koje su na nacionalnom nivou odobrene i nadzirane, pod uslovom da ispunjava sljedeće kriterijum:

1) ne smije držati novčana sredstva ili finansijske instrumente klijenata niti u bilo kom trenutku imati debitno stanje prema klijentima;
2) ne smije pružati investicionu uslugu osim:
   a) prijema i prenosa naloga u prenosivim finansijskim instrumentima i jedinicama kolektivnih investicionih fondova, i/ili
   b) investicionog savjetovanja u vezi sa tim instrumentima;
3) prilikom pružanja usluge može prenositi naloge samo na:
   a) investiciona društva koja imaju odobrenje u skladu sa ovim zakonom;

b) kreditne institucije odobrene u skladu sa propisima kojima se uređuju kreditne institucije;
c) filijale investicionih društava ili kreditnih institucija iz trećih zemalja koje su podložne prudencijalnim pravilima koja su najmanje jednako stroga kao pravila propisana ovim zakonom;
d) kolektivne investicione fondove odobrene za prodaju javnosti i društva za upravljanje takvim fondovima;
e) investiciona društva sa fiksnim kapitalom čijim se hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu.

Odredbe stava 1 ovog člana primjenjuju se i na lice koje:
1) pruža investicione usluge isključivo u robama, emisijskim jedinicama i izvedenicama povezanima sa njima, kada je to isključivo u svrhu hedžinga komercijalnih rizika klijenata kojima pruža te usluge, pod uslovom da ti klijenti:
   a) su lokalna elektroprivredna ili gasna društva u smislu zakona EU i
   b) zajednički posjeduju 100% kapitala ili glasačkih prava tog lica i
   c) ispunjavaju uslove za izuzeće iz prethodno kada te usluge obavljaju sami;
2) pruža investicione usluge isključivo u emisijskim jedinicama i/ili izvedenicama na njih, kada je svrha hedžing komercijalnih rizika operatora definisanih Direktivom 2003/87/EC, pod uslovom da ti klijenti:
   a) zajednički posjeduju 100% kapitala ili glasačkih prava tog lica,
   b) vrše zajedničku kontrolu nad njim, i
   c) ispunjavaju uslove za primjenu izuzetka iz prethodnog člana kada te usluge obavljaju sami.

Lica iz stava 1 ovog člana podliježu pravilima koja su najmanje analogna sljedećim zahtjevima iz ovog zakona:
1) uslovima i procedurama za izdavanje odobrenja i stalni nadzor;
2) pravilima poslovnog ponašanja;
3) organizacionim zahtjevima.

Lica iz stava 1 ovog člana moraju biti obuhvaćena sistemom zaštite investitora u skladu s odredbama ovog zakona.

Lica iz stava 1 ovog člana ne mogu koristiti pravo na prekogranično pružanje usluga niti pravo osnivanja filijale u drugim državama.

XIX. TRŽIŠTA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA - M I F I R

Predmet i područje primjene

Član 368

Ovim dijelom zakona obezbjeđuje se usklađenost s Regulativom (EU) br. 600/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća od 15. maja 2014. o tržištima finansijskih instrumenata, uključujući njene izmjene i dopune, u dijelu koji uređuje:
1) objavu informacija o trgovanju i transparentnost tržišta;
2) izvještavanje nadležnom organu o transakcijama u finansijskim instrumentima;
3) obavezu trgovanja određenim izvedenicama na organizovanim mjestima trgovanja;
4) nediskriminišući pristup kliringu i nediskriminišući pristup trgovanju referentnim vrijednostima;

5) ovlašćenja nadležnih organa za intervenciju u proizvode, kao i ovlašćenja u pogledu upravljanja pozicijama i ograničenja pozicija;
6) pružanje investicionih usluga i obavljanje investicionih aktivnosti od strane društava iz trećih država, uz ili bez osnivanja filijale, u skladu sa odlukom o ekvivalentnosti;
7) odobravanje i nadzor pružalaca usluga dostavljanja informacija (APA, CTP i ARM).

Odredbe stava 1 ovog člana primjenjuju se na investiciona društva koja su ovlašćena u skladu sa odredbama ovog zakona, na kreditne institucije kada pružaju investicione usluge i/ili obavljaju investicione aktivnosti, kao i na organizatore tržišta, uključujući i mjesta trgovanja kojima upravljaju.

Odredbe koje odgovaraju Glavi V Regulative (EU) br. 600/2014 primjenjuju se i na finansijske i nefinansijske subjekte koji podležu obavezi kliringa u skladu sa propisima kojima se uređuju OTC izvedenice i centralne druge ugovorne strane.

Odredbe koje odgovaraju Glavi VI Regulative (EU) br. 600/2014 primjenjuju se i na centralne druge ugovorne strane (CCP) i na lica koja imaju vlasnička prava nad referentnim vrijednostima.

Odredbe koje odgovaraju Glavi VII, Poglavlju 1 Regulative (EU) br. 600/2014 primjenjuju se i na društva iz trećih država koja pružaju investicione usluge ili obavljaju investicione aktivnosti na teritoriji Crne Gore, u skladu sa odlukom o ekvivalentnosti i posebnim uslovima propisanim ovim zakonom.

Odredbe koje odgovaraju Glavi VIII Regulative (EU) br. 600/2014 primjenjuju se na društva iz trećih država koja pružaju investicione usluge ili aktivnosti uz ili bez osnivanja filijale, u skladu sa odlukom o ekvivalentnosti Evropske komisije.

Odredbe koje odgovaraju Glavi II i Glavi III Regulative (EU) br. 600/2014 ne primjenjuju se na transakcije finansiranja putem hartija od vrijednosti, u skladu sa definicijom datom u relevantnim propisima.

Multilateralni sistemi iz ovog zakona dužni su da posluju u skladu sa odredbama članova ovog zakona o MTP i OTP, odnosno odredbama ovog zakona u pogledu uređenih tržišta. Sistemski internalizatori posluju u skladu sa odredbama Glave III Regulative (EU) br. 600/2014.

Investiciona društva koja zaključuju transakcije u finansijskim instrumentima koje nisu zaključene na multilateralnim sistemima ili preko sistemskog internalizatora dužna su da primjenjuju odredbe koje odgovaraju čl. 20 i 21 Regulative (EU) br. 600/2014 koje uređuju post-trade transparentnost.

Odredbe u vezi transparentnosti iz članova 8, 8a, 8b, 10 i 21 Regulative (EU) br. 600/2014 ne primjenjuju se na transakcije koje zaključuje Centralna banka Crne Gore i članovi Evropskog sistema centralnih banaka, ukoliko su prethodno obavijestili drugu ugovornu stranu da je riječ o izuzetoj transakciji i ako se ona odnosi na:

1) sprovođenje monetarne politike Crne Gore;
2) sprovođenje monetarne politike članova Eurosistema;
3) sprovođenje monetarne ili devizne politike od strane članova ESCB koji nijesu članovi Eurosistema;
4) sprovođenje mjera finansijske stabilnosti za koje je Centralna banka Crne Gore ili član ESCB ovlašten.

Izuzetke iz stava 10 ovog člana nije moguće primijeniti na transakcije članova ESCB koji nisu dio Eurosistema, a koje se odnose na njihove investicione aktivnosti.

Vrste monetarnih, deviznih i aktivnosti finansijske stabilnosti i vrste transakcija iz st. 10 i 11 ovog člana, kao i uslovi pod kojima se izuzeci primjenjuju, utvrđuju se u

skladu sa regulatornim tehničkim standardima donijetim od strane nadležnih organa Evropske unije, koje Komisija može preuzeti posebnim aktom.

Vlada, na prijedlog Komisije, može proširiti primjenu izuzetaka iz stava 10 ovog člana i na centralne banke trećih država, ukoliko se utvrdi da je takav tretman opravdan, naročito u pogledu obaveza objavljivanja transakcija i procjene uticaja na tržišta finansijskih instrumenata.

Komisija ima ovlašćenje da donosi podzakonske akte za određivanje određenih tehničkih elemenata definicija, obaveza ili pravila postupanja predviđenih u ovom dijelu zakona.

Transparentnost trgovanja

Član 369

U smislu primjene ovog zakona, a posebno odredbi koje se odnose na transparentnost trgovanja, obaveze objavljivanja informacija, izvještavanje o transakcijama, obaveze trgovanja izvedenicama, pristup poravnanju i referentnim vrijednostima, i pružanje usluga dostave informacija, pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1) kompresija portfelja je postupak smanjenja rizika u kojem dvije ili više ugovornih strana djelimično ili u cjelosti likvidiraju postojeće OTC izvedenice i zamjenjuju ih novom izvedenicom čija je kombinovana nominalna vrijednost manja od ukupne nominalne vrijednosti likvidiranih pozicija;
2) razmjena za fizička sredstva je transakcija kojom se zaključuje ugovor o izvedenici pod uslovom istovremene isporuke ili prijema jednakovrijedne količine odgovarajuće fizičke imovine;
3) paket naloga je nalog koji se sastoji od dvije ili više komponenti koje se određuju i izvršavaju kao jedinstvena cjelina, pri čemu se cijena utvrđuje za paket u cjelini, a ne za njegove pojedinačne sastavne dijelove;
4) paket transakcija je transakcija koja obuhvata istovremeno izvršenje dvije ili više sastavnih transakcija sa finansijskim instrumentima koji su međusobno ekonomski povezani, pri čemu je izvršenje svake sastavnice uslovovano izvršenjem svih ostalih;
5) sprovediv iskaz interesa (actionable indication of interest) je poruka člana ili učesnika mjesta trgovanja kojom se izražava spremnost za kupovinu ili prodaju finansijskog instrumenta i koja sadrži dovoljno informacija da može dovesti do zaključenja transakcije.

Sljedeći podaci o određenoj akciji ili ETF-u objavljuju se, ako je primjenjivo:

1) kada je riječ o kontinuiranim knjigama naloga, evropska najbolja tražena i ponuđena cijena, zajedno s odgovarajućim obimom;
2) za sisteme trgovanja zasnovane na aukcijama, cijena po kojoj bi sistem, u skladu s algoritmom trgovanja, ostvario najveći mogući obim trgovanja, kao i obim koji bi se po toj cijeni eventualno izvršio u sistemu;
3) cijena i obim transakcije izvršene po toj cijeni;
4) za transakcije, vrsta sistema trgovanja, kao i primjenjiva izuzeća i odlaganja objavljivanja;
5) pored podataka iz tač. 1 i 2 ovog stava, identifikaciona oznaka tržišta kojom se isključivo identifikuje mjesto trgovanja, kao i, za druga mjesta izvršenja, identifikaciona oznaka kojom se identifikuje vrsta mjesta izvršenja;
6) standardizovana identifikaciona oznaka finansijskog instrumenta koja se primjenjuje na svim mjestima izvršenja;

podaci o sljedećim vremenima, ako je primjenjivo:
– vrijeme izvršenja transakcije i vrijeme svake njene izmjene,
– vrijeme unosa najboljih traženih i ponuđenih cijena u knjigu naloga,
– vrijeme navođenja cijena ili obima u sistemu trgovanja zasnovanom na aukcijama,
– vrijeme objavljivanja od strane mjesta trgovanja podataka iz tač. 1, 2 i 3 ovog stava,
– vrijeme širenja ključnih tržišnih informacija.

Sljedeći podaci o određenoj obveznici ili OTC izvedenici objavljuju se, ako je primjenjivo:

1) cijena i količina, odnosno veličina transakcije izvršene po toj cijeni;
2) identifikaciona oznaka tržišta kojom se isključivo identifikuje mjesto trgovanja, kao i, za druga mjesta izvršenja, identifikaciona oznaka kojom se identifikuje vrsta mjesta izvršenja;
3) za obveznice, standardizovana identifikaciona oznaka finansijskog instrumenta koja se upotrebljava na svim mjestima izvršenja;
4) za OTC izvedenice, identifikacioni referentni podaci o finansijskom instrumentu;
5) podaci o sljedećim vremenima:
   – vrijeme izvršenja transakcije i vrijeme svake njene izmjene,
   – vrijeme objavljivanja transakcije od strane mjesta trgovanja,
   – vrijeme širenja ključnih tržišnih informacija;
6) vrsta sistema trgovanja, kao i primjenjiva izuzeća i odlaganja objavljivanja.

Regulatorni podaci su podaci koji se odnose na status i rad sistema trgovanja i finansijskih instrumenata, uključujući informacije o obustavi trgovanja, promjenama režima trgovanja, uslovima izuzetka i odlaganja objava, kao i druge podatke potrebne za nadzor nad tržištem;

Veleprodajni energent je energent kojim se trguje na veleprodajnom tržištu energije, uključujući električnu energiju, gas, naftu i druge proizvode energije u skladu sa posebnim propisima;

Fragmentacija likvidnosti je situacija u kojoj se likvidnost finansijskog instrumenta dijeli između više sistema trgovanja ili klirinških subjekata, na način koji otežava izvršavanje transakcija i smanjuje mogućnosti netiranja pozicija;

Ugovor o međudjelovanju je ugovor zaključen između dvije ili više centralnih drugih ugovornih strana radi uspostavljanja povezanog sistema kliringa, koji omogućava da se obaveze i prava iz transakcija koje potiču iz jednog sistema kliringa izvršavaju i namiruju kroz drugi sistem kliringa, uz međusobno preuzimanje rizika i obaveza u skladu sa pravilima tih sistema.

Transparentnost prije trgovanja za vlasničke finansijske instrumente

Član 370

Organizator regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a dužan je da kontinuirano tokom redovnog vremena trgovanja objavljuje:

1) aktuelne cijene kupovine i prodaje finansijskih instrumenata iz stava 2 ovog člana;
2) količine koje su dostupne po tim cijenama;
3) sprovedive iskaze interesa za trgovanje.

Obaveze iz stava 1 primjenjuju se na:

1) akcije;

2) potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima;
3) fondove čijim se udjelima trguje na berzi;
4) certifikate;
5) druge finansijske instrumente sličnih karakteristika kojima se trguje na mjestu trgovanja.

Objavljivanje informacija iz stava 1 ovog člana mora biti zasnovano na pravilima tržišta koja obuhvataju način formiranja knjige naloga i koja se primjenjuju na:
1) sisteme trgovanja zasnovane na knjizi naloga;
2) sisteme zasnovane na ponudama;
3) hibridne sisteme;
4) sisteme periodičnih aukcija.

Organizator regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a dužan je da omogući pristup informacijama iz stava 1 ovlašćenim licima i investicionim društvima pod razumnim komercijalnim uslovima i bez diskriminacije.

Komisija će podzakonskim aktom detaljno urediti:
1) obim i format informacija koji se objavljuju prije trgovanja;
2) način kalibracije obaveza transparentnosti u zavisnosti od vrste sistema trgovanja;
3) pravila o dostupnosti informacija i uslovima komercijalnog pristupa;
4) tehničke i organizacione zahtjeve za osiguranje kvalitetnog, potpunog i blagovremenog objavljivanja informacija.

Izuzeci od obaveze transparentnosti prije trgovanja

Član 371

Komisija može, na zahtjev organizatora regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, odobriti izuzeće od obaveze objavljivanja informacija prije trgovanja u slučaju:
1) sistema trgovanja koji koristi referentnu cijenu, kada se transakcija izvršava po cijeni izvedenoj iz cijene sa najrelevantnijeg tržišta u pogledu likvidnosti ili iz druge pouzdane referentne cijene koja je javno dostupna;
2) dogovorenih transakcija, koje su:
   a) izvršene unutar trenutnog raspona cijena ponderisanog obimom, ili
   b) u finansijskom instrumentu za koji ne postoji likvidno tržište, po unaprijed utvrđenom procentu odstepena od referentne cijene, ili
   c) pod posebnim uslovima koji se razlikuju od trenutne tržišne cijene;
3) naloga koji su veliki u odnosu na uobičajenu veličinu tržišta za taj finansijski instrument;
4) naloga koji se drže u sistemu za upravljanje nalozima prije njihovog objavljivanja u knjizi naloga.

Zahtjev za odobravanje izuzetaka mora da sadrži opis funkcionalnosti sistema trgovanja, vrstu izuzetaka koje se traži i razloge za njegovo odobravanje.

Komisija može povući odobreni izuzetak ako utvrdi da se izuzetak koristi na način koji odstupa od namjene, ili na način kojim se zaobilaze obaveze transparentnosti propisane ovim zakonom.

Organizator tržišta dužan je da ima uspostavljene mehanizme, postupke i sisteme za sprječavanje zloupotrebe izuzetaka, kao i za otkrivanje pokušaja korištenja izuzetaka radi zaobilaženja drugih obaveza propisanih ovim zakonom.

Komisija donosi podzakonski akt kojim propisuje:
1) kriterijum za određivanje najrelevantnijeg tržišta u pogledu likvidnosti,
2) vrste dogovorenih transakcija koje ne doprinose formiranju cijene,

3) pragove koji predstavljaju naloge velike u odnosu na uobičajenu veličinu tržišta,
4) vrste naloga koji se mogu držati u sistemima za upravljanje nalozima,
5) tehničke zahtjeve u vezi sa objavljivanjem informacija iz stava 1 ovog člana.

Ograničenje volumena trgovanja pod režimom izuzetaka (volume cap)

Član 372

Organizator regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a dužan je da suspenduje primjenu izuzetaka iz člana 371 stav 1 tačka 1 ovog zakona (reference-price izuzeće), za konkretni finansijski instrument, ako je procenat ukupnog prometa tim instrumentom u Evropskoj uniji, koji je ostvaren primjenom tog izuzetka, premašio 7% ukupnog volumena trgovanja u prethodnih 12 mjeseci.

Suspenzija iz stava 1 ovog člana stupa na snagu najkasnije dva radna dana nakon dana objave informacija od strane ESMA-e i traje tri mjeseca.

Organizator tržišta dužan je da uspostavi i održava tehničke i organizacione sisteme i postupke koji omogućavaju preciznu identifikaciju i obilježavanje (flagging) svih transakcija izvršenih korišćenjem izuzetka iz prethodnog člana ovog zakona.

ESMA kvartalno objavljuje, za svako mjesta trgovanja i svaki finansijski instrument, podatke o:

1) ukupnom volumenu trgovanja u prethodnih 12 mjeseci;
2) procentu transakcija izvršenih pod izuzetkom iz člana 371 stav 1 tačka 1;
3) korišćenoj metodologiji za izračun informacija.

Organizator tržišta dužan je da Komisiji dostavi sve podatke koje ona zahtijeva radi provjere pravilne primjene ovog člana.

Ako iskustvo u primjeni ovog člana i međunarodni standardi ukažu na potrebu izmjene praga iz stava 1 ovog člana, Komisija može izmijeniti prag u skladu sa delegiranim aktima Evropske komisije i preporukama ESMA-e.

Komisija će podzakonskim aktom detaljnije propisati:

1) tehničke standarde za obilježavanje transakcija pod režimom izuzetka;
2) obaveze izvještavanja i interne kontrole organizatora tržišta;
3) postupak primjene i prestanka suspenzije iz stava 1 ovog člana.

Transparentnost poslije trgovanja za vlasničke finansijske instrumente

Član 373

Organizator tržišta i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja objavljuju cijenu, volumen i vrijeme izvršenih transakcija akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima kojima se trguje na tom mjestu trgovanja. Organizator tržištai i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja objavljuju pojedinosti o svim takvim transakcijama onoliko blizu stvarnom vremenu koliko im to dopuštaju tehničke mogućnosti.

Organizator tržištai i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja dužni su omogućiti pristup, po razumnim komercijalnim uslovima i bez diskriminacije, aranžmanima kojima se koriste za objavljivanje informacije iz stava 1 ovog člana investicionim društvima koja su obavezna objavljivati detalje svojih transakcija akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima.

Odloženo objavljivanje informacija o transakcijama

Član 374

Komisija može organizatorima tržišta i investicionim društvima koja upravljaju mjestom trgovanja odobriti odloženo objavljivanje informacija o transakcijama na osnovu njihove veličine ili vrste.

To znači da Komisija može odobriti odloženo objavljivanje informacija o transakcijama koje prelaze uobičajenu veličinu tržišta za dotičnu akciju, potvrdu o deponovanim finansijskim instrumentima, fond čijim se udjelima trguje na berzi, certifikat ili drugi sličan finansijski instrument ili tu vrstu dotične akcije, potvrde o deponovanom vrijednosnom papiru, fonda čijim se udjelima trguje na berzi, certifikata ili drugog sličnog finansijskog instrumenta.

Organizator tržišta i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja dobijaju od Komisije prethodno odobrenje za predložene dogovore o odloženom objavljivanju informacija o trgovanju te su o tim dogovorima dužni jasno obavijestiti tržišne učesnike i javnost.

Komisija će donijeti podzakonski akt u kojem navodi sljedeće:

1) pojedinosti transakcija koje investiciona društva, uključujući sistematske internalizatore i organizatore tržišta i investiciona društva koja upravljaju mjestom trgovanja čine dostupnim javnosti za svaki razred dotičnog finansijskog instrumenta u skladu s članom 364 stav 1, uključujući identifikatore za različite vrste transakcija objavljene u skladu s članom 364 stav 1 i članom ovog Zakona kojim se propisuju Objave investicionih društava, uključujući sistematske internalizatore, nakon trgovanja akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim finansijskim instrumentima, pri čemu se uvodi razlika između identifikatora utvrđenih na osnovu činioca vezanih prvenstveno uz vrednovanje instrumenata i onih utvrđenih na osnovu drugih činioca;
2) vremenski rok u skladu s obavezom objavljivanja što je moguće bliže stvarnom vremenu, uključujući i slučajeve trgovanja van uobičajenog vremena za trgovanje;
3) uslove za izdavanje odobrenja za rad investicionim društvima, uključujući sistematske internalizatore i organizatore tržišta, i investicionim društvima koja upravljaju mjestom trgovanja da omoguće odloženo objavljivanje pojedinosti transakcije za svaki razred predmetnih finansijskih instrumenata u skladu s stavom 1 ovog člana i članom kojim se propisuju Objave investicionih društava, uključujući sistematske internalizatore, nakon trgovanja akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim finansijskim instrumentima stavom 1 ovog člana;
4) kriterijumi koji se primjenjuju kod odlučivanja o transakcijama za koje je, zbog njihove veličine ili vrste, uključujući i profil likvidnosti akcije, potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima, fonda čijim se udjelima trguje na berzi, certifikata ili drugog uključenog sličnog finansijskog instrumenta, odobreno odloženo objavljivanje za svaki razred dotičnog finansijskog instrumenta.

Transparentnost u pogledu nevlasničkih instrumenata. Transparentnost prije trgovanja za obveznice, strukturisane finansijske proizvode i emisijske jedinice

Član 375

Pri primjeni centralne knjige limitiranih naloga ili sistema trgovanja koji se zasniva na periodičnim aukcijama, organizator tržišta i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja objavljuju svoje aktuelne ponude za kupovinu i prodaju i dubinu tržišta po tim cijenama, koje su preko njihovih sistema objavljene u pogledu obveznica, strukturiranih finansijskih proizvoda i emisijskih jedinica, a organizator tržišta i investiciona društva objavljuju navedene informacije neprekidno tokom uobičajenog vremena trgovanja.

Zahtjevi u pogledu transparentnosti iz stava 1 ovog člana prilagođavaju se za različite vrste sistema trgovanja.

Transparentnost prije trgovanja za izvedenice

Član 376

Ako regulisano tržište primjenjuje sistem centralne knjige naloga ili sistem trgovanja zasnovan na periodičnim aukcijama, dužno je da kontinuirano tokom redovnog vremena trgovanja objavljuje aktuelne ponude za kupovinu i prodaju i dubinu naloga na tim cijenama za izvedenice kojima se trguje na tom regulisanom tržištu.

Ako MTP ili OTP primjenjuje sistem centralne knjige naloga ili sistem trgovanja zasnovan na periodičnim aukcijama, dužan je da kontinuirano tokom redovnog vremena trgovanja objavljuje aktuelne ponude za kupovinu i prodaju i dubinu naloga na tim cijenama za OTC izvedenice koje su:

1) denominovane u eurima, japanskim jenima, američkim dolarima ili britanskim funtama sterlinga, i
2) predmet obaveze poravnanja preko centralne druge ugovorne strane, i
3) iz sljedećih kategorija:
   a) kamatne izvedenice sa ugovorenim rokovima dospijeća od 1, 2, 3, 5, 7, 10, 12, 15, 20, 25 ili 30 godina;
   b) ugovori o razmjeni kreditnog rizika (CDS) koji se odnose na globalno sistemski važnu banku;
   c) ugovori o razmjeni kreditnog rizika (CDS) koji se odnose na indeks koji obuhvata globalno sistemski važne banke.

Obaveze iz st. 1 i 2 ovog člana prilagođavaju se tipu sistema trgovanja koji primjenjuje regulisano tržište, MTP ili OTP.

Vlada može Regulativom, u skladu sa razvojem tržišta i preporukama Evropske komisije, izmijeniti vrstu OTC izvedenica iz stava 2 ovog člana koje su obuhvaćene obavezom objavljivanja.

Transparentnost prije trgovanja za pakete naloga

Član 377

Ako regulisano tržište, MTP ili OTP primjenjuje sistem centralne knjige naloga ili sistem trgovanja zasnovan na periodičnim aukcijama, dužno je da kontinuirano tokom redovnog vremena trgovanja objavljuje aktuelne ponude za kupovinu i prodaju i dubinu naloga na tim cijenama za pakete naloga koji se sastoje od:

1) obveznica,
2) strukturisanih finansijskih proizvoda,
3) emisijskih jedinica, ili
4) izvedenica.

Obaveze iz stava 1 ovog člana prilagođavaju se tipu sistema trgovanja koji primjenjuje regulisano tržište, MTP ili OTP.

Izuzetak od obaveze transparentnosti prije trgovanja za obveznice, strukturisane finansijske proizvode, emisijske jedinice, izvedenice i pakete naloga

Član 378

Komisija može regulisanom tržištu, MTP-u ili OTP-u odobriti izuzeće od obaveze objavljivanja informacija prije trgovanja iz člana kojima je propisana obaveza transparentnosti prije trgovanja za nevlasničke instrumente ovog zakona u sljedećim slučajevima:

1) naloga koji su veliki u odnosu na uobičajenu veličinu tržišta,
2) naloga koji se drže u sistemu za upravljanje nalozima do njihovog objavljivanja,
3) OTC izvedenica za koje ne postoji likvidno tržište i drugih finansijskih instrumenata za koje ne postoji likvidno tržište,
4) naloga podnesenih radi izvršavanja razmjene za fizička sredstva,
5) paketa naloga ako:
   a) najmanje jedan element paketa nema likvidno tržište, osim ako postoji likvidno tržište za paket u cjelini, ili
   b) najmanje jedan element paketa je veliki u odnosu na uobičajenu veličinu tržišta, osim ako postoji likvidno tržište za paket u cjelini.

Komisija može povući izuzetak iz stava 1 ovog člana ako utvrdi da se izuzetak koristi protivno njegovoj namjeni ili za zaobilaženje obaveza transparentnosti.

Komisija može privremeno da suspenduje obaveze iz člana 366 ovog zakona za određeni razred finansijskih instrumenata ako likvidnost tog razreda padne ispod utvrđenog praga. Objava suspenzije se vrši na internet stranici Komisije.

Komisija donosi podzakonske akte radi određivanja:

1) parametara i metoda izračuna pragova likvidnosti,
2) raspona objavljivanja informacija prije trgovanja,
3) veličine naloga koji su veliki u odnosu na uobičajenu veličinu tržišta,
4) instrumenata ili razreda instrumenata za koje ne postoji likvidno tržište.

Zahtjevi koje moraju ispuniti mjesta trgovanja u pogledu transparentnosti poslije trgovanja obveznicama, strukturiranim finansijskim proizvodima, emisijskim jedinicama i izvedenicama

Član 379

Organizator regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a dužan je da objavljuje, što je moguće bliže stvarnom vremenu, cijenu, volumen i vrijeme izvršenja svih transakcija u:

1) obveznicama,
2) strukturiranim finansijskim proizvodima,
3) emisijskim jedinicama,
4) izvedenicama kojima se trguje na regulisanom tržištu,

5) OTC derivatima iz člana 376 stav 2 ovog zakona koje podliježu obavezama transparentnosti.

Organizator tržišta dužan je da omogući pristup informacijama iz stava 1 investicionim društvima koja su dužna objavljivati podatke o transakcijama u skladu s ovim zakonom, pod razumnim komercijalnim uslovima i bez diskriminacije.

Ako se transakcija sastoji od više sastavnih elemenata u okviru paketa transakcija, objavljivanje se vrši za svaku sastavnicu, uključujući i oznaku da je riječ o dijelu paketa transakcija.

Ako se na određenu sastavnicu primjenjuje odloženo objavljivanje, ona se objavljuje nakon isteka roka odlaganja.

Odloženo objavljivanje informacija o transakcijama u obveznicama, strukturiranim finansijskim proizvodima i emisijskim jedinicama

Član 380

Organizator tržišta i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja mogu odložiti objavljivanje pojedinosti o transakcijama izvršenim u pogledu obveznica, strukturiranih finansijskih proizvoda ili emisijskih jedinica kojima se trguje na mjestu trgovanja, uključujući cijenu i volumen, u skladu s ovim članom.

Organizator tržišta i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja dužni su da jasno obavijeste tržišne učesnike i javnost o aranžmanima za odloženo objavljivanje.

Aranžmani za odloženo objavljivanje u pogledu obveznica ili njihovih razreda organizuju se prema pet kategorija:

1) kategorija 1: srednje velike transakcije finansijskim instrumentima za koje postoji likvidno tržište;
2) kategorija 2: srednje velike transakcije finansijskim instrumentima za koje ne postoji likvidno tržište;
3) kategorija 3: velike transakcije finansijskim instrumentima za koje postoji likvidno tržište;
4) kategorija 4: velike transakcije finansijskim instrumentima za koje ne postoji likvidno tržište;
5) kategorija 5: transakcije vrlo velikih razmjera.

Kada istekne rok za odlaganja, objavljuju se sve pojedinosti transakcija na pojedinačnoj osnovi.

Aranžmani za odloženo objavljivanje u pogledu strukturiranih finansijskih proizvoda ili emisijskih jedinica, ili njihovih razreda, kojima se trguje na mjestu trgovanja organizuju se u skladu s podzakonskim aktom koji donosi Komisija vezano uz primjenu ovog člana.

Kada istekne rok odlaganja, objavljuju se sve pojedinosti transakcija na pojedinačnoj osnovi.

Komisija može privremeno suspendovati obaveze iz člana 379 ovog zakona ako likvidnost određenog razreda obveznica, strukturiranih finansijskih proizvoda ili emisijskih jedinica padne ispod propisanog praga, a koji se utvrđuje na osnovu objektivnih kriterijuma koji su specifični za tržište dotičnog finansijskog instrumenta.

Privremena suspenzija iz stava 7 ovog člana objavljuje se na internetskoj stranici Komisije.

Komisija može, u slučaju vanredne situacije, kao što je znatan štetni učinak na likvidnost razreda obveznica, strukturiranog finansijskog proizvoda ili emisijskih

jedinica kojima se trguje, produžiti najduža trajanja odlaganja utvrđena u skladu s podzakonskim aktom donesenim za primjenu ovog člana.

Produženje iz stava 9 ovog člana objavljuje se na internet stranicama Komisije.

Početni period trajanja privremene suspenzije iz prvog podstava ili produženje iz trećeg podstava ne smije biti duži od tri mjeseca od dana njene objave na internetskoj stranici Komisije.

Suspenzija ili produženje može se obnoviti na dalji period koji nije duži od tri mjeseca ako je osnova za suspenziju ili produženje i dalje primjenjiva.

Uz odloženu objavu kako je navedeno u stavu 1 ovog člana, Komisija može dopustiti, u pogledu državnih dužničkih instrumenata koje je izdala ta država članica ili njihovih razreda:

1) neobjavljivanje volumena pojedinačne transakcije tokom produženog perioda od najviše šest mjeseci; ili
2) objavu pojedinosti o različitim transakcijama u zbirnom obliku na produženi period od najviše šest mjeseci.

Kada istekne rok odlaganja, objavljuju se sve pojedinosti transakcija na pojedinačnoj osnovi.

Komisija donosi podzakonske akte radi utvrđivanja kategorija likvidnosti, veličine transakcija, trajanja odlaganja i drugih elemenata potrebnih za primjenu ovog člana.

Odloženo objavljivanje informacija u pogledu izvedenica

Član 381

Organizator tržišta i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja mogu odložiti objavljivanje pojedinosti o transakcijama izvršenim u pogledu izvedenica kojima se trguje na berzi i u pogledu OTC izvedenica, uključujući cijenu i volumen, u skladu s ovim članom.

Organizator tržišta i investiciona društva koji upravljaju mjestom trgovanja dužni su jasno obavijestiti tržišne učesnike i javnost o aranžmanima za odloženo objavljivanje informacija.

ESMA prati primjenu tih aranžmana i svake dvije godine Komisiji podnosi godišnji izvještaj u kojem navodi kako se oni primjenjuju u praksi.

Aranžmani za odloženo objavljivanje u pogledu izvedenica kojima se trguje na berzi ili OTC izvedenica kako je navedeno u članu 367 stav 2 ovog zakona ili njihovih razreda organizuju se prema pet kategorija:

1) kategorija 1: srednje velike transakcije finansijskim instrumentima za koje postoji likvidno tržište;
2) kategorija 2: srednje velike transakcije finansijskim instrumentima za koje ne postoji likvidno tržište;
3) kategorija 3: velike transakcije finansijskim instrumentima za koje postoji likvidno tržište;
4) kategorija 4: velike transakcije finansijskim instrumentima za koje ne postoji likvidno tržište;
5) kategorija 5: transakcije vrlo velikih razmjera.

Kada istekne rok odlaganja, objavljuju se sve pojedinosti transakcija na pojedinačnoj osnovi.

Komisija je zadužena za nadzor nad mjestom trgovanja na kojem se trguje razredom izvedenica kojima se trguje na berzi ili OTC izvedenicom kako je navedeno u članu 367 stav 2 ovog zakona, može privremeno suspendovati obaveze iz člana 370 ovog zakona kada likvidnost tog razreda finansijskog

instrumenta padne ispod praga određenog u skladu s metodologijom kako je navedeno u članu 369 stav 5 tačka (a) a koji se utvrđuje na osnovu objektivnih kriterijuma koji su specifični za tržište dotičnog finansijskog instrumenta.

Privremena suspenzija objavljuje se na internetskoj stranici relevantnog nadležnog organa.

Komisija može, u slučaju vanredne situacije, kao što je znatan štetni uticaj na likvidnost razreda izvedenica kojima se trguje na berzi ili OTC izvedenice, produžiti najduža trajanja odlaganja utvrđena u skladu s podzakonskim aktom donesenim na osnovu stava 3 tačka (e) ovog člana a produženje objavljuje se na internetskoj stranici Komisije.

Početni period trajanja privremene suspenzije iz prvog podstava ili produženje iz trećeg podstava ne smije biti duže od tri mjeseca od dana njene objave na internetskoj stranici Komisije, a suspenzija ili takvo produženje može se obnoviti na dalji period koji nije duži od tri mjeseca ako je osnova za suspenziju ili za produženje i dalje primjenjiva.

Komisija izrađuje podzakonske akte kako bi odredila način kojim omogućava objavu informacija koje se zahtijevaju u skladu s ovim članom:

1) pojedinosti transakcija koje investiciona društva i organizator tržišta čine dostupnim javnosti za svaki razred izvedenica kako je navedeno u stavu 1 ovog člana, uključujući identifikatore za različite vrste transakcija objavljene u skladu s članom 370 stav 1 i članom 21 stav 1, pri čemu se uvodi razlika između identifikatora određenih činioca vezanim prvenstveno uz vrednovanje izvedenica i onih određenih drugim činiocima;
2) rok za koji se smatra da je u skladu s obavezom objavljivanja onoliko blizu stvarnom vremenu koliko dopuštaju tehničke mogućnosti, uključujući slučajeve trgovanja van uobičajenog vremena trgovanja;
3) za koje izvedenice, ili njihove razrede, postoji likvidno tržište;
4) za likvidnu ili nelikvidnu izvedenicu, ili za njen razred, što čini srednje veliku, veliku ili vrlo veliku transakciju, kako je navedeno u stavu 1 trećem podstavu ovog člana na osnovu kvantitativne i kvalitativne analize i, prema potrebi, druge relevantne kriterijume;
5) odlaganja cijene i volumena koje se primjenjuju na svaku od pet kategorija utvrđenih u stavu 1 trećem podstavu ovog člana, na osnovu kvantitativne i kvalitativne analize i uzimajući u obzir veličinu transakcije i, prema potrebi, druge relevantne kriterijume.

Obaveza odvojenog objavljivanja informacija o trgovanju prema razumnim komercijalnim uslovima. Obaveza odvojenog objavljivanja informacija prije trgovanja i poslije trgovanja

Član 382

Organizator tržišta i investiciona društva koja upravljaju mjestom trgovanja dužna su da informacije o transparentnosti prije trgovanja i informacije o transparentnosti poslije trgovanja objavljuju odvojeno.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se utvrđuje objavljivanje informacija prije trgovanja i poslije trgovanja, uključujući i stepen razdvajanja informacija za objavljivanje iz stava 1 ovog člana.

Obaveza objavljivanja informacija prije i poslije trgovanja pod razumnim komercijalnim uslovima

Član 383

Organizator regulisanog tržišta, investiciono društvo koje upravlja mjestom trgovanja, ovlašteni sistem objavljivanja (APA), pružalac konsolidovanih informacija (CTP) i sistemski internalizator dužni su da informacije objavljene u skladu sa odredbama ovog zakona koje odgovaraju čl. 3, 4, 6 do 11a, 14, 20, 21, 27g i 27h MiFIR-a učine dostupnim pod razumnim komercijalnim uslovima, uključujući nepristrasne i poštene ugovorne uslove.

Ta lica dužna su obezbijediti nediskriminišući pristup informacijama.

Njihove politike informacija moraju biti javno dostupne bez naknade, na način koji omogućava jednostavan pristup i razumijevanje.

Organizator regulisanog tržišta, investiciono društvo koje upravlja mjestom trgovanja, APA i sistemski internalizator dužni su da bez naknade učine dostupnim informacije iz stava 1 ovog člana petnaest minuta nakon objave, u formatu koji je mašinski čitljiv i upotrebljiv svim korisnicima, uključujući male investitore.

U smislu ovog člana, „razumna komercijalna osnova" obuhvata visinu naknada i ostale komercijalne uslove.

Naknade se određuju prema troškovima izrade i distribucije informacija, uz razumnu maržu.

Organizator regulisanog tržišta, investiciono društvo koje upravlja mjestom trgovanja, APA, CTP i sistemski internalizator dužni su da, na zahtjev Komisije, dostave informacije o stvarnim troškovima izrade i širenja informacija, uključujući i strukturu razumne marže.

Komisija donosi podzakonski akt radi određivanja:

1) kriterijuma za nepristrasne i poštene ugovorne uslove;
2) kriterijuma za ne diskriminatorni pristup informacijama;
3) sadržaja, formata i terminologije politike informacija iz stava 1 ovog člana;
4) oblika i sadržaja informacija koji se objavljuju besplatno iz stava 2 ovog člana;
5) elemenata troškova i razumne marže iz stava 3 ovog člana;
6) sadržaja i formata informacija koje se dostavljaju nadležnom organu iz stava 4 ovog člana.

Zahtjevi transparentnosti za sistemske internalizatore i investiciona društva koji trguju van regulisanog tržišta i režim pomaka cijena za sistemske internalizatore. Obaveza sistemskih internalizatora da objavljuju obavezujuće ponude u vezi s akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima

Član 384

Investiciona društva dužna su objaviti obavezujuće ponude u vezi s akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima kojima se trguje na mjestu trgovanja za koje su oni sistemski internalizatori i za koje postoji likvidno tržište.

Ako ne postoji likvidno tržište za finansijske instrumente iz prvog podstava ovog člana, sistemski internalizatori objavljuju ponudu na zahtjev svojih klijenata.

Ovaj član primjenjuje se na sistemske internalizatore kad trguju količinama do praga koji je određen regulatornim tehničkim standardima donesenima na osnovu stava 7 tačka (b) ovog člana, uključujući i sam prag.

Minimalna veličina ponude sistemskih internalizatora određuje se u podzakonskim aktima donesenima na osnovu stava 7 tačka (c) ovog člana.

Svaka ponuda za određenu akciju, potvrdu o deponovanim finansijskim instrumentima, fond čijim se udjelima trguje na berzi, certifikat ili drugi sličan finansijski instrument kojim se trguje na mjestu trgovanja obuhvata obavezujuću ponudu za kupovinu ili prodaju za veličinu koja može iznositi do praga iz stava 2 ovog člana, uključujući i sam prag.

Cijena odražava prevladavajuće tržišne uslove za tu akciju, potvrdu o deponovanim finansijskim instrumentima, fond čijim se udjelima trguje na berzi, certifikat ili drugi sličan finansijski instrument.

Akcije, potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovi čijim se udjelima trguje na berzi, certifikati i drugi slični finansijski instrumenti grupišu se u razrede na osnovu aritmetičke sredine vrijednosti naloga izvršenih na tržištu za taj finansijski instrument.

Standardna veličina tržišta za svaki razred akcija, potvrda o deponovanim finansijskim instrumentima, fondova čijim se udjelima trguje na berzi, certifikata i drugih sličnih finansijskih instrumenata je veličina koja predstavlja aritmetičku sredinu vrijednosti naloga izvršenih na tržištu za finansijske instrumente u svakom razredu.

Tržište za svaku akciju, potvrdu o deponovanim finansijskim instrumentima, fond čijim se udjelima trguje na berzi, certifikat ili sličan finansijski instrument čine svi nalozi izvršeni u Uniji za taj finansijski instrument, isključujući one koje prelaze uobičajenu veličinu tržišta.

Nadležni organ najvažnijeg tržišta u smislu likvidnosti, kako je utvrđeno u članu 26 MIFIR-a za svaku akciju, potvrdu o deponovanim finansijskim instrumentima, fond čijim se udjelima trguje na berzi, certifikat ili drugi sličan finansijski instrument, određuje barem jednom godišnje, na osnovu aritmetičke sredine vrijednosti naloga izvršenih na tržištu za taj finansijski instrument, razred kojemu on pripada, a informacije se javno objavljuju svim suakcijima na tržištu.

Kako bi se obezbijedilo efikasno vrednovanje akcija, potvrda o deponovanim finansijskim instrumentima, fondova čijim se udjelima trguje na berzi, certifikata i drugih sličnih finansijskih instrumenata i povećala mogućnost da investiciona društva postignu najbolje uslove za svoje klijente, Komisija donosi podzakonski akt kako bi odredila:

1) aranžmane za objavu obavezujuće ponude kako je navedeno u stavu 1 ovog člana;
2) utvrđenje praga iz stava 2 ovog člana, kojim se uzimaju u obzir međunarodna najbolja praksa, značaj tržišnog učinka i efikasnost formiranja cijena, a koji ne smije biti ispod dvostruke standardne veličine tržišta;
3) utvrđenje minimalne veličine ponude kako je navedeno u stavu 3 ovog člana a koje ne prelaze 90 % praga iz stava 2 ovog člana i koje nisu ispod uobičajene veličine tržišta;
4) utvrđenje toga odražavaju li cijene prevladavajuće tržišne uslove kako je navedeno u stavu 3 ovog člana; i
5) uobičajenu veličinu tržišta kako je navedeno u stavu 4 ovog člana.

Izvršavanje naloga klijenata

Član 385

Sistemski internalizatori javno objavljuju svoje ponude, trajno i redovno tokom uobičajenog vremena trgovanja. Svoje ponude mogu ažurirati u bilo kojem trenutku i imaju pravo svoje ponude povući u izuzetnim tržišnim okolnostima.

Društva koja ispunjavaju definiciju sistemskog internalizatora moraju obavijestiti Komisiju a Komisija sastavlja spisak svih sistemskih internalizatora.

Sistemski internalizatori uspostavljaju i sprovode transparentna i nediskriminatorna pravila i objektivne kriterijume za efikasno izvršavanje naloga i oni moraju imati aranžmane za ispravno vođenje njihovog tehničkog poslovanja, uključujući uspostavljanje djelotvornih sigurnosnih aranžmana za suočavanje s eventualnim poremećajima u sistemu.

Sistemski internalizatori uz poštovanje obaveze izvršavanja naloga po uslovima najpovoljnijima za klijenta, izvršavaju naloge svojih klijenata za akcije, potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima, fondove čijim se udjelima trguje na berzi, certifikate i druge slične finansijske instrumente za koje su oni sistemski internalizatori prema cijenama istaknutima u trenutku prijema naloga.

U opravdanim slučajevima, međutim, naloge mogu izvršiti i prema boljoj cijeni uz uslov da je cijena u okviru objavljenog raspona blizu tržišnih uslova.

Sistemski internalizatori mogu izvršiti naloge profesionalnih investitora prema cijenama različitima od objavljenih, bez obaveze poštovanja uslova utvrđenih u stavu 2 ovog člana, u vezi s transakcijama u kojima je izvršenje naloga za nekoliko hartija od vrijednosti predmet jedne transakcije ili u vezi s nalozima koji podliježu uslovima različitima od trenutačnih tržišnih cijena.

Ako sistemski internalizator koji daje samo jednu ponudu ili čija je najviša ponuda niža od uobičajene veličine tržišta, primi nalog klijenta za količinu veću od njegove objavljene količine, ali nižu od uobičajene veličine tržišta, može odučiti izvršiti onaj dio naloga koji prelazi njegovu objavljenu količinu pod uslovom da se cijeli nalog izvrši po objavljenoj cijeni, osim ako je drukčije dopušteno uslovima iz st. 2 i 3 ovog člana. Ako sistemski internalizator objavljuje ponudu za različite veličine, a primi nalog između te dvije veličine, izvršava nalog po jednoj od objavljenih cijena u skladu s odredbama o postupanju s nalogom klijenta iz ovog zakona, osim ako je drukčije dopušteno uslovima iz st. 2 i 3 ovog člana.

Komisija donosi podzakonski akt kojim će biti određen sadržaj i oblik obavještenja iz stava 1 drugog podstava ovog člana.

Obaveze nadležnih organa

Član 386

Komisija provjerava ispunjavaju li sistematski internalizatori uslove za izvršenje naloga utvrđene u članu 15 stavu 1 MIFIRa i uslove za poboljšanje cijena utvrđene u članu 15 stavu 2 MIFIRa.

Komisija provjerava da li sistematski internalizatori, mjesta trgovanja, imenovani subjekti za objavljivanje, APA-i i CTP-i usklađuju časovnike koje koriste za evidentiranje datuma i vremena događaja o kojima se izvještava, u skladu sa članom 22c Regulativa (EU) br. 2014/600/EU.

Pristup ponudama

Član 387

Sistemski internalizatori mogu na osnovu svoje poslovne politike i na objektivan nediskriminišući način odlučiti kojim će klijentima dati pristup svojim ponudama, i u tu svrhu moraju postojati jasni standardi koji uređuju pristup njihovim ponudama.

Sistemski internalizatori mogu odbiti ući u poslovni odnos ili prekinuti poslovni odnos s klijentima iz tržišnih razloga, kao što su kreditni status klijenta, rizik druge ugovorne strane i konačna namira transakcije.

Radi ograničavanja rizika izloženosti višestrukim transakcijama s istim klijentom, sistemskim internalizatorima dopušteno je na nediskriminišući način ograničiti broj transakcija koje preduzimaju s istim klijentom prema objavljenim uslovima, i mogu na nediskriminišući način i prema uslovima iz odredbi o postupanju s nalogom klijenta propisnih ovim zakonom, ograničiti ukupan broj transakcija koje se sprovode istovremeno s različitim klijentima, pod uslovom da je to dopušteno, samo ako broj/ili volumen naloga koji klijenti žele zadati znatno prelazi normu.

Kako bi se obezbijedilo efikasno vrednovanje akcija, potvrda o deponovanim finansijskim instrumentima, fondova čijim se udjelima trguje na berzi, certifikata i drugih sličnih finansijskih instrumenata i povećala mogućnost da investiciona društva postignu najbolje uslove za svoje klijente, Komisija donosi podzakonski akt kojim propisuje:

1) kriterijumi kojima se određuje kada se ponuda smatra objavljenom redovno, trajno i na lako dostupan način kako je navedeno u članu 15 stav 1 ovog člana, kao i sredstvo kojim investiciono društvo smije ispunjavati obaveze objavljivanja svojih ponuda, a što uključuje sljedeće mogućnosti:
   a) sistemom bilo kojeg regulisanog tržišta koje je uvrstilo dotični instrument za trgovanje,
   b) ovlaštenim sistemom objavljivanja (APA),
   c) sopstvenim sistemima,
2) kriterijumi kojima se određuju transakcije u kojima je izvršenje naloga za nekoliko hartija od vrijednosti predmet jedne transakcije ili naloga koji podliježu uslovima različitima od trenutnih tržišnih cijena kako je navedeno u članu 15 stav 3;
3) kriterijumi kojima se određuje što se može smatrati izuzetnim tržišnim okolnostima koje uslovljava povlačenje ponuda kao i uslove za ažuriranje ponuda kako je navedeno u članu 15 stav 1;
4) kriterijumi kojima se određuje kada broj i/ili volumen naloga klijenata znatno prelazi normu iz stava 2 ovog člana;
5) kriterijumi kojima se određuje kada su cijene u okviru objavljenog raspona blizu tržišnih uslova iz člana 15 stava 2.

Pomaci cijene

Član 388

Ponude sistemskih internalizatora, poboljšanja cijena tih ponuda i cijene izvršenja moraju biti usklađeni s pomacima cijene utvrđenima u ovom zakonu.

Zahtjevi utvrđeni u članu 15 stav 2 ove Regulative i članu 49 Direktive 2014/65/EU ne sprječavaju sistematske internalizatore da upare naloge po srednjoj vrijednosti unutar aktuelnih cijena ponuda za kupovinu i prodaju.

Post-trade objavljivanje transakcija investicionih društava u vezi sa akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima kojima se trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima

Član 389

Investiciono društvo koje za svoj račun ili za račun klijenta zaključi transakciju u akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima kojima se trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima koji se trguju na mjestu trgovanja, dužno je da objavi volumen i cijenu te transakcije i vrijeme u kojem je transakcija zaključena.

Informacije iz ovog stava objavljuju se putem ovlaštenog sistema objavljivanja (APA).

Svaka pojedinačna transakcija objavljuje se jednom i samo kroz jedan APA.

Informacije objavljene u skladu sa stavom 1 ovog člana i rokovi u kojima se te informacije objavljuju moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenim odredbama ovog zakona koje odgovaraju članu 6 MiFIR-a, uključujući podzakonske akte donijete u skladu sa članom 7 MiFIR-a.

Kada su mjerama donijetim u skladu sa članom 7 MiFIR-a predviđeni uslovi za odloženo objavljivanje određenih kategorija transakcija u akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima kojima se trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima kojima se trguje na mjestu trgovanja, ta mogućnost odloženog objavljivanja primjenjuje se i na transakcije iz stava 1 ovog člana kada se zaključe van mjesta trgovanja.

Komisija donosi podzakonske akte radi određivanja:

1) identifikatora različitih vrsta transakcija objavljenih u skladu sa ovim članom, razlikujući identifikatore koji se zasnivaju prvenstveno na elementima vezanim za vrednovanje finansijskog instrumenta od identifikatora koji se zasnivaju na drugim faktorima;
2) načina primjene obaveze iz stava 1 ovog člana na transakcije u kojima se predmetni finansijski instrument koristi kao kolateral, za pozajmljivanje ili u druge svrhe, kada se razmjena finansijskog instrumenta vrši na osnovu faktora koji nisu njegova trenutna tržišna vrijednost.

Objavljivanje informacija o transakcijama investicionih društava u vezi sa obveznicama, strukturiranim finansijskim proizvodima, emisijskim jedinicama i derivatima

Član 390

Investiciono društvo koje, za svoj račun ili za račun klijenta, zaključi transakciju u obveznicama, strukturiranim finansijskim proizvodima ili emisijskim jedinicama kojima se trguje na mjestu trgovanja, ili transakciju u OTC derivatima, dužno je da objavi volumen, cijenu i vrijeme zaključenja transakcije.

Informacije iz ovog stava objavljuju se putem ovlaštenog sistema objavljivanja (APA).

Svaka pojedinačna transakcija objavljuje se jednom, i to putem jednog APA.

Informacije koje se objavljuju u skladu sa stavom 1 ovog člana i rokovi u kojima se objavljuju moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenim odredbama ovog zakona koje odgovaraju članu 10 MiFIR-a.

Za obveznice, strukturirane finansijske proizvode i emisijske jedinice kojima se trguje na mjestu trgovanja, investiciono društvo može odložiti objavljivanje cijene ili

volumena u skladu sa uslovima utvrđenim u članu 11 MiFIR-a i u skladu sa pravilima odloženog objavljivanja propisanim ovim zakonom.

Za OTC derivate iz člana 8a stava 2. ovog zakona, investiciono društvo može odložiti objavljivanje cijene ili volumena u skladu sa uslovima iz člana 11a MiFIR-a.

Komisija donosi podzakonske akte radi određivanja:

1) identifikatora različitih vrsta transakcija objavljenih u skladu sa ovim članom, razlikujući identifikatore koji se zasnivaju prvenstveno na elementima vrednovanja od onih zasnovanih na drugim faktorima;
2) načina primjene obaveze iz stava 1 ovog člana na transakcije u kojima se finansijski instrument koristi za kolateral, pozajmljivanje ili druge svrhe, kada se razmjena instrumenta zasniva na faktorima koji nisu njegova trenutna tržišna vrijednost.

Obaveza trgovanja za investiciona društva

Član 391

Investiciono društvo obezbjeđuje da se transakcije akcijama koje imaju međunarodni identifikacioni broj hartije od vrijednosti (ISIN) izdat u Evropskom ekonomskom prostoru (EEP) i kojima se trguje na mjestu trgovanja izvršavaju na regulisanom tržištu, multilateralnoj trgovinskoj platformi (MTP), putem sistemskog internalizatora ili na mjestu trgovanja u trećoj zemlji koje je od strane nadležnog organa Evropske unije ocijenjeno kao jednakovrijedno, u skladu sa propisima Evropske unije, zavisno od slučaja, osim u sljedećim slučajevima:

1) kada se tim akcijama trguje na mjestu trgovanja u trećoj zemlji u lokalnoj valuti ili u valuti koja nije valuta Evropskog ekonomskog prostora; ili
2) kada se transakcije sprovode između kvalifikovanih nalogodavaca, između profesionalnih nalogodavaca ili između kvalifikovanih i profesionalnih nalogodavaca, pod uslovom da takve transakcije ne doprinose procesu formiranja cijena.

Investiciono društvo koje upravlja internim sistemom za uparivanje naloga koje izvršava naloge klijenata u akcijama, potvrdama o deponovanim finansijskim instrumentima, fondovima čijim se udjelima trguje na berzi, certifikatima i drugim sličnim finansijskim instrumentima na multilateralnoj osnovi mora obezbijediti da ima odobrenje za rad kao MTP i da poštuje sve relevantne odredbe koje se odnose na takva odobrenja za rad.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se određuju posebna obilježja transakcija akcijama koje ne doprinose procesu utvrđivanja cijena kako je navedeno u stavu 1 ovog člana, uzimajući u obzir slučajeve kao što su:

1) trgovanje bez dostupnih informacija o likvidnosti; ili
2) kada je razmjena takvih finansijskih instrumenata određena činiocima različitim od trenutne tržišne vrijednosti finansijskog instrumenta.

Obaveza izvještavanj i vođenja evidencija naloga i transakcija

Član 392

Investiciono društvo dužno je da najmanje pet godina drži na raspolaganju Komisiji sve relevantne podatke o nalozima i transakcijama u finansijskim instrumentima koje je izvršilo za svoj račun ili za račun klijenta.

U slučaju transakcija za račun klijenta, evidencije moraju sadržati sve informacije o identitetu klijenta, uključujući i podatke u skladu sa propisima o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Komisija može zahtijevati pristup evidencijama iz ovog stava u skladu sa propisima kojima se uređuje nadzor.

Organizator regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a dužan je da najmanje pet godina drži na raspolaganju Komisiji sve relevantne podatke o nalozima za finansijske instrumente koji se objavljuju ili oglašavaju putem njegovih sistema, u mašinski čitljivom formatu i na jedinstvenom obrascu.

Evidencije iz ovog stava sadrže sve podatke o karakteristikama naloga, uključujući podatke koji povezuju nalog sa izvršenom transakcijom o kojoj se izvještava u skladu sa ovim zakonom.

Komisija može redovno zahtijevati dostavljanje informacija iz ovog stava.

Komisija donosi podzakonski akt radi određivanja:

1) sadržaja i formata informacija o nalozima koje su dužni čuvati organizatori tržišta;
2) identifikacionih oznaka članova ili učesnika koji prenose nalog;
3) identifikacione oznake naloga;
4) datuma i vremena prijema naloga;
5) karakteristika naloga, uključujući vrstu naloga, ograničenje cijene, period važenja i posebne instrukcije;
6) informacija o izmjenama, poništavanjima, djelimičnom ili potpunom izvršenju naloga;
7) informacije o tome da li je nalog prenesen za sopstveni račun ili kao zastupnik klijenta.

Organizatori tržišta dužni su da vode evidencije u skladu sa tim standardima.

Obaveza izvještavanja o transakcijama

Član 393

Investiciona društva koja izvršavaju transakcije s finansijskim instrumentima izvještavaju nadležni organ o potpunim i tačnim pojedinostima takvih transakcija što je prije moguće, a najkasnije od kraja sljedećeg radnog dana.

Komisija utvrđuje potrebne aranžmane kako bi osigurala da te podatke prime i sljedeći nadležna organi:

1) nadležni organ najrelevantnijeg tržišta u smislu likvidnosti za te finansijske instrumente;
2) nadležni organi odgovorni za nadzor investicionih društava koja prenose naloge;
3) nadležni organi odgovorni za nadzor filijala koje su učestvovale u transakciji; i
4) nadležni organi odgovorna za nadzor korišćenih mjesta trgovanja.

Obaveza utvrđena u stavu 1 ovog člana odnosi se na:

1) finansijske instrumente koji su uvršteni za trgovanje ili se njima trguje na mjestu trgovanja ili za koje je podnesen zahtjev za uvrštenje za trgovanje, bez obzira na to sprovode li se takve transakcije na mjestu trgovanja, uz izuzetak transakcija OTC izvedenicama, osim onih iz člana 8.a stava 2., na koje se obaveza primjenjuje samo kada se aprovode na mjestu trgovanja;

2) finansijske instrumente čiji je osnov finansijski instrument kojim se trguje na mjestu trgovanja, bez obzira na to sprovode li se takve transakcije na mjestu trgovanja;
3) finansijske instrumente čiji je osnov indeks ili korpa sastavljena od finansijskih instrumenata kojima se trguje na mjestu trgovanja, bez obzira na to sprovode li se takve transakcije na mjestu trgovanja;
4) OTC izvedenice bez obzira na to sprovode li se takve transakcije na mjestu trgovanja.

Izvještaji posebno sadrže informacije o nazivima i brojevima kupljenih i prodatih finansijskih instrumenata, količini, datumima i vremenima izvršenja, datumima stepena na snagu, cijenama transakcija, identifikacionu oznaku strana za čiji je račun investiciono društvo izvršilo tu transakciju, identifikacionu oznaku lica i računarskih algoritama u investicionom društvu koji su odgovorni za odluku o ulaganju i izvršenje transakcije, oznaku za identifikovanje subjekta koji podliježe obavezi izvještavanja i načine identifikacije dotičnog investicionog društva. Izvještaji o transakciji obavljenoj na mjestu trgovanja uključuju identifikacionu oznaku transakcije koju mjesto trgovanja generiše i širi članovimakoji kupuju i prodaju na tom mjestu trgovanja.

Izvještaji o transakcijama koje nisu sprovedene na mjestu trgovanja sadrže identifikacionu oznaku vrsta transakcija u skladu s regulatornim tehničkim standardima donesenim na osnovu člana 20 stav 3 tačka (a) i člana 21 stav 5 tačka (a) Regulative (EU) br.600/2014.

U izvještajima o robnim izvedenicama navodi se smanjuju li transakcije rizik na objektivno mjerljiv način.

Investiciona društva koja prenose naloge u prenos tog naloga navode sve pojedinosti navedene u st. 1 i 3 ovog člana.

Umjesto navođenja pomenutih pojedinosti pri prenosu naloga, investiciono društvo može odlučiti da podnese izvještaje o prenesenom nalogu, ako je izvršen, kao transakciji u skladu sa zahtjevima iz stava 1 ovog člana i u tom slučaju u izvještaju o transakciji investicionog društva navodi se da se odnosi na preneseni nalog.

Organizator mjesta trgovanja dostavlja informacije o transakcijama s finansijskim instrumentima kojima se trguje na njegovoj platformi koje putem njegovog sistema izvršava bilo koji član, učesnik ili korisnik koji ne podliježe ovoj Regulativi u skladu sa st.1 i 3 ovog člana.

Prilikom izvještavanja oznaka identiteta klijenata u skladu sa st. 3 i 4 ovog člana, investiciona društva upotrebljavaju identifikator pravnog lica uveden radi identifikacije klijenata koji su pravna lica.

Izvještaj Komisiji dostavlja samo investiciono društvo, odobren mehanizam izvještavanja koji djeluje u njegovo ime, ili mjesto trgovanja putem čijih je sistema transakcija izvršena u skladu sa st.1, 3 i 9 ovog člana.

Investiciona društva su odgovorna za potpunost, tačnost i blagovremenu predaju izvještaja koji se podnose Komisiji.

Odstupajući od odgovornosti iz stava 9 ovog člana, ako investiciono društvo izvještava o pojedinostima tih transakcija putem odobrenog mehanizma izvještavanja koji djeluje u njegovo ime ili mjesta trgovanja, investiciono društvo nije odgovorno za propuste u potpunosti, tačnosti i blagovremenom podnošenju izvještaja koji se mogu pripisati odobrenom mehanizmu izvještavanja ili mjestu trgovanja, i u tim slučajevima odobreni mehanizam izvještavanja ili mjesto trgovanja odgovorno je za te propuste.

Investiciona društva ipak trebaju preduzeti razumne korake kako bi provjerili potpunost, tačnost i blagovremenost izvještaja o transakcijama koji su podneseni u njihovo ime.

Mjesto trgovanja, pri izradi izvještaja u ime investicionog društva, mora imati uspostavljene dobre sigurnosne mehanizme kojima se garantuje sigurnost i ovjera prenosa informacija, smanjuje rizik netačnosti informacija i neovlašćenog pristupa i sprječava odavanje informacija održavajući povjerljivost informacija u svakom trenutku. Mjesto trgovanja dužno je održavati odgovarajuće resurse i posjedovati sigurnosne sisteme kako bi neprekidno pružao i održavao svoje usluge.

Komisija može odobriti sisteme za uparivanje ili izvještavanje, uključujući trgovinske repozitorije registrovane ili priznate u skladu s Glavom VI. Regulative (EU) br. 648/2012, kao ovlaštene mehanizme izvještavanja kako bi se izvještaji o transakcijama prenijeli nadležnom organu u skladu sa st. 1, 3 i 9 ovog člana.

Kada se transakcije u skladu s članom 9 Regulative (EU) br. 648/2012 dostavljaju trgovinskom repozitoriju koji ima odobrenje za rad kao ovlašteni mehanizam izvještavanja i kada ti izvještaji sadrže pojedinosti utvrđene st. 1, 3 i 9 ovog člana, te ih trgovinski repozitorij dostavljaju nadležnom organu u roku utvrđenom u stavu 1 ovog člana, obaveza investicionog društva utvrđena u stavu 1 ovog člana smatra se ispunjenom.

Ako postoje greške ili nedostaci u izvještajima o transakcijama, odobreni mehanizam izvještavanja, investiciono društvo ili mjesto trgovanja koje izvještava o transakcijama ispravlja informacije i podnosi ispravljen izvještaj nadležnom organu.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se određuje:

1) standard i format informacija za informacije o kojima se izvještava u skladu sa st. 1 i 3 ovog člana, uključujući metode i načine izvještavanja o finansijskim transakcijama i oblik i sadržaj takvih izvještaja;
2) kriterijumi određivanja mjerodavnog tržišta u skladu sa stavom 1.;
3) referentnih informacija kupljenih ili prodaih finansijskih instrumenata, količinu, datume i vremena izvršenja, datume stepena na snagu, cijenu transakcija, informacije i pojedinosti o identitetu klijenta, oznaku identiteta stranaka u čije je ime investiciono društvo izvršilo tu transakciju, oznaku identiteta lica i računarskih algoritama unutar investicionog društva koji su odgovorni za odluku o ulaganju i izvršenje transakcije, oznaku identiteta subjekta koji podliježe obavezi izvještavanja, načine utvrđivanja dotičnog investicionog društva, načine na koje je transakcija izvršena, potrebna polja za podatke za sprovođenje i analiziranje izvještaja o transakciji u skladu sa stavom 3 ovog člana;
4) relevantne kategorije indeksa o kojima treba izvještavati u skladu sa stavom 2 tačka (c) ovog člana;
5) uslova prema kojima države članice pripremaju, dodjeljuju i održavaju identifikatore pravnog lica u skladu sa stavom 6 ovog člana i uslova prema kojima te identifikatore pravna lica koriste investiciona društva kako bi, u skladu sa st. 3, 4 i 5, osigurali oznaku identiteta klijenata u izvještajima o transakcijama koje treba da dostave prema stavu 1 ovog člana;
6) primjene obaveza izvještavanja o transakcijama filijala investicionog društva;
7) što predstavlja transakciju i izvršenje transakcije za potrebe ovog člana;
8) kada se smatra da je investiciono društvo prenijelo nalog za potrebe stava 4 ovog člana;

9) uslova za povezivanje određenih transakcija i načina utvrđivanja zbirnih naloga koji rezultiraju izvršenjem transakcije; i
10) datuma do kojeg treba izvještavati o transakcijama.

XX. PRUŽAOCI USLUGA DOSTAVLJANJA INFORMACIJA

Imenovani subjekti za objavljivanje

Član 394

Komisija investicionim društvima na zahtjev tih investicionih društava odobrava status imenovanog subjekta za objavljivanje za određene razrede finansijskih instrumenata.

Ako je samo jedna strana u transakciji imenovani subjekt za objavljivanje na osnovu stava 1. ovog člana, ta je strana odgovorna za objavljivanje transakcija preko APA-e u skladu s članom 20 stavom 1 ili članom 21 stavom 1 MiFIR-a.

Ako nijedna od strana u transakciji nije imenovani subjekt za objavljivanje ili ako su obje strane u transakciji imenovani subjekti za objavljivanje na osnovu stava 1. ovog člana, samo subjekt koji prodaje dotični finansijski instrument objavljuje transakciju preko APA-e u skladu s članom 20 stav 1 ili s članom 21 stav 1 MiFIR-a.

Komisija će uspostaviti i redovno ažurira registar svih imenovanih subjekata za objavljivanje, navodeći njihov identitet i razrede finansijskih instrumenata za koje su imenovani kao subjekti za objavljivanje.

Dostavljanje informacija za potrebe izračuna transparentnosti i drugih obaveza

Član 395

Radi vršenja izračuna potrebnih za određivanje zahtjeva u vezi sa transparentnošću prije i poslije trgovanja i obavezama trgovanja propisanim ovim zakonom, koji odgovaraju čl. 3 do 11a, 14 do 21 i 32 MiFIR-a, Komisija može zahtijevati dostavljanje informacija od sljedećih subjekata:

1) mjesta trgovanja (regulisano tržište, MTP i OTP);
2) ovlašćenih sistema objavljivanja (APA).

Mjesta trgovanja i APA dužni su da čuvaju potrebne podatke u odgovarajućem periodu koji obezbjeđuje izvršavanje obaveza iz ovog zakona.

Komisija donosi podzakonski akt radi određivanja:

1) sadržaja i učestalosti zahtjeva za dostavljanje informacija;
2) formata i rokova u kojima su mjesta trgovanja, i APA dužni dostaviti podatke;
3) vrste informacija koje su dužni da čuvaju;
4) minimalnog perioda čuvanja informacija.

Usluge dostavljanja informacija

Član 396

Pružanje usluga dostavljanja informacija može da vrši fizičko ili pravno lice koje ima tehničke sisteme, opremu, kvalifikovana lica za pružanje usluga dostavljanja informacija i dozvolu za pružanje usluga dostavljanja informacija izdatu od Komisije.

Pružalac usluga dostavljanja informacija upisuje se u Registar pružalaca dostavljanja informacija.

Registar iz stava 2 ovog člana, vodi Komisija i objavljuje na svojoj internet stranici.

Registar iz stava 2 ovog člana, sadrži podatke o uslugama iz dozvole za pružanje usluga dostavljanja informacija.

Komisija je dužna da podatke o oduzimanju dozvole za pružanje usluga dostavljanja informacija, unese u registar iz stava 2 ovog člana i čuva najmanje pet godina.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja mjestom trgovanja može da pruža usluge dostavljanja informacija APA-e, CTP-a i ARM-a, pod uslovom da ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Komisija o izdavanju, odnosno oduzimanju dozvole za pružanje usluga dostavljanja informacija iz stava 1 ovog člana, obavještava ESMA-u.

Bliže uslove koje treba da ispunjava pružalac usluga dostavljanja informacija iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja informacija

Član 397

Dozvolu za pružanje usluga dostavljanja informacija, Komisija izdaje podnosiocu zahtjeva koji ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, podnosilac zahtjeva dužan je da dostavi poslovni plan u kojem se navodi predviđeni tip poslovanja i organizaciona struktura podnosioca zahtjeva.

Bliži sadržaj zahtjeva i dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev iz stava 1 ovog člana propisuje Komisija.

Do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, odobrenje za rad ovlašćenog sistema objavljivanja (APA) ili ovlašćenog mehanizma izvještavanja (ARM) izdaje Komisija, a od dana pristupanja Evropskoj uniji, odobrenje za rad izdaje ESMA, osim za pružaoce usluga dostavljanja informacija identifikovane u skladu sa delegiranim aktom donijetim na osnovu člana 2 stav 3 MiFIR-a, kada odobrenje izdaje i nadzor vrši Komisija.

Pružalac usluga dostavljanja informacija mora biti pravna lice sa poslovnim sjedištem u Crnoj Gori ili Evropskoj uniji i mora ispunjavati sve zahtjeve propisane ovom glavom.

U odobrenju za rad navode se tačno određene usluge dostavljanja informacija koje je pružalac usluga ovlašćen da pruža.

Ako pružalac želi da pruža dodatne vrste usluga dostavljanja informacija, dužan je da Komisiji, odnosno ESMA-i od dana pristupanja Uniji, podnese zahtjev za proširenje odobrenja za rad.

Ovlašćeni pružalac usluga dostavljanja informacija dužan je da stalno ispunjava uslove na osnovu kojih je odobrenje za rad izdato i da bez odlaganja obavijesti Komisiju, odnosno ESMA-u nakon pristupanja Uniji, o svakoj značajnoj promjeni koja može uticati na ispunjavanje tih uslova.

Odobrenje za rad izdato na osnovu ovog člana, od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, važi na cijeloj teritoriji Unije i omogućava pružaocu usluga dostavljanja informacija da pruža usluge za koje je odobren u svim državama članicama.

Izdavanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja informacija

Član 398

Komisija je dužna da o zahtjevu za izdavanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja informacija odluči u roku od šest mjeseci od dana prijema zahtjeva.

Komisija će izdati dozvolu iz stava 1 ovog člana, ako su zahtjev i dokumentacija uz zahtjev potpuni i valjani i podnosilac zahtjeva ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

U dozvoli iz stava 1 ovog člana, određuju se usluge dostavljanja informacija koje je pružalac usluga ovlašćen da pruža.

Oduzimanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja informacija

Član 399

Komisija će oduzeti dozvolu za pružanje usluga dostavljanja informacija, ako imalac dozvole:

1) ne otpočne da obavlja djelatnost u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja dozvole ili izjavi da odustaje od obavljanja djelatnosti;
2) ne pruža usluge dostavljanja informacija u periodu od šest mjeseci;
3) je dozvola izdata na osnovu neistinitih ili netačnih informacija ili na drugi način suprotno zakonu;
4) prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je dozvola izdata;
5) postupa suprotno odredbama ovog zakona.

Pružalac usluga dostavljanja informacija kojem se oduzima dozvola dužan je da obezbijedi urednu zamjenu prije prestanka važenja dozvole, uključujući:

1) prenos informacija drugim pružaocima usluga dostavljanja informacija na način koji obezbjeđuje kontinuitet izvještavanja i objavljivanja;
2) blagovremeno obavještavanje klijenata o prestanku pružanja usluga i mjerama koje su preduzete radi osiguranja kontinuiteta usluga;
3) preusmjeravanje tokova izvještavanja ka drugim pružaocima usluga dostavljanja informacija.

Zahtjevi za organe upravljanja pružaoca usluga dostavljanja informacija

Član 400

Ako je pružalac usluga dostavljanja informacija pravno lice, na uslove koje moraju da ispunjavaju članovi organa upravljanja tog pružaoca usluga, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju uslovi za članove organa upravljanja investicionog društva.

Organi upravljanja pružaoca usluga dostavljanja informacija dužni su da u svakom trenutku ispunjavaju sljedeće uslove:

1) posjeduju dobar ugled, što znači da nisu pravosnažno osuđeni za krivična djela protiv imovine, korupcije ili zloupotrebe službenog položaja u posljednjih deset godina;
2) imaju odgovarajuće znanje, vještine i iskustvo u prikupljanju, obradi i distribuciji tržišnih i regulatornih informacija;
3) posjeduju sposobnost kolektivnog razumijevanja poslovanja i aktivnosti pružaoca usluga dostavljanja informacija;

4) mogu posvetiti dovoljno vremena za kvalitetno izvršavanje svojih funkcija, uzimajući u obzir obim i složenost poslova;
5) djeluju pošteno, savjesno i nezavisno kako bi efikasno nadzirali i, po potrebi, osporavali odluke izvršnog rukovodstva.

Ako organizator tržišta podnese zahtjev za upravljanje APA ili ARM, a članovi organa upravljanja tih subjekata identični su čl. organa upravljanja organizatora tržišta, smatra se da članovi organa upravljanja ispunjavaju zahtjeve utvrđene u stavu 2 ovog člana.

Pružalac usluga dostavljanja informacija dužan je da bez odlaganja obavijesti Komisiju, odnosno ESMA-u od dana pristupanja Uniji, o:
1) imenima svih članova organa upravljanja,
2) svakoj promjeni u sastavu organa upravljanja,
3) svim informacijama potrebnim za procjenu usklađenosti postupanja sa stavom 2 ovog člana.

Organi upravljanja pružaoca usluga dostavljanja informacija obezbjeđuje:
1) uspostavljanje i nadzor nad sistemima upravljanja koji obezbjeđuju djelotvorno i razumno upravljanje;
2) razdvajanje ključnih funkcija u organizaciji;
3) sprečavanje sukoba interesa;
4) obavljanje funkcija na način kojim se podstiče integritet tržišta i zaštita klijenata.

Komisija, odnosno ESMA nakon pristupanja Uniji, odbija ili oduzima odobrenje za rad pružaocu usluga dostavljanja informacija ako utvrdi da lica koja stvarno vode poslovanje nemaju dovoljno dobar ugled, znanje, iskustvo, ili da bi promjene u organu upravljanja mogle predstavljati prijetnju razumnom upravljanju, interesima klijenata ili integritetu tržišta.

Uslovi koje mora da ispunjava APA

Član 401

APA je dužna da ima uspostavljene odgovarajuće postupke i mehanizme za objavljivanje informacija što je moguće bliže realnom vremenu, primjereno uslovima poslovanja.

Informacije koje objavljuje, APA je dužna da bez naknade stavi na raspolaganje 15 minuta nakon objavljivanja.

APA je dužna da djelotvorno i dosljedno distribuira podatke na način koji omogućava brz i nediskriminišući pristup informacijama, i koji olakšava konsolidovanje informacija sa sličnim informacijama iz drugih izvora.

Informacije iz stava 2 ovog člana, obuhvataju:
1) identifikaciju finansijskog instrumenta;
2) cijenu po kojoj je zaključena transakcija;
3) obim transakcije;
4) vrijeme transakcije;
5) vrijeme prijave transakcije;
6) zapis cijene transakcije;
7) oznaku za mjesto trgovanja na kojem je transakcija izvršena ili ako je transakcija izvršena putem sistemskog internalizatora oznaku "SI" ili oznaku "OTC";
8) napomenu ako su se na transakciju primjenjivali posebni uslovi.

APA je dužna da uspostavi mjere za sprječavanje sukoba interesa sa klijentima, u skladu sa ovim zakonom.

Ako je APA organizator tržišta ili investiciono društvo, dužno je da postupa sa prikupljenim informacijama na nediskriminišući način i da uspostavi mehanizme za razdvajanje različitih funkcija poslovanja.

APA je dužna da uspostavi mehanizme za siguran i kontinuiran prenos informacija, smanjenje rizika od netačnih informacija i neovlašćenog pristupa kao i sprječavanje odavanja informacija prije objavljivanja.

APA je dužna da uspostavi sisteme za provjeru tačnosti izvještaja o trgovanju, utvrđivanje propusta ili grešaka.

Ako je APA ujedno investiciono društvo ili organizator regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, dužna je da uspostavi i održava organizacione i funkcionalne mehanizme razdvajanja poslovnih funkcija, radi sprečavanja sukoba interesa i osiguranja nezavisnog izvršavanja usluga dostavljanja informacija.

APA je dužna da ispunjava zahtjeve mrežne i informacione sigurnosti u skladu sa standardima utvrđenim Regulativom (EU) 2022/2554 o digitalnoj operativnoj otpornosti finansijskog sektora i regulatornim tehničkim standardima donijetim na njenoj osnovi.

APA mora imati objektivne, nediskriminatorne i javno dostupne uslove pristupa svojim uslugama za sva lica koja podliježu obavezama transparentnosti iz čl. 20 i 21 ovog zakona.

APA javno objavljuje:

1) cijene i naknade za svaku uslugu dostavljanja informacija;
2) rabate i popuste, uključujući uslove za njihovu primjenu;
3) mogućnost zasebnog pristupa pojedinačnim uslugama (unbundling).

APA je dužna da čuva evidencije koje se odnose na njeno poslovanje i dostavljene podatke najmanje pet godina, koje na zahtjev stavlja na raspolaganje Komisiji, a od dana pristupanja Uniji i ESMA-i.

APA je dužna da uspostavi sisteme koji omogućavaju:

1) provjeru potpunosti i tačnosti informacija prije objavljivanja;
2) identifikovanje propusta i pogrešaka;
3) zahtijevanje ponovnog dostavljanja ispravljenih informacija od investicionog društva koje je prijavilo transakciju.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se detaljnije propisuje obaveze koje je APA dužna izvršavati radi primjene ovog zakona.

Uslovi koje mora da ispunjava CTP

Član 402

CTP je dužan da ima uspostavljene postupke i mehanizme za prikupljanje javno objavljenih informacija, njihovo konsolidovanje u kontinuirane elektronske tokove informacija i stavljanje tih informacija na raspolaganje javnosti, što je moguće bliže realnom vremenu, po prihvatljivim komercijalnim uslovima.

Informacije iz stava 1 ovog člana, pored informacija iz člana 400 stav 4 ovog zakona, obuhvataju i:

1) napomenu da je računski algoritam investicionog društva odgovoran za investicionu odluku i izvršenje transakcije, ako se trguje preko algoritamskog sistema;
2) oznaku kojom se označava ta transakcija, ako je u skladu sa zakonom data izjava o odricanju od obaveze objavljivanja informacija.

Informacije koje objavljuje CTP dužan je da bez naknade stavi na raspolaganje 15 minuta nakon objavljivanja.

CTP je dužan da djelotvorno i dosljedno širi informacije na način koji omogućava brz i nediskriminišući pristup informacijama i koji olakšava njihovu dostupnost i upotrebu učesnicima na tržištu.

CTP je dužan da obezbijedi da su pruženi podaci konsolidovani sa svih regulisanih tržišta, MTP-ova, OTP-ova i APA-e.

CTP je dužan da uspostavi mjere za sprječavanje sukoba interesa, u skladu sa ovim zakonom.

Ako CTP upravlja konsolidovanim informacijama, dužan je da sa prikupljenim informacijama postupa na nediskriminišući način i da uspostavi mehanizme za razdvajanje različitih funkcija poslovanja.

CTP je dužan da uspostavi mehanizme za siguran i kontinuiran prenos informacija, smanjenje rizika od netačnih informacija, neovlašćenog pristupa, kao i sprječavanje odavanja informacija prije objavljivanja.

Uslovi koje mora da ispunjava ARM

Član 403

ARM je dužan da ima uspostavljene procedure i mehanizme za saopštavanje informacija bez odlaganja, a najkasnije do kraja sljedećeg radnog dana, od dana u kojem je obavljena transakcija.

ARM je dužan da uspostavi mjere za sprječavanje sukoba interesa sa klijentima.

ARM je dužan da uspostavi mehanizme za siguran i kontinuiran prenos informacija, smanjenje rizika od netačnih informacija, neovlašćenog pristupa kao i sprječavanje odavanja informacija.

ARM je dužan da ima uspostavljene sisteme za provjeru cjelovitosti izvještaja o transakciji, utvrđivanje propusta ili grešaka koje je prouzrokovalo investiciono društvo, kao i ponovni prenos izvještaja u slučaju propusta ili grešaka.

ARM je dužan da ima uspostavljene sisteme za otkrivanje sopstvenih grešaka ili propusta koji omogućavaju ispravljanje i prenošenje tačnog i potpunog izvještaja o transakciji Komisiji.

Ako je ovlašteni mehanizam izvještavanja dio investicionog društva, kreditne institucije ili organizatora regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, dužan je da uspostavi i održava organizacione i funkcionalne mehanizme razdvajanja poslovnih funkcija, kako bi se osigurao nediskriminišući tretman svih prikupljenih informacija i spriječili sukobi interesa.

Ovlašteni mehanizam izvještavanja dužan je da ispunjava zahtjeve mrežne i informacione bezbjednosti.

Ovlašteni mehanizam izvještavanja ima:

1) objektivne, nediskriminatorne i javno objavljene uslove pristupa svojim uslugama za subjekte koji podliježu obavezi izvještavanja u skladu sa ovim zakonom;
2) javno objavljuje cijene i naknade za svaku pojedinačnu uslugu dostavljanja informacija, uključujući popuste, rabate i uslov njihove primjene;
3) omogućava korisnicima zaseban pristup pojedinačnim uslugama;
4) određuje naknade na osnovu troškova pružanja usluga.

Ovlašćeni mehanizam izvještavanja dužan je da čuva poslovne evidencije i tehničke zapise povezane sa izvršenjem svojih obaveza najmanje pet godina, i na

zahtjev ih stavlja na raspolaganje Komisiji, odnosno ESMA-i od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Derivati. Obaveza trgovanja izvedenicama na regulisanim tržištima, MTP-ovima ili OTP-ovima

Član 404

Finansijske druge ugovorne strane i nefinansijske druge ugovorne strane koje podliježu obavezi poravnanja u skladu sa propisima Evropske unije koji odgovaraju Regulativi (EU) br. 648/2012, dužne su da transakcije u izvedenicama koje pripadaju razredima izvedenica koji podliježu obavezi trgovanja, a koji su upisani u registar iz ovog zakona, zaključuju isključivo na:

1) regulisanom tržištu;
2) multilateralnoj trgovinskoj platformi (MTP);
3) organiziranoj trgovinskoj platformi (OTP); ili
4) mjestu trgovanja u trećoj državi koje je proglašeno ekvivalentnim u skladu sa ovim zakonom.

Obaveza iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na transakcije izvedenicama koje su izuzete od obaveze poravnanja ili na koje se obaveza poravnanja ne primjenjuje u skladu sa propisima Evropske unije koji odgovaraju Regulativi (EU) br. 648/2012.

Izvedenice koje podliježu obavezi trgovanja prihvatljive su za uvrštavanje na regulisano tržište i za trgovanje na MTP-u ili OTP-u, na neisključivoj i nediskriminatornoj osnovi.

Mjesto trgovanja u trećoj državi smatra se ekvivalentnim za potrebe stava 1 tačke 4 ovog člana ako je Komisija Evropske unije donijela odluku da pravni i nadzorni okvir te treće države obezbjeđuje:

1) odobrenje za rad i kontinuirani nadzor;
2) jasnoću i transparentnost pravila;
3) uredno i efikasno trgovanje i slobodnu prenosivost instrumenata;
4) pravila o redovnom izvještavanju izdavalaca;
5) pravila o transparentnosti i integritetu tržišta, uključujući sprječavanje zloupotreba tržišta.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se određuju:

1) vrste ugovora koje imaju izravan, značajan i predvidljiv učinak;
2) slučajevi u kojima je obaveza trgovanja potrebna radi sprečavanja izbjegavanja odredaba ovog zakona.

Obaveza poravnanja izvedenica i vrijeme prihvatanja poravnanja

Član 405

Organizator regulisanog tržišta dužan je obezbijediti da se sve transakcije izvedenicama koje se zaključuju na regulisanom tržištu poravnaju preko centralne druge ugovorne strane (CCP).

Centralne druge ugovorne strane, organizatori regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a i investiciona društva koja djeluju kao klirinški članovi, dužni su da uspostave i održavaju djelotvorne sisteme, procedure i mehanizme kojima se obezbjeđuje da transakcije izvedenicama koje se poravnavaju budu:

1) podnesene na poravnanje što je tehnički moguće brže, i

2) prihvaćene za poravnanje automatizovanim sistemima, bez odlaganja i bez ručnih intervencija, osim kada je to tehnički neophodno.

Poravnane izvedenice u smislu ovog zakona su:

1) izvedenice koje podliježu obavezi poravnanja prema stavu 1 ovog člana ili u skladu sa propisima koji odgovaraju članu 4 Regulative (EU) br. 648/2012;
2) izvedenice za koje su ugovorne strane sporazumno odredile da se podnose na poravnanje preko CCP-a.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se utvrđuju:

1) minimalni zahtjevi za sisteme, procedure i mehanizme prihvatanja poravnanih izvedenica;
2) maksimalni rokovi za prihvatanje transakcija na poravnanje;
3) zahtjevi u pogledu upravljanja operativnim i drugim rizicima u procesu poravnanja.

Sporazumi o posrednom poravnanju izvedenica

Član 406

Sporazumi o posrednom poravnanju u vezi sa izvedenicama kojima se trguje na regulisanom tržištu dozvoljeni su ako takvi sporazumi:

1) ne povećavaju rizik druge ugovorne strane, i
2) obezbjeđuju da imovina i pozicije druge ugovorne strane uživaju zaštitu ekvivalentnu zaštiti iz članova 39 i 48 Regulative (EU) br. 648/2012, uključujući zahtjeve u pogledu segregacije imovine, zaštite klijenata i postupanja u slučaju neispunjenja obaveza.

Sporazumi iz stava 1 ovog člana moraju biti u skladu sa vrstama i uslovima posredno poravnanja utvrđenim regulatornim tehničkim standardima koje donosi ESMA, uključujući zahtjeve usklađene sa Poglavljem II Delegirane regulative Komisije (EU) br. 149/2013.

Učesnici u aranžmanima posrednog poravnanja dužni su da uspostave mehanizme i procedure kojima se obezbjeđuje:

1) upravljanje rizicima na način koji ne povećava izloženost drugih ugovornih strana,
2) tačno evidentiranje i razdvajanje pozicija i imovine,
3) zaštita klijenata u skladu sa propisima Evropske unije,
4) blagovremeno obavještavanje Komisije o svim značajnim rizicima ili povredama obaveza.

Komisija može posebnim aktom detaljnije urediti primjenu ovog člana, uključujući uslove pod kojima se smatra da sporazumi o posrednom poravnanju ispunjavaju zahtjeve iz stava 1 ovog člana.

Usluge smanjenja rizika nakon trgovanja

Član 407

Odredbe o transparentnosti iz ovog zakona koje odgovaraju čl. 8a, 10 i 21 Regulative (EU) br. 600/2014, obaveza trgovanja i obaveza izvršavanja naloga po najpovoljnijim uslovima iz ovog zakona ne primjenjuju se na transakcije OTC izvedenicama koje nastaju kao rezultat usluga smanjenja rizika nakon trgovanja (hedging).

Usluge smanjenja rizika nakon trgovanja obuhvaćaju one usluge koje su oblikovane i uspostavljene radi smanjenja kreditnog, tržišnog ili operativnog rizika

portfelja izvedenica, a koje su definisane u delegiranim aktima Evropske komisije donijetim u skladu sa Regulativom (EU) br. 600/2014.

Investiciona društva i organizatori regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a koji pružaju usluge smanjenja rizika nakon trgovanja dužni su da vode potpune i tačne evidencije o transakcijama iz stava 1 ovog člana koje nisu prethodno evidentirane ili prijavljene u skladu sa propisima koji odgovaraju Regulativi (EU) br. 648/2012, i da ih na zahtjev odmah stave na raspolaganje Komisiji, odnosno ESMA-i od dana pristupanja Uniji.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se:

1) detaljnije određuju usluge smanjenja rizika nakon trgovanja za potrebe primjene stava 1 ovog člana;
2) utvrđuju vrste transakcija koje su subjekti dužni evidentirati u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Registar izvedenica koje podliježu obavezi trgovanja

Član 408

ESMA na svojoj internetskoj stranici objavljuje i održava registar u kojem se na iscrpan i jasan način navode izvedenice koje podliježu obavezi trgovanja na mjestima iz člana 28. stava 1 Regulative (EU) br. 600/2014, mjesta na kojima su uvrštene za trgovanje ili na kojima se njima trguje i datumi od kojih obaveza stupa na snagu.

XXI. NEDISKRIMINIŠUĆI PRISTUP PORAVNANJU ZA FINANSIJSKE INSTRUMENTE

Nediskriminišući pristup centralnoj drugoj ugovornoj strani

Član 409

Ne dovodeći u pitanje član 7 Regulative (EU) br. 648/2012, centralna druga ugovorna strana prihvata poravnanje finansijskih instrumenata na nediskriminišućoj i transparentnoj osnovi, uključujući u pogledu zahtjeva za instrumente osiguranja i naknade vezane uz pristup, nezavisno o mjestu trgovanja na kojem se transakcija izvršava.

Zahtjev iz prvog podstava ne primjenjuje se na izvedenice kojima se trguje na berzi.

Centralna druga ugovorna strana posebno obezbjeđuje da mjesto trgovanja ima pravo na nediskriminišuće postupanje s ugovorima kojima se trguje na tom mjestu trgovanja u smislu:

1) zahtjeva za instrumente osiguranja i netiranje ekonomski jednako vrijednih ugovora ako uključenje takvih ugovora u postupke konačnog netiranja i druge postupke netiranja centralne ugovorne strane koji se temelje na mjerodavnom zakonu o nesolventnosti ne bi ugrožavalo nesmetani rad, valjanost ili sprovodivost takvih postupaka; i
2) međusobnog kolaterilizanja s povezanim ugovorima koji se poravnavaju kod iste centralne druge ugovorne strane prema modelu rizika koji ispunjava uslove iz člana 41Centralna druga ugovorna strana može tražiti da mjesto trgovanja ispunjava operativne i tehničke zahtjeve koje određuje centralna

druga ugovorna strana, uključujući zahtjeve koji se odnose na upravljanje rizicima. Zahtjev u ovom stavu ne primjenjuje se na ugovore o izvedenicama koje već podliježu obavezama pristupa prema članu 7 Regulative (EU) br. 648/2012.

Centralna druga ugovorna strana nije vezana ovim članom ako je usko povezana s mjestom trgovanja koja je izdala obavještenje prema članu 36 stav 5.

Zahtjev mjesta trgovanja za pristup centralnoj drugoj ugovornoj strani službeno se predaje centralnoj drugoj ugovornoj strani, relevantnom nadležnom organu i nadležnom organu mjesta trgovanja. U zahtjevu se navodi kojoj vrsti finansijskih instrumenata se odobrava pristup.

Centralna druga ugovorna strana dostavlja pisani odgovor mjestu trgovanja u roku od tri mjeseca od prijema zahtjeva iz stava 2, u kojem se ili dopušta pristup, pod uslovom da je relevantni nadležni organ odobrio pristup na osnovu stava 4, ili uskraćuje pristup. Centralna druga ugovorna strana može uskratiti pristup pod uslovima utvrđenima u stavu 6. tački (a). Ako centralna druga ugovorna strana uskrati pristup, u svojem odgovoru mora detaljno obrazložiti svoju odluku i u pisanom obliku o njoj obavijestiti nadležni organ. Ako mjesto trgovanja ima poslovno sjedište u državi članici koja nije država članica centralne druge ugovorne strane, centralna druga ugovorna strana taj pisani odgovor prosljeđuje i nadležnom organu mjesta trgovanja. Centralna druga ugovorna strana omogućuje pristup u roku od tri mjeseca nakon davanja pozitivnog odgovora na zahtjev za pristup.

Nadležni organ centralne druge ugovorne strane ili ono mjesta trgovanja centralnoj drugoj ugovornoj strani odobrava pristup mjestu trgovanja ako takav pristup ne ugrožava nesmetano i uredno funkcioniranje tržišta, naročito zbog fragmentacije likvidnosti, ili ne utiče štetno na sistemski rizik.

Ako nadležni organ odbije pristup svoju odluku izdaje u roku od dva mjeseca od prijema zahtjeva iz stava 2. te drugom nadležnom organu, centralnoj drugoj ugovornoj strani i mjestu trgovanja navodi sve razloge oi tome, uključujući dokaze na kojima je utemeljena odluka.

Nediskriminišući pristup mjestu trgovanja

Član 410

Ne dovodeći u pitanje član 8 Regulative (EU) br. 648/2012, mjesto trgovanja na nediskriminišućoj i transparentnoj osnovi na zahtjev daje na raspolaganje izvore informacija o trgovanju kojima raspolaže, među ostalim o naknadama za pristup, bilo kojoj centralnoj drugoj ugovornoj strani s odobrenjem za rad ili priznatoj na osnovu te regulative, koja želi poravnati transakcije finansijskim instrumentima koje su izvršene na tom mjestu trgovanja. Taj se zahtjev ne primjenjuje na:

1) ugovore o izvedenicama koji već podliježu obavezama pristupa iz člana 8 Regulative (EU) br. 648/2012;
2) izvedenice kojima se trguje na berzi.

Zahtjev za pristup mjestu trgovanja centralna druga ugovorna strana službeno predaje mjestu trgovanja, relevantnom nadležnom organu i nadležnom organu centralne druge ugovorne strane.

Mjesto trgovanja centralnoj drugoj ugovornoj strani u roku od tri mjeseca od prijema zahtjeva iz stava 2. dostavlja pisani odgovor kojim dopušta pristup, pod uslovom da je relevantni nadležni organ odobrio pristup u skladu sa stavom 4, ili odgovor kojim ga uskraćuje. Mjesto trgovanja može uskratiti pristup jedino pod uslovima navedenima u stavu 6 tački (a).

Ako mjesto trgovanja uskrati pristup, mora u pisanom odgovoru detaljno obrazložiti svoju odluku i dostaviti taj pisani odgovor nadležnom organu.

Ako centralna druga ugovorna strana ima poslovno sjedište u državi članici koja nije država članica mjesta trgovanja, mjesto trgovanja dostavlja taj pisani odgovor i nadležnom organu centralne druge ugovorne strane.

Mjesto trgovanja omogućuje pristup u roku od tri mjeseca nakon davanja pozitivnog odgovora na zahtjev za pristup.

Nadležni organ mjesta trgovanja ili ono centralne druge ugovorne strane centralnoj drugoj ugovornoj strani odobrava pristup mjestu trgovanja ako takav pristup ne ugrožava nesmetano i uredno funkcioniranje tržišta, posebno zbog fragmentacije likvidnosti i ako je mjesto trgovanja uspostavilo odgovarajuće aranžmane za sprečavanje takve fragmentacije ili ne utiče štetno na sistemski rizik.

Ako nadležni organ odbije pristup svoju odluku izdaje u roku od dva mjeseca od prijema zahtjeva iz stava 2. te drugom nadležnom organu, mjestu trgovanja i centralnoj drugoj ugovornoj strani navodi sve razloge tome, uključujući dokaze na kojima je utemeljena odluka.

Nediskriminišući pristup licenciranju referentnih vrijednosti i obaveza licenciranja

Član 411

Ako se vrijednost bilo kojeg finansijskog instrumenta računa prema referentnoj vrijednosti, lice koja ima vlasnička prava na referentnu vrijednost obezbjeđuje da centralne druge ugovorne strane i mjesta trgovanja u svrhu trgovanja i poravnanja imaju dozvolu za nediskriminišući pristup:

1) relevantnoj cijeni i izvorima informacija te informacijama o sastavu, metodologiji i cijeni te referentne vrijednosti za potrebe poravnanja i trgovanja; i
2) licencama.

Licenca koja uključuje pristup informacijama odobrava se na korektnoj, razumnoj i nediskriminišućoj osnovi unutar tri mjeseca nakon zahtjeva centralne druge ugovorne strane ili mjesta trgovanja.

Pristup se odobrava po razumnoj komercijalnoj cijeni uzimajući u obzir cijenu po kojoj je dopušten pristup referentnoj vrijednosti ili su prava intelektualnog vlasništva pod jednakim uslovima licencirana drugoj centralnoj ugovornoj strani, mjestu trgovanja ili bilo kojoj povezanoj osobi za potrebe poravnanja ili trgovanja.

Različite cijene mogu se naplatiti različitim središnjim drugim ugovornim stranama, mjestima trgovanja ili bilo kojoj povezanoj osobi samo uz objektivno opravdanje uzimajući u obzir opravdane komercijalne razloge poput količine, područja primjene ili područja tražene upotrebe.

Ako se nova referentna vrijednost ustanovi, obaveza licenciranja započinje najkasnije 30 mjeseci nakon što započne trgovanje finansijskim instrumentom koji se poziva na tu referentnu vrijednost ili se on uvrsti za trgovanje.

Ako lice koja ima vlasnička prava na novu referentnu vrijednost posjeduje postojeću referentnu vrijednost, ona mora utvrditi da, u poređenju s bilo kojom takvom postojećom referentnom vrijednošću, nova referentna vrijednost ispunjava sljedeće kumulativne kriterijume:

1) nova referentna vrijednost nije kopija ili prilagođenje nijedne takve postojeće referentne vrijednosti i metodologija nove referentne vrijednosti, uključujući

pripadajuće podatke, značajno se razlikuje od bilo koje takve postojeće referentne vrijednosti; i

2) nova referentna vrijednost nije zamjena ni za jednu takvu postojeću referentnu vrijednost.

Stav 6 ovog člana ne dovodi u pitanje primjenu pravila tržišnog takmičenja.

Centralna druga ugovorna strana, mjesta trgovanja ili povezani subjekti ne smiju sklapati sporazume s ponuđačima referentne vrijednosti čiji bi efekat bio ili:

1) spriječiti drugu centralnu drugu ugovornu stranu ili mjesto trgovanja od dobijanja pristupa takvim informacijama ili pravima navedenima u stavu 1 ovog člana; ili

2) spriječiti drugu centralnu drugu ugovornu stranu ili mjesto trgovanja od dobijanja pristupa takvoj licenci, kako je navedeno u stavu 1 ovog člana.

Komisija donosi podzakonski akt kojim se određuje:

1) da informacije putem licenciranja budu dostupne prema stavu 1 tačka 1 ovog člana samo za korištenje centralne druge ugovorne strane ili mjesta trgovanja;

2) drugi uslova po kojima se dozvoljava pristup, uključujući povjerljivost pruženih informacija;

3) standardi koji pokazuju kako se može dokazati da je referentna vrijednost nova u skladu sa stavom 1 tač. 1 i 2 ovog člana.

XXII. SISTEM ZAŠTITE INVESTITORA

Fond za zaštitu investitora

Član 412

Djelatnost zaštite investitora čija su sredstva ili finansijski instrumenti izloženi riziku, u slučaju stečaja investicionog društva, ovlašćene kreditne institucije i društva za upravljanje kada pruža usluge upravljanja portfeljem klijentima koji nijesu investicioni fondovi i kada je ovlašćeno da drži novčana sredstva, odnosno finansijske instrumente klijenta, obavlja Fond za zaštitu investitora (u daljem tekstu: Fond).

Fond organizuje i njime upravlja Komisija ili društvo koje je ovlastila Komisija (u daljem tekstu: organizator Fonda).

Organizator Fonda preduzima sve radnje u ime i za račun Fonda i zastupa ga u svim poslovima pred državnim, sudskim, upravnim i drugim organima u pogledu ostvarivanja svih njegovih prava.

Odredbe ovog poglavlja koje se odnose na Organizatora Fonda, na odgovarajući način odnose se na Komisiju ako upravlja Fondom.

Članstvo u Fondu

Član 413

Članstvo u Fondu je obavezno za društva sa sjedištem u Crnoj Gori, kada obavljaju investicione usluge i aktivnosti iz člana 70 stav 1 ovog zakona i kada pomoćne investicione usluge iz člana 70 stav 2 ovog zakona obavlja:

1) investiciono društvo koje je ovlašćeno da drži novčana sredstva i/ili finansijske instrumente klijenata;

2) ovlašćena kreditna institucija;

3) društvo za upravljanje kada pruža usluge upravljanja portfeljem klijentima koji nijesu investicioni fondovi i kada je ovlašćeno da drži novčana sredstva, odnosno finansijske instrumente klijenta.

Društva iz stava 1 ovog člana, u smislu ovog poglavlja, nazivaju se Članovi Fonda.

Odredbe ovoe glave zakona primjenjuju se i na filijale investicionih društava, ako ne učestvuju u sistemu zaštite investitora u državi u kojoj imaju registrovano sjedište ili ako taj sistem ne obezbjeđuje zaštitu investitora koja odgovara zaštiti utvrđenoj ovim zakonom i koje su iskoristile mogućnost dobrovoljnog članstva u Fondu (dopunsko pokriče u državi domaćinu).

Ako filijala iz stava 3 ovog člana ne ispunjava obaveze koje ima kao član Fonda, Fond će o tome bez odlaganja da obavijesti Komisiju i nadležni organ matične države članice.

Fond i Organizator Fonda u matičnoj državi članici preduzimaju sve mjere koje su potrebne kako bi se obezbijedilo da filijala ispunjava svoje obaveze.

Ako nakon obavještenja iz stava 4 ovog člana filijala u roku od 12 mjeseci ne ispuni svoje obaveze, Fond može da isključi tu filijalu uz saglasnost nadležnog organa matične države članice.

Potraživanja koja su nastala u vezi s investicionim uslugama ili pomoćnom uslugom iz ovog Zakona koje su ugovorene prije datuma isključenja filijale iz članstva Fonda imaju i nakon tog datuma status zaštićenih potraživanja klijenata člana Fonda.

Fond i Organizator Fonda matične države članice međusobno sarađuju kako bi obezbijedili da klijenti filijala iz stava 3 ovog člana u odgovarajućem iznosu prime iznos zaštićenog potraživanja iz člana 427 ovog Zakona.

Komisija donosi rješenje o nastanku obezbijeđenog slučaja iz člana 434 ovog zakona nakon prijema obavještenja matične države članice o otvaranju stečajnog postupka ili o nastepenu drugih nemogućnosti za filijale iz stava 3 ovog člana ispunjavanja obaveza prema klijentima na način da ne mogu da izvrše novčanu obavezu i/ili da vrate finansijske instrumente, koje su držali za račun klijenta, administrirali ili s njima upravljali, a nije izgledno da će se te okolnosti u dogledno vrijeme bitno promijeniti.

Prilikom izračunavanja iznosa doprinosa članova Fonda iz stava 3 ovog člana koji se uplaćuju Fondu, uzima se u obzir iznos doprinosa i obezbijeđenog potraživanja Sistema zaštite investitora u matičnoj državi članici.

Klijent člana Fonda

Član 414

U smislu člana 412 i čl. 415 do 434 ovog zakona, klijent člana Fonda čije potraživanje je zaštićeno je fizičko ili pravno lice čija sredstva član Fonda drži ili upravlja u ime klijenta, u vezi sa investicionom uslugom ugovorenom sa klijentom.

Klijentima Fonda ne smatraju se:

1) kreditne institucije;
2) investicioni fondovi i društva za upravljanje investicionim fondovima;
3) dobrovoljni penzioni fondovi i društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima;
4) obezbjeđujuća društva;
5) finansijske institucije;
6) subjekti za zajedničko ulaganje;
7) društva koja čine grupu sa članom Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze;

8) pravna ili fizička lica koja učestvuju sa više od 5% učešća sa pravom glasa u ukupnom kapitalu u članu Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze;
9) članovi odbora direktora i nadzornog odbora, odnosno odbora direktora člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, ako su ta lica bili članovi tih organa ili zaposleni u članu Fonda na dan otvaranja postupka stečaja ili likvidacije, na dan objavljivanja rješenja Komisije o nastupanju obezbijeđenog slučaja ili u tekućoj ili prethodnoj godini u odnosu na godinu u kojoj je to rješenje objavljeno;
10) lica odgovorna za izradu i reviziju finansijskih izvještaja člana Fonda;
11) članovi odbora direktora, nadzornog odbora i lica koja imaju u svojini više od 5% učešća u matičnom ili povezanom društvu člana Fonda;
12) klijenti člana Fonda zbog čijeg neispunjenja obaveza prema članu Fonda je nastupio obezbijeđeni slučaj;
13) Crna Gora i jedinica lokalne samouprave;
14) bliski rođaci i treća lica koja djeluju u ime i za račun lica iz tačke 9 ovog člana; i
15) matično društvo ili njegovo zavisno društvo iz iste grupe.

Potraživanja klijenata Fonda

Član 415

Potraživanja klijenata Fonda su potraživanja koja član Fonda nije u mogućnosti da izvrši i/ili vrati klijentu kada:
1) je nad članom Fonda pokrenut postupak stečaja; ili
2) Komisija utvrdi da član Fonda nije u mogućnosti da izvrši novčanu obavezu i/ili da vrati finansijske instrumente koje je držao ili njima upravljao za račun klijenta i kada se razumno očekuje da se te okolnosti neće promijeniti u dogledno vrijeme.

Način i bliže kriterijume za utvrđivanje nemogućnosti izvršavanja obaveza iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Zaštićena potraživanja klijenta

Član 416

Zaštićena potraživanja klijenta iz člana 415 stav 1 ovog zakona su:
1) novčana potraživanja koja član Fonda duguje klijentu ili pripadaju klijentu, a koje član Fonda drži za klijenta u vezi sa ugovorenim investicionim uslugama;
2) finansijski instrumenti koji pripadaju klijentu člana Fonda, a koje član Fonda drži, rukovodi ili sa njima upravlja za račun svog klijenta, u vezi sa ugovorenim investicionim uslugama.

Potraživanjima, iz stava 1 ovog člana, ne smatraju se potraživanja:
1) koja su obezbijeđena zakonom kojim se uređuje zaštita depozita u bankama i drugim kreditnim institucijama sa sjedištem u Crnoj Gori radi zaštite deponenata u slučaju nedostupnosti depozita;
2) klijenta članova Fonda nastala iz transakcije za koju je pravosnažnom sudskom odlukom utvrđeno da je povezana sa pranjem novca ili finansiranjem terorizma.

Iznos zaštićenih potraživanja klijenta kod jednog člana Fonda, obračunava se kao ukupan iznos potraživanja klijenta, bez obzira da li se čuvaju na jednom ili više računa, na osnovu jednog ili više ugovora i investicionih usluga, do visine obezbijeđenog iznosa u skladu sa članom 417 ovog zakona, uključujući i kamate do dana otvaranja stečajnog postupka nad članom Fonda ili dana objavljivanja rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona.

Iznos zaštićenih potraživanja

Član 417

Potraživanja klijenata obezbijeđena su do iznosa od 20.000 eura po klijentu člana Fonda.

Sva zaštićena potraživanja do iznosa iz stava 1 ovog člana, isplaćuju se u potpunosti.

U postupku obeštećenja na utvrđeni iznos potraživanja, utvrđuju se i isplaćuju kamate do dana otvaranja stečajnog postupka nad članom Fonda ili dana objavljivanja rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona.

Ako dva ili više lica imaju neograničeno pravo raspolaganja u zajedničkom investicionom poslu, uzima se u obzir udio svakog od njih u skladu sa propisima prema kojima se uređuje upravljanje novcem ili hartijama od vrijednosti kada se izračunavaju gornje granice iznosa zaštićenog potraživanja iz stava 1 ovog člana.

Udio svakog klijenta u zajedničkom investicionom poslu uzima se u obzir kod izračunavanja iznosa zaštićenog potraživanja iz stava 1 ovog člana.

U slučaju nedostatka posebnih odredbi kojima se propisuje udio svakog klijenta u investicionom poslu, iznos zaštićenog potraživanja će se ravnomjerno rasporediti između svih klijenata.

U slučaju kada klijent u zajedničkom investicionom poslu ne može neograničeno da raspolaže iznosom depozita ili hartijama od vrijednosti, lice koje ima neograničeno pravo raspolaganja prima isplatu zaštićenog potraživanja iz stava 1 ovog člana, pod uslovom da je indetitet tog lica poznat ili se može identifikovati prije datuma donošenja odluke ili rješenja iz stava 3 ovog člana.

Odredba stava 7 ovog člana ne primjenjuje se na subjekte za zajednička ulaganja.

Zajednički investicioni posao iz stava 4 ovog člana je investicioni posao koji se sprovodi za račun dva ili više lica ili nad kojim dva ili više lica imaju prava koja se mogu koristiti na osnovu potpisa jednog ili više tih lica.

Sredstva Fonda

Član 418

Sredstva Fonda obezbjeđuju se iz:

1) doprinosa članova Fonda uplaćenih u skladu sa članom 422 ovog zakona;
2) sredstava naplaćenih u postupku stečaja nad članom Fonda;
3) prihoda od ulaganja sredstava Fonda;
4) drugih prihoda u skladu sa zakonom.

Uplaćeni doprinosi za Fond i drugi prihodi iz stava 1 ovog člana, koje ostvari organizator Fonda, vode se na posebnom računu i čine Fond.

Sredstva Fonda, organizator Fonda koristi za isplatu potraživanja klijenata u skladu sa odredbama ovog zakona i ne mogu se koristiti u druge svrhe, niti biti predmet potraživanja prema članu Fonda ili organizatoru Fonda.

Sredstva Fonda mogu se ulagati u:

1) finansijske instrumente koje izdaje Crna Gora, država članica Evropske unije ili država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru ili njihove centralne banke;

2) dužničke hartije od vrijednosti za koje garantuje Crna Gora, država članica Evropske unije ili država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru;

3) druge finansijske instrumente koji donose prihod, uz odobrenje Komisije.

Bliži način raspolaganja, evidentiranja i izvještavanja Komisije o sredstvima Fonda, propisuje Komisija.

Korišćenje sredstava Fonda

Član 419

Sredstva Fonda koriste se za isplatu zaštićenih potraživanja klijenata člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze u slučaju iz člana 415 stav 1 ovog zakona i nakon donošenja rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona.

Način uplate doprinosa i upravljanje sredstvima Fonda utvrđuju se pravilima Fonda, koje donosi organizator Fonda.

Saglasnost na pravila organizatora Fonda ovlašćenog od Komisije, daje Komisija.

Pravila iz stava 2 ovog člana naročito sadrže:

1) način upravljanja sredstvima Fonda u skladu sa aktom iz člana 418 stav 5 ovog zakona;
2) način i postupak naplate doprinosa članova Fonda;
3) način i postupak obeštećenja klijenata;
4) postupak obavještavanja javnosti, a naročito klijenta člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze;
5) postupak istupanja iz članstva u Fondu;
6) iznos naknade za upravljanje Fondom.

Doprinos člana Fonda

Član 420

Članovi Fonda dužni su da redovno obračunavaju i uplaćuju doprinos Fondu u skladu sa odredbama ovog zakona i pravilima organizatora Fonda.

Član Fonda nije dužan da uplaćuje doprinos iz stava 1 ovog člana, u slučaju:

1) da prestane da obavlja investicione usluge iz člana 70 ovog zakona;
2) privremenog ili trajnog oduzimanja dozvole za rad članu Fonda.

U slučaju prestanka važenja dozvole za rad, zaštita potraživanja klijenata iz čl. 415 i 416 ovog zakona, odnosi se na potraživanja nastala do dana prestanka važenja dozvole članu Fonda.

Struktura doprinosa

Član 421

Doprinos člana Fonda sastoji se od inicijalnog i redovnog doprinosa.

Sredstva uplaćena na ime doprinosa iz stava 1 ovog člana, su nepovratna.

Član Fonda sa sjedištem u Crnoj Gori, dužan je da u roku od osam dana od dana dobijanja rješenja o članstvu u CKDD, uplati inicijalni doprinos Fondu u iznosu od 5.000 eura.

Način obračuna i visina redovnog doprinosa zasniva se na vrsti, obimu i složenosti investicionih usluga i pomoćnih usluga iz člana 70 ovog zakona, koje član Fonda pruža i obavlja.

Naknada za upravljanje Fondom

Član 422

Član Fonda dužan je da organizatoru Fonda plaća naknadu za upravljanje Fondom.

Sredstva od naknade za upravljanje Fondom mogu da se koriste za pokriće troškova:

1) nastalih u postupku isplate obezbijeđenih iznosa;
2) nastalih u postupku naplate potraživanja organizatora Fonda iz stečajne mase;
3) povezanih sa ulaganjima sredstava Fonda;
4) za zaposlene u organizatoru Fonda i
5) druge troškove poslovanja organizatora Fonda koji se odnose na obezbijeđenje sredstava klijenta.

Ako Fond ne raspolaže dovoljnim sredstvima za obeštećenje klijenta Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, organizator Fonda će nedostajuća sredstva pribaviti iz kreditne linije otvorene za te namjene kod kreditne institucije.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, za povrat kreditnih sredstava solidarno odgovaraju članovi Fonda.

Izvještaji organizatora Fonda

Član 423

Organizator Fonda podnosi Komisiji polugodišnji i godišnji finansijski izvještaj, sačinjen u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo.

Polugodišnji finansijski izvještaj Fonda, organizator je dužan da dostavi Komisiji u roku od dva mjeseca od isteka prvog polugodišta.

Godišnji finansijski izvještaj Fonda, zajedno sa revizorskim izvještajem, organizator je dužan da dostavi Komisiji u roku od 15 dana od dana sačinjavanja revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od posljednjeg dana poslovne godine.

Bliži sadržaj i način dostavljanja izvještaja iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Komisija može od revizora koji je obavio reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja iz stava 3 ovog člana, da zatraži dodatna obrazloženja u vezi sa obavljenom revizijom i revizorskim izvještajem.

Komisija može da inicira ili da zatraži od organizatora Fonda obavljanje dodatne revizije vezane za procjenu rizika člana Fonda.

Komisija može da odbije revizorski izvještaj koji nije sačinjen u skladu sa zakonom, standardima finansijskog izvještavanja i pravilima struke i da zahtijeva obavljanje revizije od strane drugog revizora o trošku organizatora Fonda.

Utvrđivanje iznosa zaštićenih potraživanja

Član 424

Organizator Fonda, dužan je da, prilikom utvrđivanja iznosa zaštićenih potraživanja pojedinog klijenta člana Fonda, uzme u obzir sve obaveze utvrđene zakonom i ugovorom u vezi svakog pojedinačnog potraživanja, kao i eventualna protivpotraživanja na dan otvaranja stečajnog postupka ili objavljivanja rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona.

Iznos zaštićenog potraživanja klijenta člana Fonda, utvrđuje se na dan otvaranja stečajnog postupka ili na dan objavljivanja rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona.

Vrijednost finansijskih instrumenata koje je član Fonda dužan da vrati klijentu utvrđuje se, ako je to moguće, prema njihovoj tržišnoj vrijednosti, na dan otvaranja stečajnog postupka ili na dan objavljivanja rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona.

Bliži način utvrđivanja vrijednosti finansijskih instrumenata koju nije moguće utvrditi prema tržišnoj vrijednosti u skladu sa stavom 3 ovog člana, propisuje Komisija.

Nastupanje obezbijeđenog slučaja

Član 425

U slučaju iz člana 415 stav 1 tačka 1 ovog zakona, nadležni sud je dužan da bez odlaganja, odluku o pokretanju stečajnog postupka nad članom Fonda, dostavi Komisiji i organizatoru Fonda.

U skladu sa odlukom nadležnog suda iz stava 1 ovog člana i u slučaju iz člana 415 stav 1 tačka 2 ovog zakona, Komisija je dužna da donese rješenje o nastanku obezbijeđenog slučaja i bez odlaganja ga dostavi organizatoru Fonda i članu Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze.

Rješenje Komisije iz stava 2 ovog člana, objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Komisije.

Postupanje organizatora Fonda po nastanku obezbijeđenog slučaja

Član 426

Organizator Fonda dužan je da po prijemu rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona, bez odlaganja pokrene postupak obeštećenja klijenata člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoju obavezu.

Obavještenje o pokretanju postupka iz stava 1 ovog člana, organizator Fonda dužan je da bez odlaganja objavi u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na teritoriji Crne Gore.

Organizator Fonda dužan je da sa ovlašćenim revizorom i ovlašćenim zastupnikom člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, u roku od 60 dana od dana objavljivanja rješenja Komisije u skladu sa članom 425 stav 3 ovog zakona, utvrdi iznose zaštićenih potraživanja klijenata člana Fonda, sa stanjem na dan pokretanja stečajnog postupka ili objavljivanja rješenja Komisije u "Službenom listu Crne Gore" i da sačini zapisnik sa popisom tih potraživanja.

Zapisnik iz stava 3 ovog člana, organizator Fonda bez odlaganja dostavlja Komisiji.

Organizator Fonda dužan je da, na osnovu informacija o klijentima člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, svakom klijentu uputi obavještenje sa pozivom da podnese zahtjev za obeštećenje.

Zahtjev za obeštećenje iz stava 5 ovog člana, klijent člana Fonda može da podnese u roku ne dužem od pet mjeseci od dana objavljivanja rješenja Komisije, u skladu sa članom 425 stav 3 ovog zakona.

Izuzetno, ako je klijent iz opravdanih razloga bio spriječen da podnese zahtjev za obeštećenje u roku iz stava 6 ovog člana, taj rok se produžava na godinu dana, pod uslovom da podnese dokaze koji opravdavaju njegovu spriječenost.

Klijent iz stava 6 ovog člana, gubi pravo na isplatu obezbijeđenog iznosa protekom roka od pet godina od dana objavljivanja rješenja Komisije u "Službenom listu Crne Gore".

Sadržaj zahtjeva za obeštećenje uređuje se pravilima organizatora Fonda.

Spisak klijenata Fonda

Član 427

Član Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, dužan je da na zahtjev organizatoru Fonda bez odlaganja dostavi:

1) spisak klijenata koji imaju pravo na obeštećenje, sa evidencijom potraživanja klijenata u skladu sa ovim zakonom i eventualnim iznosima potraživanja na koje klijenti imaju pravo na obeštećenje;

2) druge informacije od značaja za ostvarivanje prava na obeštećenje u skladu sa ovim zakonom.

Isplata zaštićenog potraživanja

Član 428

Organizator Fonda dužan je da utvrđeni iznos zaštićenih potraživanja, iz Fonda isplati na račun klijenta člana Fonda.

Organizator Fonda dužan je da klijentu člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, isplati utvrđeni iznos zaštićenog potraživanja bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri mjeseca od dana utvrđivanja prava na isplatu, odnosno dana utvrđivanja iznosa potraživanja.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, u slučaju sumnje da su potraživanja klijenta člana Fonda nastala iz transakcije povezane sa pranjem novca ili finansiranjem terorizma, isplata potraživanja klijenta neće se izvršiti do pravosnažnosti sudske odluke o povezanosti transakcije iz koje je potraživanje nastalo sa pranjem novca ili finansiranjem terorizma.

Danom isplate obezbijeđenog iznosa, potraživanje klijenta prema članu Fonda umanjuje se za isplaćeni iznos.

Pravo na isplatu potraživanja klijenata zaštićenih u skladu sa odredbama ovog zakona, nije prenosivo, ali se može naslijediti.

Klijent člana Fonda radi zaštite svojih prava propisanih ovim zakonom može podnijeti tužbu protiv organizatora Fonda pred nadležnim sudom.

Povraćaj isplaćenih sredstava u slučaju stečaja

Član 429

Fond ima pravo na povraćaj isplaćenih obezbijeđenih sredstava u postupku stečaja člana Fonda koji nije u mogućnosti da ispuni svoje obaveze.

Zahtjev za povraćaj sredstava u slučaju iz stava 1 ovog člana, nadležnom sudu podnosi organizator Fonda u ime Fonda.

Fond ima pravo na namirenje sredstava iz stečajne mase, zauzimajući mjesto u redosljedu prioriteta naplate u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj.

Vođenje poslovnih knjiga i izvještavanje Komisije i organizatora Fonda

Član 430

Član Fonda dužan je da organizuje poslovanje i vodi poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju i druge evidencije koje se odnose na potraživanja klijenata koja su obezbijeđena u skladu sa ovim zakonom, na način koji omogućava provjeru poslovanja člana Fonda u skladu sa ovim zakonom.

Član Fonda koji ima klijente čija su sredstva obezbijeđena u skladu sa odredbama ovog zakona, dužan je da Komisiji i organizatoru Fonda dostavlja informacije iz evidencija iz stava 1 ovog člana.

Bliži način i rokove dostavljanja informacija iz evidencija iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Korišćenje i zaštita informacija

Član 431

Organizator Fonda dužan je da kao poslovnu tajnu čuva informacije o stanju pojedinačnih potraživanja koja su obezbijeđena u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i druge informacije, činjenice i okolnosti koje sazna u izvršavanju svojih ovlašćenja i obaveza, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita informacija.

Organizator Fonda može informacije iz stava 1 ovog člana da koristi isključivo u svrhu za koju ih je dobio i ne smije ih učiniti dostupnim trećim licima, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Odredba stava 2 ovog člana, odnosi se i na lica koja su zaposlena ili bila zaposlena u organizatoru Fonda.

Informisanje o sistemu zaštite investitora

Član 432

Član Fonda dužan je da u svim poslovnim prostorijama u kojima posluje sa klijentima, na vidnom mjestu, na razumljiv način i na crnogorskom jeziku objavi da je član sistema za zaštitu investitora, u skladu sa ovim zakonom.

Član Fonda dužan je da na zahtjev klijentu ili potencijalnom klijentu, pruži informacije u vezi sa uslovima pod kojima se potraživanja klijenata obeštećuju sistemom zaštite investitora.

Informacije iz stava 2 ovog člana ne mogu se koristiti u reklamne svrhe.

Ograničavanje upotrebe objavljivanja informacija iz stava 2 ovog člana radi sprečavanja uticaja na stabilnost finansijskog sistema ili povjerenje klijenta propisuje Komisija.

Nadzor nad izvršavanjem obaveza člana Fonda

Član 433

Nadzor nad izvršavanjem obaveza člana Fonda vrši organizator Fonda.

O svim utvrđenim nepravilnostima i nezakonitostima koje utvrdi, organizator Fonda dužan je da bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Na osnovu obavještenja iz stava 2 ovog člana Komisija preduzima sve potrebne mjere, uključujući izricanje kazni i oduzimanje dozvole za pružanje investicionih usluga i aktivnosti.

Nadzor nad upravljanjem Fondom

Član 434

Nadzor nad upravljanjem Fondom, u skladu sa odredbama ovog zakona vrši Komisija.

Komisija nad organizatorom Fonda ima ovlašćenja i preduzima mjere kao nad drugim subjektima nadzora, u skladu sa ovim zakonom.

XXIII. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJE SU JAVNO PONUĐENE ILI SE UKLjUČUJU U TRGOVANjE

Obaveza sačinjavanja i objavljivanja prospekta

Član 435

Emitent je dužan da prije javne ponude odnosno uključivanja hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu sačini i objavi prospekt.

Prospekt iz stava 1 ovog člana, prije objavljivanja odobrava Komisija.

Javna ponuda hartija od vrijednosti koja se vrši bez prethodnog objavljivanja prospekta ništava je, osim u slučajevima propisanim ovim zakonom.

Nije dozvoljeno uključenje hartija od vrijednosti na regulisano tržište u Crnoj Gori, ako prije uključenja nije objavljen prospekt, osim u slučajevima propisanim ovim zakonom i kada je emitent Crna Gora.

Objavljivanje prospekta bez odobrenja Komisije u skladu sa ovim zakonom, zabranjeno je.

Komisija evidentira i donosi rješenje o emisijama hartija od vrijednosti koje se ne emituju putem javne ponude i/ili koje se ne uključuju u trgovanje, u sljedećim slučajevima:

1) emisije akcija postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine;
2) emisije osnivačima pri simultanom osnivanju akcionarskog društva;
3) emisije prema najviše 30 unaprijed određenih lica koja su se obavezala da kupe cijelu emisiju, a koja su dobro upoznata sa investicionim rizicima i rezultatima poslovanja emitenta;
4) emisije hartija od vrijednosti emitovane po osnovu restrukturiranja akcionarskog društva i društva sa ograničenom odgovornošću;
5) emisije hartija od vrijednosti emitovane po osnovu pretvaranja dobiti u akcionarski kapital;
6) emisije hartija od vrijednosti emitovane po osnovu pretvaranja rezervi u akcionarski kapital;
7) emisije hartija od vrijednosti emitovane po osnovu pretvaranja duga u akcionarski kapital;
8) emisije hartija od vrijednosti emitovane po osnovu nenovčanog uloga u akcionarsko društvo;

9) emisije hartija od vrijednosti emitovane u postupku prodaje akcija u postupcima propisanim zakonom kojim se uređuje insolventnost privrednih društava;
10) emisije hartija od vrijednosti emitovane po osnovu ukrupnjavanja ili usitnjavanja vlasničkih hartija od vrijednosti;
11) emisije hartija od vrijednosti emitovane u slučajevima zamjene hartija od vrijednosti; i
12) u drugim slučajevima koje utvrdi Komisija.

Emisije hartija od vrijednosti koje su izuzete u skladu sa čl. 437 i 438 ovog zakona evidentiraju se kod Komisije.

Postupak emisija hartija od vrijednosti u slučajevima kada se hartije od vrijednosti i/ili uključenja hartija od vrijednosti u trgovanje ne emituju putem javne ponude i/ili se ne uključuju u trgovanje, propisuje Komisija.

Prospekt i sadržaj prospekta

Član 436

Prospekt mora da sadrži sve informacije koje su, u skladu sa karakteristikama i aktivnostima emitenta i hartija od vrijednosti javno ponuđenih ili uključenih u trgovanje na regulisanom tržištu, potrebne investitorima za procjenu sredstava i obaveza, finansijskog stanja, finansijskog uspjeha, mogućih rezultata poslovanja emitenta i garanta, kao i prava koja te hartije od vrijednosti daju, osim u mjeri u kojoj je Komisija odobrila isključivanje informacija iz prospekta u skladu sa članom 454 ovog zakona ili u slučajevima iz čl. 464,465 i 466 ovog zakona.

Prospekt mora da bude pregledan i razumljiv.

Informacije sadržane u prospektu moraju biti tačne i potpune.

Bliži sadržaj prospekta propisuje Komisija.

Izuzeci od obaveze objavljivanja prospekta za određene emisije

Član 437

Objavljivanje prospekta nije obavezno za javne ponude hartija od vrijednosti koje:
1) su upućene isključivo profesionalnim investitorima;
2) su upućene prema najviše 150 fizičkih ili pravnih lica u Crnoj Gori, koji nijesu profesionalni investitori;
3) su upućene investitorima koji će platiti iznos od najmanje 100.000 eura za upisane akcije po investitoru, za svaku posebnu ponudu;
4) imaju pojedinačnu nominalnu vrijednost najmanje 100.000 eura;
5) su emitovane u zamjenu za akcije iste klase, ako emitovanje akcija ne povlači povećanje kapitala;
6) su ponuđene kao način plaćanja u ponudi za preuzimanje, pod uslovom da za te hartije od vrijednosti postoji dokument sa informacijama koje Komisija smatra ekvivalentnim informacijama iz prospekta, u skladu sa zakonom kojim se uređuje preuzimanje akcionarskih društava;
7) su ponuđene, dodijeljene ili koje će se dodijeliti u vezi sa restrukturiranjem emitenata, pod uslovom da je dostupan dokument koji sadrži podatke koje Komisija smatra ekvivalentnim informacijama iz prospekta u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva;
8) su kao dividende isplaćene postojećim akcionarima u obliku akcija iste vrste kao i akcije na koje se odnose isplate dividende, pod uslovom da je

dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i karakteristikama akcija, kao i o uslovima i načinu isplate dividende;

9) su ponuđene, dodijeljene ili koje će poslodavac ili povezano društvo dodijeliti rukovodiocima ili zaposlenima, pod uslovom da je dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i karakteristikama hartija od vrijednosti, kao i uslovima i detaljima ponude; i
10) su nevlasničke hartije od vrijednosti koje stalno ili povremeno izdaju kreditne institucije, kad je ukupni iznos ponude u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji, manji od 75.000.000 eura, koji se računa tokom perioda od 12 mjeseci, pod uslovom da te hartije od vrijednosti:
    a) nijesu subordinisane i nijesu zamjenjive; i
    b) ne daju pravo upisa ili sticanja drugih vrsta hartija od vrijednosti i nijesu povezane sa izvedenim finansijskim instrumentom.

Izuzeci od obaveze objavljivanja prospekta za uključenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu

Član 438

Objavljivanje prospekta nije obavezno za hartije od vrijednosti koje se uključuju u trgovanje na regulisanom tržištu i to:

1) hartije od vrijednosti zamjenjive za hartije od vrijednosti koje su već uključene u trgovanje na istom regulisanom tržištu, ako u periodu od 12 mjeseci predstavljaju manje od 20% hartija od vrijednosti koje su već uključene u trgovanje na tom regulisanom tržištu;
2) akcije izdate u zamjenu za akcije iste klase koje su uključene za trgovanje na tom regulisanom tržištu ako izdavanje akcija ne povlači povećanje kapitala;
3) hartije od vrijednosti koje su ponuđene kao način plaćanja u ponudi za preuzimanje akcionarskog društva, pod uslovom da je za te hartije od vrijednosti dostupan dokument sa informacijama koje Komisija smatra ekvivalentnim informacijama iz prospekta, u skladu sa zakonom kojim se uređuje preuzimanje akcionarskih društava;
4) hartije od vrijednosti ponuđene ili koje će se dodijeliti u vezi sa restrukturiranjem emitenta, pod uslovom da je dostupan dokument koji sadrži podatke koje Komisija smatra ekvivalentnim informacijama iz prospekta u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društava;
5) hartije od vrijednosti nastale konverzijom ili zamjenom drugih hartija od vrijednosti sopstvenih sredstava ili kvalifikovanih obaveza od strane nadležnog organa za sanaciju ili drugog organa za restrukturiranje nadležnog u skladu sa zakonom kojim se uređuje restrukturiranje kreditnih institucija, odnosno zakonom kojim se uređuje restrukturiranje investicionih društava;
6) akcije ponuđene, dodijeljene ili koje će se dodijeliti bez naknade, postojećim akcionarima kao dividende isplaćene u obliku akcija iste klase kao i akcije u pogledu kojih se te dividende isplaćuju, pod uslovom da:
    a) su te akcije iste klase kao i akcije koje su već uključene za trgovanje na tom regulisanom tržištu; i
    b) je dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i pravima koja nose akcije sa razlozima i pojedinostima ponude;
    c) hartije od vrijednosti ponuđene, dodijeljene ili koje će poslodavac ili povezano društvo dodijeliti sadašnjim ili bivšim rukovodiocima ili zaposlenim, pod uslovom da:

d) su te hartije od vrijednosti iste klase kao i hartije od vrijednosti koje su već uključene za trgovanje na tom regulisanom tržištu; i
e) je dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i prirodi hartija od vrijednosti i uslovima i detaljima ponude;

7) akcije koje su rezultat konverzije drugih hartija od vrijednosti ili ostvarivanja prava po osnovu drugih hartija od vrijednosti, pod uslovom da su te akcije iste klase kao i akcije koje su već uključene u trgovanje na tom regulisanom tržištu, i ako u periodu od 12 mjeseci predstavljaju manje od 20% akcija iste klase koje su već uključene u trgovanje na istom regulisanom tržištu;
8) hartije od vrijednosti koje su već uključene u trgovanje na drugom regulisanom tržištu, pod sljedećim uslovima:
a) ako su te hartije od vrijednosti ili hartije od vrijednosti iste klase već uključene u trgovanje na drugom regulisanom tržištu duže od 18 mjeseci;
b) da je, za hartije od vrijednosti koje su prvi put prihvaćene za trgovanje na regulisanom tržištu, prihvatanje za trgovanje na drugom regulisanom tržištu povezano sa odobrenim prospektom koji je bio dostupan javnosti u skladu odredbama ovog zakona kojima se uređuje objavljivanje prospekta;
c) da su ispunjene tekuće obaveze za trgovanje na drugom regulisanom tržištu;
d) da lice koje traži uključenje u trgovanje na tom tržištu izradi skraćeni prospekt dostupan javnosti na jeziku koji je prihvatila Komisija;
e) da je skraćeni prospekt iz podtačke d ove tačke, javno dostupan u skladu sa ovim zakonom;
f) da sadržaj skraćenog prospekta ispunjava uslove iz člana 450 st. 2 i 4 ovog zakona i da je u skraćenom prospektu navedeno mjesto na kojem se može pribaviti važeći prospekt i finansijske informacije koje je emitent objavio u skladu za zakonom.

Odredba stava 1 tačka 7 ovog člana u dijelu koji se odnosi na akcije nastale tokom perioda od 12 mjeseci predstavljaju manje od 20% akcija iste klase koje su već uključene u trgovanje na istom regulisanom tržištu, ne primjenjuje se u sljedećim slučajevima:

1) kada je prospekt za javnu ponudu i/ili uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu hartija od vrijednosti koje daju pravo na sticanje akcija, sačinjen u skladu sa zakonom;
2) ako akcije ispunjavanju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala u skladu sa propisom kojim se uređuju kreditne institucije i ako su nastale konverzijom instrumenata dodatnog osnovnog kapitala koje je ta institucija emitovala u slučaju kada stopa redovnog osnovnog kapitala padne ispod 5,125% ili na nivo viši od 5,125%, koji kreditna institucija bliže odredi u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju kreditne institucije; i
3) ako akcije u skladu sa propisom kojim se uređuju prudencijalni zahtjevi za društva za osiguranje i reosiguranje mogu da se koriste za ispunjavanje zahtjeva u pogledu adekvatnosti kapitala, odnosno solventnosti društva za osiguranje i reosiguranje ili grupe društava za osiguranje i reosiguranje i ako su nastale konverzijom drugih hartija od vrijednosti sa ciljem ispunjenja tih zahtjeva.

Izuzeci od obaveze objavljivanja prospekta utvrđeni u članu 447 stav 1 ovog zakona i stavu 1 ovog člana mogu se kombinovati.

Izuzeci iz stava 1 tač. 1 i 8 ovog člana ne mogu se kombinovati ako bi takva kombinacija mogla dovesti do trenutnog ili odloženog uključenja u trgovanje na regulisanom tržištu tokom perioda od 12 mjeseci više od 20% akcija iste klase koje su već uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, bez objavljivanja prospekta.

Naredna ponuda hartija od vrijednosti

Član 439

Svaka naredna ponuda hartija od vrijednosti koja je bila predmet jedne ili više vrsta javnih ponuda iz člana 447 stav 1 ovog zakona, smatraće se kao posebna ponuda, a definicija javne ponude iz člana 24 stav 1 tačka 1 ovog zakona primjenjuje se u svrhu određivanja da li ta naredna ponuda predstavlja javnu ponudu hartija od vrijednosti.

Prilikom javne ponude hartija od vrijednosti preko investicionih društava, objavljivanje prospekta obavezno je ako nijesu ispunjeni uslovi iz člana 447 stav 1 ovog zakona za konačni plasman.

Novi prospekt nije potreban u slučaju naredne prodaje hartija od vrijednosti ili konačnog plasmana hartija od vrijednosti preko investicionih društava, ako je važeći prospekt dostupan u periodu iz člana 468 ovog zakona i ako emitent ili lice odgovorno za sastavljanje tog prospekta pisanim putem da saglasnost za upotrebu važećeg prospekta.

Kada se prospekt odnosi na uključenje u trgovanje nevlasničkih hartija od vrijednosti na regulisano tržište kojima će se trgovati samo na regulisanom tržištu ili na posebnom segmentu tog tržišta na kojem trguju samo profesionalni investitori, te hartije od vrijednosti se ne mogu naknadno prodavati investitorima koji nijesu profesionalni, osim ako je u skladu sa ovim zakonom prospekt sastavljen tako da je primjeren za neprofesionalne investitore.

Skraćeni prospekt

Član 440

Prospekt sadrži i skraćeni prospekt na istom jeziku na kojem je napisan prospekt.

Skraćeni prospekt je dio prospekta u kome se ukratko i na jednostavan način navode najznačajniji podaci i rizici u vezi sa emitentom, garantom i hartijama od vrijednosti.

Skraćeni prospekt sadrži sljedeće elemente:

1) uvod, sa upozorenjima;
2) ključne informacije o emitentu;
3) ključne informacije o hartijama od vrijednosti; i
4) ključne informacije o javnoj ponudi hartija od vrijednosti i/ili uključenju u trgovanje na regulisanom tržištu.

U skraćeni prospekt naročito se unose sljedeća upozorenja:

1) da se skraćeni prospekt smatra uvodom u prospekt;
2) da svako donošenje odluke u vezi sa ulaganjem u hartije od vrijednosti investitor treba da zasniva na razmatranju prospekta kao cjeline;
3) u slučaju podnošenja tužbe koja se odnosi na informacije sadržane u prospektu, tužilac snosi sve troškove prevoda prospekta;
4) da lica koja su sačinila skraćeni prospekt odgovaraju za nastalu štetu u slučaju da skraćeni prospekt sadrži informacije koje mogu dovesti u zabludu, odnosno da je netačan ili nekonzistentan u odnosu na djelove prospekta.

Objavljivanje skraćenog prospekta nije obavezno kada se prospekt odnosi na uključivanje za trgovanje nevlasničkih hartija od vrijednosti čija pojedinačna nominalna vrijednost emisije iznosi najmanje 100.000 eura i ako se tim nevlasničkim hartijama od vrijednosti trguje samo na regulisanom tržištu ili na nekom njegovom posebnom segmentu, kojem pristup imaju samo profesionalni investitori u cilju trgovanja tim hartijama od vrijednosti.

Bliži sadržaj skraćenog prospekta iz stava 3 ovog člana, utvrđuje Komisija.

Jedinstveni i podijeljeni prospekt

Član 441

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu može da sastavi prospekt kao jedan dokument (u daljem tekstu: jedinstveni prospekt) ili kao više posebnih dokumenata (u daljem tekstu: podijeljeni prospekt).

Obavezni elementi podijeljenog prospekta su:

1) dokument o registraciji emisije koji sadrži informacije o emitentu;
2) obavještenje o hartijama od vrijednosti koje sadrži informacije koje se odnose na hartije od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ili uključene za trgovanje na regulisanom tržištu; i
3) skraćeni prospekt.

Ako se prospekt sačinjava kao podijeljeni prospekt, dokument o registraciji mora da sadrži sljedeće elemente, navedene sljedećim redosljedom:

1) sadržaj;
2) faktore rizika; i
3) sve druge neophodne informacije.

O redosljedu navođenja informacija iz stava 3 tačka 3 ovog člana u dokumentu za registraciju ili obavještenju o hartijama od vrijednosti emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu sam odlučuje.

Ako se dokument o registraciji sačinjava u obliku univerzalnog dokumenta za registraciju, emitent može faktore rizika iz stava 3 tačka 2 ovog člana da uključi u prospekt, pod uslovom da se ti faktori rizika jasno navedu u posebnom dijelu.

Emitent koji posjeduje dokument o registraciji emisije odobrene od Komisije mora da sačini obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt kada su hartije od vrijednosti javno ponuđene ili su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu.

U obavještenju o hartijama od vrijednosti iz stava 6 ovog člana, unose se podaci koji u slučaju nastanka promjena mogu biti od uticaja na procjenu investitora, ako ti podaci nijesu obezbijeđeni u skladu sa članom 467 ovog zakona.

U slučaju iz stava 6 ovog člana, obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt moraju biti odobreni od Komisije u skladu sa čl. 469 do 477 ovog zakona.

Univerzalni dokument o registraciji u podijeljenom prospektu

Član 442

Emitent čiji je univerzalni dokument o registraciji već odobrila Komisija ili nadležni organ matične države članice, mora, radi javne ponude hartija od vrijednosti ili uključenja hartija od vrijednosti na regulisano tržište, da sačini samo obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt kada se hartije od vrijednosti budu javno nudile ili uključivale u trgovanje na regulisanom tržištu.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, obavještenje o hartijama od vrijednosti mora da sadrži i informacije koje uobičajeno sadrži univerzalni dokument o registraciji, ako

je nakon posljednje ažuriranog univerzalnog dokumenta o registraciji nastupila bitna promjena ili nedavni razvoj događaja koji bi mogli da utiču na odluku investitora, osim ako je takva informacija sadržana u dopuni prospekta u skladu sa članom 476 ovog zakona.

U slučaju iz stava 1 ovog člana emitent mora da dobije posebno odobrenje Komisije za obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt, na koje se shodno primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuje odobrenje prospekta.

Kada o zahtjevu emitenta za odobrenje univerzalnog dokumenta o registraciji nije odlučeno, emitent mora da dobije odobrenje Komisije za sve dokumente koji čine podijeljeni prospekt, uključujući izmjene univerzalnog dokumenta o registraciji.

Osnovni prospekt

Član 443

Za nevlasničke hartije od vrijednosti, uključujući varante u bilo kojem obliku, izdate prema programu ponude, prospekt se može prema izboru emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, sastojati od osnovnog prospekta koji sadrži potrebne informacije koje se odnose na emitenta i javno ponuđene hartije od vrijednosti ili one koje će biti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu.

Osnovni prospekt mora da sadrži sljedeće informacije:

1) obrazac pod nazivom "Obrazac konačnih uslova" koji je potrebno ispuniti za svaku pojedinu emisiju, u kojem se navode dostupne mogućnosti u pogledu informacija koje treba odrediti u konačnim uslovima ponude; i
2) adresu internet stranica na kojima će se objaviti konačni uslovi.

Osnovni prospekt obavezno sadrži sve informacije iz čl. 446 i 450 ovog zakona i može da sadrži konačne uslove ponude.

U slučaju nastepena promjena informacija o emitentu i hartijama od vrijednosti koje su javno ponuđene ili se uključuju za trgovanje na regulisanom tržištu, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da izmijeni prospekt u skladu sa članom 467 ovog zakona.

Ako osnovni prospekt ne sadrži konačne uslove ponude, emitent je dužan da te uslove učini javno dostupnim u skladu sa čl. 483 do 489 ovog zakona, dostavi Komisiji i saopšti nadležnom organu države domaćina prilikom svake javne ponude, bez odlaganja i ako je moguće prije početka javne ponude ili uključenja za trgovanje.

Konačni uslovi moraju se predstaviti u obliku zasebnog dokumenta, ili se uključuju u osnovni prospekt ili u bilo koju njegovu dopunu, i moraju se sačiniti u razumljivom obliku u kojem ih je moguće jednostavno analizirati.

Konačni uslovi, sadrže samo informacije u skladu sa članom 464 stav 1 ovog zakona i ne smiju se koristiti kao dopuna odnosno izmjena osnovnog prospekta.

Osnovni prospekt ne smije biti sačinjen kao podijeljeni prospekt.

Programom ponude iz stava 1 ovog člana, smatra se plan na osnovu kojeg se izdaju hartije od vrijednosti u tranšama ili u najmanje dva izdavanja hartija od vrijednosti iste vrste, odnosno klase u periodu od 12 mjeseci, uključujući garancije u bilo kojem obliku, slične vrste, odnosno klase.

Univerzalni dokument za registraciju

Član 444

Svaki emitent čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili MTP-u može svake finansijske godine da sačini dokument za registraciju u obliku univerzalnog dokumenta za registraciju u kojem su opisani organizacija društva, njegovo poslovanje, finansijski položaj, zarada i očekivanja, upravljanje i struktura vlasništva.

Svaki emitent koji odluči da svake finansijske godine sačini univerzalni dokument za registraciju dostavlja ga na odobrenje Komisiji u skladu sa postupkom za odobrenje prospekta.

Nakon što Komisija tokom dvije uzastopne finansijske godine emitentu odobri univerzalni dokument za registraciju, naknadni univerzalni dokument za registraciju podnosi se Komisiji bez prethodnog odobrenja.

Ako u slučaju dobijanja odobrenja, iz stava 3 ovog člana emitent ne podnese univerzalni dokument za registraciju za jednu finansijsku godinu, gubi povlašćenjeicu podnošenja univerzalnog dokumenta za registraciju bez prethodnog odobrenja i sve naknadne univerzalne dokumente za registraciju dostavlja Komisiji na odobrenje dok se ponovo ne ispuni uslov iz stava 2 ovog člana.

Emitent u zahtjevu Komisiji navodi da li je univerzalni dokument za registraciju dostavljen radi odobrenja ili je dostavljen bez prethodnog odobrenja.

Ako emitent zahtijeva obavještenje o univerzalnom dokumentu za registraciju mora ga dostaviti na odobrenje, uključujući sve njegove izmjene koje su prethodno dostavljene.

Nakon što se odobri ili dostavi bez prethodnog odobrenja, univerzalni dokument za registraciju i njegove izmjene moraju se učiniti dostupnim javnosti bez odlaganja, u skladu sa zakonom.

Univerzalni dokument za registraciju mora biti u skladu sa zahtjevima u pogledu jezika i u tom dokumentu informacije se mogu uključivati upućivanjem.

Nakon podnošenja ili odobrenja univerzalnog dokumenta za registraciju, emitent može u svakom trenutku ažurirati informacije koje su u njemu sadržane tako što Komisiji dostavlja izmjene univerzalnog dokumenta za registraciju.

Komisija može u svakom trenutku da preispita sadržaj svakog univerzalnog dokumenta za registraciju koji je dostavljen bez prethodnog odobrenja i sadržaj svih njegovih izmjena i da provjeri potpunost, dosljednost i razumljivost informacija navedenih u univerzalnom dokumentu za registraciju i svim njegovim izmjenama.

Ako preispitivanjem utvrdi da se univerzalnim dokumentom za registraciju ne zadovoljavaju zahtjevi u pogledu potpunosti, razumljivosti i dosljednosti ili da su potrebne izmjene ili dodatne informacije, Komisija o tome obavještava emitenta.

Zahtjev za izmjenu ili dodatne informacije koje Komisija upućuje emitentu, emitent je dužan da ispuni samo u sljedećem univerzalnom dokumentu za registraciju koji se podnosi za sljedeću finansijsku godinu, osim ako emitent želi da upotrijebi univerzalni dokument za registraciju kao sastavni dio prospekta koji se podnosi na odobrenje, i u tom slučaju emitent podnosi izmjenu univerzalnog dokumenta za registraciju najkasnije prilikom podnošenja zahtjeva za odobrenje prospekta.

Ako se zahtjev Komisije odnosi na bitan propust u univerzalnom dokumentu za registraciju, bitnu grešku ili bitnu netačnost, kojom bi se vjerovatno javnost dovela u zabludu u pogledu činjenica i okolnosti koje su bitne za osnovanu procjenu emitenta, emitent podnosi izmjenu univerzalnog dokumenta za registraciju bez odlaganja.

Komisija može da zatraži da emitent pripremi prečišćenu verziju izmijenjenog univerzalnog dokumenta za registraciju ako je takva prečišćena verzija potrebna kako bi se obezbijedila razumljivost informacija sadržanih u tom dokumentu, a emitent može dobrovoljno kao prilog izmjeni da uključi prečišćenu verziju svog izmijenjenog univerzalnog dokumenta za registraciju.

Odredbe st. 7 i 10 ovog člana primjenjuju se samo ako se univerzalni dokument za registraciju ne upotrebljava kao sastavni dio prospekta, a kad god se univerzalni dokument za registraciju upotrebljava kao sastavni dio prospekta, primjenjuju se odredbe o dopuni prospekta i to samo u periodu od odobrenja prospekta do konačnog zaključenja javne ponude hartija od vrijednosti ili do početka trgovanja na regulisanom tržištu, zavisno do toga što nastupi kasnije.

Emitent koji ispunjava uslove iz st. 3, 4 i 5 ovog člana ima status čestog emitenta i ostvaruje koristi od bržeg postupka odobrenja ako je:

1) prilikom podnošenja ili dostavljanja za potrebe odobrenja svakog univerzalnog dokumenta za registraciju, Komisiji dostavio pisanu potvrdu da su, prema njegovom saznanju, sve propisane informacije koje je trebalo objaviti podnesene i objavljene u skladu sa tim aktima tokom prethodnih 18 mjeseci ili tokom perioda od početka obaveze na objavu propisanih informacija, zavisno od toga što je krače; i
2) Komisija obavila preispitivanje, a emitent je izmijenio svoj univerzalni dokument za registraciju u skladu sa st. 11 do 15 ovog člana.

Ako emitent prestane da ispunjava bilo koji od uslova navedenih u stavu 16 ovog člana, gubi status čestog emitenta.

Ako je univerzalni dokument za registraciju, koji je dostavljen Komisiji ili ga je ona odobrila, objavljen najkasnije četiri mjeseca nakon isteka finansijske godine i sadrži informacije čije se objavljivanje zahtijeva u godišnjem finansijskom izvještaju, smatra se da je emitent ispunio svoju obavezu objave godišnjeg finansijskog izvještaja.

Ako je univerzalni dokument za registraciju, koji je dostavljen Komisiji ili ga je ona odobrila, objavljen najkasnije tri mjeseca nakon isteka prvih šest mjeseci finansijske godine i sadrži informacije čije se objavljivanje zahtijeva u polugodišnjem finansijskom izvještaju, smatra se da je emitent ispunio svoju obavezu objave polugodišnjeg finansijskog izvještaja.

Prospekt EU za oporavak

Član 445

U slučaju javne ponude akcija ili uključivanja akcija u trgovanje na regulisanom tržištu sljedeća lica mogu da odluče da sastave prospekt EU za oporavak, u skladu sa pojednostavljenim obavezama objavljivanja iz ovog člana, i to:

1) emitenti čije su akcije uključene u trgovanje na regulisanom tržištu neprekidno najmanje posljednjih 18 mjeseci i koji emituju akcije koje su zamjenjive sa postojećim akcijama koje su već emitovane;
2) emitenti čijim se akcijama već trguje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava neprekidno najmanje posljednjih 18 mjeseci, pod uslovom da je objavljen prospekt za ponudu tih akcija, i koji emituju akcije koje su zamjenjive sa prethodno emitovanim postojećim akcijama; i
3) ponuđači akcija koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava neprekidno najmanje posljednjih 18 mjeseci.

Emitenti mogu da sačine prospekt EU za oporavak samo pod uslovom da broj akcija koje namjeravaju da ponude, zajedno sa brojem akcija koje su već ponuđene preko prospekta EU za oporavak tokom perioda od 12 mjeseci, ako ih ima, ne predstavlja više od 150% broja akcija koje su već uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava, zavisno od slučaja, na datum odobrenja prospekta EU za oporavak.

Period od 12 mjeseci iz stava 2 ovog člana započinje na datum odobrenja prospekta EU za oporavak.

Izuzetno od člana 458 ovog zakona i ne dovodeći u pitanje mogućnost isključivanja informacija iz člana 453 stav 1 ovog zakona, prospekt EU za oporavak sadrži relevantne informacije u skraćenom obliku koje su potrebne kako bi investitori razumjeli:

1) očekivanja i finansijske rezultate emitenta i značajne promjene u finansijskom i poslovnom položaju emitenta koje su nastale nakon završetka posljednje finansijske godine, ako ih je bilo, kao i njegovu finansijsku i nefinansijsku dugoročnu poslovnu strategiju i ciljeve; i
2) ključne informacije o akcijama, što uključuje prava povezana sa tim akcijama i bilo kakva ograničenja tih prava, razlozima i uticaju emisije na emitenta, uključujući uticaj na cjelokupnu strukturu kapitala emitenta, kao i o objavi o kapitalizaciji i zaduženosti, izjavi o obrtnom kapitalu i o upotrebi sredstava.

Informacije sadržane u prospektu EU za oporavak moraju da budu napisane i predstavljene u razumljivom i sažetom obliku u kojem ih je moguće jednostavno analizirati i moraju omogućiti investitorima, a posebno malim investitorima, da donesu utemeljenu odluku o ulaganju, uzimajući u obzir propisane informacije koje su već javno objavljene, ako je to primjenjivo, u skladu sa zakonom.

Bliži sadržaj i način sačinjavanja prospekta EU za oporavak, propisuje Komisija.

Prospekt EU za rast

Član 446

Prospekt EU za rast mogu da sačine lica u skladu sa srazmjernim obavezama objavljivanja iz stava 2 ovog člana u slučaju javne ponude hartija od vrijednosti, pod uslovom da nemaju hartije od vrijednosti koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, i to:

1) mala i srednja privredna društva;
2) emitenti, osim malih i srednjih privrednih društava, čijim se hartijama od vrijednosti trguje ili će se trgovati na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava, pod uslovom da su ti emitenti imali prosječnu tržišnu kapitalizaciju manju od 500.000.000 eura na osnovu kotacija na kraju godine za prethodne tri kalendarske godine;
3) emitenti, osim emitenta iz tač. 1 i 2 ovog stava, ako ukupna vrijednost javne ponude hartija od vrijednosti u periodu od 12 mjeseci nije veća od 20.000.000 eura i pod uslovom da takvi emitenti nemaju hartija od vrijednosti kojima se trguje na MTP-u i prosječni broj njihovih zaposlenih tokom prethodne finansijske godine nije prelazio 499;
4) emitenti osim malih i srednjih privrednih društava, koji javno nude akcije istovremeno kada traže uključivanje tih akcija u trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava, pod uslovom da takvi emitenti nemaju akcije koje su već uključene u trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih

privrednih društava i da je ukupna vrijednost sljedećeg manja od 200.000.000 eura:

a) konačne ponuđene cijene ili najviše cijene iz člana 454 stav 1 tačka 1 podtačka a ovog zakona; i

b) ukupnog broja akcija emitovanih odmah nakon javne ponude akcija, izračunatog ili na osnovu količine javno ponuđenih akcija ili u slučaju iz člana 454 stav 1 tačka 1 podtačka a ovog zakona, na osnovu najveće količine javno ponuđenih akcija; i

5) ponuđači hartija od vrijednosti koje su emitenti iz tač. 1 i 2 ovog stava.

Prospekt EU za rast u skladu sa srazmjernim obavezama objavljivanja je dokument standardizovanog oblika, pisan razumljivim jezikom, koji emitenti mogu jednostavno da sačine.

Prospekt EU za rast se sastoji od posebnog skraćenog prospekta, posebnog dokumenta za registraciju i posebnog obavještenja o hartijama od vrijednosti.

Informacije u prospektu EU za rast moraju se predstaviti standardizovanim redosljedom.

Bliži sadržaj prospekta EU za rast utvrđuje Komisija.

Pojednostavljene obaveze objavljivanja za sekundarna izdanja

Član 447

Pojednostavljen prospekt u skladu sa pojednostavljenim obavezama objavljivanja za sekundarna izdanja u slučaju javne ponude hartija od vrijednosti ili uključenja hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu mogu da sačine:

1) emitenti čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava neprekidno najmanje posljednjih 18 mjeseci i koji emituju hartije od vrijednosti koje su zamjenjive sa postojećim hartijama od vrijednosti koje su već emitovane;

2) emitenti čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava neprekidno najmanje posljednjih 18 mjeseci i koji emituju nevlasničke hartije od vrijednosti ili hartije od vrijednosti kojima se daje pristup vlasničkim hartijama od vrijednosti koje su zamjenjive postojećim vlasničkim hartijama od vrijednosti emitenta koji su već uključeni u trgovanje;

3) ponuđači hartija od vrijednosti koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ili rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava neprekidno najmanje posljednjih 18 mjeseci; i

4) emitenti čije su hartije od vrijednosti javno ponuđene i uključene u trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava neprekidno najmanje dvije godine i koji tokom cijelog perioda uključenja u trgovanje u potpunosti ispunjavaju obaveze u vezi sa izvještavanjem i objavljivanjem i koji traže uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu hartija od vrijednosti koji su zamjenjivi postojećim prethodno emitovanim hartijama od vrijednosti.

Pojednostavljeni prospekt sastoji se od skraćenog prospekta i posebnog dokumenta za registraciju koji mogu upotrebljavati lica iz stava 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana i posebnog obavještenja o hartijama od vrijednosti, koje mogu da upotrebljavaju emitenti iz st. 1 tač. 1 i 3 ovog člana.

Bliži sadržaj pojednostavljenog prospekta za sekundarna izdanja propisuje Komisija.

Bitne informacije sadržane u prospektu

Član 448

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da u prospekt uključi bitne informacije koje pored upozorenja iz člana 454 stav 4 tačka 2 ovog zakona, obuhvataju potrebne informacije koje su neophodne investitoru kako bi izvršio procjenu:

1) imovine i obaveza, dobiti i gubitaka, finansijskog položaja i očekivanja emitenta i bilo kojeg jemca;
2) prava povezanih sa hartijama od vrijednosti; i
3) razloga emisije i efekata na emitenta.

Informacije koje sadrži prospekt zavise od:

1) karakteristika emitenta;
2) vrste hartija od vijednosti;
3) okolnosti emitenta; i
4) prema potrebi, da li će se nevlasničkim hartijama od vrijednosti čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 100.000 eura trgovati samo na regulisanom tržištu, ili na nekom njegovom posebnom segmentu, kojem samo kvalifikovani investitori imaju pristup za svrhe trgovanja hartijama od vrijednosti.

Odgovornost za sadržaj prospekta

Član 449

Za tačnost i potpunost informacija i informacija sadržanih u prospektu odgovorni su:

1) emitent, izvršni direktor i članovi odbora direktora emitenta, osim ukoliko su izvršni direktor i članovi odbora direktora glasali protiv odluke o javnoj ponudi;
2) ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu;
3) garant u vezi sa izdavanjem hartija od vrijednosti;
4) investiciono društvo koje pruža usluge pokrovitelja ili agenta u vezi sa javnom ponudom;
5) nezavisni revizor emitenta, u vezi sa finansijskim izvještajima koji su uključeni u prospekt, a obuhvaćeni su izvještajem o reviziji; ili
6) drugo lice koje preuzme odgovornost za tačnost i potpunost informacija u dijelu prospekta za koji je preuzelo odgovornost, isključivo u vezi sa tim informacijama.

U prospektu se navode ime i prezime, odnosno naziv i sjedište lica koja su odgovorna za tačnost i potpunost informacija u prospektu, kao i izjave tih lica da su, prema njihovim saznanjima, informacije u prospektu u skladu sa stvarnim činjenicama i da nijesu izostavljene informacije koje bi mogle da utiču na istinitost i potpunost prospekta.

Lice koje je sačinilo skraćeni prospekt ili posebni skraćeni prospekt EU za rast, odnosno njegov prevod odgovara samo za štetu nastalu zbog toga što skraćeni prospekt:

1) dovodi u zabludu;
2) je netačan;
3) nije u skladu sa drugim djelovima prospekta i nedosljedan je kada se čita zajedno sa drugim djelovima prospekta; ili

4) ne obezbjeđuje, zajedno sa drugim djelovima prospekta, bitne informacije koje pomažu investitoru u razmatranju odluke o ulaganju u hartije od vrijednosti.

Lica iz stava 1 ovog člana odgovorna su za informacije sadržane u dokumentu za registraciju ili u univerzalnom dokumentu za registraciju, samo kada je dokument za registraciju ili univerzalni dokument za registraciju upotrijebljen kao sastavni dio odobrenog prospekta.

U skraćenom prospektu navodi se jasno upozorenje o odgovornosti iz stava 3 ovog člana.

Komisija nije odgovorna za istinitost i cjelovitost informacija iz odobrenog prospekta, odnosno skraćenog prospekta za javnu ponudu ili uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

Upućivanje na dokumente

Član 450

U prospektu se može izvršiti upućivanje na informacije ili podatke sadržane u jednom ili više dokumenata objavljenih elektronskim putem prije ili istovremeno sa prospektom, sačinjene u skladu sa članom 457 ovog zakona koje je odobrila Komisija ili su Komisiji bili dostavljeni u skladu sa odredbama ovog zakona.

Odredba stava 1 ovog člana, odnosi se i na podatke i informacije sadržane u dokumentu koji je odobrio nadležni organ matične države članice.

U slučaju iz st. 1 i 2 ovog člana, prospekt obavezno sadrži najnovije podatke i informacije i spisak svih dokumenata u kojima su sadržani ti podaci i informacije, sa jasnom naznakom u kom dijelu pojedinog dokumenta se nalazi određeni podatak ili informacija.

U skraćenom prospektu ne smije se upućivati na druge dokumente, niti na druge djelove prospekta.

Prilikom uključivanja informacija upućivanjem emitenti, ponuđači ili lica koja traže uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu obezbjeđuju dostupnost informacija, odnosno u prospektu se navodi spisak međusobnog upućivanja na informacije kako bi se investitorima omogućilo da jednostavno utvrde specifične informacije i veza na sva dokumenta u kojima su sadržane informacije koje su uključene upućivanjem.

Uz prvi predlog prospekta koji se podnosi Komisiji, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu u elektronskom obliku koji se može pretraživati dostavlja, ako je to moguće, sve informacije koje su upućivanjem uključene u prospekt, osim ako je te informacije već odobrila Komisija ili su podnijete Komisiji.

Bliži uslovi za određivanje informacija koje se mogu unijeti u prospekt upućivanjem propisuje Komisija.

Matična država članica

Član 451

Matična država članica, iz čl. 452 do 484 ovog zakona je država članica:

1) u kojoj emitent ima sjedište, ili u kojoj su hartije od vrijednosti prihvaćene za trgovanje na regulisanom tržištu, ili su javno ponuđene po izboru emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu, za sve emisije nevlasničkih hartija od vrijednosti čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 1.000 eura ili približno

1.000 eura ako valuta nije euro, kao i za emisije nevlasničkih hartija od vrijednosti koje daju pravo sticanja bilo koje prenosive hartije od vrijednosti ili novčanog iznosa kao posljedica njihove konverzije ili sticanja na osnovu prava iz tih hartija od vrijednosti, ako emitent nevlasničkih hartija od vrijednosti nije emitent osnovnih hartija od vrijednosti ili emitent koji pripada grupi drugog emitenta;

2) u kojoj emitent ima sjedište - za sve emitente hartija od vrijednosti iz Evropske unije koji nijesu obuhvaćeni tačkom 1 ovog stava;

3) u kojoj su hartije od vrijednosti prvi put javno ponuđene poslije 31. decembra 2003. godine, ili se zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu podnosi prvi put, po izboru emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje za sve emitente hartija od vrijednosti zastupljene u trećoj državi, koje nijesu obuhvaćene tačkom 1 ovog stava.

Emitent iz stava 1 tačka 3 ovog člana, može da izvrši promjenu matične države domaćina ako nije određena po njegovom izboru.

Država članica domaćin

Član 452

Država članica domaćin iz čl. 457, 470, 471 i 485 do 520 ovog zakona, je država koja nije matična država članica, u kojoj je data javna ponuda ili podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

Isključivanje informacija iz prospekta

Član 453

Komisija može da odobri, na zahtjev emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu, isključivanje određenih informacija i informacija koje prospekt mora da sadrži, ako smatra da:

1) bi objavljivanje tih informacija i informacija bilo u suprotnosti sa javnim interesom;

2) bi objavljivanje tih informacija i informacija ozbiljno štetilo emitentu, pod uslovom da isključivanje informacija i informacija ne dovede javnost u zabludu u pogledu činjenica i okolnosti bitnih za objektivnu procjenu emitenta, ponuđača ili garanta i prava povezanih sa hartijama od vrijednosti na koje se prospekt odnosi;

3) su informacije i podaci od značaja samo za posebnu ponudu ili uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu i ne utiču na procjenu finansijskog položaja emitenta, ponuđača ili garanta.

Komisija je dužna da o zahtjevu iz stava 1 ovog člana, odluči u roku od sedam radnih dana, od dana prijema zahtjeva.

Bliže kriterijume, način dostavljanja dokumentacije i utvrđivanje ispunjenosti uslova za isključivanje informacija iz prospekta, propisuje Komisija.

Isključivanje informacija o cijeni i količini hartija od vrijednosti

Član 454

Ako konačna cijena ponude i količina hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ne mogu da budu uključene u prospekt, emitent odnosno ponuđač je dužan da:

1) u prospektu navede:
   a) najvišu cijenu i/ili najveću količinu hartija od vrijednosti ako su dostupne; ili
   b) metode procjene i kriterijume i/ili uslove u skladu sa kojima treba da se odredi konačna ponuđena cijena, i objašnjenje svih korišćenih metoda procjene; ili
2) obezbijedi povlačenje prihvatanja ponude za kupovinu ili upis hartija od vrijednosti u roku od najmanje dva radna dana, od dana objavljivanja konačne cijene ponude i količine hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene.

Emitent, odnosno ponuđač je dužan da bez odlaganja, dostavi Komisiji informacije o konačnoj cijeni ponude i količini hartija od vrijednosti i da ih objavi na način na koji je objavljen prospekt.

Isključivanje neodgovarajućih informacija

Član 455

Kada određene informacije koje u skladu sa ovim zakonom moraju da budu uključene u prospekt, nijesu primjerene oblasti poslovanja emitenta, njegovom organizacionom obliku ili hartijama od vrijednosti na koje se prospekt odnosi, u prospekt se umjesto propisanih informacija unose informacije ekvivalentne tim informacijama.

Isključivanje informacija koje se odnose na garanta

Član 456

Kada za hartije od vrijednosti garantuje Crna Gora ili država članica, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, može da isključi informacije u vezi sa tim garantom u toku sačinjavanja prospekta.

Jezik prospekta

Član 457

Kada se podnosi zahtjev za javnu ponudu ili za uključenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu, prospekt se sačinjava na crnogorskom jeziku.

Ako je Crna Gora matična država emitenta, a hartije od vrijednosti su javno ponuđene u jednoj ili više država članica, ili se zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu odnosi samo na regulisano tržište u državi članici, prospekt mora biti sačinjen na jeziku određenom od nadležnih organa tih država članica ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u oblasti međunarodnih finansija, prema izboru emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da u postupku odlučivanja Komisije o odobravanju prospekta, sačini prospekt na crnogorskom jeziku i/ili na jeziku koji je uobičajen u oblasti međunarodnih finansija, prema izboru emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

Ako je Crna Gora matična država emitenta, a hartije od vrijednosti su javno ponuđene ili se zahtjev za uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu odnosi na regulisano tržište u Crnoj Gori i u državi članici, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključivanje dužan je da sačini i objavi prospekt na crnogorskom jeziku,

kao i na jeziku koje odrede nadležni organi te države članice ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u oblasti međunarodnih finansija prema izboru emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje u trgovanje.

Ako je Crna Gora država domaćin, a prospekt nije sačinjen na crnogorskom jeziku, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključenje u trgovanje hartijama od vrijednosti dužan je da Komisiji dostavi prevod skraćenog prospekta na crnogorskom jeziku.

Ako su predmet zahtjeva za uključivanje u trgovanje hartijama od vrijednosti na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica, nevlasničke hartije od vrijednosti pojedinačne nominalne vrijednosti najmanje 100.000 eura, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da sačini prospekt na jeziku određenom od nadležnih organa matične države članice i države članice domaćina, ili na jeziku uobičajenom u oblasti međunarodnih finansija, po svom izboru.

Ako u slučaju iz stava 6 ovog člana prospekt nije sačinjen na crnogorskom jeziku, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori dužan je da sačini skraćeni prospekt na crnogorskom jeziku.

Važenje prospekta i djelova prospekta

Član 458

Prospekt za javnu ponudu ili uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu važi 12 mjeseci od dana njegovog odobravanja, pod uslovom da je, po potrebi, dopunjen informacijama o emitentu i hartijama od vrijednosti u skladu sa članom 466 ovog zakona.

Odobreni prospekt mora da sadrži istaknuto upozorenje u kojem se navodi kada ističe rok važenja prospekta kao i da se obaveza dopune prospekta u slučaju značajnih novih činjenica, bitnih grešaka ili bitnih netačnosti ne primjenjuje nakon isteka važnosti prospekta.

Dokument o registraciji kao dio podijeljenog prospekta koji je odobrila Komisija važi 12 mjeseci od dana njegovog odobravanja.

Dokument o registraciji koji je obnovljen u skladu sa članom 441 st. 6 i 7 i članom 474 ovog zakona, uz koji je priloženo obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt smatra se važećim prospektom.

Univerzalni dokument za registraciju valjan je u cilju upotrebe kao sastavnog dijela prospekta 12 mjeseci nakon njegovog odobrenja ili njegovog dostavljanja, u skladu sa članom 58a ovog zakona.

Kod nevlasničkih hartija od vrijednosti iz člana 443 stav 1 ovog zakona, ranije podneseni osnovni prospekt važi 12 mjeseci od dana njegovog odobravanja.

Hartije od vrijednosti koje se izdaju u kontinuitetu ili periodično smatraju se dužničkim hartijama od vrijednosti istog emitenta, emitovanim u kontinuitetu ili kao najmanje dvije odvojene emisije hartija od vrijednosti iste vrste i/ili klase.

Zahtjev za odobravanje prospekta

Član 459

Zahtjev za odobravanje prospekta radi javne ponude emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu podnosi Komisiji.

Uz zahtjev za odobravanje prospekta podnosilac zahtjeva dostavlja:

1) odluku nadležnog organa podnosioca zahtjeva o izdavanju ili o uključenju hartija od vrijednosti za trgovanje sa svim dodatnim informacijama koje se dostavljaju regulisanom tržištu;
2) prospekt koje se sastoji od jednog ili više dokumenata;
3) akt o osnivanju i statut podnosioca zahtjeva;
4) drugu dokumentaciju koju propiše Komisija.

Sadržaj zahtjeva i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev iz st. 1 i 2 ovog člana, propisuje Komisija.

Rok za odobravanje prospekta

Član 460

Komisija je dužna da o zahtjevu za odobravanje prospekta odluči u roku od deset radnih dana od dana podnošenja zahtjeva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kada emitent prvi put upućuje javnu ponudu ili podnosi zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu, Komisija je dužna da o zahtjevu odluči u roku od 20 radnih dana od dana podnošenja zahtjeva.

O zahtjevu za odobravanje prospekta EU za oporavak Komisija odlučuje u roku od sedam radnih dana, a emitent obavještava Komisiju najmanje pet radnih dana prije dana propisanog za podnošenje zahtjeva za odobrenje.

Rok za odlučivanje po zahtjevu za odobravanje prospekta počinje da teče prvog radnog dana od dana prijema zahtjeva, odnosno prvog radnog dana nakon postupanja u skladu sa obavještenjem iz člana 465 stav 3 ovog zakona.

Ako Komisija ne odluči po zahtjevu za odobravanje prospekta u roku iz st. 1, 2 i 4 ovog člana, smatraće se da zahtjev nije odobren.

Ako Komisija utvrdi da su dokumenti dostavljeni uz zahtjev nepotpuni ili su potrebne dodatne informacije, rok za odlučivanje počinje da teče od dana dostavljanja potpune dokumentacije od strane emitenta.

U slučaju iz stava 6 ovog člana, Komisija će u roku od deset radnih dana od dana prijema zahtjeva obavijestiti emitenta da su dokumenta nepotpuna, odnosno da treba dostaviti dodatne informacije.

Rok za odobravanje prospekta emitentu iz člana 444 stav 2 ovog zakona je pet radnih dana za podijeljeni prospekt.

Emitent iz člana 444 stav 2 ovog zakona obavještava Komisiju najmanje pet radnih dana prije dana propisanog za podnošenje zahtjeva za odobrenje.

Odobravanje prospekta

Član 461

Prospekt za hartije od vrijednosti koje će biti ponuđene javnosti ili uključene na regulisano tržište Komisija odobrava rješenjem.

Komisija donosi rješenje o odobravanju prospekta za hartije od vrijednosti emitenta za koje je Crna Gora matična država članica, u skladu sa članom 451 stav 1 ovog zakona.

Komisija će donijeti rješenje iz st. 1 i 2 ovog člana ako:
1) prospekt sadrži neophodne informacije iz čl. 436 i 440 ovog zakona; i
2) su ispunjeni uslovi iz čl. 435 do 460 i čl. 462 do 484 ovog zakona.

Komisija će odobriti prospekt kada utvrdi da su informacije sadržane u prospektu i dokumentacija dostavljena uz zahtjev potpuni i u skladu sa ovim zakonom.

Odlučivanje po zahtjevu za odobravanje prospekta

Član 462

Prilikom odlučivanja o zahtjevu za odobravanje prospekta Komisija u postupku odobravanja provjerava potpunost, dosljednost i razumljivost informacija sadržanih u prospektu.

Rješenje o odobravanju ili odbijanju prospekta Komisija dostavlja podnosiocu zahtjeva.

Komisija je dužna da istovremeno sa obavještavanjem podnosioca zahtjeva o odobravanju prospekta obavijesti ESMA-u i dostavi kopiju prospekta i pripadajuće dokumentacije, najkasnije do kraja prvog radnog dana nakon što je o odobrenju obaviješten emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

Odbijanje zahtjeva za odobravanje prospekta

Član 463

Komisija će odbiti zahtjev za odobravanje prospekta ako:

1) je zahtjev podnijelo neovlašćeno lice;
2) je zahtjev nepotpun, nedosljedan i nerazumljiv, odnosno prospekt ili informacije dostavljene uz prospekt ne ispunjavaju zahtjeve utvrđene ovim zakonom, a podnosilac nije dopunio zahtjev, odnosno otklonio nedostatke u ostavljenom roku;
3) nije pribavljena saglasnost nadležnog organa u skladu sa zakonom;
4) nije pribavljena potvrda da je regulisano tržište spremno da uključi hartije od vrijednosti u trgovanje;
5) prospekt sadrži informacije koje su netačne ili nepotpune, dovode u zabludu ili su isključene bitne činjenice koje za posljedicu imaju pogrešno, netačno ili obmanjujuće informisanje investitora, a podnosilac zahtjeva nije u ostavljenom roku otklonio te nedostatke;
6) podnosilac zahtjeva je emitent koji nije postupio u skladu sa mjerama Komisije izrečenim u postupku nadzora;
7) podaci iz prospekta nijesu u skladu sa odlukom emitenta o izdavanju hartija od vrijednosti, njihovom uključivanju u trgovanje ili nijesu u saglasnosti sa drugim informacijama koje je potrebno dostaviti uz zahtjev;
8) se prospekt odnosi na javnu ponudu hartija od vrijednosti, a odluka nadležnog organa emitenta o izdavanju hartija od vrijednosti je ništava ili stavljena van snage;
9) je nad emitentom pokrenut postupak stečaja;
10) nije plaćena naknada za izdavanje odobrenja, utvrđena ovim zakonom; i
11) je utvrđeno nepostupanje u skladu sa zakonom i u drugim slučajevima.

Dopuna i dostavljanje informacija

Član 464

Ako Komisija tokom preispitivanja predloga prospekta utvrdi da se predlogom prospekta ne ispunjavaju standardi u pogledu potpunosti, razumljivosti i dosljednosti i da su potrebne izmjene i dodatne informacije, Komisija o tome obavještava emitenta.

Komisija je dužna da u zahtjevu za izmjenu ili dopunu dokumentacije jasno naznači sve promjene i/ili dodatne informacije koje su potrebne.

U postupku odobravanja prospekta Komisija može da naloži:

1) emitentu, ponuđaču ili licu koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, da uključi u prospekt dodatne informacije, potrebne radi zaštite investitora;
2) emitentu, ponuđaču ili licu koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu i licu koje ih kontroliše ili koje kontrolišu ta lica, da dostave određene informacije i dokumente;
3) revizoru i menadžeru emitenta, ponuđaču ili licu koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, kao i finansijskom posredniku kojem je povjereno sprovođenje javne ponude ili uključivanje u trgovanje, da dostavi određene informacije i dokumente.

Ako emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu ne može ili ne želi da izvrši zahtijevane izmjene, i/ili da pruži dodatne informacije koje je Komisija zahtijevala u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovog člana, Komisija je ovlašćena da odbije izdavanje odobrenja i okonča postupak preispitivanja.

Povjeravanje odobravanja prospekta

Član 465

Komisija može da, zbog prirode emitenta i ponuđenih hartija od vrijednosti ili specifičnosti javne ponude, odobravanje prospekta ili dodatka prospektu povjeri nadležnom organu države članice, pod uslovom da prethodno obavijesti Obavještenja i dobije saglasnost ESMA-e.

Komisija može da odluči o odobravanju prospekta za čije odobravanje je nadležan organ države članice, uz saglasnost tog organa.

Komisija obavještava podnosioca zahtjeva za odobravanje prospekta o nadležnom organu koji će odlučivati po zahtjevu, iz st. 1 i 2 ovog člana, u roku od tri radna dana od dana dobijanja saglasnosti ESMA-e, odnosno saglasnosti nadležnog organa države članice.

Datumom podnošenja zahtjeva za odobravanje prospekta smatra se datum obavještavanja podnosioca zahtjeva u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Nakon okončanja povjeravanja odobrenja nadležni organ druge države članice kojem je preneseno odobrenje prospekta smatra se nadležnim organom države članice za taj prospekt.

Dopuna prospekta

Član 466

Ako u periodu od odobravanja prospekta do zatvaranja ponude ili do početka trgovanja na regulisanom tržištu nastupe nove činjenice ili se utvrdi da je prospekt izdat na osnovu netačnih ili nepotpunih informacija ili informacija koje mogu biti od uticaja na procjenu hartija od vrijednosti, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da dopuni prospekt tačnim i potpunim informacijama.

Lice iz stava 1 ovog člana, dužno je da Komisiji dostavi zahtjev za odobravanje dopune prospekta bez odlaganja od nastepena ili saznanja za nove okolnosti ili nepravilnosti sadržane u prospektu.

Komisija odlučuje o zahtjevu za odobravanje dopune prospekta u skladu sa članom 462 ovog zakona, u roku od pet radnih dana od dana podnošenja zahtjeva.

Dopuna prospekta se objavljuje na način na koji je objavljen i prospekt.

Odredbe st. 1, 2 i 3 ovog člana, primjenjuju se i na skraćeni prospekt, ako je potrebno s obzirom na sadržaj dopune prospekta.

Odobravanje dopune prospekta od nadležnog organa matične države članice emitenta

Član 467

Zahtjev za odobravanje dopune prospekta podnosi se nadležnom organu matične države članice emitenta, ako Crna Gora nije matična država članica emitenta.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, smatra se da je dopunu prospekta odobrila Komisija.

Pravo na odustanak od kupovine ili upisa

Član 468

Ako se prospekt odnosi na javnu ponudu hartija od vrijednosti, investitori koji su pristali da kupe ili upišu hartije od vrijednosti prije nego što je dopuna prospekta objavljena, imaju pravo da odustanu od kupovine ili upisa hartija od vrijednosti u roku od dva radna dana nakon obavještenja o dopuni prospekta, pod uslovom da je značajna nova činjenica ili bitna netačnost iz člana 466 stav 1 ovog zakona nastala ili je primijećena prije zaključenja perioda ponude ili prije prenosa hartija od vrijednosti, zavisno od toga što nastane ranije.

Emitent ili ponuđač mogu da produže rok iz stava 1 ovog člana.

Rok iz stava 1 ovog člana i datum prestanka prava na odustanak navode se u dopuni prospekta.

Dopuna prospekta sadrži izričitu izjavu o pravu na odustanak, u kojoj se jasno navodi:

1) da se pravo na odustanak odobrava samo onim investitorima koji su pristali da kupe ili upišu hartije od vrijednosti prije nego što je dopuna objavljena i ako hartije od vrijednosti investitorima još nijesu bile dostavljene u trenutku nastanka ili kad je primijećena značajna nova činjenica, bitna greška ili bitna netačnost;
2) period u kojem investitori mogu da ostvare pravo na odustanak; i
3) sa kim investitori mogu da stupe u kontakt ako žele da ostvare pravo na odustanak.

U slučaju iz stava 1 ovog člana sačinjava se samo jedna dopuna i odobrava ako se značajna nova činjenica ili bitna netačnost odnosi samo na informacije sadržane u dokumentu za registraciju ili univerzalnom dokumentu za registraciju i ako se taj dokument za registraciju ili univerzalni dokument za registraciju istovremeno upotrebljava kao sastavni dio nekoliko prospekata, pri čemu se u dopuni navode svi prospekti na koje se odnosi.

Bliže uslove u kojima je zbog određene značajne nove činjenice ili bitne netačnosti u pogledu informacija iz prospekta potrebno objaviti dopunu prospekta propisuje Komisija.

Prospekt odobren u drugoj državi članici

Član 469

Prospekt i dopuna prospekta odobreni od nadležnog organa matične države članice mogu da se koriste za javnu ponudu ili prihvatanje za trgovanje u Crnoj Gori, pod uslovom da je nadležni organ te matične države članice dostavio Komisiji:

1) potvrdu o odobravanju prospekta;
2) kopiju prospekta koji je odobrio nadležni organ matične države članice; i
3) prevod skraćenog prospekta na crnogorski jezik.

Potvrda o odobravanju prospekta iz stava 1 tačka 1 ovog člana, smatra se valjanom, ako sadrži napomenu da je prospekt odobren od nadležnog organa iz stava 1 ovog člana, i ako propisane informacije nijesu uključene u prospekt, napomenu da je nadležni organ odobrio njihovo isključivanje sa razlozima za isključivanje.

Odobreni prospekt sa dopunama iz stava 1 ovog člana, sa adresom internet stranice nadležnog organa matične države članice, emitenta ili regulisanog tržišta na kojoj se nalaze ti dokumenti, Komisija objavljuje na svojoj internet stranici i čuva u roku od 12 mjeseci od dana njihovog objavljivanja.

Ako Komisija sazna za nove okolnosti ili nepravilnost informacija uključenih u prospekt koje mogu biti od uticaja na procjenu hartija od vrijednosti, obavještava nadležni organ matične države članice o potrebi dopune prospekta.

Kada Komisija utvrdi da su emitent ili finansijska institucija počinili nepravilnost ili da je emitent prekršio svoje obaveze u postupku uključivanja hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu, dokaze o tome dostaviće nadležnom organu matične države članice i ESMA-i.

Ako preduzete mjere nijesu odgovarajuće ili nadležni organ matične države članice propusti da preduzme mjere, a emitent ili finansijska institucija iz stava 5 ovog člana, nastavi sa kršenjem odredaba ovog zakona i drugih propisa, Komisija će, nakon obavještavanja nadležnog organa matične države članice i ESMA-e, preduzeti odgovarajuće mjere radi zaštite investitora.

Prospekti odobreni u Crnoj Gori

Član 470

Kada je Crna Gora matična država članica, Komisija će, na zahtjev emitenta, ponuđača ili lica koja zahtijeva uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu u državi članici dostaviti nadležnom organu države članice domaćina:

1) rješenje o odobravanju prospekta;
2) kopiju prospekta i dopune prospekta; i
3) prevod skraćenog prospekta na jeziku koji zahtijeva nadležni organ države članice domaćina.

Komisija će nadležnom organu države članice domaćina dostaviti dokumente i informacije iz stava 1 ovog člana, u roku od tri radna dana od dana podnošenja zahtjeva, ukoliko je prospekt odobren prije dana podnošenja ovog zahtjeva, odnosno u roku od jednog radnog dana od dana odobravanja prospekta, ako je zahtjev podnijet istovremeno sa zahtjevom za odobravanje prospekta.

U slučaju iz stava 2 ovog člana Komisija će obavijestiti ESMA-u o izdavanju potvrde o odobravanju prospekta, kao i lica koje je podnijelo zahtjev iz stava 1 ovog člana.

Komisija će sprovesti mjere iz čl. 465, 480 i 481 ovog zakona, ako je nadležni organ države članice domaćina obaviješten da je emitent ili finansijska institucija

zadužena za javnu ponudu, počinila nepravilnosti ili prekršila obaveze uključivanjem hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu i obavijestiće taj organ o preduzetim mjerama.

Emitenti sa sjedištem u trećim državama

Član 471

Ako je Crna Gora matična država, Komisija će emitentu sa sjedištem u trećoj državi odobriti prospekt za javnu ponudu sačinjen u skladu sa propisima te države, pod uslovom da:

1) je prospekt sačinjen u skladu sa međunarodnim standardima koje su utvrdile međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti, uključujući standarde Međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti (IOSCO) u vezi sa objavljivanjem informacija; i
2) su zahtjevi za informacijama, uključujući informacije finansijske prirode, ekvivalentni zahtjevima iz čl. 435 do 470 i čl. 472 do 484 ovog zakona.

Kada je Crna Gora država članica domaćin emitenta koji ima sjedište u trećoj državi, na javnu ponudu hartija od vrijednosti ili uključenja u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori, shodno se primjenjuju odredbe čl. 457, 469 i 470 ovog zakona.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, emitent odnosno ponuđač koji vrši javnu ponudu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori ili podnosi zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu u Crnoj Gori, dužan je da sve aktivnosti u vezi sa javnom ponudom ili uključivanjem hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu, sprovodi preko investicionih društava, koja su u skladu sa ovim zakonom ovlašćena za pružanje investicionih usluga.

Dostavljanje i objavljivanje prospekta

Član 472

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužno je da odobreni prospekt dostavi Komisiji u elektronskom obliku, objavi prospekt u skladu sa članom 473 ovog zakona i da nakon objavljivanja, obavijesti Komisiju o načinu objavljivanja prospekta, najkasnije do početka ponude, odnosno do uključivanja hartija od vrijednosti na regulisano tržište.

Komisija će ESMA-i učiniti dostupnim objavljeni prospekt iz stava 1 ovog člana.

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužno je da prospekt objavi, odnosno dostavi u skladu sa stavom 1 ovog člana, najkasnije šest radnih dana prije isteka roka za prihvatanje ponude, ako se prospekt odnosi na prvu javnu ponudu akcija koje nijesu uključene u trgovanje na regulisanom tržištu.

Način objavljivanja prospekta

Član 473

Javnu dostupnost prospekta emitent, ponuđač, ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu obezbjeđuje objavljivanjem prospekta u elektronskom obliku na bilo kojoj od sljedećih internet stranica:

1) internet stranici emitenta, ponuđača ili lica koja traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu;

2) internet stranici investicionih društava koji obavljaju poslove plasmana ili prodaje hartija od vrijednosti, uključujući platne agente; i
3) internet stranici regulisanog tržišta na kojem se traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu ili, ako se ne traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, internet stranici MTP-a.

Prospekt se objavljuje na posebnom dijelu internet stranice iz stava 1 ovog člana, koji je lako dostupan nakon što se pristupi internet stranici.

Lice iz stava 1 ovog člana dužno je da obezbijedi da se prospekt može preuzeti, štampati i pretraživati u elektronskom obliku koji se ne može mijenjati.

Dokumentima u kojima su sadržane informacije koje se u prospekt uključuju upućivanjem, dopunama i/ili konačnim uslovima povezanim sa prospektom i posebnom primjerku skraćenog prospekta mora se omogućiti pristup u istom dijelu uz prospekt.

U posebnom primjerku skraćenog prospekta mora jasno biti naznačeno na koji se prospekt odnosi.

Ako potencijalni investitor posebno zatraži primjerak prospekta u štampanom obliku, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu ili investiciono društvo koje obavlja poslove plasmana ili prodaje prenosivih hartija od vrijednosti dužno je da dostavi štampanu verziju prospekta.

Za pristup prospektu ne smije da se zahtijeva registracija, davanje izjave o prihvatanju ograničenja pravne odgovornosti ili plaćanje naknade.

Upozorenja kojima se navodi u kojim je državama članicama data ponuda ili izvršeno uključenje u trgovanje ne smatraju se izjavama o ograničenju pravne odgovornosti.

Svi odobreni prospekti ostaju javno dostupni u elektronskom obliku najmanje deset godina nakon njihovog objavljivanja na internet stranicama iz stava 1 ovog člana i člana 476 ovog zakona.

Odobren prospekt mora da sadrži istaknuto upozorenje u kojem se navodi kada ističe rok važenja prospekta.

U upozorenju iz stava 10 ovog člana navodi se da se obaveza dopune prospekta u slučaju značajnih novih činjenica, bitnih grešaka ili bitnih netačnosti ne primjenjuje nakon isteka roka važenja prospekta.

Bliže obaveze emitenta, ponuđača ili podnosioca zahtjeva za uključenje na regulisano tržište u cilju obezbjeđenja ujednačenosti u postupanju emitenta, ponuđača ili podnosioca zahtjeva za uključenje na regulisano tržište u izvršavanju obaveze objavljivanja prospekta kao i u izvršavanju obaveze nadležnih organa država članica da objave liste svih prospekata odobrenih u posljednjih dvanaest mjeseci, propisuje Komisija.

Istovjetnost odobrenog prospekta

Član 474

Tekst i forma prospekta i dopune prospekta koji su objavljeni ili javno dostupni moraju biti istovjetni izvornom tekstu koji je odobrila Komisija.

Kopija prospekta

Član 475

Ako je prospekt objavljen u elektronskom obliku, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužno je da na zahtjev investitoru bez naknade dostavi štampani prospekt.

Ako se javna ponuda vrši preko finansijskog posrednika, odredba stava 1 ovog člana primjenjuje se i na tog finansijskog posrednika.

Objavljivanje na internet stranici Komisije

Član 476

Komisija je dužna da na svojoj internet stranici objavi sve prospekte odobrene u prethodnih 12 mjeseci.

Objavljivanje podijeljenog prospekta

Član 477

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužno je da objavi podijeljeni prospekt i sve dokumente koja su sastavni dio tog prospekta, u skladu sa članom 473 ovog zakona.

U dokumentima iz stava 1 ovog člana, obavezno se navodi mjesto na kojem su dostupna dokumenta na koja se u prospektu vrši upućivanje.

Objavljivanje prospekta oglašavanjem

Član 478

Objavljivanje prospekta oglašavanjem vrši se ako prospekt:

1) se odnosi na javnu ponudu ili uključenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu; i
2) ima za cilj promociju potencijalnog upisa ili sticanja hartija od vrijednosti.

Oglas iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži napomenu da je prospekt objavljen ili da će biti objavljen i mjesto na kojem je dostupan.

Oglas mora biti jasno označen kao oglas, a informacije sadržane u oglasu ne smiju biti netačne ili obmanjujuće i moraju biti konzistentne informacijama iz prospekta.

Informacije u vezi sa javnom ponudom ili uključivanjem hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu koje saopštava emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, moraju da budu konzistentne sa informacijama iz prospekta, i ako se ne koriste u svrhe oglašavanja.

Odredbe st. 2, 3 i 4 ovog člana, ne primjenjuju se na javnu ponudu ili na uključenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu, za koje ovim zakonom nije utvrđena obaveza objavljivanja prospekta.

Ako ovim zakonom nije utvrđena obaveza sačinjavanja prospekta, emitent ili ponuđač dužan je da uputi bitne informacije profesionalnim investitorima ili posebnim kategorijama investitora, kojima je ponuda namijenjena.

Kontrola objavljivanja i oglašavanja

Član 479

Kontrolu objavljivanja i oglašavanja u skladu sa odredbama čl. 435 do 478 ovog zakona Komisija vrši praćenjem, prikupljanjem i provjerom objavljenih informacija i obavještenja od odgovornih lica.

U svrhu sprovođenja kontrole iz stava 1 ovog člana Komisija je ovlašćena da zahtijeva dostavljanje odgovarajućih informacija, dokumentacije i izjašnjenja od lica odgovornih za sačinjavanje, objavljivanje i oglašavanje prospekta, kao i od lica:

1) koja su sa emitentom, ponuđačem ili sa licem koje zahtijeva uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu nad kojim Komisija sprovodi postupak kontrole, u odnosu povezanog lica, u smislu ovog zakona;
2) na koje je emitent, ponuđač ili lice koje zahtijeva uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu nad kojim Komisija sprovodi kontrolu izdvojila poslovne procese; i
3) koja ostvaruju kontrolu nad emitentom, ponuđačem ili licem koje zahtijeva uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu ili od lica nad kojima emitent, ponuđač ili lice koje zahtijeva uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu ostvaruje kontrolu u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi i postupak preuzimanja akcionarskih društava ili su na drugi način povezana sa emitentom, ponuđačem ili licem koje zahtijeva uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje privrednih društava.

Komisija je ovlašćena da kod lica iz stava 2 ovog člana izvrši i pregled poslovanja.

Kada je za kontrolu nad licima iz stava 2 ovog člana ovlašćen drugi organ, pregled poslovanja tih lica Komisija obavlja u saradnji sa drugim organom.

Obustava ili zabrana javne ponude ili uključenja u trgovanje

Član 480

Ako Komisija posumnja da su u postupku sprovođenja javne ponude hartija od vrijednosti ili uključivanja u trgovanje na regulisanom tržištu, prekršene odredbe ovog zakona, može da:

1) obustavi javnu ponudu ili uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu za najviše deset radnih dana;
2) obustavi ili naloži regulisanom tržištu da obustavi trgovanje određenim hartijama od vrijednosti za najviše deset radnih dana;
3) zabrani ili obustavi oglašavanje za najviše deset radnih dana;
4) zabrani javnu ponudu hartija od vrijednosti;
5) zabrani trgovanje hartijama od vrijednosti na regulisanom tržištu;
6) naloži prestanak svakog postupanja koje je u suprotnosti sa odredbama čl. 435 do 478 ovog zakona; i
7) preduzme druge mjere koje su potrebne radi uklanjanja postojećih i mogućih posljedica kršenja odredbi čl. 435 do 478 ovog zakona.

Komisija može da objavi da emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu ne postupa u skladu sa odredbama ovog zakona.

Mjere iz stava 1 ovog člana, Komisija će preduzeti primjereno težini povrede i svrsi koja mjerom treba da se ostvari.

Izvještaj o uspješnosti javne ponude

Član 481

Emitent odnosno ponuđač dužan je da najkasnije u roku od tri radna dana od dana okončanja javne ponude objavi i dostavi Komisiji izvještaj o uspješnosti.

Izvještaj se objavljuje na isti način na koji je prospekt objavljen u skladu sa članom 84 ovog zakona.

Javna ponuda smatra se uspješnom ako je upisan i uplaćen prospektom utvrđen broj hartija od vrijednosti.

U slučaju iz stava 3 ovog člana Komisija donosi rješenje o utvrđivanju uspješnosti javne ponude.

Ako javna ponuda hartija od vrijednosti ne uspije, podnosilac zahtjeva obavezan je da obezbijedi povraćaj uplaćenih iznosa sredstava u roku od osam dana od dana isteka roka za upis i uplatu.

U slučajevima kada podnosilac zahtjeva odustane od emisije hartija od vrijednosti ili kada emisija akcija ne uspije, podnosilac zahtjeva je obavezan da o tome obavijesti Komisiju u roku od osam dana od dana donošenja odluke o odustajanju od emisije, odnosno od dana isteka roka za uplatu hartija od vrijednosti.

U slučaju kad podnosilac zahtjeva odustane od emisije hartija od vrijednosti Komisija donosi rješenje o obustavljanju postupka, a u slučaju kada emisija akcija ne uspije Komisija donosi rješenje o ukidanju rješenja o odobravanju prospekta za javnu ponudu emisije hartija od vrijednosti.

Formu i sadržaj izvještaja iz stava 1 ovog člana propisuje Komisija.

Mjere nakon uključivanja hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu

Član 482

Komisija nakon uključivanja hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu može da:

1) naloži emitentu da objavi sve bitne informacije koje mogu uticati na procjenu hartija od vrijednosti uključenih u trgovanje na regulisanom tržištu, radi obezbjeđenja zaštite investitora ili neometanog funkcionisanja tržišta;
2) obustavi ili naloži regulisanom tržištu da obustavi trgovanje hartijama od vrijednosti ako stanje emitenta može nanijeti štetu interesima investitora;
3) naloži emitentu čijim se hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu da izvršava obaveze iz čl. 485 ovog zakona i da investitoru dostavlja informacije istovjetne informacijama iz prospekta, kao i da obezbijedi jednak tretman svih vlasnika hartija od vrijednosti koji su u istom položaju;
4) pokrene postupak pred nadležnim sudom, u skladu sa zakonom.

Izuzeci od primjene

Član 483

Odredbe ovog poglavlja zakona ne primjenjuju se na:

1) jedinice subjekata za zajednička ulaganja koje nijesu zatvorenog tipa;
2) nevlasničke hartije od vrijednosti koje je izdala Crna Gora, država članica, javna međunarodna organi čija je članica Crna Gora ili država članica, Evropska centralna banka ili centralne banke država članica;
3) udjele u kapitalu centralnih banaka država članica;
4) hartije od vrijednosti koje izdaju udruženja sa svojstvom pravnog lica ili neprofitne organizacije, u vezi sa pribavljanjem sredstava potrebnih za postizanje neprofitnih ciljeva;

5) hartije od vrijednosti za čije ispunjenje obaveza garantuje država članica ili nadležni organ države članice;
6) hartije od vrijednosti uključene u ponudu čiji je ukupan iznos u Evropskoj uniji manji od 1.000.000 eura, za period od 12 mjeseci.

U slučajevima iz stava 1 tač. 2, 5 i 6 ovog člana, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu može po sopstvenom izboru da sačini prospekt u skladu sa ovim zakonom.

Karakteristike, kriterijume i način razvrstavanja, kao i uslove i način emitovanja dužničkih hartija od vrijednosti iz stava 1 ovog člana propisuje Komisija.

Uslove i način emitovanja i prodaje državnih dužničkih hartija od vrijednosti od strane Crne Gore propisuje Vlada.

Državni zapisi

Član 484

Državni zapisi su finansijski instrumenti koje emituje Crna Gora.

Uslove i način emitovanja i prodaje državnih zapisa iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove finansija.

XXIV. TRANSPARENTNOST

Emitent

Član 485

Emitent u smislu ovog poglavlja zakona je fizičko ili pravno lice, uključujući i državu, čije su hartije od vrijednosti uključene na regulisano tržište u Crnoj Gori ili državi članici, pri čemu je emitent u slučaju depozitarnih potvrda uključenih na regulisano tržište emitent hartija od vrijednosti na osnovu kojih su izdate potvrde o deponovanim hartijama od vrijednosti, nezavisno od toga da li su hartije od vrijednosti na koje se odnose depozitarne potvrde uključene na regulisano tržište ili nijesu uključene na regulisano tržište.

Akcionar

Član 486

Akcionar, u smislu ovog poglavlja, je i fizičko ili pravno lice koje direktno ili indirektno drži depozitarne potvrde, a vlasnik depozitarnih potvrda smatra se akcionarom osnovnih akcija na osnovu kojih su izdate depozitarne potvrde.

Hartije od vrijednosti

Član 487

Hartije od vrijednosti, u smislu ovog poglavlja ovog zakona, su sve vrste prenosivih hartija od vrijednosti iz člana 4 ovog zakona, osim instrumenata tržišta novca sa rokom dospijeća kraćim od 12 mjeseci.

Primjena kod emitenta kojem je Crna Gora matična država članica i država članica domaćin

Član 488

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se kod emitenta kojem je Crna Gora matična država članica.

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se i kod emitenta kojem je Crna Gora država članica domaćin, a čije su hartije od vrijednosti uključene samo na regulisano tržište u Crnoj Gori.

Emitent iz stava 2 ovog člana dužan je da javno objavljuje u skladu sa odredbama ovog poglavlja sve informacije koje je obavezan da objavljuje u skladu sa propisima matične države članice emitenta kojima se uređuju obaveze javnog objavljivanja informacija o emitentima čije su hartije od vrijednosti uključene na regulisano tržište, u sadržaju i rokovima koji su uređeni propisom matične države članice emitenta

Matična država članica

Član 489

Matičnom državom članicom, u smislu ovog poglavlja, smatra se:

1) u slučaju emitenta dužničkih hartija od vrijednosti koje su emitovane u nominalnoj vrijednosti u iznosu manjem od 1.000 eura po jedinici ili emitenta akcija, ako je emitent osnovan:
   a) u Evropskoj uniji, država članica u kojoj se nalazi sjedište emitenta;
   b) u trećoj državi, država članica koju je emitent izabrao među državama članicama u kojima su njegove hartije od vrijednosti uključene na regulisano tržište i izbor matične države članice je važeći, osim ako emitent nije izabrao novu matičnu državu članicu iz tačke 3 ovog stava i obavijestilo o izboru u skladu sa stavom 3 ovog člana.
2) za emitente koji nijesu obuhvaćeni tačkom 1 ovog stava, država članica koju je emitent izabrao između države članice u kojoj je sjedište emitenta i države članice koje su uključile hartije od vrijednosti emitenta u trgovanje na regulisanom tržištu na njihovoj teritoriji, pri čemu emitent može da izabere samo jednu državu članicu kao svoju matičnu državu članicu;
3) za emitenta čije hartije od vrijednosti prestanu da budu uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u matičnoj državi članici iz tačke 1 podtačka b ili tačke 2 ovog stava, odnosno uključene su u trgovanje u jednoj ili više država članica, matična država članica koju emitent izabere između država članica u kojima su njegove hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili država članica u kojoj emitent ima sjedište.

Izbor matične države članice iz stava 1 tačka 2 ovog člana, vrši se za najmanje tri godine, osim ako hartije od vrijednosti prestanu da budu uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u Evropskoj uniji ili ako emitent postane emitent iz stava 1 tač. 1 ili 3 ovog člana, u toku perioda od tri godine, od izbora matične države članice.

Emitent obavještava nadležni organ države članice u kojoj ima sjedište ili nadležni organ matične države članice, a po potrebi, sve države članice domaćina o izboru matične države.

Ukoliko emitent ne izabere matičnu državu članicu u skladu sa stavom 1 ovog člana, u roku od tri mjeseca od datuma prvog uključivanja hartija od vrijednosti emitenta na regulisanom tržištu, matičnom državom članicom smatra se država članica u kojoj su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje.

Ukoliko su hartije od vrijednosti emitenta uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u više država članica, te države članice smatraju se matičnim državama članicama emitenta, do izbora matične države u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se na sve dužničke hartije od vrijednosti u valuti koja nije euro, pod uslovom da je nominalna vrijednost po jedinici na dan emitovanja manja od 1.000 eura, osim ako je približno jednaka 1.000 eura.

Država članica domaćin

Član 490

Država članica domaćin iz ovog poglavlja je država članica u kojoj su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, ako se razlikuje od matične države članice.

Godišnji finansijski izvještaj emitenta

Član 491

Emitent je dužan da godišnji finansijski izvještaj dostavi Komisiji, objavi ga na svojoj internet stranici, u skladu sa članom 502 ovog zakona, najkasnije četiri mjeseca od završetka finansijske godine i obezbijedi njegovu javnu dostupnost, u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja.

Godišnji finansijski izvještaj emitenta mora da sadrži:

1) revidirane finansijske iskaze sa izvještajem o reviziji;
2) izvještaj o upravljanju;
3) izjave odgovornih lica u emitentu da:
   a) je finansijski izvještaj sačinjen u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima i da daje istinit i pravilan prikaz sredstava, obaveza, finansijskog stanja i dobiti ili gubitka emitenta, kao i njegovih zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj;
   b) izvještaj o upravljanju sadrži objektivan i pravilan prikaz razvoja i poslovanja, kao i statusa emitenta i zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj sa opisom rizika i problema u poslovanju.

U izjavi iz stava 2 tačka 3 ovog člana, navode se imena i prezimena i funkcije odgovornih lica.

Ako je emitent dužan da, u skladu sa članom 20 ovog zakona pripremi konsolidovane račune, finansijski iskazi sadrže:

1) konsolidovane račune, sačinjene u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima;
2) godišnje račune matičnog društva, sačinjene u skladu sa zakonom.

Ako emitent nije dužan da pripremi konsolidovane račune, finansijski iskazi sadrže bilanse koji se sačinjavaju u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Finansijski iskazi se revidiraju u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, a izvještaj o reviziji koji je potpisalo lice odgovorno za reviziju finansijskih iskaza objavljuje se sa godišnjim finansijskim izvještajem.

Revizor je dužan da na zahtjev Komisije dostavi tražene informacije i podatke u skladu sa odredbama ovog zakona.

Dostavljanje informacija od strane revizora na zahtjev Komisije ne predstavlja kršenje ugovornih ili drugih ograničenja revizora o objavljivanju informacija.

Bliži sadržaj i način izvještavanja propisuje Komisija.

Polugodišnji finansijski izvještaj emitenta

Član 492

Emitent akcija i nevlasničkih hartija od vrijednosti je dužan da polugodišnji finansijski izvještaj za prvih šest mjeseci finansijske godine dostavi Komisiji, objavi ga na svojoj internet stranici u skladu sa članom 520 ovog zakona, najkasnije tri mjeseca nakon isteka izvještajnog perioda i obezbijedi njegovu javnu dostupnost u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja.

Polugodišnji finansijski izvještaj sadrži:

1) polugodišnje finansijske iskaze;
2) polugodišnji izvještaj o upravljanju;
3) izjave odgovornih lica u emitentu da:
   a) je finansijski izvještaj sačinjen u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima i da daje istinit i pravilan prikaz sredstava, obaveza, finansijskog stanja i dobiti ili gubitka emitenta, kao i njegovih zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj;
   b) izvještaj o upravljanju sadrži objektivan i pravilan prikaz informacija iz stava 6 ovog člana.

U izjavi iz stava 2 tačka 3 ovog člana, navode se imena i prezimena i funkcije odgovornih lica.

Ako je emitent dužan da pripremi konsolidovane račune, u skladu sa članom 20 ovog zakona finansijski izvještaji treba da budu pripremljeni u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

Ako emitent nije dužan da pripremi konsolidovane račune, finansijski iskazi sadrže bilanse koji se sačinjavaju u skladu zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Polugodišnji izvještaj o upravljanju iz stava 2 tačka 3 podtačka b ovog člana, naročito sadrži:

1) bitne događaje koji su nastupili tokom izvještajnog perioda;
2) uticaj bitnih događaja na skup finansijskih iskaza;
3) opis rizika i eventualnih problema u poslovanju u drugom šestomjesečnom periodu do kraja finansijske godine.

Polugodišnji izvještaj o upravljanju za emitenta akcija, pored elemenata iz stava 6 ovog člana, obavezno sadrži i podatke o najvećim transakcijama povezanih lica, i to minimum:

1) transakcije sa povezanim licima koje su se dogodile u prvih šest mjeseci tekuće poslovne godine, a koje su znatno uticale na finansijski položaj ili rezultate emitenta u tom periodu; i
2) sve promjene u transakcijama sa povezanim licima navedenim u posljednjim godišnjim finansijskim izvještajima koje bi mogle imati značajan uticaj na finansijski položaj ili rezultate emitenta u prvih šest mjeseci tekuće poslovne godine.

Ako je polugodišnji finansijski izvještaj bio predmet revizije, revizorski izvještaj će biti sačinjen u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, ako polugodišnji finansijski izvještaj nije bio predmet revizije, emitent će o tome sačiniti izjavu u svom izvještaju.

Bliži sadržaj i način izvještavanja propisuje Komisija.

Izvještaj emitenta koji ima sjedište u državi članici

Član 493

Za emitenta koji ima sjedište u državi članici godišnji izvještaj iz člana 491 stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakona i polugodišnji izvještaji iz člana 492 stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakona su izvještaji koje emitent sačinjava u skladu sa odgovarajućim neposredno primjenjivim pravnim aktima Evropske unije.

Bliži sadržaj izvještaja iz stava 1 ovog člana propisuje Komisija.

Odgovornost za izvještavanje

Član 494

Za tačnost i objavljivanje izvještaja iz čl. 491 i 492 ovog zakona, odgovorni su emitent, odbor direktora emitenta i računovođa koji je sačinio finansijske iskaze emitenta.

Lica iz stava 1 ovog člana, dužna su da nadoknade štetu licu koja je nastala kao posljedica neistinitih, obmanjujućih ili nepotpunih informacija u finansijskim izvještajima.

Lica iz stava 1 ovog člana, ne odgovaraju za štetu iz stava 2 ovog člana, ako dokažu da nijesu znala ili nijesu mogla znati za nepravilnosti sadržane u izvještaju, pod uslovom da su postupala u skladu sa najboljom poslovnom praksom.

Obavještenje o sticanju ili otuđenju većinskih udjela

Član 495

Akcionar koji stekne ili otuđi akcije emitenta koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da obavještenja emitenta o svom pravu glasa kada:

1) dostigne, pređe ili padne ispod praga od 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 30%, 50% i 75% kao rezultat sticanja ili otuđenja akcija emitenta;
2) dostigne, pređe, ili padne ispod praga iz tačke 1 ovog stava, kao rezultat promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja glasačkih prava iz tih akcija.

Procenat glasačkih prava iz stava 1 ovog člana izračunava se u odnosu na sve akcije emitenta iste klase, sa pravom glasa, uključujući i sopstvene akcije emitenta i akcije kod kojih je ostvarivanje glasačkih prava obustavljeno ili ograničeno zakonom ili pravnim poslom.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana, daje se i za sve akcije iste klase sa pravom glasa.

Odredba stava 1 ovog člana, ne primjenjuje se na:

1) akcije sa pravom glasa koje su stečene samo u svrhu kliringa i saldiranja u toku uobičajenog ciklusa kliringa i saldiranja, a ne duže od tri dana trgovanja nakon transakcije;
2) akcije koje drži pružalac kastodi usluga pod uslovom da to lice može isključivo da ostvaruje prava glasa iz tih akcija prema instrukcijama vlasnika akcija datim u pisanom obliku ili elektronskim putem;
3) akcije koje drži market mejker koji djeluje u okviru svojih ovlašćenja, ako procenat tih akcija ne dostiže ili prelazi prag od 5% i ukoliko market mejker ispunjava sljedeće kriterijume:
   a) ima ovlašćenje od matične države;
   b) ne utiče na upravljanje emitenta; i
   c) ne vrši uticaj na emitenta da te akcije kupi ili da podrži cijenu akcija;
4) akcije koje je članica Evropskog sistema centralnih banaka pribavila ili stekla obavljanjem funkcije, uključujući i akcije koje je pribavila ili stekla kao zalog,

ili na osnovu repo ugovora ili sličnog pravnog posla, za potrebe likvidnosti u skladu sa monetarnom politikom ili platnim prometom, pri čemu se ovo izuzeće primjenjuje u kraćem vremenskom periodu, ako se ne ostvaruje pravo glasa iz tih akcija;

5) prava glasa iz akcija na pozicijama u knjizi trgovanja ovlašćene kreditne institucije ili investicionog društva, ako:
   a) prava glasa u knjizi trgovanja ne prelaze 5%; i
   b) ovlašćena kreditna institucija ili investiciono društvo ne ostvaruje pravo glasa i ne koristi ga za upravljanje emitentom.

Odredbe st. 1 do 4 ovog člana, ne odnose se na prava glasa iz akcija čije je sticanje izvršeno u skladu sa programom otkupa i stabilizacije finansijskih instrumenata, pod uslovom da se prava glasa iz tih akcija ne ostvaruju ili na drugi način koriste za uticanje na upravljanje emitentom.

Obaveza iz stava 1 ovog člana odnosi se i na lice koje, neposredno ili posredno, u svoje ime i za svoj račun ili u svoje ime i za račun drugog fizičkog ili pravnog lica, drži:

1) akcije emitenta sa pravom glasa emitenta; i
2) potvrde o deponovanim akcijama emitenta.

Market mejker koji djeluje u okviru svojih ovlašćenja dužan je da u slučaju iz stava 4 tačka 3 ovog člana obavijesti Komisiju , da djeluje ili namjerava da djeluje kao market mejker u vezi sa određenim emitentom, najkasnije u roku od četiri dana trgovanja poslije dana kada akcionar ili fizičko ili pravno lice iz člana 496 ovog zakona:

1) sazna za sticanje ili otuđenje ili mogućnost ostvarivanja prava glasa ili je, zavisno od slučaja, trebalo da sazna za to, bez obzira na dan kada sticanje, otuđenje ili mogućnost ostvarivanja prava ima pravno dejstvo; ili
2) je obaviješteno o događaju iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

Kada market mejker prestane da djeluje kao market mejker u vezi sa određenim emitentom, o tome obavještava Komisiju.

Pored ovlašćenja iz člana 519 ovog zakona, Komisija može da zahtijeva od market mejkera, u slučaju iz stava 4 tačka 3 ovog člana, da identifikuje akcije ili finansijske instrumente koje drži u svrhu djelovanja kao market mejker, i to bilo kojim dokazom, a ako ih market mejker ne identifikuje dužan je da ih drži na posebnom računu u svrhu identifikacije.

Pored ovlašćenja iz člana 518 ovog zakona, ako Komisija zahtijeva da market mejker i organizator tržišta i/ili emitent zaključe sporazum o održavanju tržišta, market mejker dužan je da na zahtjev Komisiji dostavi takav sporazum.

U slučajevima iz st. 7 do 10 ovog člana market mejker obavještava i nadležni organ matične države članice.

Sticanje ili otuđenje većinskih udjela u pravu glasa

Član 496

Odredbe člana 495 ovog zakona, primjenjuju se i na fizička ili pravna lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili koriste pravo glasa:

1) koje ima treća strana sa kojom je to lice zaključilo ugovor, na osnovu kojeg su dužni da udruženim vršenjem prava glasa, usvoje dugoročnu zajedničku politiku upravljanja emitentom;

2) koje ima treća strana u skladu sa ugovorom zaključenim sa tim fizičkim ili pravnim licem kojim je utvrđen privremeni prenos za konsolidaciju prava glasa koja posjeduju;
3) iz akcija koje su založene kao kolateral kod fizičkog ili pravnog lica, pod uslovom da to lice kontroliše prava glasa i objavi namjeru o njihovom korišćenju;
4) iz akcija za koje je u korist fizičkog ili pravnog lica utvrđeno pravo plodouživanja;
5) koje ima i može da koristi u skladu sa tač. 1 do 4 ovog stava društvo koje kontroliše fizičko ili pravno lice;
6) iz akcija deponovanih kod fizičkog ili pravnog lica, po osnovu kojih to lice može da ostvari pravo glasa, po sopstvenom izboru, ako ne postoje posebne instrukcije akcionara;
7) koje ima treća strana u svoje ime, a za račun tih fizičkih ili pravnih lica;
8) koje ta fizička ili pravna lica mogu da ostvare kao punomoćnici po sopstvenom izboru, ako ne postoje posebne instrukcije akcionara.

Svojina nad finansijskim instrumentima

Član 497

Odredba člana 495 ovog zakona, primjenjuje se i na fizička i pravna lica koja drže, neposredno ili posredno finansijske instrumente koji:
1) po dospijeću daju akcionaru, na osnovu ugovora zaključenog u pisanoj formi, bezuslovno pravo sticanja ili diskreciono pravo da stekne akcije sa pravom glasa, emitovane od emitenta čije su akcije uključene u trgovanje na regulisanom tržištu;
2) ne obuhvataju, ali upućuju na akcije iz tačke 1 ovog stava i imaju ekonomski uticaj sličan uticaju tih finansijskih instrumenata, bez obzira da li daju pravo na fizičko namirenje.

U obavještenju o finansijskom instrumentu iz stava 1 ovog člana, navode se vrste finansijskih instrumenata koji se drže u skladu sa stavom 1 ovog člana i odvojeno za finansijske instrumente sa pravom na fizičko namirenje i finansijskih instrumenata kojima se dodjeljuje pravo na namirenje u novcu.

Pravo glasa izračunava se uzimajući u obzir puni nominalni iznos akcija obuhvaćenih finansijskim instrumentom iz stava 1 ovog člana, osim ako se finansijski instrument odnosi isključivo na namirenje u novcu, kada se pravo glasa izračunava množenjem nominalnog iznosa predmetnih akcija deltom instrumenta, i u tu svrhu imalac sabira sve finansijske instrumente koji se odnose na istog emitenta.

Za izračunavanje prava glasa iz stava 3 ovog člana, uzimaju se u obzir isključivo duge pozicije koje ne proizilaze iz kratkih pozicija koje se odnose na istog emitenta.

Finansijskim instrumentima iz stava 1 ovog člana, smatraju se:
1) prenosive hartije od vrijednosti;
2) opcije;
3) fjučersi;
4) svopovi;
5) kamatni forvardi;
6) ugovori za razlike; i
7) drugi ugovori ili sporazumi sličnih ekonomskih učinaka koji se mogu namiriti fizički ili u novcu.

Odredbe čl. 495 i 496 ovog zakona, primjenjuju se i na fizičko i pravno lice koje ima direktno ili indirektno pravo glasa koje sa pravom glasa koje proizilazi iz svojine nad finansijskim instrumentima, dostigne, pređe ili padne ispod praga iz člana 495 ovog zakona.

U obavještenju o finansijskom instrumentu, navodi se struktura prava glasa iz akcija koje se drže u skladu sa čl. 495 i 496 ovog zakona i prava glasa vezanih za finansijske instrumente iz stava 5 ovog člana, kao i sljedeće informacije:

1) novonastala situacija u vezi sa pravima glasa;
2) lanac kontrolisanih društava preko kojih se finansijski instrumenti stvarno drže, ako je to primjenjivo;
3) datum na koji je dostignut ili pređen prag;
4) za instrumente sa periodom izvršenja, naznaka datuma ili vremenskog perioda u kojem će se akcije steći ili u kojem se mogu steći, zavisno od slučaja;
5) datum dospijeća ili isteka instrumenta;
6) identitet imaoca; i
7) naziv emitenta.

U smislu stava 7 tačka 1 ovog člana procenat prava glasa izračunava se upućivanjem na ukupan broj prava glasa i kapital, kako ih je posljednji put objavio emitent u skladu sa članom 499 ovog zakona.

Obavještavanje emitenta i Komisije kao nadzornog organa toga emitenta se vrši u roku iz člana 500 stav 3 ovog zakona.

Ako se finansijski instrument odnosi na više od jedne akcije, posebno se obavještava svaki emitent te akcije.

Obavještenje iz stava 9 ovog člana dostavlja se i nadležnom organu matične države članice.

Prava glasa povezana sa finansijskim instrumentima iz st. 1 i 2 ovog člana, objavljuju se ako fizičko ili pravno lice stekne akcije sa pravom glasa koje sa ukupnim brojem prava glasa povezanih sa akcijama emitovanim od istog emitenta dostižu ili prelaze prag utvrđen članom 495 stav 1 ovog zakona.

Obavještavanje o finansijskim instrumentima emitenta

Član 498

Vlasnik finansijskog instrumenta dužan je da u skladu sa članom 496 ovog zakona, dostavi obavještenje emitentu o svim finansijskim instrumentima koje drži, a koji se odnose na tog emitenta.

Objavljivanje promjene prava glasa

Član 499

Emitent je dužan da posljednjeg dana u mjesecu, u kojem je došlo do promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja prava glasa iz tih akcija, objavi informacije o nastalim promjenama i novom ukupnom broju akcija sa pravom glasa, na svojoj internet stranici.

Način obavještavanja i objavljivanja većinskih udjela

Član 500

U obavještenju iz čl. 495 i 496 ovog zakona, navode se podaci o:

1) promjeni prava glasa;
2) nizu zavisnih društava kroz koja se glasačka prava drže, ako ih ima;
3) datumu na koji je prag dostignut ili pređen;
4) identitetu akcionara, uključujući i akcionara koji ne može da koristi pravo glasa u skladu sa uslovima iz člana 496 ovog zakona i fizičkog ili pravnog lica kojam je dozvoljeno da koristi prava glasa u ime tog akcionara;
5) za instrumente sa periodom korišćenja, naznaku datuma ili vremenskog perioda kada će akcije biti ili mogu biti stečene, ako je taj datum ili period utvrđen;
6) datumu dospijeća ili isteka finansijskog instrumenta;
7) nazivu i sjedištu za pravno lice, odnosno ime i prezime i adresa za fizičko lice vlasnika finansijskog instrumenta;
8) nazivu emitenta.

Obavještenje sa informacijama iz stava 1 tač. 5 do 8 ovog člana, dostavlja se emitentu svih akcija na koje se finansijski instrumenti odnose i regulisanom tržištu, ako su akcije uključene za trgovanje na regulisanom tržištu.

Obavještenje iz člana 495 stav 1 ovog zakona, akcionar, fizičko ili pravno lice dužno je da dostavi emitentu i Komisiji, bez odlaganja, a najkasnije u roku od četiri dana trgovanja od dana kada je fizičko ili pravno lice:

1) saznalo, ili s obzirom na okolnosti trebalo da sazna za sticanje, otuđenje ili mogućnost ostvarivanja glasačkih prava, nezavisno od dana kada sticanje, otuđenje ili mogućnost ostvarivanja prava proizvodi pravno dejstvo; i
2) saznalo ili s obzirom na okolnosti trebalo da sazna o događaju iz člana 495 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

Obavještenje iz člana 496 ovog zakona, akcionar, fizičko ili pravno lice dužno je da dostavi emitentu i Komisiji, bez odlaganja, a najkasnije u roku od dva dana trgovanja nakon transakcije od dana kada je fizičko ili pravno lice saznalo, ili s obzirom na okolnosti trebalo da sazna za sticanje, otuđenje ili mogućnost ostvarivanja glasačkih prava, nezavisno od dana kada sticanje, otuđenje ili mogućnost ostvarivanja prava proizvodi pravno dejstvo.

U cilju ostvarivanja prava na promjenu prava glasa, smatra se da je fizičko ili pravno lice saznalo ili trebalo da sazna za sticanje, otuđenje ili mogućnost ostvarivanja glasačkih prava najkasnije u roku od dva dana trgovanja od dana izvršenja transakcije.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na zavisno pravno lice ako je obavještavanje izvršilo matično društvo ili je i to matično društvo kontrolisano od drugog matičnog društva.

Emitent je dužan da po prijemu obavještenja iz stava 2 ovog člana, bez odlaganja, a najkasnije do kraja trećeg dana trgovanja od dana prijema obavještenja, na svojoj internet stranici, objavi podatke iz obavještenja.

Obaveza obavještavanja iz stava 3 ovog člana, koja nastaje čim procenat prava glasa dostigne, pređe ili padne ispod važećih pragova usljed transakcija navedenih u članu 496 ovog zakona, pojedinačna je obaveza svakog akcionara ili svakog fizičkog ili pravnog lica iz člana 496 ovog zakona, ili obaveza i jednih i drugih, u slučaju kad procenat prava glasa koji posjeduje svaka strana dostigne, pređe ili padne ispod važećeg praga.

U slučaju iz člana 496 stav 1 tačka 1 ovog zakona, obaveza obavještavanja je zajednička obaveza koju dijele sve strane u ugovoru.

U slučaju iz člana 496 stav 1 tačka 8 ovog zakona, ako akcionar da punomoćje nekom licu u vezi sa jednom skupštinom akcionara, obavještenje može biti u vidu

jednog obavještenja u trenutku davanja punomoćja, pod uslovom da je u obavještenju jasno navedeno kakva će biti situacija u vezi sa pravom glasa kada punomoćnik više ne može da vrši pravo glasa prema svom nahođenju.

U slučaju iz člana 496 stav 1 tačka 8 ovog zakona, ako punomoćnik dobije jedno ili više punomoćja u vezi sa jednom skupštinom akcionara, obavještenje može biti u vidu jednog obavještenja u trenutku primanja punomoćja, pod uslovom da je u obavještenju jasno navedeno kakva će biti situacija u vezi sa pravom glasa kada punomoćnik više ne može da vrši pravo glasa prema svom nahođenju.

Kad obavezu obavještavanja ima više od jednog fizičkog ili pravnog lica, obavještenje može biti u vidu jednog zajedničkog obavještenja.

Izuzetno od stava 12 ovog člana, korišćenje jednog zajedničkog obavještenja ne izuzima bilo koje fizičko ili pravno lice od obaveze obavještavanja.

Davanje na uvid obavještenja o udjelu

Član 501

Fizičko ili pravno lice koje je izvršilo obavještavanje emitenta o sticanju udjela u skladu sa članom 500 ovog zakona, dužno je da na zahtjev Komisije, pruži na uvid obavještenje o sticanju udjela.

Obavještavanje Komisije

Član 502

Obavještenja i informacije koje se dostavljaju emitentu u skladu sa čl. 495, 496, 497, 500, 501, 503 i 504 ovog zakona akcionar je dužan da istovremeno dostavi i Komisiji.

Obavještenja i informacije iz stava 1 ovog člana, dostavljaju se elektronskim putem.

Objedinjavanje udjela matičnog društva društva za upravljanje

Član 503

Matično društvo društva za upravljanje nije dužno da objedinjava svoje udjele u skladu sa ovim zakonom sa udjelima kojima upravlja društvo za upravljanje koje pravo glasa koristi nezavisno od matičnog društva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, matično društvo dužno je da vrši objedinjavanje udjela, ako je to društvo ili društvo koje kontroliše matično društvo investiralo u udjele kojima upravlja društvo za upravljanje, koje pravo glasa iz tih udjela isključivo koristi prema instrukcijama matičnog ili drugog društva koje kontroliše matično društvo.

Objedinjavanje udjela matičnog društva investicionog društva

Član 504

Matično društvo investicionog društva nije dužno da objedinjava svoje udjele u skladu sa ovim zakonom sa udjelima kojima investiciono društvo upravlja na pojedinačnoj osnovi, pod uslovom da:

1) je investiciono društvo ovlašćeno da pruža uslugu upravljanja portfeljem;

2) investiciono društvo može da koristi prava glasa iz akcija samo u skladu sa instrukcijama datim u pisanoj ili elektronskoj formi ili obezbjeđuje da se pojedinačne usluge upravljanja portfeljem sprovode nezavisno od drugih usluga primjenom odgovarajućih mehanizama i

3) investiciono društvo vrši svoja prava glasa nezavisno od matičnog društva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, matično društvo dužno je da vrši objedinjavanje udjela, ako je to matično društvo ili drugo društvo koje kontroliše matično društvo, investiralo u udjele kojima upravlja investiciono društvo, koje pravo glasa iz tih udjela isključivo koristi prema instrukcijama matičnog ili drugog društva koje kontroliše matično društvo.

Odredba stava 2 ovog člana, ne primjenjuje se na investiciono društvo osnovano van Crne Gore, pod uslovom da ispunjava uslove ekvivalentne uslovima iz stava 1 ovog člana.

Oslobađanje od objedinjavanja udjela matičnog društva društva za upravljanje i matičnog društva investicionog društva

Član 505

Pored slučajeva iz člana 504 ovog zakona matično društvo investicionog društva i matično društvo društva za upravljanje nijesu dužni da objedinjavaju svoje udjele u skladu sa ovim zakonom sa udjelima kojima investiciono društvo i društvo za upravljanje upravljaju na pojedinačnoj osnovi pod uslovom da:

1) ne smiju da učestvuju u davanju posrednih ili neposrednih instrukcija ili na bilo koji drugi način da učestvuju u ostvarivanju prava glasa koje ima investiciono društvo ili društvo za upravljanje; i

2) investiciono društvo ili društvo za upravljanje mora da ima mogućnost da prava glasa iz imovine kojom upravlja ostvaruje nezavisno od matičnog društva.

Matično društvo koje namjerava da koristi oslobađanje od objedinjavanja iz stava 1 ovog člana dužno je da bez odlaganja dostavi obavještenje Komisiji kao nadzornom organu emitenta, čija su prava glasa povezana sa udjelima kojima upravlja društvo za upravljanje ili investiciono društvo koje sadrži:

1) spisak naziva tih investicionih društava i društava za upravljanje, sa naznakom nadzornih organa ili naznakom da ih ne nadzire nijedan organ, ali bez upućivanja na emitente na koje se odnose; i

2) izjavu da matično društvo ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, za svako društvo za upravljanje i investiciono društvo.

Matično društvo dužno je da redovno ažurira spisak iz stava 2 tačka 1 ovog člana.

Kada matično društvo namjerava da koristi oslobađanje od objedinjavanja iz stava 1 ovog člana samo u vezi sa finansijskim instrumentima iz člana 497 ovog zakona, ono obavještava Komisiju kao nadzorni organ emitenta samo o spisku iz stava 2 tačka 1 ovog člana.

Pored ovlašćenja iz člana 519 ovog zakona, matično društvo investicionog društva, odnosno matično društvo društva za upravljanje dužno je da na zahtjev Komisije kao nadzornog organa emitenta dokaže da:

1) su organizacione strukture matičnog društva i investicionog društva ili društva za upravljanje takve da se prava glasa ostvaruju nezavisno od matičnog društva;

2) lica koja odlučuju na koji način se prava glasa ostvaruju djeluju nezavisno;

3) ako je matično društvo klijent svog investicionog društva ili društva za upravljanje ili ima udio u imovini kojom upravlja investiciono društvo ili društvo za upravljanje, postoji jasno pisano ovlašćenje za nezavisan odnos između matičnog društva i investicionog društva ili društva za upravljanje.

Zahtjev iz stava 5 tačka 1 ovog člana podrazumijeva najmanje obavezu matičnog društva, investicionog društva ili društva za upravljanje da uspostave politike i procedure u pisanom obliku koje su namijenjene za sprečavanje distribucije informacija između matičnog društva i investicionog društva ili društva za upravljanje u vezi sa ostvarivanjem prava glasa.

Neposredna instrukcija iz stava 1 tačka 1 ovog člana znači svako uputstvo koje daje matično društvo ili drugo kontrolisano društvo matičnog društva, navodeći na koji će način investiciono društvo ili društvo za upravljanje u pojedinim slučajevima da ostvaruje prava glasa.

Posredna instrukcija iz stava 1 tačka 1 ovog člana podrazumijeva svako opšte ili posebno uputstvo bez obzira na oblik, koje daje matično društvo ili drugo kontrolisano društvo matičnog društva, kojim se ograničava diskreciono pravo investicionog društva ili društva za upravljanje u vezi sa ostvarivanjem prava glasa, kako bi služilo posebnim poslovnim interesima matičnog društva ili drugog kontrolisanog društva matičnog društva.

Obavještenje iz st. 2 i 4 ovog člana dostavlja se i nadležnom organu matične države članice.

Sticanje ili otuđenje sopstvenih akcija od strane emitenta

Član 506

Emitent akcija dužan je da, ako prilikom sticanja ili otuđenja sopstvenih akcija, samostalno ili preko lica koja djeluje u svoje ime, a za račun emitenta, procenat prava glasa dostiže, prelazi ili pada ispod praga od 5% ili 10% prava glasa, objavi procenat prava glasa iz tih akcija najkasnije četvrtog dana trgovanja od dana sticanja ili otuđenja akcija.

Procenat iz stava 1 ovog člana, izračunava se na osnovu ukupnog broja akcija sa pravom glasa.

Izvještaji o koncesionim i drugim naknadama

Član 507

Emitent koji djeluje u ekstraktivnoj industriji ili djelatnosti sječe šuma, dužan je da sačini izvještaj o plaćenim koncesionim i drugim naknadama državi, na konsolidovanoj osnovi.

Emitent je dužan da izvještaj iz stava 1 ovog člana, objavi najkasnije šest mjeseci nakon završetka finansijske godine i obezbijedi njegovu javnu dostupnost najmanje deset godina od dana objavljivanja.

Bliži sadržaj i način sačinjavanja i dostavljanja izvještaja iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Kalendar dana trgovanja

Član 508

Dani trgovanja, u smislu ovog zakona, su dani trgovanja koje odredi regulisano tržište.

Dani trgovanja države članice, u smislu ovog zakona, su dani trgovanja koje odredi regulisano tržište matične države članice emitenta.

Komisija je dužna da na svojoj internet stranici objavi kalendar dana trgovanja.

Elektronska sredstva

Član 509

Elektronska sredstva iz čl. 510 do 520 ovog zakona, su sredstva elektronske opreme za obradu informacija koja uključuje digitalnu kompresiju kao i čuvanje i prenos informacija, koristeći žične, radio i optičke tehnologije ili druga elektromagnetna sredstva.

Obaveze emitenata čije su vlasničke hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu

Član 510

Emitent jedne ili više vrsta vlasničkih hartija od vrijednosti uključenih za trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da obezbijedi jednak tretman svih vlasnika vlasničkih hartija od vrijednosti koji su u istom položaju.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti obezbijedi informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava, kao i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti informacija.

Emitent iz stava 1 ovog člana dužan je da vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti:

1) pruži informacije o mjestu, vremenu održavanja i dnevnom redu skupštine, ukupnom broju akcija i pravima glasa, kao i o pravima vlasnika akcija da učestvuju na skupštini akcionara;
2) koji imaju pravo glasa na skupštini akcionara, priloži punomoćje, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o održavanju i dnevnom redu skupštine, ili na zahtjev nakon dostavljanja obavještenja o skupštini akcionara;
3) odredi kao posrednika finansijsku instituciju preko koje akcionari mogu da ostvaruju svoja finansijska prava; i
4) objavi podatke o prenosu prava i isplati dividende, kao i o emisiji novih akcija, uključujući informacije o mogućim novim prenosima prava, upisu, opozivu ili konverziji.

Emitent iz stava 1 ovog člana, može da koristi elektronska sredstva za upućivanje informacije akcionarima, pod uslovom da je odluka o korišćenju elektronskih sredstava usvojena na skupštini akcionara i da:

1) upotreba elektronskih sredstava nije uslovljena mjestom prebivališta ili sjedištem akcionara ili fizičkog ili pravnog lica;
2) je obezbijeđen odgovarajući sistem potvrđivanja da su akcionari, odnosno fizička ili pravna lica koja imaju pravo da ostvare ili direktno ostvaruju pravo glasa, blagovremeno obaviješteni.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da od akcionara ili fizičkih ili pravnih lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili ostvaruju pravo glasa u pisanoj formi traži saglasnost za dostavljanje informacija elektronskim putem.

Ako lice iz stava 5 ovog člana, u razumnom roku ne dostavi odgovor, smatraće se da je dalo pristanak za dostavljanje informacija elektronskim putem, s tim što može naknadno da zatraži dostavljanje informacija pisanim putem.

Troškove dostavljanja informacija elektronskim putem, emitent utvrđuje na jednak način za sve akcionare u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Vlasnici vlasničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju prava glasa na skupštini akcionara putem punomoćja iz stava 3 ovog člana.

Obaveze emitenta čije su dužničke hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu

Član 511

Emitent, čije su dužničke hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da obezbijedi da svi imaoci dužničkih hartija od vrijednosti, koje su jednako rangirane, imaju isti položaj u pogledu prava sadržanih u tim dužničkim hartijama od vrijednosti, i da obezbijedi informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti informacija.

Vlasnici dužničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju svoja prava putem punomoćja koje im daje emitent iz stava 1 ovog člana.

Emitent iz stava 1 ovog člana dužan je da vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti:

1) pruža informacije o mjestu, vremenu i dnevnom redu sastanka vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti, isplati kamata, vršenju konverzije, razmjeni, upisu ili pravu na odricanje i otplatu kao i o pravima vlasnika da učestvuju na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti;
2) koji ima pravo glasa na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti priloži punomoćje, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o sastanku, ili na zahtjev, nakon obavještenja o sastanku;
3) odredi kao platnog agenta finansijsku instituciju, preko koje imaoci dužničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju svoja finansijska prava, osim ako emitent sam pruža finansijske usluge.

Ako su na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti pozvani samo vlasnici dužničkih hartija od vrijednosti čiji apoen po jedinici iznosi najmanje 100.000 eura ili su dužničke hartije od vrijednosti u valuti koja nije euro, a čiji je apoen na datum izdavanja jednak najmanje 100.000 eura, emitent za održavanje sastanka može da izabere bilo koju državu članicu u kojoj su tom emitentu na raspolaganju sva sredstva i podaci neophodni za ostvarivanje prava vlasnika tih hartija od vrijednosti.

Odredba stava 4 ovog člana, primjenjuje se i na emitenta dužničkih hartija od vrijednosti, čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 50.000 eura i emitenta dužničkih hartija od vrijednosti čija protivvrijednost pojedinačne nominalne vrijednosti na dan emitovanja iznosi najmanje 50.000 eura, a koje su uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Evropskoj uniji prije 31. decembra 2010. godine, sve dok su te hartije od vrijednosti u opticaju.

Emitent iz stava 1 ovog člana može, za dostavljanje informacija vlasnicima dužničkih hartija od vrijednosti, da koristi elektronska sredstva, pod uslovom da je odluka o korišćenju elektronskih sredstava usvojena na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti i da:

1) upotreba elektronskih sredstava nije uslovljena mjestom prebivališta ili sjedišta vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti ili fizičkog ili pravnog lica koja je ovlašćeno da stiče, otuđi ili ostvaruje prava glasa;

2) je obezbijeđen odgovarajući sistem potvrde da su vlasnici dužničkih hartija od vrijednosti, odnosno fizička ili pravna lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili ostvaruju prava glasa blagovremeno obaviješteni.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da od akcionara ili fizičkih ili pravnih lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili ostvaruju pravo glasa u pisanoj formi traži saglasnost za dostavljanje informacija elektronskim putem.

Ako lice iz stava 7 ovog člana, ne dostavi odgovor u razumnom roku, smatra se da je saglasnost data, s tim što to lice može naknadno da zatraži dostavljanje informacija pisanim putem.

Troškove dostavljanja informacija elektronskim putem emitent utvrđuje na jednak način za sva lica u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Prikupljanje, širenje i pristup propisanim informacijama

Član 512

Emitent, čija je matična država Crna Gora, ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta, dužan je da dostavi Komisiji radi objavljivanja na internet stranici Komisije propisane informacije istovremeno sa objavljivanjem tih informacija.

Propisane informacije iz stava 1 ovog člana su svi podaci koje je emitent ili bilo koje drugo lice koje je podnijelo zahtjev za uključenje u trgovanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu bez pristanka emitenta, obavezan da dostavi u skladu sa ovim zakonom.

Lice iz stava 1 ovog člana, dužno je da propisane informacije objavi na način koji omogućava neometan pristup tim informacijama na nediskriminatornoj osnovi i učini ih dostupnim preko Centralnog registra propisanih informacija koji vodi Komisija.

Odredbe st. 1 i 3 ovog člana, primjenjuju se i na emitenta ili drugo lice koje je podnijelo zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, ako su prenosive hartije od vrijednosti uključene u trgovanje samo na regulisanom tržištu u Crnoj Gori koja je država domaćin.

Emitent ili drugo lice koje je podnijelo zahtijev za uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu dužno je da objavljivanje propisanih informacija iz st. 1 i 3 ovog člana, vrši preko medija koji može da distribuira informacije javnosti u svim državama članicama.

Način dostavljanja propisanih informacija iz st. 1, 3 i 4 ovog člana, propisuje Komisija.

Emitent ili drugo lice iz st. 1 i 3 ovog člana, dužno je da propisane informacije objavljuje bez naknade.

Podaci iz st. 1 i 3 ovog člana, čuvaju se u Centralnom registru propisanih informacija Komisije.

Jezik objavljivanja informacija

Član 513

Ako su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori, emitent je dužan da propisane informacije iz člana 512 stav 1 ovog zakona objavljuje na crnogorskom jeziku.

Ako je Crna Gora matična država članica emitenta čije su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu samo u Crnoj Gori, emitent je dužan da podatke i informacije iz stava 1 ovog člana, objavljuje na crnogorskom jeziku.

Ako su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori i u državama članicama domaćinima Evropske unije, emitent je dužan da informacije za koje je utvrđena obaveza objavljivanja objavi:

1) na crnogorskom jeziku; i
2) na jeziku koji odrede nadležni organi država članica Evropske unije, ili na jeziku uobičajenom u međunarodnim finansijama, po izboru emitenta.

Ukoliko se hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica domaćina, ali ne i u Crnoj Gori kao matičnoj državi, emitent podatke i informacije iz stava 1 ovog člana, objavljuje po izboru, na jeziku koji je određen od nadležnih organa tih država članica domaćina ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u međunarodnim finansijama.

Ako se hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu, bez saglasnosti emitenta, informacije iz st. 1 do 4 ovog člana, objavljuje lice koje je bez saglasnosti emitenta tražilo njihovo uključivanje u trgovanje.

Ako akcionari, fizičko ili pravno lice iz čl. 495 do 497 ovog zakona obavijeste emitenta o informacijama i informacijama iz stava 1 ovog člana, samo na jeziku koji se uobičajeno koristi u međunarodnim finansijama, emitent nije dužan da obezbijedi prevod na crnogorskom jeziku.

Jezik objavljivanja informacija o hartijama od vrijednosti u valuti koja nije euro

Član 514

Izuzetno od člana 513 ovog zakona, kada su hartije od vrijednosti čiji apoeni po jedinici iznose najmanje 100.000 eura ili u slučaju dužničkih hartija od vrijednosti u valuti koja nije euro i čija je vrijednost na dan emitovanja jednaka najmanje 100.000 eura, uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica, podaci i informacije iz člana 513 stav 2 ovog zakona, javno se objavljuju na jeziku koji odrede nadležni organi matične države članice i države članice domaćina ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u međunarodnim finansijama, po izboru emitenta ili lica koja je bez pristanka emitenta zatražilo to uključivanje.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se i na dužničke hartije od vrijednosti čiji apoeni po jedinici iznose najmanje 50.000 eura ili u slučaju dužničkih hartija od vrijednosti u valuti koja nije euro i čija je vrijednost na dan izdavanja jednaka najmanje 50.000 eura, uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica prije 31. decembra 2010. godine, dok su te dužničke hartije od vrijednosti u prometu.

Država članica domaćin iz člana 513 stav 4 ovog zakona i stava 1 ovog člana, je država članica na čije regulisano tržište su uključene hartije od vrijednosti emitenata, a koja je različita od matične države članice emitenta.

Kontrola objavljivanja informacija i podataka

Član 515

Kontrolu blagovremenog objavljivanja informacija i informacija u skladu sa čl. 485 do 514 i čl. 516, 517 i 520 ovog zakona, sa ciljem obezbjeđivanja efikasnog i transparentnog pristupa javnosti vrši Komisija.

Komisija može da objavi da emitent ili vlasnik akcija ili drugih finansijskih instrumenata, postupa suprotno odredbama čl. 485 do 514 i čl. 516, 517 i 520 ovog zakona.

Komisija kontroliše da li su propisane informacije iz člana 118 stav 1 ovog zakona, sačinjene u skladu sa odredbama čl. 485 do 514 i čl. 516, 517 i 520 ovog zakona.

Izvještavanje emitenta o promjeni prava

Član 516

Emitent akcija dužan je da bez odlaganja objavi svaku promjenu prava iz akcija, uključujući promjene derivativnih hartija od vrijednosti koje je izdao i koje mu omogućavaju pristup akcijama.

Emitent je dužan da objavi:

1) svaku novu emisiju dužničkih hartija od vrijednosti i za njih položene garancije;
2) svaku promjenu u pravu glasa imaoca dužničkih hartija od vrijednosti, uključujući promjene pravila i uslova koji mogu posredno da utiču na ta prava;
3) promjenu prava iz akcija kada se hartije od vrijednosti mogu konvertovati u akcije.

Odredba stava 2 ovog člana, ne primjenjuje se na međunarodne organizacije čiji je član najmanje jedna država članica.

Objavljivanje propisanih informacija

Član 517

Emitent ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta, dužno je da propisane informacije iz člana 512 ovog zakona, objavi na način kojim se obezbjeđuje brz i nediskriminišući pristup tim informacijama, u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na cijeloj teritoriji Crne Gore i da ih učini dostupnim centralnom registru propisanih informacija.

Emitent ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključivanje za trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta, ne smije da naplaćuje investitoru naknadu za dostupnost informacija i informacija iz stava 1 ovog člana.

Emitent ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključivanje za trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta dužno je da podatke i informacije iz stava 1 ovog člana objavi u najmanje jednom mediju koji se distribuira na cijeloj teritoriji Evropske unije.

Ako su hartije od vrijednosti bez saglasnosti emitenta uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori kao državi članici domaćinu, a ne u matičnoj državi članici, podaci i informacije objavljuju se u skladu sa zahtjevima iz st. 1, 2 i 3 ovog člana.

Bliži način objavljivanja propisanih informacija propisuje Komisija.

Minimalni standardi za objavljivanje propisanih informacija

Član 518

Objavljivanje propisanih informacija u smislu člana 517 ovog zakona vrši se u skladu sa minimalnim standardima iz st. 2 do 5 ovog člana.

Propisane informacije distribuiraju se na način koji obezbjeđuje mogućnost njihove distribucije široj javnosti, istovremeno u matičnoj državi članici ili državi članici iz člana 517 stav 4 ovog zakona, i u drugim državama članicama.

Propisane informacije se saopštavaju medijima kao cjelokupan neizmijenjeni tekst.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, u slučaju izvještaja i izjava iz čl. 491, 492 i 507 ovog zakona, zahtjev iz stava 3 ovog člana se smatra ispunjenim ako se objava koja se odnosi na propisane informacije saopšti medijima i ako ukazuje na to na kojim internet stranicama su dostupni relevantni dokumenti, pored dostupnosti u centralnom registru propisanih informacija.

Propisane informacije saopštavaju se medijima na način koji obezbjeđuje sigurnost saopštavanja, smanjuje rizik od izmjene informacija ili neovlašćenog pristupa i obezbjeđuje stalnost u vezi sa izvorima propisanih informacija.

Sigurnost primanja obezbjeđuje se tako da se odmah ispravi bilo koji propust ili prekid u saopštavanju propisanih informacija.

Emitent ili lice koje je zatražilo uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta nije odgovorno za sistemske greške ili manjkavosti u medijima kojima su saopštene propisane informacije.

Propisane informacije saopštavaju se medijima na način da nedvosmisleno može da se utvrdi da su u pitanju propisane informacije i da se jasno navede emitent, predmet propisanih informacija, vrijeme i datum kad je emitent ili lice koje je zatražilo uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta saopštilo informacije.

Emitent ili lice koje je zatražilo uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta dužno je da na zahtjev Komisiji saopšti sljedeće informacije u vezi sa bilo kojom objavom propisanih informacija:

1) ime lica koja je medijima saopštilo informacije;
2) pojedinosti o sigurnosnim mjerama;
3) vrijeme i datum kad su informacije saopštene medijima;
4) medij kojem su saopštene informacije; i
5) zavisno od slučaja, pojedinosti o bilo kojoj zabrani koju je donio emitent u vezi sa propisanim informacijama.

Ovlašćenja Komisije u nadzoru emitenata

Član 519

Komisija ima ovlašćenje da:

1) zahtijeva od revizora, emitenata, vlasnika akcija ili drugih finansijskih instrumenata, ili lica iz člana 496 stav 1 i člana 497 stav 1 ovog zakona, kao i lica koja ih kontrolišu ili koja su pod njihovom kontrolom, da dostave potrebne informacije i dokumenta;
2) zahtijeva od emitenta da informacije iz tačke 1 ovog stava objavi javnosti na način i u rokovima koje Komisija smatra potrebnim, a može ih objaviti po sopstvenoj inicijativi u slučaju da emitent to ne učini;
3) zahtijeva od rukovodilaca emitenata i vlasnika akcija ili drugih finansijskih instrumenata, ili lica iz člana 496 stav 1 i člana 497 stav 1 ovog zakona, da obavijeste Komisiju o informacijama koje su potrebne u skladu sa zakonom, i ako je potrebno, pruže dodatne informacije i dokumenta;

4) obustavi ili zatraži od relevantnog regulisanog tržišta da obustavi trgovinu hartijama od vrijednosti najduže deset dana, ako postoji osnovana sumnja da su odredbe ovog zakona prekršene od strane emitenta;
5) zabrani trgovanje na regulisanom tržištu ako utvrdi ili ako postoji osnovana sumnja da su odredbe ovog zakona prekršene;
6) nadzire da emitent blagovremeno objavljuje informacije radi obezbjeđenja efikasnog i jednakog pristupa javnosti u svim državama članicama gdje se trguje hartijama od vrijednosti i preduzima odgovarajuće mjere ako emitent ne objavljuje blagovremeno informacije;
7) objavi činjenicu da emitent, ili vlasnik akcija ili drugih finansijskih instrumenata, ili lice ili subjekti iz člana 496 stav 1 i člana 497 stav 1 ovog zakona, ne ispunjavaju svoje obaveze;
8) provjerava da li su dostavljeni podaci sačinjeni u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na izvještavanje i preduzima odgovarajuće mjere u slučaju otkrivenih povreda; i
9) vrši neposredni nadzor u skladu sa zakonom, radi utvrđivanja usklađenosti sa odredbama ovog zakona, u saradnji sa drugim organima.

Komisija ima sva kontrolna ovlašćenja koja su neophodna za vršenje poslova iz okvira svoje nadležnosti.

Pored ovlašćenja iz st. 1 i 2 ovog člana, Komisija je ovlašćena da u slučaju nalaganja otklanjanja nepravilnosti nastalih povredom odredbi čl. 491,492,506. 507 i 516 ovog zakona utvrdi iznos novčanih sredstava koji je emitent dužan da uplati Komisiji, i to:

- do 10.000.000,00 eura ili do 5 % ukupnog godišnjeg prometa prema zadnjim dostupnim godišnjim izvještajima odobrenim od strane organa uprave, odnosno do dvostrukog iznosa ostvarene dobiti ili spriječenog gubitka zbog kršenja, ako je to moguće utvrditi, ono koje je više, u slučaju pravnog lica; i
- do 2.000.000,00 eura, ili u visini do dvostrukog iznosa ostvarene dobiti ili spriječenog gubitka zbog kršenja, ako je to moguće utvrditi, ono koje je više, u slučaju fizičkog lica.

Izuzeci od primjene

Član 520

Odredbe ovog poglavlja, ne primjenjuju se na jedinice društava za zajedničko ulaganje, osim na jedinice društava za zajedničko ulaganje zatvorenog tipa i jedinice stečene ili kojima raspolažu društva za zajedničko ulaganje zatvorenog tipa.

Odredbe čl. 491 i 492 ovog zakona ne primjenjuju se na:

1) državu Crnu Goru i jedinice lokalne samouprave;
2) javno međunarodno tijelo čiji je član najmanje jedna država članica, Evropsku centralnu banku (ECB), Evropski fond za finansijsku stabilnost, kao i druge organizacije osnovane sa ciljem očuvanja finansijske stabilnosti evropske monetarne unije pružanjem privremene finansijske pomoći državama članicama čija je valuta euro i centralnim bankama;
3) emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti uključenih u trgovanje na regulisanom tržištu, čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 100.000 eura i emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti čija protivvrijednost pojedinačne nominalne vrijednosti na dan emitovanja iznosi najmanje 100.000 eura.

Komisija može da odredi da kreditne institucije, čije akcije nijesu uključene za trgovanje na regulisanom tržištu i koje u kontinuitetu emituju isključivo dužničke hartije od vrijednosti, nijesu dužne da dostavljaju izvještaje iz člana 492 ovog zakona, pod uslovom da je ukupan nominalni iznos dužničkih hartija ispod 100.000.000 eura i da te kreditne institucije nijesu objavile prospekt.

Odredbe stava 2 tačka 2 ovog člana i čl. 491 i 492 ovog zakona ne odnose se na emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti, čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 50.000 eura i emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti čija protivvrijednost pojedinačne nominalne vrijednosti na dan emitovanja iznosi najmanje 50.000 eura, koji su uključeni za trgovanje na regulisanom tržištu u Evropskoj uniji prije 31. decembra 2010. godine, dok su te hartije od vrijednosti u opticaju.

Kada se sjedište emitenta nalazi u trećoj zemlji, Komisija može odlučiti da se na tog emitenta ne primjenjuju odredbe čl. 491,492,494,499, 500, 506, 507, 510, 511 i 516 ovog zakona, pod uslovom da zakon treće zemlje propisuje ekvivalentne zahtjeve i da taj emitent ispunjava te zahtjeve koje propisuje Komisija.

O slučajevima iz stava 5 ovog člana Komisija obavještava ESMA-u.

Informacije obuhvaćene zahtjevima propisanim u trećoj zemlji podnose se i objavljuju u skladu sa čl. 517 i 518 ovog zakona.

XXV. ZLOUPOTREBA TRŽIŠTA

Primjena

Član 521

Ovim dijelom zakona i Regulativom br. 596/2014/EU se uređuje trgovanje na osnovu insajderskih informacija, nezakonito objavljivanje takvih informacija i manipulacija tržištem (zloupotreba tržišta), čime se obezbjeđuje integritet finansijskih tržišta unutar Unije, kao i povećava zaštita investitora i povjerenje u ta tržišta.

Obavještavanje i spisak finansijskih instrumenata

Član 522

Organizator tržišta, organizator MTP-a ili organizator OTP-a dužni su da, bez odlaganja, obavijeste Komisiju o svakom finansijskom instrumentu za koji je podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje, koji je uključen u trgovanje ili kojim se prvi put trguje na mjestu trgovanja.

Lica iz stava 1 ovog člana, dužna su da obavijeste Komisiju o prestanku trgovanja finansijskim instrumentom, odnosno da finansijski instrument više nije uključen za trgovanje, osim ako je datum od kojeg se finansijskim instrumentom više neće trgovati ili više neće biti uključen u trgovanje poznat i ako je informacija o tome data u obavještenju iz stava 1 ovog člana.

U obavještenju iz st. 1 i 2 ovog člana, navodi se naziv i oznaka finansijskog instrumenta, datum i vrijeme podnošenja zahtjeva za uključenje u trgovanje, datum i vrijeme uključenja u trgovanje kao i datum i vrijeme prvog trgovanja.

Komisija je dužna da o primljenom obavještenju iz st. 1 i 2 ovog člana, bez odlaganja obavijeste ESMA-u.

Zabrana zloupotrebe insajderskih informacija

Član 523

Zabranjeno je pravnom odnosno fizičkom licu da:

1) trguje ili pokuša da trguje finansijskim instrumentima na osnovu insajderskih informacija;
2) preporučuje ili podstiče drugo lice da trguje na osnovu insajderskih informacija; ili
3) objavljuje insajderske informacije suprotno odredbama ovog zakona.

Emitent i insajderske informacije

Član 524

Emitent, u smislu ovog poglavlja, je pravno lice koje izdaje finansijske instrumente ili predlaže njihovo izdavanje, kao i emitent hartija od vrijednosti sadržanih u depozitarnoj potvrdi.

Insajderske informacije, u smislu ovog zakona, su detaljne informacije:

1) koje nijesu učinjene javno dostupnim i koje se posredno ili neposredno odnose na jednog ili više emitenata finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, koje bi da su bile javno dostupne, mogle imati značajan uticaj na cijene tih finansijskih instrumenata ili na cijene povezanih izvedenih finansijskih instrumenata;
2) koje nijesu objavljene i koje se posredno ili neposredno odnose na jedan ili više robnih derivata ili se neposredno odnose na povezani promptni ugovor za robu koje bi, da su bile javno dostupne, mogle imati značajan uticaj na cijene derivata ili povezane promptne ugovore za robu kao i informacije za koje se može očekivati da će biti javno objavljene ili se moraju objaviti u skladu sa pravilima Evropske unije ili zakonom, pravilima tržišta, ugovorom, praksom ili običajima na relevantnim tržištima robnih derivata ili promptnim tržištima;
3) u vezi sa jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili proizvodima na aukciji koji se na njima zasnivaju koje nijesu objavljene i koje se posredno ili neposredno odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata, koje bi da su bile javno dostupne mogle da imaju značajan uticaj na cijene tih instrumenata ili na cijene povezanih izvedenih finansijskih instrumenata;
4) u vezi sa licima koja su zadužena za izvršavanje naloga koji se odnose na finansijske instrumente, informacije koje je prenio ili koje je plasirao klijent, a koje se odnose na naloge klijenta u izvršavanju naloga u vezi sa finansijskim instrumentima, u vezi sa jednim ili više emitenata finansijskih instrumenata ili sa jednim ili više finansijskih instrumenata, koje bi, da su bile javno dostupne vjerovatno mogle da imaju značajan uticaj na cijene tih finansijskih instrumenata ili sa njima povezanih derivata.

Detaljnim informacijama iz stava 1 ovog člana, smatraju se informacije kojima se ukazuje na niz okolnosti koje postoje, kao i informacije za koje se može očekivati da će postojati, ili na događaj koji je nastao ili se razumno može očekivati da će nastati, iz kojih se može zaključiti mogući uticaj tih okolnosti ili događaja na cijene finansijskih instrumenata ili povezanog derivata, povezanih promptnih ugovora za robu ili proizvoda na aukciji zasnovanih na jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte.

U slučaju dugotrajnih procesa, procesa koji imaju za cilj da uzrokuju određene okolnosti ili imaju za posljedicu određene okolnosti ili određeni događaj, te buduće okolnosti ili taj budući događaj, kao i međufaze tog procesa koje su povezane sa postizanjem tih budućih okolnosti ili tog budućeg događaja, mogu se smatrati preciznim informacijama.

Međufaza u dugotrajnom procesu smatra se insajderskom informacijom ako sama po sebi zadovoljava uslove da se smatra insajderskom informacijom iz st. 1 i 2 ovog člana.

Informacije koje bi da su bile javno dostupne, mogle imati značajan uticaj na cijene finansijskih instrumenata, derivata, povezanih promptnih ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, su informacije koje bi investitor mogao da iskoristi prilikom donošenja investicionih odluka.

Smatra se da informacije o poslovanju subjekata koji učestvuju na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ne utiču značajno na cijenu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, proizvoda na aukciji koji se na zasnivaju na jedinicama emisija gasa sa efektom staklene bašte ili derivata, ako je ukupna emisija na nivou ili ispod utvrđene minimalne vrijednosti.

Minimalnu vrijednost iz stava 6 ovog člana utvrđuje Komisija.

Promptni ugovor za robu i promptno tržište

Član 525

Promptni ugovor za robu, u smislu ovog zakona, je ugovor o snabdijevanju robom kojom se trguje na promptnom tržištu i koja se dostavlja promptno nakon saldiranja transakcije, kao i ugovor o snabdijevanju robom koja nije finansijski instrument, uključujući forvard ugovor koji se namiruje fizički.

Promptno tržište, u smislu stava 1 ovog člana, je tržište na kojem se roba prodaje za gotovinu i promptno dostavlja nakon što je transakcija namirena, kao i druga nefinansijska tržišta, kao što su forvard tržišta za robu.

Preporuka

Član 526

Preporuka, u smislu ovog zakona, je informacija kojom se, na osnovu sprovedenog istraživanja ili stručnog saznanja, izričito ili prećutno preporučuje ili predlaže strategija ulaganja u vezi sa jednim ili više finansijskih instrumenata ili emitenata finansijskih instrumenata, uključujući svako mišljenje o trenutnoj ili budućoj vrijednosti ili cijeni finansijskih instrumenata, namijenjenih distributivnim kanalima ili javnosti.

Informacijama kojima se preporučuje ili predlaže strategija ulaganja iz stava 1 ovog člana, smatraju se informacije čiji je autor nezavisni analitičar, investiciono društvo, ovlašćena kreditna institucija ili lice čija je pretežna djelatnost izrada preporuka za ulaganje.

Lica koja sačinjavaju ili distribuiraju preporuke za ulaganje ili druge informacije kojima se preporučuje ili predlaže strategija ulaganja dužna su da sa pažnjom dobrog stručnjaka, informacije i podatke iskažu na objektivan način i objave eventualni sukob interesa u pogledu finansijskih instrumenata na koje se te informacije odnose.

Nadležni organ koji vrši diseminaciju statističkih informacija ili predviđanja koja bi mogla imati značajan uticaj na finansijska tržišta dužan je da te podatke i predviđanja distribuira na objektivan i transparentan način.

Trgovanje na osnovu insajderskih informacija

Član 527

Trgovanje na osnovu insajderskih informacija, u smislu ovog zakona, je korišćenje insajderskih informacija prilikom sticanja ili otuđenja finansijskog instrumenta na koji se insajderska informacija odnosi, za svoj račun ili za račun trećeg lica, posredno ili neposredno.

Trgovanje na osnovu insajderskih informacija je i korišćenje insajderskih informacija za otkazivanje ili izmjenu naloga u vezi sa finansijskim instrumentom na koji se ta informacija odnosi, ako je nalog dat prije saznanja za insajdersku informaciju.

U slučaju aukcije jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili drugih proizvoda na aukciji koji se na tim jedinicama emisije gasa zasnivaju, korišćenje insajderskih informacija obuhvata podnošenje, izmjenu ili povlačenje ponude za kupovinu od strane lica za svoj račun ili za račun trećeg lica.

Preporuka drugom licu da trguje na osnovu insajderskih informacija ili podsticanje drugog lica da trguje na osnovu insajderskih informacija postoji ako lice koje posjeduje insajderske informacije daje preporuku drugim licima da:

1) stiču ili otuđuju finansijske instrumente na koje se insajderske informacije odnose, ili podstiču na sticanje ili otuđenje; ili
2) otkažu ili izmijene nalog u vezi sa finansijskim instrumentom na koji se insajderska informacija odnosi ili podstiču otkazivanje ili izmjenu tog naloga.

Korišćenje preporuka ili podsticanje iz stava 4 ovog člana, je trgovanje na osnovu insajderskih informacija, ako lice koje koristi preporuke zna ili bi moralo da zna da se zasnivaju na insajderskim informacijama.

Lice koje posjeduje insajderske informacije, u smislu st. 1 do 5 ovog člana, je lice koje:

1) je član organa upravljanja, odnosno nadzornog organa emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
2) posjeduje udio u kapitalu emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
3) ima pristup informacijama u obavljanju posla, profesije ili dužnosti;
4) učestvuje u kriminalnim djelatnostima.

U slučaju pravnog lica, st. 1 do 6 ovog člana primjenjuju se na fizička lica koja učestvuju u odlučivanju o sticanju, otuđenju, otkazivanju ili izmjeni naloga za račun tog pravnog lica.

Odredbe st. 1 do 6 ovog člana primjenjuju se i na druga lica koja posjeduju insajderske informacije, a ne samo na lica iz stava 6 ovog člana, kada navedena lica znaju ili bi trebalo da znaju da se radi o insajderskim informacijama.

Korišćenje informacija

Član 528

Korišćenjem insajderskih informacija ne smatra se korišćenje informacija koje posjeduje ili je posjedovalo pravno lice koje je zato trgovalo na osnovu insajderskih informacija po osnovu sticanja ili otuđenja, ako:

1) je uvelo i sprovodi primjerene i djelotvorne interne postupke radi obezbjeđenja da bilo koje fizičko lice koje u njegovo ime donosi odluku ili može uticati na odluku o sticanju ili otuđenju finansijskih instrumenata na koje se odnose informacije ne posjeduje insajderske informacije; i
2) nije podstaklo, dalo preporuku, ili na drugi način uticalo na fizičko lice koje je u ime pravnog lica steklo ili otuđilo finansijske instrumente na koje se informacije odnose.

Smatra se da lice koje posjeduje insajderske informacije nije koristilo te informacije prilikom sticanja ili otuđenja finansijskih instrumenata na osnovu insajderskih informacija, ako je to lice:

1) market mejker ili lice ovlašćeno za djelovanje kao druga ugovorna strana i ako je sticanje ili otuđenje finansijskih instrumenata na koje se ta informacija odnosi izvršeno u skladu sa zakonom, u uobičajenom obavljanju dužnosti market mejkera ili druge ugovorne strane;
2) ovlašćeno za sprovođenje naloga u ime treće strane, a sticanje ili otuđenje finansijskih instrumenata na koje se odnosi nalog za izvršenje služi za izvršavanje tog naloga u skladu sa zakonom, u uobičajenom obavljanju posla, profesije ili dužnosti tog lica.

Smatra se da lice koje posjeduje insajderske informacije nije koristilo te informacije i da je zato trgovalo na osnovu insajderskih informacija po osnovu sticanja ili otuđenja kada to lice obavlja transakciju za sticanje ili otuđenje finansijskih instrumenata i da je transakcija obavljena radi izvršavanja dospjele obaveze u dobroj vjeri, a ne da se zaobiđe zabrana trgovanja na osnovu insajderskih informacija, a ta:

1) obaveza proizilazi iz datog naloga ili ugovora zaključenog prije nego što je to lice posjedovalo insajderske informacije; ili
2) je transakcija preduzeta kako bi se ispunile zakonom predviđene obaveze nastale prije nego što je to lice posjedovalo insajderske informacije.

Smatra se da lice koje posjeduje insajderske informacije nije koristilo te informacije i da je zato trgovalo na osnovu insajderskih informacija po osnovu sticanja ili otuđenja kada je to lice dobilo te insajderske informacije prilikom javnog preuzimanja ili spajanja društava koje koristi samo za potrebe postupka spajanja ili preuzimanja, pod uslovom da su u trenutku odobrenja spajanja ili prihvatanja ponude od strane akcionara društva sve insajderske informacije objavljene ili su na drugi način prestale da predstavljaju insajderske informacije.

Odredba stava 4 ovog člana ne primjenjuje se na sticanje udjela ispod kontrolnog praga u skladu sa zakonom kojim se uređuje preuzimanje akcionarskih društava.

Korišćenje znanja o finansijskim instrumentima prilikom sticanja ili otuđenja tih finansijskih instrumenata, ne smatra se korišćenjem insajderskih informacija.

Izuzetno od st. 1 do 6 ovog člana, smatra se da je došlo do kršenja zabrane trgovanja na osnovu insajderskih informacija iz člana 523 ovog zakona ako Komisija utvrdi da je postojao nezakonit razlog za naloge za trgovanje, transakcije ili postupke.

Istraživanje tržišta

Član 529

Istraživanje tržišta, u smislu ovog zakona, obuhvata saopštavanje informacija potencijalnim investitorima prije objavljivanja informacija o razlozima i uslovima transakcije, radi procjene interesa investitora o transakciji.

Istraživanje tržišta mogu da vrše:

1) emitent;
2) sekundarni ponuđač finansijskog instrumenta u količini ili vrijednosti u kojoj se transakcija razlikuje od redovnog trgovanja i obuhvata način prodaje koji se zasniva na prethodnoj procjeni interesa potencijalnog investitora;
3) učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte; ili
4) lice koje djeluje u ime ili za račun lica iz tač. 1, 2 ili 3 ovog stava.

Ako je ponuda hartija od vrijednosti upućena isključivo profesionalnim investitorima saopštavanje informacija tim profesionalnim investitorima za potrebe pregovora o ugovornim uslovima njihovog učestvovanja u emitovanju obveznica od strane emitenta čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje na mjestu trgovanja, ili od strane bilo kojeg lica koja djeluje u njegovo ime ili za njegov račun, ne predstavlja istraživanje tržišta.

Smatra se da je saopštavanje iz stava 1 ovog člana izvršeno u okviru uobičajenog obavljanja posla, profesije ili dužnosti lica u skladu sa st. 8 i 9 ovog člana, zbog čega ne predstavlja nezakonito objavljivanje insajderskih informacija.

Emitent iz stava 1 ovog člana ili bilo koje lice koje djeluje u njegovo ime ili za njegov račun obezbjeđuje da profesionalni investitori koji primaju informacije budu svjesni zakonskih obaveza koje iz toga proizilaze i da to potvrde u pisanom obliku kao i da budu svjesni sankcija koje se primjenjuju na trgovanje na osnovu insajderskih informacija i nezakonitog objavljavljivanja insajderskih informacija.

Istraživanjem tržišta, smatra se i objavljivanje insajderskih informacija od strane lica koja namjerava da podnese ponudu za preuzimanje ili spajanje društva licima koja imaju pravo na hartije od vrijednosti tog društva, pod uslovom da:

1) su informacije potrebne licima koja imaju pravo na tim hartijama od vrijednosti da formiraju mišljenje o spremnosti da ponude svoje hartije od vrijednosti; i
2) je za odluku o ponudi za preuzimanje ili spajanje u razumnoj mjeri potrebna spremnost lica da ponude hartije od vrijednosti na koje imaju pravo.

U smislu člana 530 ovog zakona smatra se da su insajderske informacije objavljene tokom istraživanja tržišta u uobičajenom obavljanju posla, profesije ili dužnosti tog lica kada je lice koje vrši istraživanje tržišta prilikom objavljivanja postupilo u skladu sa st. 9, 10 i 11 ovog člana.

Lice koje vrši istraživanje tržišta dužno je da prije objavljivanja insajderskih informacija iz stava 6 ovog člana, sačini u pisanoj formi izjavu o razlozima za objavljivanje tih informacija i dostavi je Komisiji.

Lice iz stava 6 ovog člana, dužno je da prije objavljivanja insajderske informacije:

1) pribavi saglasnost lica koja je predmet istraživanja tržišta za prijem insajderskih informacija;
2) obavijesti lice koje prima insajderske informacije da te informacije ne smije da koristi za sticanje ili otuđenje finansijskog instrumenta na koji se informacije odnose, za svoj račun ili za račun trećeg lica, posredno ili neposredno;
3) obavijesti lice koje prima insajderske informacije da te informacije ne smije da koristi za otkazivanje ili izmjenu naloga u vezi sa finansijskim instrumentom na koji se te informacije odnose; i
4) obavijesti lice koje prima insajderske informacije da je dužno da čuva povjerljivost tih informacija.

Lice koje vrši istraživanje tržišta, dužno je da vodi evidenciju svih datih informacija, saglasnosti i obavještenja licu koje je predmet istraživanja tržišta,

odnosno potencijalnim investitorima ili licima koja djeluju u ime potencijalnih investitora, kao i o datumu i satu davanja tih informacija i obavještenja.

Lice koje vrši istraživanje tržišta dužno je da podatke iz evidencije iz stava 10 ovog člana, čuva najmanje pet godina i dostavlja na zahtjev Komisiji.

Ako lice koje vrši istraživanje tržišta, procijeni da su informacije objavljene tokom istraživanja tržišta prestale da budu insajderske informacije dužan je da o tome, bez odlaganja obavijesti lice kojem ih je učinio dostupnim.

Zabrana objavljivanja insajderskih informacija

Član 530

Pravno ili fizičko lice iz člana 527 stav 6 ovog zakona koje posjeduje insajderske informacije ne smije da objavi te informacije drugom licu, osim ako se insajderske informacije objavljuju u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti.

Dalje objavljivanje preporuka ili podsticanje drugih lica iz člana 527 stav 4 ovog zakona predstavlja nezakonito objavljivanje insajderskih informacija u smislu stava 1 ovog člana kada lice koje objavljuje preporuke ili podstiče druge zna ili bi trebalo da zna da se to zasniva na insajderskim informacijama.

Objavljivanje insajderskih informacija

Član 531

Emitent je dužan da bez odlaganja obavijesti javnost o insajderskim informacijama koje se odnose na njega, na način koji omogućava brz pristup informaciji i potpunu, tačnu i blagovremenu procjenu informacije.

Emitent je dužan da insajderske informacije objavi na svojoj internet stranici i čuva najmanje pet godina od dana objavljivanja.

Emitent ne smije da prilikom objavljivanja insajderskih informacija reklamira svoju djelatnost.

Odredba st. 1, 2 i 3 ovog člana, odnosi se na emitenta koji je podnio zahtjev i odobrio uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na regulisanom tržištu i/ili, emitenta koji je odobrio trgovanje svojim finansijskim instrumentima na MTP-u ili OTP-u ili je podnio zahtjev za uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na MTP.

Učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte dužan je da bez odlaganja objavi insajderske informacije o jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte koje posjeduje u vezi sa poslovanjem, uključujući atmosferske aktivnosti koje taj učesnik ili njegovo matično društvo ili povezano društvo posjeduje ili kontroliše, koje sadrže relevantne informacije o kapacitetu i iskorišćenosti postrojenja, uključujući nedostupnost tih postrojenja.

Odredba stava 5 ovog člana ne odnosi se na učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ako su postrojenja ili avio-saobraćaj koje posjeduje, kontroliše ili je za njih odgovoran u prethodnoj godini, imali emisiju koja nije veća od minimalnog praga ekvivalenta ugljen dioksida i u slučaju kada izvršavaju aktivnosti povezane sa sagorijevanjem, imali projektovanu toplotnu snagu koja nije bila veća od minimalnog praga.

Ako emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili lice koje djeluje u njihovo ime ili za njihov račun, objavi insajderske informacije trećem licu u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti, dužni su da te informacije učine javno dostupnim u potpunosti istovremeno sa objavljivanjem u

slučaju namjernog objavljivanja trećem licu, odnosno bez odlaganja u slučaju nenamjernog objavljivanja.

Stav 7 ovog člana se ne primjenjuje kada lice koje prima informacije ima obavezu čuvanja tajnosti informacija u skladu sa zakonom ili ugovorom.

Insajderske informacije koje se odnose na emitente čiji su finansijski instrumenti uključeni za trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava mogu se objaviti na internet stranici mjesta trgovanja, umjesto na internet stranici emitenta kada mjesto trgovanja odluči da pruži tu mogućnost emitentima na tom tržištu.

Odlaganje objavljivanja insajderskih informacija emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte

Član 532

Emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte može da odloži na sopstvenu odgovornost objavljivanje insajderskih informacija, ako:

1) bi objavljivanje moglo da ugrozi interese emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
2) se odlaganjem objavljivanja insajderskih informacija javnost ne dovodi u zabludu;
3) može da obezbijedi povjerljivost tih informacija.

Kada emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte odloži objavljivanje insajderskih informacija u skladu sa stavom 1 ovog člana, dužan je da o tome, bez odlaganja obavijesti nadležni regulatorni organ.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, emitent čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje samo na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava dostavlja Komisiji na njen zahtjev pisano obrazloženje i dok je emitent u mogućnosti da opravda svoju odluku o odlaganju nije dužan da vodi evidenciju o tom obrazloženju.

Učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte iz člana 522 ovog zakona i stava 1 ovog člana, je svako fizičko ili pravno lice koje stupa u transakcije, uključujući davanje naloga za trgovanje jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte, proizvodima na aukciji koji se na njima zasnivaju ili njihovim derivatima.

U slučaju dugotrajnog procesa koji se odvija u fazama i čija je svrha da prouzrokuje ili koji ima za rezultat određenu okolnost ili određeni događaj, emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte može na sopstvenu odgovornost da odloži objavljivanje insajderskih informacija koje se odnose na taj proces, u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Odlaganje objavljivanja insajderskih informacija kreditne ili finansijske institucije

Član 533

Kreditna ili finansijska institucija koja je emitent može da, radi očuvanja stabilnosti finansijskog sistema, odloži na sopstvenu odgovornost objavljivanje insajderskih informacija, uključujući informacije koje su povezane sa privremenom nelikvidnošću i potrebom za primanjem pomoći za rješavanje problema sa likvidnošću pod uslovom da:

1) objavljivanje insajderskih informacija sadrži rizik po finansijsku stabilnost emitenta i finansijskog sistema;

2) je odlaganje objavljivanja u javnom interesu;
3) odlaganje objavljivanja može da obezbijedi povjerljivost tih informacija; i
4) za odlaganje objavljivanja informacija ima saglasnost organa koji vrši nadzor nad tom institucijom.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da o odlaganju objavljivanja insajderskih informacija obavijesti nadležni organ koji vrši nadzor nad tom institucijom i uz obavještenje dostavi dokaze o ispunjavanju uslova iz stava 1 ovog člana.

Nadležni organ iz stava 2 ovog člana, može da saglasnost za odlaganje objavljivanja insajderskih informacija da samo za period potreban radi zaštite javnog interesa, i dužan je da najmanje jednom nedeljno kontroliše ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da bez odlaganja objavi insajderske informacije, ako za odlaganje ne dobije saglasnost nadležnog organa iz stava 2 ovog člana.

U slučaju da je povjerljivost informacija čije je objavljivanje odloženo u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, ugrožena, emitent koji je kreditna ili finansijska institucija dužan je da objavi te insajderske informacije bez odlaganja.

Finansijska institucija iz stava 1 ovog člana, je pravno lice, osim kreditne institucije, čija je pretežna djelatnost sticanje udjela u kapitalu ili obavljanje jedne ili više osnovnih finansijskih usluga utvrđenih ovim zakonom, uključujući finansijski holding, mješoviti finansijski holding, platnu instituciju, društvo za upravljanje imovinom, a isključujući obezbjeđujuće holdinge i mješovite obezbjeđujuće holdinge.

Zabrana manipulacija na tržištu

Član 534

Manipulacije i pokušaj manipulacije na tržištu su zabranjene.

Manipulacije na tržištu

Član 535

Manipulacije na tržištu, u smislu ovog zakona, obuhvataju:

1) transakcije i naloge za trgovanje kojima se:
   a) daju ili će vjerovatno pružiti neistinite ili obmanjujuće signale ili informacije o ponudi, tražnji ili cijeni finansijskog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte; ili
   b) održava ili će vjerovatno održati cijenu jednog ili više finansijskih instrumenata, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte na nerealnom ili vještačkom nivou, osim ako lice koje učestvuje u transakciji, daje nalog za trgovanje ili preduzima bilo koji drugi postupak, dokaže da je ta transakcija, nalog ili postupak u skladu sa zakonom, odnosno prihvaćenom tržišnom praksom na tom tržištu, u skladu sa članom 536 ovog zakona;
2) stepene u transakciju, davanje naloga za trgovanje ili bilo koju drugu aktivnost ili drugi postupak koji utiče ili će vjerovatno uticati na cijenu jednog ili više finansijskih instrumenata, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene

bašte u kojima se primjenjuju fiktivni postupci ili drugi oblik dovođenja u zabludu ili prevaru;

3) širenje informacija putem medija, uključujući i internet, ili na drugi način kojim se mogu prenijeti neistinite ili obmanjujuće informacije o ponudi, tražnji ili cijeni finansijskog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, ili održavaju ili bi mogli da održavaju cijenu jednog ili više finansijskih instrumenata ili povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte na nerealnom ili vještačkom nivou, uključujući i širenje informacija od lica koja je znalo ili moralo da zna da su te informacije neistinite ili da dovode u zabludu;
4) prenošenje neistinitih ili obmanjujućih informacija ili davanje neistinitih ili obmanjujućih informacija referentne vrijednosti, ako je lice koje je prenijelo informaciju ili dalo podatak znalo ili moralo da zna da su te informacije, odnosno podaci neistiniti ili da dovode u zabludu ili druga radnja kojom se manipuliše obračunom referentne vrijednosti.

Manipulacije na tržištu obuhvataju i:

1) saradnju jednog ili više lica u cilju stvaranja dominantnog položaja nad ponudom ili tražnjom finansijskog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, koji ima ili bi mogao da ima indirektno ili direktno određivanje kupovne ili prodajne cijene ili stvaranje drugih nepoštenih uslova trgovanja;
2) kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata na početku ili prije zatvaranja trgovanja koje dovodi ili bi moglo dovesti u zabludu ulagača koji djeluju na osnovu objavljenih cijena, uključujući početne ili posljednje cijene trgovanja;
3) davanje, povlačenje ili izmjenu naloga iz stava 1 tač. 1 ili 2 ovog člana na mjestu trgovanja, dostupnim sredstvima trgovanja, uključujući elektronska sredstva kao što su algoritamske i visokofrekventne strategije trgovanja i koji:
   a) ometa ili odlaže, odnosno može da ometa ili da odlaže funkcionisanje sistema trgovanja na mjestu trgovanja;
   b) otežava drugim licima da prepoznaju stvarne naloge u sistemu trgovanja na mjestu trgovanja, uključujući unošenje naloga koji dovode do preopterećenja ili destabilizacije knjige naloga; ili
   c) stvara ili može da stvori lažni ili signal koji dovodi u zabludu o ponudi ili tražnji finansijskog instrumenta ili njegovoj cijeni, a naročito unošenje naloga da se pokrene ili pojača neki trend;
4) iskorišćavanje pristupa medijima iznošenjem mišljenja o finansijskom instrumentu, povezanom promptnom ugovoru za robu ili proizvodu na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovom emitentu, nakon prethodnog zauzimanja pozicije u tom finansijskom instrumentu, povezanom promptnom ugovoru za robu ili proizvodu na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, čime se stiče korist od uticaja iznešenog mišljenja u odnosu na cijenu tog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, a javnost nije na odgovarajući i efikasan način upoznata sa sukobom interesa;

5) kupovinu ili prodaju na sekundarnom tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili povezanih derivata prije održavanja aukcije namještanjem konačne aukcijske cijene proizvoda na nerealnom ili vještačkom nivou ili obmanjivanje ponuđača koji učestvuju na aukciji.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana, primjenjuju se i na fizička lica koja učestvuju u donošenju odluka za račun pravnog lica.

Referentna vrijednost iz stava 1 tačka 3 ovog člana, je stopa, indeks ili broj, dostupni javnosti koji se periodično ili redovno utvrđuju na osnovu vrijednosti jedne ili više vrsta osnovne imovine ili cijena, uključujući i procijenjene cijene, stvarne ili procijenjene kamatne stope ili druge vrijednosti, kao i iznos koji je potrebno platiti za određeni finansijski instrument ili vrijednost finansijskog instrumenta.

Prihvaćena tržišna praksa

Član 536

Zabrana iz člana 534 ovog zakona, ne odnosi se na manipulaciju tržištem iz člana 526 stav 1 tačka 1 ovog zakona, pod uslovom da lice koje učestvuje u transakciji, daje nalog za trgovanje ili sprovodi drugi postupak, dokaže da je ta transakcija, nalog ili postupak izvršen, odnosno sproveden u skladu sa zakonom, odnosno prihvaćenom tržišnom praksom iz st. 2 do 8 ovog člana.

Prihvaćena tržišna praksa je praksa koja se razumno očekuje na jednom ili više finansijskih tržišta i koje je prihvatila Komisija.

Tržišna praksa koju je Komisija uspostavila kao prihvaćenu tržišnu praksu na određenom tržištu ne smatra se primjenjivom na ostala tržišta, osim ako su nadležni regulatorni organi tih drugih tržišta prihvatili tu praksu u skladu sa st. 5 do 9 ovog člana.

Komisija može za određeno tržište da prihvati tržišnu praksu, ako su ispunjeni sljedeći kriterijumi, i to da:

1) obezbjeđuje znatan nivo transparentnosti prema tržištu;
2) obezbjeđuje visok stepen sigurnosti za djelovanje tržišnih mehanizama i odgovarajuće međudjelovanje mehanizama ponude i potražnje;
3) ima pozitivan uticaj na likvidnost i efikasnost tržišta;
4) uzima u obzir mehanizam trgovanja relevantnog tržišta i omogućava učesnicima na tržištu da reaguju blagovremeno i na odgovarajući način na situaciju na tržištu koju je izazvala ta praksa;
5) ne stvara rizike za cjelovitost povezanih tržišta relevantnog finansijskog instrumenta u Evropskoj uniji;
6) određena tržišna praksa, na osnovu istraživanja nadležnih organa iz drugih država ne doprinosi kršenju pravila ili propisa o sprječavanju zloupotrebe tržišta ili kodeksa ponašanja, bez obzira na tržište na kojem je sprovedeno; i
7) su uspostavljene strukturne karakteristike relevantnog tržišta, regulisanost, vrste finansijskih instrumenata kojima se trguje i vrsta učesnika na tržištu uključujući obim učešća malih investitora na relevantnom tržištu.

Komisija je dužna da najmanje tri mjeseca prije prihvatanja tržišne prakse obavijesti ESMA-u o namjeri da prihvati tržišnu praksu i procjeni izvršenoj u skladu sa kriterijumima iz stava 4 ovog člana.

Ako Komisija prihvati tržišnu praksu suprotno mišljenju ESMA-e, dužna je da na svojoj internet stranici u roku od 24 sata od prihvatanja tržišne prakse, objavi obavještenje sa razlozima za uspostavljanje tržišne prakse suprotno mišljenju ESMA-e.

Ne dovodeći u pitanje prihvaćene tržišne prakse ustanovljene u skladu sa st. 2 do 8 ovog člana, emitent finansijskih instrumenata uključenih u trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava može zaključiti ugovor o pružanju likvidnosti za sopstvene akcije ako:

1) su uslovi ugovora o pružanju likvidnosti usklađeni sa kriterijumima navedenim u stavu 4 ovog člana;
2) je pružalac likvidnosti ovlašćen od strane Komisije u skladu sa ovim zakonom i registrovan kao član tržišta pri tržišnom operateru ili investicionom društvu koje upravlja rastućim tržištem malih i srednjih privrednih društava; i
3) organizator tržišta ili investiciono društvo koje upravlja rastućim tržištem malih i srednjih privrednih društava u pisanom obliku potvrđuje emitentu da je primio primjerak ugovora o pružanju likvidnosti i da je saglasan sa uslovima ugovora.

Emitent iz stava 9 ovog člana mora u svakom trenutku da dokaže da su uslovi pod kojima je ugovor zaključen ispunjeni.

Emitent i organizator tržišta ili investiciono društvo koje upravlja rastućim tržištem malih i srednjih privrednih društava dostavlja Komisiji na njen zahtjev primjerak ugovora o pružanju likvidnosti.

Komisija je dužna da preispita prihvaćenu tržišnu praksu, u skladu sa promjenama tržišta, najmanje svake dvije godine.

Bliže kriterijume i način prihvatanja tržišne prakse propisuje Komisija.

Sprječavanje i otkrivanje zloupotrebe tržišta

Član 537

Organizator tržišta, organizator MTP-a, organizator OTP-a i investiciona društva koja djeluju na mjestu trgovanja dužni su da utvrde i primjenjuju efikasne mjere, sisteme i postupke sa ciljem otkrivanja i sprječavanja trgovanja ili pokušaja trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulacija na tržištu.

Organizator tržišta, organizator MTP-a, organizator OTP-a i investiciona društva dužni su da, bez odlaganja, prijave Komisiji naloge i transakcije, uključujući njihovo povlačenje ili izmjenu, koji mogu da predstavljaju trgovanje ili pokušaj trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulacija na tržištu.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana, primjenjuju se i na druga lica koja u okviru svog poslovanja dogovaraju ili izvršavaju transakcije, uspostavljaju i održavaju efikasne mjere, sisteme i postupke za otkrivanje i prijavljivanje sumnjivih naloga i transakcija.

Kada lica iz stava 3 ovog člana opravdano sumnjaju da bi nalog ili transakcija bilo kojeg finansijskog instrumenta, bilo da su predati ili izvršeni u ili van mjesta trgovanja, mogli da predstavljaju trgovanje na osnovu insajderskih informacija, manipulaciju na tržištu ili pokušaj trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulicija na tržištu, ona o tome bez odlaganja obavještavaju Komisiju.

Spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama

Član 538

Emitent ili lice koje djeluje u ime ili za račun emitenta dužno je da sačini spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama uključujući i lica koja za njih obavljaju poslove koji omogućavaju pristup insajderskim informacijama, kao što su savjetnici, računovođe ili Komisije za kreditni rejting.

Emitent ili lice koje djeluje u ime i za račun emitenta, dužno je da spisak iz stava 1 ovog člana redovno ažurira, dostavlja Komisiji na zahtjev i da spisak čuva najmanje pet godina od dana sačinjavanja, odnosno ažuriranja.

Emitent ili lice koje djeluje u ime ili za račun emitenta dužno je da obezbijedi da lica iz stava 1 ovog člana sa insajderskim informacijama postupaju u skladu sa ovim zakonom i aktima emitenta i da sačine pisanu izjavu da prihvataju obaveze utvrđene zakonom i aktom emitenta i da su upoznati sa sankcijama koje se odnose na trgovinu na osnovu insajderskih informacija i nezakonito otkrivanje insajderskih informacija.

Emitent je odgovoran za sačinjavanje i ažuriranje spiska iz stava 1 ovog člana, i u slučaju da te poslove povjeri drugom licu, dužan je da u svakom trenutku ima pristup spisku lica koja imaju pristup insajderskim informacijama.

U spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama naročito se upisuje:

1) ime, prezime i prebivalište, odnosno naziv, sjedište i adresa lica koja ima pristup insajderskim informacijama;
2) razlog za uključivanje lica na spisak;
3) datum i vrijeme kada je lice steklo pristup insajderskim informacijama; i
4) datum sačinjavanja spiska lica koja imaju pristup insajderskim informacijama.

Emitent ili lice koje djeluje u ime ili za račun emitenta dužno je da bez odlaganja ažurira spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama, uključujući i datum ažuriranja, kada:

1) dođe do promjene razloga za uključivanje lica koja je na spisku lica koja imaju pristup insajderskim informacijama;
2) uključuje lice koje stiče pristup insajderskim informacijama; i
3) lice više nema pristup insajderskim informacijama.

Prilikom svakog ažuriranja iz stava 6 ovog člana navodi se i vrijeme kada je došlo do promjene zbog koje je ažuriranje sprovedeno.

Odredbe st. od 1 do 6 ovog člana odnose se i na:

1) učesnike na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte u odnosu na insajderske informacije koje se odnose na jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, a koje proizilaze iz aktivnosti tog učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
2) aukcijsku platformu, učesnika aukcije i kontrolora aukcije u vezi sa aukcijama jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili drugih proizvoda na aukciji koji se na njima zasnivaju;
3) emitente koji su podnijeli zahtjev ili odobrili uključenje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na regulisanom tržištu ili na MTP ili OTP-u.

Emitenti čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava imaju pravo da na svoje spiskove lica koja imaju pristup insajderskim informacijama uključe samo ona lica koja zbog svoje dužnosti ili položaja u emitentu imaju redovan pristup insajderskim informacijama.

Izuzetno od stava 9 ovog člana, ako je to opravdano zbog posebnih razloga u vezi sa integritetom tržišta, Komisija od emitenta čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava mogu da zahtijevaju da u svoje spiskove lica koja imaju pristup inasajderskim informacijama uključe sva lica iz stava 1 ovog člana.

Spiskovi lica koja imaju pristup insajderskim informacijama iz stava 1 ovog člana dostavljaju se Komisiji na njen zahtjev u najkraćem roku.

Obrazac spiska lica koja raspolažu insajderskim informacijama utvrđuje Komisija.

Objavljivanje ili distribucija informacija u medijima

Član 539

Objavljivanje ili distribucija u medijima informacija iz čl. 526, 530 i člana 535 stav 1 tačka 2 ovog zakona za potrebe novinarstva ili drugog oblika izražavanja u medijima, vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje sloboda medija i sloboda izražavanja, kao i pravilima, odnosno kodeksima novinarske struke, osim ako:

1) ta lica ili lica povezana sa njima stiču direktnu ili indirektnu prednost ili korist od objavljivanja ili širenja tih informacija; ili
2) objavljivanje ili širenje ima namjeru obmanjivanja tržišta o ponudi, potražnji ili cijeni finansijskih instrumenata.

Nije dozvoljeno objavljivanje ili distribucija u medijima informacija koje:

1) za cilj imaju dovođenje u zabludu tržišta o ponudi, tražnji ili cijeni finansijskih instrumenata; i/ili
2) objavljuju ili distribuiraju novinari ili sa njima povezana lica radi sticanja prednosti ili koristi na tržištu kapitala.

Obavještenje o transakcijama menadžera u emitentu

Član 540

Menadžer u emitentu i sa njim povezano lice dužni su da obavijeste emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte i Komisiju i:

1) emitenta, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun, koja se odnosi na akcije ili dužničke hartije od vrijednosti tog emitenta ili derivata ili druge sa njima povezane finansijske instrumente;
2) učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun koja se odnosi na jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, na proizvode na aukciji koji se na njima zasnivaju ili sa njima povezanim derivatima.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se ako ukupan iznos svih transakcija u jednoj kalendarskoj godini iznosi najmanje 5.000 eura.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana, dostavlja se bez odlaganja, a najkasnije tri radna dana od dana izvršenja transakcije kojom je dostignut iznos iz stava 2 ovog člana.

Emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte dužan je da objavi informacije o transakcijama iz stava 1 ovog člana u roku od dva radna dana od prijema obavještenja iz stava 1 ovog člana.

Odredbe st. 1 do 4 ovog člana, primjenjuju se na emitente koji su:

1) tražili ili odobrili uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na regulisanom tržištu; ili
2) odobrili trgovanje svojim finansijskim instrumentima na MTP-u ili OTP-u ili su podnijeli zahtjev za uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na MTP-u.

Emitent odnosno učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte dužan je da sačini spisak svih menadžera i sa njima povezanih lica.

Emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte dužni su da obavijeste menadžera u emitentu o njegovim obavezama iz st. 1 do 8 ovog člana u pisanom obliku.

Povezanim licem u smislu člana 530 ovog zakona i stava 1 ovog člana, pored lica iz člana 21 stav 2 ovog zakona, smatra se i:

1) srodnik koji je bio član zajedničkog domaćinstva menadžera u emitentu najmanje godinu dana od dana izvršene transakcije;
2) pravno lice kojim rukovodi ili upravlja menadžer, bračni drug, izdržavano dijete ili lice iz tačke 1 ovog stava, koje to lice posredno ili neposredno kontroliše.

Iznos iz stava 2 ovog člana primjenjuje se na transakciju koja slijedi nakon što se dostigne ukupan iznos od 5.000 eura u jednoj kalendarskoj godini, koji se izračunava sabiranjem bez netiranja svih transakcija iz stava 1 ovog člana.

Komisija može na svojoj internet stranici objaviti informacije iz stava 4 ovog člana.

Sadržaj obavještenja o transakcijama

Član 541

U obavještenju o transakcijama iz člana 540 stav 1 ovog zakona, naročito se navode:

1) ime i prezime i adresa fizičkog lica, odnosno naziv i sjedište pravnog lica za čiji račun je izvršena transakcija;
2) naziv emitenta, odnosno učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
3) vrsta i oznaka finansijskog instrumenta;
4) opis transakcije (npr. sticanje ili otuđenje), sa napomenom povezanosti sa programom ponude akcija zaposlenih od strane poslodavca ili povezanosti sa transakcijama iz stava 2 ovog člana;
5) datum i mjesto transakcije;
6) iznos i obim transakcije, a u slučaju zaloge instrumenta sa promjenljivom vrijednošću, vrijednost tog instrumenta na datum uspostavljanja zaloge.

Pored informacija iz stava 1 ovog člana, u obavještenju se u skladu sa predmetom transakcije navode i:

1) zaloga ili pozajmljivanje finansijskih instrumenata od strane menadžera emitenta i sa njim povezanog lica;
2) transakcije koje su izvršila lica koja u okviru svog posla dogovaraju ili izvršavaju transakcije ili neko drugo lice u ime lica koja obavlja upravljačke dužnosti ili lice koje je blisko povezano sa takvim licem, pa i u slučajevima kada se koristi diskreciono pravo;
3) transakcije izvršene u vezi sa polisom životnog osiguranja, u kojima:
   a) je ugovarač osiguranja menadžer emitenta ili sa njim povezano lice;
   b) rizik ulaganja snosi ugovarač osiguranja; i
   c) ugovarač osiguranja ima ovlašćenje ili diskreciono pravo da odlučuje o ulaganjima ili da izvršava transakcije sa polisom životnog osiguranja.

O uspostavljanju zaloge ili sličnog prava na finansijskom instrumentu u vezi sa polaganjem finansijskog instrumenta na kastodi računu, menadžer emitenta odnosno sa njim povezano lice nije dužno da dostavlja obavještenje o transakciji, osim ako je zaloga ili drugo pravo obezbjeđenja namijenjeno obezbjeđenju kreditne linije.

Odredba stava 2 ovog člana ne odnosi se na društvo za osiguranje.

Obaveza obavještavanja iz člana 540 ovog zakona i st. 1 i 2 ovog člana odnosi se i na transakcije menadžera emitenta pri aukcijskoj platformi, učesnika aukcije, kontrolora aukcije, i sa njima povezanih lica u vezi sa transakcijama jedinicama

emisije gasa sa efektom staklene bašte, njihovim derivatima ili proizvodima na aukciji koji se na njima zasnivaju.

Lica iz stava 5 ovog člana, o transakcijama obavještavaju aukcijske platforme, učesnike na aukciji i kontrolore aukcije, u skladu sa vrstom transakcije i Komisiju.

Na aukcijsku platformu, učesnika aukcije, kontrolora aukcije i Komisiju shodno se primjenjuje odredba člana 540 stav 4 ovog zakona.

Transakcije na koje se odnose obaveze iz st. 1 do 7 ovog člana propisuje Komisija.

Zabrana transakcija menadžeru emitenta

Član 542

Menadžer emitenta ne smije da zaključuje transakcije za svoj račun ili za račun trećeg lica, u vezi sa akcijama ili dužničkim instrumentima emitenta, derivatima ili drugim sa njim povezanim finansijskim instrumentima, u periodu od 30 kalendarskih dana prije objavljivanja finansijskih izvještaja emitenta u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, emitent može na zahtjev menadžeru emitenta da dozvoli da trguje za svoj račun ili za račun trećeg lica u periodu iz stava 1 ovog člana:

1) u slučaju finansijskih poteškoća koje zahtijevaju hitnu prodaju akcija; ili
2) zbog značaja trgovanja za transakcije u okviru plana kupovine akcija od strane zaposlenih, ugovorenom štednjom, akcijama članova organa upravljanja ili prava na akcije, ili transakcijama u kojima se materijalni interes hartije od vrijednosti ne mijenja.

Izuzeci od zabrane trgovanja na osnovu insajderskih informacija, odnosno manipulacija na tržištu

Član 543

Zabrana trgovanja na osnovu insajderskih informacija i zabrana manipulacija na tržištu ne primjenjuju se na trgovanje sopstvenim akcijama u okviru programa otkupa, ako:

1) su svi elementi programa otkupa objavljeni prije početka trgovanja;
2) je Komisiji prijavljeno trgovanje kao dio programa otkupa;
3) su poštovana ograničenja u vezi s cijenom i obimom u skladu sa pravilima tržišta;
4) se trgovanje vrši u skladu sa ciljevima i uslovima iz stava 2 ovog člana; i
5) se trgovanje vrši u skladu sa pravilima i uslovima za program otkupa i mjerama stabilizacije.

Trgovanje sopstvenim akcijama, iz stava 1 ovog člana, može da se vrši ako program otkupa ima za cilj:

1) smanjenje kapitala emitenta;
2) izvršavanje obaveza koje proizilaze iz dužničkih finansijskih instrumenata koji se mogu zamijeniti za vlasničke instrumente; ili
3) izvršavanje obaveza iz programa ponude akcija zaposlenim od strane poslodavca ili drugih davanja akcija zaposlenim ili članovima upravnog ili nadzornog organa emitenta ili sa njim povezanog društva.

Izuzeci iz stava 1 ovog člana primjenjuju se na emitenta ako emitent obavijesti Komisiju o svakoj transakciji u vezi sa programom otkupa, uključujući i informacije o svim nalozima i transakcijama finansijskih instrumenata, koje su investiciona

društva izvršila za sopstveni račun ili za račun klijenta i o pojedinostima tih transakcija finansijskih instrumenata.

Zabrane trgovanja na osnovu insajderskih informacija i zabrana manipulacija na tržištu ne primjenjuju se na trgovanje hartijama od vrijednosti ili povezanim instrumentima za stabilizaciju hartija od vrijednosti kada se:

1) stabilizacija sprovodi u toku određenog perioda;
2) o stabilizaciji obavještava Komisija u skladu sa stavom 5 ovog člana;
3) poštuju ograničenja u vezi sa cijenom u skladu sa pravilima tržišta; i
4) trgovanje vrši u skladu sa pravilima i uslovima za program otkupa i mjerama stabilizacije.

Emitent, ponuđač ili drugi subjekat koji sprovodi stabilizaciju dužan je da o svim informacijama transakcija stabilizacije obavještava Komisiju najkasnije na kraju sedmog dana trgovanja od dana transakcije.

Stabilizacija iz st. 4 i 5 ovog člana, je kupovina ili ponuda za kupovinu hartija od vrijednosti ili transakcija ekvivalentna povezanim instrumentima koju sprovodi ovlašćena kreditna institucija ili investiciono društvo u okviru značajne distribucije tih hartija od vrijednosti isključivo za potrebe održavanja tržišne cijene tih hartija od vrijednosti u toku unaprijed određenog perioda zbog pritiska za njihovu prodaju.

Povezanim instrumentima iz stava 6 ovog člana, smatraju se:

1) ugovori ili prava na upis, sticanje ili otuđenje hartija od vrijednosti;
2) finansijski derivati izdati na osnovu hartija od vrijednosti;
3) hartije od vrijednosti u koje je dužničke instrumente moguće konvertovati;
4) instrumenti koje izdaje ili za koje garantuje emitent ili garant hartija od vrijednosti, a čija cijena ima značajan uticaj na cijenu hartija od vrijednosti;
5) akcije koje predstavljaju hartije od vrijednosti i druge hartije od vrijednosti koje su ekvivalentne tim akcijama.

Značajna distribucija, iz stava 6 ovog člana, je inicijalna ili sekundarna ponuda hartija od vrijednosti koja odstupa od uobičajenog trgovanja u pogledu iznosa vrijednosti ponuđenih hartija od vrijednosti i u pogledu primijenjene metode prodaje.

Sadržaj obavještenja iz stava 4 ovog člana propisuje Komisija.

Primjena

Član 544

Odredbe čl. 521 do 542 ovog zakona primjenjuju se na:

1) finansijske instrumente koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ili za koje je podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu;
2) finansijske instrumente kojima se trguje na MTP-u, koji su uključeni u trgovanje na MTP-u ili za koje je podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje na MTP-u;
3) finansijske instrumente kojima se trguje na OTP-u;
4) finansijske instrumente koji nijesu obuhvaćeni tač. 1, 2 i 3 ovog stava, a čija cijena ili vrijednost zavisi od cijene ili vrijednosti ili utiče na cijenu ili vrijednost tih finansijskih instrumenata, uključujući, naročito ugovore o razmjeni po osnovu neispunjenja obaveza i ugovora o razlici;
5) postupke ili transakcije, uključujući ponude povezane sa ponudama na aukcijskoj platformi koja posluje kao regulisano tržište jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili drugih aukcijskih proizvoda na ponudama koje

se zasnivaju, na jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte i kada aukcijski proizvodi nijesu finansijski instrumenti.

Zahtjevi i zabrane utvrđene ovim zakonom za naloge za trgovanje odnose se i na ponude podnijete na aukciji.

Odredbe čl. 534 i 535 ovog zakona, primjenjuju se na:

1) promptne ugovore za robu koji nijesu veleprodajni energetski proizvodi kada transakcija, nalog ili drugi postupak ima ili može da ima uticaj na cijenu ili vrijednost finansijskog instrumenta iz stava 1 ovog člana;
2) finansijske instrumente, uključujući derivativne ugovore ili derivate za prenos kreditnog rizika, kada transakcija, nalog, ponuda ili postupak ima ili može da ima uticaj na cijenu ili vrijednost promptnog ugovora za robu kada cijena ili vrijednost zavisi od cijene ili vrijednosti tih finansijskih instrumenata i
3) postupke u vezi sa referentnim vrijednostima.

Odredbe čl. 521 do 542 ovog zakona primjenjuju se na transakcije, naloge ili postupke u vezi sa finansijskim instrumentom st. 1, 2 i 3 ovog člana, bez obzira na mjesto trgovanja.

Izuzeci od primjene na aktivnosti monetarne politike, upravljanja javnim dugom i klimatske politike

Član 545

Odredbe čl. 521 do 542 ovog zakona ne primjenjuju se na transakcije, naloge ili postupke koje u monetarnoj, kursnoj i politici upravljanja javnim dugom sprovodi:

1) Evropska komisija, drugi ovlašćeni organ ili lice koje djeluje u ime tog ovlašćenog organa;
2) država članica;
3) članice Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB);
4) državni organi i organizacije jedne ili više država članica ili lice koje djeluje u ime tog državnog organa ili organizacije;
5) članica federalne države članice.

Odredbe čl. 521 do 542 ovog zakona ne primjenjuju se na transakcije, naloge i postupke koje sprovodi:

1) Evropska unija;
2) subjekat posebne namjene jedne ili više država članica;
3) Evropska investiciona banka;
4) Evropski fond za finansijsku stabilnost;
5) Evropski stabilizacioni mehanizam;
6) međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije ili više država članica, a čija je svrha mobilizacija sredstava i pružanje finansijske pomoći svojim članovima koji imaju ili mogu imati ozbiljne finansijske poteškoće.

Odredbe čl. 521 do 542 ovog zakona ne odnose se na aktivnosti države članice, Evropske Komisije, drugog ovlašćenog organa ili lica koja djeluje u ime tog ovlašćenog organa, koje se odnose na:

1) jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte i koje se preduzimaju u svrhu sprovođenja klimatske politike Evropske unije; i
2) sprovođenje zajedničke politike Evropske unije koja se odnosi na poljoprivredu ili ribarstvo.

Odredbe st. 1, 2 i 3 ovog člana, ne primjenjuju se na lica zaposlena kod lica iz st 1, 2 i 3 ovog člana kada transakcije zaključuju za svoj račun.

XXVI. NEMATERIJALIZOVANE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI, SISTEM PORAVNANJA I NAMIRE, CENTRALNA DRUGA UGOVORNA STRANA (CCP), CENTRALNI DEPOZITAR (CSD)

Nematerijalizovane hartije od vrijednosti i drugi finansijski instrumenti

Član 546

Pojedini pojmovi, u smislu odredbi ovoga dijela zakona, imaju sljedeće značenje:

1) imobilizirani finansijski instrument je finansijski instrument koji je izdat u obliku isprave i položen na zbirnom računu kod centralnog depozitara i koji u pravnom prometu predstavlja elektronski zapis kod centralnog depozitara;
2) nematerijalizovani finansijski instrument je finansijski instrument koji se u obliku elektronskog zapisa vodi kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonima.

Nematerijalizovane hartije od vrijednosti

Član 547

Nematerijalizovane hartije od vrijednosti mogu glasiti samo na ime.

Nematerijalizovane hartije od vrijednosti koje unutar iste vrste daju ista prava, u pravnom prometu su zamjenjivi bez ograničenja, tako da bilo koja obaveza može biti ispunjena prenosom bilo kojeg takvog nematerijalizovane hartije od vrijednosti i povjerilac ne može potraživati pojedinačno određene nematerijalizirane hartije od vrijednosti.

Na nematerijalizirane hartije od vrijednosti ne primjenjuju se odredbe ovog zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Odredbe ovoga poglavlja zakona koje se odnose na nematerijalizovane hartije od vrijednosti primjenjuju se na sve finansijske instrumente iz člana 3 ovog zakona, osim kada je odredbama ovoga dijela zakona drugačije određeno.

Izdavanje i upis nematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 548

Nematerijalizovane hartije od vrijednosti upisuju se kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom kao elektronski zapis u postupku njihovog neposrednog izdavanja u nematerijalizovanom obliku, u kojem slučaju finansijski instrument postoji jedino kao elektronski zapis, nezavisno od toga je li on prethodno izdat u obliku isprave ili je izdat isključivo u nematerijalizovanom obliku.

Za imobilizirane hartije od vrijednosti centralni depozitar kreira elektronske zapise u postupku imobilizacije.

Kod drugog registra iz stava 1 ovog člana ne mogu se upisati nematerijalizovane hartije od vrijednosti iz člana 3 stav 1 Regulative (EU) broj 909/2014.

Prenosive hartije od vrijednosti u nematerijalizovanom obliku u smislu stava 1 ovog člana dužni su izdati:

1) Crna Gora, jedinice lokalne samouprave Crne Gore, privredna društva u kojima Crna Gora ima većinski paket akcija ili većinski udio;
2) centralna banka Crne Gore, razvojna banka Crne Gore i centralni organ za upravljanje i raspolaganje državnom imovinom;

3) subjekti sa sjedištem u Crnoj Gori koji izdaju ili nude hartije od vrijednosti s javnom ponudom na području Crne Gore;
4) kreditne institucije, društva za upravljanje penzionim fondovima, društva za upravljanje investicionim fondovima, društva za osiguranje, investiciona društva, leasing društva, faktoring društva;
5) centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori;
6) berza sa sjedištem u Crnoj Gori; i
7) zatvoreni alternativni investicioni fond s pravnom oblikom sa sjedištem u Crnoj Gori.

Obaveza iz stava 4 tačka 4 ovog člana ne vrijedi u slučaju izdavanja prenosivih hartija od vrijednosti iz člana 4 stav 3 ovog zakona, a subjekti iz stava 4 tačka 4 ovog člana koji izdaju prenosive hartije od vrijednosti iz člana 4 stav 3 ovog zakona dužni su na godišnjem nivou Komisiji dostaviti sljedeće podatke:
1) o broju i vrsti prenosivih hartija od vrijednosti koje su izdali;
2) o ukupnoj vrijednosti prenosivih hartija od vrijednosti koje su izdali (ukupno i po pojedinom izdanju); i
3) o klijentima kojima su takve papire izdali.

Instrumenti tržišta novca koje izdaju subjekti iz stava 4 ovog člana uvijek se izdaju u nematerijalizovanom obliku.

Subjekti sa sjedištem u Crnoj Gori, koji izdaju hartije od vrijednosti koji su uvršteni ili primljeni u trgovinu ili kojima se trguje na nekom od mjesta trgovanja, dužni su ih izdati u nematerijalizovanom obliku.

Hartije od vrijednosti izdate suprotno odredbama st. 4, 6 i 7 ovog člana ne smatraju se finansijskim instrumentima.

Izuzetno od odredbi st. 4, 6, 7 i 8 ovog člana, kada subjekti iz st. 4, 6 i 7 ovog člana izdaju ili nude hartije od vrijednosti iz navedenih stavova van Crne Gore, isti se mogu izdati i u imobiliziranom obliku, u skladu sa zakonodavstvom države u kojoj se izdaju ili nude takve hartije od vrijednosti.

Komisija pravilima detaljnije propisuje strukturu, sadržaj i način i rokove dostavljanja izvještaja iz stava 5 ovog člana.

Dodatne obaveze izdavanja prenosivih hartija od vrijednosti u nematerijalizovanom obliku

Član 549

Kada se na nekom od mjesta trgovanja u Crnoj Gori sklopi transakcija s prenosivim finansijskim instrumentima, te prenosive hartije od vrijednosti kod centralnog depozitara moraju biti upisane kao elektronski zapis prije ili najkasnije na namjeravani datum namire.

Kada se prenosive hartije od vrijednosti uvrštavaju ili primaju u trgovanje, berza, Organizator MTP-a i operater OTP-a dužni su svojim pravilima urediti način na koji će se obezbijediti primjena ove odredbe. Kada se radi o transakciji prenosivim finansijskim instrumentima za koje je berza i/ili Organizator MTP-a i/ili operater OTP-a primio/la zahtjev za uvrštenje ili prijem u trgovinu, te s kojima se u sistem berze i/ili operatera MTP-a i/ili operatera OTP-a trguje do trenutka njihovog uvrštenja ili prijema, a na zahtjev izdavaoca, lice koja za izdavaoca obavlja usluge sprovođenja ponude odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz ili bez obaveze otkupa ili trećeg lica, berza, Organizator MTP-a i operater OTP-a dužni su svojim pravilima urediti:
1) uslove koji se moraju ostvariti da bi takvo trgovanje bilo dozvoljeno;

2) način na koji odlučuje o takvim zahtjevima, te ko može biti podnosilac takvog zahtjeva;
3) način i uslove namire takvih transakcija, i status takvih transakcija u slučaju da se prenosive hartije od vrijednosti ne uvrste ili prime u trgovinu; i
4) uslove za početak takve trgovine.

Prenosive hartije od vrijednosti koji se prenose kao instrument finansijskog obezbjeđenja, u smislu zakona kojim se uređuje finansijsko obezbjeđenje, kod centralnog depozitara moraju biti upisani kao elektronski zapis prije ili najkasnije na namjeravani datum namire.

Ostali oblici izdavanja hartija od vrijednosti

Član 550

Svi ostali subjekti, koji nemaju dužnost iz člana 539 stav 4 ovog zakona, svoje hartije od vrijednosti mogu:
1) izdati u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva;
2) izdati u obliku isprave i imobilizirati ih;
3) izdati u obliku isprave i ne imobilizirati ih.

Subjekti iz stava 1 ovog člana, koji su izdali svoje hartije od vrijednosti u nematerijalizovanom obliku, mogu ih nakon toga izdati u obliku isprave, ako se s time saglase zakoniti imaoci tih hartija od vrijednosti koji predstavljaju najmanje devet desetina osnovnog kapitala ili broja glasova zastupljenih odnosno prisutnih na glavnoj skupštini, skupštini ili drugom odgovarajućem organu prilikom donošenja te odluke.

Imobilizacija hartija od vrijednosti može prestati:
1) istekom roka na koji su hartije od vrijednosti imobilizirane ili
2) ako se s time saglase zakoniti imaoci imobiliziranih hartija od vrijednosti koji predstavljaju najmanje devet desetina osnovnog kapitala ili broja glasova zastupljenih odnosno prisutnih na glavnoj skupštini, skupštini ili drugom odgovarajućem organu prilikom donošenja te odluke ili
3) na neki drugi dopušten način.

U slučaju iz stava 2 i 3 ovog člana, na subjekt I njegove hartije od vrijednosti ne primjenjuju se odredbe ovoga poglavlja zakona.

Zakoniti imalac nematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 551

Zakoniti imalac nematerijalizovane hartije od vrijednosti je subjekt kojem pripada potraživanje odnosno pravo iz nematerijalizovane hartije od vrijednosti.

Nematerijalizovane hartije od vrijednosti vode se na računu kod centralnog depozitara koji glasi na ime njenog zakonitog imaoca ili nominalnog vlasnika koji na osnovu posebnog, posrednog ili neposrednog, odnosa sa zakonitim imaocem za zakonitog imaoca registruje nematrijelizirane hartije od vrijednosti u centralnom depozitaru hartija od vrijednosti na svoje ime, a za račun zakonitog imaoca nematerijalizovane hartije od vrijednosti i da obavlja transakcije vezano uz nematerijalizovane hartije od vrijednosti za račun njhovog stvarnog vlasnika ili drugog nominalnog vlasnika.

Bitni sastojci nematerijalizovane hartije od vrijednosti

Član 552

Nematerijalizovani finansijski instrument mora imati sljedeće bitne sastojke upisane kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom:

1) naznaku vrste hartije od vrijednosti;
2) identifikacione podatke o izdavaocu;
3) ukupan broj izdatih hartija od vrijednosti upisanih kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom, kada je to primjenjivo;
4) ako finansijski instrument glasi na nominalni iznos, ukupni nominalni iznos izdatih hartija od vrijednosti upisanih kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom, kada je to primjenjivo; i
5) datum upisa hartije od vrijednosti kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom, kada je to primjenjivo.

Nematerijalizovana akcija mora, osim sastojaka iz stava 1 ovog člana, imati i sljedeće bitne sastojke upisane kod centralnog depozitara:

1) oznaku roda
2) nominalni iznos na koji glasi ili naznaku da se radi o akciji bez nominalnog iznosa i
3) ako akcija daje posebna prava, sadržaj tih posebnih prava.

Nematerijalizovana obveznica ili drugi nematerijalizovani finansijski instrument, na osnovu kojeg imalac od izdavaoca ima pravo zahtijevati isplatu glavnice i mogućih kamata (nematerijalizovani dužnički finansijski instrument), osim sastojaka iz stava 1 ovog člana mora imati i sljedeće bitne sastojke upisane kod centralnog depozitara, kada je to primjenjivo:

1) nominalni iznos na koji glasi, iznos glavnice;
2) ako imalac ima pravo na isplatu kamata, podatke o kamatnoj stopi i podatke o načinu i periodima obračuna kamate;
3) podatke o dospijeću obaveza izdavaoca iz hartije od vrijednosti;
4) ako izdavaoc ima pravo prijevremenog otkupa:
   a) podatke o otkupnoj vrijednosti za koju može ostvariti to pravo ili načinu određivanja otkupne vrijednosti;
   b) podatke o načinu ostvarenja tog prava; i/ili
   c) moguće druge uslove za ostvarenje tog prava i
5) podatke o danu uz koji se veže pravo na isplatu obroka glavnice ili kamate.

Nematerijalizovani finansijski instrument koji imaocu daje pravo zamijeniti ga za drugi finansijski instrument, osim sastojaka iz stava 1 ovog člana, mora imati i sljedeće bitne sastojke upisane kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom, kada je to primjenjivo:

1) sadržaj prava iz hartije od vrijednosti za koji ga je moguće zamijeniti;
2) iznos u kojem je moguće izvršiti zamjenu;
3) podatke o načinu ostvarenja prava na zamjenu
4) rok za ostvarenje prava na zamjenu, ako je parvo vezano uz rok; i
5) moguće druge uslove za ostvarenje prava na zamjenu.

Nematerijalizovane hartije od vrijednosti, različite od onih iz stava 2 do 4 ovog člana, moraju kod centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom imati upisan tačan sadržaj prava koja daju.

Sticanje nematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 553

Nematerijalizovani finansijski instrument i prava koja proizlaze iz nematerijalizovane hartije od vrijednosti stiču se na osnovu valjanog pravnog posla u trenutku njegovog upisa na račun nematerijalizovanih hartija od vrijednosti sticaoca ili lica koja drži nematerijalizovani finansijski instrument za račun stjicaoca, osim ako trenutak sticanja nije drugačije utvrđen posebnim propisom.

Osim na osnovu valjanog pravnog posla, nematerijalizovani finansijski instrument i prava koja proizlaze iz nematerijalizovane hartije od vrijednosti mogu se steći na osnovu odluke suda odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanjem i na osnovu zakona.

Sticanje iz stava 1 ovog člana, do kojega dolazi na osnovu valjanih pravnih poslova sklopljenih van regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, odluke suda odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanja i na osnovu zakona, sprovodi se u sistemu centralnog depozitara ili drugog registra propisanog posebnim zakonom.

Sticanje iz stava 1 ovog člana, do kojega dolazi na osnovu transakcije sklopljene na regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u ili van regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a, a uz posredovanje učesnika sistema poravnanja i namire, sprovodi se putem sistema poravnanja i namire.

Kada se nematerijalizovane hartije od vrijednosti stiču na mjestu trgovanja, izložena ponuda za prenos nematerijalizovanih hartija od vrijednosti smatra se izjavom o njihovu prenosu, ako je druga strana prihvati, u skladu sa pravilima mjesta trgovanja.

Založno pravo na nematerijalizovanim hartijama od vrijednosti

Član 554

Založno pravo na nematerijalizovanim hartijama od vrijednosti zasniva se na osnovu valjanog pravnog posla, odgovarajućim upisom tog prava na računu nematerijalizovanih hartija od vrijednosti ili na osnovu sudske odluke ili zakona.

Na nematerijalizovanim hartijama od vrijednosti, založnom povjeriocu koji je u skladu s odredbama posebnog zakona ovlašćen na namirenje, dopušteno je namirivanje zalogom osigurane tražbine vansudskim putem.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, vansudsko namirenje zalogom osiguranog potraživanja nije dopušteno:

1) ako su to ugovorne strane ugovorom isključile i
2) kada je riječ o prisilnom založnom pravu.

Nezavisno o pravnom osnovu prestanka, založno pravo na nematerijalizovanim hartijama od vrijednosti prestaje u trenutku njihovog brisanja.

Na nematerijalizovanim hartijama od vrijednosti može se zasnovati samo jedno založno pravo.

Izdavanje potvrda o deponovanim finansijskim instrumentima

Član 555

Potvrda o deponovanim finansijskim instrumentima je finansijski instrument koji sadrži pravo imaoca te hartije od vrijednosti da od izdavaoca potvrde o deponovanju zahtijeva:

1) ispunjenje obaveze iz hartije od vrijednosti na koji se ta potvrda odnosi (osnovni finansijski instrument) i/ili
2) da za njegov račun ostvaruje prava iz osnovne hartije od vrijednosti prema izdavaocu osnovne hartije od vrijednosti.

Izdavalac potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima

Član 556

Izdavalac potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima može biti:

1) izdavalac osnovne hartije od vrijednosti i/ili
2) investiciono društvo ili kreditna institucija koja je u Crnoj Gori ovlašćena neposredno ili preko filijale pružati investicionu uslugu iz člana 60 stav 1 tačka 7 ovog zakona.

Izdavanje potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima kao nematerijalizovani finansijski instrument

Član 557

Potvrda o deponovanim finansijskim instrumentima izdaje se kao nematerijalizovani finansijski instrument.

Za izdavanje potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima moraju biti ispunjeni svi sljedeći uslovi:

1) osnovne hartije od vrijednosti su:
   a) izdate kao nematerijalizovane hartije od vrijednosti upisane kod odgovarajućeg centralnog depozitara ili
   b) na zbirnom računu kod tog centralnog depozitara.
2) osnovne hartije od vrijednosti su kod centralnog depozitara iz tačke 1 ovog stava upisane u korist računa izdavaoca potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima i
3) izdavalac potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima treba obezbijediti da se na teret njegovog računa iz tačke 2 ovoga stava upiše zabrana raspolaganja.

XXVII. SISTEM PORAVNANJA I/ILI NAMIRE

Poravnanje i namira poslova s nematerijalizovanim finansijskim instrumentima

Član 558

Komisija je organ nadležan za sprovođenje Regulative (EU) br. 648/2012 Evropskog parlamenta i Vijeća od 4. jula 2012. o OTC izvedenicama, centralnoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (u daljem tekstu: Regulativa (EU) br. 648/2012) te za obavljanje funkcija i izvršavanje dužnosti propisanih u Regulativi (EU) br. 648/2012 na području Crne Gore.

Komisija je kontaktna tačka za saradnju s ESMA-om.

CBCG je jedinstvena kontaktna tačka za saradnju s EBA-om koja prosljeđuje i razmjenjuje informacije s Komisijom za potrebe sprovođenja Regulative (EU) br. 648/2012.

Smjernice koje Evropski nadzorni organi donose u skladu sa svojim ovlašćenjima iz Regulative (EU) br. 648/2012 obavezujuće su za Komisiju i subjekte

nadzora čije su obaveze određene odredbama ovog zakona i Regulative (EU) br. 648/2012, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) da se, u skladu sa proceduri propisanoj regulativama kojima se osnivaju Evropski nadzorni organi, Komisija izjasnila da se obavezuje u cjelosti ili djelimično pridržavati odredbi pojedine smjernice ili da se do određenog roka namjerava uskladiti s pojedinom smjernicom;
2) da je Komisija na svojoj internetskoj stranici objavila obavještenje o izjašnjenju iz tačke 1 stav 4 ovog člana, pri čemu su stupanja na snagu i početak primjene određeni pojedinom smjernicom, osim kada se Komisija izjasnila o namjeri usklađenja s pojedinim smjernicama do određenog roka, u kojem slučaju su stupanje na snagu i početak primjene određeni izjašnjenjem iz tačke 1 ovog stava.

Poravnanje označava postupak upoređivanja informacija po sklopljenim pravnim poslovima s nematerijalizovanim finansijskim instrumentima, utvrđivanje rokova podmirenja tih pravnih poslova te izračun obaveza za namiru, koji se sprovodi uz ili bez posredovanja centralne druge ugovorne strane.

Kada se poravnanje sprovodi uz posredovanje centralne druge ugovorne strane, na sistem poravnanja i na poslovanje centralne druge ugovorne strane primjenjuju se odredbe Regulative (EU) br. 648/2012.

Posebna novacija, u smislu poravnanja koje se sprovodi uz posredovanje centralne druge ugovorne strane iz stava 6 ovog člana, označava postupak u kojem se obavezni odnos između kupca i prodavca u transakciji koja se poravnava zamjenjuje s dva novonastala obavezna odnosa u kojima centralna druga ugovorna strana postaje kupac prvobitnom prodavcu i prodavac prvobitnom kupcu, pri čemu raniji obavezni odnos između prvobitnog kupca i prodavca prestaje.

Posebna novacija, u smislu stava 7 ovog člana, nema značenje u smislu posebnog zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, te se na istu ne primjenjuju odredbe u smislu zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi.

U slučaju da centralna druga ugovorna strana iz stava 6 ovog člana primjenjuje novaciju iz stava 7 ovog člana, dužna je u svojim pravilima odrediti trenutak u kojem novacija nastaje odnosno trenutak kada se novirana transakcija u sistemu kojim upravlja centralna druga ugovorna strana smatra prihvaćenom i konačnom u smislu odredbi ovog zakona o konačnosti namire u sistemima za namiru finansijskih instrumenata odnosno zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sistemima.

Odredbe stava 8 ovog člana na odgovarajući se način primjenjuju i u slučaju kada centralna druga ugovorna strana iz stava 6 ovog člana poravnanje ne obavlja uz primjenu novacije.

Sistem poravnanja i/ili namire

Član 559

Sistem poravnanja je sistem koji:

1) vodi ili kojim upravlja centralna druga ugovorna strana koja, u skladu s odredbama Regulative (EU) br. 648/2012, dobije odobrenje za rad od strane Komisije ili odgovarajućeg nadležnog organa druge države članice odnosno koju je priznala ESMA;

2) vodi ili kojim upravlja drugo pravno lice koe za to dobije odobrenje Komisije, a koje ne pruža usluge centralne druge ugovorne strane u smislu Regulative (EU) br. 648/2012 (u daljem tekstu: operater sistema poravnanja).

Sistem namire je sistem koji vodi ili kojim upravlja centralni depozitar, u skladu s odredbama Regulative (EU) br. 909/2014, i kao operater sistema namire u smislu zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sistemima i sistemima za namiru finansijskih instrumenata.

Sistem poravnanja i/ili namire iz st. 1 i 2 ovog člana mora ispunjavati i sljedeće uslove:

1) omogućavati poravnanje i/ili namiru poslova s finansijskim instrumentima sklopljenim na regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u ili van regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a, uz posredovanje člana učesnika, u skladu s unaprijed propisanim pravilima tog sistema; i
2) imati utvrđene pravne odnose između svojih članova i između tih članova i operatera tog sistema, kojim se uređuju njihova međusobna prava i obaveze u vezi s poravnanjem i/ili namirom poslova s finansijskim instrumentima.

Osim uslova iz st. 1 do 3 ovog člana, sistem poravnanja i/ili namire mora ispunjavati uslove propisane posebnim dijelom zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sistemima i sistemima za namiru finansijskih instrumenata, a na operatera sistema poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju i odredbe člana 289 st. 1 do 6 i člana 293 ovog zakona.

Na upravu i nadzorni odbor operatera sistema poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o upravi i nadzornom odboru centralnog depozitara.

Na postupak izdavanja odobrenja za vođenje ili upravljanje sistemom poravnanja, proširenje i ukidanje tog odobrenja i nadzor nad operaterom sistema poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana primjenjuju se na odgovarajući način odredbe ovog zakona koje se primjenjuju na berzu.

Izuzetno od stava 6 ovog člana, na postupak izdavanja odobrenja za vođenje ili upravljanje sistemom poravnanja, proširenje i ukidanje tog odobrenja i nadzor nad operaterom sistema poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Regulative (EU) br. 909/2014 i odredbe ovog zakona koje se odnose na centralni depozitar, kada je operater sistema poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana centralni depozitar.

Kada poslove vođenja ili upravljanja sistemom poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana obavlja poslovni subjekt čije je osnovno poslovanje već regulisano propisima iz nadležnosti Komisije, na sprovođenje nadzora nad takvim subjektom nadzora takođe se primjenjuju odredbe zakona kojim je regulisano osnivanje i poslovanje takvih subjekata.

Operater sistema poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana dužan je donijeti i primjenjivati operativna pravila rada kojim detaljno određuje i pojašnjava način obavljanja usluga koje pruža.

Na operativna pravila rada operatera sistema poravnanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o operativnim pravilima rada centralnog depozitara.

Stečaj, sanacija, likvidacija i druge mjere protiv učesnika u sistemu poravnanja i/ili namire kao i pravnih lica koje sklapaju transakcije na ili van regulisanog tržišta i MTP-a

Član 560

Ako se u skladu s propisom kojim se uređuje stečaj i likvidacija kreditnih institucija ostvare uslovi otvaranja postupka zbog insolventnosti nad kreditnom institucijom koja u platnom sistemu kojim upravlja centralna banka ima otvoren namjenski novčani račun preko kojeg se, u skladu sa zahtjevima platforme koja omogućava namiru transakcija s finansijskim instrumentima po načelu isporuka uz plaćanje u novcu centralne banke, sprovode nalozi za prenos novčanih sredstava u svrhu novčane namire transakcija s finansijskim instrumentima koje:

- na regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u, za svoj račun ili za račun svojih klijenata, sklapaju suakciji u sistemu poravnanja i/ili namire, uključujući i takvu kreditnu instituciju;
- van regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a sklapaju suakciji u sistemu poravnanja i/ili namire, uključujući i takvu kreditnu instituciju ili druga pravna lica, ako se na takve transakcije primjenjuje obaveza poravnanja u skladu sa Regulativi (EU) br. 648/2012, otvaranje postupka zbog insolventnosti nad takvom kreditnom institucijom neće predstavljati zabranu prenosa novčanih sredstava na takvom namjenskom novčanom računu, ako je takav prenos potreban kako bi se omogućila novčana namira onih transakcija koje se u skladu sa zahtjevima platforme koja omogućava namiru transakcija s finansijskim instrumentima po načelu isporuka uz plaćanje u novcu centralne banke smatraju prihvaćenim i neopozivim i posljedično nalog za prenos novčanih sredstava se smatra prihvaćenim i neopozivim u platnom sistemu kojim upravlja centralna banka.

S nalozima za prenos novčanih sredstava na namjenskom novčanom računu kreditne institucije nad kojom je otvoren postupak zbog insolventnosti postupa se u skladu s pravilima rada platnog sistema kojim upravlja centralna banka sve dok se taj namjenski novčani račun kreditne institucije nad kojom je pokrenut postupak zbog insolventnosti ne zatvori u skladu s propisima kojima se uređuje stečaj i likvidacija kreditnih institucija.

Ako se ostvare uslovi otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu poravnanja i/ili namire, a kreditna institucija, u skladu sa zahtjevima platforme koja omogućava namiru transakcija s finansijskim instrumentima po načelu isporuka uz plaćanje u novcu centralne banke, u platnom sistemu kojim upravlja centralna banka ima otvoren namjenski novčani račun preko kojeg za tog učesnika sprovodi naloge za prenos novčanih sredstava u svrhu novčane namire transakcija s finansijskim instrumentima koje je:

- na regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u, za svoj račun ili za račun svojih klijenata, sklopio taj učesnik u sistemu poravnanja i/ili namire;
- van regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, za svoj račun ili za račun svojih klijenata, sklopio taj učesnik u sistemu poravnanja i/ili namire, ako se na takve transakcije primjenjuje obaveza poravnanja u skladu sa Regulativi (EU) br. 648/2012, otvaranje postupka zbog insolventnosti nad takvim učesnikom u sistemu poravnanja i/ili namire neće predstavljati zabranu prenosa novčanih sredstava na takvom namjenskom novčanom računu kreditne institucije, ako je takav prenos potreban kako bi se omogućila novčana namira onih transakcija koje se u skladu sa zahtjevima platforme koja omogućava namiru transakcija s finansijskim instrumentima po načelu isporuka uz plaćanje u novcu centralne banke smatraju prihvaćenim i neopozivim te se posljedično nalog za prenos novčanih sredstava smatra

prihvaćenim i neopozivim u platnom sistemu kojim upravlja centralna banka.

Otvaranje stečaja, sanacije ili postupka likvidacije nad subjektima iz stava 1 ovog člana, kao i preduzimanje drugih pravnih mjera, kada su posljedice takvih postupaka ili mjera suspenzija ili prestanak ispunjavanja obaveza od strane subjekata iz stava 1 ovog člana ili ograničenje njihove sposobnosti slobodnog raspolaganja imovinom, uključujući i privremene zabrane iz ovog zakona i posebnog zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija koje se primjenjuju kod otvaranja postupka zbog insolventnosti nad kreditnom institucijom, nemaju pravne učinke prema primaocu finansijskog obezbjeđenja u smislu posebnog zakona kojim se uređuje finansijsko obezbjeđenje, u odnosu na instrument finansijskog obezbjeđenja koji je od strane učesnika u sistemu poravnanja i/ili namire ili drugih pravnih lice koje transakcije sklapaju:

1) na regulisanom tržištu
2) na MTP-u
3) na OTP-u
4) van regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, ako, u skladu sa zakonom ili regulativama Evropske unije, takve transakcije podliježu obavezi poravnanja posredstvom operatera sistema poravnanja, prenesen na drugog učesnika ili operatera sistema poravnanja (primaoca finansijskog obezbjeđenja) ili nad kojim je u korist drugog učesnika ili operatera sistema poravnanja zasnovano posebno založno pravo u smislu posebnog zakona kojim je regulisano finansijsko obezbjeđenje, pod uslovima utvrđenim u pravilima operatera sistema poravnanja.

Otvaranje stečajnog postupka ne utiče na kvalifikovane finansijske ugovore koji su poravnati posredstvom centralne druge ugovorne strane ako su ugovorne strane ugovorile obračunavanje (netiranje), pa se naknada zbog neispunjenja može tražiti u skladu sa sadržajem ugovora.

Ako nakon obračunavanja (netiranja) međusobnih potraživanja preostane obaveza stečajnoga dužnika, povjerilac takvo potraživanje može da ostvari u stečajnom postupku kao stečajni povjerilac.

Kvalifikovanim finansijskim ugovorima u smislu ovog dijela zakona smatraju se kvalifikovani finansijski ugovori kako su definisani odredbama zakona kojim je uređen stečajni postupak, a u kojima je jedna od ugovornih strana centralna druga ugovorna strana.

Zaštita iz ovog člana primjenjuje se ako je nalog unesen u sistem poravnanja prije otvaranja stečajnog postupka, sanacije ili postupka likvidacije subjekata iz stava 1 ovog člana.

Zaštita iz ovog člana ne primjenjuje se na naloge koji su prihvaćeni u sistem poravnanja, ali su naknadno otkazani u skladu sa pravilima sistema poravnanja.

Finansijsko obezbjeđenje

Član 561

Instrument finansijskog obezbjeđenja koji je dat u vezi sa učestvovanjem u sistemu za poravnanje ili namiru finansijskih instrumenata i koji je predat operateru sistema ili učesniku u sistemu isključuje se iz stečajne mase:

1) učesnika u sistemu koji je dao instrument finansijskog obezbjeđenja, ili

2) učesnika u sistemu koji s tim sistemom ima sklopljene sporazume o interoperabilnosti u smislu posebnog zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sistemima i sistemima za namiru finansijskih instrumenata, a koji je dao instrument finansijskog obezbjeđenja, ili
3) operatera sistema s kojim taj sistem ima sklopljene sporazume o interoperabilnosti u smislu dijela zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sistemima i sistemima za namiru finansijskih instrumenata, a koji nije učesnik, ili
4) bilo koje druge lica koja je dala instrument finansijskog obezbjeđenja u slučaju otvaranja stečajnog postupka nad bilo kojim od navedenih subjekata.

Otvaranje stečajnog postupka nad učesnikom u sistemu za poravnanje ili namiru finansijskih instrumenata neće spriječiti korištenje:

1) novčanih sredstava i finansijskih instrumenata u smislu ovog zakona, položenih i upisanih na računima kolaterala u smislu zakona kojim je regulisano finansijsko obezbjeđenje koji nisu opterećeni stvarnim pravima u korist trećih lica;
2) finansijskih instrumenata na računima kolaterala u smislu zakona kojim je regulisano finansijsko obezbjeđenje subjekta u stečaju upisanih kao finansijsko obezbjeđenje za kredit, u smislu dijela zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sistemima i sistemima za namiru finansijskih instrumenata, pružen sistemu za namiru finansijskih instrumenata ako takav kredit, u skladu sa ugovoru o kreditu, može biti isplaćen za svrhe ispunjenja obaveza subjekta u stečaju koje proizlaze iz naloga za namiru unesenih u sistem najkasnije na sistemski radni dan koji je počeo na datum kada je stečajni postupak otvoren (sistemski radni dan je ciklus izvršenja naloga definiran u operativnim pravilima sistema za namiru finansijskih instrumenata, tokom kojeg se izvršavaju poravnanje i namira, kao i ostale povezane radnje, a takav dan može završiti i sljedećeg kalendarskog dana).

Finansijsko obezbjeđenje i posebno založno pravo

Član 562

Finansijski instrumenti i novčana sredstva učesnika sistema poravnanja iz ovog zakona, i finansijski instrumenti i novčana sredstva klijenata učesnika sistema poravnanja iz ovog zakona, nad kojima je zasnovano finansijsko obezbjeđenje u korist operatera sistema poravnanja u smislu zakona kojim se uređuje finansijsko obezbjeđenje, ne ulaze u imovinu niti u stečajnu ili likvidacionu masu operatera sistema poravnanja niti mogu biti predmet izvršenja protiv operatera sistema poravnanja.

Novčana sredstva na računu operatera sistema za poravnanje finansijskih instrumenata otvorenom u platnom sistemu kod Centralne banke Crne Gore nad kojima je zasnovano posebno založno pravo, u smislu posebnog zakona kojim je regulisano finansijsko obezbjeđenje, ne mogu biti predmet izvršenja protiv operatera sistema poravnanja. Operater sistema za poravnanje finansijskih instrumenata dužan je Komisiji prijaviti račune na kojima drži isključivo sredstva nad kojima je zasnovano takvo posebno založno pravo.

Komisija operateru platnog sistema dostavlja obavještenje o tim računima.

Operater sistema za poravnanje finansijskih instrumenata na takvim računima ne smije držati sopstvena sredstva.

Odredbe stava 1 ovog člana ne primjenjuju se ako ugovorom o finansijskom osiguranju dolazi do prenosa instrumenta finansijskog obezbjeđenja, u smislu posebnog zakona kojim je regulisano finansijsko obezbjeđenje, na operatera sistema poravnanja, što ne isključuje pravo učesnika sistema poravnanja iz ovog zakona i klijenata učesnika poravnanja na primjenu prijevremenog prestanka obaveza u smislu zakona kojim je regulisano finansijsko obezbjeđenje.

Operater sistema poravnanja ovlašćen je da raspolaže instrumentima finansijskog obezbjeđenja iz st. 1, 2 i 3 ovog člana u skladu sa pravilima sistema poravnanja, odredbama zakona kojim se uređuje finansijsko obezbjeđenje, te odredbama Regulative (EU) br. 648/2012.

Pobijanje ili osporavanje postupaka za prenos imovine i pozicija klijenata članova sistema

Član 563

U slučaju da se nad učesnikom sistema poravnanja iz ovog zakona pokrene stečajni postupak ili drugi postupak radi insolventnosti, stečajni upravnik učesnika sistema poravnanja nije ovlašćen pobijati ili osporavati postupke za prenos imovine i pozicija klijenata članova sistema poravnanja koje drži član sistema poravnanja nad kojim je stečajni postupak ili drugi postupak radi insolventnosti pokrenut, a koji su pokrenuti u skladu sa odredbama Regulative (EU) br. 648/2012.

Poravnanje i namira transakcija s finansijskim instrumentima sklopljenih na regulisanom tržištu, MTP-u i OTP-u u Crnoj Gori

Član 564

Poravnanje i namira transakcija sklopljenih na regulisanom tržištu, MTP-u i OTP-u u Crnoj Gori s nematerijalizovanim finansijskim instrumentima koji su upisani u centralnom depozitaru, obavlja se putem sistema poravnanja i/ili namire kojeg izabere berza, organizator MTP-a odnosno operater OTP-a u svrhu poravnanja i/ili namire pojedinačnih ili svih transakcija sklopljenih na regulisanom tržištu, MTP-u ili OTP-u kojim upravlja.

Na izbor sistema iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe čl. 35 i 36 Regulative (EU) br. 600/2014 i člana 53 Regulative (EU) br. 909/2014.

Odredbe stava 1 i 2 ovog člana na odgovarajući se način primjenjuju na potvrde o deponovanim finansijskim instrumentima koje su radi osiguranja poravnanja i namire izdate na način propisan ovim zakonom.

Transakcije u okviru grupe

Član 565

Kada je u pitanju nefinansijska druga ugovorna strana, unutargrupna transakcija predstavlja ugovor o OTC izvedenicama koji je sklopljen sa drugom ugovornom stranom koja čini dio iste grupe, pod uslovom da su obje druge ugovorne strane u cijelosti obuhvaćene istom konsolidacijom, i da podliježu odgovarajućoj centralizovanoj procjeni rizika kao i postupcima mjerenja i kontrole rizika, i da druga

ugovorna strana ima poslovno sjedište u Uniji ili, ukoliko ima poslovno sjedište u trećoj zemlji, da je Evropska Komisija donijela pravila u vezi sa tom trećom zemljom.

Kada je u pitanju finansijska druga ugovorna strana, unutargrupna transakcija označava:

1) Ugovor o OTC izvedenicama koji je sklopljen sa drugom ugovornom stranom koja čini dio iste grupe, pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:
   a) finansijska druga ugovorna strana ima poslovno sjedište u uniji ili, ukoliko ima poslovno sjedište u trećoj zemlji, komisija je donijela provedbeni akt u vezi sa tom trećom zemljom;
   b) druga druga ugovorna strana je finansijska druga ugovorna strana, finansijski holding, finansijska institucija ili društvo za pomoćne usluge koje podliježu odgovarajućim bonitetnim zahtjevima;
   c) obje druge ugovorne strane su u cijelosti obuhvaćene istom konsolidacijom;
   d) obje druge ugovorne strane podliježu odgovarajućoj centralizovanoj ocjeni rizika, kao i postupcima mjerenja i kontrole rizika;
2) ugovor o OTC izvedenicama koji je sklopljen sa drugom drugom ugovornom stranom koja je dio istog institucionalnog programa zaštite, u skladu sa članom 80 stav 8 Direktive 2006/48/EZ, pod uslovom da je ispunjen uslov iz tačke 1 podtačke b ovog stava;
3) ugovor o OTC izvedenicama koji je sklopljen između kreditnih institucija povezanih sa istim centralnim organom ili između takve kreditne institucije i centralnog organa, kako je navedeno u članu 3 stav 1 Direktive 2006/48/EZ;
4) ugovor o OTC izvedenicama koji je sklopljen sa nefinansijskom drugom ugovornom stranom koja je dio iste grupe, pod uslovom da su obje druge ugovorne strane u cjelosti obuhvaćene istom konsolidacijom, da podliježu odgovarajućoj centralizovanoj ocjeni rizika kao i postupcima mjerenja i kontrole rizika, i da druga ugovorna strana ima poslovno sjedište u Uniji ili u jurisdikciji treće zemlje za koju je Komisija donijela provedbeni akt u u vezi sa tom trećom zemljom.

Za potrebe ovog člana, smatra se da su druge ugovorne strane obuhvaćene istom konsolidacijom ukoliko su:

1) uključene u konsolidaciju u skladu sa Direktivom 83/349/EEZ ili Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) donesenim u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1606/2002 ili, u pogledu grupe čije matično društvo ima sjedište u trećoj zemlji, u skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim principima treće zemlje, za koje je utvrđeno da su ekvivalentni MSFI-ju u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1569/2007 (ili računovodstvenim standardima treće zemlje čija je upotreba dozvoljena u skladu sa članom 4 te Regulative); ili
2) obuhvaćene istim nadzorom na konsolidovanoj osnovi u skladu sa Direktivom 2006/48/EZ ili Direktivom 2006/49/EZ, odnosno, u pogledu grupe čije matično društvo ima sjedište u trećoj zemlji, istim nadzorom na konsolidovanoj osnovi koji vrši nadležni organ te treće zemlje, a koji je potvrđen kao ekvivalentan onom koji je uređen principima utvrđenim u članu 143 Direktive 2006/48/EZ ili članu 2 Direktive 2006/49/EZ.

Obaveza poravnanja

Član 566

Druge ugovorne strane izvršavaju poravnanje ugovora o OTC izvedenicama koje se odnose na vrstu OTC izvedenica za koje je utvrđeno da podliježu obavezi poravnanja u skladu sa članom 567 stav 2 ovog člana, pod uslovom da ti ugovori ispunjavaju oba sljedeća zahtjeva:

1) da su ugovori sklopljeni na jedan od sljedećih načina:
   a) između dvije finansijske druge ugovorne strane;
   b) između finansijske druge ugovorne strane i nefinansijske druge ugovorne strane koja ispunjava uslove iz člana 571 stav 1 tačke 2 ovog zakona;
   c) između dvije nefinansijske druge ugovorne strane koje ispunjavaju uslove iz člana 571 stav 1 tačke 2 ovog zakona;
   d) između finansijske druge ugovorne strane ili nefinansijske druge ugovorne strane koja ispunjava uslove iz člana 571 stav 1 tačke 2 ovog zakona i subjekta koji ima poslovno sjedište u trećoj zemlji, a koji bi podlijegao obvaezi poravnanja kada bi imao poslovno sjedište u Uniji;
   e) između dva subjekta koja imaju poslovno sjedište u jednoj ili više trećih zemalja, a koji bi podlijegali obavezi poravnanja kada bi imali poslovno sjedište u Uniji, pod uslovom da ugovor ima direktan, značajan i predvidiv uticaj unutar Unije ili kada je takva obaveza potrebna ili primjerena radi sprečavanja izbjegavanja odredbi ove Regulative;
2) da su ugovori sklopljeni ili obnovljeni:
   a) na ili nakon datuma od kojeg obaveza poravnanja proizvodi učinke; ili
   b) prilikom ili nakon obavijesti kako je navedeno u članu 567 stav 1 ovog zakona, ali prije datuma od kojeg obaveza poravnanja proizvodi učinke, ukoliko ti ugovori imaju preostalo dospijeće veće od minimalnog preostalog dospijeća koje je odredila Komisija u skladu sa članom 567 stav 2 tačka 3 ovog zakona.

Ne dovodeći u pitanje tehnike smanjenja rizika iz člana 573 ovog zakona ugovori o OTC izvedenicama koji čine unutargrupne transakcije, kako su opisane u članu 565 ovog zakona, ne podliježu obavezi poravnanja.

Izuzeće navedeno u stavu 2 ovog člana primjenjuje se samo:

1) kada su dvije druge ugovorne strane sa poslovnim sjedištem u Uniji, koje pripadaju istoj grupi, najprije obavijestile njihove nadležne organe pisanim putem da planiraju koristiti izuzeće za ugovore o OTC izvedenicama koje su međusobno zaključile;
2) obavještenje se daje najmanje 30 kalendarskih dana prije korišćenja izuzeća.

U roku od 30 kalendarskih dana od prijema tog obavještenja, nadležni organi mogu izraziti prigovor na korišćenje tog izuzeća ako transakcije između drugih ugovornih strana ne ispunjavaju uslove utvrđene u članu 565 ovog zakona, ne dovodeći u pitanje pravo nadležnih organa da izraze prigovor i nakon isteka roka od 30 kalendarskih dana ukoliko se uslovi više ne ispunjavaju.

U slučaju neslaganja između nadležnih organa, ESMA može pomoći tim organima u postizanju sporazuma u skladu sa svojim ovlaštenjima na osnovu člana 19. Regulative (EU) br. 1095/2010, na ugovore o OTC izvedenicama između dvije druge ugovorne strane koje pripadaju istoj grupi i koje imaju poslovno sjedište u državi članici i u trećoj zemlji, ukoliko je druga ugovorna strana sa poslovnim sjedištem u Uniji dobila odobrenje za primjenu izuzeća od svog nadležnog organa u roku od 30 dana od prijema obavještenja od druge ugovorne strane sa poslovnim sjedištem u Uniji, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz člana 565 ovog zakona.

Komisija o toj odluci obavještava ESMA-u.

Poravnanje ugovora o OTC izvedenicama koje podliježu obavezi poravnanja u skladu sa stavom 1 ovog člana vrši se posredstvom centralne druge ugovorne strane koja ima odobrenje u skladu sa članom 576 ovog zakona ili koja je priznata u skladu sa članom 588 ovog zakona za obavljanje poravnanja te vrste OTC izvedenica i koja je navedena u registru u skladu sa članom 568 stav 2 tačka 2 ovog zakona.

U tu svrhu, druga ugovorna strana postaje član sistema poravnanja, klijent ili uspostavlja neizravne dogovore o poravnanju sa članom sistema poravnanja, pod uslovom da ti dogovori ne povećavaju rizik druge ugovorne strane i da se osigurava da imovina i pozicije druge ugovorne strane uživaju zaštitu koja je ekvivalentna onoj propisanoj u čl. 602 i 603 ovog zakona.

Postupak obaveze poravnanja

Član 567

Kada Komisija izda odobrenje centralnoj drugoj ugovornoj strani za obavljanje poravnanja određene vrste OTC izvedenica u skladu sa čl. 576 ili 578 ovog zakona, ona o tom odobrenju odmah obavještava ESMA-u.

Pristup centralnoj drugoj ugovornoj strani

Član 568

Centralna druga ugovorna strana koja ima odobrenje za obavljanje poravnanja ugovora o OTC izvedenicama dužna je prihvatiti obavljanje poravnanja ovih ugovora na nediskriminatornoj i transparentnoj osnovi i ova obaveza važi bez obzira na to sa kojeg mjesta trgovanja dolazi zahtjev za poravnanjem, odnosno bez obzira na mjesto trgovanja na kojem je sklopljen ugovor o OTC izvedenicama.

Centralna druga ugovorna strana može postaviti uslove koje mora ispuniti mjesto trgovanja da bi pristupilo poravnanju putem te centralne druge ugovorne strane i ti uslovi obuhvataju, između ostalog, operativne i tehničke zahtjeve koje centralna druga ugovorna strana smatra potrebnim za nesmetano i sigurno obavljanje poravnanja, a posebno zahtjeve koji se odnose na upravljanje rizicima povezanima sa ovim procesom.

Centralna druga ugovorna strana je dužna u roku od najviše tri mjeseca od dana prijema službenog zahtjeva za pristup mjesta trgovanja donijeti odluku o tome da li će odobriti ili odbiti taj zahtjev.

Odluka mora biti donesena jasno i blagovremeno, kako bi se omogućilo efikasno funkcionisanje tržišta i pravna sigurnost svih uključenih strana.

U slučaju da centralna druga ugovorna strana odbije dati pristup mjestu trgovanja u skladu sa ovim članom, obavezna je dostaviti detaljno i opširno obrazloženje razloga za takvo odbijanje i ovo obrazloženje mora jasno navesti činjenice i okolnosti na kojima se zasniva odbijanje, sa posebnim osvrtom na operativne, tehničke ili druge relevantne razloge.

Pristup centralnoj drugoj ugovornoj strani može biti odbijen ne samo od strane same centralne druge ugovorne strane, već i od strane nadležnih organa mjesta trgovanja i centralne druge ugovorne strane.

Takvo odbijanje moguće je samo u izuzetnim okolnostima, i to ukoliko bi odobrenje pristupa ugrozilo nesmetano i uredno funkcionisanje tržišta ili izazvalo negativan uticaj na sistemski rizik unutar finansijskog sistema.

Nadležni organi dužni su u takvim slučajevima detaljno obrazložiti razloge odbijanja i postupati u skladu sa principima transparentnosti i pravičnosti.

Ukoliko dođe do neslaganja između nadležnih organa mjesta trgovanja i centralne druge ugovorne strane u pogledu pristupa, ESMA ima nadležnost da interveniše i rješava takve sporove.

ESMA postupa u skladu sa svojim ovlaštenjima utvrđenim članom 19 Regulative (EU) br. 1095/2010, obezbjeđujući time usklađenu i blagovremenu odluku koja doprinosi stabilnosti i efikasnosti tržišta.

Pristup mjestu trgovanja

Član 569

Mjesto trgovanja je dužno da na zahtjev centralne druge ugovorne strane, koja ima odobrenje za obavljanje poravnanja ugovora o OTC izvedenicama kojima se trguje na tom mjestu trgovanja, obezbijedi pristup podacima o trgovanju.

Ovaj pristup mora biti omogućen na način koji je nediskriminirajući i transparentan, čime se garantuje ravnopravnost i pravičnost među svim centralnim drugim ugovornim stranama.

Kada centralna druga ugovorna strana podnese službeni zahtjev mjestu trgovanja za pristup podacima ili sistemu mjesta trgovanja, mjesto trgovanja je obavezno da na takav zahtjev odgovori u roku od najviše tri mjeseca od dana prijema zahtjeva.

U slučaju da mjesto trgovanja odluči odbiti zahtjev za pristup centralne druge ugovorne strane, dužno je o toj odluci obavijestiti centralnu drugu ugovornu stranu i dostaviti detaljno obrazloženje razloga odbijanja, uključujući sve relevantne činjenice i okolnosti koje su dovele do takve odluke.

Bez prejudiciranja bilo kakve odluke nadležnih organa mjesta trgovanja ili centralne druge ugovorne strane, mjesto trgovanja je dužno da obezbijedi pristup centralnoj drugoj ugovornoj strani u roku od tri mjeseca od dana kada je izdato pozitivno odobrenje za pristup.

Pristup centralne druge ugovorne strane mjestu trgovanja može se odobriti samo ukoliko:

1) takav pristup ne zahtijeva međudjelovanje sa drugim stranama ili sistemima koje bi moglo otežati ili usporiti pristup;
2) ne postoji prijetnja nesmetanom i urednom funkcionisanju tržišta, posebno u pogledu fragmentacije likvidnosti;
3) mjesto trgovanja je uspostavilo odgovarajuće mehanizme i procedure za sprečavanje fragmentacije likvidnosti, obezbjeđujući time stabilnost i efikasnost tržišta.

Obaveza izvještavanja

Član 570

Druge ugovorne strane i centralne druge ugovorne strane dužne su da obezbijede dostavljanje podataka o svim ugovorima o izvedenicama koje su sklopile, kao i o svim izmjenama ili prekidima tih ugovora, trgovinskom repozitoriju koji je registriran u skladu sa ovim zakonom.

Izvještaji se moraju dostaviti najkasnije sljedeći radni dan nakon sklapanja, izmjene ili prekida ugovora.

Obaveza izvještavanja odnosi se na ugovore o izvedenicama koji:

1) su sklopljeni prije 16. avgusta 2012. i na taj datum su i dalje važeći;

2) su sklopljeni na ili nakon 16. avgusta 2012.

Druge ugovorne strane ili centralne druge ugovorne strane koje podležu obavezi izvještavanja mogu delegirati dostavljanje podataka o ugovorima o izvedenicama trećim licima i dužne su obezbijediti da se podaci o njihovim ugovorima o izvedenicama dostavljaju bez nepotrebnog udvostručavanja.

Druge ugovorne strane su dužne voditi evidenciju o svim ugovorima o izvedenicama koje su sklopile, kao i o svim njihovim izmjenama, najmanje pet godina nakon prestanka važenja ugovora.

U slučaju da trgovinski repozitorij nije dostupan za evidentiranje podataka o ugovoru o izvedenicama, druge ugovorne strane i centralne druge ugovorne strane osiguravaju dostavljanje tih podataka ESMA-i.

ESMA potom omogućava svim relevantnim subjektima iz ovog zakona pristup tim podacima, u cilju omogućavanja efikasnog izvršavanja njihovih nadležnosti i mandata.

Smatra se da druge ugovorne strane ili centralne druge ugovorne strane, kao i subjekti koji dostavljaju podatke u njihovo ime trgovinskom repozitoriju ili ESMA-i, ne krše bilo kakva ograničenja u pogledu otkrivanja podataka koja nameću ugovor, zakonski ili drugi propisi. Izvještajni subjekti, njihovi direktori i zaposleni ne snose odgovornost za otkrivanje podataka u skladu sa ovom odredbom.

Nefinansijske druge ugovorne strane

Član 571

Kada nefinansijska druga ugovorna strana zauzima pozicije u ugovorima o OTC izvedenicama koje prelaze prag poravnanja, utvrđen u skladu sa stavom 3 ovog člana, ta nefinansijska druga ugovorna strana:

1) je dužna da o tome odmah obavijesti ESMA-u i nadležni organ određeno u skladu sa stavom 5 ovog člana;
2) počinje podlijegati obavezi poravnanja za sve buduće ugovore u skladu sa ovim zakonom ako prosjek njene pozicije tokom 30 radnih dana premaši određeni prag;
3) obavlja poravnanje svih relevantnih budućih ugovora u roku od četiri mjeseca od dana kada počinje podlijegati obavezi poravnanja.

Nefinansijska druga ugovorna strana koja je počela podlijegati obavezi poravnanja prema stavu 1 tačka 2 ovog člana može prestati podlijegati toj obavezi ukoliko, nakon podnošenja dokaza nadležnom organu iz stava 5 ovog člana, dokaže da prosjek njene pozicije tokom 30 radnih dana ne prelazi prag poravnanja.

Nefinansijska druga ugovorna strana u izračun pozicije uključuje sve ugovore o OTC izvedenicama koje je sklopila ili druge nefinansijske subjekte u grupi kojoj ta strana pripada, pod uslovom da ti ugovori objektivno mjerljivo ne smanjuju rizike koji su direktno povezani sa komercijalnim aktivnostima ili aktivnostima finansiranja poslovanja nefinansijske druge ugovorne strane ili njene grupe.

Svaka država članica je obavezna da odredi nadležni organ odgovorno za nadzor i osiguranje ispunjavanja obaveza iz stava 1 ovog člana.

Tehnike smanjenja rizika ugovora o OTC izvedenicama čije se poravnanje ne obavlja posredstvom centralne druge ugovorne strane

Član 572

Finansijske druge ugovorne strane i nefinansijske druge ugovorne strane koje zaključuju ugovore o OTC izvedenicama čije se poravnanje ne obavlja putem

centralne druge ugovorne strane, dužne su da obezbijede, uz dužnu pažnju, postojanje adekvatnih procedura i aranžmana za mjerenje, praćenje i smanjenje operativnog rizika i rizika druge ugovorne strane, uključujući najmanje:

1) blagovremenu potvrdu, kad je prikladno, elektronskim putem, uslova relevantnog ugovora o OTC izvedenicama;
2) pouzdane i otporne formalizovane procedure koje podliježu reviziji, radi usklađivanja portfolija, upravljanja povezanog rizika, ranog otkrivanja i rješavanja sporova između ugovornih strana, kao i praćenja vrijednosti važećih ugovora.

Finansijske i nefinansijske druge ugovorne strane iz člana 571 ovog zakona dužne su da na dnevnoj bazi utvrđuju tekuću tržišnu vrijednost važećih ugovora a ukoliko tržišni uslovi onemogućavaju vrednovanje prema tekućoj tržišnoj vrijednosti, vrednovanje se obavlja pouzdanim i razumnim modelima.

Finansijske druge ugovorne strane moraju imati procedure za upravljanje rizicima koje zahtijevaju blagovremenu, tačnu i odgovarajuće odvojenu razmjenu kolaterala za ugovore o OTC izvedenicama sklopljene na ili nakon 16. avgusta 2012.

Nefinansijske druge ugovorne strane iz člana 571 ovog zakona imaju slične procedure za ugovore sklopljene prilikom ili nakon prelaska praga poravnanja.

Finansijske druge ugovorne strane moraju održavati odgovarajući i srazmjeran nivo kapitala za upravljanje rizicima koji nisu pokriveni primjerenom razmjenom kolaterala.

Zahtjev iz stava 3 ovog člana ne primjenjuje se na unutargrupne transakcije iz člana 565 ovog zakona koje su zaključile druge ugovorne strane sa sjedištem u istoj državi članici, pod uslovom da ne postoje praktične ili pravne prepreke za brz prijenos kapitala ili otplatu obaveza između tih ugovornih strana.

Unutargrupne transakcije iz člana 3 stav 2 tač. 1, 2 ili 3 ovog zakona, zaključene između ugovornih strana sa sjedištem u različitim državama članicama, mogu biti u cjelosti ili djelimično izuzete od zahtjeva iz stava 3 ovog člana, na osnovu pozitivne odluke oba relevantna nadležni organi, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) procedure za upravljanje rizicima su pouzdane, čvrste i usklađene sa složenošću izvedenica;
2) ne postoji praktična ili pravna prepreka za brz prijenos kapitala ili otplatu obaveza između ugovornih strana.

Ako nadležni organi ne donesu odluku u roku od 30 kalendarskih dana od prijema zahtjeva, ESMA može pomoći u postizanju sporazuma u skladu sa članom 19. Regulative (EU) br. 1095/2010.

Ove transakcije su izuzete od zahtjeva iz stava 3 ovog člana ako su ispunjeni uslovi iz stava 7 tač. 1 i 2 ovog člana.

Nefinansijske strane su dužne obavijestiti nadležni organi iz člana 571 stav 5 ovog zakona o namjeri korišćenja izuzeća, a izuzeće važi osim ako nadležni organi u roku od tri mjeseca od obavještenja ne ospore ispunjenost uslova.

Transakcije između druge ugovorne strane sa sjedištem u Uniji i druge ugovorne strane sa sjedištem u trećoj zemlji mogu biti u cjelosti ili djelimično izuzete na osnovu pozitivne odluke nadležnog organa iz Unije, pod uslovima sličnim onima iz stava 6 ovog člana.

Ove strane mogu koristiti izuzeće pod uslovima sličnim stavu 7 ovog člana uz obavezu obavještavanja nadležnog organa i mogu se izuzeti pod uslovima kao u stavu 6 ovog člana, uz obavezu informisanja nadležnih organa i mogućnost rješavanja nesuglasica od strane ESMA-e.

Druga ugovorna strana u unutargrupnoj transakciji izuzeta od zahtjeva iz stava 3 ovog člana dužna je javno objaviti informaciju o ovom izuzeću.

Nadležni organi obavještavaju ESMA-u o svim relevantnim odlukama i dostavljaju podatke o tim transakcijama.

Obaveze iz st. 1 do 11 ovog člana primjenjuju se i na ugovore između subjekata iz trećih zemalja koji bi podlijegali obavezama da imaju sjedište u Uniji, ukoliko ti ugovori imaju direktan, značajan i predvidiv uticaj u Uniji ili je obaveza potrebna za sprečavanje izbjegavanja propisa.

Nadzorne mjere Komisije

Član 573

Kada Komisija utvrdi povrede odredbi Regulative (EU) br. 648/2012 i/ili ovog zakona od strane subjekata nadzora iz ovog zakona, osim mjera predviđenih Regulativom (EU) br. 648/2012, ovlašćena je izreći i sljedeće nadzorne mjere i to da:

1) naloži prestanak svakog postupanja koje je u suprotnosti s odredbama Regulative (EU) br. 648/2012 i ovog zakona,
2) izrekne opomenu pravnom ili fizičkom licu koje postupa suprotno odredbama Regulative (EU) br. 648/2012 i ovog zakona,
3) naloži organizatoru tržišta da obustavi trgovanje finansijskim instrumentom i da ukine već donesenu obustavu, u obimu u kojem je to potrebno za uklanjanje ili sprječavanje štetnih posljedica na regulisanom tržištu,
4) naloži centralnom depozitaru hartija od vrijednosti, odnosno operatoru centralnog registra, ili centralnoj drugoj ugovornoj strani privremenu blokadu finansijskih instrumenata.

Dodatne nadzorne mjere

Član 574

Kada Komisija utvrdi povrede odredbi Regulative (EU) br. 648/2012 i/ili ovog zakona od strane subjekata nadzora iz ovog zakona, Komisija može, osim nadzornih mjera iz člana 573 ovog zakona, zavisno od težine i značaja povreda:

1) privremeno zabrani obavljanje djelatnosti za koje je Komisija subjektima nadzora izdala odobrenje,
2) ukine odobrenje za rad ili izdatu saglasnost,
3) naloži druge primjerene mjere koje doprinose uspostavljanju zakonitog postupanja.

Uslovi i postupci za izdavanje odobrenja centralne druge ugovorne strane

Član 575

Pravno lice koje ima poslovno sjedište unutar Evropske unije i koje planira da pruža usluge poravnanja u svojstvu centralne druge ugovorne strane, obavezna je podnijeti zahtjev za izdavanje odobrenja nadležnom organu države članice u kojoj se nalazi njeno poslovno sjedište.

Nadležni organ za izdavanje odobrenja naziva se „nadležni organ centralne druge ugovorne strane".

Podnošenje zahtjeva vrši se u skladu sa posebnim postupkom koji je detaljno propisan u članu 17 ove Regulative.

Nakon što je odobrenje za rad centralne druge ugovorne strane izdano u skladu s propisanim postupkom, ono ima pravnu snagu na cijeloj teritoriji Evropske unije, odnosno omogućava obavljanje aktivnosti bez dodatnih zahtjeva ili dozvola u drugim državama članicama.

Odobrenje iz stava 1 ovog člana odnosi se isključivo na aktivnosti povezane s poravnanjem ugovora o izvedenicama ili drugih finansijskih instrumenata.

U okviru tog odobrenja posebno se preciziraju:

1) koje usluge i aktivnosti centralna druga ugovorna strana smije pružati ili obavljati;
2) vrste finansijskih instrumenata kojima se te aktivnosti mogu odnositi.

Centralna druga ugovorna strana je u kontinuiranoj obavezi da stalno ispunjava uvjete na kojima je temeljeno izdavanje odobrenja.

U slučaju bilo kakvih značajnih promjena koje mogu uticati na ispunjavanje tih uvjeta, centralna druga ugovorna strana je dužna bez odlaganja obavijestiti nadležni organ o tim promjenama.

Izdavanje odobrenja ne smije ograničiti ili onemogućiti države članice da donesu ili nastave primjenjivati dodatne zahtjeve prema centralnim drugim ugovornim stranama koje imaju poslovno sjedište na njihovom državnom području.

Ovi dodatni zahtjevi mogu se odnositi i na uslove za izdavanje odobrenja, posebno u skladu s Direktivom 2006/48/EZ (koja se tiče bankarskog prava i nadzora finansijskih institucija).

Proširenje aktivnosti i usluga

Član 576

Centralna druga ugovorna strana koja želi proširiti svoje poslovanje tako što će nuditi dodatne usluge ili obavljati aktivnosti koje nisu obuhvaćene prvobitno izdatim odobrenjem, obavezna je podnijeti zahtjev za proširenje odobrenja nadležnom organu koje joj je prvobitno izdalo odobrenje.

Posebno se naglašava da svaka nova ponuda usluga poravnanja za koje centralna druga ugovorna strana još nije dobila formalno odobrenje, smatra se proširenjem postojećeg odobrenja.

Cijeli postupak proširenja odobrenja podliježe istim pravilima i procedurama koje su propisane u članu 17 ove Regulative 648/2012/EU.

U slučaju da centralna druga ugovorna strana planira proširiti svoje poslovanje i u drugu državu članicu osim one u kojoj ima svoj poslovno sjedište, nadležni organ države članice u kojoj je centralna druga ugovorna strana prvobitno registrovana dužan je bez odlaganja obavijestiti nadležni organ države članice u kojoj se želi proširenje poslovanja.

Kapitalni zahtjevi

Član 577

Za dobijanje odobrenja u skladu s članom 576 ovog zakona, centralna druga ugovorna strana mora imati stalan i raspoloživ minimalni kapital u minimalnom iznosu od 7,5 miliona eura.

Kapital centralne druge ugovorne strane, koji uključuje zadržanu dobit i rezerve, mora biti srazmjeran riziku proizašlom iz aktivnosti koje ta centralna druga ugovorna strana obavlja.

Kapital treba biti uvijek dovoljan da:

1) obezbijedi uredno zatvaranje ili restrukturiranje poslovanja tokom prikladnog vremenskog perioda;
2) pruži odgovarajuću zaštitu centralne druge ugovorne strane od različitih vrsta rizika, uključujući:
   a) kreditni rizik,
   b) rizik druge ugovorne strane,
   c) tržišni rizik,
   d) operativni rizik,
   e) pravni rizik,
   f) rizik poslovanja koji nije pokriven posebnim finansijskim sredstvima, kao što je navedeno u čl. 603 do 607 ovog zakona.

Postupak za izdavanje odobrenja ili odbijanje zahtjeva za izdavanje odobrenja

Član 578

Centralna druga ugovorna strana podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja nadležnom organu države članice u kojoj ima poslovno sjedište.

Centralna druga ugovorna strana koja podnosi zahtjev mora dostaviti sve potrebne informacije kako bi nadležni organ bio uvjeren da je u trenutku izdavanja odobrenja uspostavila sve potrebne aranžmane za ispunjavanje zahtjeva Regulative 648/2012/EU i ovog zakona.

Nadležni organ odmah prosljeđuje sve informacije koje primi ESMA-i i kolegijumu iz člana 581 stav 1 ovog zakona.

Nadležni organ u roku od 30 radnih dana od prijema zahtjeva ocjenjuje njegovu potpunost.

Ako zahtjev nije potpun, nadležni organ određuje rok u kojem centralna druga ugovorna strana mora dostaviti dodatne informacije.

Kada zahtjev postane potpun, nadležni organ o tome obavještava centralnu drugu ugovornu stranu, članove kolegijuma i ESMA-u.

Nadležni organ izdaje odobrenje samo ako je u potpunosti uvjeren da centralna druga ugovorna strana ispunjava sve zahtjeve Regulative i ovog zakona i da je prijavljena kao sistem prema Direktivi 98/26/EZ.

Pri donošenju odluke uzima se u obzir mišljenje kolegijuma.

Ako se nadležni organ ne slaže s pozitivnim mišljenjem kolegijuma, mora u odluci detaljno obrazložiti razloge svakog značajnog odstupanja.

Odobrenje se ne izdaje ako svi članovi kolegijuma, osim organa države članice gdje je poslovno sjedište, uzajamnim sporazumom odluče da odobrenje ne smije biti izdano, navodeći detaljne razloge.

Ako nema zajedničkog mišljenja, ali dvotrećinska većina kolegijuma izrazi negativno mišljenje, bilo koje od nadležnih organa može u roku 30 kalendarskih dana uputiti predmet ESMA-i radi donošenja konačne odluke.

U takvom slučaju nadležni organ odlaže svoju odluku dok ESMA ne donese odluku.

Predmet se ne upućuje ESMA-i nakon isteka 30-dnevnog roka.

Kada svi članovi kolegijuma (osim organa države članice poslovnog sjedišta) uzajamno složno odluče da odobrenje ne treba biti izdato, nadležni organ može uputiti predmet ESMA-i.

Nadležni organ države članice poslovnog sjedišta obavještava ostale organe o svojoj odluci.

Ako nadležni organ ne primijeni ili primijeni pogrešno ovu Uredbu, ESMA može djelovati u skladu s članom 17 Regulative (EU) br. 1095/2010.

ESMA može ispitati kršenje na zahtjev bilo kojeg člana kolegijuma ili po vlastitoj inicijativi, uz prethodno onavještenje nadležnom organu.

Pri obavljanju svojih zadataka, nijedan član kolegijuma ne smije posredno ili neposredno diskriminisati bilo koju državu članicu ili skupinu država članica kao mjesto za pružanje usluga poravnanja u bilo kojoj valuti.

Nadležni organ obavještava centralnu drugu ugovornu stranu pisanim putem o izdavanju ili odbijanju zahtjeva najkasnije u roku šest mjeseci od podnošenja potpunog zahtjeva.

Obavještenje sadrži i detaljno obrazloženje odluke.

Kolegijum

Član 579

U roku od 30 kalendarskih dana od podnošenja potpunog zahtjeva, nadležni organ centralne druge ugovorne strane osniva, upravlja, i predsjedava kolegijumom, kako bi se olakšalo obavljanje zadataka iz čl. 15, 17, 49, 51 i 54 Regulative 648/2012/EU i ovog zakona.

Kolegijum se sastoji od sljedećih članova:

1) ESMA,
2) nadležni organ centralne druge ugovorne strane,
3) nadležni organi odgovoran za nadzor članova sistema poravnanja centralne druge ugovorne strane, i to tri države članice koje najviše doprinose jamstvenom fondu centralne druge ugovorne strane tokom prethodne godine,
4) nadležni organi odgovorni za nadzor mjesta trgovanja kojima centralna druga ugovorna strana pruža usluge,
5) nadležni organi koji nadziru centralne druge ugovorne strane s kojima je sklopljen ugovor o međudjelovanju,
6) nadležni organi koji nadziru centralne depozitare hartija od vrijednosti povezane sa centralnom drugom ugovornom stranom,
7) relevantni članovi Evropskog sistema centralnih banaka (ESSB) zaduženi za nadzor centralne druge ugovorne strane i centralnih drugih ugovornih strana s kojima su sklopljeni ugovori o međudjelovanju,
8) centralne banke koje izdaju najvažnije valute Unije u kojima se obavljaju poravnanja finansijskih instrumenata.

Nadležni organ države članice koje nije član kolegijuma ima pravo tražiti od kolegijuma sve informacije koje su potrebne za obavljanje nadzornih zadataka.

Kolegijum obezbjeđuje uz zadržavanje odgovornosti nadležnih organa:

1) pripremu mišljenja iz člana 19 Regulative br. 648/2012/EU,
2) razmjenu informacija, uključujući zahtjeve za informacijama u skladu s članom 84 Regulative br. 648/2012/EU,
3) sporazume o dobrovoljnom povjeravanju zadataka među članovima kolegijuma,
4) koordinaciju programa nadzorne kontrole temeljem procjene rizika centralne druge ugovorne strane,
5) utvrđivanje postupaka i planova hitnih mjera za krizne situacije, kao što je propisano u članu 24 Regulative br. 648/2012/EU.

Osnivanje i rad kolegijuma temelje se na pisanom sporazumu svih članova kolegijuma, kojim se:

1) utvrđuju praktični aranžmani funkcionisanja kolegijuma,
2) definišu detaljna pravila glasanja,
3) mogu povjeriti određene zadatke nadležnom organu centralne druge ugovorne strane ili nekom drugom članu kolegijuma.

Mišljenje kolegijuma

Član 580

U roku od četiri mjeseca od dana kada nadležni organ centralne druge ugovorne strane primi potpun zahtjev u skladu s članom 17 Regulative br. 648/2012/EU, to nadležni organ sprovodi procjenu rizika vezanu uz centralnu drugu ugovornu stranu.

Nakon procjene, nadležni organ podnosi izvještaj o toj procjeni kolegijumu.

Kolegijum, u roku od 30 kalendarskih dana od prijema izvještaja, donosi zajedničko mišljenje o tome ispunjava li centralna druga ugovorna strana sve zahtjeve propisane Regulativom br. 648/2012/EU.

Ako se ne može donijeti zajedničko mišljenje u navedenom roku kolegijum donosi većinsko mišljenje u istom roku.

ESMA olakšava donošenje zajedničkog mišljenja, djelujući kao organ za opštu koordinaciju u skladu s članom 31 Regulative (EU) br. 1095/2010.

Većinsko mišljenje donosi se običnom većinom glasova članova kolegijuma.

Ograničenja prava glasa:

1) u kolegijumima do 12 članova, najviše dva člana iz iste države članice imaju pravo glasa;
2) u kolegijumima sa više od 12 članova, najviše tri člana iz iste države članice imaju pravo glasa.

Svaki član kolegijuma koji ima pravo glasa ima jedan glas.

ESMA nema pravo glasa u vezi s mišljenjem kolegijuma.

Oduzimanje odobrenja

Član 581

Nadležni organ koji je izdao odobrenje centralnoj drugoj ugovornoj strani ima obavezu oduzeti to odobrenje u sljedećim slučajevima:

1) ako centralna druga ugovorna strana u roku od 12 mjeseci od izdavanja odobrenja ne iskoristi odobrenje (ne pruži usluge poravnanja niti obavlja povezane aktivnosti), ili ako se izričito odrekne odobrenja, ili ako u prethodnih šest mjeseci nije pružala usluge ili obavljala bilo kakve aktivnosti;
2) ako je odobrenje izdato na osnovu lažnih, netačnih ili obmanjujućih izjava, ili na bilo koji drugi protivpropisni način;
3) ako centralna druga ugovorna strana više ne ispunjava uslove na kojima je odobrenje izdato i, nije u zadatom roku preduzela korektivne mjere koje joj je nadležni organ zahtijevao;
4) ako centralna druga ugovorna strana ozbiljno i kontinuirano krši zahtjeve utvrđene ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU što može ugroziti stabilnost tržišta, sigurnost transakcija, ili druge aspekte regulacije.

Čim nadležni organ utvrdi postojanje okolnosti iz stava 1 ovog člana, ono je dužno u roku pet radnih dana o tome obavijestiti ESMA-u i članove kolegijuma (koji su uključeni u nadzor i koordinaciju centralnih drugih ugovornih strana).

Ovaj brz komunikacijski postupak obezbjeđuje transparentnost i omogućava ostalim nadležnim organima da blagovremeno budu upoznati s potencijalno ozbiljnim promjenama.

Prije nego što donese odluku o oduzimanju odobrenja, nadležni organ:

1) savjetuje se s članovima kolegijuma,
2) osim ako je situacija hitna i zahtijeva neposrednu odluku, u kojem slučaju savjetovanje može biti izostavljeno.

Savjetovanje omogućava da se odluka donese uzimajući u obzir mišljenja i procjene relevantnih organa, što doprinosi kvalitetu i pravnoj sigurnosti odluke.

Svaki član kolegijuma može u bilo kojem trenutku da zahtijeva od nadležnog organa da ispita ispunjava li centralna druga ugovorna strana i dalje uslove na osnovu kojih joj je odobrenje izdato.

Ovo pravo omogućava stalnu i aktivnu kontrolu nad ispunjavanjem propisa, što je važan alat za prevenciju rizika i zaštitu finansijskog sistema.

Nadležni organ nije ograničen da oduzme odobrenje u cijelosti, nego može ograničiti oduzimanje samo na određenu uslugu, aktivnost ili vrstu finansijskih instrumenata.

Ova odredba omogućava proporcionalan pristup, gdje se mogu ukloniti samo one djelatnosti ili usluge koje ne ispunjavaju uslove ili ugrožavaju stabilnost, dok ostale aktivnosti mogu nastaviti normalno poslovati.

Nakon donošenja odluke o oduzimanju odobrenja, nadležni organ mora:

1) poslati detaljno obrazloženu odluku ESMA-i i članovima kolegijuma,
2) pri tome treba uzeti u obzir i eventualna mišljenja s rezervom (odnosno primjedbe ili neslaganja članova kolegijuma s odlukom).

Ova obaveza obezbjeđuje da svi nadležni subjekti imaju potpuni uvid u razloge odluke, i da se očuvaju načela transparentnosti i saradnje.

Odluka o oduzimanju odobrenja proizvodi učinke na cijelom području Evropske unije, što znači da nakon oduzimanja odobrenja centralna druga ugovorna strana više nema pravo pružati usluge ni obavljati aktivnosti za koje joj je odobrenje bilo izdato, nezavisno o državi članici.

Preispitivanje i ocjena

Član 582

Nadležni organi iz ovog zakona imaju odgovornost da redovno preispituju i ocjenjuju:

1) aranžmane, strategije, postupke i mehanizme koje primjenjuju centralne druge ugovorne strane,
2) s ciljem da provjere njihovu usklađenost s Regulativom 648/2012/EU, odnosno da utvrde jesu li usklađeni sa svim propisanim zahtjevima,
3) takođe, ocjenjuju i sve rizike kojima su centralne druge ugovorne strane izložene ili bi mogle biti izložene u obavljanju svojih djelatnosti.

Preispitivanje i ocjena uključuju sve zahtjeve za centralne druge ugovorne strane koje su propisane ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU, što znači da se ne fokusira samo na pojedine aspekte, već obuhvata cjelokupni regulatorni okvir i operativne zahtjeve.

Nadležni organi sami određuju:

1) koliko često i koliko detaljno će obavljati preispitivanje i ocjenu,
2) pri tome uzimaju u obzir niz činioca, kao što su:
   a) veličina centralne druge ugovorne strane,

b) njena sistemska važnost (tj. koliko je značajna za stabilnost finansijskog sistema),
c) priroda i složenost poslovanja,
d) srazmjer njenih aktivnosti.

Preispitivanje i ocjena moraju se ažurirati najmanje jednom godišnje, odnosno da se redovno vrši procjena, barem jednom u godini, ali može i češće, zavisno od rizika.

Centralne druge ugovorne strane podliježu neposrednim nadzorima od strane nadležnih organa, što znači da se mogu očekivati inspekcije i detaljni pregledi.

Nadležni organi su dužni da redovito, najmanje jednom godišnje, izvještavaju kolegijum o:

1) rezultatima svojih preispitivanja i ocjena,
2) korektivnim mjerama koje su preduzeli (npr. naređene promjene u poslovanju, poboljšanja sigurnosnih mehanizama),
3) kaznama koje su eventualno nametnuli zbog neusklađenosti.

Ovaj redovni izvještaj pomaže u transparentnosti i koordinaciji među nadležnim organima.

Ako nadležni organ utvrdi da neka centralna druga ugovorna strana ne ispunjava zahtjeve Regulative br. 648/2012/EU, dužan je da zaraži od te centralne druge ugovorne strane da u ranoj fazi preduzme odgovarajuće mjere ili korake za otklanjanje neusklađenosti, čime se osigurava brzo djelovanje prije nego što neusklađenost preraste u veći problem.

ESMA ima ključnu ulogu u:

1) koordinaciji nadzornih aktivnosti među nadležnim organima i kolegijumom,
2) izgradnji zajedničke nadzorne kulture i dosljednih nadzornih praksi Unije,
3) obezbjeđenju jedinstvenih postupaka i dosljednih pristupa,
4) jačanju usklađenosti i kvaliteta nadzora.

Za ostvarenje ovih ciljeva, ESMA najmanje jednom godišnje sprovodi:

1) stručnu analizu nadzornih aktivnosti svih nadležnih organa u vezi s izdavanjem odobrenja i nadzorom centralnih drugih ugovornih strana, prema članu 30 Regulative (EU) br. 1095/2010;
2) koordinira procjene otpornosti centralnih drugih ugovornih strana na nepovoljne tržišne uslove unutar cijele Evropske unije, u skladu s članom 32 stav 2 iste Regulative.

Ako ESMA prilikom procjene otpornosti otkrije ozbiljne nedostatke kod jedne ili više centralnih drugih ugovornih strana, ona izdaje potrebne preporuke u skladu s članom 16 Regulative (EU) br. 1095/2010.

Nadležni organ

Član 583

Komisija je tijelo nadležno za sprovođenje Regulative (EU) br. 648/2012 Evropskog parlamenta i Vijeća od 4. jula 2012. o OTC izvedenicama, centralnoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (u daem tekstu: Regulativa (EU) br. 648/2012) i za obavljanje funkcija i izvršavanje dužnosti propisanih u Regulativi (EU) br. 648/2012 na području Crne Gore.

Kontaktna tačka i postupanje po smjernicama Evropskih nadzornih organa

Član 584

Komisija je kontaktna tačka za saradnju s ESMA-om.

CBCG je jedinstvena kontaktna tačka za saradnju s EBA-om koja prosljeđuje i razmjenjuje informacije s Komisijom za potrebe sprovođenja Regulative (EU) br. 648/2012.

Protiv rješenja koje Komisija donosi na osnovu ovog zakona i Regulative (EU) 648/2012 nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Tužba kojom se pokreće upravni spor protiv rješenja Komisije ne može imati odlagajući učinak, osim u slučaju periodičnih penala iz člana 373 ovog zakona.

Smjernice koje Evropski nadzorna organi donose u skladu sa svojim ovlašćenjima iz Regulative (EU) br. 648/2012 obavezujuće su za Komisiju i subjekte nadzora čije su obaveze određene odredbama ovog zakona i Regulative (EU) br. 648/2012, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) da se, u skladu sa proceduri propisanoj regulativama kojima se osnivaju Evropski nadzorni organi, Komisija izjasnila da se obavezuje u cjelosti ili djelimično pridržavati odredbi pojedine smjernice ili da se do određenog roka namjerava uskladiti s pojedinom smjernicom;
2) da je Komisija na svojoj internetskoj stranici objavila obavještenje o izjašnjenju iz tačke 1 ovog člana, pri čemu su stepene na snagu i početak primjene određeni pojedinom smjernicom, osim kada se Komisija izjasnila o namjeri usklađenja s pojedinim smjernicama do određenog roka, u kojem slučaju su stepene na snagu i početak primjene određeni izjašnjenjem iz tačke 1 ovog člana.

Nadležnost Komisije

Član 585

Komisija za potrebe sprovođenja Regulative (EU) br. 648/2012 i ovog zakona nadležna za:

1) koordinaciju i izvještavanje Evropske komisije, ESMA-e i drugih organa u skladu sa članom 22 stav 1 Regulative (EU) br. 648/2012,
2) srovođenje nadzora u smislu pridržavanja odredbi Regulative (EU) br. 648/2012 i ovog zakona nad subjektima nadzora Komisije koji su definisani ovim zakonom, u skladu sa članom 2 tačka 13 Regulative (EU) br. 648/2012,
3) izdavanje odobrenja, oduzimanje odobrenja i nadzor poslovanja centralne druge ugovorne strane u skladu sa članom 22 stav 1 Regulative (EU) br. 648/2012,
4) izricanje nadzornih mjera subjektima nadzora iz tačka 2 ovog stava,
5) odnošenje optužnih prijedloga i izricanje prekršajnih naloga kod utvrđenih povreda odredbi Regulative (EU) br. 648/2012 i ovog zakona od strane subjekata nadzora iz tač. 2 i 3 ovog stava,
6) utvrđivanje povrede, vođenje postupka za izricanje periodičnih penala i izricanje periodičnih penala subjektima iz tačke 2 ovog stava u skladu s odredbama ovog poglavlja zakona.

Saradnja između nadležnih organa

Član 586

Nadležni organi država članica moraju uspostaviti i održavati usku saradnju:

1) među sobom, tj. između nadležnih organa različitih država članica koje učestvuju u nadzoru centralnih drugih ugovornih strana,
2) sa ESMA-om, i

3) ako je potrebno, s ESB-om, koji također ima važnu ulogu u nadzoru i stabilnosti finansijskog sistema, naročito u pogledu novčanih instrumenata i monetarnih aspekata.

Saradnja treba biti stalna, efiksana i blagovremena, što znači da organi ne samo da razmjenjuju informacije, nego i koordiniraju svoje nadzorne aktivnosti kako bi obezbijedili dosljednu i jedinstvenu primjenu pravila.

Prilikom donošenja odluka u okviru svojih nadzornih zadataka, nadležni organi moraju uzeti u obzir mogući uticaji tih odluka na stabilnost finansijskog sistema ne samo u vlastitoj državi, nego i u drugim državama članicama koje su povezane s istom centralnom drugom ugovornom stranom ili tržišnim aktivnostima.

Poseban fokus je na kriznim situacijama koje su opisane u članu 587 ovog zakona, što znači da nadležni organi trebaju procijeniti i potencijalne lančane reakcije koje bi odluke mogle izazvati u različitim dijelovima Unije.

Odluke moraju biti zasnovane na informacijama koje su dostupne u trenutku donošenja odluke, odnosno na relevantnim, blagovremenim i pouzdanim informacijama.

Krizne situacije

Član 587

Nadležni organ centralne druge ugovorne strane, odnosno nadzorni organ koji je odgovoran za nadzor centralne druge ugovorne strane, ili drugi relevantni organ ima obavezu da, bez odlaganja, obavijesti sljedeće subjekte o svakoj kriznoj situaciji:

1) ESMA-u,
2) kolegijum (skupinu nadležnih organa i institucija uključenih u nadzor centralne druge ugovorne strane),
3) relevantne članove ESB-a,
4) ostale mjerodavne organe odnosno bilo koji drugi nadzorni ili regulatorni subjekti koji su povezani s funkcionisanjem centralne druge ugovorne strane ili finansijskog tržišta.

U vezi sa stavom 1 ovog člana nadležni organi obavještavaju se o:

1) svakoj kriznoj situaciji koja se odnosi na centralnu drugu ugovornu stranu a to može biti situacija u kojoj centralna druga ugovorna strana iskazuje ozbiljne finansijske poteškoće, rizike neuspjeha u poravnanju, tehničke probleme ili bilo kakav incident koji može ugroziti njeno poslovanje ili stabilnost sistema.
2) kretanjima na finansijskim tržištima koja mogu imati nepovoljan učinak na:
   a) likvidnost tržišta, tj. sposobnost učesnika da kupuju ili prodaju instrumente bez većih poremećaja,
   b) stabilnost finansijskog sistema države članice u kojoj centralna druga ugovorna strana ili neki od članova sistema poravnanja ima poslovno sjedište.

Priznavanje centralne druge ugovorne strane treće zemlje

Član 588

Centralna druga ugovorna strana s poslovnim sjedištem u trećoj zemlji može pružati usluge poravnanja članovima sistema poravnanja ili mjestima trgovanja s poslovnim sjedištem u Uniji samo ako ju je priznala ESMA.

ESMA će, nakon savjetovanja s organima iz stava 3 ovog člana, priznati centralnu drugu ugovornu stranu iz treće zemlje koja je podnijela zahtjev za priznavanje, ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) Komisija je donijela pravila u skladu sa stavom 6 ovog člana;
2) centralna druga ugovorna strana ima odobrenje u trećoj zemlji i podliježe efikasnom sprovođenju i nadzoru, koji obezbjeđuju usklađenost s bonitetnim zahtjevima primjenjivim u toj trećoj zemlji;
3) postoje uspostavljeni dogovori o saradnji između ESMA-e i relevantnih nadležnih organa treće zemlje;
4) centralna druga ugovorna strana ima poslovno sjedište ili odobrenje u trećoj zemlji koja posjeduje sisteme za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma ekvivalentne onim u Uniji, u skladu s kriterijima navedenim u zajedničkom razumijevanju država članica o ekvivalentnosti trećih zemalja, u skladu s Direktivom 2005/60/EZ.

ESMA se prilikom ocjene ispunjavanja uslova savjetuje s:

1) nadležnim organom države članice u kojoj centralna druga ugovorna strana pruža ili planira pružati usluge poravnanja, koje je centralna druga ugovorna strana odabrala;
2) nadležnim organima odgovornim za nadzor članova sistema poravnanja centralne druge ugovorne strane s poslovnim sjedištem u tri države članice koje najviše doprinose jamstvenom fondu centralne druge ugovorne strane;
3) nadležnim organima odgovornim za nadzor mjesta trgovanja smještenih u Uniji kojima centralna druga ugovorna strana pruža ili će pružati usluge;
4) nadležnim organima koja nadziru druge centralne druge ugovorne strane s poslovnim sjedištem u Uniji s kojima su sklopljeni ugovori o međudjelovanju;
5) relevantnim članovima ESSB-a država članica u kojima centralna druga ugovorna strana pruža ili planira pružati usluge poravnanja i relevantnim članovima ESSB-a odgovornih za nadzor centralnih drugih ugovornih strana s kojima su sklopljeni ugovori o međudjelovanju;
6) centralnim bankama koje izdaju najvažnije valute Unije u kojima se obavlja poravnanje finansijskih instrumenata.

Centralna druga ugovorna strana podnosi zahtjev ESMA-i i prilaže sve potrebne informacije za priznavanje.

ESMA u roku od 30 dana ocjenjuje potpunost zahtjeva i, ako nije potpun, utvrđuje rok za dopunu podataka.

Odluka ESMA-e o priznavanju zasniva se na ispunjenju uslova iz stava 2 ovog člana i nije povezana s ocjenama ekvivalentnosti prema članu 13 stav 3 Regulative br. 648/2012/EU.

ESMA se savjetuje s organima iz stava 3 ovog člana prije donošenja odluke.

U roku 180 radnih dana od prijema potpunog zahtjeva, ESMA obavještava pisanim putem o odobravanju ili odbijanju uz detaljno obrazloženje.

ESMA objavljuje spisak priznatih centralnih drugih ugovornih strana na svojoj internetskoj stranici.

Organizacioni zahtjevi

Član 589

Centralna druga ugovorna strana ima pouzdane sisteme upravljanja s jasnom organizacionom strukturom i dobro određenim, transparentnim i dosljednim linijama odgovornosti, efikasne postupke za utvrđivanje, upravljanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je centralna druga ugovorna strana izložena ili bi mogla biti izložena, kao i primjerene mehanizme interne kontrole kao i odgovarajuće administrativne i računovodstvene postupke.

Centralna druga ugovorna strana donosi politike i postupke koji su dovoljno efikasni kako bi obezbijedili usklađenost s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU, kao i usklađenost njenih direktora i zaposlenih sa svim odredbama ovog zakona i Regulative br. 648/2012/EU.

Centralna druga ugovorna strana održava i upravlja organizacionom strukturom koja obezbjeđuje kontinuitet i uredno funkcionisanje u obavljanju njenih usluga i aktivnosti i koristi sevprimjerenim i proporcionalnim sistemima, sredstvima i postupcima.

Centralna druga ugovorna strana obezbjeđuje jasno odvajanje između linija odgovornosti za upravljanje rizicima i onima za ostale operacije centralne druge ugovorne strane.

Centralna druga ugovorna strana donosi, sprovodi i vodi politiku naknada koja podstiče pouzdano i efikasno upravljanje rizicima i koja ne stvara podsticaje za ublažavanje standarda vezanih uz rizike.

Centralna druga ugovorna strana održava sisteme informacione tehnologije koji odgovaraju složenosti, raznovrsnosti i vrsti usluga i aktivnosti koje se obavljaju kako bi se obezbijedili visoki standardi sigurnosti i integriteta i povjerljivosti informacija.

Centralna druga ugovorna strana stavlja besplatno na raspolaganje javnosti svoje sisteme upravljanja, pravila kojima se uređuje centralna druga ugovorna strana i svoje pristupne kriterije za članstvo u sistem poravnanja.

Centralna druga ugovorna strana podliježe čestim i nezavisnim revizijama, a rezultati tih revizija dostavljaju se upravi i stavljaju se na raspolaganje nadležnom organu.

Više rukovodstvo i odbor

Član 590

Više rukovodstvo centralne druge ugovorne strane ima dovoljno dobar ugled i dovoljno iskustva kako bi obezbijedilo pouzdano upravljanje centralnom drugom ugovornom stranom, a to znači da lica koja čine više rukovodstvo moraju biti profesionalno i moralno podobna i imati potrebna znanja i iskustvo u upravljanju finansijskim institucijama, posebno u kontekstu aktivnosti centralnih drugih ugovornih strana. Njihova sposobnost upravljanja mora osigurati da se poslovanje vodi na siguran, transparentan i odgovoran način, uz usklađenost sa svim zakonskim i regulatornim zahtjevima.

Centralna druga ugovorna strana ima odbor a najmanje jedna trećina, ali ne manje od dva člana tog odbora su nezavisni.

Odbor je ključni upravljački organ koji nadzire rad centralne druge ugovorne strane. Sastav odbora mora uključivati nezavisne članove kako bi se obezbijedila objektivnost u donošenju odluka i spriječili potencijalni sukobi interesa.

Nezavisni članovi nisu povezani s poslovanjem ili menadžmentom centralne druge ugovorne strane, što im omogućava da nepristrano nadziru i procjenjuju rad uprave.

Predstavnici klijenata članova sistema poravnanja pozivaju se na sastanke odbora radi pitanja koja se odnose na čl. 38 i 39 Regulative br. 648/2012/EU.

Klijenti članovi sistema poravnanja, odnosno subjekti koji koriste usluge centralne druge ugovorne strane u procesu poravnanja finansijskih instrumenata, imaju pravo biti uključeni u rasprave o određenim ključnim pitanjima vezanim uz upravljanje rizicima i poslovne politike, kako je detaljno definisano u čl. 38 i 39 Regulative br. 648/2012/EU a to obezbjeđuje transparentnost i uzima u obzir interese korisnika sistema.

Naknade nezavisnim i ostalim neizvršnim članovima odbora ne smiju biti povezane s poslovnim rezultatima centralne druge ugovorne strane.

Kako bi se spriječile zloupotrebe i neprimjereni podsticaji, naknade za nezavisne i neizvršne članove odbora ne smiju zavisiti o finansijskim rezultatima društva čime se čuva njihova nezavisnost i objektivnost u nadzoru.

Članovi odbora centralne druge ugovorne strane, uključujući njihove nezavisne članove, imaju dovoljno dobar ugled i primjerenu stručnost u području finansijskih usluga, upravljanju rizicima i uslugama poravnanja.

Svi članovi odbora moraju imati profesionalnu reputaciju i kompetencije koje su potrebne za efikasno upravljanje i nadzor, posebno u segmentima koji se tiču finansijskih tržišta, rizika i poravnanja transakcija a to podrazumijeva i razumijevanje regulatornog okvira kao i tehničkih i poslovnih aspekata poslovanja centralne druge ugovorne strane.

Centralna druga ugovorna strana jasno određuje uloge i odgovornosti odbora i zapisnike sa sastanka odbora stavlja na raspolaganje nadležnom organu i revizorima.

Organizaciona struktura mora biti jasno definisana kako bi svi članovi odbora znali svoje zadatke i odgovornosti.

Vođenje zapisnika sa sastanaka odbora je obavezno, a ti zapisnici moraju biti dostupni nadležnim organima i revizorima radi provjere usklađenosti i transparentnosti rada odbora a čime se obezbjeđuje odgovornost i kvalitet upravljanja unutar centralne druge ugovorne strane.

Odbor za rizike

Član 591

Centralna druga ugovorna strana osniva odbor za rizike, koji čine predstavnici njenih članova sistema poravnanja, nezavisni članovi odbora i predstavnici njenih klijenata.

Odbor za rizike je ključni organ unutar centralne druge ugovorne strane zadužen za praćenje i upravljanje svim rizicima koji mogu uticati na poslovanje.

Sastav odbora uključuje različite učesnike sistema poravnanja, što obezbjeđuje da se različite perspektive i interesi uzmu u obzir pri donošenju odluka.

Odbor za rizike može pozvati zaposlene centralne druge ugovorne strane i spoljne nezavisne stručnjake da prisustvuju sastancima odbora za rizike bez prava glasa čime se omogućava da se na sastancima uključe eksperti i stručnjaci koji mogu dati dodatne informacije i analize, ali bez mogućnosti donošenja odluka.

Nadležni organi mogu tražiti da prisustvuju sastancima odbora za rizike bez prava glasa i da budu prikladno obaviješteni o aktivnostima i odlukama odbora za rizike.

Regulatorna tijela imaju pravo nadzora i praćenja rada odbora za rizike kako bi obezbijedila da se rizici adekvatno upravljaju, no bez prava aktivnog učestvovanja u odlučivanju.

Savjeti odbora za rizike nezavisni su od bilo kakvog neposrednom uticaju od strane uprave centralne druge ugovorne strane.

Odbor za rizike djeluje kao samostalni i nezavisni savjetodavni organ, čiji se zaključci i preporuke ne smiju podvrgavati pritisku uprave.

Ni jedna grupa predstavnika ne može imati većinu u odboru za rizike što obezbjeđuje ravnotežu i sprječava dominaciju bilo koje grupe, čime se podstiče pravičnost i objektivnost u donošenju odluka.

Centralna druga ugovorna strana jasno određuje mandat, sisteme upravljanja kojima se obezbjeđuje nezavisnost odbora za rizike, operativne postupke, pristupne kriterije i mehanizme za izbor članova odbora za rizike i zahtijeva transparentnost i formalizaciju procesa u vezi s radom odbora za rizike, uključujući jasno definisane uloge, procedure i pravila za imenovanje članova, čime se obezbjeđuje njegova efikasna i nezavisna funkcija.

Sistemi upravljanja javno su dostupni i njima se određuje da odborom za rizike predsjeda nezavisni član odbora, da je direktno odgovoran odboru i da redovno održava sastanke.

Javna dostupnost sistema upravljanja obezbjeđuje transparentnost prema akcionarima i regulatorima.

Predsjednik odbora za rizike mora biti nezavisni član, što dodatno garantuje objektivnost, a redovni sastanci omogućuju blagovremeno razmatranje svih pitanja vezanih uz rizike.

Odbor za rizike savjetuje odbor o svim aranžmanima koji mogu uticati na upravljanje rizicima centralne druge ugovorne strane, poput značajne promjene u njenom modelu rizika, postupcima u slučaju neispunjavanja obaveza, kriterijumima za prihvaćanje članova u sistem poravnanja, poravnanju novih vrsta instrumenata ili izdvajanju poslovnih procesa.

Odbor za rizike ima savjetodavnu ulogu u donošenju ključnih odluka koje se tiču upravljanja rizicima i sigurnosti poslovanja centralne druge ugovorne strane, ali ne mora se baviti svakodnevnim operacijama.

Savjeti odbora za rizike nisu potrebni za dnevne operacije centralne druge ugovorne strane, a to znači da odbor za rizike ne upravlja svakodnevnim poslovnim aktivnostima, već se fokusira na strateške i ključne aspekte upravljanja rizicima.

Ulažu se odgovarajući napori za savjetovanje s odborom za rizike o kretanjima koja utiču na upravljanje rizicima centralne druge ugovorne strane u kriznim situacijama.

Ne dovodeći u pitanje pravo nadležnih organa da budu prikladno obaviješteni, članovi odbora za rizike obavezni su da čuvaju povjerljivost informacija.

Članovi odbora imaju strogu obavezu povjerljivosti o svim informacijama koje dobiju tokom rada, osim u slučajevima kad su nadležni organi službeno uključeni.

Kada predsjednik odbora za rizike utvrdi da je određeni član u sukobu interesa ili bi mogao biti u sukobu interesa vezano uz određeno pitanje, tom se članu neće dopustiti da glasa o tom pitanju.

Centralna druga ugovorna strana odmah obavještava nadležni organ o svakoj odluci kojom odbor odluči da neće slijediti savjete odbora za rizike.

Vođenje evidencije

Član 592

Centralna druga ugovorna strana čuva, u periodu od najmanje 10 godina, svu evidenciju o pruženim uslugama i aktivnostima kako bi obezbijedila nadležnom organu

praćenje usklađenosti centralne druge ugovorne strane s ovim zakonom i Regulativom 648/2012/EU.

Centralna druga ugovorna strana čuva, u periodu od najmanje 10 godina od prekida ugovora, sve informacije o svim ugovorima koje je obradila a te informacije omogućavaju identifikaciju izvornih uslova transakcije prije poravnanja posredstvom te centralne druge ugovorne strane.

Centralna druga ugovorna strana na zahtjev stavlja na raspolaganje nadležnom organu, ESMA-i i mjerodavnim članovima ESB-a evidencije i informacije iz st. 1 i 2 ovog člana i sve informacije o pozicijama ugovora čije je poravnanje obavljeno, bez obzira na mjesto gdje su transakcije izvršene.

Akcionari i članovi s kvalifikovanim učešćem

Član 593

Nadležni organ ne izdaje odobrenje centralnoj drugoj ugovornoj strani ako nije obaviješten o identitetu akcionara ili članova, bilo posrednih ili neposrednih, kao i fizičkih ili pravnih lica koja imaju kvalifikovano učeđšće u centralnoj drugoj ugovornoj strani, kao i o visini tih učešća.

Nadležni organ odbija izdati odobrenje centralnoj drugoj ugovornoj strani ako se ne uvjeri u prikladnost akcionara ili članova s kvalifikovanim učešćem u centralnoj drugoj ugovornoj strani, uzimajući u obzir potrebu obezbjeđenja pouzdanog upravljanja centralnom drugom ugovornom stranom.

Ako između centralne druge ugovorne strane i drugih fizičkih ili pravnih lica postoji uska povezanost, nadležni organ izdaje odobrenje samo ako ta povezanost ne sprečava efikasno obavljanje nadzornih funkcija nadležnog organa.

Kada lica iz stava 1 ovog člana imaju uticaj koji vjerovatno može dovesti u pitanje pouzdano i upravljanje centralnom drugom ugovornom stranom, nadležni organ preduzima odgovarajuće mjere radi otklanjanja takve situacije, što može uključivati i oduzimanje odobrenja centralnoj drugoj ugovornoj strani.

Nadležni organ odbija da izda odobrenje ako zakoni, propisi ili administrativne mjere treće zemlje koje se primjenjuju na jednu ili više fizičkih ili pravnih lica s kojima je centralna druga ugovorna strana usko povezana, ili poteškoće u sprovođenju tih zakona, propisa ili administrativnih mjera, sprečavaju nadležni organ u efikasnom obavljanju njegovih nadzornih funkcija.

Obavještavanje nadležnih organa

Član 594

Centralna druga ugovorna strana obavještava svoj nadležni organ o svim promjenama u svom upravljanju i dostavlja nadležnom organu sve potrebne informacije radi procjene usklađenosti s članom 27 Regulative br. 648/2012/EU.

Kada postoji vjerovatnoća da bi ponašanje člana odbora moglo dovesti u pitanje pouzdano i upravljanje centralnom drugom ugovornom stranom, nadležni organ preduzima primjerene mjere, koje mogu uključivati uklanjanje tog člana iz odbora.

Sva fizička ili pravna lica ili lica kada djeluju zajednički („predloženi sticalac") koja su donijela odluku o sticanju, posrednom ili neposrednom, kvalifikovanog učešća u centralnoj drugoj ugovornoj strani ili o daljem povećanju, posrednom ili neposrednom, takvog kvalifikovanog učešća u centralnoj drugoj ugovornoj strani, ako kao posljedica toga procenat glasačkih prava ili kapitala koji ima dosegne ili premaši 10 %, 20 %, 30 % ili 50 %, ili ako time centralna druga ugovorna strana postaje njegovo zavisno

društvo („predloženo sticanje"), o tome prethodno pisanim putem obavještava nadležni organ centralne druge ugovorne strane u kojoj namjerava steći ili povećati kvalifikovano učešće, navodeći veličinu planiranog učešća i relevantne informacije iz člana 32 stav 4 Regulative br. 648/2012/EU.

Sva fizička ili pravna lica koja su donijela odluku o prodaji, posrednoj ili neposrednoj, kvalifikovanog učešća u centralnoj drugoj ugovornoj strani („predloženi prodavac") o tome prethodno pisanim putem obavještava nadležni organ, navodeći veličinu tog učešća i obavještava nadležni organ ako je odlučila da smanji kvalifikovano učešće tako da procenat glasačkih prava ili kapitala koji ima padne ispod 10 %, 20 %, 30 % ili 50 %, ili tako da centralna druga ugovorna strana prestane biti zavisno društvo tog lica.

Nadležni organ bez odlaganja, a u svakom slučaju u roku od dva radna dana od prijema obavještenja iz ovog stava i informacija iz stava 3 ovog člana, pisanim putem potvrđuje njihov prijem predloženom sticaocu ili prodavcu.

Nadležni organ u roku od najviše 60 radnih dana od datuma pisane potvrde prijema obavještenja i svih dokumenata koje je potrebno priložiti uz obavještenje u skladu s članom 595 stav 4 ovog zakona (period za procjenu) radi sprovođenja procjene iz člana 595 stav 1 ovog zakona.

Nadležni organ prilikom potvrde prijema obavještava predloženog sticaoca ili prodavca o datumu isteka perioda za procjenu.

Nadležni organ može tokom perioda za procjenu, prema potrebi, a najkasnije pedesetog radnog dana tog perioda da zatraži dodatne informacije potrebne za sprovođenje procjene.

Zahtjev se podnosi pisanim putem i u njemu se detaljno navode dodatne informacije koje se zahtijevaju.

Period za procjenu prekida se za period koje teče od datuma upućivanja zahtjeva za dodatnim informacijama do prijema odgovora predloženog sticaocaa taj prekid ne može trajati duže od 20 radnih dana.

Nadležni organ može da zatraži dodatne dopune ili pojašnjenja informacija, ali to ne dovodi do prekida perioda za procjenu.

Nadležni organ može produžiti prekid procjene na najviše 30 radnih dana ako je predloženi sticalac ili prodavac:

1) smješten ili ima odobrenje za rad van Unije; ili
2) fizička ili pravna lica koja ne podliježu nadzoru u skladu s ovim zakonom, Regulativom br. 648/2012/EU ili Direktivom 73/239/EEZ, Direktivom 92/49/EEZ, Direktivom 2002/83/EZ, Direktivom 2003/41/EZ, Direktivom 2004/39/EZ, Direktivom 2005/68/EZ, Direktivom 2006/48/EZ, Direktivom 2009/65/EZ ili Direktivom 2011/61/EU.

Kada se nadležni organ, nakon sprovođenja procjene, odluči da odbije predloženo sticanje, o toj odluci u roku od dva radna dana, a najkasnije do isteka perioda za procjenu, pisanim putem obavještava predloženog sticaoca, uz navođenje razloga za takvu odluku i obavještava i kolegijum iz člana 579 ovog zakona.

Obrazložena izjava o razlozima odluke može se na zahtjev predloženog sticaoca staviti na raspolaganje javnosti, a države članice mogu dopustiti nadležnom organu da te informacije objavi i bez takvog zahtjeva.

Ako se nadležni organ ne usprotivi predloženom sticanju tokom perioda za procjenu, smatra se da je predloženo sticanje odobreno.

Procjena

Član 595

Prilikom procjenjivanja obavještenja iz člana 594 stav 2 ovog zakona i informacija iz člana 594 stav 3 ovog zakona, radi obezbjeđenja pouzdanog upravljanja centralnom drugom ugovornom stranom u kojoj se predlaže sticanje i uzimajući u obzir vjerovatan uticaj predloženog sticaoca na centralnu drugu ugovornu stranu, nadležni organ procjenjuje prikladnost predloženog sticaoca i finansijsku pouzdanost predloženog sticaoca u skladu sa sljedećim kriterijumima:

1) reputacija i finansijska pouzdanost predloženog sticaoca;
2) reputacija i iskustvo lica koje će upravljati poslovanjem centralne druge ugovorne strane kao posljedica predloženog sticaoca;
3) sposobnost centralne druge ugovorne strane da se uskladi i da održava usklađenost s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU;
4) postojanje opravdanih razloga za sumnju, u vezi s predloženim sticanjem, pranje novca ili finansiranje terorizma ili pokušaj pranja novca ili finansiranja terorizma u smislu člana 1 Direktive 2005/60/EZ, ili postojanje opravdanih razloga za sumnju da bi predloženo sticanje moglo povećati rizik od toga.

Prilikom procjenjivanja finansijske pouzdanosti predloženog sticaoca, nadležni organ pridaje posebnu pažnju vrsti poslovanja koje se obavlja i koje se namjerava obavljati u centralnoj drugoj ugovornoj strani u kojoj se predlaže sticanje.

Prilikom procjenjivanja sposobnosti centralne druge ugovorne strane za usklađivanje s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU, nadležni organ pridaje posebnu pažnju pitanju ima li grupa čiji će ona postati dio strukturu koja omogućava efikasan nadzor, efikasnu razmjenu informacija između nadležnih organa i jasno određivanje raspodjele odgovornosti između nadležnih organa.

Nadležni organ može da odbije predloženo sticanje samo ako za to postoje opravdani razlozi na osnovu kriterijuma iz stava 1 ovog člana ili ako informacije koje pruža predloženi sticalac nisu potpune.

Države članice ne nameću prethodne uslove u pogledu visine učešća koji se stiču niti dopuštaju svojim nadležnim organima preispitivanje predloženog sticanja s obzirom na ekonomske tržišne potrebe.

Države članice javno objavljuju spisak informacija koje su potrebne za sprovođenje procjene i koje se dostavljaju nadležnim organima prilikom obavještavanja iz člana 594 stav 2 ovog zakona.

Informacije moraju biti srazmjerne i prilagođene prirodi predloženog sticaoca i predloženog sticanja.

Države članice ne smiju zahtijevati informacije koje nisu relevantne za bonitetnu procjenu.

Izuzetno od odredbi člana 594 st. 2,3 i 4 ovog zakona, kada je nadležni organ obaviješten o dva ili više prijedloga za sticanje ili povećanje kvalifikovanih učešća u istoj centralnoj drugoj ugovornoj strani, ono prema predloženim sticaocima postupa na nediskriminirajući način.

Mjerodavni nadležni organi međusobno usko sarađuju pri sprovođenju procjene kada je predloženi sticalac:

1) druga centralna druga ugovorna strana, kreditna institucija, društvo za životno osiguranje, društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, investiciono društvo, organizator tržišta, društvo za upravljanje sistemom za namiru hartija od vrijednosti, društvo za upravljanje UCITS-om ili društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondova s odobrenjem u drugoj državi članici;

2) matično društvo druge centralne druge ugovorne strane, kreditne institucije, društva za životno osiguranje, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, investicionog društva, organizatora tržišta, upravitelja sistema za namiru vrijednosnih papira, društva za upravljanje UCITS-om ili društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondom s odobrenjem u drugoj državi članici;
3) fizička ili pravna lica koja kontrolišu drugu centralnu drugu ugovornu stranu, kreditnu instituciju, društvo za životno osiguranje, društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, investiciono društvo, organizatora tržišta, upravitelja sistema za namiru vrijednosnih papira, društva za upravljanje UCITS-om ili društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondom s odobrenjem u drugoj državi članici.

Nadležni organi međusobno, bez odlaganja, razmjenjuju sve informacije koje su potrebne ili relevantne za sprovođenje procjene.

Nadležni organi na zahtjev dostavljaju sve relevantne informacije, a sve potrebne informacije dostavljaju i na vlastitu inicijativu.

U odluci nadležnog organa koje je izdalo odobrenje centralnoj drugoj ugovornoj strani u kojoj se predlaže sticanje navode se sva mišljenja s rezervom koje je izrazio nadležni organ odgovoran za predloženog sticaoca.

Sukob interesa

Član 596

Centralna druga ugovorna strana održava i upravlja efikasnim pisanim organizacionim i administrativnim aranžmanima za utvrđivanje i upravljanje mogućim sukobima interesa između nje, uključujući njene direktore, zaposlene ili druga lica s posrednom ili neposrednom kontrolom ili s njom usko povezana lica, i njenih članova sistema poravnanja ili njihovih klijenata koji su poznati centralnoj drugoj ugovornoj strani.

Centralna druga ugovorna strana održava i sprovodi odgovarajuće postupke kojima je cilj rješavanje mogućih sukoba interesa.

Kada organizacioni ili administrativni aranžmani centralne druge ugovorne strane za upravljanje sukobima interesa nisu dovoljni kako bi se sa zadovoljavajućom nivoom pouzdanosti spriječio rizik štete interesima članova sistema poravnanja ili klijenata, centralna druga ugovorna strana prije prihvatanja novih transakcija od tog člana sistema poravnanja jasno otkriva tom članu opštu prirodu ili izvore sukoba interesa.

Kada je klijent poznat centralnoj drugoj ugovornoj strani, ona o tome obavještava i klijenta i člana sistema poravnanja na čijeg se klijenta to odnosi.

Kada je centralna druga ugovorna strana matično društvo ili zavisno društvo, pisani aranžmani uzimaju u obzir i sve okolnosti kojih je centralna druga ugovorna strana svjesna ili bi trebala biti svjesna, a koje mogu dovesti do sukoba interesa kao rezultat strukture i poslovnih aktivnosti drugih društava s kojima je ona u odnosu matičnog društva ili zavisnog društva.

Pisani aranžmani uspostavljeni u skladu sa stavom 1 ovog člana uključuju:
1) okolnosti koje predstavljaju sukob interesa ili mogu dovesti do sukoba interesa koji može imati za posljedicu znatan rizik od nastanka štete interesima jednog ili više članova sistema poravnanja ili klijenata;
2) postupke koje je potrebno poštovati i mjere koje je potrebno preduzeti radi upravljanja takvim sukobima interesa.

Centralna druga ugovorna strana preduzima sve odgovarajuće korake radi sprječavanja zloupotrebe informacija koje se vode u njenom sistem i sprječava upotrebu tih informacija za druge poslovne aktivnosti.

Fizičko lice koje je usko povezano s centralnom drugom ugovornom stranom ili pravno lice koje je u odnosu matičnog društva ili zavisnog društva s centralnom drugom ugovornom stranom ne smije koristiti povjerljive informacije koje se evidentiraju u toj centralnoj drugoj ugovornoj strani u komercijalne svrhe bez prethodne pisane saglasnosti klijenta kojem te povjerljive informacije pripadaju.

Kontinuitet poslovanja

Član 597

Centralna druga ugovorna strana uspostavlja, sprovodi i održava primjerenu politiku kontinuiteta poslovanja i plan oporavka od kriznih situacija, s ciljem obezbjeđenja očuvanja njenih funkcija, blagovremenog oporavka operacija i ispunjavanja obaveza centralne druge ugovorne strane.

Planom iz stave 1 ovog člana predviđa se oporavak svih transakcija u trenutku nastanka smetnji kako bi se centralnoj drugoj ugovornoj strani omogućio siguran nastavak poslovanja i završetak namire na planirani datum.

Centralna druga ugovorna strana uspostavlja, sprovodi i održava primjeren postupak kojim se obezbjeđuje blagovremena namira ili prenos imovine i pozicija klijenata i članova sistema poravnanja u slučaju oduzimanja odobrenja na osnovu odluke donesene u skladu s članom 583 ovog zakona.

Izdvajanje poslovnih procesa

Član 598

Kada centralna druga ugovorna strana izdvaja poslovne procese, usluge ili aktivnosti, ona ostaje u potpunosti odgovorna za ispunjavanje svih svojih obaveza iz ovog zakona i Regulative br. 648/2012/EU i obezbjeđuje da u svakom trenutku:

1) izdvajanje poslovnih procesa ne dovodi do delegiranja njenih odgovornosti;
2) odnos i obaveze centralne druge ugovorne strane prema njenim članovima sistema poravnanja ili, kada je to potrebno, prema njihovim klijentima, ostaju nepromijenjeni;
3) uslovi za izdavanje odobrenja centralnoj drugoj ugovornoj strani nisu efektivno izmijenjeni;
4) izdvajanje poslovnih procesa ne sprečava izvršavanje supervizorskih i nadzornih funkcija, niti direktan pristup relevantnim informacijama potrebnim za izvršavanje tih funkcija;
5) izdvajanjem poslovnih procesa centralnoj drugoj ugovornoj strani nisu uskraćeni sistemi i kontrole potrebni za upravljanje rizicima kojima je izložena;
6) pružalac usluga ispunjava zahtjeve u pogledu kontinuiteta poslovanja koji su ekvivalentni onim koje je centralna druga ugovorna strana dužna ispuniti u skladu s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU;
7) centralna druga ugovorna strana i nadalje raspolaže stručnošću i sredstvima potrebnim za procjenu kvaliteta pruženih usluga, organizacione i kapitalne adekvatnosti pružaoca usluga, za efikasan nadzor izdvojenih poslovnih procesa i za upravljanje rizicima povezanim s

izdvajanjem poslovnih procesa, pri čemu se ti procesi i rizici nadziru na kontinuiranoj osnovi;

8) centralna druga ugovorna strana ima neposredan pristup svim relevantnim informacijama u vezi s izdvojenim poslovnim procesima;

9) pružalac usluga sraduje s nadležnim organom u vezi s izdvojenim poslovnim procesima;

10) pružalac usluga obezbjeđuje zaštitu povjerljivih informacija koje se odnose na centralnu drugu ugovornu stranu, njene članove sistema poravnanja i njihove klijente ili, ako pružalac usluga ima poslovno sjedište u trećoj zemlji, obezbjeđuje da su standardi zaštite informacija te treće zemlje ili standardi utvrđeni ugovorom između strana uporedivi sa standardima zaštite podataka koji se primjenjuju u Uniji.

Centralna druga ugovorna strana ne smije izdvajati ključne aktivnosti povezane s upravljanjem rizicima, osim ako takvo izdvajanje odobri nadležni organ.

Nadležni organ zahtijeva da centralna druga ugovorna strana pisanim sporazumom jasno utvrdi svoja prava i obaveze kao i prava i obaveze pružaoca usluga.

Centralna druga ugovorna strana na zahtjev stavlja na raspolaganje nadležnom organu sve informacije potrebne za ocjenu usklađenosti obavljanja izdvojenih poslovnih procesa s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU.

Pravila poslovnog ponašanja

Član 599

Prilikom pružanja usluga svojim članovima sistema poravnanja, i prema potrebi njihovim klijentima, centralna druga ugovorna strana postupa pošteno i profesionalno, u skladu s najboljim interesima tih članova sistema poravnanja i klijenata i u skladu s načelima pouzdanog upravljanja rizicima.

Centralna druga ugovorna strana ima uspostavljena dostupna, transparentna i pravedna pravila za brzo i efikasno rješavanje pritužbi.

Zahtjevi za učestvovanje

Član 600

Centralna druga ugovorna strana utvrđuje, kada je to potrebno s obzirom na vrstu proizvoda čije se poravnanje obavlja, kategorije prihvatljivih članova sistema poravnanja i kriterijuma prihvatljivosti, u skladu sa savjetom odbora za rizik u skladu sa članom 591 stav 3 ovog zakona.

Kriterijumi iz stava 1 ovog člana su nediskriminirajući, transparentni i objektivni kako bi se obezbijedio fer i otvoren pristup centralnoj drugoj ugovornoj strani i kako bi se obezbijedilo da članovi sistema poravnanja imaju dovoljno finansijskih resursa i operativnih sposobnosti za ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz učestvovanja u centralnoj drugoj ugovornoj strani.

Kriterijumi koji ograničavaju pristup dopušteni su samo ako im je cilj kontrola rizika centralne druge ugovorne strane.

Centralna druga ugovorna strana obezbjeđuje kontinuiranu primjenu kriterijuma iz stava 1 ovog člana i ima blagovremeni pristup informacijama koje su relevantne za tu procjenu.

Centralna druga ugovorna strana sprovodi, najmanje jednom godišnje, sveobuhvatnu reviziju usklađenosti svojih članova sistema poravnanja s ovim članom zakona.

Članovi sistema poravnanja koji obavljaju poravnanje transakcija u ime svojih klijenata raspolažu potrebnim dodatnim finansijskim sredstvima i operativnim kapacitetima za obavljanje te aktivnosti.

Pravila centralne druge ugovorne strane za članove sistema poravnanja omogućavaju joj prikupljanje relevantnih informacija radi identifikacije, praćenja i upravljanja relevantnim koncentracijama rizika povezanim s pružanjem usluga klijentima.

Članovi sistema poravnanja, na zahtjev, obavještavaju centralnu drugu ugovornu stranu o kriterijumima i aranžmanima koje su uspostavili kako bi svojim klijentima omogućili pristup uslugama centralne druge ugovorne strane.

Članovi sistema poravnanja odgovorni su za obezbjeđenje da klijenti ispunjavaju svoje obaveze.

Centralna druga ugovorna strana ima objektivne i transparentne postupke za suspenziju i uredno isključenje članova sistema poravnanja koji više ne ispunjavaju kriterijume iz stava 1 ovog člana.

Centralna druga ugovorna strana može uskratiti pristup članovima sistema poravnanja koji ispunjavaju kriterijume iz stava 1 ovog člana samo ako je takva odluka pisano obrazložena i zasnovana na sveobuhvatnoj analizi rizika.

Centralna druga ugovorna strana može nametnuti posebne dodatne obaveze članovima sistema poravnanja, uključujući obavezu učestvovanja u aukcijama pozicija člana sistema poravnanja koji ne ispunjava svoje obaveze, a te dodatne obaveze srazmjerne su riziku koji nosi član sistema poravnanja i ne smiju ograničavati učestvovanje na određene kategorije članova sistema poravnanja.

Transparentnost

Član 601

Centralna druga ugovorna strana i njeni članovi sistema poravnanja javno objavljuju cijene i naknade povezane s uslugama koje pružaju.

Cijene i naknade objavljuju se zasebno za svaku pojedinu uslugu, uključujući diskonte, rabate i uslove pod kojima se ostvaruje pravo na takva smanjenja.

Centralna druga ugovorna strana omogućava svojim članovima sistema poravnanja i, prema potrebi, njihovim klijentima, odvojen pristup pojedinim uslugama koje pruža.

Centralna druga ugovorna strana izvještava svoje članove sistema poravnanja i njihove klijente o rizicima povezanim sa uslugama koje pruža.

Centralna druga ugovorna strana izvještava svoje članove sistema poravnanja i svoj nadležni organ o informacijama o cijenama koje su korišćene za izračun njenih izloženosti na kraju dana prema članovima sistema poravnanja.

Centralna druga ugovorna strana javno objavljuje ukupan obim obračunatih transakcija za svaku vrstu finansijskog instrumenta čije je poravnanje izvršila.

Centralna druga ugovorna strana javno objavljuje operativne i tehničke zahtjeve povezane s komunikacijskim protokolima, uključujući formate sadržaja i poruka koje koristi u interakciji s trećim stranama, kao i operativne i tehničke zahtjeve iz člana 568 ovog zakona.

Centralna druga ugovorna strana odvojeno vodi troškove i prihode povezane s pružanjem svojih usluga i te informacije otkriva nadležnom organu.

Centralna druga ugovorna strana javno objavljuje svako kršenje kriterijume iz člana 600 stav 1 ovog zakona i zahtjeva utvrđenih u stavu 1 ovoga člana koje su počinili članovi sistema poravnanja, osim ako nadležni organ, nakon savjetovanja s ESMA-om, ocijeni da bi takva objava predstavljala prijetnju finansijskoj stabilnosti ili povjerenju u tržište, ozbiljno ugrozila finansijska tržišta ili prouzrokovala nesrazmjernu štetu uključenim stranama.

Odvajanje i prenosivost

Član 602

Centralna druga ugovorna strana vodi odvojenu evidenciju i račune, čime omogućava da u bilo kojem trenutku i bez odlaganja razlikuje u računima kod sebe imovinu i pozicije koje se vode za račun jednog člana sistema poravnanja od imovine i pozicija koje se vode za račun bilo kojeg drugog člana sistema poravnanja i od vlastite imovine.

Centralna druga ugovorna strana nudi vođenje odvojene evidencije i računa, čime omogućava svakom članu sistema poravnanja da razlikuje u računima kod centralne druge ugovorne strane imovinu i pozicije tog člana sistema poravnanja od imovine i pozicija koje se vode za račun njegovih klijenata („odvajanje zbirnih računa za klijente").

Centralna druga ugovorna strana nudi vođenje odvojene evidencije i računa, čime omogućava svakom članu sistema poravnanja da razlikuje u računima kod centralne druge ugovorne strane imovinu i pozicije koje se vode za račun određenog klijenta od one imovine i pozicija koje se vode za račun ostalih klijenata („odvajanje pojedinačnih računa za klijente").

Na zahtjev, centralna druga ugovorna strana nudi članovima sistema poravnanja mogućnost otvaranja više računa na vlastito ime ili za račun njihovih klijenata.

Član sistema poravnanja vodi odvojenu evidenciju i račune koji mu omogućavaju da razlikuje, i u računima kod centralne druge ugovorne strane i u vlastitim računima, svoju imovinu i pozicije od imovine i pozicija koje se vode za račun njegovih klijenata kod centralne druge ugovorne strane.

Član sistema poravnanja nudi svojim klijentima izbor između odvajanja zbirnih računa za klijente i odvajanja pojedinačnih računa za klijente i obavještava ih o troškovima i nivou zaštite iz stava 7 ovog člana povezanih sa svakom od tih opcija a klijent potvrđuje svoj izbor pisanim putem.

Kada se klijent odluči za odvajanje pojedinačnih računa za klijente, svaki iznos nadoknade koji premašuje zahtjeve klijenta također se knjiži na centralnu drugu ugovornu stranu i odvaja se od iznosa nadoknada ostalih klijenata ili članova sistema poravnanja i ne izlaže se gubicima povezanima s pozicijama koje se knjiže na drugom računu.

Centralne druge ugovorne strane i članovi sistema poravnanja javno objavljuju nivoe zaštite i troškove povezane s različitim nivoima odvajanja koje nude i pružaju te usluge pod prihvatljivim komercijalnim uslovima.

Podaci o različitim nivoima odvajanja uključuju opis glavnih pravnih implikacija pojedinačnih nivoa odvajanja kao i informacije o mjerodavnom stečajnom pravu u relevantnim jurisdikcijama.

Centralna druga ugovorna strana ima pravo upotrebe vezano uz iznose nadoknada ili doprinosa u jamstveni fond koji se prikupljaju putem ugovora o finansijskom kolateralu u vrijednosnim papirima, u smislu člana 2 stava 1 tačka (c) Direktive

2002/47/EZ, pod uslovm da je upotreba takvih ugovora predviđena njenim pravilima poslovanja.

Član sistema poravnanja potvrđuje svoje prihvatanje pravila poslovanja pisanim putem.

Centralna druga ugovorna strana javno objavljuje pravo upotrebe koje se izvršava u skladu s članom 610 ovog zakona.

Zahtjev za razlikovanjem imovine i pozicija u računima kod centralne druge ugovorne strane ispunjen je kada:

1) se imovina i pozicije knjiže u odvojenim računima;
2) se sprečava netiranje pozicija knjiženih na različitim računima;
3) imovina koja obuhvata pozicije knjižene na računu nije izložena gubicima povezanima s pozicijama koje se knjiže na drugom računu.

Imovina se odnosi na kolateral koji se drži za pokrivanje pozicija i uključuje pravo na prenos imovine jednakom tom kolateralu ili naknadama realizacije bilo kojeg kolaterala, ali ne uključuje doprinose u jamstveni fond.

Bonitetni zahtjevi i upravljanje izloženošću

Član 603

Centralna druga ugovorna strana mjeri i ocjenjuje svoju likvidnost i kreditne izloženosti prema svakom članu sistema poravnanja i, prema potrebi, prema drugoj centralnoj drugoj ugovornoj strani s kojom je sklopila ugovor o međudjelovanju, gotovo u realnom vremenu.

Centralna druga ugovorna strana ima blagovremeni pristup, na nediskriminirajućoj osnovi, relevantnim izvorima za formiranje cijena radi efikasnog mjerenja njenih izloženosti i to se obavlja uz prihvatljivu cijenu.

Zahtjevi za iznosom nadoknade

Član 604

Centralna druga ugovorna strana određuje, poziva i prikuplja iznose nadoknade kako bi ograničila svoje kreditne izloženosti koje proizlaze od njenih članova sistema poravnanja i, prema potrebi, od centralnih drugih ugovornih strana s kojima ima sklopljene ugovore o međudjelovanju.

Ti iznosi nadoknade su dovoljni za pokriće mogućih izloženosti za koje centralna druga ugovorna strana procjenjuje da će se pojaviti do likvidacije dotičnih pozicija i one su dovoljne za pokriće gubitaka koji proizlaze iz najmanje 99 % kretanja izloženosti tokom određenog vremenskog perioda i obezbjeđuju potpunu kolateralizaciju izloženosti centralne druge ugovorne strane prema svim njenim članovima sistema poravnanja, i, prema potrebi, prema centralnim drugim ugovornim stranama s kojima ima sklopljene ugovore o međudjelovanju, najmanje jednom dnevno.

Centralna druga ugovorna strana redovno prati i, prema potrebi, revidira nivo svojih iznosa nadoknada u skladu s trenutnim uslovima na tržištu uzimajući u obzir moguće procikličke efekte takvih revizija.

Pri određivanju zahtjeva za iznosom nadoknade, centralna druga ugovorna strana donosi modele i parametre koji uzimaju u obzir rizična obilježja proizvoda čije se poravnanje obavlja i uzimaju u obzir vremenski period između prikupljanja iznosa nadoknade, tržišne likvidnosti i mogućnosti promjena tokom trajanja transakcije a

modele i parametre potvrđuje nadležni organ i oni podliježu mišljenju u skladu s članom 582 ovog zakona.

Centralna druga ugovorna strana poziva i prikuplja iznose nadoknade na dnevnoj osnovi, kada su premašeni unaprijed definisani pragovi.

Centralna druga ugovorna strana poziva i prikuplja iznose nadoknade koji su primjereni za pokriće rizika koji proizlazi iz pozicija u računima koji se vode u skladu s članom 602 ovog zakona, vezano uz određene finansijske instrumente.

Centralna druga ugovorna strana može izračunati iznose nadoknade za portfelj finansijskih instrumenata pod uslovom da je metodologija kojom se koristi solidna.

Jamstveni fond

Član 605

Kako bi ograničila dalju kreditnu izloženost prema svojim članovima, centralna druga ugovorna strana održava unaprijed finansiran jamstveni fond za pokriće gubitaka koji premašuju gubitke koji se pokrivaju zahtjevima za iznos nadoknade utvrđenima u članu 604 ovog zakona, a proizlaze iz neispunjavanja obaveza, uključujući pokretanje postupka stečaja jednog ili više članova sistema poravnanja.

Centralna druga ugovorna strana određuje minimalni iznos ispod kojeg jamstveni fond ni u kojim okolnostima ne smije pasti.

Centralna druga ugovorna strana određuje minimalnu veličinu doprinosa u jamstveni fond i kriterijume za izračun doprinosa pojedinačnih članova sistema poravnanja.

Doprinosi su srazmjerni izloženostima svakog člana sistema poravnanja.

Jamstveni fond omogućava centralnoj drugoj ugovornoj strani podnošenje, u ekstremnim ali mogućim tržišnim uslovima, neispunjavanja obaveza člana sistema poravnanja prema kojem ona ima najveće izloženosti ili drugog i trećeg najvećeg člana sistema poravnanja, ako je ukupan zbir izloženosti prema njima veći.

Centralna druga ugovorna strana izrađuje scenarije ekstremnih ali mogućih tržišnih uslova a koji uključuju najvolatilniji period koja su iskusila tržišta kojima centralna druga ugovorna strana pruža svoje usluge kao i niz mogućih budućih scenarija i uzimaju u obzir iznenadnu prodaju finansijskih sredstava i naglo smanjenje tržišne likvidnosti.

Centralna druga ugovorna strana može uspostaviti više od jednog jamstvenog fonda za različite vrste instrumenata čije poravnanje obavlja.

Ostala finansijska sredstva

Član 606

Centralna druga ugovorna strana održava dovoljna unaprijed finansirana dostupna finansijska sredstva za pokriće mogućih gubitaka koji premašuju gubitke koji se pokrivaju zahtjevima za iznosom nadoknade utvrđenima u članu 604 ovog zakona i jamstvenim fondom kako je navedeno u članu 605 ovog zakona.

Unaprijed finansirana finansijska sredstva uključuju namjenska sredstva centralne druge ugovorne strane koja su centralnoj drugoj ugovornoj strani dostupna bez ograničenja i koja se ne smiju koristiti za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 579 ovog zakona.

Jamstveni fond iz člana 605 ovog zakona i ostala finansijska sredstva iz stava 1 ovog člana u svakom trenutku omogućavaju centralnoj drugoj ugovornoj da podnese

u ekstremnim ali mogućim tržišnim uslovima, neispunjavanje obaveza najmanje dva člana sistema poravnanja prema kojima ima najveće izloženosti.

Centralna druga ugovorna strana može zahtijevati od članova sistema poravnanja koji ispunjavaju svoje obaveze da obezbijede dodatna sredstva u slučaju da drugi član sistema poravnanja ne ispunjava obaveze.

Izloženost članova sistema poravnanja centralne druge ugovorne strane prema centralnoj drugoj ugovornoj strani je ograničena.

Kontrole likvidnosnog rizika

Član 607

Centralna druga ugovorna strana u svakom trenutku ima pristup adekvatnoj likvidnosti za obavljanje svojih usluga i aktivnosti.

U svrhu iz stava 1 ovog člana ona pribavlja potrebne kreditne linije ili slične aranžmane za pokriće svojih likvidnosnih potreba u slučaju da finansijska sredstva koja joj stoje na raspolaganju nisu odmah dostupna.

Član sistema poravnanja, matično društvo ili zavisno društvo tog člana sistema poravnanja zajedno ne smiju obezbijediti više od 25% kreditnih linija potrebnih centralnoj drugoj ugovornoj strani.

Centralna druga ugovorna strana mjeri, na dnevnoj osnovi, svoje moguće likvidnosne potrebe i pri tome uzima u obzir likvidnosni rizik koji proizlazi iz neispunjavanja obaveza najmanje dva člana sistema poravnanja prema kojima ima najveće izloženosti.

Redoslijed pokrića nepodmirenih obaveza

Član 608

Centralna druga ugovorna strana za pokriće dugova koristi iznose nadoknade člana sistema poravnanja koji ne ispunjava obaveze prije upotrebe ostalih finansijskih sredstava.

Kada iznosi nadoknade člana sistema poravnanja koji ne ispunjava obaveze nisu dovoljni za pokriće gubitaka koje ima centralna druga ugovorna strana, za pokriće tih gubitaka centralna druga ugovorna strana koristi doprinose iz jamstvenog fonda člana koji ne ispunjava svoje obaveze.

Centralna druga ugovorna strana koristi doprinose iz jamstvenog fonda članova sistema poravnanja koji ispunjavaju svoje obaveze i druga finansijska sredstva iz člana 606 stav 1 ovog zakona samo nakon što je iscrpila doprinose člana sistema poravnanja koji ne ispunjava svoje obaveze.

Centralna druga ugovorna strana prvo koristi namjenski kapital a ne doprinose iz jamstvenog fonda članova sistema poravnanja koji ispunjavaju svoje obaveze.

Centralna druga ugovorna strana ne smije koristiti iznose nadoknade članova sistema poravnanja koji ispunjavaju svoje obaveze za pokriće gubitaka koji proizlaze iz neispunjavanja obaveza drugog člana sistema poravnanja.

Kolateralni zahtjevi

Član 609

Centralna druga ugovorna strana prihvata visoko likvidni kolateral koji nosi minimalni kreditni i tržišni rizik za pokriće njene početne i tekuće izloženosti prema njenim članovima sistema poravnanja.

U slučaju nefinansijskih drugih ugovornih strana, centralna druga ugovorna strana može prihvatiti bankovna jamstva, uzimajući u obzir ta jamstva prilikom izračuna njene izloženosti prema banci koja je član sistema poravnanja.

Centralna druga ugovorna strana primjenjuje odgovarajuće korektivne faktore na vrijednosti imovine koji ukazuju na moguć pad njihove vrijednosti u periodu od njihove posljednje revalorizacije i trenutka do kojeg se mogu opravdano smatrati likvidiranima.

Pri utvrđivanju prihvatljivog kolaterala i odgovarajućih korektivnih faktora, ona uzima u obzir likvidnosni rizik koji proizlazi iz neispunjavanja obaveza određenog učesnika na tržištu i rizik koncentracije vezano uz određenu imovinu.

Centralna druga ugovorna strana može prihvatiti, kada je to primjereno, osnovnu imovinu ugovora o izvedenicama ili finansijski instrument iz kojeg proizlazi izloženost centralne druge ugovorne strane, kao kolateral za pokriće njenih zahtjeva za iznosom nadoknade.

Investiciona politika

Član 610

Centralna druga ugovorna strana ulaže svoja finansijska sredstva samo u gotovinu ili u visoko likvidne finansijske instrumente koji nose minimalni tržišni i kreditni rizik.

Ulaganja centralne druge ugovorne strane moraju biti takva da ih je moguće brzo unovčiti uz minimalni negativan efekat na cijene.

Iznos kapitala, uključujući zadržanu dobit i rezerve centralne druge ugovorne strane koji nisu uloženi u skladu sa stavom 1 ovog člana, ne uzimaju se u obzir za potrebe člana 579 stav 2 ovog zakona ili člana 608 stav 4 ovog zakona.

Finansijski instrumenti koji služe kao iznosi nadoknade ili doprinosi u jamstveni fond deponuju se, kada su dostupni, kod upravitelja sistema za namiru vrijednosnih papira koji obezbjeđuju punu zaštitu tih finansijskih instrumenata a mogu se koristiti i drugi vrlo sigurni aranžmani s finansijskim institucijama koje imaju odobrenje.

Gotovinski depoziti centralne druge ugovorne strane obavljaju se putem vrlo sigurnih aranžmana s finansijskim institucijama koje imaju odobrenje ili upotrebom stalno raspoloživih sredstava centralnih banaka ili drugim sličnim načinom koji utvrde centralne banke.

Kada centralna druga ugovorna strana deponuje imovinu kod treće strane, ona obezbjeđuje mogućnost odvojene identifikacije imovine koja pripada članovima sistema poravnanja od imovine koja pripada centralnoj drugoj ugovornoj strani pomoću različito naslovljenih računa u knjigama treće strane ili nekim drugim ekvivalentnim mjerama kojima se postiže isti stepen zaštite.

Centralna druga ugovorna strana ima otvoren pristup finansijskim instrumentima kada je to potrebno.

Centralna druga ugovorna strana ne ulaže svoj kapital ili iznose koji proizlaze iz zahtjeva utvrđenih u čl. 604 do 607 ovog zakona u sopstvene hartije od vrijednosti ili hartije od vrijednosti njenog matičnog društva ili zavisnog društva.

Pri donošenju odluka o ulaganju, centralna druga ugovorna strana uzima u obzir njenu ukupnu izloženost kreditnom riziku prema pojedinačnim službenim licima i obezbjeđuje da njena ukupna izloženost svakom pojedinačnom dužniku ostane u prihvatljivim granicama koncentracije.

Postupci u slučaju neispunjavanja obaveza

Član 611

Centralna druga ugovorna strana ima uspostavljene detaljne postupke za slučajeve kada član sistema poravnanja ne ispunjava zahtjeve za učestvovanje centralne druge ugovorne strane utvrđene u članu 600 ovog zakona u roku i u skladu s postupcima koje utvrđuje centralna druga ugovorna strana.

Centralna druga ugovorna strana detaljno navodi postupke koje treba slijediti u slučaju kada ne objavi neispunjavanje obaveza od strane člana sistema poravnanja a ti se postupci preispituju jednom godišnje.

Centralna druga ugovorna strana odmah preduzima mjere za obuzdavanje gubitaka i likvidnosnih pritisaka koji proizlaze iz neispunjavanja obaveza i obezbjeđuje da zatvaranje pozicija bilo kojeg člana sistema poravnanja ne narušava njeno poslovanje ili ne izlaže članove sistema poravnanja koji ispunjavaju svoje obaveze gubicima koje oni ne mogu predvidjeti ili kontrolisati.

Kada centralna druga ugovorna strana smatra da član sistema poravnanja neće biti u mogućnosti ispuniti svoje buduće obaveze, ona odmah obavještava nadležni organ prije objave ili pokretanja postupka o neispunjavanju obaveza.

Nadležni organ odmah dostavlja tu informaciju ESMA-i, relevantnim članovima ESB-a i organu odgovornom za nadzor člana sistema poravnanja koji ne ispunjava svoje obaveze.

Centralna druga ugovorna strana provjerava sprovođenje njenih postupaka u slučaju neispunjavanja obaveza i preduzima sve odgovarajuće korake kako bi obezbijedila da ima pravna ovlašćenja za unovčenje vlasničkih pozicija člana sistema poravnanja koji ne ispunjava svoje obaveze i za prenos ili unovčenje pozicija klijenata člana sistema poravnanja koji ne ispunjava svoje obaveze.

Kada se imovina i pozicije bilježe u evidenciji i računima centralne druge ugovorne strane kao da se drže za račun klijenta člana sistema poravnanja koji ne ispunjava obaveze u skladu s članom 602 stav 2 ovog člana, centralna druga ugovorna strana se ugovorno obavezuje na pokretanje postupaka za prenos imovine i pozicija koje drži član sistema poravnanja koji ne ispunjava obaveze za račun svojih klijenata drugom članu sistema poravnanja kojeg odrede svi dotični klijenti, na njihov zahtjev i bez saglasnosti člana sistema poravnanja koji ne ispunjava obaveze.

Taj drugi član sistema poravnanja obavezan je prihvatiti tu imovinu i pozicije samo ako je prethodno ušao u ugovorni odnos s klijentima kojim se obavezao na to.

Ako se prijenos tom drugom članu sistema poravnanja nije dogodio iz bilo kojeg razloga tokom unaprijed definisanog perioda za prenos navedenog u pravilima poslovanja, centralna druga ugovorna strana može preduzeti sve mjere koje joj dopuštaju njena pravila za aktivno upravljanje rizicima u odnosu na te pozicije, uključujući likvidaciju imovine i pozicija koje drži član sistema poravnanja koji ne ispunjava obaveze za račun svojih klijenata.

Kolateral klijenata koji se odvaja u skladu s članom 602 st. 2 i 3 ovog zakona koristi se isključivo za pokriće pozicija koje se drže za njihov račun.

Svaki saldo koji duguje centralna druga ugovorna strana nakon završetka postupka upravljanja neispunjenim obavezama člana sistema poravnanja vraća se klijentima kada su oni poznati centralnoj drugoj ugovornoj strani, ili ako nisu poznati, članu sistema poravnanja za račun njegovih klijenata.

Preispitivanje modela, ispitivanje otpornosti na stres i retroaktivno ispitivanje

Član 612

Centralna druga ugovorna strana redovno preispituje modele i parametre za izračun njenih zahtjeva za iznosom nadoknade, doprinosa u jamstveni fond, kolateralnih zahtjeva i ostalih mehanizama za kontrolu rizika i podvrgava modele strogim i čestim ispitivanjima otpornosti na stres radi procjene njihove otpornosti u ekstremnim ali mogućim tržišnim uslovima i sprovodi retroaktivna ispitivanja radi procjene pouzdanosti korišćene metodologije.

Centralna druga ugovorna strana obezbjeđuje nazavisnu provjeru, obavještava nadležni organ i ESMA-u o rezultatima obavljenih ispitivanja i obezbjeđuje njihovu provjeru prije donošenja svih značajnijih izmjena u modelima i parametrima.

Usvojeni modeli i parametri, kao i njihove značajne promjene, podliježu mišljenju kolegijuma u skladu s članom 582 ovog zakona.

ESMA obezbjeđuje prenos informacija o rezultatima ispitivanja otpornosti na stres ESA-i kako bi im omogućila procjenu izloženosti finansijskih društava neispunjavanju obaveza od strane centralnih drugih ugovornih strana.

Centralna druga ugovorna strana redovno ispituje ključne aspekte svojih postupaka u slučaju neispunjavanja obaveza i preduzima sve odgovarajuće korake kako bi obezbijedila da ih razumiju svi članovi sistema poravnanja i da svi članovi sistema poravnanja imaju uspostavljene primjerene aranžmane za odgovor u slučaju događaja neispunjavanja obaveza.

Centralna druga ugovorna strana javno objavljuje ključne informacije o svom modelu za upravljanje rizicima i pretpostavkama koje su korišćene za obavljanje ispitivanja otpornosti na stres iz stava 1 ovog člana.

Namira

Član 613

Kada je to izvodivo i moguće, centralna druga ugovorna strana se koristi novcem centralne banke za namiru svojih transakcija.

Kada se ne koristi novac centralne banke, preduzimaju se koraci za strogo ograničavanje rizika namire gotovog novca.

Centralna druga ugovorna strana jasno navodi svoje obaveze u pogledu isporuke finansijskih instrumenata, kao i podatak ima li obavezu izvršavati ili primati isporuku finansijskog instrumenta ili nadoknađuje li učesnicima gubitke koji nastanu u postupku isporuke.

Kada centralna druga ugovorna strana ima obavezu izvršavati ili primati isporuke finansijskih instrumenata, ona eliminiše osnovni rizik upotrebom mehanizma isporuka po plaćanju (engl. delivery-versus-payment) ako je to moguće.

Ugovori o međudjelovanju

Član 614

Centralna druga ugovorna strana može sklopiti ugovore o međudjelovanju s drugom centralnom ugovornom stranom ako su ispunjeni uslovi utvrđeni u čl. 615,616 i 617 ovog zakona.

Prilikom sklapanja ugovora o međudjelovanju s drugom centralnom drugom ugovornom stranom radi pružanja usluga određenom mjestu trgovanja, centralna druga ugovorna strana ima nediskriminirajući pristup, kako podacima koji su joj potrebni za obavljanje njenih funkcija s tog određenog mjesta trgovanja, pod uslovom da centralna druga ugovorna strana ispunjava operativne i tehničke zahtjeve koje utvrđuje mjesto trgovanja, tako i dotičnom sistemu za namiru.

Sklapanje ugovora o međudjelovanju ili pristup izvorima podataka ili sistem za namiru iz st. 1 i 2 ovog člana odbija se ili ograničava, posredno ili neposredno, samo radi kontrole eventualnih rizika koji proizlaze iz takvog ugovora ili pristupa.

Upravljanje rizicima

Član 615

Centralne druge ugovorne strane koje sklapaju ugovore o međudjelovanju:

1) uspostavljaju primjerene politike, postupke i sisteme za efikasnu identifikaciju, praćenje i upravljanje rizicima koji proizlaze iz takvog ugovora kako bi mogle ispunjavati svoje obaveze;
2) dogovaraju se o njihovim odnosnim pravima i obavezama, uključujući mjerodavno pravo koje uređuje njihove odnose;
3) identifikuju, prate i upravljaju kreditnim i likvidnosnim rizikom tako da neispunjavanje obaveza člana sistema poravnanja jedne centralne druge ugovorne strane ne utiče na centralnu drugu ugovornu stranu koja je obuhvaćena ugovorom o međudjelovanju;
4) identifikuju, prate i rješavaju moguće međuzavisnosti i korelacije koji proizlaze iz ugovora o međudjelovanju i koji mogu uticati na kreditni i likvidnosni rizik vezano uz koncentracije članova sistema poravnanja i objedinjena finansijska sredstva.

Za potrebe tačke 1 stav 1 ovog člana, centralne druge ugovorne strane koriste se istim pravilima o trenutku ulaska naloga za prenos u odnosne sisteme i o trenutku neopozivosti kako je utvrđeno u Direktivi 98/26/EZ, prema potrebi.

Za potrebe tačke 3 stav 1 ovog člana, uslovi ugovora utvrđuju postupak za upravljanje posljedicama neispunjavanja obaveza kada jedna od centralnih drugih ugovornih strana s kojima je sklopljen ugovor o međudjelovanju ne ispunjava obaveze.

Za potrebe tačke 4 stav 1 ovog člana, centralne druge ugovorne strane sprovode strogu kontrolu nad ponovnom upotrebom kolaterala članova sistema poravnanja u okviru ugovora, ako im to dopuštaju njihovi nadležni organi a ugovorom se utvrđuje na koji se način postupa s tim rizicima, uzimajući u obzir dovoljno pokriće i potrebu za ograničavanjem zaraze.

Kada se modeli za upravljanje rizicima kojima se koriste centralne druge ugovorne strane za pokriće njihove izloženosti njihovim članovima sistema poravnanja ili njihove međusobne izloženosti razlikuju, centralne druge ugovorne strane utvrđuju te razlike, ocjenjuju rizike koji mogu proizlaziti iz njih i preduzimaju mjere i obezbjeđuju dodatna finansijska sredstva kojima se ograničava njihov uticaj na ugovor o međudjelovanju kao i njihove moguće posljedice u smislu rizika zaraze i obezbjeđuju da te razlike ne utiču na sposobnost centralnih drugih ugovornih strana za upravljanje posljedicama neispunjavanja obaveza člana sistema poravnanja.

Sve povezane troškove koji proizlaze iz st. 1 i 2 ovog člana snosi centralna druga ugovorna strana koja traži međudjelovanje ili pristup, osim ako je drugačije ugovoreno između strana.

Pružanje iznosa nadoknade između centralnih drugih ugovornih strana

Član 616

Centralna druga ugovorna strana razlikuje u računima imovinu i pozicije koji se drže za račun centralnih drugih ugovornih strana s kojima je sklopila ugovor o međudjelovanju.

Kada centralna druga ugovorna strana koja sklopi ugovor o međudjelovanju s drugom centralnom ugovornom stranom pruži samo inicijalne iznose nadoknade toj centralnoj drugoj ugovornoj strani u skladu s ugovorom o finansijskom kolateralu u hartijama od vrijednosti, centralna druga ugovorna strana primalac nema pravo upotrebe iznosa nadoknade koje je pružila druga centralna druga ugovorna strana.

Kolateral primljen u obliku finansijskih instrumenata deponuje se u sistem za namiru hartija od vrijednosti prijavljenih u skladu s Direktivom 98/26/EZ.

Imovina iz st. 1 i 2 ovog člana dostupna je centralnoj drugoj ugovornoj strani primaocu samo u slučaju da centralna druga ugovorna strana koja je pružila kolateral u okviru ugovora o međudjelovanju ne ispunjava obaveze.

U slučaju da centralna druga ugovorna strana koja je primila kolateral u okviru ugovora o međudjelovanju ne ispunjava obaveze, kolateral iz st. 1 i 2 ovog člana odmah se vraća centralnoj drugoj ugovornoj strani koja ga je pružila.

Odobrenje ugovora o međudjelovanju

Član 617

Ugovor o međudjelovanju podliježe prethodnom odobrenju od strane nadležnih organa uključenih centralnih drugih ugovornih strana na koji se shodno primjenjuje postupak iz člana 580 ovog zakona.

Nadležni organi izdaju odobrenje za ugovor o međudjelovanju samo kada uključene centralne druge ugovorne strane imaju odobrenje za poravnanje u skladu s članom 580 ovog zakona ili kada su priznate u skladu s članom 588 ovog zakona ili najmanje tri godine imaju odobrenje u skladu s već postojećim nacionalnim sistemom za izdavanje odobrenja, kada su ispunjeni zahtjevi utvrđeni u članu 615 ovog zakona, a tehnički uslovi za poravnanje transakcija u skladu s uslovima iz ugovora omogućavaju nesmetano i uredno funkcionisanje finansijskih tržišta i kada predmetni ugovor ne narušava efikasnost nadzora.

Kada nadležni organ smatra da nisu ispunjeni zahtjevi utvrđeni u stavu 2 ovog člana, ono daje objašnjenja pisanim putem o riziku drugim nadležnim organima i uključenim centralnim drugim ugovornim stranama i obavještava ESMA-u koja izdaje mišljenje o stvarnoj valjanosti stajališta u pogledu rizika kao osnov za odbijanje ugovora o međudjelovanju.

Mišljenje ESMA-e stavlja se na raspolaganje svim uključenim centralnim drugim ugovornim stranama.

Kada se mišljenje ESMA-e razlikuje od ocjene mjerodavnog nadležnog organa, to nadležni organ ponovno razmatra svoje mišljenje, uzimajući u obzir mišljenje ESMA-e.

Registracija trgovinskog repozitorija

Član 618

Trgovinski repozitorij se registruje kod ESMA-e za potrebe člana 57o ovog zakona.

Kako bi bio prihvatljiv za registraciju u skladu s ovim članom, trgovinski repozitorij je pravno lice s poslovnim sjedištem u Uniji koja ispunjava zahtjeve utvrđene u ovom zakonu.

Registracija trgovinskog repozitorija proizvodi efekte na cijelom području Unije.

Registrovani trgovinski repozitorij stalno ispunjava uslove za registraciju.

Trgovinski repozitorij, bez odlaganja, obavještava ESMA-u o svim značajnim promjenama uslova za registraciju.

Zahtjev za registraciju

Član 619

Trgovinski repozitorij podnosi zahtjev za registraciju ESMA-i.

ESMA ocjenjuje potpunost zahtjeva u roku od 20 radnih dana od prijema zahtjeva i ako zahtjev nije potpun, ESMA utvrđuje rok do kojeg trgovinski repozitorij mora obezbijediti dodatne informacije.

Nakon što ocijeni da je zahtjev potpun, ESMA o tome obavještava trgovinski repozitorij

Obavještavanje nadležnih organa i savjetovanje s nadležnim organima prije registracije

Član 620

Ako je trgovinski repozitorij koji podnosi zahtjev za registraciju subjekt kojemu je nadležni organ države članice u kojoj ima poslovno sjedište izdalo odobrenje ili ga je registrovalo, ESMA, bez odlaganja, obavještava taj nadležni organ i savjetuje se s tim nadležnim organom prije registracije trgovinskog repozitorija.

ESMA i mjerodavno nadležni organ razmjenjuju sve informacije koje su potrebne za registraciju trgovinskog repozitorija kao i za nadzor usklađenosti tog subjekta s uslovima za registraciju ili za izdavanje odobrenja u državi članici u kojoj ima poslovno sjedište.

Razmatranje zahtjeva

Član 621

ESMA, u roku 40 radnih dana od prijema obavještenja iz člana 619 stav 2 ovog zakona, razmatra zahtjev za registraciju na osnovu usklađenosti trgovinskog repozitorija sa ovim zakonom i donosi detaljno obrazloženu odluku o registraciji ili odluku o odbijanju registracije.

Odluka koju donosi ESMA u skladu sa stavom 1 ovog člana proizvodi efekte od petog radnog dana od njenog donošenja.

Obavještavanje o odlukama ESMA-e o registraciji

Član 622

Kada ESMA donese odluku o registraciji ili odluku o odbijanju ili oduzimanju registracije, ona u roku pet radnih dana o svojoj odluci obavještava trgovinski repozitorij, uz navođenje detaljnog obrazloženja.

ESMA bez odlaganja obavještava mjerodavno nadležni organ iz člana 620 ovog zakona o svojoj odluci.

ESMA o svakoj odluci koju donese u skladu sa stavom 1 ovog član obavještava Evropsku Komisiju.

ESMA objavljuje na svojoj internetskoj stranici spisak trgovinskih repozitorija registrovanih u skladu s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU i taj spisak ažurira u roku pet radnih dana od donošenja odluke u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Zahtjev za informacijama

Član 623

ESMA može na osnovu zahtjeva ili odluke zahtijevati od trgovinskih repozitorija i povezanih trećih strana kojima su trgovinski repozitoriji izdvojili poslovne funkcije ili aktivnosti da pruže sve informacije koje su joj potrebne za obavljanje njenih zadataka u skladu s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU.

Prilikom slanja zahtjeva za informacije u skladu sa stavom 1 ovog člana, ESMA:

1) upućuje na ovaj član kao pravni osnov za zahtjev;
2) navodi svrhu zahtjeva;
3) određuje koje su informacije potrebne;
4) utvrđuje vremenski rok u kojem treba pružiti informacije;
5) obavještava lice od koje se zahtijevaju informacije da nije obavezna pružiti informacije, ali da u slučaju dobrovoljnog odgovora na zahtjev, pružene informacije ne smiju biti netačne ili obmanjujuće;
6) navodi kaznu predviđenu ovim zakonom u slučaju davanja netačnih ili obmanjujućih odgovora na postavljana pitanja.

Prilikom zahtjeva za dostavljanje podataka u skladu sa stavom 1 ovog člana na osnovu odluke, ESMA:

1) upućuje na ovaj član kao pravni osnov za zahtjev;
2) navodi svrhu zahtjeva;
3) određuje koje su informacije potrebne;
4) utvrđuje vremenski rok u kojem treba pružiti informacije;
5) navodi periodične novčane kazne predviđene ovim zakonom ako su date tražene informacije nepotpune;
6) navodi kaznu predviđenu ovim zakonom u slučaju davanja netačnih ili obmanjujućih odgovora na postavljana pitanja;
7) navodi pravo na podnošenje tužbe protiv odluke i pravo na preispitivanje te odluke od strane Suda pravde Evropske unije u skladu s čl. 60 i 61 Regulative (EU) br. 1095/2010.

Lica navedena u stavu 1 ovog člana ili njihovi predstavnici i, u slučaju pravnih lica ili udruženja bez pravnog statusa, lica koje su ovlašćena zakonom ili njihovim statutom, dostavljaju tražene informacije.

Propisno ovlašćeni advokati mogu pružiti informacije u ime svojih klijenata a lica iz stava 1 ovog člana ostaju i dalje u potpunosti odgovorni za nepotpunost, netačnost ili obmanjujuću prirodu pruženih informacija.

ESMA bez odlaganja šalje fotokopiju zahtjeva ili njene odluke nadležnom organu države članice u kojoj lica iz stava 1 ovog člana na koje se odnosi zahtjev za informacijama imaju domicil ili poslovno sjedište.

Istrage

Član 624

S ciljem obavljanja svojih zadataka iz ovog zakona i Regulative br. 648/2012/EU, ESMA može sprovoditi potrebne istrage lica iz člana 623 stav 1 ovog zakona i u tu svrhu, službena lica i ostala lica koja ovlasti ESMA imaju ovlašćenje da:

1) pregledaju svu evidenciju, podatke, postupke i ostale materijale važne za obavljanje njenih zadataka, bez obzira na kojem se mediju čuvaju;

2) izrade ili dobiju ovjerene fotokopije ili izvode iz te evidencije, podataka, postupaka i ostalih materijala;
3) pozovu izatraže od lica iz člana člana 623 stav 1 ovog zakona ili njihovih predstavnika ili zaposlenih usmena ili pisana objašnjenja o činjenicama ili dokumentima koji se odnose na predmet i svrhu nadzora i zabilježiti odgovore;
4) ispitaju ostala fizička ili pravna lica koja pristanu na takvo ispitivanje radi prikupljanja informacija koje se odnose na predmet istrage;
5) traže evidenciju telefonskih razgovora i prometa podataka.

Službena lica i ostala lica koje je ESMA ovlastila za potrebe istraga iz stava 1 ovog člana izvršavaju svoja ovlašćenja na osnovu pisanog ovlašćenja u kojem se navodi predmet i svrha istrage.

U tom ovlaštenju se navode i periodične novčane kazne predviđene ovim zakonom u slučaju kada tražena evidencija, podaci, postupci ili drugi materijali ili odgovori na pitanja postavljeni licima iz člana 623 stav 1 ovog zakona nisu pruženi ili su nepotpuni i kazne u slučaju netačnih ili obmanjujućih odgovora na pitanja postavljena licima iz člana 623 stav 1 ovog zakona.

Lica iz člana 623 stav 1 ovog zakona dužna su se podvrgnuti istragama koje se pokreću na osnovu odluke ESMA-e u kojoj se navodi predmet i svrha istrage, periodične novčane kazne, pravni lijekovi koji stoje na raspolaganju u skladu s Regulativom (EU) br. 1095/2010 i pravo na preispitivanje odluke od strane suda.

Blagovremeno prije istrage, ESMA obavještava nadležni organ države članice u kojoj se treba sprovesti istraga o istrazi i o identitetu ovlašćenih lica.

Službena lica dotičnih nadležnih organa, na zahtjev ESMA-e, pomažu tim ovlašćenim licima u obavljanju njihovih zadataka a na zahtjev, istragama mogu prisustvovati i službena lica dotičnog nadležnog organa.

Ako je u skladu s nacionalnim pravilima, za zahtjev za evidenciju o telefonskim razgovorima ili prometu podataka potrebno odobrenje pravosudnog organa, podnosi se zahtjev za to odobrenje a zahtjev za to odobrenje može se podnijeti i kao mjera predostrožnosti.

Kada se podnosi zahtjev za odobrenje kako je navedeno u ovom članu nacionalni pravosudni organ provjerava autentičnost odluke ESMA-e i provjerava jesu li predviđene prisilne mjere proizvoljne ili prekomjerne u odnosu na predmet istraga.

Prilikom provjere proporcionalnosti prisilnih mjera, nacionalni pravosudni organ može tražiti od ESMA-e detaljna pojašnjenja, posebno vezano uz razloge za sumnju ESMA-e da je došlo do povrede ovog zakona i Regulative br. 648/2012/EU i ozbiljnost povrede na koju se sumnja i prirodu uključenosti lica koja je predmet prisilnih mjera.

Nacionalno pravosudno tijelo ne smije preispitivati potrebu za istragom ili zahtijevati da mu se pruže informacije o spisu ESMA-e.

Zakonitost ESMA-ine odluke podliježe jedino preispitivanju od strane Suda nakon postupka navedenog u Regulativa (EU) br. 1095/2010.

Neposredni nadzor

Član 625

S ciljem obavljanja svojih zadataka iz ovog zakona i Regulative br. 648/2012/EU, ESMA može da sprovodi sve potrebne neposredne nadzore u svim poslovnim prostorima ili na zemljištu pravnih lica iz člana 623 stav 1 ovog zakona.

Kada ispravno vođenje i efikasnost nadzora to traže, ESMA može da sprovodi neposredan nadzor bez prethodne najave.

Službena lica i ostala lica koje imaju ovlašćenje ESMA-e za sprovođenje neposrednog nadzora mogu ući u sve poslovne prostore ili na zemljišta pravnih lica na osnovu odluke o istrazi koju donosi ESMA, i imaju sve ovlasti utvrđene ovim zakonom i imaju ovlašćenje za pečaćenje svih poslovnih prostora i knjiga ili evidencije tokom nadzora i u mjeri u kojoj je to potrebno za nadzor.

Službena lica i ostala lica koje imaju ovlašćenje ESMA-e za sprovođenje neposrednog nadzora izvršavaju svoja ovlašćenja na osnovu pisanog ovlaštenja u kojem se navodi predmet i svrha nadzora i periodične novčane kazne predviđene ovim zakonom u slučaju kada se dotična lica ne podvrgnu nadzoru.

Blagpovremeno prije nadzora, ESMA šalje obavještenje o inspekciji nadležnom organu države članice u kojoj se treba izvršiti nadzor.

Lica iz člana 623 stav 1 ovog zakona podvrgavaju se neposrednom nadzoru kojeg nalaže odluka ESMA-e u kojoj se navodi predmet i svrha nadzora, određuje datum njegovog početka te navode periodične novčane kazne predviđene, pravni lijekovi dostupni u skladu s Regulativom (EU) br. 1095/2010 kao i pravo na preispitivanje te odluke od strane Suda.

ESMA donosi te odluke nakon savjetovanja s nadležnim organom države članice u kojoj se treba sprovesti nadzor.

Službena lica nadležnog organa države članice u kojoj se treba sprovesti nadzor kao i lica koja imaju ovlašćenje ili ih je imenovao nadležni organ države članice u kojoj se treba sprovesti nadzor, na zahtjev ESMA-e aktivno pomažu službenim licima i ostalim licima koje imaju ovlaštenje ESMA-e a na zahtjev, neposrednom nadzoru mogu prisustvovati i službena lica nadležnog organadotične države članice.

ESMA može zahtijevati od nadležnih organa da sprovode određene istražne radnje i neposredne nadzore predviđene ovim članom u njeno ime i u tu svrhu, nadležni organi imaju ista ovlašćenja kao i ESMA kako je utvrđeno ovim članom.

Kada službena lica i ostala lica u pratnji koje imaju odobrenje ESMA-e ustanove da se određeno lice protivi nadzoru naloženom u skladu s ovim članom, nadležni organ dotične države članice pruža im potrebnu pomoć, i zahtjeva, prema potrebi, pomoć policije ili nekog istovrijednog organa, kako bi im omogućili sprovođenje neposrednog nadzora.

Ako je u skladu s nacionalnim zakonom za neposredni nadzor iz stava 1 ovvg člana ili za pomoć iz stava 7 ovog člana potrebno dobiti ovlaštenje pravosudnog organa, podnosi se zahtjev za to ovlaštenje a zahtjev za to ovlašćenje može se podnijeti i kao mjera predostrožnosti.

Kada se podnosi zahtjev za ovlašćenje kako je navedeno u stavu 8 ovog člana, nacionalni pravosudni organ provjerava autentičnost ESMA-ine odluke i provjerava jesu li predviđene prisilne mjere proizvoljne ili prekomjerne u odnosu na predmet nadzora.

Prilikom provjere proporcionalnosti prisilnih mjera, nacionalni pravosudni organ može tražiti ESMA-u za detaljna objašnjenja pri čemu takav zahtjev za detaljnim objašnjenjima može se posebno odnositi na razloge za sumnju ESMA-e da je došlo do povrede ovog zakona i Regulative br. 648/2012/EU, kao i na ozbiljnost povrede na koju se sumnja i prirodu uključenosti lica koja je predmet prisilnih mjera.

Međutim, nacionalni pravosudni organ ne smije preispitivati potrebu za istragom ili zahtijevati da mu se pruže informacije o spisu ESMA-e a zakonitost ESMA-ine odluke podliježe jedino preispitivanju od strane Suda nakon postupka navedenog u Regulativa (EU) br. 1095/2010.

Postupak i pravila za preduzimanje nadzornih

mjera i nametanje sankcija

Član 626

Kada u obavljanju svojih zadataka u skladu s ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU, ESMA ustanovi da postoje ozbiljne naznake o mogućem postojanju činjenica koje bi mogle predstavljati jednu ili više povreda navedenih u Prilogu I, ESMA imenuje nezavisnog istražnog službenika unutar ESMA-e radi istrage o tom predmetu.

Imenovani službenik ne smije biti uključen ili ne smije biti lice koje je neposredno ili posredno bilo uključeno u nadzor ili u postupak registracije dotičnog trgovinskog repozitorija i on obavlja svoje funkcije nezavisno od ESMA-e.

Istražni službenik istražuje navedene povrede, uzimajući u obzir sve komentare dobijene od lica koje su predmet istraga i podnosi ESMA-i kompletan spis s njegovim nalazima i u cilju obavljanja svojih zadataka, istražni službenik može izvršavati ovlašćenja koja mu daje pravo da zahtijeva informacije u skladu s ovim zakonom i sprovodi istrage i neposredne nadzore u skladu sa ovim zakonom.

Prilikom uporabe tih ovlašćenja, istražni službenik ispunjava uslove iz ovog zakona i ima pristup svim dokumentima i informacijama koje prikupi ESMA tokom svojih nadzornih aktivnosti.

Nakon završetka njegove istrage i prije podnošenja spisa s njegovim nalazima ESMA-i, istražni službenik daje licima koje su predmet istraga priliku da budu saslušane vezano uz predmete koji se istražuju.

Istražni službenik zasniva svoje nalaze samo na onim činjenicama koje su dotične lica imala priliku da komentarišu.

Pravo dotičnih lica na odbranu u potpunosti se poštuje toekom istraga u skladu s ovim članom.

Prilikom podnošenja spisa s njegovim nalazima ESMA-i, istražni službenik o toj činjenici obavještava lica koje su predmet istrage.

Lica koje su predmet istrage imaju pravo pristupa spisu, pri čemu se mora uvažavati legitimni interes drugih lica u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni.

Pravo na pristup spisu ne odnosi se na povjerljive informacije koje utiču na treće strane.

Na osnovu spisa s nalazima istražnog službenika i na zahtjev uključenih lica, a nakon što je saslušala lica koje su predmet istrage, ESMA odlučuje jesu li lica koje su predmet istrage izvršile jednu ili više povreda navedenih u Prilogu I. i u potvrdnom slučaju preduzima nadzornu mjeru i nameće sankciju u skladu s ovim zakonom.

Istražni službenik ne učestvuje u raspravama ESMA-e i ne interveniše na drugi način u postupku odlučivanja ESMA-e.

Nadležnost Komisije za vođenje postupka izricanja periodičnih penala

Član 627

Komisija je nadležna za utvrđivanje povrede, vođenje postupka za izricanje periodičnih penala i izricanje periodičnih penala u skladu s odredbama ovog dijela zakona.

Lica ovlašćena za vođenje postupka izricanja periodičnih penala

Član 628

Postupak za izricanje periodičnih penala je upravni postupak koji vodi Komisija u skladu s odredbama ovog dijela zakona.

U postupku izricanja periodičnih penala iz stava 1 ovog člana može učestvovati samo lice koja nije u posljednje dvije godine učestvovalo u postupku nadzora nad strankom protiv koje je postupak za izricanje periodičnih penala pokrenut.

Osnov za pokretanje postupka za utvrđivanje povrede

Član 629

Nakon sprovedenog postupku nadzora koji sprovodi Komisija u skladu s ovim zakonom, a na osnovu zapisnika, prigovora na zapisnik, dopune zapisnika, i ostalih činjenica utvrđenih u postupku nadzora, odnosno rješenja donesenog u postupku nadzora, Komisija prethodno ispituje činjenice, okolnosti i pravne kvalifikacije iz kojih bi mogao proizaći razlog za izricanje periodičnih penala zbog povrede ovog zakona.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga odjeljka zakona imaju sljedeće značenje:

1) beznačajna povreda je povreda pri kojoj je stepen povrede propisa ovog zakona neznatan da ne ugrožava suštinu pravne norme niti prouzrokuje posljedice značajnog obima ili težine i ne postoji potreba da se počiniocu izrekne periodični penal;
2) godišnji finansijski izvještaji su godišnji finansijski izvještaji koje pravni subjekt sastavlja i objavljuje u skladu sa propisu kojim se uređuje računovodstvo i primjena standarda finansijskog izvještavanja, koje je odobrio organ upravljanja pravnog subjekta, za godinu u kojoj je pravni subjekt počinio povredu, a ako oni nisu dostupni u trenutku izricanja periodičnih penala, posljednji godišnji finansijski izvještaji koje je odobrilo organi upravljanja pravnog subjekta za godinu koja je prethodila toj godini;
3) ukupni prihod je ukupni godišnji neto prihod koji je pravni subjekt ostvario od obavljanja svih privrednih djelatnosti utvrđen na osnovu godišnjih finansijskih izvještaja koje je odobrio organ upravljanja pravnog subjekta, uključujući bruto prihod koji se sastoji od kamatnih i srodnih prihoda, prihoda od akcija i drugih hartija od vrijednosti s varijabilnim i fiksnim prihodom i prihoda od naknada i provizija a ako je pravni subjekt, u smislu zakona kojim se uređuje računovodstvo i primjena standarda finansijskog izvještavanja, matično društvo ili zavisno društvo matičnog društva koje ima obavezu izrade konsolidovanih finansijskih izvještaja, ukupni neto prihod iz ovog člana određuje se na osnovu konsolidovanih finansijskih izvještaja koje je odobrio organ upravljanja krajnjeg matičnog društva;
4) prosječan dnevni prihod je ukupan godišnji prihod iz tačke 3 ovog stava podijeljen sa 365;
5) organ upravljanja subjekata nadzora je organ, odnosno organi društva, koje je imenovano u skladu s propisima Crne Gore ili propisima drugih država, a ovlašćeno je odrediti strategiju, ciljeve i opšte usmjerenje društva, a koje nadzire i prati odlučivanje u vezi s upravljanjem i uključuje lica koja stvarno upravljaju poslovanjem društva.

Ako godišnji finansijski izvještaji za godinu u kojoj je počinjena povreda nisu dostupni u trenutku izricanja periodičnih penala za osnovicu izračuna visine kazne za povrede iz ovog dijela zakona primjenjuju se posljednja godišnja finansijska izvješća koja su prethodila toj godini.

Ako su povrede odredbi ovog dijela zakona utvrđene zapisnikom otklonjene nakon sastavljanja zapisnika, a prije donošenja zaključka o pokretanju postupka za izricanje periodičnih penala, Komisija o tome sastavlja dopunu zapisnika i može,

ako su otklonjene sve utvrđene povrede odredbi ovog dijela Zakona, a radi se o beznačajnoj povredi, donijeti rješenje kojim se utvrđuje da su utvrđene povrede odredbi ovog dijela Zakona otklonjene i postupak nadzora obustavljen.

Prije donošenja rješenja iz stava 4 ovog člana Komisija može provjeriti postupanja subjekta nadzora i zatražiti dostavu dokumentacije ili drugih dokaza kako bi se utvrdilo jesu li utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti otklonjene na odgovarajući način i u odgovarajućem obimu.

Zaključak o pokretanju postupka za izricanje periodičnih penala

Član 630

Ako Komisija tokom prethodnog ispitivanja činjenica, okolnosti i pravne kvalifikacije utvrdi da postoje razlozi za izricanje periodičnih penala zbog povrede iz ovog dijela zakona, a nakon što je rješenje u postupku nadzora kojim je licu naloženo određeno postupanje postalo izvršno, pokreće postupak za izricanje periodičnih penala protiv tog lica (u daljem tekstu: stranka protiv koje je postupak pokrenut) po službenoj dužnosti donošenjem zaključka o pokretanju postupka za izricanje periodičnih penala (u daljem tekstu: zaključak o pokretanju postupka).

Zaključak o pokretanju postupka sadrži:

1) oznaku predmeta na koji se zaključak odnosi;
2) opis činjeničnog stanja ili okolnosti koje su razlog za pokretanje postupka za izricanje periodičnih penala;
3) pravnu osnovu na osnovu koje i u vezi s kojom se pokreće postupak za izricanje periodičnih penala;
4) poziv stranki protiv koje je postupak pokrenut na izjašnjenje o svim činjenicama, okolnostima i pravnim pitanjima koja su važna za odlučivanje;
5) poziv stranki protiv koje je postupak pokrenut da dostavi podatke i dokumentaciju relevantnu za utvrđivanje činjeničnog stanja;
6) poziv stranki protiv koje je postupak pokrenut da se očituje o svom imovnom stanju;
7) poziv stranki protiv koje je postupak pokrenut da navede sve činjenice i okolnosti koje mogu uticati na to da se izreknu periodičnih penala odnosno koje mogu uticati na visinu periodičnih penala; i
8) poziv stranki protiv koje je postupak pokrenut na predlaganje ostalih dokaza.

Komisija je ovlašćena prikupljati i obrađivati lične podatke koji su joj potrebni za vođenje postupka za izricanje periodičnih penala.

Zaključak o pokretanju postupka dostavlja se stranki protiv koje je pokrenut postupak.

Postupak za izricanje periodičnih penala smatra se pokrenutim danom donošenja zaključka o pokretanju postupka.

U zaključku o pokretanju postupka određuje se rok u kojem se stranka protiv koje je postupak pokrenut ima pravo izjasniti, pri čemu rok ne može biti kraći od osam niti duži od 30 dana.

Izuzetno od stava 6 ovog člana, Komisija iz opravdanih razloga može na zahtjev stranke protiv koje je postupak pokrenut produžiti rok za dostavu izjašnjenja za najduže 30 dana.

Ako se stranka protiv koje je postupak pokrenut ne izjasni o zaključku o pokretanju postupka ili ako izjavi da nije u mogućnosti postupiti po tom zaključku, činjenice i okolnosti relevantne za utvrđivanje činjeničnog stanja i utvrđivanje

kriterijuma za izricanje periodičnih penala Komisija po službenoj dužnosti utvrđuje na osnovu sopstvenih saznanja, raspoloživih informacija i dokumentacije i bez odlaganja stranki protiv koje je pokrenut postupak dostavlja nalaz o utvrđenom činjeničnom stanju iz ovog dijela zakona.

Ispitni postupak

Član 631

U svrhu utvrđivanja svih činjenica i okolnosti koje su bitne za odlučivanje o izricanju periodičnih penala Komisija sprovodi ispitni postupak.

Pri sprovođenju ispitnog postupka Komisija ima ovlašćenje ovog zakona.

Pri sprovođenju ispitnog postupka, uz dokumentaciju i informacije koje je prikupila u postupku nadzora, Komisija, ako ocijeni potrebnim, može koristiti dokumentaciju drugih nadležnih organi prikupljenu u okviru njihovih nadzornih ovlašćenja ili drugih organa u okviru njihovog zakonom datog ovlašćenja.

Usmena rasprava

Član 632

U postupcima izricanja periodičnih penala koje vodi Komisija na osnovu ovog zakona može se održati usmena rasprava.

Komisija može isključiti javnost s usmene rasprave ako stranka u postupku učini vjerojatnim da bi se u postupku mogli razotkriti podaci koji čine poslovnu tajnu u skladu sa propisima kojima se uređuje tajnost informacija.

Nalaz o utvrđenom činjeničnom stanju

Član 633

Prema sprovedenom ispitnom postupku Komisija sastavlja nalaz o utvrđenom činjeničnom stanju koji sadrži:

1) utvrđeno činjenično stanje;
2) odredbu ovog zakona na osnovu koje i u vezi s kojom je utvrđena povreda; i
3) određeni periodični penal te olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje su uzete u obzir pri određivanju periodičnih penala, kao i one okolnosti koje su uticale na određivanje visine periodičnih penala.

Ako se tokom postupka utvrdi da ne postoje razlozi za izricanje periodičnih penala, Komisija može rješenjem obustaviti postupak.

Rješenje o obustavi postupka bez odlaganja se dostavlja stranki protiv koje je postupak pokrenut.

Komisija nalaz iz stava 1 ovog člana kojim je utvrđena povreda dostavlja stranki protiv koje je postupak pokrenut na izjašnjenje i poziva stranku da se izjasni u određenom roku koji ne može biti kraći od osam niti duži od 15 dana od dana prijema nalaza.

U izjašnjenju na nalaz iz stava 3 ovog člana stranka protiv koje je postupak pokrenut može iznositi nove činjenice i dokaze u vezi s njima samo ako dokaže da za odnosne činjenice i dokaze nije znala niti mogla znati pri prethodnom izjašnjenju u toku ovoga postupka.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, ako Komisija ocijeni da su nove činjenice i dokazi važni za utvrđivanje činjeničnog stanja, u odnosu na te činjenice i dokaze sprovodi ispitni postupak i sastavlja novi nalaz o utvrđenom činjeničnom stanju.

Komisija može do okončanja postupka izmijeniti nalaz iz stava 1 ovog člana u dijelu određivanja periodičnih penala, o čemu sastavlja novi nalaz o utvrđenom činjeničnom stanju i dostavlja ga stranki na izjašnjenje u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Kriterijumi za izricanje periodičnih penala

Član 634

Kriterijumi za izricanje periodičnih penala su:

1) težina i trajanje povrede;
2) stepen odgovornosti stranke protiv koje je postupak pokrenut;
3) finansijska snaga stranke protiv koje je postupak pokrenut, među ostalim upućivanjem na ukupni prihod odgovornog pravnog lica ili fizičkog lica uz korištenje odgovarajućih odnosa profitabilnosti, likvidnosti, zaduženosti i održivosti;
4) značaj dobiti ili gubitaka koje je stranka protiv koje je postupak pokrenut ostvaruje odnosno izbjegava zbog povrede, u mjeri u kojoj je tu dobit ili te gubitke moguće utvrditi;
5) gubici koje su zbog počinjene povrede imala treće lica, u mjeri u kojoj je te gubitke moguće utvrditi;
6) stepen saradnje koju stranka protiv koje je postupak pokrenut pokazuje s Komisijom;
7) ponašanje stranke protiv koje je postupak pokrenut;
8) sva prethodna kršenja koja je počinila stranka protiv koje je postupak pokrenut; i
9) sve stvarne ili moguće sistemske posljedice povrede.

U slučaju da je povredom stranka ostvarila korist odnosno dobit ili spriječila gubitak, a iznos tako ostvarene koristi ili spriječenog gubitka može se utvrditi, mogu se izreći periodični penali u dvostrukom iznosu te koristi ili ostvarene dobiti ili izbjegnutog gubitka ali najviše do 3% prosječnog dnevnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini po danu povrede iz ovog zakona ili do 1% prosječnog dnevnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini po danu povrede iz ovog zakona.

Nadležnost za donošenje rješenja o izricanju periodičnih penala

Član 635

Rješenje o izricanju periodičnih penala pravnom licu iz ovog dijela zakona radi povrede obaveza iz ovog zakona u skladu s odredbama ovog dijela zakona, donosi Komisija.

Rješenje iz stava 1 ovog člana Komisija dostavlja počiniocu povrede u postupku u roku od osam dana od dana donošenja tog rješenja.

Protiv rješenja Komisije o izricanju periodičnih penala nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

Upravni spor

Član 636

Protiv rješenja Komisije kojim se izriču periodični penali može se podnijeti tužba Upravnom sudu.

Tužba iz stava 1 ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

Upravni spor iz stava 1 ovog člana je hitan.

Javnost se može isključiti sa rasprave radi zaštite povjerljivih podataka, poslovne tajne ili stabilnosti tržišta kapitala.

Oduzimanje registracije

Član 637

ESMA oduzima registraciju trgovinskom repozitoriju ako trgovinski repozitorij:

1) se izričito odrekne registracije ili u posljednjih šest mjeseci nije pružao usluge;
2) je dobio registraciju na osnovu lažnih navoda ili na neki drugi nezakonit način;
3) više ne ispunjava uslove pod kojima je registrovan.

ESMA bez odlaganja obavještava mjerodavno nadležni organ iz člana 620 ovog zakona o odluci o oduzimanju registracije trgovinskom repozitoriju.

Nadležni organ države članice u kojoj trgovinski repozitorij obavlja svoje usluge i aktivnosti, a koje smatra da je ispunjen jedan od uslova iz stava 1 ovog člana, može zahtijevati od ESMA-e da preispita jesu li ispunjeni uslovi za oduzimanje registracije trgovinskom repozitoriju.

Kada ESMA odluči da ne oduzme registraciju dotičnom trgovinskom repozitoriju, ona opširno obrazlaže svoju odluku.

Nadležni organ iz stava 3 ovog člana je organ određen u skladu s članom 585 ovog zakona.

Opšti zahtjevi za trgovinski repozitorij

Član 638

Trgovinski repozitorij ima pouzdane sisteme upravljanja s jasnom organizacionom strukturom i dobro određenim, transparentnim i dosljednim linijama odgovornosti i primjerene mehanizme interne kontrole i dobre administrativne i računovodstvene postupke koji sprečavaju otkrivanje povjerljivih informacija.

Trgovinski repozitorij održava i upravlja efikasnim pisanim organizacionim i administrativnim aranžmanima za identifikaciju i upravljanje svim mogućim sukobima interesa koji se odnose na njegove direktore, zaposlene ili lica koje su posredno ili neposredno s njima usko povezana.

Trgovinski repozitorij uspostavlja primjerene politike i postupke kojima se može obezbijediti njegova usklađenost, kao i usklađenost njegovih direktora i zaposlenih, sa svim odredbama ovog zakona i Regulative br. 648/2012/EU.

Trgovinski repozitorij održava i upravlja primjerenom organizacionom strukturom koja obezbjeđuje kontinuitet i uredno funkcionisanje trgovinskog repozitorija u obavljanju njegovih usluga i aktivnosti i koristi se primjerenim i proporcionalnim sistemima, sredstvima i postupcima.

Kada trgovinski repozitorij nudi pomočne usluge kao što je potvrde trgovanja, usklađivanja trgovanja, upravljanja kreditnim događajima, usklađivanja ili kompresije portfelja, operativno odvaja te pomočne usluge od funkcije centralnog prikupljanja i vođenja evidencije o izvedenicama.

Više rukovodstvo i članovi odbora trgovinskog repozitorija imaju dovoljno dobar ugled i dovoljno iskustva kako bi obezbijedili pouzdano upravljanje trgovinskim repozitorijem.

Trgovinski repozitorij ima objektivne, nediskriminirajuće i javno objavljene zahtjeve za pristup društava koja podliježu obavezi izvještavanja iz člana 570 ovog zakona i daje pružaocima usluga nediskriminirajući pristup informacijama koje se vode u trgovinskom repozitoriju, pod uslovom da su relevantne druge ugovorne strane

saglasne sa tim a kriterijumi koji ograničavaju pristup dopušteni su samo ako imaju za cilj kontrolu rizika za podatke vođene u trgovinskom repozitoriju.

Trgovinski repozitorij javno objavljuje cijene i naknade povezane s uslugama pruženim u skladu sa ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU i objavljuje cijene i naknade za svaku pruženu uslugu posebno, uključujući diskonte, rabate i uslove pod kojima se ostvaruje korist od tih smanjenja dok izvještajnim subjektima omogućava zaseban pristup pojedinačnim uslugama.

Cijene i naknade zasnivaju se na troškovima.

Operativna pouzdanost

Član 639

Trgovinski repozitorij utvrđuje izvore operativnog rizika i minimalizira ih kroz razvoj odgovarajućih sistema, kontrola i postupaka i ti sistemi moraju biti pouzdani i sigurni kao i da imaju dovoljne kapacitete za obradu primljenih informacija.

Trgovinski repozitorij uspostavlja, sprovodi i održava primjerenu politiku kontinuiteta poslovanja i plan oporavka od kriznih situacija koji imaju za cilj obezbjeđenje za održavanje njegovih funkcija, blagovremeni oporavak operacija i ispunjavanje obaveza trgovinskog repozitorija pri čemu taj plan mora obezbijediti uspostavljanje rezervnih kapaciteta.

Trgovinski repozitorij kojem je oduzeta registracija obezbjeđuje urednu zamjenu i prenos podataka drugim trgovinskim repozitorijima i preusmjeravanje izvještajnih tokova drugim trgovinskim repozitorijima.

Zaštita i evidentiranje

Član 640

Trgovinski repozitorij obezbjeđuje povjerljivost, integritet i zaštitu informacija primljenih u skladu s članom 570 ovog zakona.

Trgovinski repozitorij može koristiti podatke koje primi u skladu sa ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU u komercijalne svrhe samo ako su relevantne druge ugovorne strane dale saglasnost za to.

Trgovinski repozitorij odmah evidentira informacije primljene u skladu s članom 570 ovog zakona i čuva ih najmanje 10 godina nakon prestanka važenja predmetnih ugovora, i za dokumentovanje promjena u pohranjenim podacima koristi blagovremene i efikasne postupke evidentiranja.

Trgovinski repozitorij izračunava pozicije po vrstama izvedenica i po izvještajnom subjektu na osnovu dostavljenih izvještaja o ugovorima o izvedenicama u skladu s članom 570 ovog zakona.

Trgovinski repozitorij blagovremeno omogućava stranama u ugovoru pristup i ispravak informacija o tom ugovoru.

Trgovinski repozitorij preduzima sve odgovarajuće mjere za sprečavanje zlouporabe informacija koje se vode u njegovim sistemima.

Fizičko lice koje je usko povezana s trgovinskim repozitorijem ili pravno lice koja je u odnosu matičnog društva ili zavisnog društva s trgovinskim repozitorijem ne smije koristiti povjerljive informacije evidentirane u trgovinskom repozitoriju u komercijalne svrhe.

Transparentnost i dostupnost podataka

Član 641

Trgovinski repozitorij redovno i na lako dostupan način objavljuje zbirne pozicije prema vrstama izvedenica iz ugovora koji su mu prijavljeni.

Trgovinski repozitorij prikuplja i održava podatke i obezbjeđuje da subjekti iz stava 3 ovog člana imaju direktan i trenutan pristup podacima o ugovorima o izvedenicama koji su im potrebni za ispunjavanje njihovih odnosnih odgovornosti i mandata.

Trgovinski repozitorij stavlja na raspolaganje potrebne informacije sljedećim subjektima radi omogućavanja ispunjavanja njihovih odnosnih odgovornosti i mandata:

1) ESMA-i;
2) ESRB-u;
3) nadležnom organu odgovornom za nadzor pristupa centralnih drugih ugovornih strana trgovinskom repozitoriju;
4) nadležnom organu odgovornom za nadzor mjesta trgovanja prijavljenih ugovora;
5) relevantnim članovima ESSB-a;
6) mjerodavnim organima treće zemlje koja je sklopila međunarodni sporazum s Unijom;
7) nadzornim organima imenovanima u skladu s članom 4 Direktive 2004/25/EZ;
8) relevantnim organima Unije za hartije od vrijednosti i tržišta kapitala;
9) relevantnim organima treće zemlje koja su sklopila dogovore o saradnji s ESMA-om;
10) Agenciji za saradnju energetskih regulatora.

ESMA daje ostalim relevantnim organima Unije informacije potrebne za obavljanje njihovih zadataka.

Profesionalna tajna

Član 642

Obaveza čuvanja profesionalne tajne primjenjuje se na sve lica koje rade ili su radile za nadležni organi određen u skladu s članom 585 ovog zakona, za ESMA-u, ili za revizore i stručnjake koji djeluju po nalogu nadležnih organa ili ESMA-e.

Povjerljive informacije koje su ta lica primile tokom obavljanja svojih zadataka ne smiju se otkriti drugim licima ili organima, osim u sažetom ili zbirnom obliku tako da se ne mogu pojedinačno identifikovati centralne druge ugovorne strane, trgovinski repozitoriji ili neka druga lica, ne dovodeći u pitanje slučajeve iz kaznenog ili poreznog prava ili iz ovog zakona.

U slučaju stečaja centralne druge ugovorne strane, povjerljive informacije koje se ne odnose na treće strane mogu se otkriti u građanskom ili privrednom postupku, ako je to potrebno za sprovođenje postupka.

Ne dovodeći u pitanje slučajeve koje pokriva kazneno ili poresko pravo, nadležni organi, ESMA, ostali organi ili fizička ili pravna lica koja nisu nadležni organi koji primaju povjerljive informacije u skladu sa ovim zakonom i Regulativom br. 648/2012/EU, mogu se tim informacijama koristiti samo u okviru obavljanja svojih zadataka i izvršavanja svojih funkcija, u slučaju nadležnih organa u okviru Regulativom br. 648/2012/EU ili, u slučaju drugih organa, pravnih ili fizičkih lica u svrhu za koju su im te informacije dostavljene ili u okviru upravnih ili sudskih postupaka koji se posebno odnose na izvršavanje tih funkcija, ili oboje.

Ako su ESMA, nadležni organ ili neko drugo tijelo ili lice koja daje podatke dali svoju saglasnost, organ koji prima informacije se može njima koristiti u druge nekomercijalne svrhe.

Sve povjerljive informacije primljene, razmijenjene ili prenesene drugima u skladu sa ovim zakonom podliježu obavezi čuvanja profesionalne tajne utvrđene u st. 1 , 2 i 3 ovog člana pri čemu uslovi ne sprečavaju ESMA-u, nadležni organi ili mjerodavne centralne banke da razmjenjuju ili prenose povjerljive informacije u skladu sa ovim zakonom i s drugim zakonodavstvom koje se primjenjuje na investiciona društva, kreditne institucije, penzione fondove, UCITS-e, društva za upravljanje alternativnih investicionih fondova, posrednike u osiguranju i reosiguranju, društva za osiguranje, regulisana tržišta ili organizatore tržišta, ili na neki drugi način uz saglasnost nadležnog organa ili nekog drugog organa ili fizičkog ili pravnog lica koji su dostavili informacije.

St. 1, 2 i 3 ovog člana ne sprečavaju nadležne organe da u skladu sa svojim nacionalnim pravom razmjenjuju ili prenose povjerljive informacije koje nisu primili od nadležnog organa druge države članice.

Razmjena informacija

Član 643

Nadležni organi, ESMA i ostali mjerodavni organi, bez odlaganja, dostavljaju jedni drugima informacije potrebne za obavljanje svojih zadataka.

Nadležni organi, ESMA, ostali mjerodavni organi i ostali organi ili fizička i pravna lica koja primaju povjerljive informacije u obavljanju svojih zadataka u skladu sa ovim zakonom koriste se tim informacijama samo u obavljanju svojih zadataka.

Nadležni organi dostavljaju informacije relevantnim članovima ESSB-a kada je ta informacija važna za obavljanje njihovih zadataka.

XXVIII. SPROVOĐENJE REGULATIVE (EU) BR. 909/2014 O CENTRALNIM DEPOZITARIMA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Član 644

Komisija je organ nadležan za sprovođenje Regulative (EU) br. 909/2014 o poboljšanju namire hartija od vrijednosti u Evropskoj uniji i o centralnim depozitarima hartija od vrijednosti te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Regulative (EU) br. 236/2012 te za obavljanje funkcija i izvršavanje dužnosti propisanih u Regulativi (EU) br. 909/2014 na području Crne Gore.

Kontaktna tačka i postupanje po smjernicama Evropskih nadzornih organa

Član 645

Komisija je kontaktna tačka za saradnju s ESMA-om.

CBCG je jedinstvena kontaktna tačka za saradnju s EBA-om koja prosljeđuje i razmjenjuje informacije s Komisijom za potrebe sprovođenja Regulative (EU) br. 909/2012.

Smjernice koje Evropski nadzorni organi donose u skladu sa svojim ovlašćenjima iz Regulative (EU) br. 909/2014 obavezujuće su za Komisiju i subjekte

nadzora čije su obaveze određene odredbama ovog zakona i Regulative (EU) br. 909/2014, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) da se, u skladu sa proceduri propisanoj regulativama kojima se osnivaju Evropska nadzorna organi, Komisija izjasnila da se obavezuje u cjelosti ili djelimično pridržavati odredbi pojedine smjernice ili da se do određenog roka namjerava uskladiti s pojedinom smjernicom
2) da je Komisija na svojoj internetskoj stranici objavila obavještenje o izjašnjenju iz tačka 1 ovog člana, pri čemu su stepene na snagu i početak primjene određeni pojedinom smjernicom, osim kada se Komisija izjasnila o namjeri usklađenja s pojedinim smjernicama do određenog roka, u kojem slučaju su stupanje na snagu i početak primjene određeni izjašnjenjem iz tačke 1 ovog stava.

Nadležnost Komisije

Član 646

Komisija je za potrebe sprovođenja Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona nadležna za:

1) razmjenu informacija, saradnju i izvještavanje ESMA-e i drugih organi u skladu s čl. 13 do 15 Regulative (EU) br. 909/2014
2) sprovođenje nadzora u smislu pridržavanja odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona nad subjektima nadzora Komisije
3) izdavanje odobrenja za rad, proširenje odobrenja za rad, poništavanje i ukidanje odobrenja za rad centralnom depozitaru hartija od vrijednosti te izdvajanje osnovnih usluga trećoj strani u skladu s odredbama člana 16, 17, 19, 20 i 30 Regulative (EU) br. 909/2014, kao i nadzor poslovanja centralnog depozitara hartija od vrijednosti u skladu s odjeljkom 3 poglavljem I glavom III te članom 11 stavom 1 Regulative (EU) br. 909/2014
4) izdavanje, proširenje i ukidanje odobrenja za imenovanje kreditne institucije ili centralnog depozitara hartija od vrijednosti ili odobrenja za pružanje bilo koje pomoćne usluge bankovnog tipa centralnom depozitaru hartija od vrijednosti, u skladu s odredbama člana 54 do 57 Regulative (EU) br. 909/2014
5) izricanje nadzornih mjera subjektima nadzora iz tač. 3. i 4. ovoga stava i
6) podnošenje optužnih prijedloga i izdavanje prekršajnog naloga kod utvrđenih povreda odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona od strane subjekata nadzora iz tač. 3 i 4 ovoga stava.

Komisija rješenjem odlučuje u postupcima iz stava 1 ovog člana, na zahtjev centralnog depozitara hartija od vrijednosti odnosno CSD podnosioca zahtjeva u smislu člana 17 Regulative (EU) br. 909/2014.

Protiv rješenja koje u upravnom postupku donosi Komisija žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Obavljanje zadataka radi sprovođenja Regulative (EU) br. 909/2014

Član 647

Komisija za potrebe sprovođenja Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona obavlja sljedeće poslove:

1) izvještava ESMA-u i druga organi u skladu s odredbama Regulative (EU) br. 909/2014
2) obezbjeđuje primjenu obaveza iz člana 3 Regulative (EU) br. 909/2014, u skladu s odredbama člana 4. Regulative (EU) br. 909/2014
3) obezbjeđuje primjenu obaveza iz člana 5 Regulative (EU) br. 909/2014
4) nadzire primjenu člana 6 Regulative (EU) br. 909/2014 o mjerama za sprječavanje neuspjelih namira
5) nadzire primjenu člana 7 Regulative (EU) br. 909/2014 o mjerama za rješavanje neuspjelih namira, uključujući i mjere obaveznog nakupa iz člana 7.a Regulative (EU) br. 909/2014
6) u skladu s odredbom člana 9 stava 1 prvog podstava Regulative (EU) br. 909/2014 zaprima od internalizatora namire, podatke o zbirnom volumenu i vrijednosti svih transakcija finansijskim instrumentima koje internalizatori namire namiruju izvan sistema za namiru hartija od vrijednosti
7) u skladu s odredbama člana 9 stav 1 drugog podstava Regulative (EU) br. 909/2014 prosljeđuje ESMA-i podatke o zbirnom volumenu i vrijednosti svih transakcija finansijskim instrumentima koje internalizatori namire namiruju izvan sistema za namiru hartija od vrijednosti te izvješćuje ESMA-u o svim potencijalnim rizicima koji proizlaze iz takve djelatnosti namire
8) razmjenjuje informacije i sarađuje s nadležnim i ostalim relevantnim tijelima drugih država članica, te ESMA-om, u skladu s čl. 13. i 14. Regulative (EU) br. 909/2014
9) bez odlaganja obavještava ESMA-u, Evropski odbor za sistemske rizike i druga relevantna organi o izvanrednim situacijama koje se odnose na centralni depozitar hartija od vrijednosti u skladu s članom 15 Regulative (EU) br. 909/2014
10) odlučuje o izdavanju odobrenja za rad, proširenju odobrenja za rad, ukidanju odobrenja za rad centralnom depozitaru hartija od vrijednosti i izdvajanju osnovne usluge trećoj strani u skladu s čl. 16, 17, 19, 20 i 30 Regulative (EU) br. 909/2014
11) odlučuje o sicanju interesa u smislu zakona kojim je regulisano računovodstvo i primjena standarda finansijskog izvještavanja u pravnoj osobi od strane centralnog depozitara hartija od vrijednosti, u skladu sa članom 18 stavu 3 Regulative (EU) br. 909/2014
12) obavještava ESMA-i odluke iz člana 16, 19, 20, 54, 56 i 57 Regulative (EU) br. 909/2014, u skladu s članom 21 stavom 1 i članom 58. stavom 1. Regulative (EU) br. 909/2014
13) obavlja nadzor nad poslovanjem centralnog depozitara hartija od vrijednosti u skladu s članom 22. Regulative (EU) br. 909/2014, uključujući nadzor postupanja u skladu s članom 22.a Regulative (EU) br. 909/2014
14) učestvuje u postupku proširenja pružanja usluga na područje druge države članice od strane centralnog depozitara hartija od vrijednosti s poslovnim nastanom u Crnoj Gori u svojstvu nadležnog organi matične države članice centralnog depozitara hartija od vrijednosti ili u svojstvu nadležnog organi države članice domaćina po zaprimanju obavještenja o namjeri pružanja usluga na području Crne Gore od nadležnog organi matične države članice centralnog depozitara hartija od vrijednosti iz druge države članice, u skladu s članom 23. Regulative (EU) br. 909/2014

15) sarađuje s nadležnim tijelom države članice domaćina, odnosno s nadležnim tijelom matične države, u skladu s članom 24. Regulative (EU) br. 909/2014
16) osniva te upravlja i predsjedava Kolegijumom supervizora u svojstvu nadležnog organi matične države članice centralnog depozitara hartija od vrijednosti odnosno učestvuje u radu Kolegijuma supervizora u svojstvu nadležnog organi države članice domaćina, u skladu s članom 24.a Regulative (EU) br. 909/2014
17) učestvuje u postupku priznavanja centralnog depozitara hartija od vrijednosti s poslovnim nastanom u trećoj zemlji te preduzima ostale aktivnosti samostalno ili u saradnji s ESMA-om nakon što je centralni depozitar hartija od vrijednosti iz treće zemlje priznat, u skladu s članom 25. Regulative (EU) br. 909/2014
18) sprovodi procjene i po potrebi donosi odluke vezano uz sticanje, promjene, otpuštanje kvalifikovanog učešća u centralnom depozitaru hartija od vrijednosti u skladu s čl. 27, 27a i 27b Regulative (EU) br. 909/2014
19) donosi odluku o pritužbi učesnika kojem je centralni depozitar hartija od vrijednosti odbio zahtjev za učestvovanje u skladu sa članom 33 stav 3 Regulative (EU) br. 909/2014
20) donosi odluku o pritužbi izdavaoca kojem je centralni depozitar hartija od vrijednosti odbio pružiti usluge u skladu sa članom 49 stav 4 Regulative (EU) br. 909/2014
21) donosi odluku o pritužbi centralnog depozitara hartija od vrijednosti podnosioca zahtjeva kojem je centralni depozitar hartija od vrijednosti primaoc zahtjeva odbio zahtjev za pristup u skladu sa članom 52 stav 2 Regulative (EU) br. 909/2014
22) donosi odluku o pritužbi centralnog depozitara hartija od vrijednosti, kojem su mjesto trgovanja ili centralna druga ugovorna strana odbili zahtjev za pristup, kao i odluku o pritužbi mjesta trgovanja ili centralne druge ugovorne strane kojima je centralni depozitar hartija od vrijednosti odbio zahtjev za pristup, u skladu sa članom 53 stav 3 Regulative (EU) br. 909/2014
23) donosi odluku o izdavanju, proširenju i ukidanju odobrenja za imenovanje kreditne institucije ili centralnog depozitara hartija od vrijednosti ili za pružanje bilo koje pomoćne usluge bankovnog tipa centralnom depozitaru hartija od vrijednosti u skladu s čl. 54 do 57 Regulative (EU) br. 909/2014
24) obavještava organe iz člana 55 stava 4. Regulative (EU) br. 909/2014 te po potrebi Kolegijum supervizora iz člana 24a Regulative (EU) br. 909/2014 o rezultatima svojeg nadzora, u skladu s odredbom člana 60 stav 1 trećem podstavu Regulative (EU) br. 909/2014
25) procjenjuje usklađenost aranžmana imenovanih kreditnih institucija i centralnih depozitara hartija od vrijednosti koji imaju odobrenje za pružanje pomoćnih usluga bankovnog tipa s obavezama iz Regulative (EU) br. 909/2014 te o rezultatima svojeg preispitivanja obavještava organe iz člana 55 stav 4 Regulative (EU) br. 909/2014 te po potrebi Kolegijum supervizora iz člana 24a Regulative (EU) br. 909/2014, u skladu sa članom 60 stav 2 drugom podstavu Regulative (EU) br. 909/2014
26) na svojim internetskim stranicama objavljuje svaku izrečenu sankciju i drugu mjeru za kršenje odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 u skladu sa

članom 62 Regulative (EU) br. 909/2014, što uključuje i podatke o primljenim nepravosnažnim odlukama o prekršaju, uz naznaku da je odluka nepravosudna, prekršajne naloge na koje nije uložena žalba u skladu sa zakonu kojim je uređen prekršajni postupak, kao i sporazume o uslovima priznavanja krivnje i sporazumijevanju u sankciji i mjerama, sklopljene s počiniocem prekršaja u skladu sa zakonom kojim je uređen prekršajni postupak, a u slučaju iz člana 62 stav 1 trećeg podstava tačka c) Regulative (EU) br. 909/2014, o neobjavljenim izrečenim sankcijama i drugim mjerama obavještava ESMA-u.

Područje rada CBCG

Član 648

CBCG za potrebe sprovođenja Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona obavlja sljedeće poslove:

1) učestvuje u postupcima Komisije za izdavanje odobrenja za rad, proširenje odobrenja za rad, postupcima priznavanja, postupcima nadzora nad poslovanjem, postupcima za ukidanje odobrenja za rad centralnom depozitaru hartija od vrijednosti i postupcima izdvajanja osnovne usluge trećoj strani, u skladu s čl. 12, 17, 19, 20, 22 ili 25 Regulative (EU) br. 909/2014
2) učestvuje u radu Kolegijuma supervizora u skladu s članom 24a Regulative (EU) br. 909/2014
3) učestvuje u postupcima Komisije za izdavanje, proširenje i ukidanje odobrenja za imenovanje kreditne institucije ili centralnog depozitara hartija od vrijednosti ili za pružanje bilo koje pomoćne usluge bankovnog tipa centralnom depozitaru hartija od vrijednosti, u skladu s odredbama člana 54 do 57 Regulative (EU) br. 909/2014
4) nadzire imenovane kreditne institucije i centralne depozitare hartija od vrijednosti koji imaju odobrenje za pružanje pomoćnih usluga bankovnog tipa na osnovu uslova predviđenih u Regulativi (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investiciona društva i o izmjeni Regulative (EU) br. 648/2012 i zakona kojim je regulisano osnivanje i poslovanje kreditnih institucija, u skladu s odredbom člana 60 stav 1 prvog podstava Regulative (EU) br. 909/2014
5) nadzire imenovane kreditne institucije i centralne depozitare hartija od vrijednosti koji imaju odobrenje za pružanje pomoćnih usluga bankovnog tipa u pogledu usklađenosti s bonitetnim zahtjevima iz člana 59 Regulative (EU) br. 909/2014, u skladu s odredbom člana 60 stava 1 drugog podstava Regulative (EU) br. 909/2014
6) najmanje svake dvije godine sprovodi procjenu iz člana 60 stava 1 trećeg podstava Regulative (EU) br. 909/2014 te o rezultatima nadzora obavještava Komisiju te ostale organe iz člana 55 stava 4 i po potrebi Kolegijum iz člana 24a, u skladu s odredbom člana 60 stavom 1 trećim podstavom Regulative (EU) br. 909/2014.

XXIX. NADZOR

Postupak nadzora koji sprovodi Komisija

Član 649

Nadzor nad sprovođenjem Regulative (EU) br 909/2014 obavlja Komisija u skladu sa odredbama Regulative (EU) br 909/2014 i ovog zakona.

Komisija nadzor iz stava 1 ovog člana obavlja:

1) praćenjem, prikupljanjem i provjerom objavljenih informacija i obavještenja koje se u skladu sa odredbama Regulative (EU) br 909/2014 dostavljaju Komisiji te sprovođenjem nadzora u skladu s čl. 4, 5, 8, 9, 22 i članom 60 stavom 2 Regulative (EU) br 909/2014 i
2) izricanjem nadzornih mjera iz člana 408 i 409 ovog zakona.

Komisija svoje ovlašćenje iz stava 1 ovog člana obavlja:

1) neposredno i samostalno
u saradnji s drugim nadležnim organima ili suakcijima na tržištu, u skladu s odredbama ovog zakona i Regulativom (EU) br 909/2014
2) delegiranjem zadataka subjektima kojima je delegiranje dopušteno u skladu s Regulativom (EU) br 909/2014 uz zadržavanje odgovornosti na Komisiji i
3) podnošenjem zahtjeva i prijava nadležnim pravosudnim tijelima.

Ovlašćenje Komisije pri provođenju nadzora

Član 650

Ako je to potrebno u svrhu nadzora nad primjenom odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona, Komisija može od bilo kojeg fizičkog ili pravnog lica zahtijevati:

1) pristup svakom dokumentu u bilo kojem obliku i dostavu njegove fotokopije i
2) pregled razmjene informacija uključujući i zapise telefonskih poziva.

Komisija može od bilo kojeg fizičkog ili pravnog lica, uključujući i lica koja su uključene u prenos naloga ili koje obavljaju druge poslove pri sklapanju transakcija koje su predmet nadzora Komisije, zatražiti sve podatke i izjašnjenja koji su Komisiji potrebni za nadzor. Ako to zahtijeva svrha nadzora, Komisija je ovlašćena te lica saslušati kao svjedoke u smislu zakona koji uređuje opći upravni postupak.

Kad je to potrebno radi provođenja nadzora, Komisija može zahtijevati odgovarajuće podatke, dokumentaciju i izjašnjenja od sljedećih lice i izvršiti pregled njihovog poslovanja:

1) lice koje su s pravnom ili fizičkom osobom nad kojom Komisija sprovodi postupak nadzora u odnosu uske povezanosti, u smislu ovog zakona;
2) lice na koje je pravna ili fizička lice nad kojom Komisija sprovodi postupak nadzora izdvojila poslovne procese; i
3) imaoca kvalifikovanih učešća u pravnoj ili fizičkoj osobi nad kojom Komisija sprovodi postupak nadzora.

Kada je za nadzor nad licem iz stava 3 ovog člana ovlašćen drugi nadležni organ, Komisija će, u skladu sa Regulativi (EU) br. 909/2014, pregled poslovanja tog lica obaviti u saradnji s drugim nadležnim organom.

Postupak nadzora koji sprovodi CBCG

Član 651

Nadzor nad sprovođenjem Regulative (EU) br. 909/2014 u skladu s odredbom člana 404 ovog zakona CBCG obavlja u skladu sa odredbama Regulative (EU) br.

909/2014, ovog zakona i zakona kojim je regulisano osnivanje i poslovanje kreditnih institucija u Crnoj Gori.

Na nadzorne mjere koje se izriču na osnovu postupka nadzora iz stava 1 ovog člana, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o nadzornim mjerama CBCG iz zakona kojim je regulisano osnivanje i poslovanje kreditnih institucija u Crnoj Gori.

Nadzorne mjere Komisije

Član 652

Kada Komisija utvrdi povrede odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 i/ili ovog zakona, osim mjera predviđenih članom 63 stav 2 Regulative (EU) br. 909/2014, ovlašćena je izreći i sljedeće nadzorne mjere:

1) izreći preporuku kada utvrdi slabosti, manjkavosti i nedostatke koji nemaju značaj kršenja Regulative (EU) br. 909/2014 ili ovog zakona
2) naložiti otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti
3) naložiti tržišnom operatoru da obustavi trgovanje finansijskim instrumentom te ukinuti već doneseno rješenje o obustavi, u obimu u kojem je to potrebno za uklanjanje ili sprječavanje štetnih posljedica na regulisanom tržištu i/ili
4) naložiti centralnom depozitaru hartija od vrijednosti ili centralnoj drugoj ugovornoj strani privremenu blokadu finansijskih instrumenata.

Komisija informiše javnost o svim izrečenim sankcijama i drugim mjerama za kršenje odredbi Regulative (EU) br. 909/2014, pod uslovima iz člana 62 Regulative (EU) br. 909/2014.

Kad Komisija objavi nadzorne mjere za kršenje odredbi Regulative (EU) br. 909/2014, o tome obavještava ESMA-u.

Kod odlučivanja o nadzornim mjerama Komisija će u obzir uzeti sve primjenjive relevantne okolnosti, uključujući i:

1) težinu i trajanje kršenja
2) stepen odgovornosti odgovornog fizičkog ili pravnog lica
3) finansijsku snagu odgovornog fizičkog ili pravnog lica, na što ukazuje godišnji prihod odgovornog fizičkog lica i ukupni promet odgovornog pravnog subjekta
4) značaj ostvarene dobiti ili spriječenog gubitka odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta, ako ih je moguće utvrditi
5) gubitke koje su zbog kršenja imale treće lica, ako ih je moguće utvrditi
6) nivo saradnje odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta s Komisijom i ostalim nadležnim organima
7) prethodna kršenja odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta
8) moguće sistemske posljedice kršenja.

Pored okolnosti iz stava 4 ovog člana, Komisija kod odlučivanja o nadzornim mjerama uzima u obzir i uticaj kršenja za koje se nadzorna mjera izriče na interese malih investitora i/ili mjere koje je lice odgovorna za kršenje preduzela nakon kršenja kako bi spriječila ponovno kršenje.

Dodatne mjere Komisije

Član 653

Kada Komisija utvrdi povrede odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 i/ili ovog zakona od strane subjekata nadzora Komisija može, osim nadzornih mjera iz člana 408 ovog zakona, zavisno o težini i značaju povreda:

1) privremeno zabraniti obavljanje djelatnosti za koje je Komisija subjektima nadzora izdala odobrenje
2) ukinuti odobrenje za rad ili izdanu saglasnost i/ili
3) naložiti primjerene mjere koje pridonose uspostavljanju zakonitog postupanja, a koje su propisane zakonima kojima je regulisano osnivanje i poslovanje subjekata nadzora Komisije ili koje su propisane propisima Evropske unije koji se primjenjuju na takve subjekte.

Saradnja s ovlašćenim organima

Član 654

U svrhu sprovođenja Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona, Komisija sarađuje s drugim ovlašćenim organima i s njima razmjenjuje podatke, u skladu sa odredbama Regulative (EU) br. 909/2014, relevantnim zakonskim odredbama i sporazumima o saradnji.

Jezik i način obavještavanja

Član 655

Na sva obavještenja koja su fizička i pravna lica dužne dostavljati Komisiji i javno objavljivati u skladu sa odredbama Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o jeziku objavljivanja informacija iz ovog zakona osim ako Regulativa (EU) br. 909/2014, delegirane regulative Evropske komisije ili drugi sprovođenjani propisi doneseni na osnovu Regulative (EU) 909/2014, u određenim slučajevima ne propisuju dostavu informacija ili objavu na jeziku koji nije crnogorski.

Komisija i CBCG, svaki u sklopu svojih nadležnosti, ovlašteni su donositi odluke ili pravilnike koji su potrebni da bi se osigurala sprovođenje Regulative (EU) br. 909/2014 i tehničkih standarda donesenih na osnovu odredbi Regulative (EU) br. 909/2014, kao i smjernica koje nadležna organi Evropske unije mogu donijeti temeljem odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 i tehničkih standarda donesenih na osnovu odredbi Regulative (EU) br. 909/2014.

XXX. MEHANIZMI KOJI PODSTIČU PRIJAVE MOGUĆIH ILI STVARNIH KRŠENJA REGULATIVE (EU) BR. 909/2014

Mehanizmi koji podstiču prijave mogućih ili stvarnih kršenja Regulative (EU) br. 909/2014

Član 656

Komisija i CBCG će svojim odlukama propisati djelotvorne mehanizme za prijem i istragu prijava mogućih ili stvarnih kršenja Regulative (EU) br. 909/2014 i dalje postupanje, uključujući uspostavu sigurnih komunikacijskih kanala za takve prijave, pri čemu će se na odgovarajući način primijeniti odredbe člana 65 Regulative (EU) br. 909/2014.

Obraćanje radnika Komisiji ili CBCG zbog prijave mogućeg ili stvarnog kršenja Regulative (EU) br. 909/2014 unutar institucije ili u dobroj vjeri podnošenja prijave o toj sumnji Komisiji ili CBCG, ne predstavlja opravdani razlog za otkaz ugovora o radu.

Mehanizmi CBCG za zaprimanje i istragu prijava mogućih ili stvarnih kršenja Regulative (EU) br. 909/2014 i dalje postupanje, uključujući uspostavljanje sigurnih komunikacijskih kanala za takve prijave iz stava 1 ovog člana istovjetni su s onima koji su uspostavljeni za potrebe odredbi zakona kojim je regulisano osnivanje i poslovanje kreditnih institucija u Crnoj Gori.

U slučaju spora oko stavljanja radnika u nepovoljniji položaj od drugih radnika radi obraćanja radnika zbog prijave mogućeg ili stvarnog kršenja Regulative (EU) br. 909/2014 unutar institucije ili u dobroj vjeri podnošenja prijave o toj sumnji Komisiji ili CBCG, a što je dovelo do povrede nekog od prava radnika iz radnog odnosa, ako radnik učini vjerojatnim da je stavljen u nepovoljniji položaj i da mu je povrijeđeno neko od njegovih prava iz radnog odnosa, teret dokazivanja prelazi na poslodavca, koji mora dokazati da radnika nije stavio u nepovoljniji položaj od drugih radnika odnosno da mu nije povrijedio pravo iz radnog odnosa.

XXXI.CENTRALNI DEPOZITAR HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Centralni depozitar

Član 657

Centralni depozitar je pravno lice koje upravlja sistemom za namiru hartija od vrijednosti iz odjeljka A tačka 3 Priloga Regulative (EU) br. 909/2014 i pruža barem jednu drugu osnovnu uslugu navedenu u odjeljku A Priloga Regulative (EU) br. 909/2014.

U centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori upisuju se prava iz nematerijalizovanih hartija od vrijednosti, imaoci tih prava, kao i prava trećih lice na takvim nematerijalizovanim finansijskim instrumentima, osim ako odredbama posebnih propisa nije drugačije određeno.

Pružanje usluga centralnog depozitara u Crnoj Gori

Član 658

Poslove centralnog depozitara može obavljati:

1) pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori, kojem je izdato odobrenje za rad u skladu s odredbama člana 16 Regulative (EU) br. 909/2014;
2) pravno lice sa sjedištem u drugoj državi članici, kojem je izdato odobrenje za rad u skladu s odredbama člana 16 Regulative (EU) br. 909/2014, te pod uslovima propisanim članom 23 Regulative (EU) br. 909/2014; i
3) pravno lice sa sjedištem u trećoj zemlji, koje je priznato od strane Evropske agencije za hartije od vrijednosti i tržišta kapitala (ESMA), u skladu s odredbama člana 25 Regulative (EU) br. 909/2014.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za pružanje usluga iz Priloga Regulative (EU) br. 909/2014, Odjeljaka A i B, pravna lica sa sjedištem u Crnoj Gori podnose Komisiji, u skladu s odredbama članova 16 i 17 Regulative (EU) br. 909/2014 i tehničkim standardima donijetim na osnovu te regulative, na standardizovanim obrascima i u obliku propisanom tim propisima.

Komisija je ovlašćena da od podnosioca zahtjeva iz stava 2 ovog člana zatraži dodatne informacije, dokumenta i pojašnjenja potrebna za provjeru usklađenosti podnosioca zahtjeva sa odredbama Regulative (EU) br. 909/2014, tehničkim

standardima koje je donijela Evropska komisija na osnovu te regulative, kao i sa odredbama ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona.

Na centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori, kojem je Komisija izdala odobrenje za rad u skladu s odredbama člana 16 Regulative (EU) br. 909/2014, primjenjuju se odredbe Regulative (EU) br. 909/2014, tehničkih standarda koje je donijela Evropska komisija na osnovu te regulative, kao i odredbe ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona.

Zahtjev za izdavanje odobrenja i imenovanje za pružanje usluga iz Priloga Regulative (EU) br. 909/2014, Odjeljka C, pravna lica sa sjedištem u Crnoj Gori podnose Komisiji, u skladu s odredbama članova 54 i 55 Regulative (EU) br. 909/2014 i tehničkim standardima donijetim na osnovu te regulative, na standardizovanim obrascima i u obliku propisanom tim propisima.

Na centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori, centralni depozitar sa sjedištem u drugoj državi članici, kao i na centralni depozitar sa sjedištem u trećoj zemlji, koji pružaju usluge iz Priloga Regulative (EU) br. 909/2014 na teritoriji Crne Gore, primjenjuju se odredbe propisa Crne Gore kojima se, radi zaštite javnog interesa, uređuju prava potrošača, kao i sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Na centralni depozitar sa sjedištem u drugoj državi članici, kao i na centralni depozitar sa sjedištem u trećoj zemlji, koji pružaju usluge iz Priloga Regulative (EU) br. 909/2014 na teritoriji Crne Gore, primjenjuju se odredbe Glave I poglavlja I ovog zakona, uz primjenu propisa o nadzoru i saradnji nadležnih organa uz ograničenje iz člana 426 stava 3 ovog zakona, te zakona kojim se uređuju privredna društva.

Ovlašćenje Komisije nad centralnim depozitarom iz druge države članice

Član 659

Kada centralni depozitar sa sjedištem u drugoj državi članici, kojem je izdato odobrenje za rad u skladu s odredbama člana 16 Regulative (EU) br. 909/2014, pruža usluge na području Crne Gore putem filijale, Komisija je ovlašćena sprovoditi neposredan nadzor poslovanja te filijale, u skladu s odredbama člana 24 Regulative (EU) br. 909/2014, pri čemu se primjenjuju odredbe tehničkih standarda donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014, kao i obrasci za razmjenu informacija iz navedenih propisa.

Filijala iz stava 1 ovog člana dužna je, na zahtjev Komisije, Komisiji dostaviti sve podatke potrebne za sprovođenje nadzora iz stava 1 ovog člana.

Na nadzor iz stava 1 ovog člana na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovog zakona o nadzoru nad centralnim depozitardepozitarom.

Pod uslovima iz člana 24 stav 5 Regulative (EU) br. 909/2014, kao i uslovima tehničkih standarda donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014, Komisija je centralnom depozitaru iz stava 1 ovlašćena izreći mjere propisane odredbama ovog dijela zakona, koje su potrebne za obezbjeđenje usklađenosti centralnog depozitara iz stava 1 ovog člana s odredbama Regulative (EU) br. 909/2014 na području Crne Gore.

Umjesto preduzimanja mjera iz stava 4 ovog člana, Komisija od ESMA-e može zatražiti da postupi u skladu sa svojim ovlašćenjima iz člana 19 Regulative (EU) br. 1095/2010.

Kada centralni depozitar sa sjedištem u drugoj državi članici, kojem je izdato odobrenje za rad u skladu s odredbama člana 16 Regulative (EU) br. 909/2014, pruža usluge na području Crne Gore, bilo neposredno ili putem filijale, Komisija od

centralnog depozitara može tražiti dostavu redovitih (mjesečnih, kvartalnih, godišnjih) izvještaja o svojim aktivnostima u Crnoj Gori.

Komisija u sklopu godišnjeg izvještaja iz stava 6 ovog člana može od centralnog depozitara iz stava 6 ovog člana zatražiti i statističke podatke iz tehničkih standarda donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014.

Komisija pravilima detaljnije propisuje sadržaj, format, način i rokove dostave izvještaja iz stava 6 ovog člana.

Saradnja s nadležnim organima drugih država članica

Član 660

U svrhu obezbjeđenja sprovođenja Regulative (EU) br. 909/2014, Komisija je ovlašćena sklopiti sporazume o saradnji i razmjeni informacija s:

1) nadležnim organima drugih država članica koja su odgovorna za nadzor centralnih depozitara koji održavaju vrste odnosa navedene članu 17. stavu 6. tačkama a), b) i c) Regulative (EU) br. 909/2014
2) nadležnim organima drugih država članica koja su odgovorna za nadzor nad centralnim depozitarima koji pružaju usluge na području Crne Gore, bilo izravno ili putem filijale i
3) nadležnim i relevantnim tijelima drugih država članica koja su odgovorna za nadzor nad centralnim depozitarima koji pružaju usluge na području Crne Gore, bilo izravno ili putem filijale, za potrebe osnivanja kolegijuma supervizora iz člana 24a Regulative (EU) br. 909/2014.

Pri sklapanju sporazuma iz stava 1. ovog člana primjenjuju se odredbe člana 22, 24 i 24a Regulative (EU) br. 909/2014, kao i odredbe te standardizirani obrasci iz tehničkih standarda donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014.

Komisija je sporazumom s nadležnim organima iz stava 1 ovog člana ovlašćena propisati i razmjenu drugih informacija osim onih propisanih u Regulativama iz stava 1 ovog člana, ako je to potrebno da bi se osigurala sprovođenje Regulative (EU) br. 909/2014 na području Crne Gore.

Centralni depozitar iz treće zemlje

Član 661

Komisija je ovlašćena sklopiti sporazum o saradnji i razmjeni informacija s ESMA-om i nadležnim tijelom centralnog depozitara iz treće zemlje koje u skladu s odredbama člana 25. Regulative (EU) br. 909/2014 pruža usluge na području Crne Gore, pri čemu se primjenjuju odredbe člana 25. st. 7. i 10. Regulative (EU) br. 909/2014.

Račun nematerijalizovane hartije od vrijednosti

Član 662

Na računima nematerijalizovanih hartija od vrijednosti vode se podaci o vrstama, rodovima, količinama, stvarnim pravima i nosiocima tih prava, ograničenjima stvarnih prava, kao i hronologije upisa nematerijalizovanih hartija od vrijednosti.

Centralni depozitar će na zahtjev izdavaoca, zakonitog imaoca nematerijalizovanih hartija od vrijednosti odnosno lica koja za zakonitog imaoca drži nematerijalizovane hartije od vrijednosti, otvoriti račun nematerijalizovanih hartija od vrijednosti.

Izuzetno od odredbi člana 48 i člana 49 Regulative (EU) br. 909/2014, na račun nematerijalizovanih hartija od vrijednosti, prava i obaveze koje proizlaze iz vođenja računa primjenjuje se pravo države u kojoj je sjedište centralnog depozitara u kojem je taj račun otvoren.

Izuzetno od odredbe člana 48 Regulative (EU) br. 909/2014, na račune hartija od vrijednosti na kojima je zasnovano finansijsko obezbjeđenje u smislu zakona kojim se uređuje finansijsko obezbjeđenje kao i na prava i obaveze koje proizlaze iz učestvovanja u sistemu namire u smislu odredbi ovog zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sistemima i sistemima za namiru finansijskih instrumenata, primjenjuju se navedene odredbe ovog zakona.

Uključenje/isključenje nematerijalizovanih hartija od vrijednosti u/iz sistema centralnog depozitara te prenos nematerijalizovanih hartija od vrijednosti između centralnih depozitara

Član 663

Izdavalac nematerijalizovanih hartija od vrijednosti samostalno i slobodno odlučuje o:

1) centralnom depozitaru u čiji će sistem upisati sve ili dio svojih hartija od vrijednosti
2) isključenju svih ili dijela nematerijalizovanih hartija od vrijednosti iz sistema centralnog depozitara, uz ograničenje iz člana 362c ovog zakona
3) centralnom depozitaru u čiji će sistem prenijeti sve ili dio nematerijalizovanih hartija od vrijednosti nakon njihovog isključenja iz sistema centralnog depozitara čije usluge u tom trenutku koristi

Centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori dužan je da, na zahtjev izdavaoca iz stava 1 ovog člana, omogući i sprovede upis, isključenje ili prenos nematerijalizovanih hartija od vrijednosti u ili iz svog sistema, ako izdavalac ispunjava uslove propisane operativnim pravilima rada centralnog depozitara.

Centralni depozitar dužan je da postupak iz stava 2 ovog člana sprovede u razumnom roku koji se propisuje operativnim pravilima rada centralnog depozitara, pri čemu, u postupku upisa hartija od vrijednosti, centralni depozitar ne može propisati razuman rok duži od roka određenog u članu 49 stav 2 Regulative (EU) br. 909/2014.

Za potrebe stavova 2 i 3 ovog člana, centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori dužan je da svojim aktima propiše tehničke pojedinosti postupka upisa, isključenja i prenosa nematerijalizovanih hartija od vrijednosti u ili iz svog sistema, kao i prenosa u sistem drugog centralnog depozitara, te da za te akte pribavi odobrenje Komisije, u skladu sa postupkom iz člana 429 ovog zakona.

O svakom sprovedenom upisu, isključenju ili prenosu nematerijalizovanih hartija od vrijednosti centralni depozitar je dužan da, putem svojih internet stranica, obavijesti javnost.

Hartije od vrijednosti izdani izvan Crne Gore

Član 664

Na hartije od vrijednosti izdavaoca iz drugih država članica Evropske unije ne primjenjuju se odredbe ovog zakona koje bi na bilo koji način bile u sukobu ili uticale na svojstvo hartije od vrijednosti koje je kao takvo stekao na osnovu pravnog sistema kojim se uređuje tržište kapitala u državi izdanja tih hartija od vrijednosti, a posebno odredbe o bitnim obilježjima nematerijalizovanih hartija od vrijednosti iz ovog zakona,

koje bi na bilo koji način propisivale dodatne uslove za sticanje svojstva nematerijalizovanog hartije od vrijednosti koje on prema pravu države izdanja nije potreban ispunjavati.

Centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori dužan je za finansijski instrument iz stava 1 ovog člana, na zahtjev njegovog izdavaoca, omogućiti upis u svoj sistem te ga voditi u svom sistemu na jednak način, kao i finansijski instrument izdat u Crnoj Gori, primjenjujući pritom ovlašćenje koje su mu dodijeljene odredbama člana 49 Regulative (EU) br. 909/2014 te odredbama regulatornih i tehničkih standarda za sprovođenje Regulative (EU) br. 909/2014 donesenih na osnovu toga člana.

Operativna pravila rada centralnog depozitara

Član 665

Centralni depozitar dužan je da donese i primjenjuje operativna pravila rada kojima detaljno određuje i pojašnjava način obavljanja usluga koje pruža.

Prijedlog operativnih pravila rada centralnog depozitara sa sjedištem u Crnoj Gori, kao i njihovih izmjena i dopuna, zajedno sa sažetim i jasnim obrazloženjem svrhe predloženih odredbi ili izmjena i dopuna odredbi operativnih pravila rada, centralni depozitar će učiniti dostupnim svim članovima najkasnije 30 dana prije njihova upućivanja Komisiji na odobrenje, a pri čemu je centralni depozitar dužan članove pozvati na dostavljanjeprimjedbi i prijedloga te, ako je moguće, prihvatiti primjedbe i prijedloge članova, uz obrazloženje prihvaćenih i odbijenih primjedaba i prijedloga.

Ako je to potrebno radi očuvanja stabilnosti sistema namire i finansijskog tržišta, centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori može skratiti rok savjetovanja s članovima iz stava 2 ovog člana, uz prethodnu saglasnost Komisije, koja se donosi u roku od pet radnih dana od podnošenja urednog zahtjeva centralnog depozitara, pri čemu je centralni depozitar dužan Komisiji obrazložiti iz kojih razloga je usvajanje izmjena hitno i neophodno radi očuvanja stabilnosti sistema namire i finansijskog tržišta.

Centralni depozitar sa sjedištem u Crnoj Gori ne može usvojiti operativna pravila rada, niti njihove promjene, bez da ih prethodno dostavi Komisiji prije nego li Komisija izvrši procjenu iz stava 6 ovog člana.

Značajne promjene operativnih pravila rada centralnog depozitara sa sjedištem u Crnoj Gori Komisija odobrava rješenjem, pri čemu rokovi za donošenje rješenja u skladu sa zakonu kojim se uređuje opšti upravni postupak počinju teći:

- danom dostave urednog zahtjeva, ako centralni depozitar iste dostavi kao značajne promjene
- danom isteka perioda procjene iz stava 6 ovog člana, ako centralni depozitar iste dostavi kao neznačajne promjene, a Komisija u skladu sa stavom 6 ovog člana utvrdi da se ipak radi o značajnim promjenama.

Usvajanje novih operativnih pravila centralnog depozitara sa sjedištem u Crnoj Gori uvijek se smatra značajnom promjenom.

Kod promjene operativnih pravila rada centralnog depozitara sa sjedištem u Crnoj Gori koje nisu značajne nije obavezno sprovesti savjetovanje s članovima iz stava 2 ovog člana. Ako Komisija u periodu od 20 radnih dana od dana prijema urednog zahtjeva utvrdi da su promjene operativnih pravila rada centralnog depozitara ipak značajne, o tome će obavijestiti centralni depozitar te se tada primjenjuju odredbe st. 2, 5 i 8 ovog člana. Ako Komisija u istom periodu ne dostavi takvo obavještenje centralnom depozitaru, smatrat će se da promjene nisu značajne i da ih centralni depozitar istekom tog perioda može usvojiti.

Komisija može od centralnog depozitara sa sjedištem u Crnoj Gori zatražiti izmjene prijedloga promjene operativnih pravila rada nezavisno o njihovoj značajnosti, ako je isto potrebno da bi se obezbijedilo da su operativna pravila rada usklađena s odredbama Regulative (EU) br. 909/2014 i ovog zakona. Ako Komisija zatraži takve izmjene, a centralni depozitar iste ne usvoji, Komisija rješenjem može naložiti njihovo usvajanje. Kada centralni depozitar dostavlja operativna pravila rada ili njihove promjene Komisiji na odobrenje, dužan je najmanje dostaviti:

1) nacrt teksta operativnih pravila rada ili njihovih izmjena i dopuna, s tim da se, ako se radi o izmjenama i dopunama, dostavlja prečišćenu verzija i verzija s označenim izmjenama;
2) jasna obrazloženja svrhe predloženih odredbi ili izmjena i dopuna odredbi operativnih pravila rada; i
3) kada se radi o značajnim promjenama, i sažetak sprovedenog savjetovanja s članovima iz stava 2 ovog člana, s prikazom svih zaprimljenih primjedbi i prijedloga članova i obrazloženjem prihvaćenih i odbačenih primjedbi i prijedloga članova.

Komisija centralnog depozitara, koji u zahtjevu za odobrenje operativnih pravila rada ili njihovih promjena ne dostavi sve dokumente iz stava 8 ovog člana, zaključkom poziva da isto učini u roku određenom zaključkom, a ako centralni depozitar u dodijeljenom roku to propusti učiniti, a po zahtjevu se ne može postupiti, Komisija rješenjem odbacuje zahtjev.

Usvojena operativna pravila rada iz stava 1 ovog člana centralni depozitar dužan je objaviti na svojoj internetskoj stranici i o njihovom donošenju ili promjeni blagovremeno obavijestiti svoje članove.

Kriterijum značajnosti promjene operativnih pravila rada centralnog depozitara

Član 666

Centralni depozitar dužan je dostaviti Komisiji svaki prijedlog promjena operativnih pravila rada u skladu s odredbama člana 429 ovog zakona, kako bi Komisija ocijenila procjenu značajnosti predloženih promjena.

Inicijalnu procjenu značajnosti promjena operativnih pravila rada sprovodi centralni depozitar. Kada centralni depozitar smatra da promjene operativnih pravila rada nisu značajne, dužan je, prilikom dostavljanja istih u skladu sa stavom 1 ovog člana, Komisiji dostaviti sopstvenu procjenu značajnosti s detaljnim obrazloženjima predloženih promjena i razloga na osnovu kojih je utvrdio da promjene nisu značajne.

Promjene operativnih pravila rada centralnog depozitara smatrat će se značajnima kada se njihov uticaj može ocijeniti kao značajna izmjena u odnosu na postojeća pravila, tako da:

1) značajno mijenjaju prava i obaveze članova ili njihovih klijenata, odnos između centralnog depozitara i njegovih članova ili njihovih klijenata, u smislu obaveza za ostvarivanje pristupa ili ispunjavanje uslova za pristup sistemu centralnog depozitara, način korištenja usluga u sistemu centralnog depozitara, pristupa informacijama kroz sistem centralnog depozitara, nametanja dodatnih obaveza članovima i slično;
2) uvode novu uslugu koja zahtijeva značajne izmjene u sistemu centralnog depozitara ili njegovih članova, značajno unaprjeđuju ili mijenjaju uslove pružanja postojeće usluge, a ne radi se o promjeni koja bi zahtijevala sprovođenje postupka u skladu sa članom 19 Regulative (EU) br. 909/2014 i slično;

3) značajno mijenjaju profil rizika centralnog depozitara, u smislu dodatne finansijske izloženosti, potrebe izdvajanja odnosno eksternalizacije određenih funkcionalnosti usluga koje pruža i slično;
4) značajno utiču na model poslovanja centralnog depozitara.

Ako Komisija utvrdi da su promjene operativnih pravila rada ipak značajne, o tome će blagovremeno obavijestiti centralni depozitar, a najkasnije u roku od 20 radnih dana od dana njihovog prijema, te će se dalje sprovesti postupak predviđen za odobravanje značajnih izmjena iz člana 429 ovog zakona.

Naknade za usluge centralnog depozitara

Član 667

Za usluge centralnog depozitara plaća se naknada koju cjenikom utvrđuje centralni depozitar.

Centralni depozitar dužan je donijeti cjenovnik iz stava 1 ovog člana, vodeći se jednakopravnošću položaja svih korisnika njegovih usluga i pod razumnim komercijalnim uslovima.

Cjenovnik centralnog depozitara objavljuje se na internetskim stranicama centralnog depozitara i o njegovu donošenju ili promjeni centralni depozitar blagovremeno obavještava Komisiju i korisnike svojih usluga.

Prijedlog cjenovnika centralnog depozitara, kao i njihovih izmjena i dopuna, centralni depozitar će dostaviti Komisiji najkasnije 30 dana prije njegova usvajanja te ga u istom roku učiniti dostupnim svim članovima, a prilikom njegovog donošenja centralni depozitar će, ako je moguće, prihvatiti primjedbe i prijedloge članova, uz obrazloženje prihvaćenih i odbijenih primjedaba i prijedloga.

Dostupnost informacija iz centralnog depozitara

Član 668

Imalac nematerijalizovanih hartija od vrijednosti odnosno članovi centralnog depozitara koji pružaju usluge iz člana 70 ovog zakona, ima pravo uvida u podatke iz člana 563 stav 1 ovog zakona, a koji se odnose na njegove račune nematerijalizovanih hartija od vrijednosti odnosno podatke o vrstama, rodovima, količinama, stvarnim pravima i nosiocima tih prava i ograničenjima stvarnih prava ostalih imalaca istih nematerijalizovanih hartija od vrijednosti istog izdavaoca.

Izdavalac nematerijalizovanih hartija od vrijednosti u odnosu na te hartije od vrijednosti ima pravo uvida u podatke o imaocima tih hartija od vrijednosti i u podatke iz člana 426 stava 1 ovog zakona.

Imaocu nematerijalizovanih vlasničkih hartija od vrijednosti na njegov zahtjev izdavalac ili centralni depozitar treba omogućiti uvid u podatke iz stava 1 ovog člana.

Centralni depozitar ima pravo na naknadu troškova izrade i dostave informacija iz stava 3 ovog člana u obliku izvještaja, u skladu s cjenovnikom. Podatke o imaocima i finansijskim instrumentima iz stava 3 ovog člana dobijene na osnovu uvida ili u obliku izvještaja, imalac ne smije saopštavati niti učiniti dostupnim drugim licima.

Lice koje dokaže pravni interes, uz razumnu komercijalnu naknadu, ima pravo uvida u podatke iz člana 426 stava 1 ovog zakona, kao i pravo na fotokopiju dokumentacije koja je bila osnov za izvršene upise.

Komisija ima pravo uvida u podatke iz člana 426 stava 1 ovog zakona, kao i u sve ostale podatke i dokumentaciju koja se vodi u centralnom depozitaru.

Pravosudni i upravni organi, kao i organi određeni članom 29 stav 2 Regulative (EU) br. 909/2014, na osnovu zahtjeva i u okviru ovlašćenja u skladu s odredbama posebnog zakona, zakona svoje matične države ili propisa Evropske unije, imaju pravo uvida u podatke i dokumentaciju koja se vodi u centralnom depozitaru.

Centralni depozitar obavezan je podatke iz centralnog depozitara čuvati kao poslovnu tajnu, osim u slučajevima propisanim odredbama ovog zakona.

Na prikupljanje, obradu i korišćenje ličnih informacija imaoca računa hartija od vrijednosti kojima centralni depozitar raspolaže, primjenjuju se odredbe propisa kojim je uređena zaštita ličnih informacija, osim u slučajevima propisanim odredbama ovog zakona.

Komisija pravilima detaljnije propisuje način pribavljanja informacija, sadržaja izvješća i rokove za dostavu informacija iz centralnog depozitara.

Obaveza obavještavanja i objava informacija o nematerijalizovanim finansijskim instrumentima

Član 669

Centralni depozitar je obavezan da, na način i u obimu propisanom svojim operativnim pravilima, obavještava:

1) izdavaoce nematerijalizovanih hartija od vrijednosti o nematerijalizovanim finansijskim instrumentima koje su izdali i o imaocima tih hartija od vrijednosti
2) imaoce o stanju i promjenama na njihovim računima nematerijalizovanih hartija od vrijednosti i
3) učesnike o bitnim informacijama o poslovima sa nematerijalizovanim finansijskim instrumentima koje su preduzeli za svoj račun ili za račun nalogodavca

Centralni depozitar je dužan da na svojim internet stranicama objavi i dnevno ažurira podatke o:

1) izdavanju, zamjeni i brisanju nematerijalizovanih hartija od vrijednosti kod centralnog depozitara
2) svim nematerijalizovanim finansijskim instrumentima sa važećom ISIN oznakom upisanim kod centralnog depozitara i
3) identitetu imalaca prvih deset računa na kojima je evidentirana najveća količina pojedine hartije od vrijednosti, kao i podatke o količini hartija od vrijednosti na tim računima, izražene u apsolutnim i relativnim pokazateljima

U odnosu na podatke iz stava 2 tačka 2 ovog člana, prilikom upisa hartije od vrijednosti u svoj sistem, centralni depozitar svakom izdavaocu, u skladu sa operativnim pravilima rada, određuje i dodjeljuje jedinstvenu oznaku pod kojom se izdavalac i njegove hartije od vrijednosti vode u centralnom depozitaru, pri čemu je oznaka hartije od vrijednosti povezana sa ISIN oznakom.

Centralni depozitar je dužan da na svojoj internet stranici objavljuje sljedeće podatke u odnosu na nematerijalizovane hartije od vrijednosti iz stava 2 tačka 2 ovog člana:

1) naziv hartije od vrijednosti;
2) vrstu hartije od vrijednosti;
3) oznaku izdavaoca i oznaku hartije od vrijednosti, povezanu sa ISIN oznakom, u skladu sa stavom 3 ovog člana;
4) datum prvog upisa u centralni depozitar;
5) poveznicu na podatke iz stava 2 tačka 3 ovog člana o identitetu imalaca prvih deset računa u odnosu na izdavaoca čija je hartija od vrijednosti u pitanju.

Centralni depozitar je dužan da na svojoj internet stranici objavi i dnevno ažurira podatke iz stava 2 tačka 3 ovog člana.

Centralni depozitar u objavama iz st. 4 i 5 ovog člana, u slučaju računa na kojima se vode hartije od vrijednosti stečene kao finansijsko obezbjeđenje u transakcijama finansiranja hartija od vrijednosti, obavezno uključuje informaciju da se radi o računima finansijskog obezbjeđenja.

Učesnici centralnog depozitara obavezni su da hartije od vrijednosti stečene kao finansijsko obezbjeđenje u transakcijama finansiranja hartija od vrijednosti upisuju na posebnom računu hartija od vrijednosti namijenjenom za finansijsko obezbjeđenje.

Centralni depozitar svojim pravilima propisuje mjere koje preduzima prema učesnicima, radi obezbjeđivanja da se u transakcijama finansiranja hartija od vrijednosti iz stava 7 ovog člana finansijski instrument stečen kao finansijsko obezbjeđenje ne upisuje na osnovni račun hartija od vrijednosti primaoca finansijskog obezbjeđenja.

Centralni depozitar u objavama iz st. 4 i 5 ovog člana, za svaki od računa koji se nalaze među prvih deset računa sa najvećom količinom hartija od vrijednosti određenog izdavaoca, objavljuje sljedeće podatke:

1) ime i prezime, odnosno naziv vlasnika ili imaoca računa;
2) jedinstveni matični broj, odnosno drugi odgovarajući identifikacioni broj vlasnika ili imaoca računa;
3) ime i prezime, odnosno naziv suvlasnika ili imaoca hartija od vrijednosti, ako je taj podatak dostupan centralnom depozitaru;
4) jedinstveni matični broj, odnosno drugi odgovarajući identifikacioni broj suvlasnika ili imaoca hartija od vrijednosti, ako je taj podatak dostupan centralnom depozitaru;
5) vrstu računa na kojem su hartije od vrijednosti upisane;
6) procenat hartija od vrijednosti na tom računu u odnosu na ukupan broj hartija od vrijednosti tog izdavaoca.

Upravljački organi centralnog depozitara

Član 670

Centralni depozitar mora imati upravu i nadzorni odbor (izvršnog direktora i odbor direktora (kod jednodomnog upravljanja akcionarskim društvom) i DOO-a ili upravni odbor i nadzorni odbor (kod dvodomnog upravljanja akcionarskim društvom).

Na upravu i nadzorni odbor centralnog depozitara, osim odredbi ovog zakona, primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju privredna društva.

Uprava centralnog depozitara mora skupa raspolagati stručnim znanjima, sposobnostima i iskustvom potrebnim za samostalno i nezavisno vođenje poslova centralnog depozitara, a posebno za razumijevanje poslova i značajnih rizika centralnog depozitara.

Odbor direktora ili nadzorni odbor centralnog depozitara mora skupno raspolagati stručnim znanjima, sposobnostima i iskustvom potrebnim za samostalno i nezavisno nadziranje poslova centralnog depozitara, a posebno za razumijevanje poslova i značajnih rizika centralnog depozitara.

Centralni depozitar dužan je bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri radna dana Komisiju obavijestiti o prestanku mandata pojedinog člana uprave ili nadzornog odbora te navesti razloge za prestanak mandata.

Komisija pravilima detaljnije propisuje uslove iz člana 27 Regulative (EU) br. 909/2014 koje moraju ispunjavati članovi uprave, nadzornog odbora, kao i članovi višeg rukovodstva kao i lica koja obavljaju ključne funkcije u centralnom depozitaru.

Uprava centralnog depozitara

Član 671

Uprava centralnog depozitara mora imati najmanje dva člana koji vode poslove i zastupaju centralni depozitar. Jedan od članova uprave mora biti imenovan za predsjednika uprave.

Najmanje jedan član uprave mora obavlja poslove upravljanja centralnim depozitardepozitarom u punom radnom vremenu.

Centralni depozitar može od Komisije zatražiti odobrenje izuzetka od primjene stava 2 ovog člana, ako:

1) su članovi uprave centralnog depozitara istovremeno članovi uprave u privrednom društvu unutar iste grupe; i
2) centralni depozitar izvrši procjenu mogu li svi članovi uprave i u takvim uslovima posvetiti dovoljno vremena ispunjavanju obaveza iz svoje nadležnosti u centralnom depozitaru, u skladu sa članom 436 ovog zakona i takvu obrazloženu procjenu dostavi Komisiji.

Ako osnivačkim aktom centralnog depozitara nije drugačije određeno, članovi uprave vode poslove i zastupaju centralni depozitar zajedno.

Uprava je dužna voditi poslove centralnog depozitara s područja Crne Gore.

Najmanje jedan član uprave mora poznavati crnogorski jezik tečno u govoru i pismu da bi mogao obavlja tu funkciju.

Uslovi za članstvo u upravi centralnog depozitara

Član 672

Član uprave centralnog depozitara može biti lice koja u svakom trenutku dok obavlja tu dužnost:

1) ispunjava uslove za člana uprave propisane odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, što znači da zadovoljava sve pravne kriterijume neophodne za imenovanje na tu funkciju;
2) ima dobar ugled, odnosno posjeduje pozitivan profesionalni i društveni imidž bez negativnih pravnih ili etičkih primjedbi;
3) ima odgovarajuća stručna znanja, sposobnost i iskustvo potrebno za vođenje poslova centralnog depozitara, što podrazumijeva da posjeduje potrebne tehničke i menadžerske kompetencije za kvalitetno upravljanje;
4) nije u sukobu interesa u odnosu na centralni depozitar, članove nadzornog odbora, nosioce ključnih funkcija i više rukovodstvo centralnog depozitara, odnosno da nema lične ili finansijske interese koji bi mogli uticati na nepristrasnost u obavljanju dužnosti;
5) za koju je na osnovu dosadašnjeg ponašanja moguće opravdano zaključiti da će pošteno i savjesno obavljati poslove člana uprave centralnog depozitara, što znači da je prethodnim radom dokazalo pouzdanost i odgovornost;
6) može posvetiti dovoljno vremena ispunjavanju obaveza iz svoje nadležnosti u centralnom depozitaru, odnosno da je dostupno i spremno da svoje obaveze izvršava s potrebnom pažnjom i posvećenošću.

Nadzorni odbor centralnog depozitara dužan je donijeti i primjenjivati primjerenu politiku za izbor i procjenu ispunjenja uslova za članove uprave centralnog depozitara.Ta politika mora kao jedan od kriterijuma za odabir članova uprave postaviti širok raspon kvaliteta i kompetencija, kao i podsticanje raznolikosti uprave.

Kada je to primjereno, Komisija će u svrhu provjere uslova iz ovog člana provjeriti podatke o izrečenim sankcijama u evidencijama ESMA-e, EBA-e i EIOPA-e.

Komisija podatke o pravosnažnoj osuđivanosti za kaznena djela i prekršaje u Crnoj Gori za lica za koje je podnesen zahtjev u skladu s članom 437 ovog zakona pribavlja iz kaznene odnosno prekršajne evidencije na osnovu obrazloženog zahtjeva ili iz Evropskog sistema kaznenih evidencija u skladu sa zakonom kojim se uređuju pravne posljedice osude, kaznena evidencija i rehabilitacija.

Komisija pravilima detaljnije uređuje:

1) uslove iz stava 1 ovog člana;
2) kriterijume za procjenu ispunjavanja uslova za izdavanje prethodne saglasnosti;
3) dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje prethodne saglasnosti za imenovanje člana uprave;
4) sadržaj politike iz stava 2 ovog člana i dinamika procjene ispunjenja uslova za članove uprave centralnog depozitara;
5) pojam dovoljnog vremena koje član uprave posvećuje obavljanju svojih funkcija, s obzirom na pojedinačne okolnosti i prirodu, obim i složenost centralnog depozitara; i
6) pojmovima odgovarajućih stručnih znanja, sposobnosti i iskustva potrebnog za vođenje poslova centralnog depozitara.

Saglasnost za imenovanje članova uprave centralnog depozitara

Član 673

Članom uprave centralnog depozitara može biti imenovana jedino lice koja je dobila prethodnu saglasnost Komisije za imenovanje člana uprave centralnog depozitara.

Zahtjev za izdavanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana podnose članovi odnosno nadzorni odbor centralnog depozitara za mandat koji ne može biti duži od pet godina.

Smatra se da mandat za člana uprave centralnog depozitara počinje teći od dana imenovanja za člana uprave od strane članova ili nadzornog odbora centralnog depozitara po dobijanju saglasnosti Komisije u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Komisija može izdati saglasnost za imenovanje iz ovog člana za mandat kraći od zatraženog.

Izuzetno, ako člana uprave centralnog depozitara imenuje nadležni sud u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, njegov mandat ne može trajati duže od šest mjeseci.

Članovi odnosno nadzorni odbor centralnog depozitara prije podnošenja zahtjeva za izdavanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana dužni su:

1) izvršiti procjenu lica za čije imenovanje traže saglasnost Komisije;
2) utvrditi ispunjava li lice sve uslove propisane odredbama člana 27 Regulative (EU) br. 909/2014 te tehničkih standarda o zahtjevima za centralne depozitare donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014 te pravilnika Komisije iz člana 434 stav 7 ovog zakona; i

3) u zahtjevu za izdavanje saglasnosti obrazložiti kako i na osnovu koje dokumentacije su utvrdili ispunjavanje uslova iz tačke 2 ovog stava.

Uz zahtjev za izdavanje saglasnosti prilažu se dokazi o ispunjavanju uslova iz stava 6 tačka 2 ovog člana na kojima se zasniva obrazloženje utvrđene sposobnosti kandidata, kao i program vođenja poslova za mandatni period za koji se traži saglasnost.

Centralni depozitar je dužan obezbijediti da se zahtjev za izdavanje saglasnosti Komisiji podnese najmanje tri mjeseca prije isteka mandata pojedinom članu uprave.

U postupku odlučivanja o izdavanju saglasnosti iz stava 1 ovog člana, ako smatra potrebnim, Komisija može zatražiti da kandidat za člana uprave centralnog depozitara predstavi program vođenja poslova centralnog depozitara za mandatni period.

Lice za koje je Komisija izdala saglasnost za imenovanje obavezno je prije imenovanja za člana uprave drugog centralnog depozitara dobiti novu saglasnost Komisije, kao i u slučaju produženja mandata.

Komisija odlučuje o izdavanju saglasnosti iz stava 1 ovog člana na osnovu:

1) procjene i obrazloženja članova odnosno nadzornog odbora centralnog depozitara iz stava 6 ovog člana;
2) dokumentacije na kojoj se zasniva obrazloženje članova odnosno nadzornog odbora iz stava 6 ovog člana;
3) programa vođenja poslova iz stava 6 ovog člana; i
4) ostalih informacija i podataka kojim raspolaže.

Komisija će odbiti izdavanje saglasnosti za imenovanje članova uprave centralnog depozitara ako:

1) utvrdi da predloženo lice ne ispunjava uslove iz stava 6 tačka 2 ovog člana;
2) podaci i informacije iz stava 11 ovog člana upućuju na to da lice za koju je podnesen zahtjev za izdavanje saglasnosti za imenovanje člana uprave centralnog depozitara nije primjerena za obavljanje te funkcije;
3) Komisija raspolaže objektivnim i dokazivim razlozima zbog kojih se može pretpostaviti da bi djelatnosti ili poslovi kojima se lice bavi ili se bavila predstavljali prijetnju upravljanju centralnim depozitardepozitarom pažnjom dobrog stručnjaka; i
4) su u zahtjevu za izdavanje saglasnosti navedeni netočni, neistiniti podaci ili podaci koji dovode u zabludu.

Ukidanje saglasnosti za imenovanje člana uprave centralnog depozitara

Član 674

Komisija će rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je dana saglasnost za imenovanje člana uprave centralnog depozitara u sljedećim slučajevima:

1) ako član uprave krši odredbe o dužnostima uprave iz zakona kojim se uređuju privredna društva čija je posljedica opoziv člana uprave;
2) ako član uprave prestane ispunjavati uslove za člana uprave centralnog depozitara propisane članom 436 ovog zakona;
3) ako je članu uprave izrečena treća opomena iz člana 440 ovog zakona unutar perioda od pet godina;
4) ako je centralnom depozitaru uvedena posebna ili sanacijska uprava;
5) ako kandidat u roku od šest mjeseci od izdavanja saglasnosti ne bude imenovan ili ne stupi na dužnost na koju se saglasnost odnosi;

6) ako članu uprave prestane dužnost na koju se saglasnost odnosi, i to s danom prestanka dužnosti; ili
7) ako članu uprave istekne ugovor o radu, s danom isteka ugovora.

Komisija može članu uprave centralnog depozitara ukinuti zakonito rješenje kojim je dana saglasnost za imenovanje člana uprave centralnog depozitara u sljedećim slučajevima:

1) ako je saglasnost izdata na osnovu neistinite ili netačne dokumentacije ili neistinito predstavljenih činjenica koje su bitne za obavljanje funkcije člana uprave;
2) ako kao član uprave centralnog depozitara nije osigurao sprovođenje ili nije sproveo nadzorne mjere koje je naložila Komisija;
3) ako kao član uprave centralnog depozitara nije osigurao organizacione zahtjeve iz člana 26, 28, 29, 30, 32 do 35 Regulative (EU) br. 909/2014 te člana tehničkih standarda donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014;
4) ako utvrdi da je član uprave centralnog depozitara u sukobu interesa zbog kojeg ne može ispunjavati svoje obaveze i dužnosti pažnjom dobrog stručnjaka; i
5) ako član uprave centralnog depozitara učestalo ne ispunjava obavezu utvrđivanja i ocjenjivanja efikasnosti politika, mjera ili internih procedura vezanih za usklađenost centralnog depozitara s Regulativom (EU) br. 909/2014 i ovim zakonom ili obavezu preduzimanja odgovarajućih mjera u cilju ispravljanja nedostataka odnosno nepravilnosti u poslovanju centralnog depozitara.

U slučajevima iz stava 2 ovog člana, Komisija može i posebnom nadzornom mjerom privremeno zabraniti obavljanje funkcije člana uprave centralnog depozitara.

Kada Komisija donosi rješenje kojim se ukida saglasnost za imenovanje člana uprave centralnog depozitara, saglasnost je ukinuta danom dostave rješenja Komisije kojim se ukida saglasnost za imenovanje člana uprave centralnog depozitara.

Ako Komisija ukine zakonito rješenje kojim je data saglasnost za imenovanje člana uprave, nadzorni odbor centralnog depozitara obavezan je bez odlaganja donijeti odluku o opozivu imenovanja tog člana uprave te je dužan imenovati njegovog zamjenika, bez saglasnosti Komisije, na rok od najviše tri mjeseca.

Centralni depozitar je dužan obezbijediti da novi zahtjev za izdavanje saglasnosti za imenovanje bude podnesen Komisiji najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o ukidanju ili odbijanju izdavanja saglasnosti za imenovanje člana uprave centralnog depozitara, kao i uvijek u situaciji kada centralni depozitar ne ispunjava uslov o najmanjem potrebnom broju članova uprave u skladu s odredbama ovog zakona.

Komisija će rješenje iz st. 1 i 2 ovog člana dostaviti bez odlaganja nadležnom privrednom sudu.

Ovlašćenje Komisije da ukine svoje zakonito rješenje u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana nije ograničena rokom.

Dužnosti i odgovornost uprave

Član 675

Osim opštih dužnosti i odgovornosti propisanih odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, uprava centralnog depozitara ima dužnosti i odgovornosti propisane ovim zakonom.

Uprava je dužna obezbijediti da centralni depozitar posluje u skladu s:

1) Regulativom (EU) br. 909/2014 i tehničkim standardima donesenim na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014;
2) ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona te, kada je primjenjivo, ostalim propisima Evropske unije kojima se uređuje poslovanje centralnog depozitara i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje centralnog depozitara; i
3) pravilima struke.

Uprava je dužna obezbijediti sprovođenje nadzornih mjera koje je naložila Komisija u skladu sa svojim nadležnostima i ovlašćenjima.

Uprava je dužna uspostaviti i primjenjivati djelotvoran i pouzdan sistem upravljanja centralnim depozitardepozitarom u skladu s glavom III poglavljem II Regulative (EU) 909/2014, što uključuje i raspodjelu dužnosti te sprječavanje sukoba interesa, na način da se promoviše integritet tržišta i interesi klijenata centralnog depozitara.

Opomena članu uprave

Član 676

Komisija može odgovornom licu u upravi centralnog depozitara rješenjem izreći pisanu opomenu ako centralni depozitar ne izvrši naložene mjere na način i u rokovima utvrđenima rješenjem Komisije.

Pisana opomena iz stava 1 ovog člana izriče se odgovornoj osobi bez obzira na to je li u trenutku izricanja opomene to lice i dalje član uprave centralnog depozitara.

Nadzorni odbor centralnog depozitara

Član 677

Centralni depozitar dužan je uspostaviti nadzorni odbor, a unutar istog će nadzorni odbor uspostaviti:

1) odbor za nagrađivanje
2) revizorski odbor i
3) odbor za rizike.

Članovi nadzornog odbora centralnog depozitara moraju zajedno imati stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebno za nezavisno i samostalno nadziranje poslova centralnog depozitara, a naročito razumijevanje poslova i ključnih rizika centralnog depozitara.

Svaki član nadzornog odbora dužan je djelovati otvoreno, pošteno i nezavisno kako bi mogao efikasno procjenjivati, nadzirati i pratiti odluke uprave.

Član nadzornog odbora može biti lice koja ispunjava sljedeće uslove:

1) koje ima dobar ugled;
2) koje ima odgovarajuća stručna znanja, sposobnost i iskustvo potrebno za ispunjavanje obaveza iz svoje nadležnosti;
3) koje nije u sukobu interesa u odnosu na centralni depozitar, akcionare, članove nadzornog odbora, nosioce ključnih funkcija i više rukovodstvo centralnog depozitara;
4) koje može posvetiti dovoljno vremena ispunjavanju obaveza iz svoje nadležnosti; i
5) koja može biti član nadzornog odbora prema zakonu kojim se uređuju privredna društva.

Nadležnosti nadzornog odbora, osim onih propisanih zakonom kojim se uređuju privredna društva, su i sljedeće:

1) daje saglasnost upravi na poslovnu politiku centralnog depozitara;
2) daje saglasnost upravi na strateške ciljeve centralnog depozitara;
3) daje saglasnost upravi na finansijski plan centralnog depozitara;
4) ako je primjenjivo, daje saglasnost upravi na strategije i politike preuzimanja rizika i upravljanje njima, uključujući rizike koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojima centralni depozitar posluje;
5) daje saglasnost upravi na strategije i postupke procjenjivanja adekvatnosti kapitala centralnog depozitara;
6) daje saglasnost upravi na akt o internoj reviziji i na godišnji plan rada interne revizije; i
7) donosi odluke o drugim pitanjima određenim ovim zakonom.

Nosioci ključnih funkcija

Član 678

Centralni depozitar dužan je identifikovati ključne funkcije u društvu.

Nosioci ključnih funkcija su ona lica koja obavljau funkcije koje im omogućavaju značajan uticaj na upravljanje centralnim depozitardepozitarom, a nisu članovi uprave ili nadzornog odbora.

Uprava centralnog depozitara dužna je donijeti primjerene politike za izbor i procjenu primjerenosti nosioca ključnih funkcija te o njihovu imenovanju obavijestiti Komisiju.

Ako centralni depozitar procijeni da nosilac ključne funkcije u centralnom depozitaru nije primjeren, dužan je preduzeti primjerene mjere i o tome obavijestiti Komisiju.

Komisija pravilima detaljnije propisuje sadržaj politike iz stava 3 ovog člana.

Akcionari i imaoci kvalifikovanog učešća u centralnom depozitaru

Član 679

Svako fizičko ili pravno lice, grupa povezanih lice ili lica koja zajednički djeluju (namjeravani sticalac), koje namjeravaju neposredno ili posredno steći kvalifikovano učešće u centralnom depozitaru u smislu člana 2 stav 1 tačka 49 Regulative (EU) br. 909/2014 ili ga povećati na način da udio prava glasa ili kapitala koji imaju dosegnuo ili premašio 10 %, 20 %, 30 % ili 50 % odnosno koji bi doveo do toga da centralni depozitar postane njihovo zavisno društvo (namjeravano sticanje) u smislu člana 27a stav 2 Regulative (EU) br. 909/2014, dužni su Komisiji podnijeti zahtjev za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje.

Svako fizičko ili pravno lice, grupa povezanih lice ili lica koja zajednički djeluju, koje namjeravaju neposredno ili posredno otpustiti kvalifikovano učešće (namjeravani prodavatelj) ili smanjiti kvalifikovano učešće u centralnom depozitaru na način da udio prava glasa ili kapitala kojim raspolažu pao ispod 10 %, 20 %, 30 % ili 50 % ili nakon čega bi centralni depozitar prestao biti zavisno društvo tih lica, dužne su o takvoj namjeri bez odlaganja obavijestiti Komisiju pisanim putem u skladu s članom 27a stav 2 Regulative (EU) br. 909/2014.

Na sticaoce, imaoce i promjenu kvalifikovanog učešća u centralnom depozitaru iz st. 1 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 27a st. 3 do 8 te člana 27b Regulative (EU) br. 909/2014 na odgovarajući način, pri čemu o zahtjevu za izdavanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana Komisija odlučuje rješenjem.

Komisija će rješenjem odbiti zahtjev za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje iz stava 1 ovog člana ako ocijeni da postoje razlozi za to na osnovu kriterija propisanih članom 27b stav 1 Regulative (EU) br. 909/2014 ili ako na osnovu dostavljenih informacija nije moguće utvrditi da su kriterijumi ispunjeni.

Komisija je u skladu s članom 27a stav 6 Regulative (EU) br. 909/2014 ovlašćena objaviti odluku kojom namjeravanom sticaocu zabranjuje sticanje kvalifikovanog učešća u centralnom depozitaru ako bi objava razloga za takvu odluku bila od interesa korisnicima finansijskih usluga, investitorima i ostaloj javnosti.

Ako je uticaj lica navedenih u članu 27 stav 6 Regulative (EU) br. 909/2014 doveo ili može dovesti u pitanje pouzdano i razumno upravljanje centralnim depozitardepozitarom u skladu s članom 27 stav 9 Regulative (EU) br. 909/2014, Komisija je osim mjera navedenih u Regulativi (EU) br. 909/2014 i članu 395 i 397 ovog zakona ovlašćena preduzeti i mjere iz člana 39 stav 1 tačka 11 i člana 86 i 87 ovog zakona, koje se na odgovarajući način primjenjuju na kvalifikovano učešće u centralnom depozitaru, a ako se uticaj lice navedenih u članu 27 stav 6 Regulative (EU) br. 909/2014 ne može okončati ni na koji drugi način, Komisija je ovlašćena centralnom depozitaru ukinuti rješenje kojim je izdala odobrenje za rad.

Odredba stava 6 ovog člana na odgovarajući se način primjenjuje i u slučaju sticanja kvalifikovanog učešća bez ishođenja saglasnosti Komisije.

Centralni depozitar dužan je bez odlaganja po saznanju o imaocima i promjenama u kvalifikovanom učešću u centralnom depozitaru u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana obavijestiti Komisiju te objaviti i obnavljati podatke iz člana 27 stav 11 Regulative (EU) br. 909/2014 na internetskoj stranici centralnog depozitara.

Komisija pravilima, u skladu s članom 27b stav 4 Regulative (EU) br.909/2014, detaljnije propisuje obim potrebnih informacija iz člana 27b Regulative (EU) br. 909/2014 i detaljniji popis dokumentacije koji se prilaže uz zahtjev za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje i obavještenja o otpuštanju kvalifikovanog učešća u centralnom depozitaru hartija od vrijednosti.

Periodično izvještavanje Komisije od strane CSD-a

Član 680

Centralni depozitar Komisiji najmanje na godišnjem nivou dostavlja periodične i statističke podatke iz člana 41 stav 1 i člana 42 stav 1 Delegirane regulative (EU) br. 2017/392.

Regulativa (EU) br. 2017/394 u članu 3 stav 1 podstav 2 Komisiji daje ovlašćenje da traži i češću dostavu informacija iz stava 1 ovog člana.

Centralni depozitar je dužan Komisiji redovno dostavljati podatke o ispunjavanju kapitalnih zahtjeva iz člana 47 stav 1 Regulative (EU) br. 909/2014., u formatu koji propisuje Komisija, a u skladu s Delegiranom Regulativom (EU) br. 2017/390.

Komisija pravilima propisuje učestalost, rokove i način dostave informacija iz st. 1 i 3 ovog člana.

Finansijski izvještaji centralnog depozitara

Član 681

Centralni depozitar dužan je izraditi godišnje finansijske izvještaje i godišnji izvještaj u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, računovodstvo i primjena međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja te ih

dostaviti Komisiji zajedno s revizorskim izvještajem i informacijama u skladu s članom 41 Delegirane regulative (EU) br. 2017/392.

Komisija može od revizora koji je obavio reviziju godišnjih finansijskih izvještaja centralnog depozitara zatražiti dodatna obrazloženja u vezi s obavljenom revizijom i revizorskim izvještajem.

Ako godišnji finansijski izvještaji i godišnji izvještaj iz stava 1 ovog član nisu izrađeni u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju privredna društva, računovodstvo i primjena međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i pravilima struke, Komisija može odbiti godišnje finansijske izvještaje, a centralni depozitar je dužan ponovo izraditi godišnje finansijske izvještaje, obezbijediti obavljanje zakonske revizije tih izvještaja te revizorski izvještaj, uključujući i relevantne finansijske izvještaje, dostaviti Komisiji u roku koji je svojim rješenjem odredila Komisija. Novu zakonsku reviziju ne smije obaviti revizor koji je izdao mišljenje o godišnjim finansijskim izvještajima koji su odbijeni odnosno odbačeni. U tom slučaju, Komisija može javno objaviti podatak o odbijanju godišnjih finansijskih izvještaja i razlozima toga odbijanja.

Nakon što je jednom izabran isti revizor može revidirati najviše sedam uzastopnih godišnjih finansijskih izvještaja centralnog depozitara. Isti revizor ne smije sljedeće četiri godine obavlja reviziju godišnjih finansijskih izvještaja centralnog depozitara.

U slučaju raskida ugovora o obavljanju revizije, centralni depozitar i revizor dužni su Komisiji u roku od 15 dana pisano obrazložiti razloge za sporazumni raskid ugovora odnosno ako je ugovor raskinula jedna ugovorna strana, obrazložiti razloge raskida, a druga ugovorna strana očitovati se o razlozima za raskid ugovora koje navodi druga ugovorna strana.

Revizor koji obavlja reviziju godišnjih finansijskih izvještaja centralnog depozitara ne smije pružati, neposredno i poredno, centralnom depozitaru bilo koje zabranjene nerevizorske usluge iz člana 5 stav 1 Regulative (EU) br. 537/2014 tokom:

1) perioda između početka perioda koje je predmet revizije i izdavanja revizorskog izvještaja i
2) poslovne godine koja prethodi periodu iz tačke 1 ovoga stava u vezi s uslugom osmišljavanja i sprovođenja postupaka interne kontrole ili upravljanja rizikom povezanih s pripremom i/ili nadzorom finansijskih informacija ili osmišljavanje i sprovođenje tehnoloških sistema za finansijske informacije.

Osim godišnjih finansijskih izvještaja, centralni depozitar obavezan je izrađivati finansijske izvještaje i za izvještajne periode tokom poslovne godine.

Komisija pravilima detaljnije propisuje strukturu, sadržaj i način te rokove dostave izvještaja iz st. 1 i 7 ovog člana.

Komisija pravilima propisuje kontni plan za centralni depozitar.

Ovlašćenje za izdavanje naloga centralnom depozitaru i mjere u slučaju organizacionih nedostataka

Član 682

Komisija može centralnom depozitaru nalagati izvršenje mjera koje su primjerene i potrebne kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima iz Regulative (EU) br. 909/2014. Kako bi se obezbijedilo da centralni depozitar ima uspostavljenu odgovarajuću organizacijsku strukturu i procese te kako bi se osigurala usklađenost s organizacijskim zahtjevima u skladu s čl. 26, 28, 29, 30, kao i čl. 32 do 35 Regulative

(EU) br. 909/2014 te odredbama tehničkih standarda donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014. Komisija može centralnom depozitaru rješenjem:

1) naložiti da preduzme odgovarajuće mjere za smanjenje rizika koji proizlazi iz određene vrste aktivnosti i/ili proizvoda ili iz korištenja određenih sistema i procesa ili iz izdvajanja aktivnosti i procesa; i/ili
2) zabraniti učestvovanje u određenim vrstama poslova ili usluga ili naložiti da centralni depozitar može učestvovati u takvim vrstama poslova ili usluga samo u ograničenoj mjeri.

Centralni depozitar dužan je postupiti prema rješenju Komisije iz stava 1 ovog člana.

XXXII. ZAJEDNIČKE ODREDBE O POSTUPKU NADZORA

Nadzor nad centralnom drugom ugovornom stranom i centralnim depozitarom

Član 683

Na nadzor koji Komisija sprovodi nad poslovanjem centralne druge ugovorne strane iz člana 536 stav 1 tačka 1 ovog zakona, uz neporsednu primjenu odredbi Regulative (EU) br. 648/2012, koje uređuju nadzor nad centralnom drugom ugovornom stranom i regulatornih i tehničkih standarda za sprovođenje donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 648/2012, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe člana 7, 8, 10, 11 i 13 Zakona o sprovođenju Regulative (EU) br. 648/2012 kao i odredbe ovog dijela zakona.

Na nadzor koji Komisija sprovodi nad poslovanjem centralnog depozitara iz člana 559 stav 1 tačka 1 ovog zakona, kao i nad poslovanjem centralnog depozitara iz člana 559 stav 1 tačka 2 ovog zakona, pod uslovom uspostavljanja filijale u Crnoj Gori, uz neporsednu primjenu odredbi Regulative (EU) br. 909/2014 koje uređuju nadzor nad centralnim depozitardepozitarom i regulatornih i tehničkih standarda donesenih na osnovu Regulative (EU) br. 909/2014, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe člana 7, 8, 10, 11 i 13 Zakona o sprovođenju Regulative (EU) br. 909/2014 i odredbe ovog dijela zakona.

Područje rada Komisije pri obavljanju nadzora nad centralnom drugom ugovornom stranom i centralnim depozitarom

Član 684

Pri obavljanju nadzora nad centralnom drugom ugovornom stranom i centralnim depozitardepozitarom, Komisija naročito:

1) provjerava organizacione uslove, strategije, politike, postupke i mjere koje je centralna druga ugovorna strana odnosno centralni depozitar uspostavio u svrhu usklađivanja svojeg poslovanja s odredbama ovog zakona, propisa donesenih na osnovu ovog zakona, Regulative (EU) br. 648/2012, Regulative (EU) br. 909/2014, tehničkih standarda donesenih na osnovu tih Regulativa i drugih relevantnih propisa i/ili
2) provjerava i procjenjuje finansijsku stabilnost i položaj centralne druge ugovorne strane odnosno centralnog depozitara, rizike kojima je on izložen ili bi mogao biti izložen u svojem poslovanju kao i rizike koje centralna druga

ugovorna strana odnosno centralni depozitar predstavlja za finansijski sistem, uzimajući u obzir karakteristike, obim i složenost njegovog poslovanja.

U smislu ovog zakona, nezakonitosti su stanja i postupci koji nisu u skladu s ovim Zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona, Regulative (EU) br. 648/2012, Regulative (EU) br. 909/2014, tehničkih standarda donesenih na osnovu tih Regulativa te drugih relevantnih propisa.

U smislu ovog zakona, nepravilnosti su stanja i postupci koji nisu u skladu s sopstvenim politikama i internim aktima subjekta nadzora te standardima i pravilima struke ili se isti dosljedno ne primjenjuju, a time se ugrožava poslovanje, naročito u vezi s organizacijskim zahtjevima i upravljanjem rizicima.

Nadzorne mjere za centralnu drugu ugovornu stranu i centralni depozitar

Član 685

Komisija izriče nadzorne mjere centralnoj drugoj ugovornoj strani i centralnom depozitaru na osnovu odredbi člana 10 Zakona o sprovođenju Regulative (EU) br. 648/2012 odnosno člana 10 Zakona o sprovođenju Regulative (EU) br. 909/2014 i na osnovu odredbi ovog zakona.

Komisija će upravi centralne druge ugovorne strane odnosno centralnog depozitara izreći preporuke kada u okviru nadzora, provjere i procjene finansijske stabilnosti i položaja, kao i provjere i procjene rizika utvrdi slabosti, manjkavosti i nedostatke u poslovanju centralne druge ugovorne strane i centralnog depozitara koje nemaju značaj kršenja ovog zakona, propisa donesenih na osnovu ovog zakona, Regulative (EU) br. 648/2012, Regulative (EU) br. 909/2014, tehničkih standarda donesenih na osnovu tih Regulativa te drugih relevantnih propisa ili ako smatra potrebnim da centralna druga ugovorna strana odnosno centralni depozitar mora smanjiti rizike kojima je izložen u poslovanju i/ili poboljšati finansijsku stabilnost i položaj.

Izvještaj o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti

Član 686

Centralna druga ugovorna strana odnosno centralni depozitar dužan je otkloniti utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti i Komisiji podnijeti izvještaj o mjerama koje je preduzeo za njihovo otklanjanje, u roku koji je odredila Komisija.

Uz izvještaj iz stava 1 ovog člana centralna druga ugovorna strana odnosno centralni depozitar dužan je priložiti dokumentaciju i druge dokaze iz kojih je vidljivo da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Kada izvještaj iz stava 1 ovog člana nije potpun ili iz dokumentacije u prilogu ne proizlazi da su nezakonitosti otklonjene, Komisija će naložiti dopunu izvještaja i rok u kojemu se izvještaj mora dopuniti.

Kada Komisija ne naloži dopunu izvještaja iz stava 3 ovog člana, u roku od 60 dana od podnošenja izvještaja iz stava 1 ovog člana, smatrače se da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Ako Komisija iz izvještaja iz stava 1 ovog člana, priložene dokumentacije i drugih dokaza zaključi da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene, na zahtjev centralne druge ugovorne strane odnosno centralnog depozitara izdat će obavještenje kojim se isto utvrđuje.

Prije donošenja rješenja, Komisija je ovlašćena sprovesti ponovni nadzor nad centralnom drugom ugovornom stranom odnosno centralnim depozitardepozitarom

kako bi se utvrdilo jesu li utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene na odgovarajući način i u odgovarajućem obimu.

Ukidanje rješenja Komisije

Član 687

Komisija može rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je centralnoj drugoj ugovornoj strani dato odobrenje za rad uz neposrednu primjenu odredbi člana 20 Regulative (EU) br. 648/2012.

Komisija može rješenjem ukinuti zakonito rješenje kojim je centralnom depozitaru dano odobrenje za rad uz neposrednu primjenu odredbi člana 20 i 57 Regulative (EU) br. 909/2014.

Rješenjem iz st. 1 i 2 ovog člana Komisija će odrediti rok u kojem centralna druga ugovorna strana odnosno centralni depozitar ne može zatražiti ponovno izdavanje odobrenja za rad, a koji ne može biti duži od jedne godine.

Način obavljanja nadzora

Član 688

Komisija nadzor po službenoj dužnosti obavlja:

1) neposrednim nadzorom, u prostorijama subjekta nadzora ili pravnih lica sa kojima je subjekt nadzora neposredno ili posredno, poslovno, upravljački ili kapitalno povezan, pregledom izvorne dokumentacije, provjerom i procjenom cjelokupnog poslovanja, sprovođenjem razgovora sa članovima uprave, članovima nadzornog odbora i drugim relevantnim licima, kao i u prostorijama Komisije;
2) posrednim nadzorom u prostorijama Komisije, na osnovu analize izvještaja koje su subjekti nadzora dužni u propisanim rokovima dostavljati Komisiji, praćenjem, prikupljanjem i provjerom dokumentacije, obavještenja i informacija pribavljenih na poseban zahtjev Komisije, kao i praćenjem, prikupljanjem i provjerom objavljenih informacija i drugih saznanja iz dostupnih izvora, i provjerom i procjenom poslovanja ili postupnim nadzorom na osnovu dostavljenih izvještaja i prikupljenih informacija, uzimanjem iskaza i/ili pisanih izjašnjenja od subjekata nadzora, imalaca kvalifikovanog učešća u subjektu nadzora, lica usko povezanih sa subjektom nadzora, revizora i drugih lica koja, prema procjeni Komisije, raspolažu informacijama od interesa za nadzor, uključujući zaposlene, klijente i potencijalne klijente subjekata nadzora;
3) davanjem preporuka i mišljenja subjektima nadzora radi poboljšanja i usklađivanja njihovog poslovanja i postupanja, i, kada je to primjenjivo, finansijske stabilnosti i položaja, kao i smanjenja rizika kojima su izloženi ili mogu biti izloženi u svom poslovanju.

Neposredni nadzor iz stava 1 tačka 1 ovog člana može biti redovni ili vanredni.

U postupcima nadzora koje vodi u skladu sa odredbama ovog dijela zakona Komisija donosi rješenja i zaključke.

Protiv akata Komisije žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Tužba kojom se pokreće upravni spor protiv rješenja Komisije odlaže izvršenje rješenja u slučaju rješenja o izricanju periodičnih penala.

Nadležni upravni sud o tužbi protiv akata Komisije odlučuje najkasnije u roku od 180 dana od dana njenog prijema.

Lica ovlašćena za nadzor

Član 689

Nadzor iz člana 452 ovog zakona obavljaju zaposleni Komisije (u daljem tekstu: ovlašćena lica Komisije).

Izuzetno, za obavljanje određenih zadataka u vezi s nadzorom poslovanja subjekata nadzora, Komisija može zatražiti stručno učestvovanje revizora ili druga stručno lice, pri čemu se na te lica na odgovarajući način primjenjuju propisi o izuzeću službene lica o tajnosti informacija koji se primjenjuju na radnike Komisije.

Obavještenje o neposrednom nadzoru

Član 690

Prije početka obavljanja neposrednog nadzora subjektu nadzora dostavlja se pisano obavještenje o neposrednom nadzoru koja sadrži najmanje:

1) predmet nadzora;
2) podatke o licima ovlašćenim za nadzor;
3) naznaku lokacije na kojoj će se nadzor obavljati;
4) datum početka obavljanja nadzora; i
5) rok koje se nadzire.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana može sadržati i podatke koje je subjekt nadzora dužan pripremiti ovlašćenim licima Komisije za potrebe obavljanja neposrednog nadzora.

Komisija može tokom nadzora dopuniti obavještenje o nadzoru, i na dopunu obavještenja o nadzoru se na odgovarajući način odnose odredbe stava 1 ovog člana.

Obavještenje o neposrednom nadzoru dostavlja se subjektu nadzora u roku koji ne može biti krači od tri dana prije dana početka nadzora.

Izuzetno od odredbe stava 4 ovog člana, ovlašćeno lice Komisije može dostaviti obavještenje o neposrednom nadzoru najkasnije na dan početka sprovođenja nadzora ako je potrebno hitno sprovođenje nadzora ili nije moguće na drugi način postići svrhu pojedinog nadzora.

Neposredni nadzor poslovanja

Član 691

Subjekt nadzora dužan je ovlašćenom licu Komisije, nakon prijema obavještenja o nadzoru, omogućiti obavljanje neposrednog nadzora u sjedištu subjekta nadzora i na ostalim mjestima u kojima on ili druga lice po njegovom ovlašćenju obavlja djelatnost i poslove u vezi s kojima Komisija obavlja nadzor.

Subjekt nadzora dužan je ovlašćenom licu Komisije, na njen zahtjev, omogućiti kontrolu poslovnih knjiga, poslovne dokumentacije, administrativne ili poslovne evidencije te nadzor nad informacionim sistemom i tehnologijama koje omogućavaju rad informacionog sistema, u obimu potrebnom za obavljanje nadzora.

Posebno, subjekt nadzora dužan je ovlašćenom licu Komisije, na njen zahtjev, dostaviti svu traženu poslovnu dokumentaciju, računarske zapise, fotokopije poslovnih knjiga, zapise o telefonskim razgovorima i snimke telefonskih razgovora, zapise s telefaks uređaja, zapise o elektronskoj komunikaciji, druge evidencije o prometu informacija, administrativne ili poslovne evidencije u papirnom obliku ili u obliku elektronskog zapisa na mediju i u obliku koji zahtijeva ovlašćena lice Komisije. Subjekt

nadzora dužan je ovlašćenom licu Komisije obezbijediti standardni interfejs za pristup sistemu za upravljanje bazama informacija kojima se koristi, u svrhu provođenja nadzora uz pomoć računarskih programa.

Dokumentaciju, ispise, zapise i snimke iz stava 3 ovog člana, finansijske instrumente, novac ili predmete koji mogu poslužiti kao dokaz u kaznenom ili prekršajnom postupku, ovlašćena lica Komisije mogu, uz izdavanje potvrde, privremeno oduzeti subjektu nadzora, ali samo do pokretanja tih postupaka, kada ih predaju nadležnom organu za vođenje postupka.

Relevantna lica subjekta nadzora i ostala lica koja imaju saznanja od interesa za postupak nadzora dužna su ovlašćenom licu Komisije dati iskaz i u skladu sa članom 452 ovog zakona dati sve podatke i informacije bitne za nadzor.

Odredbe ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se i na druge lica iz člana 452 stava 1 tačka 1 ovog zakona u dijelu koji se odnosi na subjekt nadzora.

Uslovi za obavljanje neposrednog nadzora

Član 692

Subjekt nadzora dužan je ovlašćenom licu Komisije obezbijediti prikladne prostorije u kojima je moguće nesmetano i bez prisutnosti drugih lice obavljati nadzor poslovanja.

Na zahtjev ovlašćena lica Komisije subjekt nadzora dužan je obezbijediti stručnu i tehničku pomoć, potrebna pojašnjenja i druge uslove potrebne za obavljanje nadzora.

Nadzor poslovanja iz st. 1 i 2 ovog člana obavlja ovlašćeno lice Komisije tokom radnog vremena subjekta nadzora. Ako je zbog obima ili prirode posla neophodno, subjekt nadzora dužan je omogućiti ovlašćenom licu Komisije obavljanje nadzora poslovanja i van radnog vremena.

Kontrola informacionog sistema

Član 693

Subjekt nadzora koji u svom poslovanju koristi informacioni sistem dužan je na zahtjev ovlašćenog lica Komisije obezbijediti uslove za pregled informacionog sistema i mogućnost ispitivanja jesu li podaci obrađeni korišćenjem informacione tehnologije obrađeni na primjeren način.

Subjekt nadzora dužan je na zahtjev ovlašćenog lica Komisije predati dokumentaciju iz koje je vidljiv potpuni opis rada informacionog sistema. Iz dokumentacije moraju biti vidljive komponente informacionog sistema. Dokumentacija mora omogućiti ovlašćenom licu uvid u:

1) programska rješenja;
2) postupke obrade informacija korišćenjem informacione tehnologije;
3) kontrole koje obezbjeđuju pravilnu obradu informacija; i
4) kontrole koje obezbjeđuju čuvanje povjerljivosti, integriteta i raspoloživosti informacija.

Uvid u spis

Član 694

Od pokretanja postupka nadzora od strane Komisije, stranka u postupku ovlašćena je izvršiti uvid u spis.

Spis iz stava 1 ovog člana sastoji se od svih dokumenata koje je Komisija primila, izradila ili prikupila za vrijeme vođenja postupka, nezavisno o mediju na kojem su sačuvani.

Uvid u spis omogućit će se stranki ili pomoću uređaja za čuvanje elektronskih informacija, uključujući bilo koji uređaj koji može biti dostupan u budućnosti, ili putem fotokopije dostupnih spisa u papirnom obliku dostavljenih stranki koji se stranki šalju poštom ili pozivanjem stranaka da pregledaju dostupne spise u prostorijama Komisije.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, pravo na uvid u spis ne odnosi se na povjerljive informacije koje je Komisija primila u svrhu obavljanja nadzora ili drugih zadataka na koje je ovlašćena ili koje je Komisija primila u postupku razmjena informacija s drugim nadzornim organima u Crnoj Gori ili izvan nje.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, pravo na uvid u spis ne odnosi se na informacije koje predstavljaju poslovnu ili profesionalnu tajnu pravnogili fizičkog lica koje nije stranka u postupku.

Završetak postupka neposrednog nadzora

Član 695

Nakon obavljenog neposrednog nadzora ovlašćena lica sastavljaju zapisnik o obavljenom nadzoru koji se dostavlja subjektu nadzora, s detaljnim opisom utvrđenih činjenica odnosno opisom radnji subjekta nadzora i odgovornih lice koje su dovele do nedostataka, nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju subjekta nadzora ako su oni utvrđeni u postupku nadzora. Uprava subjekta nadzora je dužna bez odlaganja zapisnik o obavljenom nadzoru dostaviti nadzornom odboru, ako je to primjenjivo.

Na dostavljeni zapisnik subjekt nadzora ima pravo uložiti prigovor u roku navedenom u zapisniku, a koji ne može biti krači od osam dana od dana njegova prijema.

Izuzetno od odredbe stava 2 ovog člana, u zapisniku se može odrediti rok koji je kraći od minimalnog roka iz stava 2 ovog člana, kada je to potrebno u svrhu sprječavanja mogućih bitnih štetnih posljedica za subjekt nadzora, učesnike tržišta kapitala, treće lica i/ili stabilnost tržišta u cjelini.

Ako u postupku nadzora nisu utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti za koje je potrebno izreći nadzorne mjere ili su iste utvrđene, ali su otklonjene do sastavljanja zapisnika, to će se unijeti u zapisnik, te će Komisija donijeti rješenje kojim se utvrđuje da je postupak nadzora okončan.

Ako su nezakonitosti i/ili nepravilnosti utvrđene zapisnikom otklonjene nakon sastavljanja zapisnika, a prije donošenja rješenja o nadzornim mjerama, Komisija će o tome sastaviti dopunu zapisnika te će, ako su otklonjene sve utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti, donijeti rješenje kojim se utvrđuje da su nezakonitosti i/ili nepravilnosti otklonjene i postupak nadzora okončan.

Prije donošenja rješenja iz stava 5 ovog člana Komisija može provjeriti postupanje subjekta nadzora te zatražiti dostavu dokumentacije ili drugih dokaza, kako bi se utvrdilo jesu li utvrđene nezakonitosti i/ili nepravilnosti otklonjene na odgovarajući način i u odgovarajućem obimu.

Razlozi i obavezan sadržaj prigovora

Član 696

Prigovor protiv zapisnika o neposrednom nadzoru dopušten je zbog ovih razloga:

1) ako je zapisnik o obavljenom nadzoru sastavljen u nadzoru nad licem nad kojim Komisija nije nadležna sprovoditi nadzor; ili
2) ako je u zapisniku pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Prigovor iz stava 1 ovog člana obavezno mora sadržati:
1) navođenje zapisnika na koji se prigovor podnosi;
2) izjavu da se navodi iz zapisnika pobijaju u cjelosti ili u određenom dijelu;
3) razloge prigovora; i
4) druge podatke koje mora sadržati svaki podnesak, u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku.

U prigovoru subjekt nadzora može navesti činjenice iz kojih proizlazi da nedostaci, nezakonitosti i nepravilnosti navedeni u zapisniku ne postoje i predočiti dokaze. Ako se subjekt nadzora u izjavi poziva na isprave, dužan ih je kao dokaze priložiti prigovoru.

Nakon isteka roka za prigovor subjekt nadzora nema pravo navoditi nove činjenice i iznositi nove dokaze.

Dostavljeni prigovor na zapisnik čini sastavni dio zapisnika.

Posredni nadzor poslovanja

Član 697

Ovlašćeno lice Komisije tokom posrednog nadzora:
1) utvrđuje jesu li propisani izvještaji i drugi podaci dostavljeni u propisanom roku i propisanoj formi;
2) utvrđuje jesu li podaci u izvještajima ili drugoj traženoj dokumentaciji istiniti, tačni i ispravni;
3) ako je primjenjivo, utvrđuje posluje li ili postupa subjekt nadzora ili druga lice kojoj su propisane obaveze ovim zakonom ili drugim relevantnim propisima, u skladu s ovim zakonom i drugim relevantnim propisima;
4) ako je primjenjivo, provjerava i procjenjuje finansijsku stabilnost i položaj subjekta nadzora te rizike kojima je subjekt nadzora izložen ili bi mogao biti izložen u svom poslovanju; i
5) ako je primjenjivo, provjerom i analizom dostupnih informacija utvrđuje usklađenost poslovne prakse subjekta nadzora s obavezama postupanja u najboljem interesu klijenata i potencijalnih klijenata.

Komisija će, pri provjeri i procjeni finansijske stabilnosti i položaja te pri procjeni rizika kojima je subjekt nadzora izložen ili bi mogao biti izložen, uzeti u obzir vrstu, obim i složenost poslovanja subjekta nadzora.

Završetak postupka posrednog nadzora

Član 698

U slučaju nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju subjekta nadzora, utvrđenih u postupku posrednog nadzora, ovlašćena lice Komisije sastavlja zapisnik.

Zapisnik o obavljenom nadzoru dostavlja se subjektu nadzora, s detaljnim opisom utvrđenih činjenica odnosno opisom nedostataka, nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju subjekta nadzora utvrđenih u postupku nadzora.

Na završetak postupka posrednog nadzora na odgovarajući način primjenjuju se odredbe čl. 454 i 455 ovog zakona.

Nadzorne mjere

Član 699

Na osnovu zapisnika, prigovora na zapisnik i ostalih činjenica utvrđenih u postupku nadzora, Komisija u postupku nadzora može subjektu nadzora rješenjem izreći primjerene nadzorne mjere propisane ovim zakonom ili drugim relevantnim propisom, a koje su potrebne kako bi se obezbijedilo da subjekti nadzora, odgovorne lica i ostale lica na koje se odnose obaveze propisane ovim zakonom i drugim relevantnim propisom usklade poslovanje s tim propisima.

Kod odlučivanja o nadzornim mjerama Komisija će u obzir uzeti sve primjenjive relevantne okolnosti, uključujući i:

1) težinu i trajanje kršenja;
2) stepen odgovornosti odgovornog fizičkog ili pravnog lica;
3) finansijsku snagu odgovornog fizičkog ili pravnog lica, na što ukazuje godišnji prihod odgovornog fizičkog lica i ukupni promet odgovornog pravnog subjekta;
4) značaj ostvarene dobiti ili spriječenog gubitka odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta, ako ih je moguće utvrditi;
5) gubitke koje su zbog kršenja imala treće lica, ako ih je moguće utvrditi;
6) nivo saradnje odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta s Komisijom i ostalim nadležnim organima;
7) prethodna kršenja odgovornog fizičkog lica ili pravnog subjekta;
8) moguće sistemske posljedice kršenja.

Pored okolnosti iz stava 2 ovog člana, Komisija kod odlučivanja o nadzornim mjerama uzima u obzir i uticaj kršenja za koje se nadzorna mjera izriče na interese malih investitora i/ili mjere koje je lice odgovorna za kršenje preduzela nakon kršenja kako bi spriječila ponovno kršenje.

Ako je donošenje rješenja o nadzornoj mjeri potrebno radi uspostavljanja urednog funkcionisanja tržišta i/ili zaštite interesa investitora, a radi se o mjerama koje se ne mogu odlagati, a činjenice na kojima se mjera zasniva su utvrđene ili su barem učinjene vjerovatnim, Komisija može o izricanju takve mjere odlučiti neposredno, bez sprovođenja ispitnog postupka.

Kada Komisija utvrdi postojanje osnovane sumnje o počinjenom kaznenom djelu ili prekršaju, podnosi odgovarajuću prijavu nadležnom organu.

Kada Komisija u postupku nadzora dođe do saznanja o mogućim nezakonitostima i nepravilnostima iz područja koja nisu uređena ovim zakonom i drugim relevantnim propisima, o tome podnosi prijavu odgovarajućem nadležnom organu.

Subjekt nadzora dužan je otkloniti utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti te Komisiji podnijeti izvještaj o mjerama koje je preduzeo za njihovo otklanjanje, u roku koji je odredila Komisija.

Uz izvještaj iz stava 7 ovog člana subjekt nadzora dužan je priložiti dokumentaciju i druge dokaze iz kojih je vidljivo jesu li utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Kad izvještaj iz stava 7 ovog člana nije potpun ili iz dokumentacije u prilogu ne proizlazi da su nezakonitosti otklonjene, Komisija će zatražiti dopunu izvještaja i rok u kojemu se izvještaj mora dopuniti.

Kad Komisija ne zatraži dopunu izvještaja iz stava 9 ovog člana, u roku od 60 dana od podnošenja izvještaja iz stava 7 ovog člana, smatrat će se da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Ako Komisija iz izvještaja iz stava 7 ovog člana, priložene dokumentacije i drugih dokaza zaključi da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene, donijet će

rješenje kojim se utvrđuje da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene te da je postupak nadzora okončan.

Prije donošenja rješenja iz stava 11 ovog člana Komisija može sprovesti ponovni nadzor nad subjektom nadzora u mjeri i obimu potrebnima kako bi se utvrdilo jesu li utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene na odgovarajući način i u odgovarajućem obimu.

Mjere ujednačavanja nadzorne prakse

Član 700

Komisija je ovlašćena raznim vrstama objava (uputama, smjernicama, upozorenjima i sl.) izvještavati određene skupine subjekata nadzora i druge adresate o objašnjenju ili načinu primjene određenih propisa iz njene nadležnosti ili s njima povezanih opštih pravnih akata.

Objava izrečenih nadzornih mjera

Član 701

Komisija će bez odlaganja, a nakon što je subjekt nadzora ili druga lice kojoj su izrečene nadzorne mjere obaviještena o toj mjeri, na svojim internetskim stranicama javno objaviti podatke o svakoj nadzornoj mjeri koja je izrečena u vezi s ponašanjem za koje su propisani prekršaji iz ovog zakona kao i o svakoj nadzornoj mjeri izrečenoj zbog kršenja obaveza iz ovog zakona, uključujući i izvršna rješenja o izricanju nadzornih mjera, a koje su donesene u postupcima nadzora koje sprovodi Komisija, uz naznaku da se radi o nepravosnažnim rješenjima.

Objava iz stava 1 ovog člana sadrži najmanje informacije o vrsti i karakteru kršenja odredbi ovog zakona ili relevantnih lica i identitetu lica kojoj je izrečena nadzorna mjera.

Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, ako Komisija smatra da bi objavljivanje identiteta pravnih lice ili ličnih informacija fizičkih lice bilo nesrazmjerno ili ako bi objavljivanje ugrozilo stabilnost finansijskih tržišta ili istragu u toku, zavisno o okolnostima pojedinačnih slučajeva, Komisija može:

1) odložiti objavu nadzorne mjere do trenutka kada razlozi neobjavljivanja prestanu postojati;
2) nadzornu mjeru objaviti na anonimnoj osnovi, ako takvo anonimno objavljivanje obezbjeđuje efikasnu zaštitu dotičnih ličnih informacija ili
3) ne objaviti nadzornu mjeru ako smatra da mogućnosti u tač. 1 i 2 ovog stava nisu dovoljne za obezbjeđenje neugrožavanja stabilnosti finansijskih tržišta ili srazmjernost objave takvih odluka u odnosu na mjere koje se smatraju mjerama blaže naravi.

U slučaju odluke o anonimnoj objavi nadzorne mjere, Komisija može objavu relevantnih informacija odložiti na razuman rok, ako je predviđeno da će razlozi za anonimnu objavu prestati postojati tokom toga roka.

Kada Komisija utvrdi da bi javna objava mogla prouzrokovati nesrazmjernu i/ili ozbiljnu štetu pravnim ili fizičkim licima koje su predmet objave, može u odnosu na nadzorne mjere izrečene zbog kršenja obaveza objavljivanja javnosti vezanih uz pojedinog izdavaoca postupiti na način predviđen stavom 3 tač. 1 i 2 ovog člana.

Komisija može u skladu s odredbama st. 2 i 3 ovog člana na svojim internetskim stranicama javno objaviti podatke o svakoj izrečenoj nadzornoj mjeri koja je izrečena u vezi s ponašanjem koje predstavlja kršenje odredaba ovog zakona, iako za takvo

kršenje nisu propisani prekršaji, ako smatra da je javna objava od bitnog uticaja na interese korisnika finansijskih usluga ili na promicanje i očuvanje stabilnosti finansijskog sistema.

Ako je protiv nadzorne mjere podnesen pravni lijek odnosno pokrenut upravni spor, Komisija će tu informaciju uključiti u objavu ili izmijeniti prethodnu objavu ako je pravni lijek podnesen odnosno upravni spor pokrenut nakon prvobitne objave. Komisija će objaviti podatak o ishodu postupka pokrenutog po podnesenom pravnom lijeku odnosno pokrenutom upravnom sporu, kao i svaku odluku kojom se poništava prethodna izrečena nadzorna mjera odnosno usvaja tužbeni zahtjev u upravnom sporu.

XXXIII. CENTRALNO KLIRINŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO

Organizacija CKDD

Član 702

CKDD je pravno lice koje se osniva i posluje kao akcionarsko društvo u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje organizacija privrednih društava.

Djelatnost

Član 703

CKDD obavlja sljedeće poslove:

1) vodi registar dematerijalizovanih hartija od vrijednosti;
2) upravlja sistemom kliringa i saldiranja transakcija zaključenih na regulisanom tržištu, MTP-u i OTP-u ili izvan regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a;
3) vodi sistem saldiranja kao agent za saldiranje iz ovog zakona;
4) određuje jedinstvene identifikacione oznake hartija od vrijednosti koje su upisane u registar hartija od vrijednosti;
5) otvara i vodi račune hartija od vrijednosti i izdaje potvrde o stanju na računima;
6) vrši upis u vezi sa izdavanjem, prestankom ili zamjenom dematerijalizovanih hartija od vrijednosti;
7) upisuje prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sa jednog računa na drugi;
8) vrši upis, promjenu ili brisanje prava trećih lica na dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti i drugim pravnim poslovima čiji su predmet dematerijalizovane hartije od vrijednosti;
9) učestvuje u radu i sarađuje sa međunarodnim organizacijama koje se bave poslovima registracije, kliringa i saldiranja;
10) pruža usluge u vezi sa korporativnim aktivnostima emitenata dematerijalizovanih hartija od vrijednosti;
11) obavlja poslove u vezi sa preuzimanjem akcionarskih društava; i
12) druge poslove u skladu sa zakonom.

Pored poslova iz stava 1 ovog člana, CKDD može da obavlja i poslove:

1) u vezi sa isplatama i drugim prinosima iz dematerijalizovanih hartija od vrijednosti i drugih finansijskih instrumenata;
2) pružanja usluga organizovanja glasanja na skupštini akcionara.

CKDD ne smije da povjeri obavljanje poslova iz st. 1 i 2 ovog člana drugom licu, bez prethodne saglasnosti Komisije.

Kliringom iz stava 1 tačka 2 ovog člana, smatra se postupak utvrđivanja međusobnih obaveza kupca i prodavca finansijskih instrumenata u cilju razmjene tih finansijskih instrumenata i novca.

Saldiranjem iz stava 1 tačka 2 ovog člana, smatra se konačan prenos finansijskih instrumenata i novca između kupca i prodavca i realizacija transakcije.

Osnovni kapital CKDD-a

Član 704

Osnovni kapital CKDD-a ne može biti manji od 750.000 eura.

Sredstva za rad CKDD obezbjeđuju se iz naknada za pružanje usluga u skladu sa cjenovnikom CKDD-a, kao i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje sticanje kvalifikovanog učešća u kapitalu organizatora tržišta iz ovog zakona, shodno se primjenjuju i na sticanje kvalifikovanog učešća u kapitalu CKDD-a.

Sve akcije CKDD-a glase na ime i emituju se u dematerijalizovanom obliku.

Ako se akcije CKDD-a vode na kastodi računu, kastodi račun mora da glasi na ime.

Organi CKDD

Član 705

CKDD ima skupštinu akcionara, odbor direktora i izvršnog direktora.

Odbor direktora ima predsjednika i četiri člana.

Izvršni direktor ne može biti član odbora direktora.

U slučaju promjene vlasničke strukture, organi iz stava 1 ovog člana biraju se u skladu sa ugovorom o osnivanju CKDD-a.

Zahtjev za izdavanje dozvole za rad

Član 706

Poslove CKDD-a može da obavlja pravno lice koje je dobilo dozvolu za rad od Komisije.

U zahtjevu za izdavanje dozvole, navode se poslovi iz člana 664 ovog zakona, koje CKDD namjerava da obavlja.

Bliži sadržaj zahtjeva za izdavanje dozvole za rad i sadržaj dokumentacije koja se prilaže uz zahtjev, propisuje Komisija.

Uslovi za izdavanje dozvole za rad CKDD-u

Član 707

Komisija će CKDD-u izdati dozvolu za rad ako ispunjava sljedeće uslove:

1) osnovano je u skladu sa članom 702 ovog zakona;
2) ima osnovni kapital i kvalifikovano učešće u skladu sa ovim zakonom;
3) izvršni direktor i članovi odbora direktora ispunjavaju uslove iz člana 710 ovog zakona.

Dozvola za rad CKDD izdaje se na neodređeno vrijeme i ne može se prenijeti na drugo lice, odnosno na pravnog sljedbenika CKDD-a.

Ako CKDD prestane da ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom, Komisija je dužna da donese odluku o ukidanju dozvole za rad.

Dozvola za obavljanje dodatnih poslova

Član 708

Ako CKDD želi da obavlja poslove koji nijesu obuhvaćeni izdatom dozvolom za rad, dužno je da podnese zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje tih dodatnih poslova.

Na izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana, primjenjuju se odredbe čl. 706 i 707 ovog zakona.

Oduzimanje dozvole za rad

Član 709

Komisija će oduzeti dozvolu za rad CKDD-u:

1) ako CKDD ne počne da obavlja poslove za koje je dozvola izdata, u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja;
2) ako je dozvola izdata na osnovu neistinitih i netačnih informacija;
3) ako CKDD ne obavlja poslove za koje je dozvola za rad izdata duže od šest mjeseci;
4) na zahtjev CKDD-a;
5) danom otvaranja stečajnog postupka nad CKDD-om;
6) zaključenjem postupka likvidacije.

Komisija može oduzeti dozvolu za rad ako CKDD:

1) prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je dozvola izdata;
2) postupa suprotno ovom zakonu;
3) ne postupi u skladu sa mjerama Komisije iz čl. 691 i 692 ovog zakona.

CKDD kojem je oduzeta dozvola za rad ne može da podnese zahtjev za izdavanje dozvole za rad, u roku od godinu dana od dana pravosnažnosti rješenja kojim je dozvola za rad oduzeta.

Saglasnost za imenovanje izvršnog direktora i članova odbora direktora i zaposleni

Član 710

Za imenovanje izvršnog direktora i članova odbora direktora CKDD je dužan da pribavi saglasnost Komisije.

Zaposleni u CKDD-u ne smiju biti izvršni direktor, članovi odbora direktora ili zaposleni kod organizatora tržišta ili u investicionim društvima, kod članova CKDD-a ili akcionarskih društava za čije se finansijske instrumente vrši kliring i saldiranje kod CKDD-a, odnosno za koje CKDD vodi registar finansijskih instrumenata.

Na prava i obaveze zaposlenih u CKDD-u primjenjuju se opšti propisi o radu.

Opšti akti CKDD

Član 711

Opšti akti CKDD-a su statut, pravila poslovanja, pravila kojima se uređuje čuvanje poslovne tajne i postupci sprječavanja zloupotrebe povjerljivih ili insajderskih informacija, cjenovnik i drugi opšti akti kojima se uređuje poslovanje CKDD-a.

Na opšte akte CKDD-a Komisija daje saglasnost.

Komisija može da naloži CKDD-u da izmijeni opšte akte.

Ako CKDD ne izmijeni opšti akt po nalogu Komisije, taj akt može donijeti Komisija.

Opšti akti iz st. 1 i 4 ovog člana, objavljuju se na internet stranici CKDD-a, bez odlaganja, nakon dobijanja saglasnosti ili donošenja od strane Komisije.

Pravila poslovanja

Član 712

Pravilima poslovanja CKDD-a utvrđuje se:

1) vođenje registara;
2) otvaranje i vođenje računa finansijskih instrumenata;
3) otvaranje i vođenje računa za plaćanje;
4) čuvanje finansijskih instrumenata;
5) vršenje kliringa i saldiranja obaveza i potraživanja nastalih po osnovu zaključenih transakcija;
6) prenos prava iz finansijskih instrumenata i prenosa tih instrumenata, kao i sadržina naloga za prenos (u daljem tekstu: nalozi za prenos) i naloga za upis prava trećih lica na finansijskim instrumentima (u daljem tekstu: nalozi za upis);
7) obrazovanje i korišćenje garantnog fonda i drugi načini smanjenja rizika u slučaju neizvršenja obaveza člana CKDD-a;
8) druga pitanja od značaja za rad CKDD-a u skladu sa zakonom.

Cjenovnik CKDD-a

Član 713

Cjenovnikom CKDD-a utvrđuje se visina članarine i naknada koje CKDD naplaćuje za pružanje usluga.

Cjenovnik iz stava 1 ovog člana, CKDD može da utvrdi nakon dobijanja saglasnosti od Komisije.

CKDD je dužan da o donošenju, odnosno izmjeni cjenovnika, obavijesti korisnike usluga najmanje sedam dana prije početka primjene tog cjenovnika.

Članstvo u CKDD-u

Član 714

Članstvo u CKDD-u je obavezno za:

1) članove emitente - emitente hartija od vrijednosti i drugih finansijskih instrumenata koji su sačuvani u registru hartija od vrijednosti; i
2) članove učesnike - korisnike sistema kliringa i saldiranja.

Članovi CKDD-a mogu biti država Crna Gora, Centralna banka Crne Gore, investiciona društva, ovlašćene kreditne institucije, organizatori tržišta, regulisano tržište, društva za upravljanje fondovima, strana pravna lica koja obavljaju poslove kliringa i saldiranja, odnosno registraciju finansijskih instrumenata i druga lica, ako ispunjavaju uslove za članstvo utvrđene opštim aktima CKDD-a.

Prijem u članstvo CKDD-a, vrši se na osnovu zahtjeva uz koji se dostavlja dokumentacija utvrđena aktom CKDD-a.

CKDD je dužno da u roku od 30 dana, od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana, odluči o prijemu u članstvo CKDD-a.

CKDD je dužno da redovno obavještava Komisiju o svakom novom članu i prestanku članstva i da Komisiji dostavlja ažuriran spisak članova CKDD-a.

Način i rokove obavještavanja i dostavljanja spiska članova iz stava 5 ovog člana, propisuje Komisija.

Prava i obaveze CKDD-a prema članovima

Član 715

Međusobna prava i obaveze CKDD-a i člana CKDD-a, utvrđuju se pravilima CKDD-a.

Imovina članova

Član 716

Finansijski instrumenti i novčana sredstva investitora i članova CKDD-a ne ulaze u imovinu, u stečajnu ili likvidacionu masu CKDD-a i ne mogu biti predmet izvršenja protiv CKDD-a.

Insolventnost

Član 717

Na postupak insolventnosti nad članom CKDD-a i pravnim posljedicama insolventnosti, primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na sistem za saldiranje.

Garantni fond

Član 718

CKDD je dužno da obrazuje garantni fond.

Garantni fond čine uplate članova CKDD-a koji koriste usluge kliringa i/ili saldiranja.

Sredstva garantnog fonda koriste se za izmirenje obaveza članova CKDD-a kada na njihovom računu nema dovoljno sredstava, odnosno finansijskih instrumenata za saldiranje, i ne mogu se koristiti u druge svrhe.

Pravila o načinu uplate doprinosa i upotrebi sredstava garantnog fonda utvrđuje CKDD, uz prethodnu saglasnost Komisije.

Kontrola koju vrši CKDD

Član 719

CKDD je dužno da utvrdi i sprovodi mjere i postupke kontrole nad svojim članovima u dijelu poslova iz njegove nadležnosti.

CKDD je dužno da bez odlaganja obavijesti Komisiju i organizatora tržišta i/ili MTP-a i/ili OTP-a u slučaju neispunjenja obaveze člana u vezi sa kliringom i/ili saldiranjem transakcija na regulisanom tržištu i/ili MTP-u i/ili OTP-u, kao i o povredi ovog zakona ili pravila CKDD-a koju izvrši član CKDD-a.

Prestanak članstva

Član 720

Članstvo u CKDD-u prestaje:

1) oduzimanjem dozvole za rad članu;
2) ako član prestane da ispunjava uslove za članstvo u CKDD-u;
3) ako član u značajnoj mjeri i kontinuirano ne izvršava obaveze prema CKDD-u, odnosno ne poštuje druge opšte akte CKDD-a; i
4) u drugim slučajevima predviđenim aktom CKDD-a.

CKDD može privremeno da suspenduje člana, u skladu sa svojim pravilima poslovanja.

Računi

Član 721

U CKDD-u otvaraju se i vode sljedeće vrste računa:

1) individualni račun;
2) nominalni račun;
3) zajednički vlasnički račun;
4) zbirni kastodi račun;
5) kastodi račun na ime;
6) zbirni depozitarni račun;
7) dilerski račun;
8) račun HOV emitenta (trezorski račun);
9) račun pod upravom stranog depozitarija (loro račun);
10) račun CKDD-a (registra) kod stranog depozitarija (nostro račun);
11) omnibus račun;
12) drugi računi, u skladu sa aktima CKDD-a.

Na računima iz stava 1 ovog člana, vode se odgovarajuće pozicije finansijskih instrumenata, u skladu sa aktima CKDD-a.

U CKDD-u otvaraju se i vode sljedeći namjenski računi za plaćanje:

1) članova CKDD-a;
2) garantnog fonda.

CKDD može namjenske račune za plaćanje za poslove sa finansijskim instrumentima da otvori kod Centralne banke Crne Gore.

Sticanje dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 722

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti i prava koja proizilaze iz dematerijalizovanih hartija od vrijednosti stiču se u trenutku njihovog upisa na račun dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sticaoca ili lica koja, u skladu sa ovim zakonom drži dematerijalizovane hartije od vrijednosti za račun sticaoca, osim ako trenutak sticanja nije drugačije utvrđen posebnim propisom.

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti i prava koja proizilaze iz dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, stiču se na osnovu valjanog pravnog posla prenosom sa računa dematerijalizovanih hartija od vrijednosti prenosioca na račun dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sticaoca ili na osnovu odluke suda, odnosno drugog nadležnog organa, nasljeđivanjem i na osnovu zakona.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana, shodno se primjenjuju i na otuđenje dematerijalizovane hartije od vrijednosti.

Prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 723

Prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sa računa prenosioca na račun sticaoca, na osnovu transakcije zaključene na regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u ili van regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a, uz posredovanje člana učesnika, sprovodi se putem sistema kliringa i saldiranja.

Prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sa računa prenosioca na račun sticaoca kao i prenos prava na dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti na osnovu pravnog posla zaključenog van regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, na osnovu odluke suda, odnosno drugog nadležnog organa, nasljeđivanja i na osnovu zakona, sprovodi se odgovarajućim preknjižavanjem.

Obaveze u vezi sa kliringom i saldiranjem

Član 724

Obaveze u vezi sa kliringom i saldiranjem, nastale po osnovu transakcija finansijskim instrumentima izvršavaju se preko CKDD-a, u skladu sa odredbama ovog zakona i pravilima CKDD-a.

Odredba stava 1 ovog člana ne odnosi se na transakcije finansijskim instrumentima emitenta iz Crne Gore, ukoliko se tim finansijskim instrumentima trguje van Crne Gore, a investiciono društvo odnosno ovlašćena kreditna institucija naloži kliring i saldiranje tih instrumenata putem sistema koji se nalazi van Crne Gore.

Članovi CKDD-a dužni su da izvršavaju novčane obaveze nastale po osnovu zaključenih transakcija preko računa za plaćanje koji se vode kod CKDD-a.

Sistem informacija CKDD-a

Član 725

CKDD je dužno da informacioni sistem i podatke kojima raspolaže zaštiti od neovlašćenog pristupa, izmjena i gubitaka.

CKDD je dužno da najmanje pet godina čuva originalnu dokumentaciju na osnovu koje su izvršeni upisi u registru dematerijalizovanih hartija od vrijednosti.

CKDD je dužno da trajno čuva dokumentaciju i podatke zabilježene na elektronskim medijima.

CKDD je dužno da, radi sigurnog i kontinuiranog funkcionisanja informacionog sistema, formira sekundarnu bazu informacija i sekundarni računarski sistem za obezbjeđenje kontinuiteta njegovog rada u slučaju vanrednih okolnosti (poplave, požara i slično), koji mora biti udaljen od mjesta na kome se nalazi primarni informacioni sistem CKDD-a i povezan na drugu električnu mrežu.

Podaci koje vodi CKDD o računima imalaca su tajni i mogu se saopštiti samo pod uslovom i na način utvrđen ovim zakonom, po nalogu suda, na zahtjev Komisije ili drugog nadležnog organa.

CKDD je dužno da članu CKDD-a omogući uvid u dio baze informacija CKDD-a koji se odnosi na tog člana i njegove klijente, odnosno da mu izda izvod sa tim informacijama, u skladu sa aktom CKDD-a.

CKDD je dužno da uspostavi i održava stabilan i siguran sistem upravljanja koji obuhvata:

1) odgovarajuću organizacionu strukturu, procedure nadzora i uputstva o poslovanju;
2) efikasne procedure za utvrđivanje, procjenu i kontrolu rizika kojima je CKDD u svom poslovanju izloženo;
3) efikasan sistem unutrašnje kontrole, odgovarajuće administrativne, računovodstvene i procedure unutrašnje revizije;
4) odgovarajuće mjere za sprječavanje, utvrđivanje i rješavanje sukoba interesa između CKDD-a i člana CKDD-a.

Pravo pristupa informacijama

Član 726

Pravo pristupa informacijama iz člana 715 st. 1, 2 i 3 ovog zakona imaju zakoniti imalac finansijskog instrumenta i član CKDD-a koji vodi račune za tog imaoca.

CKDD ima pravo na naknadu troškova izrade i dostavljanja informacija na zahtjev lica iz stava 1 ovog člana, u skladu sa cjenovnikom.

Javnost informacija

Član 727

CKDD je dužno da na svojoj internet stranici objavi i dnevno ažurira podatke o:
1) emitovanju, zamjeni i brisanju dematerijalizovanih hartija od vrijednosti u CKDD-u;
2) svim dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti upisanim u CKDD-u;
3) korporativnim aktivnostima koje se obavljaju preko CKDD-a;
4) imaocima prvih deset računa na kojima je ubilježena najveća količina bilo koje hartije od vrijednosti i podatke o količini hartija od vrijednosti na tim računima (u apsolutnim i relativnim vrijednostima).

Sadržaj informacija iz stava 1 tač. 2 i 4 ovog člana, propisuje Komisija.

Odgovornost za podatke u CKDD-u

Član 728

CKDD odgovara emitentu i zakonitom imaocu finansijskih instrumenata koji su upisani u CKDD, za štetu nastalu neizvršenjem, odnosno nepravilnim izvršenjem naloga za prenos ili povredu drugih obaveza utvrđenih ovim zakonom, kao i za štetu nastalu zbog netačnih informacija ili gubitka informacija.

Ako je netačan ili nezakonit upis u CKDD u vezi sa finansijskim instrumentima prouzrokovao član CKDD-a ili emitent kojem član pruža usluge, taj član odnosno emitent odgovara za štetu nastalu sticaocima ili licima kojima se prenose finansijski instrumenti, odnosno prava koja iz njih proističu.

Član ili emitent ne odgovara za štetu nastalu neispravnim radom sistema obrade informacija CKDD-a, koju nije prouzrokovao.

Izvještavanje CKDD-a

Član 729

CKDD je dužno da Komisiji dostavi kvartalni izvještaj o poslovanju najkasnije 30 dana od isteka kvartala na koji se izvještaj odnosi.

CKDD je dužno da Komisiji dostavi godišnji izvještaj o poslovanju, najkasnije tri mjeseca nakon završetka poslovne godine.

Sadržaj i način podnošenja izvještaja iz st. 1 i 2 ovog člana, propisuje Komisija.

Nadzor nad radom CKDD-a

Član 730

Nadzor nad radom CKDD-a vrši Komisija.

Mjere nadzora

Član 731

Ako u postupku nadzora iz člana 730 ovog zakona, Komisija utvrdi nepravilnosti, rješenjem će naložiti CKDD-u da otkloni te nepravilnosti u ostavljenom roku, a može da:

1) izrekne javnu opomenu;
2) izda nalog za izmjenu, dopunu ili donošenje opšteg akta CKDD-a;
3) naloži preduzimanje drugih mjera u skladu sa ovim zakonom.

Komisija može da zabrani korišćenje prava glasa na osnovu kvalifikovanog učešća, licu koje ima kvalifikovano učešće u CKDD-u, odnosno može da povuče saglasnost članu odbora direktora i izvršnom direktoru CKDD-a, ako utvrdi da:

1) je lice koje ima kvalifikovano učešće prekršilo odredbe ovog zakona ili akte CKDD-a;
2) je izvršni direktor ili član odbora direktora dobio dozvolu na osnovu netačnih ili nepotpunih informacija ili je dozvola izdata na drugi način suprotno zakonu;
3) je izvršni direktor ili član odbora direktora prestao da ispunjava uslove propisane za dobijanje saglasnosti;
4) lice nije postupilo u roku i na način određen rješenjem Komisije iz stava 1 ovog člana;
5) izvršni direktor ili član odbora direktora CKDD-a ne vrši odgovarajući nadzor nad zaposlenima u CKDD-u, čije nesavjesno poslovanje prouzrokuje kršenje odredaba ovog zakona i opštih akata CKDD-a od strane CKDD-a, odnosno njegovog zaposlenog, a to kršenje je moglo biti spriječeno da je sproveden odgovarajući nadzor.

Odluku o preduzetim mjerama iz st. 1 i 2 ovog člana, Komisija objavljuje na svojoj internet stranici.

XXXIV. KONAČNOST SALDIRANJA U SISTEMU FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Primjena

Član 732

Odredbe ovog dijela zakona primjenjuju se na:

1) sistem iz člana 733 st. 1 i 2 ovog zakona, koji posluje sa svim jedinicama, eurom ili drugim valutama koje se u sistemu preračunavaju jedna u drugu;
2) svakog učesnika u sistemu iz tačke 1 ovog stava;
3) kolateral dat u vezi sa:
   a) učestvovanjem u sistemu iz tačke 1 ovog stava; ili

b) poslovanjem centralnih banaka država članica.

Sistem za saldiranje finansijskih instrumenata i platni sistem

Član 733

Sistem za saldiranje finansijskih instrumenata, u smislu ovog zakona, je sistem preko kojeg se obavlja kliring i izvršavaju nalozi učesnika koji obuhvata prenos finansijskog instrumenta ili pravo na finansijski instrument upisom na račun u registru, ili na drugi odgovarajući način.

Nalog učesnika sistema da se iznos novca prenese na raspolaganje primaocu plaćanja, knjiženjem na računu kreditne institucije, centralne banke, centralne druge ugovorne strane ili agenta za saldiranje, ili drugi nalog koji dovodi do preuzimanja ili izmirenja obaveze plaćanja prema pravilima sistema, izvršava se preko platnog sistema.

Nalog iz stava 2 ovog člana, može se izvršavati i preko sistema za saldiranje finansijskih instrumenata.

Sistem iz stava 1 ovog člana mora da:

1) ima najmanje tri učesnika, ne uključujući operatera sistema, agenta za saldiranje, centralnu drugu ugovornu stranu, klirinšku organizaciju ili indirektnog učesnika;
2) ima zajednička pravila i standardizovane postupke za kliring, bez obzira da li se obračun sprovodi preko centralne druge ugovorne strane ili bez njegovog učešća ili za izvršavanje naloga za prenos;
3) ima pravilima rada utvrđen trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga za prenos;
4) je osnovan u skladu sa ovim zakonom, i o osnivanju se obavještava ESMA i
5) posluje sa finansijskim instrumentima, odnosno u eurima ili drugoj valuti, ili u više valuta koje se u sistemu preračunavaju jedna u drugu.

Osnivanje sistema za saldiranje finansijskih instrumenata

Član 734

Sistem za saldiranje iz člana 733 stav 1 ovog člana, mogu da osnuju učesnici u sistemu, od kojih najmanje jedan učesnik mora da ima sjedište u Crnoj Gori.

Za osnivanje i obavljanje poslova u sistemu iz stava 1 ovog člana, učesnici u sistemu zaključuju ugovor.

Učesnik u sistemu

Član 735

Učesnik u sistemu iz člana 733 stav 1 ovog zakona je institucija, agent za saldiranje, centralna druga ugovorna strana, klirinška organizacija ili operater sistema.

Jedan učesnik može u sistemu da djeluje u svojstvu centralne druge ugovorne strane, agenta za saldiranje ili klirinške organizacije ili može da obavlja jednu ili više funkcija, u skladu sa pravilima rada sistema.

Institucija, iz stava 1 ovog člana, je subjekat koji učestvuje u sistemu i koji je odgovoran za izvršavanje finansijskih obaveza iz naloga za prenos u tom sistemu, i to:

1) kreditna institucija sa sjedištem u Crnoj Gori, u smislu zakona kojim se uređuju kreditne institucije;
2) kreditna institucija iz države članice ili iz treće države, u smislu zakona kojim se uređuju kreditne institucije;
3) filijala strane kreditne institucije sa sjedištem u Crnoj Gori;
4) investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori, u smislu ovog zakona;
5) investiciono društvo sa sjedištem van Crne Gore, u smislu ovog zakona;
6) državni organi, organi lokalne samouprave, pravna lica i druga lica koja obavljaju djelatnost od javnog interesa u Crnoj Gori i pravna lica za čije obaveze u skladu sa zakonom garantuje Crna Gora;
7) nadležni organi država članica i subjekti za čije obaveze garantuje država članica.

Agent za saldiranje, iz stava 1 ovog člana, je subjekat koji otvara institucijama i/ili centralnoj drugoj ugovornoj strani koji učestvuju u sistemu, račune za saldiranje preko kojih se obračunavaju nalozi za prenos unutar sistema i, zavisno od slučaja, odobrava kredit tim institucijama i/ili centralnim drugim ugovornim stranama u svrhu obračuna.

Centralna druga ugovorna strana iz stava 1 ovog člana, je pravno lice koje posreduje između drugih ugovornih strana u ugovorima kojima se trguje na jednom ili više finansijskih tržišta i postaje kupac svakom prodavcu i prodavac svakom kupcu.

Klirinška organizacija, iz stava 1 ovog člana, je subjekat koji je odgovoran za izračunavanje neto pozicija institucija, centralne druge ugovorne strane i/ili agenta za saldiranje.

Učesnikom se može smatrati i indirektni učesnik u skladu sa članom 697 ovog zakona, ako je to opravdano radi sistemskog rizika i pod uslovom da je indirektni učesnik poznat sistemu.

Operater sistema, iz stava 1 ovog člana, je subjekat odgovoran za rad sistema i može da djeluje i kao agent za saldiranje, centralna druga ugovorna strana ili kao klirinška organizacija.

Operater sistema obavještava učesnike u sistemu o pravu države članice koje će se primjenjivati i o nadležnom nadzornom organu te države članice.

Svako lice koje ima pravni interes može, na pisani zahtjev, dobiti obavještenje od Komisije o sistemima u kojima učestvuje i informacije o glavnim pravilima kojima se uređuje poslovanje i rad tog sistema.

Indirektni učesnik

Član 736

Indirektni učesnik je institucija, agent za saldiranje, centralna druga ugovorna strana, klirinška organizacija ili operater sistema koji je u ugovornom odnosu sa učesnikom u sistemu u kojem se izvršavaju nalozi za prenos, koji omogućava posrednom učesniku sprovođenje naloga za prenos preko sistema, pod uslovom da je taj posredni učesnik poznat operateru sistema.

Indirektni učesnik smatra se učesnikom u sistemu u smislu ovog zakona, pri čemu to ne ograničava odgovornost učesnika preko kojeg taj indirektni učesnik šalje naloge za prenos u sistem.

Saldiranje

Član 737

Saldiranje je konverzija potraživanja i obaveza iz naloga za prenos koje učesnik ili učesnici daju ili primaju od jednog ili više drugih učesnika u jedno neto potraživanje ili jednu neto obavezu, koja za rezultat ima potraživanje ili dugovanje samo neto iznosa.

Račun za saldiranje

Član 738

Račun za saldiranje je račun kod Centralne banke Crne Gore, agenta za saldiranje ili centralne druge ugovorne strane, koji se upotrebljava za evidenciju novčanih sredstava ili finansijskih instrumenata, kao i za saldiranje transakcija između učesnika u sistemu.

Interoperabilni sistem

Član 739

Interoperabilni sistem, u smislu čl. 740, 741, 742 i 744 ovog zakona, je sistem čiji je operater zaključio sporazum sa operaterom, odnosno operaterima jednog ili više sistema koji obuhvata izvršavanje naloga za prenos između tih sistema.

Sporazum zaključen između interoperabilnih sistema, ne smatra se sistemom u smislu ovog zakona.

Trenutak prihvata i neopozivosti naloga za prenos

Član 740

Pravilima rada sistema, uređuje se trenutak u kojem se nalog za prenos dat od učesnika tog sistema ili treće strane, smatra prihvaćenim u sistemu.

Trenutak neopozivosti naloga za prenos je trenutak utvrđen pravilima rada sistema, od čijeg nastanka učesnik u sistemu, niti treća strana ne mogu da opozovu nalog za prenos.

Pravila rada sistema koji je interoperabilan sa drugim sistemima, moraju da, u odnosu na trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga, budu u najvećoj mogućoj mjeri usklađena sa pravilima rada svih drugih interoperabilnih sistema.

Na trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga koji su uređeni pravilima rada određenog sistema, ne utiču pravila rada drugih uključenih interoperabilnih sistema, osim ako to nije izričito predviđeno pravilima rada svih sistema koji učestvuju u interoperabilnim sistemima.

Postupak zbog insolventnosti učesnika u sistemu

Član 741

Postupkom zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu, u smislu ovog zakona, smatra se otvaranje postupka stečaja ili likvidacije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečajni postupak, kao i druga mjera u skladu sa zakonom, koja obuhvata privremenu ili trajnu obustavu ili ograničenje plaćanja ili prenosa finansijskih instrumenata.

Trenutkom otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu smatra se datum, sat i minut donošenja odluke nadležnog suda.

Otvaranje postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu ne utiče na prava i obaveze učesnika u sistemu koja proizilaze iz njegovog učešća u sistemu nastalih prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti, niti na prava i obaveze učesnika u interoperabilnom sistemu ili operatera interoperabilnog sistema koji nije učesnik u sistemu.

Nalozi za prenos i obračunavanje u slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu

Član 742

U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu ili u drugom interoperabilnom sistemu ili nad operaterom interoperabilnog sistema koji nije učesnik u tom sistemu, nalozi za prenos i obračun valjani su i proizvode pravno dejstvo prema trećim licima, pod uslovom da su prihvaćeni u sistem, u skladu sa pravilima rada sistema prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, valjani su i proizvode pravno dejstvo prema trećim licima i nalozi za prenos koji su prihvaćeni u sistem nakon trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu i izvršeni u okviru istog radnog dana tokom kojeg je postupak otvoren, samo ako operater sistema dokaže da u vrijeme kada su ti nalozi za prenos postali neopozivi nije znao, niti mogao znati za otvaranje postupka zbog insolventnosti.

U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom ili operaterom drugog interoperabilnog sistema, raspoloživa novčana sredstva ili finansijski instrumenti na računu za saldiranje tog učesnika ili operatera, mogu se iskoristiti za izvršavanje njegovih obaveza u sistemu ili drugom interoperabilnom sistemu u toku radnog dana u kojem je postupak zbog insolventnosti otvoren.

Radni dan, u smislu st. 2 i 3 ovog člana, je rok koje u skladu sa pravilima rada sistema, obuhvata sve događaje tokom jednog poslovnog ciklusa sistema uključujući saldiranje tokom dana i noći.

Obavještavanje o otvaranju postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu

Član 743

Organ nadležan za otvaranje postupka zbog insolventnosti dužan je da bez odlaganja obavijesti Komisiju i Centralnu banku Crne Gore o trenutku otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana, Komisija je dužna da bez odlaganja proslijedi operateru sistema nad čijim učesnikom je postupak zbog insolventnosti otvoren.

O otvaranju postupka zbog insolventnosti iz stava 1 ovog člana, Komisija bez odlaganja obavještava nadležni organ drugih država članica, Evropski odbor za sistemske rizike, druge države članice i ESMA-u.

Komisija obavještenje o otvaranju postupka zbog insolventnosti učesnika, primljeno od nadležnog organa druge države članice, prosljeđuje bez odlaganja operateru sistema nad čijim učesnikom je postupak zbog insolventnosti otvoren.

Prava primaoca instrumenta osiguranja u slučaju postupka zbog insolventnosti nad davaocem instrumenta osiguranja

Član 744

Otvaranje postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu ili drugom interoperabilnom sistemu, nad operaterom interoperabilnog sistema koji nije učesnik, nad partnerom Centralne banke Crne Gore ili trećom stranom koja je dala instrument osiguranja, ne utiče na prava operatera sistema ili učesnika u sistemu ili prava Centralne banke Crne Gore da se namire iz instrumenta osiguranja koji su pribavili u vezi sa poslovanjem sistema ili drugog interoperabilnog sistema.

Na prava centralnih banaka država članica, odnosno Evropske centralne banke na instrument osiguranja koji su pribavili, shodno se primjenjuje odredba stava 1 ovog člana.

Instrument osiguranja iz st. 1 i 2 ovog člana je sredstvo obezbjeđenja u smislu zakona kojim se uređuje zaloga i finansijsko obezbjeđenje.

Kada operater sistema pruži kolateralno obezbjeđenje operateru drugog sistema u vezi sa interoperabilnim sistemom, na prava operatera sistema davaoca kolaterala na to kolateralno obezbjeđenje ne smije da utiče stečajni postupak protiv operatera sistema primaoca.

Mjerodavno pravo

Član 745

Ako su finansijski instrumenti ili prava na finansijske instrumente dati kao zaloga i/ili instrument osiguranja učesnicima, operaterima sistema i/ili Centralnoj banci Crne Gore, a njihova prava na te finansijske instrumente ili prava drugih lica koja obavljaju poslove za njihov račun, zakonito su upisana u registar, na računu ili u centralizovanom depozitarnom sistemu, na prava tih subjekata primjenjuje se pravo države u kojoj se nalazi registar, račun ili centralni depozitar.

Kada su finansijski instrumenti ili prava na finansijske instrumente dati kao instrument osiguranja centralnoj banci države članice ili Evropskoj centralnoj banci, a njena prava na finansijske instrumente ili prava drugih lica koja obavljaju poslove za njen račun, zakonito su upisana u registar, na računu ili u centralizovanom depozitarnom sistemu države članice, na ta prava primjenjuje se pravo države članice u kojoj se nalazi registar, račun ili centralni depozitar.

XXXV. DOSTUPNOST INFORMACIJA NA JEDINSTVENOJ EVROPSKOJ PRISTUPNOJ TAČKI

Dostupnost informacija na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački

Član 746

Kada investiciono društvo, organizator tržišta ili izdavalac javno objavljuje informacije iz čl. 123 i 124, člana 352 st. 3 tač. 3, 4 i 6 i člana 293 st. 2 i 3 ovog zakona, dužan je da istovremeno sa javnom objavom tih informacija dostavi iste Komisiji radi njihove dostupnosti na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački, uspostavljenoj na osnovu Regulative (EU) 2023/2859.

Investiciono društvo, organizator tržišta ili izdavalac dužan je da obezbijedi da informacije iz stava 1 ovog člana ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

1) dostavljaju se u formatu iz kojeg se mogu izdvojiti podaci, kako je definisano u članu 2 tač. 3 Regulative (EU) 2023/2859 ili, ako je to

propisano pravom Evropske unije, u mašinski čitljivom formatu, kako je definisano u članu 2 tač. 4 te Regulative,

2) uz informacije se dostavljaju sljedeći metapodaci:
   a) svi nazivi investicionog društva, tržišnog operatora ili izdavaoca na koje se informacije odnose
   b) identifikaciona oznaka pravnog lica investicionog društva, tržišnog operatora ili izdavaoca, utvrđena u skladu sa članom 7 st. 4 tač. b Regulative (EU) 2023/2859;
   c) veličina investicionog društva, organizatora tržišta ili izdavaoca po kategorijama, utvrđenim u skladu sa članom 7 st 4 tač d te Regulative;
   d) vrsta informacija, klasifikovana u skladu sa članom 7 st. 4 tač. c te Regulative;
   e) naznaka da li informacije sadrže lične podatke.

Investiciono društvo, organizator tržišta ili izdavalac iz stava 1 ovog člana koji nema identifikacionu oznaku pravnog lica iz člana 7 st. 4 tač. b Regulative (EU) 2023/2859 dužan je da je pribavi prije dostavljanja informacija iz stava 1 ovog člana.

Komisija je dužna da obezbijedi da su informacije iz stava 1 ovog člana dostupne na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački i da ispunjavaju zahtjeve iz stava 2 ovog člana.

Komisija je dužna da obezbijedi da su informacije iz člana 340 st 2 i 5 i čl. 697 i 699 ovog zakona dostupne na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP), uspostavljenoj na osnovu Regulative (EU) 2023/2859, i da ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

1) dostavljaju se u formatu iz kojeg se mogu izdvojiti podaci, kako je definisano u članu 2 tač 3 te regulative;
   a) uz informacije se dostavljaju sljedeći metapodaci:
      - svi nazivi investicionog društva ili tržišnog operatora na koje se informacije odnose
      ako postoji, identifikaciona oznaka pravnog lica investicionog društva ili tržišnog operatora iz člana 7 st 4 tač b te regulative
      - vrsta informacija, klasifikovana u skladu sa članom 7 st 4 tač c te regulative
      - naznaka da li informacije sadrže lične podatke

Komisija je dužna da obezbijedi da je javni registar iz člana 129 ovog zakona dostupan na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP), uspostavljenoj na osnovu Regulative (EU) 2023/2859, i da ispunjava sljedeće zahtjeve:

1) dostavlja se u formatu iz kojeg se mogu izdvojiti podaci, kako je definisano u članu 2 tač 3 te regulative;
   a) uz registar se dostavljaju sljedeći metapodaci:
      - sva imena ili nazivi vezanog zastupnika na koje se informacije odnose
      - ako postoji, identifikaciona oznaka pravnog lica vezanog zastupnika iz člana 7 st 4 tač b te regulative
      - vrsta informacija, klasifikovana u skladu sa članom 7 st 4 tač c te regulative
      - naznaka da li informacije sadrže lične podatke.

Kada investiciono društvo ili matično društvo objavljuje podatke iz člana 208 ovog zakona, dužno je da istovremeno sa javnom objavom tih podataka dostavi iste Komisiji radi njihove dostupnosti na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP).

Investiciono društvo, organizator tržišta ili izdavalac dužan je da obezbijedi da informacije iz stava 7 ovog člana ispunjavaju zahtjeve iz stava 2 ovog člana.

Ako investiciono društvo, organizator tržišta ili izdavalac nema identifikacionu oznaku pravnog lica iz člana 7 stav 4 tačka b Regulative (EU) 2023/2859, dužan je da je pribavi prije dostavljanja informacija iz ovog člana.

Komisija je dužna da obezbijedi da su informacije iz stava 7 ovog člana dostupne na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački i da ispunjavaju zahtjeve iz stava 8 ovog člana.

Komisija obavještava ESMA da je tijelo za prikupljanje u smislu člana 2 tač 2 Regulative (EU) 2023/2859.

Dostupnost informacija na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački

Član 747

Kada izdavalac ili lice koje je bez saglasnosti izdavaoca zatražilo uvrštenje na uređeno tržište javno objavljuje informacije iz čl. 462, 465, 468 i 469 ovog zakona, dužno je da istovremeno sa javnom objavom tih informacija dostavi iste Komisiji radi njihove dostupnosti na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP), uspostavljenoj na osnovu Regulative (EU) 2023/2859.

Lice iz stava 1 ovog člana dužno je da obezbijedi da informacije ispunjavaju zahtjeve iz člana 708 stav 2 ovog zakona.

Ako lice iz stava 1 ovog člana nema identifikacionu oznaku pravnog lica iz člana 7 st 4 tač b Regulative (EU) 2023/2859, dužno je da je pribavi prije dostavljanja informacija.

Komisija je dužna da obezbijedi dostupnost informacija iz stava 1 ovog člana na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački.

Komisija obavještava ESMA da je organ za prikupljanje u smislu člana 2 tač 2 Regulative (EU) 2023/2859.

Dostupnost informacija na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački prema propisima o privrednim društvima

Član 748

Kada institucionalni investitor, upravnik imovinom, savjetnik za glasanje i privredno društvo javno objavljuju informacije u skladu sa propisima kojima se uređuju privredna društva, dužni su da istovremeno dostave te informacije Komisiji radi njihove dostupnosti na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP).

Subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da obezbijede da informacije ispunjavaju zahtjeve iz člana 708 stav 2 ovog zakona.

Ako subjekt iz stava 1 ovog člana nema identifikacionu oznaku pravnog lica iz člana 7 st 4 tač b Regulative (EU) 2023/2859, dužan je da je pribavi prije dostavljanja informacija.

Komisija obezbjeđuje dostupnost informacija iz stava 1 ovog člana na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački.

Komisija obavještava ESMA da je organ za prikupljanje u smislu člana 2 tač 2 Regulative (EU) 2023/2859.

Delegiranje zadataka

Član 749

Komisija može, u skladu sa članom 5 stav 8 Regulative (EU) 2023/2859, određene zadatke u vezi sa obavezama iz čl. 708, 709 i 710 ovog zakona delegirati pravnom licu ili tijelu, organu ili agenciji Evropske unije.

XXXVI. STRUKTURE AKCIJA SA VIŠESTRUKIM PRAVOM GLASA PRI UVRŠTENJU NA MULTILATERALNU TRGOVINSKU PLATFORMU

Predmet i područje primjene

Član 750

Ovim dijelom zakona utvrđuju se pravila o strukturama akcija sa višestrukim pravom glasa u akcionarskim društvima koja traže uvrštenje svojih akcija za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi, uključujući tržišta rasta malih i srednjih preduzeća, a čije akcije nijesu prethodno uvrštene za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi ili na regulisanom tržištu.

Odredba člana 751 stav 4 ovog zakona primjenjuje se i na društva koja imaju strukturu akcija sa višestrukim pravom glasa, a čije su akcije već uvrštene za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi.

Uvođenje ili izmjena strukture akcija sa višestrukim pravom glasa prije uvrštenja

Član 751

Društvo čije akcije nijesu uvrštene za trgovanje na regulisanom tržištu ili multilateralnoj trgovinskoj platformi ima pravo da, radi uvrštenja akcija za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi, uvede strukturu akcija sa višestrukim pravom glasa, o čemu odlučuje skupština akcionara kvalifikovanom većinom utvrđenom zakonom.

Ako društvo ima više rodova akcija, odluka o uvođenju strukture akcija sa višestrukim pravom glasa donosi se i posebnim glasanjem u okviru svakog roda akcija na čija prava ta odluka utiče.

Pravo na uvođenje strukture akcija sa višestrukim pravom glasa obuhvata i pravo društva da takvu strukturu uspostavi prije podnošenja zahtjeva za uvrštenje akcija za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi.

Ostvarivanje većih glasačkih prava povezanih sa akcijama sa višestrukim pravom glasa može se usloviti uvrštenjem akcija društva za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi.

Investiciona društva i organizatori tržišta koji upravljaju multilateralnom trgovinskom platformom ne mogu odbiti uvrštenje akcija društva isključivo iz razloga što društvo ima strukturu akcija sa višestrukim pravom glasa uvedenu u skladu sa ovim članom.

Odredbe ovog člana primjenjuju se i na društva koja mijenjaju postojeću strukturu akcija sa višestrukim pravom glasa radi uvrštenja akcija za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi.

Zaštitne mjere

Član 752

Društvo sa strukturom akcija sa višestrukim pravom glasa čijim se akcijama trguje ili će se trgovati na multilateralnoj trgovinskoj platformi dužno je da uspostavi zaštitne mjere radi obezbjeđivanja adekvatne zaštite interesa akcionara koji nemaju akcije sa višestrukim pravom glasa.

Odluka o izmjeni strukture akcija sa višestrukim pravom glasa koja utiče na glasačka prava donosi se na skupštini akcionara kvalifikovanom većinom i posebnim glasanjem u okviru svakog roda akcija na čija prava utiče.

Uticaj akcija sa višestrukim pravom glasa na odlučivanje na skupštini akcionara ograničava se uvođenjem maksimalnog odnosa između broja glasova koje daju takve akcije i broja glasova koje daju akcije sa najmanjim glasačkim pravima ili propisivanjem posebnih uslova kvalifikovane većine za donošenje pojedinih odluka.

Statutom društva mogu se propisati dodatne zaštitne mjere, uključujući prestanak višestrukih glasačkih prava u slučaju prenosa akcija, proteka određenog vremena ili nastupanja određenog događaja.

Transparentnost

Član 753

Društvo sa strukturom akcija sa višestrukim pravom glasa čijim se akcijama trguje ili će se trgovati na multilateralnoj trgovinskoj platformi dužno je da u prospektu, dokumentu o uvrštenju i godišnjem finansijskom izvještaju objavi podatke o strukturi akcija i glasačkih prava u skladu sa ovim članom.

Objavljeni podaci obuhvataju informacije o svim rodovima akcija, pravima i obavezama koje iz njih proizilaze, učešću u osnovnom kapitalu i ukupnom broju glasova koje predstavljaju.

Društvo je dužno da objavi podatke o ograničenjima prenosa akcija i glasačkih prava, uključujući sporazume akcionara koji su poznati društvu.

Ako je društvu poznat, objavljuje se identitet akcionara koji imaju više od pet procenata ukupnih glasačkih prava po osnovu akcija sa višestrukim pravom glasa.

Investiciona društva i organizatori tržišta dužni su da jasno označe akcije društava sa strukturom akcija sa višestrukim pravom glasa koje su uvrštene za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi.

XXXVII. AGENCIJE ZA KREDITNI REJTING

Predmet i svrha

Član 754

Ovim poglavljem uređuju se osnovna pravila za rad agencija za kreditni rejting, s ciljem obezbjeđenja nezavisnosti, transparentnosti, kvaliteta i odgovornosti u dodjeli kreditnih rejtinga, kao i zaštite investitora i stabilnosti tržišta kapitala.

Područje primjene

Član 755

Ovaj dio Zakona primjenjuje se na sve agencije za kreditni rejting koje obavljaju djelatnost na teritoriji Crne Gore ili čiji se kreditni rejtingi koriste u regulatorne svrhe na tržištu kapitala.

Registracija

Član 756

Agencije za kreditni rejting moraju biti registriovane kod Komisije za tržište kapitala prije obavljanja djelatnosti na teritoriji Crne Gore.

Komisija vodi registar ovlaštenih agencija i objavljuje ga na svojoj internet stranici.

Komisija donosi podzakonske akte kojima propisuje postupak registracije, uvjete i kriterijume za obavljanje djelatnosti.

Obaveze agencija za kreditni rejting

Član 757

Agencije su dužne da:

- djeluju nezavisno i da spriječavaju sukob interesa;
- obezbjeđuju kvalitet i pouzdanost kreditnih rejtinga i primijenjenih metodologija;
- obezbjeđuju visok stepen transparentnosti, uključujući objavu godišnjih izvještaja o transparentnosti i metodologiji;
- redovno izvještavaju Komisiju o svom radu i svim relevantnim promjenama.

Sukob interesa i ograničenja vlasništva

Član 758

Agencije ne smiju imati vlasničke udjele veće od 5% u drugim agencijama koje nisu dio iste grupe.

Agencije moraju objaviti vlasničke udjele veće od 5% u svojim akcionarima kao i eventualne povezanosti s rejtingiranim subjektima.

Zabranjeno je izdavanje rejtinga subjektima u kojima postoji sukob interesa koji nije blagovremeno otklonjen.

Nadzor i sankcije

Član 759

Komisija nadzire usklađenost agencija s ovim dijelom zakona i podzakonskim aktima.

Komisija ima ovlašćenje da izriče mjere i sankcije, uključujući novčane kazne, zabranu djelatnosti ili druge mjere.

Komisija može zahtijevati od agencija preduzimanje korektivnih mjera u slučaju nepravilnosti.

Odgovornost agencija za kreditni rejting

Član 760

Agencije odgovaraju za štetu nastalu zbog namjernog ili grubog nemara u obavljanju svojih aktivnosti prema ovom zakonu.

Podzakonski akti

Član 761

Komisija donosi podzakonske akte kojima detaljno uređuje:

1) postupak registracije i nadzora;
2) kriterijume za priznavanje kreditnih rejtinga;
3) pravila za unutrašnju organizaciju agencija;
4) mjere za sprječavanje sukoba interesa;
5) obaveze izvještavanja i transparentnosti;
6) sankcije i postupke nadzora.

XXXVIII. UTVRĐIVANJE OPŠTEG OKVIRA ZA SEKURITIZACIJU I USPOSTAVLJANJE SPECIFIČNOG OKVIRA ZA JEDNOSTAVNU, TRANSPARENTNU I STANDARDIZOVANU SEKURITIZACIJU

Područje primjene i nadležni organ

Član 762

Ovim dijelom zakona se uređuje nadležnost, postupci i mjere Komisije u vezi sa sprovođenjem i nadzorom primjene Regulative (EU) 2017/2402 Evropskog parlamenta i Vijeća od 12. decembra 2017. godine o utvrđivanju opšteg okvira za sekuritizaciju i o uspostavljanju specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardizovanu sekuritizaciju.

Ovim dijelom zakona se omogućava sprovođenje Regulative (EU) 2017/2402 u Crnoj Gori, uključujući utvrđivanje nadležnosti, procedura, nadzora i sankcija u vezi sa sekuritizacijom.

Komisija je nadležni organ za primjenu i nadzor propisa iz ovog dijela zakona i Regulative (EU) 2017/2402 u skladu sa svojim ovlašćenjima.

Subjekti nadzora Komisije

Član 763

Subjekti nadzora Komisije, u smislu ovog zakona, a u vezi sa ispunjavanjem obaveza iz ovog dijela zakona i Regulative (EU) 2017/2402, su:

1) društva za osiguranje i reosiguranje, kako su određena zakonom kojim se uređuje osiguranje;
2) posrednici u osiguranju i sporedni posrednici u osiguranju, kako su određeni zakonom kojim se uređuje osiguranje;
3) alternativni investicijski fondovi i društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, kako su određeni zakonom kojim se uređuje osnivanje i upravljanje alternativnim investicijskim fondovima;
4) UCITS fondovi i društva za upravljanje UCITS fondovima, kako su određeni zakonom kojim se uređuje osnivanje i upravljanje otvorenim investicijskim fondovima sa javnom ponudom;
5) penziona osiguravajuća društva, kako su određena zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje penzionih osiguravajućih društava;
6) investiciona društva, kako su određena zakonom kojim se uređuje tržište kapitala;
7) leasing društva, kako su određena zakonom kojim se uređuje leasing;
8) faktoring društva, kako su određena zakonom kojim se uređuje faktoring;

9) penziona društva za upravljanje obaveznim penzionim fondovima, kako su određena zakonom kojim se uređuju obavezni penzioni fondovi;
10) penziona društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima i institucije za profesionalno penziono osiguranje, kako su određene zakonom kojim se uređuju dobrovoljni penzioni fondovi;
11) centralne druge ugovorne strane, kako su određene Regulativom (EU) br. 648/2012 Evropskog parlamenta i Vijeća;
12) centralni depozitar vrijednosnih papira, kako su određeni Regulativom (EU) br. 909/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća;
13) mjesta trgovanja, kako su određena zakonom kojim se uređuje tržište kapitala;
14) kreditne institucije u ulozi servisera koje su dobile odobrenje Komisije za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti na osnovu prethodne saglasnosti Komisije;
15) inicijatori, izvorni zajmodavci i sekuritizacijski subjekti posebne namjene SSPN) sa sjedištem u Crnoj Gori, a koji nisu navedeni u tačkama 1 do 14 ovog stava;
16) treća lica koja provjeravaju usklađenost sa standardom STS iz čl. 27 i 28 Regulative (EU) 2017/2402.

Nadležnosti i područje rada Komisije

Član 764

U smislu ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402, Komisija je nadležna za sprovođenje nadzora:
1) u smislu pridržavanja zahtjeva u vezi sa dubinskom analizom profesionalnih investitora prema odredbama člana 5 Regulative (EU) 2017/2402 nad subjektima nadzora iz člana 725 stav 1 tačka 1 do 13 ovog zakona;
2) nad subjektima nadzora iz člana 725 stav 1 ovog zakona u pogledu pridržavanja:
   a) obaveza zadržavanja rizika prema članu 6 Regulative (EU) 2017/2402;
   b) zahtjeva za transparentnost prema članu 7 Regulative (EU) 2017/2402;
   c) zabrane resekuritizacije prema članu 8 Regulative (EU) 2017/2402;
   d) kriterijuma za odobravanje kredita prema članu 9 Regulative (EU) 2017/2402 kada je sponzor subjekt nadzora iz člana 725 stav 1 tačka 6 ovog zakona;
3) nad subjektima nadzora iz člana 725 stav 1 ovog zakona u pogledu pridržavanja:
   a) obaveza zadržavanja rizika;
   b) zahtjeva za transparentnost;
   c) zabrane resekuritizacije;
   d) kriterijuma za odobravanje kredita;
   e) zahtjeva vezanih za upotrebu oznake jednostavne, transparentne i standardizovane sekuritizacije (STS) i jednostavne, transparentne i standardizovane ABCP sekuritizacije u skladu sa čl. 18 do 24 i članom 2 Regulative (EU) 2017/2402, kada su inicijator, izvorni zajmodavac ili SSPN iz člana 725 stav 1 tač. 1 do 15 ovog zakona;
4) izdavanje i ukidanje odobrenja, i sprovođenje nadzora nad subjektima nadzora iz člana 725 stav 1 tačka 16 ovog zakona u skladu sa čl. 27 i 28 Regulative (EU) 2017/2402;

5) nad serviserima kada su subjekti iz člana 3 stav 1 tačka 7 ovog zakona;
6) izricanje nadzornih mjera subjektima nadzora iz člana 725 stav 1 ovog zakona;
7) podnošenje optužnih prijedloga kod utvrđenih povreda odredbi ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402 od strane subjekata nadzora iz člana 725 stav 1 ovog zakona;
8) razmjenu informacija i saradnju sa drugim nadležnim organima, uključujući nadzorne organe Evropske unije, u skladu sa čl. 30 do 34 i članom 36 Regulative (EU) 2017/2402;
9) objavljivanje na svojim internetskim stranicama odluke o izrečenim upravnim mjerama i pravosnažnim kaznama sudova i drugih nadležnih organa;
10) obavještavanje ESMA-e o odobrenju upotrebe sekuritizacijskih pozicija kao odnosnih izloženosti u sekuritizaciji, kao i o svim izrečenim administrativnim sankcijama za subjekte nadzora;
11) preispitivanje angažmana, postupaka i mehanizama koje su primijenili inicijatori, sponzori, SSPN-ovi i izvorni zajmodavci;
12) obavještavanje Evropskog odbora za sistemske rizike, Evropskog parlamenta i Vijeća o mjerama preduzetim kao odgovor na preporuke vezane za makrobonitetni nadzor tržišta sekuritizacije.

Postupak nadzora koji sprovodi Komisija

Član 765

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402 obavlja Komisija u skladu sa odredbama Regulative (EU) 2017/2402, ovog zakona i zakona koji uređuju osnivanje i poslovanje subjekata nadzora.

Komisija nadzor iz stava 1 ovog člana obavlja:

1) praćenjem, prikupljanjem i provjerom objavljenih podataka i obavještenja koja se u skladu sa odredbama Regulative (EU) 2017/2402 dostavljaju sekuritizacijskim repozitorijima u skladu sa odredbama člana 7 Regulative (EU) 2017/2402;
2) prikupljanjem podataka koji nisu javno dostupni od subjekata nadzora;
3) prikupljanjem javno dostupnih podataka, uključujući ESMA-in spisak svih sekuritizacija koje nose STS obavještenje iz člana 27 stav 5 Regulative (EU) 2017/2402;
4) sprovođenjem posrednog i neposrednog nadzora nad subjektima nadzora;
5) izricanjem nadzornih mjera iz člana 729 ovog zakona i dodatnih mjera iz člana 730 ovog zakona.

Protiv rješenja koje u sprovođenju nadzora Komisija donosi na osnovu ovog zakona nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Ovlašćenja Komisije kod sprovođenja nadzora

Član 766

Ukoliko je potrebno radi nadzora nad primjenom odredaba ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402, Komisija može od bilo kojeg fizičkog ili pravnog lica da zahtijeva:

1) pristup svakom dokumentu u bilo kom obliku i dostavu njegove kopije;
2) pregled razmjene podataka, uključujući i zapise telefonskih poziva.

Komisija može od bilo kojeg fizičkog ili pravnog lica, uključujući i lica koja su uključena u prenos naloga ili koje obavljaju druge poslove pri sklapanju transakcija

koje su predmet nadzora Komisije, tražiti sve podatke i izjašnjenja koja su Komisiji potrebna za nadzor.

Ukoliko to zahtijeva svrha nadzora, Komisija je od lica iz stava 2 ovog člana ovlašćena uzeti izjave ili ih saslušati u smislu odredaba zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Ukoliko je potrebno radi nadzora nad poštovanjem odredaba ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402, Komisija nad subjektima iz člana 725 ovog zakona može sprovesti neposredan nadzor sa prethodnim dostavljanjem obavještenja o nadzoru ili bez prethodnog dostavljanja obavještenja o nadzoru.

Kada je potrebno radi nadzora nad pravnim ili fizičkim licem na koje se primjenjuju odredbe ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402, Komisija može zahtijevati odgovarajuće podatke, dokumentaciju i izjašnjenja od sljedećih lica i izvršiti pregled njihovog poslovanja:

1) od lica koja su sa pravnim ili fizičkim licem nad kojim Komisija sprovodi postupak nadzora u odnosu uske povezanosti;
2) od lica na koja je pravno ili fizičko lice nad kojim Komisija sprovodi postupak nadzora izdvojila poslovne procese;
3) od imalaca kvalifikovanih učešća u pravnom ili fizičkom licu nad kojim Komisija sprovodi postupak nadzora.

Kada je za nadzor nad subjektom iz stava 4 ovog člana ovlašćeno drugo nadležno tijelo, Komisija će pregled poslovanja tog subjekta obaviti u saradnji sa drugim nadležnim tijelom.

Nadzorne mjere Komisije

Član 767

Kada Komisija utvrdi povrede odredaba ovog zakona i/ili Regulative (EU) 2017/2402, ovlašćena je da izrekne nadzorne mjere propisane zakonima kojima se uređuje osnivanje i poslovanje subjekata nadzora iz člana 725 ovog zakona.

Osim nadzornih mjera iz stava 1 ovog člana, i mjera predviđenih u članu 32 Regulative (EU) 2017/2402, Komisija je ovlašćena da izrekne sljedeće nadzorne mjere:

1) opomenu pravnom ili fizičkom licu koje postupa suprotno odredbama ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402;
2) naloži centralnom depozitaru vrijednosnih papira ili centralnoj drugoj ugovornoj strani privremenu blokadu finansijskih instrumenata koja se može sprovesti na individualno određenom računu nematerijalizovanih vrijednosnih papira ili na cjelokupnom izdanju finansijskih instrumenata.

Komisija informacije o svim izrečenim nadzornim mjerama dostavlja ESMA-i u skladu sa članom 37 stav 6 Regulative (EU) 2017/2402 i objavljuje ih u skladu sa odredbama ovog zakona.

Dodatne mjere Komisije

Član 768

Kada utvrdi povrede odredaba ovog zakona i/ili Regulative (EU) 2017/2402 od strane subjekata nadzora iz člana 725 ovog zakona, Komisija može, osim nadzornih mjera iz člana 729 ovog zakona, zavisno od težine i značaja povreda:

1) privremeno zabraniti obavljanje djelatnosti za koje je Komisija izdala odobrenje;

2) ukinuti odobrenje za rad ili izdatu saglasnost;
3) naložiti primjerene mjere koje doprinose uspostavljanju zakonitog postupanja, a koje su propisane zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje subjekata nadzora Komisije iz člana 725 ovog zakona ili koje su propisane propisima Evropske unije koji se primjenjuju na takve subjekte.

Saradnja sa ESMA-om, EBA-om, EIOPA-om i Odborom za sekuritizaciju

Član 769

Komisija sarađuje sa ESMA-om, EBA-om, EIOPA-om te Odborom za sekuritizaciju osnovanim na osnovu Regulative (EU) 2017/2402 s ciljem razmjene informacija i koordinacije nadzora radi:

1) obavljanja zadataka propisanih čl. 30 do 34 Regulative (EU) 2017/2402;
2) utvrđivanja i uklanjanja povreda odredaba ovog zakona i/ili Regulative (EU) 2017/2402;
3) promovisanja najboljih praksi i dosljednosti tumačenja odredaba ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402.

Ako Komisija utvrdi povredu ili pretpostavi da će doći do povrede jednog ili više zahtjeva iz čl. 6 do 27 Regulative (EU) 2017/2402, dužna je o tome obavijestiti organ nadležan za nadzor subjekta odgovornog za takvu povredu.

Ako se radi o povredi zahtjeva iz člana 27 stav 1 Regulative (EU) 2017/2402, organ nadležno za nadzor subjekta koji je određen kao prva osoba za kontakt u skladu sa članom 27 stav 1 Regulative (EU) 2017/2402 dužno je da o tome obavijesti ESMA-u, EBA-u i EIOPA-u, nakon čega slijedi postupak propisan članom 36 stav 6 Regulative (EU) 2017/2402.

Dostavljanje informacija iz stava 1 ovog člana ne smatra se kršenjem obaveze čuvanja povjerljivih informacija.

Nadležni organ koji primi informacije iz stava 1 ovog člana duža ih je čuvati kao povjerljive i može se njima koristiti samo u svrhu za koju su mu dostavljene, a dostupnima trećim licima može ih učiniti na način propisan posebnim propisima.

Dostupnost podataka o privatnim sekuritizacijama

Član 770

Za potrebe osiguranja efikasnog nadzora nad sprovođenjem odredaba člana 7 Regulative (EU) 2017/2402 subjekti nadzora iz člana 725 ovog zakona koji djeluju u svojstvu inicijatora, sponzora ili SSPN-a, a bili bi obuhvaćeni primjenom odredbe člana 7 stava 2 podstava 3 Regulative (EU) 2017/2402, obavezni su informacije iz člana 7 stava 1 Regulative (EU) 2017/2402 staviti na raspolaganje imaocima sekuritizacijske pozicije, potencijalnim investitorima i relevantnom nadležnom organu iz člana 724 ovog zakona putem internetske stranice, sa odgovarajućim ograničenjima pristupa, kojoj će omogućiti pristup svim navedenim stranama, uz potvrdu da svaka od navedenih strana ima pristup istim podacima a potencijalnim investitorima pristup se omogućava na zahtjev.

Internetske stranice iz stava 1 ovog člana moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve i to da:

1) uključuju sistem kontrole kvaliteta podataka;
2) podložne su odgovarajućim standardima upravljanja koji osiguravaju kontinuitet i uredno funkcionisanje internetskih stranica;

3) podložne su odgovarajućim sistemima, kontrolama i postupcima kojima se utvrđuju svi relevantni izvori operativnog rizika;
4) obuhvataju sisteme kojima se osigurava zaštita i integritet primljenih informacija i brzo evidentiranje informacija;
5) omogućuju vođenje evidencije o informacijama najmanje pet godina nakon datuma dospijeća sekuritizacije.

Na obrazloženi zahtjev subjekta nadzora iz člana 725 ovog zakona relevantno nadležno tijelo iz člana 724 ovog zakona može odobriti izuzetak od obaveze objave informacija iz člana 7 stav 1 Regulative (EU) 2017/2402 putem internetske stranice ako subjekt nadzora dokaže da bi takav zahtjev bio troškovno neproporcionalno opterećujući, uzimajući u obzir veličinu sekuritizacijskog izdanja, broj i tip investitora i vrstu odnosnih izloženosti.

Subjekt nadzora iz člana 725 ovog zakona uz zahtjev će priložiti obrazloženje o tome kako planira informacije iz člana 7 stav 1 Regulative (EU) 2017/2402 staviti na raspolaganje imaocima sekuritizacijske pozicije, potencijalnim investitorima i relevantnom nadležnom organu iz člana 724 ovog zakona kao i to kako obezbjeđuje da će ti podaci biti dostupni tom relevantnom nadležnom organu.

Ako relevantni nadležni organ iz člana 724 ovog zakona odobri izuzetak u skladu sa stavom 3 ovog člana, subjekt kojem je izuzetak odobren informacije iz člana 7 stav 1 Regulative (EU) 2017/2402 stavit će na raspolaganje imaocima sekuritizacijske pozicije, potencijalnim investitorima i relevantnom nadležnom organu iz člana 724 ovog zakona na način koji je opisan u zahtjevu.

Komisija će podzakonskim aktima detaljnije propisati i razraditi:
1) način objave informacija iz stava 1 ovog člana;
2) zahtjeve iz stava 2 ovog člana koje internetske stranice iz stava 1 ovog člana moraju zadovoljavati;
3) sadržaj zahtjeva iz stava 3 ovog člana i dokumentaciju koja se dostavlja uz zahtjev.

Dubinska analiza

Član 771

Uz profesionalne investitore u smislu člana 2 tačka 12 Regulative (EU) 2017/2402, obaveze sprovođenja dubinske analize kod ulaganja u sekuritizacijske pozicije iz člana 5 Regulative (EU) 2017/2402 primjenjuju se i na subjekte iz člana 725 stav 1 tačke 5 i tačaka 7 do 13 ovog zakona.

Kada je profesionalni investitor kojem je preneseno ispunjavanje obaveza iz člana 5 Regulative (EU) 2017/2402 propustio ispuniti navedene obaveze, Komisija će mu izreći mjere iz čl. 729 i 730 ovog zakona.

Jezik dostavljanja i objava obavještenja nadležnim organima

Član 772

Na sva obavještenja koja su subjekti nadzora iz člana 725 ovog zakona dužni dostavljati Komisiji i javno objavljivati u skladu sa odredbama ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402 primjenjuju se odgovarajuće odredbe o jeziku objavljivanja informacija iz zakona kojima se uređuje osnivanje i poslovanje subjekata nadzora iz člana 725 ovog zakona, osim ako delegirane regulative Evropske komisije ili drugi akti doneseni na osnovu Regulative (EU) 2017/2402 ne propisuju izričitu objavu na određenom jeziku.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, sva obavještenja koja su subjekti nadzora iz člana 725 stav 1 tač. 15 i 16 ovog zakona dužni dostavljati Komisiji i javno objavljivati u skladu sa odredbama ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402 dostavljaju se i objavljuju na crnogorskom jeziku, osim ako delegirane regulative Evropske komisije ili drugi provedbeni akti doneseni na osnovu Regulative (EU) 2017/2402 ne propisuju izričitu objavu na određenom jeziku.

Naknade za nadzor

Član 773

Za obavljanje nadzora na osnovu odredaba ovog zakona i Regulative (EU) 2017/2402, subjekti nadzora iz člana 725 ovog zakona Komisiji plaćaju naknadu za nadzor, čiju visinu, način obračuna i način plaćanja Komisija propisuje podzakonskim aktom.

Podzakonski akti za sprovođenje Regulative (EU) 2017/2402

Član 774

Komisija će za sprovođenja Regulative (EU) 2017/2402 Evropskog parlamenta i Savjeta o utvrđivanju opšteg okvira za sekuritizaciju i o uspostavljanju specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardizovanu sekuritizaciju, donijeti podzakonske akte kojima će detaljnije urediti način, uslove i postupke primjene te Regulative.

Podzakonskim aktima iz stava 1 ovog člana Komisija će propisati pitanja koja se odnose na:

1) obaveze transparentnosti, izvještavanja i dostupnosti podataka;
2) način sprovođenja nadzora nad učesnicima u sekuritizaciji;
3) postupke i tehničke zahtjeve u vezi sa sekuritizacijskim repozitorijima;
4) sprovođenje odredaba koje se odnose na održivu sekuritizaciju, uključujući zahtjeve u vezi sa transparentnošću o faktorima održivosti, u skladu sa članom 45a Regulative (EU) 2017/2402.

XXXIX. TRANSPARENTNOST TRANSAKCIJA FINANSIRANJA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI I PONOVNE UPOTREBE

Predmet

Član 775

Ovim zakonom propisuju se pravila o transparentnosti transakcija finansiranja hartijama od vrijednosti i o ponovnoj upotrebi, u skladu sa Regulativom (EU) 2015/2365.

Područje primjene

Član 776

Ovaj dio zakona primjenjuje se na:

1) ugovornu stranu u transakciji finansiranja hartijama od vrijednosti koja je osnovana u Evropskoj uniji, uključujući sve njene filijale bez obzira na mjesto njihovog osnivanja;
2) ugovornu stranu u transakciji finansiranja hartijama od vrijednosti koja je osnovana u trećoj državi, ako je transakcija zaključena u okviru poslovanja filijale te ugovorne strane u Evropskoj uniji;
3) društva za upravljanje subjektima za zajednička ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti i na investicione kompanije UCITS, u skladu sa Direktivom 2009/65/EZ.
4) Društva za upravljanje alternativnih investicionih fondova koji su ovlašćeni u skladu sa Direktivom 2011/61/EU;
5) ugovornu stranu koja vrši ponovnu upotrebu i koja je osnovana u Evropskoj uniji, uključujući sve njene filijale bez obzira na mjesto njihovog osnivanja;
6) ugovornu stranu koja vrši ponovnu upotrebu i koja je osnovana u trećoj državi ako se ponovna upotreba vrši u okviru poslovanja njene filijale u Evropskoj uniji;
7) ugovornu stranu koja vrši ponovnu upotrebu i koja je osnovana u trećoj državi ako se ponovna upotreba odnosi na finansijske instrumente obezbijeđene na osnovu kolateralnog aranžmana od strane ugovorne strane osnovane u Evropskoj uniji ili od strane filijale u Evropskoj uniji ugovorne strane osnovane u trećoj državi.

Odredbe koje odgovaraju čl. 4 i 15 Regulative (EU) 2015/2365 ne primjenjuju se na članove Evropskog sistema centralnih banaka, druge organe država članica koja obavljaju slične funkcije, kao i na druga javna tijela Evropske unije koja su nadležna za upravljanje javnim dugom ili u njemu učestvuju.

Odredbe koje odgovaraju čl. 4 i 15 Regulative (EU) 2015/2365 ne primjenjuju se na Banku za međunarodna poravnanja.

Odredbe koje odgovaraju čl. 4 i 15 Regulative (EU) 2015/2365 ne primjenjuju se na centralnu banku i druge organe koja obavljaju slične funkcije, kao i na druga javna tijela Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske koja su nadležna za upravljanje javnim dugom ili u njemu učestvuju.

Odredbe koje odgovaraju članu 4 Regulative (EU) 2015/2365 ne primjenjuju se na transakcije u kojima je ugovorna strana član Evropskog sistema centralnih banaka.

Komisija je nadležno tijelo za sprovođenje ovog zakona i primjenu Regulative (EU) 2015/2365.

Obaveza izvještavanja i mjere zaštite u vezi sa transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti

Član 777

Ugovorne strane u transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti dužne su da podatke o svakoj transakciji finansiranja hartijama od vrijednosti koju su zaključile, kao i o svakoj njenoj izmjeni ili prestanku važenja, dostave registru transakcija koji je registrovan u skladu sa članom 5 ili priznat u skladu sa članom 19 Regulative (EU) 2015/2365, najkasnije narednog radnog dana od dana zaključenja, izmjene ili prestanka važenja transakcije.

Obaveza izvještavanja iz stava 1 ovog člana primjenjuje se na transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti koje su zaključene prije relevantnog datuma početka primjene iz člana 33 stav 2 tačka a Regulative (EU) 2015/2365 i koje su na

taj datum još uvijek na snazi, ako je preostali rok dospijeća tih transakcija na taj datum duži od 180 dana.

Obaveza izvještavanja iz stava 1 ovog člana primjenjuje se na transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti koje su zaključene prije relevantnog datuma početka primjene iz člana 33 stav 2 tačka a Regulative (EU) 2015/2365 i koje imaju neodređen rok dospijeća, ako ostanu na snazi i nakon isteka roka od 180 dana od tog datuma.

Obaveza izvještavanja iz stava 1 ovog člana primjenjuje se na transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti koje su zaključene na relevantni datum početka primjene iz člana 33 stav 2 tačka (a) Regulative (EU) 2015/2365 ili nakon tog datuma.

Transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti iz st. 2 i 3 ovog člana dostavljaju se registru transakcija u roku od 190 dana od relevantnog datuma početka primjene iz člana 33 stav 2 tačka a Regulative (EU) 2015/2365.

Ugovorna strana koja podliježe obavezi izvještavanja može delegirati izvještavanje o podacima o transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti, u skladu sa Regulativom (EU) 2015/2365.

Kada finansijska ugovorna strana zaključi transakciju finansiranja hartijama od vrijednosti sa nefinansijskom ugovornom stranom koja na datume bilansa stanja ne prelazi pragove najmanje dva od tri kriterijuma utvrđena u članu 3 stav 3 Direktive 2013/34/EU Evropskog parlamenta i Savjeta, finansijska ugovorna strana je odgovorna za izvještavanje u ime obje ugovorne strane.

Kada je subjekt za zajednička ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti kojim upravlja društvo za upravljanje ugovorna strana u transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti, društvo za upravljanje je odgovorno za izvještavanje u ime tog subjekta.

Kada je alternativni investicioni fond ugovorna strana u transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti, društvo za upravljanje alternativnog investicionog fonda je odgovorno za izvještavanje u ime tog fonda.

Ugovorne strane dužne su da vode evidenciju o svakoj transakciji finansiranja hartijama od vrijednosti koju su zaključile, izmijenile ili čije su važenje prestale, najmanje pet godina od dana prestanka važenja transakcije.

Ako registar transakcija nije dostupan za evidentiranje podataka o transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti, ugovorne strane dužne su da obezbijede da se ti podaci dostave ESMA-i.

U slučajevima iz stava 5 ovog člana, ESMA obezbjeđuje da svi relevantni subjekti iz člana 12 stav 2 Regulative (EU) 2015/2365 imaju pristup svim podacima o transakcijama finansiranja hartijama od vrijednosti koji su im potrebni za izvršavanje njihovih nadležnosti i mandata.

U pogledu informacija primljenih u skladu sa ovim članom, registri transakcija i ESMA dužni su da poštuju odgovarajuće odredbe o povjerljivosti, integritetu i zaštiti podataka i da postupaju u skladu sa obavezama propisanim, naročito, članom 80 Regulative (EU) br. 648/2012, pri čemu se, za potrebe ovog člana, upućivanja u članu 80 te regulative na član 9 i na „derivatne ugovore" tumače kao upućivanja na ovaj član i na „transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti".

Ugovorna strana koja dostavlja podatke o transakciji finansiranja hartijama od vrijednosti registru transakcija ili ESMA-i, kao i lice koje takve podatke dostavlja u ime ugovorne strane, ne smatra se da povređuje bilo koje ograničenje u pogledu objelodanjivanja informacija koje je propisano ugovorom ili zakonodavnim, regulatornim ili upravnim aktom.

Za objelodanjivanje iz stava 8 ovog člana ne postoji odgovornost izvještajnog lica, niti njegovih članova uprave ili zaposlenih.

Registar transakcija

Član 778

Registar transakcija dužan je da se, za potrebe primjene člana 739 ovog zakona, registruje kod ESMA-e, pod uslovima i u postupku utvrđenim ovim članom.

Da bi mogao biti registrovan u skladu sa ovim članom, registar transakcija mora biti pravno lice osnovano u Evropskoj uniji, mora primjenjivati postupke za provjeru potpunosti i tačnosti podataka koji mu se dostavljaju u skladu sa članom 739 stav 1 ovog zakona i mora ispunjavati zahtjeve propisane čl. 78, 79 i 80 Regulative (EU) br. 648/2012, pri čemu se, za potrebe ovog člana, upućivanja u čl. 78 i 80 te regulative na član 9 tumače kao upućivanja na član 739 ovog zakona.

Registracija registra transakcija važi za cjelokupnu teritoriju Evropske unije.

Registrovani registar transakcija dužan je da u svakom trenutku ispunjava uslove za registraciju i da bez odlaganja obavijesti ESMA-u o svakoj materijalnoj promjeni koja utiče na ispunjenost tih uslova.

Registar transakcija dostavlja ESMA-i zahtjev za registraciju ili zahtjev za proširenje registracije za potrebe primjene člana 4 ovog zakona, ako je već registrovan u skladu sa Regulativom (EU) br. 648/2012.

ESMA procjenjuje potpunost zahtjeva iz stava 5 ovog člana u roku od 20 radnih dana od dana prijema zahtjeva, a ako zahtjev nije potpun, određuje rok u kojem registar transakcija dostavlja dodatne informacije, nakon čega, po utvrđivanju potpunosti zahtjeva, o tome obavještava registar transakcija.

Obavještavanje i konsultovanje nadležnih organa prije registracije ili proširenja registracije

Član 779

Kada registar transakcija podnese zahtjev za registraciju ili za proširenje registracije, a istovremeno je subjekt koji je ovlašćen ili registrovan od strane nadležnog organa u državi članici u kojoj je osnovan, ESMA je dužna da, bez odlaganja, prije registracije registra transakcija, obavijesti i konsultuje taj nadležni organ.

ESMA i nadležni organ iz stava 1 ovog člana razmjenjuju sve informacije koje su neophodne za registraciju ili proširenje registracije registra transakcija, kao i za nadzor nad ispunjavanjem uslova registracije ili ovlašćenja tog subjekta u državi članici u kojoj je osnovan.

Ispitivanje zahtjeva

Član 780

ESMA je dužna da, u roku od 40 radnih dana od obavještenja iz člana 5 stav 6 ovog zakona, ispita zahtjev za registraciju ili za proširenje registracije, na osnovu usklađenosti registra transakcija sa odredbama ovog dijela zakona, i donese obrazloženu odluku o prihvatanju ili odbijanju registracije ili proširenja registracije.

Odluka ESMA-e iz stava 1 ovog člana proizvodi pravno dejstvo petog radnog dana od dana njenog donošenja.

Obavještavanje o odlukama Evropskog nadzornog tijela za hartije od vrijednosti i tržišta kapitala (ESMA) koje se odnose na registraciju ili proširenje registracije

Član 781

Kada ESMA donese odluku iz člana 782 stav 1 ovog zakona ili povuče registraciju u skladu sa članom 745 stav 1 ovog zakona, dužno je da, u roku od pet radnih dana, obavijesti registar transakcija, uz dostavljanje potpunog obrazloženja svoje odluke.

ESMA je dužna da, bez odlaganja, o svojoj odluci obavijesti nadležni organ iz člana 741 stav 1 ovog zakona.

ESMA je dužna da svaku odluku donijetu u skladu sa stavom 1 ovog člana dostavi Evropskoj komisiji.

ESMA objavljuje na svojoj internet stranici spisak registara transakcija registrovanih u skladu sa ovim zakonom i ažurira taj spisak u roku od pet radnih dana od dana donošenja odluke iz stava 1 ovog člana.

Ovlašćenja ESMA-e

Član 782

Ovlašćenja dodijeljena ESMA-i u skladu sa čl. 61 do 68, 73 i 74 Regulative (EU) br. 648/2012, zajedno sa aneksima I i II te regulative, primjenjuju se i u odnosu na ovaj zakon, pri čemu se upućivanja na član 81 stav (1) i (2) Regulative (EU) br. 648/2012 u Aneksu I te regulative smatraju upućivanjima na član 747 st. 1 i 2 ovog zakona.

Ovlašćenja dodijeljena ESMA-i, ili bilo kojem službeniku ili drugom licu koje je ESMA ovlastila, u skladu sa čl. 61, 62 i 63 Regulative (EU) br. 648/2012, ne mogu se koristiti za zahtijevanje dostavljanja informacija ili dokumenata koji su obuhvaćeni profesionalnom tajnom ili pravnom povlasticom.

Povlačenje registracije

Član 783

Ne dovodeći u pitanje primjenu člana 73 Regulative (EU) br. 648/2012, ESMA povlači registraciju registra transakcija ako registar transakcija:

1) izričito odustane od registracije ili nije pružao usluge u prethodnih šest mjeseci;
2) je registraciju stekao davanjem netačnih izjava ili na drugi nepravilan način;
3) više ne ispunjava uslove pod kojima je registrovan.

ESMA je dužna da, bez odlaganja, o odluci o povlačenju registracije registra transakcija obavijesti nadležni organ iz člana 741 stav 1 ovog zakona.

Nadležni organ države članice u kojoj registar transakcija obavlja svoje usluge i aktivnosti, koji smatra da je ispunjen neki od uslova iz stava 1 ovog člana, može zahtijevati od ESMA-e da ispita da li su ispunjeni uslovi za povlačenje registracije tog registra transakcija, pri čemu je ESMA dužna da, ukoliko odluči da ne povuče registraciju, dostavi potpuno obrazloženje svoje odluke.

Nadležni organ iz stava 3 ovog člana je organ određen u skladu sa ovim zakonom.

Naknade za nadzor

Član 784

ESMA naplaćuje registre transakcija naknade u skladu sa ovim zakonom i delegiranim aktima donijetim na osnovu stava 2 ovog člana, a naknade moraju biti srazmjerne prometu konkretnog registra transakcija i u potpunosti pokrivati neophodne troškove ESMA-e koji se odnose na registraciju, priznavanje i nadzor registara transakcija, kao i refundaciju svih troškova koje nadležni organi mogu imati kao posljedicu delegiranja poslova u skladu sa članom 744 ovog zakona.

U dijelu u kojem se član 744 ovog zakona poziva na član 74 Regulative (EU) br. 648/2012, upućivanja na član 72 stav 3 te regulative smatraju se upućivanjima na stav 3 ovog člana.

Kada je registar transakcija već registrovan u skladu sa Regulativom (EU) br. 648/2012, naknade iz stava 1 ovog člana prilagođavaju se isključivo radi obuhvatanja dodatnih neophodnih troškova i izdataka koji se odnose na registraciju, priznavanje i nadzor registara transakcija u skladu sa ovim zakonom.

Transparentnost i dostupnost podataka koji se čuvaju u registru transakcija

Član 785

Registar transakcija je dužan da redovno i na lako dostupan način objavljuje zbirne pozicije po vrstama transakcija finansiranja hartija od vrijednosti koje su mu prijavljene.

Registar transakcija je dužan da prikuplja i održava podatke o transakcijama finansiranja hartija od vrijednosti i da obezbijedi da sljedeći subjekti imaju neposredan i direktan pristup tim podacima, kako bi mogli da izvršavaju svoje nadležnosti i mandate:

1) ESMA;
2) Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA);
3) Evropsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovne penzije (EIOPA);
4) Evropski odbor za sistemske rizike (ESRB);
5) nadležni organ koji vrši nadzor nad mjestima trgovanja na kojima se obavljaju prijavljene transakcije;
6) relevantni članovi Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB), uključujući Evropsku centralnu banku (ECB), u obavljanju njenih zadataka u okviru jedinstvenog nadzornog mehanizma u skladu sa Regulativom (EU) br. 1024/2013;
7) relevantni organi treće države u odnosu na koju je donijet sprovedbeni akt u skladu sa članom 754 stav 1 ovog zakona;
8) nadzorna tijela određena u skladu sa članom 4 Direktive 2004/25/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta;
9) relevantni organi Unije nadležni za tržišta kapitala i hartije od vrijednosti čije nadležnosti i mandati obuhvataju transakcije, tržišta, učesnike i imovinu koji potpadaju pod primjenu ovog zakona;
10) Agencija za saradnju energetskih regulatora osnovana Regulativom (EZ) br. 713/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta;
11) sanacioni organi određeni u skladu sa članom 3 Direktive 2014/59/EU Evropskog parlamenta i Savjeta;
12) Jedinstveni sanacioni odbor osnovan Regulativom (EU) br. 806/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta;
13) organi iz člana 751 ovog zakona;

14) sanacioni organi određeni u skladu sa članom 3 Regulative (EU) 2021/23 Evropskog parlamenta i Savjeta.

Transparentnost kolektivnih investicionih poduhvata u periodičnim izvještajima

Član 786

Društva za upravljanje UCITS fondovima, UCITS investicione kompanije i upravljači alternativnim investicionim fondovima (AIFM) dužni su da informišu investitore o upotrebi transakcija finansiranja hartija od vrijednosti (SFT) i total return swapova na sljedeći način:

1) društva za upravljanje UCITS ili UCITS investicione kompanije u polugodišnjim i godišnjim izvještajima predviđenim članom 68 Direktive 2009/65/EC;
2) AIFM u godišnjem izvještaju predviđenom članom 22 Direktive 2011/61/EU.

Informacije o transakcijama finansiranja hartija od vrijednosti i total return swapovima uključuju podatke predviđene u dijelu A Priloga Regulative br. 2015/2365/EU.

Transparentnost kolektivnih investicionih poduhvata u predugovornim dokumentima

Član 787

Prospekt UCITS fonda, predviđen članom 69 Direktive 2009/65/EC, i obavještenje koje AIFM dostavlja investitorima, predviđeno članom 23 st. 1 i 3 Direktive 2011/61/EU, moraju precizirati SFT i total return swapove koje društva za upravljanje UCITS ili UCITS investicione kompanije, odnosno AIFM, smiju koristiti i sadržati jasnu izjavu da se te transakcije i instrumenti koriste.

Prospekt i obavještenje iz stava 1 ovog člana moraju sadržati podatke predviđene u dijelu B Priloga Regulative br. 2015/2365/EU.

Ponovna upotreba finansijskih instrumenata primljenih u okviru kolateralnog aranžmana

Član 788

Svako pravo ugovornih strana na ponovnu upotrebu finansijskih instrumenata primljenih kao kolateral podloženo je najmanje oba sljedeća uslova:

1) da je ugovorna strana koja pruža kolateral uredno pismeno obaviještena od strane ugovorne strane koja prima kolateral o rizicima i posljedicama koje mogu nastati u jednom od sljedećih slučajeva:
   a) davanje pristanka na pravo korišćenja kolaterala obezbijeđenog u okviru aranžmana za sigurnosni kolateral u skladu sa članom 5 Direktive 2002/47/EC;
   b) zaključivanje aranžmana za prijenos prava vlasništva nad kolateralom;
2) da je ugovorna strana koja pruža kolateral prethodno izričito dala svoj pristanak, što je potvrđeno potpisom, pismeno ili na pravno ekvivalentan način, da pristaje na aranžman za sigurnosni kolateral koji omogućava pravo korišćenja u skladu sa članom 5 Direktive 2002/47/EC, ili je izričito pristala na pružanje kolaterala putem aranžmana za prijenos prava vlasništva.

U vezi sa tačkom 1 stav 1 ovog člana, ugovorna strana koja pruža kolateral mora biti pismeno obaviještena najmanje o rizicima i posljedicama koje mogu nastati u slučaju neispunjenja obaveza ugovorne strane koja prima kolateral.

Svaka upotreba prava ugovornih strana na ponovnu upotrebu podliježe najmanje oba sljedeća uslova:

1) ponovna upotreba se vrši u skladu sa uslovima navedenim u kolateralnom aranžmanu iz tačke 2 stav 1 ovog člana;
2) finansijski instrumenti primljeni u okviru kolateralnog aranžmana prenose se sa računa ugovorne strane koja pruža kolateral.

Izuzetak od tačke 2 stav 1 ovog člana je kada je ugovorna strana u kolateralnom aranžmanu osnovana u trećoj zemlji, a račun ugovorne strane koja pruža kolateral održava se i podliježe zakonima treće zemlje i u tom slučaju ponovna upotreba mora biti dokazana ili transferom sa računa ugovorne strane koja pruža kolateral ili drugim odgovarajućim sredstvima.

Imenovanje i ovlašćenja nadležnih organa

Član 789

Za potrebe ove Regulative, nadležni organi su sljedeći:

1) za finansijske ugovorne strane, nadležni organi ili nacionalni nadležni organi u smislu Regulativa (EU) br. 648/2012, (EU) br. 1024/2013 i (EU) br. 909/2014 i Direktiva 2003/41/EC, 2009/65/EC, 2011/61/EU, 2013/36/EU i 2014/65/EU, kao i nadzorni organi u smislu Direktive 2009/138/EC;
2) za nefinansijske ugovorne strane, nadležni organi imenovani u skladu sa članom 10 stavom (5) Regulative (EU) br. 648/2012;
3) za potrebe čl. 13 i 14 ove Regulative, a koji se odnose na društva za upravljanje UCITS fondovima i UCITS investicione kompanije, nadležni organi imenovani u skladu sa članom 97 Direktive 2009/65/EC;
4) za potrebe čl. 13 i 14 ove Regulative, a koji se odnose na upravljače alternativnim investicionim fondovima (AIFM), nadležni organi imenovani u skladu sa članom 44 Direktive 2011/61/EU.

Nadležni organi vrše ovlašćenja dodijeljena u propisima navedenim u stavu 1 ovog člana i nadziru poštovanje obaveza utvrđenih ovom Regulativom.

Nadležni organi iz tač. 3 i 4 stav 1 ovog člana prate društva za upravljanje UCITS, UCITS investicione kompanije i AIFM ustanovljene na njihovim teritorijama kako bi provjerili da li koriste transakcije finansiranja hartija od vrijednosti i total return swapove, osim ako nisu u skladu sa čl. 748 i 749 ovog zakona.

Saradnja između nadležnih organa

Član 790

Nadležni organi iz člana 751 ovog zakona i ESMA usko sarađuju i razmjenjuju informacije radi obavljanja svojih zadataka u skladu sa ovom Regulativom, naročito u cilju identifikovanja i otklanjanja povreda ove Regulative.

Nadležni organ može odbiti da postupi po zahtjevu za saradnju i razmjenu informacija iz stava 1 ovog člana samo u sljedećim izuzetnim okolnostima:

1) ukoliko su pred nadležnim organima države članice nadležne za organ koji prima zahtjev već pokrenuti sudski postupci u vezi sa istim radnjama i protiv istih lica;

2) ukoliko je za ista lica u istoj državi članici nadležnog organa koji prima zahtjev već donesena pravosnažna presuda.

U slučaju odbijanja, nadležni organ je dužan obavijestiti organ koji je podnio zahtjev i ESMA, dajući što detaljnije informacije.

Subjekti iz člana 747 stav 2 i relevantni članovi Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB) sarađuju u skladu sa uslovima iz ovog zakona, saradnja je povjerljiva i uslovljena opravdanim zahtjevom nadležnih organa, a vrši se isključivo radi omogućavanja tim organima da izvrše svoje nadležne funkcije.

Bez obzira na st. 1 do 4 ovog člana, članovi ESCB mogu odbiti da pruže informacije ako se transakcije odnose na njihove aktivnosti u okviru obavljanja funkcija monetarnih vlasti.

U slučaju odbijanja, relevantni član ESCB obavještava organ koji je podnio zahtjev o razlozima odbijanja.

Poslovna tajna

Član 791

Svaka povjerljiva informacija primljena, razmijenjena ili prenesena u skladu sa ovom Regulativom podliježe uslovima poslovne tajne utvrđenim u st. 2 i 3 ovog člana.

Obaveza poslovne tajne odnosi se na sva lica koja rade ili su radila za subjekte iz člana 747 stav 2 ovog zakona i nadležne organe iz člana 751 ovog zakona, za ESMA, EBA i EIOPA, kao i za revizore i stručnjake angažovane od strane nadležnih organa ili ESMA, EBA i EIOPA.

Nijedna povjerljiva informacija koju ta lica dobiju tokom obavljanja dužnosti ne smije se otkriti nijednom licu ili organu, osim u sažetom ili agregiranom obliku tako da nije moguće identifikovati pojedinačnu ugovornu stranu, registar transakcija ili drugo lice, bez prejudiciranja nacionalnog krivičnog ili poreskog prava ili odredbi ove Regulative.

Bez prejudiciranja nacionalnog krivičnog ili poreskog prava, nadležni organi, ESMA, EBA, EIOPAorgani ili fizička i pravna lica, osim nadležnih organa, koja dobiju povjerljive informacije u skladu sa ovom Regulativom, smiju ih koristiti isključivo u izvršavanju svojih dužnosti i funkcija, u slučaju nadležnih organa – u okviru ove Regulative, a u slučaju drugih tijela, fizičkih ili pravnih lica – za svrhe zbog kojih su im informacije dostavljene ili u okviru upravnih ili sudskih postupaka vezanih za izvršavanje tih funkcija.

Ako ESMA, EBA, EIOPA, nadležni organ ili drugo lice koje prenosi informacije da svoj pristanak, primalac može koristiti te informacije i u druge nekomercijalne svrhe.

St. 2 i 3 ovog člana ne sprječavaju ESMA, EBA, EIOPA, nadležne organe niti relevantne centralne banke da razmjenjuju ili prenose povjerljive informacije u skladu sa ovom Regulativom i drugim zakonima koji se odnose na investiciona društva, kreditne institucije, penzione fondove, posrednike u osiguranju i reosiguranju, osiguravajuća društva, regulisana tržišta ili organizatore tržišta, ili uz pristanak nadležnog organa ili drugog tijela ili lica koje je dostavilo informacije.

St. 2 i 3 ovog člana ne sprječavaju nadležne organe da razmjenjuju ili prenose povjerljive informacije u skladu sa nacionalnim pravom, koje nisu primili od nadležnog organa druge države članice.

Posredan pristup informacijama

Član 792

ESMA može zaključivati aranžmane o saradnji sa relevantnim vlastima trećih zemalja koje trebaju ispuniti svoje odgovornosti i mandate u pogledu međusobne razmjene informacija o SFT-ovima koje su dostupne ESMA-i od strane registara transakcija Unije u skladu sa članom 747 stav 2 ovog člana, kao i o podacima o SFT-ovima koje prikupljaju i održavaju vlasti trećih zemalja, pod uslovom da postoje garancije profesionalne tajne, uključujući i zaštitu poslovnih tajni koje vlasti dijele sa trećim stranama.

Prijava kršenja

Član 793

Nadležni organi uspostavljaju efikasne mehanizme za omogućavanje prijavljivanja stvarnih ili potencijalnih kršenja ovog zakona i drugim nadležnim organima.

Mehanizmi iz stava 1 ovog člana obuhvataju najmanje:

1) specifične procedure za prijem prijava povreda ovog zakona i njihovo praćenje, uključujući uspostavljanje sigurnih kanala komunikacije za takve prijave;
2) odgovarajuću zaštitu zaposlenih koji prijavljuju povrede čl. 739 i 750 ovog zakona, kao i zaštitu onih koji su optuženi za povredu, od odmazde, diskriminacije i drugih oblika nepravednog tretmana;
3) zaštitu ličnih podataka i lica koje je prijavilo i lica koja je navodno počinila povredu, uključujući očuvanje povjerljivosti njihovog identiteta tokom cijelog postupka, bez prejudiciranja obaveze otkrivanja informacija prema nacionalnom pravu u okviru istraga ili sudskih postupaka.

Strane u transakcijama dužne su da uspostave interne procedure kojima omogućavaju zaposlenima da prijavljuju povrede ovog zakona.

Razmjena informacija sa ESMA-om

Član 794

Nadležni organi dostavljaju ESMA-i godišnje agregirane i detaljne informacije o svim upravnim sankcijama i drugim upravnim mjerama koje su izrekli u skladu sa članom 757 ovog zakona.

ESMA objavljuje agregirane podatke u godišnjem izvještaju.

Ukoliko države članice uvode krivične sankcije za povrede propisa iz člana 757 ovog zakona njihovi nadležni organi godišnje dostavljaju ESMA-i anonimizovane i agregirane podatke o svim krivičnim istragama i sankcijama.

ESMA objavljuje podatke o krivičnim sankcijama u godišnjem izvještaju.

Ukoliko nadležni organ objavi sankciju javno, dužno je da istovremeno o tome obavijesti ESMA-u.

Objavljivanje odluka

Član 795

Uz poštovanje stava 4 ovog člana, države članice obezbjeđuju da nadležni organi objavljuju na svojim internetskim stranicama rješenja o izricanju sankcija ili drugih mjera u vezi sa povredama čl. 739 ili 750 ovog zakona odmah nakon što je lice kojem je rješenje upućeno obaviješteno o rješenju.

Objavljene informacije najmanje sadrže vrstu i prirodu povrede i identitet lica kojem je rješenje upućeno.

St. 1 i 2 ovog člana se ne odnose na rješenja koja su istražnog karaktera.

Nadležni organ na osnovu pojedinačne procjene, odlaže objavljivanje identiteta pravnog ili fizičkog lica ako bi to bilo neproporcionalno, ugrozilo tekuću istragu ili stabilnost finansijskih tržišta, i u tom slučaju:

1) odloži objavljivanje do prestanka razloga za odlaganje;
2) objavi odluku anonimno, u skladu sa nacionalnim pravom, osiguravajući zaštitu ličnih podataka i, ako je prikladno, odloži objavljivanje na razuman period dok razlozi za anonimno objavljivanje traju;
3) ne objavi odluku ako smatra da tač.1 i 2 ovog stava ne bi bili dovoljni za:
   a) očuvanje stabilnosti finansijskih tržišta; ili
   b) proporcionalnost objave u odnosu na manje teške mjere.

Ako je rješenje predmet tužbe pred nacionalnim sudskim, upravnim ili drugim organom, nadležni organi objavljuju na internet stranici informacije o tužbi i njenom ishodu.

Rješenja koja poništavaju predmetno rješenje takođe se objavljuju.

Nadležni organi obavještavaju ESMA-u o svim sankcijama i mjerama koje nisu objavljene u skladu sa stavom 3 tačka 2 ovog člana uključujući tužbe i njihove ishode.

Države članice osiguravaju da nadležna tijela dostave ESMA-i informacije i konačne presude o krivičnim sankcijama. ESMA vodi centralnu bazu podataka sankcija i mjera, koja je dostupna samo nadležnim tijelima i ažurira se na osnovu dostavljenih podataka.

Nadležni organi obezbjeđuju da objavljene odluke ostanu dostupne na internet stranici najmanje pet godina od objave.

Lični podaci u rješenju čuvaju se u skladu sa važećim zakonima o zaštiti podataka.

Pravo na tužbu

Član 796

Protiv rješenja Komisije žalba nije dozvoljena, ali se može podnijeti tužba Upravnom sudu.

Pravo na tužbu pred upravnim sudom postoji i u slučaju kada Komisija ne donese odluku po zahtjevu za odobrenje koji sadrži sve propisane informacije i dokumentaciju u roku od šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva.

Sankcije i druge mjere u vezi sa čl. 748 i 749 ovog zakona

Član 797

Sankcije i druge mjere utvrđene u skladu sa Direktivama 2009/65/EC i 2011/61/EU primjenjuju se na povrede čl. 748 i 749 ovog zakona.

XL. OGRANIČENJA POZICIJA U ROBNIM DERIVATIMA I KONTROLA NAD UPRAVLJANJEM POZICIJAMA U ROBNIM DERIVATIMA I DERIVATIMA NA EMISIJSKE JEDINICE I IZVJEŠTAVANJE

Ograničenja pozicija u robnim derivatima i ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima

Član 798

Komisija utvrđuje ograničenja pozicija u pogledu iznosa netopozicije koju lice može da ima u svakom trenutku u poljoprivrednim robnim derivatima i ključnim ili značajnim robnim derivatima kojima se trguje na mjestima trgovanja i u ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima i obezbjeđuje njihovu primjenu.

Ograničenja pozicija iz stava 1 ovog člana Komisija utvrđuje na osnovu metodologije za obračun koju svojim regulatornim tehničkim standardima utvrđuje Evropska komisija za ključne ili značajne robne derivate i poljoprivredne robne derivate kojima se trguje na mjestima trgovanja u Crnoj Gori, što uključuje i ekonomski jednakovrijedne OTC ugovore.

Pozicija iz stava 1 ovog člana određuje se na osnovu svih pozicija koje lice drži i onih koje se drže u ime te osobe na razini grupe.

Komisija utvrđuje ograničenja pozicija iz stava 1 ovog člana radi:

1) sprječavanja zlouptrebe tržišta;
2) podsticanja urednog formiranja cijena i uslova namire, što uključuje sprječavanje zauzimanja pozicija koje mogu dovesti do poremećaja na tržištu i obezbjeđujući konvergenciju između cijena derivata u mjesecu isporuke i cijena osnovne robe na promptnom tržištu, ne dovodeći u pitanje utvrđivanje cijena na tržištu osnovne robe.

Robni derivati smatraju se ključnim ili značajnim ako zbirj svih netopozicija imaoca krajnjih pozicija čini veličinu njihove otvorene pozicije i iznosi najmanje 300.000 jedinica u prosjeku tokom perioda od jedne godine.

Ograničenja pozicija iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na:

1) pozicije koje drži nefinansijski subjekt ili koji se drže u ime nefinansijskog subjekta i koje su objektivno mjerljive kao one kojima se smanjuju rizici koji su neposredno povezani s poslovnom aktivnosti tog nefinansijskog subjekta;
2) pozicije koje drži finansijski subjekt ili koje se drže u ime finansijskog subjekta koji je dio pretežno komercijalne grupe i djeluje u ime nefinansijskog subjekta pretežno komercijalne grupe, ako su te pozicije objektivno mjerljive kao one kojima se smanjuju rizici neposredno povezani s poslovnom aktivnosti tog nefinansijskog subjekta;
3) pozicije koje drže finansijske i nefinansijske druge ugovorne strane i koje su objektivno mjerljive kao posljedica transakcija sklopljenih radi ispunjenja obaveza osiguravanja likvidnosti na mjestu trgovanja, kada u skladu s delegiranim aktom Evropske komisije takvu obavezu zahtijeva Komisija ili mjesto trgovanja;
4) sve ostale hartije od vrijednosti iz člana 69 ovog zakona koji se odnose na robu ili osnovni instrument iz člana 69 ovog zakona.

Ako dođe do značajne promjene na tržištu, uključujući značajnu promjenu u raspoloživoj snabdjevenosti ili u otvorenoj poziciji, Komisija će revidirati već utvrđena ograničenja pozicija iz stava 2 ovog člana, na osnovu raspoložive snabdijevenosti ili otvorene pozicije, i ponovo utvrditi ograničenja pozicija u skladu sa metodologijom koju regulatornim tehničkim standardima utvrđuje Evropska komisija.

Ograničenja pozicija u robnim derivatima i ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima utvrđenim od strane Komisije ili nadležnog organa druge države članice

Član 799

Lice ne smije da ima poziciju koja je veća od ograničenja utvrđenog za taj robni derivat, pri čemu:

1) ograničenja pozicija koje je utvrdila Komisija, primjenjuje se na lice nezavisno od države sjedišta ili prebivališta lica koje je zauzelo poziciju u toj robnom derivatu ili ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima nezavisno od mjesta trgovanja
2) lica sa sjedištem ili prebivalištem u Crnoj Gori koje trguju ključnim ili značajnim robnim derivatima ili poljoprivrednim robnim derivatima uvrštenim na mjesta trgovanja za koja su nadležni organi druge države članice i ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima, ne smiju imati poziciju koja je veća od ograničenja utvrđenog od strane tog nadležnog organa.

Utvrđivanje ograničenja pozicija kada je Komisija centralni nadležni organ

Član 800

Kada se poljoprivrednim robnim derivatima s istom osnovnom robom i istim obilježjima, osim na mjestima trgovanja u Crnoj Gori, trguje u značajnim volumenima i na mjestima trgovanja u drugim jurisdikcijama, ili ako se ključnim ili značajnim robnim derivatima s istom osnovnom robom i istim obilježjima trguje na mjestima trgovanja u više od jedne jurisdikcije, a Komisija je nadležni organ mjesta trgovanja gdje se odvija najveći promet (centralni nadležni organ), Komisija utvrđuje jedinstveno ograničenje pozicija koje se primjenjuje na sva trgovanja tim derivatima.

Prije utvrđivanja ograničenja pozicija iz stava 1 ovog člana, kao i pri svakoj njegovoj izmjeni, Komisija će se savjetovati s nadležnim organima drugih mjesta trgovanja na kojima u značajnim volumenima trguje tim poljoprivrednim robnim derivatima ili na kojima se trguje tim ključnim ili značajnim robnim derivatima o jedinstvenom ograničenju pozicija koje se treba primijeniti i svakoj izmjeni tog jedinstvenog ograničenja pozicija.

Kada se nadležni organ drugih mjesta trgovanja ne slaže s ograničenjem utvrđenim u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, o tome će pisanim putem navesti potpune i detaljne razloge zašto smatraju da zahtjevi iz ovog zakona nisu ispunjeni i o tome će obavijestiti Komisiju.

Komisija u skladu s ovlašćenjima iz člana 19 Regulative (EU) br. 1095/2010 donosi odluke o sporu koji proizlazi iz neslaganja dva nadležna organa.

Utvrđivanje ograničenja pozicija kada Komisija nije centralni nadležni organ

Član 801

Kada se poljoprivrednim robnim derivatima ili na kojima se trguje tim ključnim ili značajnim robnim derivatima, osim na mjestima trgovanja u Crnoj Gori, trguje u značajnim volumenima i na mjestima trgovanja u drugim jurisdikcijama, a nadležni organ druge države članice ujedno je i centralni nadležni organ, Komisija učestvuje, zajedno sa centralnim nadležnim organom i nadležnim organima ostalih država članica, u savjetovanju o utvrđivanju jedinstvenog ograničenja pozicija za te poljoprivredne robne derivate ili ključne ili značajne robne derivate, kao i o svakoj izmjeni tog ograničenja pozicija.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, ako se Komisija ne slaže s:

1) ograničenjem pozicija koje utvrdi centralni nadležni organ
2) ograničenjem pozicija koje namjerava utvrditi centralni nadležni organ ili

3) odlukom centralnog nadležnog organa kojom se ne namjerava utvrditi ograničenje pozicija pisanim putem će o tome obavijestiti ESMA-u i navesti potpune i detaljne razloge zašto smatra da zahtjevi iz ovog zakona nisu ispunjeni.

ESMA rješava spor iz stava 2 ovog člana u skladu s ovlašćenjem iz člana 19 Regulative (EU) br. 1095/2010.

Sporazumi o saradnji s nadležnim organima drugih država članica kod trgovanja robnim derivatima

Član 802

Kada je Komisija nadležni organ mjesta trgovanja na kojem se trguje poljoprivrednim robnim derivatima s istom osnovnom robom i istim obilježjima u značajnom volumenu ili ključnim ili značajnim robnim derivatima s istom osnovnom robom i istim obilježjima kojom se trguje i na mjestima trgovanja drugih država članica, zaključuje ugovor o saradnji s organima nadležnim za ta mjesta trgovanja.

Kada je Komisija nadležni organ lica koje ima poziciju u derivatima iz stava 1 ovog člana kojom se trguje na mjestima trgovanja u drugim državama članicama, zaključuje ugovor o saradnji s organom nadležnim za to mjesto trgovanja.

Kada je Komisija nadležni organ mjesta trgovanja na kojem se trguje derivatima iz stava 1 ovog člana, a u tom derivatu poziciju ima lice za koju je nadležni organ druge države članice, zaključuje ugovor o saradnji s nadležnim organima druge države članice.

Ugovori iz ovog člana zaključuju se radi razmjene informacija odnosno omogućavanja praćenja i sprovođenja jedinstvenog ograničenja pozicija.

Kontrola ograničenja pozicija u robnim derivatima i derivatima na emisijske jedinice i izvještavanje i obaveze lica koje upravljaju mjestom trgovanja u vezi s kontrolom ograničenja pozicija

Član 803

Investiciono društvo, kreditna institucija ili organizator tržišta koji upravlja mjestom trgovanja u Crnoj Gori na kojem se trguje robnim derivatima ili derivatima na emisijske jedinice, dužan je da uspostavi kontrolne mehanizme u vezi s upravljanjem pozicijama u tim robnim derivatima ili derivatima na emisijske jedinice.

Kontrolni mehanizmi iz stava 1 ovog člana moraju da obezbijede da investiciono društvo, kreditna institucija ili organizator tržišta može da:

1) prati otvorene pozicije lica;
2) ostvari pristup informacijama, uključujući svu relevantnu dokumentaciju, svih lica u vezi s:
   a) veličinom i namjenom zauzete pozicije ili izloženosti;
   b) vlasnicima derivata i vlasnicima osnovnog instrumenta;
   c) bilo kakvim sporazumima o usaglašenom djelovanju; i
   d) bilo kakvom povezanom imovinom i obavezama na tržištu osnovnog instrumenta, uključujući, prema potrebi, pozicije koje se putem članova i učesnika drže u derivatima na emisijske jedinice ili u robnim derivatima s istom osnovnom robom i istim obilježjima na drugim mjestima trgovanja i u ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima.

3) zahtijeva da lice privremeno ili trajno ukine ili smanji poziciju i da ako lice ne postupi u skladu s tim zahtjevom, jednostrano preduzme mjere radi obezbjeđenja ukidanja ili smanjenja pozicija i

4) zahtijeva da lice privremeno omogući likvidnost na tržištu po dogovorenoj cijeni i volumenu, a s izričitom svrhom ublažavanja posljedica velike ili dominantne pozicije.

Kontrolni mehanizmi iz stava 1 ovog člana moraju uzeti u obzir vrstu i sastav učesnika na tržištu, način na koji koriste ugovore uvrštene za trgovanje i moraju:

1) biti jasni

2) biti nediskriminišući i

3) navesti kako se primjenjuju na lica.

Investiciono društvo, kreditna institucija ili organizator tržišta iz stava 1 ovog člana dužan je da obavijesti Komisiju o detaljima uspostavljenih kontrolnih mehanizama u vezi s upravljanjem pozicijama, kao i o svim izmjenama istih, najkasnije u roku od 30 dana prije uspostavljanja ili izmjene istih.

Ako iz informacija dostavljenih u skladu sa stavom 4 ovog člana Komisija ocijeni da kontrolni mehanizmi ne ispunjavaju svrhu propisanu stavom 2 ovog člana ili da je ne ispunjavaju na primjeren način, ovlašćena je da rješenjem naloži investicionom društvu, kreditnoj instituciji ili organizatoru tržišta iz stava 1 ovog člana uspostavljanje primjerenih kontrolnih mehanizama.

O informacijama koje primi u skladu sa stavom 4 ovog člana, Komisija će obavijestiti ESMA-u.

Za potrebe obezbjeđenja primjene sprovođenja obaveze iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo, kreditna institucija ili organizator tržišta iz stava 1 ovog člana ovlašćen je da preduzme radnje potrebne za sprovođenje zahtjeva iz stava 2 ovog člana.

Investiciono društvo, kreditna institucija ili organizator tržišta iz stava 1 ovog člana može svojim pravilima propisati odgovarajuće obaveze potrebne za sprovođenje zahtjeva iz stava 2 ovog člana, a koje se primjenjuju na njihove članove ili učesnike.

O svim nepravilnostima i nezakonitostima koje utvrdi primjenom kontrolnih mehanizama iz stava 2 ovog člana, kao i o naknadnim aktivnostima prema licima, investiciono društvo, kreditna institucija ili mjesto trgovanja iz stava 1 ovog člana dužno jeda bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Obaveze lica koje upravlja mjestom trgovanja u vezi s izvještavanjem o pozicijama

Član 804

Investiciono društvo, kreditna institucija ili organizator tržišta koji upravlja mjestom trgovanja u Crnoj Gori na kojem se trguje robnim derivatima ili emisijskim jedinicama i derivatima na emisijske derivate dužan je da:

1) za mjesta trgovanja na kojima se trguje opcijama javno objavi dvije sedmice izvještaja, od kojih su u jednom isključene opcije, sa zbirnim pozicijama različitih kategorija lica za različite robne derivate ili derivate na emisijske jedinice kojima se trguje na njihovom mjestu trgovanja, određujući broj dugih i kratkih pozicija po takvim kategorijama, promjene u pozicijama od prethodnog izvještaja, procenat ukupnih otvorenih pozicija prema svakoj kategoriji i broj lica koje drže poziciju u svakoj kategoriji iz stava 4 ovog zakona;

2) za mjesta trgovanja na kojima se ne trguje opcijama, javno objavi sedmični izvještaj o elementima iz tačke 1 ovog stave;

3) dostavi Komisiji potpunu specifikaciju pozicija po svakom pojedinom licu, uključujući članove i njihove klijente, na tom mjestu trgovanja, na dnevnoj nivou ili češće ako to Komisija zatraži.

Investiciono društvo, kreditna institucije ili organizator tržišta iz stava 1 ovog člana dužan je izvještaje iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana dostavi Komisiji i ESMA-i.

Obaveza objave izvještaja iz stava 1 tačka 1 ovog člana, kao i dostavljanja izvještaja iz stava 2 ovog člana postoji samo ako su i broj lica i njihove otvorene pozicije veće od minimalno propisanih pragova koji su određeni poglavljem V. Delegirane Regulative (EU) br. 2017/565.

Za potrebe izvještaja iz stava 1 tačka 1 ovog člana, investiciono društvo, kreditna institucija ili organizator tržišta koji upravlja mjestom trgovanja dužan je da kategorizuje lica u skladu s njihovom redovnom djelatnošću, uzimajući pritom u obzir sva odobrenja za rad, kao:

1) investiciono društvo ili kreditnu instituciju;
2) investicioni fond, bilo kao UCITS ili AIF;
3) drugu finansijsku instituciju, koje uključuje društva za osiguranje i društva za reosiguranje i zatvorene dobrovoljne penzione fondove;
4) privredno društvo ili
5) u slučaju emisijskih jedinica i derivata na emisijske jedinice, operatera koji se dužan uskladiti s odredbama zakona kojim se uređuje zaštita prirode.

Izvještaj iz tačke 1 stav 1 ovog člana mora razlikovati:

1) pozicije identifikovane kao pozicije koje na objektivno mjerljiv način smanjuju rizike koji se odnose na poslovnu aktivnost i
2) ostale pozicije.

Izvještavanje o pozicijama ne primjenjuju se na sve ostale hartije od vrijednosti iz člana 3 ovog zakona koji se odnose na robu ili osnovni instrument iz člana 3 tačka 4 ovog zakona.

U slučaju derivata na emisijske jedinice, izvještaj iz stava 1 tačka 1 ovog člana ne podrazumijeva usklađenost s odredbama zakona kojim se uređuje zaštita prirode.

Obaveze članova/klijenata mjesta trgovanja

Član 805

Članovi uređenih tržišta i MTP-a i klijenti OTP-a na kojima se trguje robnim derivatima dužni su da obavještavaju investiciona društva, kreditne institucije ili organizatore tržišta tih mjesta trgovanja o detaljima sopstvenih pozicija koje drže putem ugovora kojima se trguje na tom mjestu trgovanja, dnevno ili češće.

Obaveza izvještavanja iz stava 1 ovog člana odnosi se i na pozicije njihovih klijenata, kao i klijenata tih klijenata, dok se ne utvrdi konačni imalac pozicije.

Obaveze investicionih društava i kreditnih institucija u vezi s izvještavanjem o pozicijama

Član 806

Investiciono društvo ili kreditna institucija koja trguje robnim derivatima ili emisijskim jedinicama i derivatima na emisijske jedinice izvan mjesta trgovanja dužna je, u skladu s tehničkim standardima Evropske komisije, najmanje jednom dnevno dostaviti potpunu specifikaciju pozicija u odnosu na jednakovrijedne OTC ugovore i, po potrebi, robne derivate ili emisijske jedinice ili njihove derivate kojima se trguje na

mjestu trgovanja centralnim nadležnom organu određenom u skladu s čl. 370 i 371 ovog zakona ili, ako centralni nadležni organ ne postoji:

1) Komisiji, kada je ona nadležni organ mjesta trgovanja na kojem se trguje tim robnim derivatima ili emisijskim derivatima i derivatima na emisijske jedinice;
2) drugom nadležnom organu, kada je ono nadležni organ mjesta trgovanja na kojem se trguje tim robnim derivatima ili emisijskim derivatima i derivatima na emisijske jedinice.

Obaveza izvještavanja iz stava 1 ovog člana odnosi se i na pozicije njihovih klijenata, kao i klijenata tih klijenata dok se ne utvrdi konačni imalac pozicije, a u skladu s članom 26 Regulative (EU) br. 600/2014 i, kada je primjenjivo, članom 8 Regulative (EU) br. 1227/2011.

Nadzor nad pridržavanjem ograničenja pozicija u robnim derivatima

Član 807

Nadzor nad primjenom i sprovođenjem ove glave zakona i povezanih relevantnih propisa Komisija obavlja na način i u skladu s odredbama ovog zakona i ovoga poglavlja, kada je primjenjivo.

Nadzor nad pridržavanjem ograničenja pozicija u robnim derivatima Komisija sprovodi nad:

1) svakim licem nezavisno od države sjedišta ili prebivališta lica koje je zauzela poziciju u robnom derivatu ili ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima za koje je Komisija utvrdila ograničenje pozicija i
2) svakim licem sa sjedištem ili prebivalištem u Crnoj Gori koje trguju robnim derivatima uvrštenim na mjesta trgovanja za koja su nadležni organ druge države članice i ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima.

Komisija može zahtijevati od bilo kojeg lica dostavljanje informacija o veličini i namjeni pozicije ili izloženosti koja proizlazi iz sklopljenog ugovora o robnom derivatu ili ekonomski jednakovrijednog OTC ugovora i imovine ili obaveze u vezi s tržištem osnovnog instrumenta, a koji se odnosi na ograničenje u pozicijama koje je utvrdila Komisija ili nadležni organ druge države članice.

Obaveza dostavljanja informacija iz stava 3 ovog člana odnosi se i na investiciono društvo ili kreditnu instituciju putem koje lice trguje robnim derivatima ili ekonomski jednakovrijednim OTC ugovorima, kao i na investiciono društvo, kreditnu instituciju ili tržišnog operatera koji upravlja mjestom trgovanja u Crnoj Gori na kojem se trguje robnim derivatima.

Ako utvrdi kršenje odredbi ove glave odnosno ako utvrdi da lice ne postupa u skladu s članom 369 ovog zakona, Komisija može da rješenjem izrekne sljedeće nadzorne mjere koje moraju biti efikasne i srazmjerne i to da:

1) ograniči mogućnost bilo kojem licu da zauzme poziciju u ugovoru u robnom derivatu;
2) ograniči veličinu netopozicije koju bilo koja lice može držati u robnom derivatu;
3) zahtijeva od bilo kojeg lica da preduzme korake za smanjenje veličine pozicije ili izloženosti.

Nadzorne mjere iz stava 5 ovog člana Komisija može primijeniti i u slučaju kada bi takvo ograničenje ili smanjenje išlo ispod ograničenja pozicija utvrđenog od strane Komisije u skladu s članom 759 ovog zakona ili od strane drugog nadležnog organa.

Odredba stava 5 ovog člana primjenjuje se na lice nezavisno od države sjedišta ili prebivališta iste, a koja je zauzela poziciju u tom robnom derivatu ili ekonomski

jednakovrijednim OTC ugovorima za koje je ograničenje pozicija utvrdila Komisija ili nadležni organ druge države članice.

Ako je to primjenjivo, rješenjem kojim se izriču nadzorne mjere iz stava 5 ovog člana, Komisija određuje i rok za preduzimanje istih mjera odnosno trajanje istih te, ako je primjenjivo, uslove pod kojima mjera prestaje.

Izrečene mjere propisane stavom 5 ovog člana Komisija može javno da objavi u skladu sa ovim zakonom.

Derivati i primjena izuzeća

Član 808

Pojedini pojmovi u smislu ovoga poglavlja Zakona imaju sljedeće značenje:

1) FC je finansijska druga ugovorna strana kako je definisano u članu 2 tačka 8 Regulative (EU) br.648/2012;
2) NFC je nefinansijska druga ugovorna strana kako je definisano u članu 2 tačka 9 Regulative (EU)br. 648/2012;
3) OTC derivati ili ugovori o OTC derivatima je ugovor o derivatima koji se ne izvršava na regulisanom tržištu, kako je definisano u članu 2 tačka 7 Regulative (EU) br. 648/2012;
4) prag poravnanja je iznos određen na način iz člana 10 stav 4 Regulative (EU) br. 648/2012;
5) unutargrupna transakcija je transakcija kako je definisano u članu 2 tačka 3 Regulative (EU) br. 648/2012.

Nadzor nad usklađenosti s odredbama Regulative (EU) br. 648/2012

Član 809

Komisija je imenovana nadležnim organum za nadzor nad primjenom odredbi Regulative (EU) br. 648/2012 za sve subjekte koji imaju poslovno sjedište u Crnoj Gori, a na koje se primjenjuju odredbe Regulative (EU) br. 648/2012, osim kreditnih institucija, za čiji je nadzor imenovan nadležni organ za nadzor kreditnih institucija u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija.

Za potrebe osiguranja efikasnog nadzora nad primjenom Regulative (EU) br. 648/2012 FC-i koji prelaze prag poravnanja i NFC-i koji prelaze prag poravnanja obavezni su godišnje da sastavljaju i Komisiji dostavljaju izvještaj o usklađenosti s odredbama Regulative (EU) br. 648/2012.

U izvještaju iz stava 2 ovog člana mora se navesti raspolažu li FC i NFC iz stava 2 ovog člana prikladnim sistemima koji osiguravaju usklađenost sa zahtjevima iz:

1) člana 4 st. 1 do 3, podstava 2 Regulative (EU) br. 648/2012 (obaveza poravnanja i izuzeće za unutargrupne transakcije)
2) člana 9 st. 1 do 4 Regulative (EU) br. 648/2012 (obaveza izvještavanja trgovinskim repozitorijima)
3) člana 10 st. 1 do 3 Regulative (EU) br. 648/2012 (obavještavanje o prelasku i padu ispod praga poravnanja – primjenjivo samo na NFC)
4) člana 11 st. 1 do 10, stava 11 podstava 1 i stava 12 Regulative (EU) br. 648/2012 (primjena tehnika smanjenja rizika),
5) kao i da li su ti FC i NFC ispunjavali obaveze iz navedenih odredbi Regulative (EU) br. 648/2012 u periodu koji je obuhvaćen izvještajem.

Izvještaj iz stava 2 ovog člana sadrži najmanje:

1) podatak o tome je li subjekt iz stava 2 ovog člana, koji je NFC, za potrebe primjene obaveze poravnanja iz člana 4 Regulative (EU) br. 648/2012 i izračuna praga poravnanja ispravno klasificirao unutargrupne transakcije i transakcije koje objektivno mjerljivo smanjuju rizike koji se neposredno odnose na komercijalnu aktivnost ili aktivnost financiranja poslovanja te NFC ili njene grupe, te posljedično, je li se subjekt ispravno klasificirao kao NFC ispod ili iznad praga poravnanja
2) izjavu o usklađenosti subjekta odnosno popis utvrđenih neusklađenosti.

Izvještaj iz stava 2 ovog člana sadrži najmanje:

1) podatak o tome da li je subjekt iz stava 2 ovog člana, koji je NFC, za potrebe primjene obaveze poravnanja iz člana 4 Regulative (EU) br. 648/2012 i izračunavanja praga poravnanja pravilno klasifikovao unutargrupne transakcije i transakcije koje objektivno mjerljivo smanjujurizike koji se neposredno odnose na komercijalnu aktivnost ili aktivnost finansiranja poslovanja tog NFC-a ili njegove grupe, kao i da li se, shodno tome, subjekt pravilno klasifikovao kao NFC ispod ili iznad praga poravnanja;
2) izjavu o usklađenosti subjekta, odnosno spisak utvrđenih neusklađenosti.

Izvještaj iz stava 2 ovog člana potpisuju:

1) najmanje dva člana uprave ili dva direktora subjekta, pri čemu je obavezan potpis člana uprave ili direktora subjekta nadležnog za oblast usklađenosti, ako je primjenjivo;
2) u slučaju jednočlane uprave, član uprave, odnosno direktor subjekta;
3) kada Komisija, u skladu sa članom 380 ovog zakona, naloži da izvještaj sačini ili potvrdi revizorsko društvo, profesionalni računovođa ili nezavisni procjenivač, izvještaj potpisuju i ta lica.

Komisija pravilima bliže propisuje sadržaj, format, način i rokove dostavljanja izvještaja iz stava 2 ovog člana.

Ovlašćenja Komisije

Član 810

Radi obezbjeđivanja efikasnog nadzora nad NFC-ima iz člana 770 stav 2 ovog zakona, Komisija je ovlašćena da:

1) tim subjektima naloži da imenuju revizorsko društvo, profesionalnog računovođu ili nezavisnog procjenivača radi izrade ili potvrđivanja izvještaja iz člana 387 stav 2 ovog zakona;
2) odredi rok u kojem revizorsko društvo, profesionalni računovođa ili nezavisni procjenivač mora izraditi izvještaj iz člana 387 stav 2 ovog zakona ili izvršiti objektivnu procjenu da li je izvještaj izrađen u skladu sa Regulativom (EU) br. 648/2012, ovim zakonom i pravilnikom iz člana 387 stav 8 ovog zakona.

Izvještaj, odnosno procjena iz stava 1 ovog člana, dostavlja se upravi i nadzornom odboru NFC-a, ako NFC ima nadzorni odbor.

Prije dostavljanja izvještaja nadzornom odboru, upravi se mora omogućiti da se o izvještaju izjasni.

Izvještaj, odnosno procjena daje se u pisanom obliku.

Ako revizorsko društvo, profesionalni računovođa ili nezavisni procjenivač saznaju za materijalno značajna i teška kršenja obaveza iz člana 770 stav 3 ovog zakona, dužni su da o tome pisanim putem i bez odlaganja obavijeste Komisiju.

NFC iz stava 1 ovog člana dužan je da, u roku od deset dana od dana predočavanja izvještaja, dostavi izvještaj Komisiji.

Ako revizorsko društvo, profesionalni računovođa ili nezavisni procjenivač utvrde da je uprava NFC-a propustila da ispuni obavezu dostavljanja izvještaja Komisiji, dužni su da o tome pisanim putem i bez odlaganja obavijeste Komisiju.

Ako Komisija utvrdi da revizor nije ispunio obavezu obavještavanja, Komisija o povredi dužnosti revizora pisanim putem obavještava nadležnu revizorsku komoru.

Komisija može od NFC-a, revizorskog društva, profesionalnog računovođe ili nezavisnog procjenivača da zahtijeva dodatne informacije u vezi sa dostavljenim izvještajem ili izvršenom procjenom.

Dostavljanje informacija Komisiji u skladu sa st. 1 do 4 ovog člana ne predstavlja povredu obaveze čuvanja povjerljivih podataka propisane zakonom kojim se uređuje revizija, pravilima struke ili ugovorom.

Ako Komisija utvrdi da izvještaj nije izrađen ili procjena nije data u skladu sa Regulativom (EU) br. 648/2012, ovim zakonom, podzakonskim aktima donijetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje revizija ili pravilima revizorske struke, ili ako utvrdi da izvještaj ili procjena nijesu zasnovani na istinitim i objektivnim činjenicama, Komisija može da:

1) zahtijeva da se izvještaj ili procjena isprave ili dopune ili
2) odbije izvještaj ili procjenu i naloži NFC-u da, o svom trošku, imenuje novo revizorsko društvo, profesionalnog računovođu ili nezavisnog procjenivača.

Uslovi koje moraju ispunjavati profesionalni računovođe i nezavisni procjenivači

Član 811

Kada NFC, radi primjene člana 771 ovog zakona, imenuje profesionalnog računovođu ili nezavisnog procjenivača, dužan je da obezbijedi da ta lica:

1) raspolažu odgovarajućim znanjem i iskustvom u oblasti derivata i primjene računovodstva zaštite, kao i dovoljnim znanjem o subjektu procjene radi izrade izvještaja iz člana 770 stav 2 ovog zakona;
2) nemaju stvarne ili potencijalne sukobe interesa u vezi sa oblastima koje su predmet izvještaja ili procjene, uključujući sukobe interesa koji bi mogli dovesti u pitanje kvalitet ili pouzdanost ranije pruženih usluga, o čemu je NFC dužan da Komisiji dostavi odgovarajuću potvrdu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kada profesionalni računovođa izvještaj ili procjenu iz člana 770 stav 2 ovog zakona izrađuje u okviru godišnje revizije finansijskih izvještaja, NFC nije dužan da Komisiji dostavi potvrdu iz stava 1 ovog člana.

Praćenje dozvoljenosti primjene izuzeća

Član 812

Radi efikasnog nadzora nad primjenom izuzeća iz člana 69 stav 1 tačka 10 ovog zakona, NFC-i koji prelaze prag poravnanja za robne derivate dužni su da, na godišnjem nivou i na zahtjev Komisije, sastave i dostave izvještaj o sprovođenju testova pomoćnih aktivnosti, u skladu sa Delegiranom Regulativom (EU) 2021/1833.

U smislu stava 1 ovog člana, pojam robni derivati obuhvata emisijske jedinice i derivate na emisijske jedinice.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

1) rezultate testova pomoćnih aktivnosti primijenjenih radi procjene da li se radi o pomoćnoj aktivnosti uz redovnu djelatnost;

2) podatke o prometu i obimu transakcija u periodu obuhvaćenom izvještajem, kao i podatke o izuzetim transakcijama;
3) opis načina na koji su iz proračuna isključene izuzete transakcije, pojedinačno i na nivou grupe;
4) izjavu da je NFC, pojedinačno i na nivou grupe, pravilno primijenio relevantne odredbe Regulative (EU) br. 648/2012, Delegirane Regulative (EU) br. 149/2013 i Delegirane Regulative (EU) 2021/1833 radi klasifikacije izuzetih transakcija.

Na izvještaj i subjekte iz stava 1 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe člana 770 st. 7 i 8 i čl. 771 i 772 ovog zakona.

XLI. OPŠTE ODREDBE KOD UTVRĐIVANJA PREKRŠAJA

Član 813

Pojedini pojmovi, u smislu ovog dijela Zakona, imaju sljedeće značenje:

1) godišnji finansijski izvještaji su godišnji finansijski izvještaji koje pravni subjekt sastavlja i objavljuje u skladu sa nacionalnim propisom kojim se uređuje računovodstvo preduzetnika i primjena standarda finansijskog izvještavanja, koje je odobrilo upravljačko tijelo pravnog subjekta, za godinu u kojoj je pravni subjekt počinio prekršaj, a ako oni nisu dostupni u trenutku izricanja novčane kazne, posljednji godišnji finansijski izvještaji koje je odobrilo upravljačko tijelo pravnog subjekta za godinu koja je prethodila toj godini;
2) ukupni prihod je ukupni godišnji prihod koji je pravni subjekt ostvario od obavljanja svih privrednih djelatnosti utvrđen na osnovu godišnjih finansijskih izvještaja koje je odobrilo upravljačko tijelo pravnog subjekta, uključujući brutoprihod koji se sastoji od kamatnih i srodnih prihoda, prihoda od akcija i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim i fiksnim prihodom i prihoda od naknada i provizija.

Ako je počinilac prekršaja, u smislu zakona kojim se uređuje računovodstvo preduzetnika i primjena standarda finansijskog izvještavanja, matično društvo ili zavisno društvo matičnog društva koje ima obavezu izrade konsolidovanih finansijskih izvještaja, ukupni prihod iz stava 1 tačke 2 ovog člana određuje se na osnovu konsolidovanih finansijskih izvještaja koje je odobrilo upravljačko tijelo krajnjeg matičnog društva.

Ako godišnji finansijski izvještaji za godinu u kojoj je počinjen prekršaj nisu dostupni u trenutku izricanja novčane kazne, za osnovicu izračuna visine kazne za prekršaje iz ovog dijela primijenit će se posljednji godišnji finansijski izvještaji koji su prethodili toj godini.

Kod odlučivanja o podnošenju optužnih predloga za prekršaje iz ovog dijela Komisija kao ovlašćeni tužilac obavezna je u obzir uzeti sve relevantne okolnosti, uključujući gdje je to primjereno:

1) ozbiljnost i trajanje kršenja
2) nivo odgovornosti fizičkog ili pravnog lica odgovornog za kršenje
3) finansijsku snagu odgovornog fizičkog ili pravnog lica, posebno izraženu kao ukupni prihod odgovornog pravnog lica ili godišnji dohodak i netoimovinu odgovornog fizičkog lica
4) značaj ostvarene dobiti ili spriječenog gubitka odgovornog fizičkog lica ili pravnog lica, u mjeri u kojoj je to moguće utvrditi

5) gubitke za treće strane prouzrokovane kršenjem, u mjeri u kojoj je to moguće utvrditi
6) nivo saradnje odgovornog fizičkog ili pravnog lica s Agencijom i ostalim nadležnim tijelima, ne dovodeći pritom u pitanje potrebu da se osigura povrat ostvarene dobiti ili izbjegnutog gubitka tog lica
7) prethodna kršenja odgovornog fizičkog ili pravnog lica,
8) potencijalni sistemski uticaj kršenja.

Objava izrečenih prekršajnih sankcija

Član 814

Komisija će bez nepotrebnog odlaganja, a nakon što je osoba kojoj se izriče prekršajna sankcija obaviještena o takvoj odluci, na svojim internet stranicama javno objaviti podatke o svakoj prekršajnoj sankciji izrečenoj zbog počinjenja prekršaja na osnovu odredbi dijela drugoga, dijela trećega glave I, dijela četvrtoga i dijela petoga ovog Zakona ili zbog počinjenja prekršaja kršenjem obaveza objavljivanja javnosti vezanih uz pojedinog izdavaoca, uključujući i:

1) nepravosnažne odluke o prekršajima koje se odnose na kršenje odredbi ovog Zakona, uz naznaku da se radi o nepravosnažnnim odlukama.
2) prekršajne naloge na koje nije uložen prigovor u skladu sa zakonom kojim je uređen prekršajni postupak.

Obaveza iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na odluke o izricanju mjera istražne prirode.

Objava iz stava 1 ovog člana sadrži najmanje informacije o vrsti i karakteru kršenja i identitetu počinilac prekršaja.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za javnu objavu podataka o prekršajnoj sankciji zbog počinjenja prekršaja kršenjem obaveza objavljivanja javnosti vezanih uz pojedinog izdavaoca (dio treći glava II. ovog Zakona), Komisija neće čekati da osoba kojoj se izriče prekršajna sankcija bude obaviještena o takvoj odluci. Također, u dijelu koji se odnosi na navedene prekršajne sankcije Komisija može odložiti objavu podataka iz stava 1. ovog člana ili ih može objaviti bez navođenja podataka koji bi omogućili identifikaciju odgovorne osobe, u bilo kojoj od sljedećih okolnosti:

1) ako je, kada se prekršajna sankcija iz stava 1 ovog člana odnosi na fizičku osobu, objava ličnih podataka nesrazmjerna s obaveznom prethodnom ocjenom proporcionalnosti takve objave;
2) ako bi objava značajno ugrozila stabilnost finansijskog sistema ili istragu koja je u toku; ili
3) ako bi objava mogla prouzrokovati, kada je to moguće utvrditi, nesrazmjernu i ozbiljnu štetu uključenim institucijama ili fizičkim licima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u dijelu koji se odnosi na prekršajne sankcije izrečene na osnovu odredbi dijela drugoga i dijela trećeg glave I te dijela četvrtoga i petoga ovog Zakona, ako Komisija smatra da bi objavljivanje identiteta pravnih lica ili ličnih podataka fizičkih osoba bilo nesrazmjerno ili ako bi objavljivanje ugrozilo stabilnost finansijskih tržišta ili istragu u toku, zavisno o okolnostima pojedinačnih slučajeva, Komisija može:

1) odložiti objavu odluke o izricanju prekršajne sankcije do trenutka kada razlozi neobjavljivanja prestanu postojati
2) odluku kojom se izriče prekršajna sankcija objaviti na anonimnoj osnovi, ako takvo anonimno objavljivanje osigurava efikasnu zaštitu dotičnih ličnih podataka ili

3) ne objaviti odluku o izricanju prekršajne sankcije iako smatra da mogućnosti u tač. 1 i 2 ovog stava nisu dovoljne za osiguravanje neugrožavanja stabilnosti finansijskih tržišta ili srazmjernost objave takvih odluka u odnosu na mjere koje se smatraju mjerama blaže naravi.

U slučaju odluke o anonimnoj objavi prekršajne sankcije, Komisija može objavu relevantnih podataka odložiti na razuman rok, ako je predviđeno da će razlozi za anonimnu objavu prestati postojati tokom tog roka.

Ako je protiv prekršajne sankcije podnesen pravni lijek, Komisija će tu informaciju uključiti u objavu ili izmijeniti prethodnu objavu ako je pravni lijek podnesen nakon prvobitne objave. Komisija će objaviti podatak o ishodu postupka pokrenutog po podnesenom pravnom lijeku, kao i svaku odluku kojom se poništava prethodna odluka o izricanju prekršajne sankcije.

Osim u odnosu na prekršaje počinjene kršenjem obaveza objavljivanja javnosti vezanih uz pojedinog izdavaoca, podatke iz stava 1 Komisija će držati objavljene na svojim internet stranicama najmanje pet godina od trenutka njihove objave. Komisija će u skladu s odredbama o rehabilitaciji u smislu zakona kojim je uređen prekršajni postupak istekom roka od tri godine od dana pravosnažnosti odluke o prekršaju sa svojih internet stranica ukloniti lične podatke u smislu propisa kojima je uređena zaštita ličnih podataka, a iz kojih bi bilo moguće utvrditi identitet počinioca prekršaja.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu ovog Zakona, Komisija obavještava ESMA-u i kada je primjenjivo EBA-u o svim izrečenim sankcijama koje nisu objavljene u skladu sa stavom 5 tačka 3 ovog člana, uključujući svaki pravni lijek povezan s takvom sankcijom i o ishodu postupka.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu ovog Zakona, Komisija jednom godišnje ESMA-i i, kada je primjenjivo, EBA-i dostavlja zbirne informacije o svim sankcijama i mjerama koje se izriču u skladu sa st. 1 i 6 ovog člana, uz izuzetak onih izrečenih zbog kršenja obaveza objavljivanja javnosti vezanih uz pojedinog izdavaoca. Zbirne informacije o prekršajnim sankcijama izrečenim na osnovu ovog Zakona dostavljaju se ESMA-i godišnje, na anonimnoj osnovi, te uključuju i podatke o preduzetim istragama.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu dijela drugoga ovog Zakona, kada Komisija takve odluke objavi javnosti, istovremeno o tome obavještava ESMA-u i kada je primjenjivo EBA-u.

Vezano za prekršajne sankcije izrečene na osnovu dijela trećeg glave I ovog Zakona, kada Komisija takve odluke objavi javnosti, istovremeno o tome obavještava ESMA-u.

XLII. KAZNENE ODREDBE

Član 815

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) u sprovođenju nadzora iz člana 28 ovog zakona ne obezbijedi pristup svim dokumentima i podacima (član 31 stav 1 tačka 1);
2) u sprovođenju nadzora iz člana 28 ovog zakona ne obezbijedi pružanje informacije i dostavljanje podataka kada je uključeno u transakcije sa finansijskim instrumentima (član 31 stav 1 tačka 2);

3) u sprovođenju nadzora iz člana 28 ovog zakona ne obezbijedi informacije u vezi sa robnim derivatima, kada je učesnik na povezanim promptnim tržištima (član 31 stav 1 tačka 3);
4) u sprovođenju nadzora iz člana 28 ovog zakona ne obezbijedi nesmetano vršenje neposredne kontrole u poslovnim prostorijama, uz mogućnost privremenog oduzimanja dokumentacije i podataka kada posumnja da su ti dokumenti ili podaci povezani sa predmetom nadzora (član 31 stav 1 tačka 4);
5) u sprovođenju nadzora iz člana 28 ovog zakona ne obezbijedi pristup zapisima telefonskih razgovora, elektronske komunikacije ili drugim zapisima o trgovanju na tržištu kapitala koje su u skladu sa zakonom dužna da vode investiciona društva, ovlašćene kreditne institucije i finansijske institucije (član 31 stav 1 tačka 5);
6) u sprovođenju nadzora iz člana 28 ovog zakona ne obezbijedi relevantnu dokumentaciju u vezi sa veličinom i namjenom pozicije ili izloženosti riziku nastalom putem robnih derivata, kao i druge imovine ili obaveza na tržištu kapitala (član 31 stav 1 tačka 6);
7) neposredno ili posredno stekne ili poveća kvalifikovano učešće u investicionom društvu tako da isto dostigne ili premaši 20%, 30% ili 50%, odnosno ako investiciono društvo postane njegovo zavisno društvo, a da prethodno Komisiji nije podnijelo zahtjev za izdavanje saglasnosti za namjeravano sticanje (član 77 stav 1);
8) otuđi ili smanji kvalifikovani udio za koji je dobilo saglasnost Komisije, tako da isto dostigne ili padne ispod praga od 20%, 30% ili 50 %, odnosno ako investiciono društvo prestane biti njegovo zavisno društvo, a da o tome prethodno, pisanim putem, nije obavijestilo Komisiju, uz navođenje visine učešća koji namjerava da otpusti (član 78);
9) bez odlaganja ne obavijesti Komisiju kada sazna za sticanje ili otpuštanje učešća u svom osnovnom kapitalu ili glasačkim pravima koje dostiže, prelazi ili pada ispod 10%, 20%, 30% ili 50% (član 81 stav 1);
10) jednom godišnje Komisiji ne dostavi spisak imena svih akcionara kao i imalaca kvalifikovanih učešća s veličinom pojedinih učešća, sa stanjem na dan 1. januara tekuće godine, najkasnije do 31. marta tekuće godine (član 81 stav 2);
11) nema najmanje dva člana organa uprave koji upravljaju poslovanjem investicionog društva (član 91 stav 2);
12) ne obezbijedi dovoljno kadrovskih i finansijskih resursa za uvođenje u posao i obuku članova organa uprave (član 91 stav 16);
13) ne osnuje odbor za imenovanja sastavljen od članova organa uprave koji ne obavljaju nijednu izvršnu funkciju u skladu sa članom 95 ovog zakona (član 95 stav 1);
14) ne uspostavi organ nadzora u skladu sa izabranim sistemom upravljanja (odbor direktora kod jednodomnog, odnosno nadzorni odbor kod dvodomnog sistema upravljanja) (član 101 stav 1);
15) ne osnuje odbor za rizike i odbor za nagrađivanje unutar nadzornog odbora ukoliko vrijednost bilansne i vanbilansne imovine u periodu od četiri godine koje neposredno prethode određenoj finansijskoj godini u prosjeku iznosi više od 100.000.000,00 eura (član 101 stav 2);

16) ne identifikuje ključne funkcije i lica koja ih obavljaju, a koja nisu članovi uprave ili nadzornog organa, a imaju značajan uticaj na upravljanje investicionim društvom (član 102 stav 1);
17) za spajanje, podjelu ili drugu statusnu promjenu prije upisa iste u sudski registar ne dobije prethodno odobrenje Komisije (član 115 stav 1);
18) ne ispunjava organizacione uslove u skladu sa prirodom, obimom i složenošću svog poslovanja, kao i prirodom i obimom investicionih usluga i aktivnosti koje obavlja (član 118 stav 1);
19) ne uspostavi, ne dokumentuje, ne primjenjuje i redovno ne održava primjerene računovodstvene politike i postupke (član 119 stav 1);
20) ne uspostavi i ne primjenjuje postupke upravljanja pritužbama klijenata i potencijalnih klijenata (član 120 stav 1);
21) ne preduzme mjere upravljanja rizicima propisane članom 23 Delegirane regulative (EU) br. 2017/565 i članom 177 ovog zakona (član 123 stav 1);
22) uzimajući u obzir veličinu društva, unutrašnju organizaciju, prirodu, obim i složenost poslovanja ne propiše, ne implementira ili ne primjenjuje jasne politike naknada za sve kategorije radnika, organe upravljanja, nadzorne organe i druga relevantna lica (član 124 stav 1);
23) ne preduzme primjerene mjere za utvrđivanje i sprječavanje ili upravljanje sukobima interesa koji se pojavljuju tokom pružanja jedne ili više investicionih i pomoćnih usluga (član 130 stav 1);
24) ne vodi i ne čuva evidencije i poslovnu dokumentaciju o svim uslugama, aktivnostima i transakcijama koje preduzima, u skladu sa članom 148 stav 1 ovog zakona (član 148 stav 1);
25) ne uspostavi i ne primjenjuje odgovarajuće mjere za zaštitu prava vlasništva klijenta, posebno u slučaju stečaja investicionog društva i sprječavanje korišćenja finansijskih instrumenata klijenta za sopstveni račun, osim u slučaju izričite saglasnosti klijenta (član 153 stav 1);
26) s obzirom na obim poslovanja, usluge i aktivnosti koje obavlja i u odnosu na koje instrumente i/ili investicione proizvode u odnosu na koje se usluge i aktivnosti obavljaju u svakom trenutku nema na raspolaganju dovoljan broj lica koja raspolažu potrebnim znanjima i kvalifikacijama koje obezbjeđuju postupanje u najboljem interesu klijenata (član 169 stav 1);
27) ne razvrsta klijente na male i profesionalne investitore s obzirom na njihovo znanje, iskustvo, finansijsku situaciju i ulagačke ciljeve (član 173 stav 1);
28) ne donese i ne primjenjuje pisane interne politike i postupke za razvrstavanje klijenata iz člana 173 stav 1 ovog zakona (član 173 stav 2);
29) klijenta na trajnom mediju na primjeren način ne obavještava o pruženoj usluzi, u skladu s obavezama propisanim pravilima Komisije (član 185 stav 1);
30) pri izvršavanju naloga ne preduzme sve korake dovoljne za postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta uzimajući u obzir cijene, troškove, brzinu, vjerovatnoću izvršenja i saldiranja (namire), veličinu, vrstu i sve druge okolnosti relevantne za izvršavanje naloga (član 195 stav 1);
31) ne donese i ne primjenjuje politiku izvršavanja naloga koja mu omogućava postizanje najpovoljnijeg ishoda pri izvršavanju naloga klijenta (član 197 stav 1);
32) ne vodi poslovne knjige, ostalu poslovnu dokumentaciju i evidencije, ne vrednuje imovinu i obaveze i ne sastavlja i ne objavljuje godišnje finansijske izvještaje i godišnji izvještaj u skladu s ovim zakonom i propisima kojima se

uređuje računovodstvo, standardima finansijskog izvještavanja i standardima struke (član 234 stav 1);

33) ne izrađuje finansijske izvještaje i za izvještajne periode tokom poslovne godine (član 235 stav 1);

34) ne dostavi u roku od 15 dana od prijema revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od završetka poslovne godine na koju se odnose revidirani godišnji finansijski izvještaji revidirane godišnje finansijske izvještaje i godišnji izvještaj i revizorski izvještaj o obavljenoj zakonskoj reviziji godišnjih finansijskih izvještaja (član 242 stav 1);

35) srazmjerno složenosti, profilu rizičnosti, obimu poslovanja i toleranciji rizika koje je utvrdila uprava investicionog društva, ne uspostavi, ne primjenjuje i redovno ne ažurira strategije, politike, procese i sisteme za utvrđivanje, mjerenje, upravljanje i praćenje (član 243 stav 2);

36) u svakom trenutku nema regulatorni kapital u skladu s članom 65 ovog zakona (član 246 stav 1);

37) ne organizuje poslovanje i ne vodi poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju i druge evidencije koje se odnose na potraživanja klijenata koja su osigurana u skladu sa ovim zakonom, na način koji omogućava provjeru poslovanja člana Fonda u skladu sa ovim zakonom (član 430 stav 1);

38) ne dostavlja Komisiji i organizatoru Fonda, podatke iz evidencija iz člana 430 stav 1 ovog zakona, ako ima klijente čija su sredstva osigurana u skladu sa odredbama ovog zakona (član 430 stav 2);

39) ne sačini i ne objavi prospekt prije javne ponude odnosno uključivanja hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu (član 435 stav 1);

40) objavi prospekt bez odobrenja Komisije (član 435 stav 5);

41) su informacije sadržane u prospektu netačne i nepotpune (član 436 stav 3);

42) ne uključi bitne informacije u prospekt koje pored upozorenja iz člana 454 stav 4 tačka 2 ovog zakona obuhvataju potrebne informacije koje su neophodne investitoru kako bi izvršio procjenu: imovine i obaveza, dobiti i gubitaka, finansijskog položaja i očekivanja emitenta i bilo kojeg jemca, prava povezanih sa hartijama od vrijednosti i razloga emisije i efekata na emitenta (član 448 stav 1);

43) u prospektu ne navede najvišu cijenu i/ili najveću količinu hartija od vrijednosti ako su dostupne ili metode procjene i kriterijume i/ili uslove u skladu sa kojima treba da se odredi konačna ponuđena cijena, i objašnjenje svih korišćenih metoda procjene, ako konačna cijena ponude i količina hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ne mogu da budu uključene u prospekt (član 454 stav 1 tačka 1);

44) ne obezbijedi povlačenje prihvatanja ponude za kupovinu ili upis hartija od vrijednosti u roku od najmanje dva radna dana, od dana objavljivanja konačne cijene ponude i količine hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene, ako konačna cijena ponude i količina hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ne mogu da budu uključene u prospekt (član 454 stav 1 tačka 2);

45) ne dostavi bez odlaganja Komisiji informacije o konačnoj cijeni ponude i količini hartija od vrijednosti i ne objavi ih na način na koji je objavljen prospekt (član 454 stav 2);

46) u slučaju iz člana 471 stav 2 ovog zakona sve aktivnosti u vezi sa javnom ponudom ili uključivanjem hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu ne sprovodi preko investicionih društava, koja su u skladu sa ovim zakonom ovlašćena za pružanje investicionih usluga, kada vrši javnu ponudu hartija od

vrijednosti u Crnoj Gori ili podnosi zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu u Crnoj Gori (član 471 stav 3);

47) ne dostavi Komisiji odobreni prospekt u elektronskom obliku i ne objavi prospekt u skladu sa članom 473 ovog zakona i nakon objavljivanja, ne obavijesti Komisiju o načinu objavljivanja prospekta, najkasnije do početka ponude, odnosno do uključivanja hartija od vrijednosti na regulisano tržište (član 472 stav 1);

48) tekst i forma prospekta i dopune prospekta koji su objavljeni ili javno dostupni nijesu istovjetni izvornom tekstu koji je odobrila Komisija (član 474);

49) ne dostavi na zahtjev investitoru bez naknade štampani prospekt, ako je prospekt objavljen u elektronskom obliku (član 475 stav 1);

50) ne objavi i ne dostavi Komisiji izvještaj o uspješnosti u roku od tri radna dana od dana okončanja javne ponude (član 481 stav 1);

51) ne dostavi godišnji finansijski izvještaj Komisiji i ne objavi ga na svojoj internet stranici u skladu sa članom 502 ovog zakona, najkasnije četiri mjeseca od završetka finansijske godine, i ne obezbijedi njegovu javnu dostupnost, u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja (član 491 stav 1);

52) godišnji finansijski izvještaj ne sadrži podatke propisane članom 491 stav 2 ovog zakona;

53) ne dostavi Komisiji polugodišnji finansijski izvještaj za prvih šest mjeseci finansijske godine i ne objavi ga na svojoj internet stranici u skladu sa članom 520 ovog zakona, najkasnije tri mjeseca nakon isteka izvještajnog perioda i ne obezbijedi njegovu javnu dostupnost u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja (član 492 stav 1);

54) polugodišnji finansijski izvještaj ne sadrži podatke propisane članom 492 stav 2 ovog zakona;

55) ne obavijesti emitenta o svom pravu glasa kada dostigne, pređe ili padne ispod praga od 5%, 10%, 15%,20%, 25%, 30%, 50% i 75% kao rezultat sticanja ili otuđenja akcija emitenta, ako stekne ili otuđi akcije emitenta koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu (član 495 stav 1 tačka 1);

56) ne obavijesti emitenta o svom pravu glasa kada dostigne, pređe, ili padne ispod praga iz člana 495 stav 1 tačka 1 ovog zakona, kao rezultat promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja glasačkih prava iz tih akcija emitenta, ako stekne ili otuđi akcije emitenta koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu (član 495 stav 1 tačka 2);

57) ne obavijesti Komisiju da djeluje ili namjerava da djeluje kao market mejker u vezi sa određenim emitentom, u slučaju iz člana 495 stav 4 tačka 3 ovog zakona, najkasnije u roku od četiri dana trgovanja poslije dana kada akcionar ili fizičko ili pravno lice iz člana 496 ovog zakona sazna za sticanje ili otuđenje ili mogućnost ostvarivanja prava glasa, ili je, zavisno od slučaja, trebalo da sazna za to, bez obzira na dan kada sticanje, otuđenje ili mogućnost ostvarivanja prava ima pravno dejstvo ili je obaviješteno o događaju iz člana 495 stav 1 tačka 2 ovog zakona (član 495 stav 7);

58) pored ovlašćenja iz člana 518 ovog zakona, na zahtjev Komisije, ne dostavi sporazum o održavanju tržišta zaključen između market mejkera i organizatora tržišta i/ili emitenta (član 495 stav 10);

59) ne objavi informacije o nastalim promjenama i novom ukupnom broju akcija sa pravom glasa, na svojoj internet stranici posljednjeg dana u mjesecu, u

kojem je došlo do promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja prava glasa iz tih akcija (član 499);

60) ne objavi podatke iz obavještenja na svojoj internet stranici po prijemu obavještenja iz člana 500 stav 2 ovog zakona bez odlaganja, a najkasnije do kraja trećeg dana trgovanja od dana prijema obavještenja (član 500 stav 7);

61) istovremeno ne dostavi i Komisiji obavještenja i informacije koje se dostavljaju emitentu u skladu sa čl. 495, 496 i 497 i čl. 500, 501, 503 i 504 ovog zakona (član 502 stav 1);

62) ne dostavi bez odlaganja obavještenje Komisiji, kao nadzornom organu emitenta, čija su prava glasa povezana sa udjelima kojima upravlja društvo za upravljanje ili investiciono društvo koje sadrži spisak naziva tih investicionih društava i društava za upravljanje, sa naznakom nadzornih organa ili naznakom da ih ne nadzire nijedan organ, ali bez upućivanja na emitente na koje se odnose i izjavu da matično društvo ispunjava uslove člana 505 stav 1 ovog zakona, za svako društvo za upravljanje i investiciono društvo (član 505 stav 2);

63) ne ažurira redovno spisak iz člana 505 stav 2 tačka 1 ovog zakona (član 505 stav 3);

64) prilikom sticanja ili otuđenja sopstvenih akcija, samostalno ili preko lica koje djeluje u svoje ime, a za račun emitenta, procenat prava glasa dostiže, prelazi ili pada ispod praga od 5% ili 10% prava glasa, ne objavi procenat prava glasa iz tih akcija najkasnije četvrtog dana trgovanja od dana sticanja ili otuđenja akcija (član 506 stav 1);

65) ne sačini izvještaj o plaćenim koncesionim i drugim naknadama državi, na konsolidovanoj osnovi a djeluje u ekstraktivnoj industriji ili djelatnosti sječe šuma (član 507 stav 1);

66) ne objavi izvještaj iz člana 507 stav 1 ovog zakona najkasnije šest mjeseci nakon završetka finansijske godine i ne obezbijedi njegovu javnu dostupnost najmanje deset godina od dana objavljivanja (član 507 stav 2);

67) ne obezbijedi jednak tretman svih vlasnika vlasničkih hartija od vrijednosti koji su u istom položaju (član 510 stav 1);

68) ne obezbijedi vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava, kao i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti informacija (član 510 stav 2);

69) ne pruži vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti informacije o mjestu, vremenu održavanja i dnevnom redu skupštine, ukupnom broju akcija i pravima glasa, kao i o pravima vlasnika akcija da učestvuju na skupštini akcionara (član 510 stav 3 tačka 1);

70) ne priloži punomoćje vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti koji imaju pravo glasa na skupštini akcionara, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o održavanju i dnevnom redu skupštine, ili na zahtjev nakon dostavljanja obavještenja o skupštini akcionara (član 510 stav 3 tačka 2);

71) ne odredi vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti kao posrednika finansijsku instituciju preko koje akcionari mogu da ostvaruju svoja finansijska prava (član 510 stav 3 tačka 3);

72) ne objavi vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti podatke o prenosu prava i isplati dividende, kao i o emisiji novih akcija, uključujući informacije o

mogućim novim prenosima prava, upisu, opozivu ili konverziji (član 510 stav 3 tačka 4);

73) ne obezbijedi da svi imaoci dužničkih hartija od vrijednosti, koje su jednako rangirane, imaju isti položaj u pogledu prava sadržanih u tim dužničkim hartijama od vrijednosti, i ne obezbijedi informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti podataka (član 511 stav 1);

74) ne pruži vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti informacije o mjestu, vremenu i dnevnom redu sastanka vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti, isplati kamata, vršenju konverzije, razmjeni, upisu ili pravu na odricanje i otplatu kao i o pravima vlasnika da učestvuju na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti (član 511 stav 3 tačka 1);

75) ne priloži punomoćje vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti koji ima pravo glasa na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o sastanku, ili na zahtjev, nakon obavještenja o sastanku (član 511 stav 3 tačka 2);

76) ne odredi vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti kao platnog agenta finansijsku instituciju, preko koje imaoci dužničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju svoja finansijska prava, osim ako emitent sam pruža finansijske usluge (član 511 stav 3 tačka 3);

77) ne dostavi Komisiji radi objavljivanja na internet stranici Komisije propisane informacije istovremeno sa objavljivanjem tih informacija (član 512 stav 1);

78) ne objavi propisane informacije iz člana 512 stav 1 ovog zakona na crnogorskom jeziku, ako su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori (član 513 stav 1);

79) ne objavi bez odlaganja svaku promjenu prava iz akcija, uključujući promjene derivativnih hartija od vrijednosti koje je izdao i koje mu omogućavaju pristup akcijama (član 516 stav 1);

80) propisane informacije iz člana 512 ovog zakona ne objavi na način kojim se obezbjeđuje brz i nediskriminatoran pristup tim informacijama, u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na cijeloj teritoriji Crne Gore i ne učini ih dostupnim centralnom registru propisanih informacija (član 517 stav 1);

81) ne saopšti informacije na zahtjev Komisije u vezi sa bilo kojom objavom propisanih informacija iz člana 518 stav 9 ovog zakona;

82) ne obavijesti Komisiju bez odlaganja o svakom finansijskom instrumentu za koji je podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje, koji je uključen za trgovanje ili kojim se prvi put trguje na mjestu trgovanja (član 522 stav 1);

83) ne obavijesti Komisiju o prestanku trgovanja finansijskim instrumentom, odnosno da finansijski instrument više nije uključen za trgovanje, osim ako je datum od kojeg se finansijskim instrumentom više neće trgovati ili više neće biti uključen u trgovanje poznat i ako je informacija o tome data u obavještenju iz člana 522 stav 1 ovog zakona (član 522 stav 2);

84) trguje ili pokuša da trguje finansijskim instrumentima na osnovu insajderskih informacija ili preporučuje ili podstiče drugo lice da trguje na osnovu insajderskih informacija ili objavljuje insajderske informacije suprotno odredbama ovog zakona (član 523);

85) objavi drugom licu insajderske informacije koje posjeduje, osim ako se insajderske informacije objavljuju u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti (član 530);

86) ne objavi insajderske informacije na svojoj internet stranici i ne čuva ih najmanje pet godina od dana objavljivanja (član 531 stav 2);
87) reklamira svoju djelatnost prilikom objavljivanja insajderskih informacija (član 531 stav 3);
88) ne objavi bez odlaganja insajderske informacije o jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte koje posjeduje u vezi sa poslovanjem, uključujući atmosferske aktivnosti koje taj učesnik ili njegovo matično društvo ili povezano društvo posjeduje ili kontroliše, koje sadrže relevantne informacije o kapacitetu i iskorišćenosti postrojenja, uključujući nedostupnost tih postrojenja (član 531 stav 5);
89) insajderske informacije koje objavi trećem licu u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti, ne učini javno dostupnim u potpunosti istovremeno sa objavljivanjem u slučaju namjernog objavljivanja trećem licu, odnosno bez odlaganja u slučaju nenamjernog objavljivanja (član 531 stav 7);
90) ne obavijesti bez odlaganja nadležni regulatorni organ kada odloži objavljivanje insajderskih informacija u skladu sa članom 532 stav 1 ovog zakona (član 532 stav 2);
91) ne obavijesti nadležni organ koji vrši nadzor nad tom institucijom o odlaganju objavljivanja insajderskih informacija i uz obavještenje ne dostavi dokaze o ispunjavanju uslova iz člana 533 stav 1 ovog zakona (član 533 stav 2);
92) ne prijavi Komisiji bez odlaganja naloge i transakcije, uključujući njihovo povlačenje ili izmjenu, koji mogu da predstavljaju trgovanje ili pokušaj trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulacija na tržištu (član 537 stav 2);
93) ne sačini spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama uključujući i lica koja za njih obavljaju poslove koji omogućavaju pristup insajderskim informacijama kao što su savjetnici, računovođe ili komisije za kreditni rejting (član 538 stav 1);
94) spisak iz člana 538 stav 1 ovog zakona, redovno ne ažurira i ne dostavlja Komisiji na zahtjev i spisak ne čuva najmanje pet godina od dana sačinjavanja, odnosno ažuriranja (član 538 stav 2);
95) ne obezbijedi da lica iz člana 538 stav 1 ovog zakona sa insajderskim informacijama postupaju u skladu sa ovim zakonom i aktima emitenta i da sačine pisanu izjavu da prihvataju obaveze utvrđene zakonom i aktom emitenta i da su upoznati sa sankcijama koje se odnose na trgovinu na osnovu insajderskih informacija i nezakonito otkrivanje insajderskih informacija (član 538 stav 3);
96) ne obavijesti Komisiju o svim podacima transakcije stabilizacije najkasnije na kraju sedmog dana trgovanja od dana transakcija (član 543 stav 5);
97) obavlja poslove CKDD-a bez dozvole za rad dobijene od Komisije (član 706 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura.

Za najteže prekršaje iz stava 1 tač. 62 do 92 ovog člana može se izreći i novčana kazna u procentu od 1% do 10% povrijeđene zaštićene vrijednosti.

Član 816

Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice ako:

1) ne obavijesti Komisiju i emitenta, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun, koja se odnosi na akcije ili dužničke hartije od vrijednosti tog emitenta ili derivata ili druge sa njima povezane finansijske instrumente (član 540 stav 1 tačka 1);
2) ne obavijesti Komisiju i učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun koja se odnosi na jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, na proizvode na aukciji koji se na njima zasnivaju ili sa njima povezanim derivatima (član 540 stav 1 tačka 2).

Član 817

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj Organizator Fonda kao pravno lice ako:

1) ne dostavi Komisiji polugodišnji finansijski izvještaj Fonda u roku od dva mjeseca od isteka prvog polugodišta (član 423 stav 2);
2) ne dostavi Komisiji godišnji finansijski izvještaj Fonda zajedno sa revizorskim izvještajem u roku od 15 dana od dana sačinjavanja revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od posljednjeg dana poslovne godine (član 423 stav 3);
3) po prijemu rješenja Komisije iz člana 425 stav 2 ovog zakona, bez odlaganja ne pokrene postupak obeštećenja klijenata člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoju obavezu (član 426 stav 1);
4) podatke iz člana 431 stav 1 ovog zakona ne koristi isključivo u svrhu za koju ih je dobio i učini ih dostupnim trećim licima, osim u slučajevima utvrđenim zakonom (član 431 stav 2);
5) o svim utvrđenim nepravilnostima i nezakonitostima koje utvrdi, bez odlaganja ne obavijesti Komisiju (član 433 stav 2);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u Organizatoru Fonda novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura.

Član 818

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj Centralno klirinško depozitarno društvo kao pravno lice ako:

1) povjeri obavljanje poslova iz člana 703 st. 1 i 2 ovog zakona drugom licu bez prethodne saglasnosti Komisije (član 703 stav 2);
2) ne pribavi saglasnost Komisije za imenovanje izvršnog direktora i članova odbora direktora CKDD-a (član 710 stav 1);
3) redovno ne obavještava Komisiju o svakom novom članu i prestanku članstva i ne dostavlja Komisiji ažuriran spisak članova CKDD-a (član 714 stav 5);
4) ne čuva najmanje pet godina originalnu dokumentaciju na osnovu koje su izvršeni upisi u registru dematerijalizovanih hartija od vrijednosti (član 725 stav 2);
5) ne dostavi Komisiji kvartalni izvještaj o poslovanju najkasnije 30 dana od isteka kvartala na koji se izvještaj odnosi (član 729 stav 1);

6) ne dostavi Komisiji godišnji izvještaj o poslovanju najkasnije tri mjeseca nakon završetka poslovne godine (član 729 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u Centralnom klirinškom depozitarnom društvu novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura.

XLIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Započeti postupci

Član 819

Postupci započeti na osnovu Zakona o tržištu kapitala („Službeni list CG", br. 1/18 i 69/25) okončaće se po tom zakonu.

Rok za donošenje propisa

Član 820

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana početka primjene ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o tržištu kapitala („Službeni list CG", br. 1/18 i 69/25).

Prestanak primjene

Član 821

Danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji prestaje da se primjenjuje Zakon o tržištu kapitala („Službeni list CG", br. 1/18 i 69/25).

Stupanje na snagu

Član 822

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Broj: 04-1/26-1/8
EPA 847 XXVIII
Podgorica, 2. februar 2026. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 28. SAZIVA

PREDSJEDNIK

Andrija Mandić

*U ovaj zakon prenesene su sljedeće direktive Evropske unije:

1) Direktiva 2014/65/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. maja 2014. godine o tržištima finansijskih instrumenata i izmjenama Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (prečišćeni tekst), kako je izmijenjena i dopunjena Direktivom (EU) 2016/97, Direktivom (EU) 2016/1034, Direktivom (EU) 2019/34, Direktivom (EU) 2019/2177, Direktivom (EU) 2020/1504, Direktivom (EU) 2021/338, Direktivom (EU) 2022/2556, Direktivom (EU) 2023/2864 i Direktivom (EU) 2024/790;
2) Direktiva (EU) 2019/2034 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. novembra 2019. godine o bonitetnom nadzoru nad investicionim društvima i izmjeni direktiva 2002/87/EZ, 2009/65/EZ, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU i 2014/65/EU;
3) Direktiva 97/9/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 3. marta 1997. godine o sistemima naknada štete za investitore;
4) Direktiva 2004/109/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. decembra 2004. godine o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi sa informacijama o emitentima čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ, kako je izmijenjena i dopunjena Direktivom 2008/22/EZ, Direktivom 2010/73/EU, Direktivom 2010/78/EU, Direktivom 2013/50/EU, Direktivom (EU) 2022/2464 i Direktivom (EU) 2023/2864;
5) Direktiva 98/26/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 19. maja 1998. godine o konačnosti saldiranja u platnim sistemima i sistemima za saldiranje hartija od vrijednosti;
6) Direktiva 2014/57/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o krivičnim sankcijama za zloupotrebu tržišta kapitala;
7) Direktiva (EU) 2024/2810 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2024. godine o strukturama akcija s višestrukim pravom glasa u društvima koja traže uvrštenje svojih akcija za trgovanje na multilateralnoj trgovinskoj platformi.

II. U ovom zakonu obezbjeđuje se primjena sljedećih regulativa Evropske unije:

1) Regulative (EU) br. 600/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. maja 2014. godine o tržištima finansijskih instrumenata i izmjeni Regulative (EU) br. 648/2012 (MiFIR), kako je izmijenjena i dopunjena Regulativom (EU) 2016/1033, Regulativom (EU) 2019/2033, Regulativom (EU) 2019/2175, Regulativom (EU) 2021/23, Regulativom (EU) 2022/858, Regulativom (EU) 2022/2554, Regulativom (EU) 2023/2869, Regulativom (EU) 2024/791 i Regulativom (EU) 2024/2809;
2) Regulative (EU) 2019/2033 Evropskog parlamenta i Savjeta o bonitetnim zahtjevima za investiciona društva (IFR);
3) Regulative (EU) br. 909/2014 o poboljšanju poravnanja hartija od vrijednosti u Evropskoj uniji i o centralnim depozitarima hartija od vrijednosti (CSDR), sa njenim izmjenama i dopunama;
4) Regulative (EU) br. 648/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. jula 2012. godine o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskim repozitorijumima (EMIR);
5) Regulative (EU) 2015/2365 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2015. godine o transparentnosti transakcija finansiranja hartija od vrijednosti i

ponovne upotrebe i o izmjeni Regulative (EU) br. 648/2012 (SFTR), kako je izmijenjena i dopunjena Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2019/463, Regulativom (EU) 2021/23 i Regulativom (EU) 2023/2869;

6) Regulative (EU) 2017/1129 Evropskog parlamenta i Savjeta o prospektu koji se objavljuje prilikom javne ponude hartija od vrijednosti ili uvrštavanja na regulisano tržište (Prospectus Regulation);
7) Delegirane regulative Komisije (EU) 2021/528, kojom se dopunjuje Regulativa (EU) 2017/1129 u dijelu minimalnih informacija potrebnih za izuzeće od obaveze objavljivanja prospekta;
8) Regulative (EU) br. 596/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta o zloupotrebi tržišta kapitala (Market Abuse Regulation – MAR).